انتشارات دانشگاه تهران

۶۹۱

فهرست

کتابخانهٔ مرکزی دانشگاه تهران

مجلد یازدهم

نسخه‌های خطی شماره های ۳۰۶۳ - ۳۴۹۶

نگارش

محمد تقی دانش پژوه

تهران

۱۳۴۰

چاپخانهٔ دانشگاه

بها : ۱۵۱ ریال

۳۰۶۳

نستعلیق بی‌تاریخ در ش۱ بهمان خط ش۲ ، نشان شنگرف ، ش۲ نوشتهٔ محمد حسن بن آقا علی اکبر عطا در ۲۱ ذی‌قعدهٔ ۱۲۷۸ است ، ش۳ نوشتهٔ محمد مهدی بن محمد علی سپاهانی در سبزوار در روز یکشنبه ۱۴ ع ۱۲۶۴/۱ سی روز پیش از بهار ، ش۴ تاریخ ندارد و در همین تاریخها باید نوشته شده باشد و میرسد تا به نیمهٔ فصل پنجم (قبل الاجتماع الی موضع یبقی العبد بینه و بین) .

۱۵ س ۹/۵×۱۵ ، ۱۱۶ گ ۱۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی سفید و کبود - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی .

مجموعه

۱ـ احکام دوازده سال ترکی (۱ ر - ٤ ر) .

آغاز: بسمله . این رساله‌ایست در شناختن احکام سال ترکان چگونه نگاه دارند در حدود ختن و خطا میراث دارند آنرا از بزرگان خویش و اعتماد کنند بروی بر همه کاری که کنند .

انجام : و دلیر و مبارز بود والله اعلم بالصواب (ف ۸۲۰ - سپه ۳: ۶۲)

۲ـ اختیارات علائیه (٤ ر - ٤۲ و) از امام فخر رازی است در دو مقاله (سپه ۳ : ۷۶ - مجلس ۲ : ۷۹ - ره آورد ۲٤) .

۳ـ مطلع الانوار (٤۳ ر - ۱۰٤ ر) از فصیح بن عبدالکریم بسطامی در شرح بیست باب خواجهٔ طوسی بنام امیر علی‌شیر نوایی (دیباچه - مدرس ۲۳۹ ـ مجالس النفایس ص۱۰۶ و ۲۰۵ و ۲۸۱ ـ ذریعه ۱۳: ۱۳۱) .

آغاز افتاده : شاهنشاه مملکت جلالت مهر سپهر نبوت و رسالت ... اما بعد چنین گوید ... فصیح بن عبدالکریم النظامی .

انجام : اینست تمامی سخن در معرفت اسطرلاب والله اعلم بالصواب .

٤ـ معرفة التقویم (۱۰۵ پ - ۱۱۵ پ) از احمد بن محمد مهدی شریف سپاهانی خاتون آبادی در ده فصل بعربی در ۱۱۲۶ چنانکه خود او در فصل ٤ گفته است (ش ۲۵۷۱/۱) .

۳۰٦٤

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، یادداشت تولد ۱۹ صفر ۱۳۸۷ دارد.
۱۵س ۸/۵×۱۴ ، ۱۲۹گ ۱۵/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج زرد ضربی مقوایی.

بحر أنساب

همانکتاب بی‌اعتبار که بچاپ رسیده است (ادبیات ٤۱ - حقوق ۲۱) در نسخهٔ ما دیباچه‌ایست دربیان ثواب شنیدن مناقب اهل بیت ومفصل‌تر است ازچاپ شده‌ودر هامش آن تا نیمهٔ نسخه دربارهٔ فرزندان علی (ع) است بفارسی.

۳۰٦٥

نستعلیق مورخ ۲۵ج۱۲۷۵/۲ درش۲وروز پنجشنبه ۲۰ رجب ۱۲۷۵ درش۳ ، ش۱و۴ بی تاریخ و بهمین خط ، عنوان و نشان شنگرف ، یادداشت بفرمایش احمدخان افشارغلام پیشخدمت و تفنگدارمخصوص اعلی حضرت همایونی در ۱۳۲۵ ، درپایان بندیست دربارهٔ قنفدوخارپشت.
۱۵س ۸/۵×۱۷ ، ۱٦۱گ ۱٦/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج آریاکی ضربی مقوایی.

مجموعه

۱ - مضمار دانش، (۱ پ - ۳۸ ر) ازنظام‌الدین احمد درشناختن و پروردن اسب برای شاه عباس دوم.

آغاز: مانند نسخهٔ ش ۲۹۵۰/۸٤.

انجام: فالله خیرحافظا وهوارحم‌الراحمین.

۲ - فرس‌نامه(۳۸پ-۸۱پ)نخست‌قسم اول‌است درشناختن اسب‌درچهل باب‌سپس قسم دویم در درمان اسب درسی وسه‌فصل . نسخهٔ‌ما آشفتگی‌داردجزش ۲۵۱۵ .

آغاز: بسمله. بعدالحمدوالتصلیةامامقدمه درمحامد وسایرآنچه تعلق بشناختن اسب دارد بردوفصل مشتمل است .

فصل اول درذکر محامد وفوایدی که درشناختن اسب دارد برچهل باب مشتمل است .

فصل دوم درتشخیص امراض وغیره آنچه تعلق باسب دارد مشتمل برسی وسه باب.

باب اول در ذکر آیات و احادیثی که ازائمه (ع) مذکور ووارد شده بود در شرافت اسب تفصیل درجلد سابق ذکر شد .

باب دویم دربیان شناختن اسب .

انجام : الی یوم یبعثون برحمتك یاارحم الراحمین .

۳ـ رسالهٔ درشکار (۸۲رـ۱٤٦ر) از محبعلی خان درنزدیك بشصت سالگی بنام جلال الدین محمداکبر بایك دیباچه و۶۱ باب و بسیاررسالهٔ سودمندیست .

آغاز: بسمله . الحمدلله رب العالمین ... امابعد بازمینماید ... محبعلی الملقب بخان خاص محلی ابن نظام الدین علی خلیفه مرغلانی .

انجام : ودرزمان پادشاه وخراسان وعراق(؟)صیادان آنجا بسیارجمع شده که در یك کشیدن هفتصدوهشتصد کس جمع شده میگیرند وصید را میگیرند.

٤ـ بازنامه (۱٤٦رـ۱۶۰پ) ازمیرشکار و بازداری درباری در شصت باب بنام سلطان یعقوب فرزند سلطان حسین بهادرخان و یکی از نواده های میر سید شریف گرگانی . درآن آمده درفصل ۶۰ :

رحمت بیکران ابـر آن شاه ... میرابوالقاسم ابن میران شاه

باز نـامه بیادگـار پـدر ... پسرش صادو دال وقاف دیگر

درباب یکم آمده :

بحقیقت مدد کنم توفیق ... که طریقت بود طریق رفیق

آغاز:

شکر وحمد وسپاس خالق پاك
کافرید آدمی ز مشتی خاك

یك کف خاك را مصور کرد
بعد ازانش بجان منور کرد

....

ایزدم باز نسخه ای بخشید
که‌چه‌او پیش‌چشم‌چرخ ندید

....

کاتبش چون بنامه خامه‌نهاد
نام این نسخه «باز نامه» نهاد

....

عرض کردم‌چه گشت‌ازاو آگاه
علی مرتضی نبیرهٔ شاه

نسل سید شریف جرجانی
دولت و عمر بادش ارزانی

چونکه واقف شدآن‌امیرشریف
این سخن کرد در دمم تکلیف

انجام :

شصت دردو دوای نام آور
نظم کردم یکی زیك‌بهتر

خیز در بندگی قیام نمای
بتضرع زبان‌خویش گشای

امر پروردگار را بگذار
بازباز آی زود بر سر کار

چست برجستم‌ووضو کردم
بذر بی نیاز رو کردم

نستعلیق ریز سدهٔ ۱۳و۱۴ درش۱ وآغازآن افتاده ، ش۲و۳ نستعلیق و نسخ‌ازهمین‌سده‌ها واز پایان‌افتاده .

۱۸س ۱۰×۱۷ ، ۱۵۰۳۲۴۴×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی‌مقوایی.

مجموعه

۱ـ مطلع خصوص الکلم فی معانی فصوص الحکم (۲ ر ـ ۹۲پ) شرحی است بدین نام از شرف الدین داودبن محمود قیصری برای امیر غیاث الدین محمدبن رشیدالدین وزیر (دیباچه ـ طوس ۴:۱۸۵ ـ مجلس ۲:۱۹ ـ ۴ ـ حقوق ۳۷۷).

۲ـ شرح فصوص الحکم (۹۳پ ـ ۱۸۶ ر) از مؤیدالدین صاعدی جندی (ف ۶۶۴)

۳ـ شرح الفوائد (۱۸۷ پ ـ ۲۲۴پ) از شیخ احمد احسایی (حقوق ۳۷۸ ـ طوس ۴ : ۱۸۹ و ۳۲۳).

۳۰۶۷

نستعلیق محمدتقی مازندرانی در شب پنجشنبه ۱۳ع۱/۱۳۳۲ در ش۱ ، ش۲ هم بهمین خط و مورخ شب ۲۴ شعبان ۱۳۳۲ ، عنوان و نشان و رقم شنگرف ، در ۱۴۴ ر ـ ۱۴۹پ بندپست دراحکام نجوم بفارسی. ۱۶س ۸/۵×۱۴/۵ ، ۱۶۲ـ۱۴۳ × ۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی کبود ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی.

مجموعه

۱ـ لوایح القمر (۱ ر ـ ۱۳۳ر) از ملاحسین کاشفی بیهقی (سپه ۳:۷۷).

۲ـ دلیل المنجمین (۱۴۰ پ ـ ۱۶۱پ) از حسن بن شجاع بن محمد بن حسن حافظ تونی مؤلف المفید فی التجوید (منزوی ۱:۲۲۲)

آغاز: بسمله و به نستعین . الحمدلله الاحد الحکیم اللطیف . . . اما بعد چنین گوید ... حسن بن شجاع [بن] محمد [بن] الحسن الحافظ التونی ... که بعضی از اخوان ازین بنده التماس نمودند که چون در حساب تقاویم و اعمال موالید ضبط کردن قوی و ضعیف کواکب از اهم مهماتست ... اگر بی اطناب درین باب کلمه‌ای چند محرر گردد . . .

هر آینه از برای مؤلف تذکره و نزد این طوایف تبصره باشد پس ... شروع افتاد و این مختصر را «دلیل المنجمین» نام نهاد .

انجام: تا بهره ها برای وی بر دارند ومحسوب دارند (تمت الرسالة الموسومة بدلیل المنجمین فی لیلة اربعة و عشرین شهر شعبان المعظم سنة ۱۲۳۲) (پس ازین یك جدول نجومی است در گ ۱۶۲).

۳۰۶۸

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، درص۱۷۴-۱۸۶ دوبنداست بفارسی درپزشکی ، درص۱۸۷-۱۹۳ بندیست ازرسالهٔ دلائل الدول یوسفی .

۲۱س-۷×۱۷ - ۱۴،۳۹۶×۲۲/۵ ، کاغذ هندی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی.

مجموعه

۱- جواهر نامه (۲-۲۶) جزو رسالهٔ دشتکی است و دوازده باب است در بـارهٔ: الماس ، یاقوت ، لعل ، زمرد ، مروارید ، فیروزه ، پازهر ، عنبر اشهب ، لاجورد ، مرجان ، عقیق ، یشم . در آن آمده که زمرد خوشرنگ سیراب چشم افعی بلوطی را که گوشت آن جزوی از تریاق فاروق است بتر کاند و همچنانکه مشك از آهوی ختن است پازهر ازبن کوه شبانکارهٔ شیراز است . در آن ازشاهرخ سلطان (باب ۷) یاد شده است.

آغاز افتاده ازدیباچه واندکی ازباب نخستین: متصل باین کوه خشك رودیست که ریزهٔ آن تمام الماس است .

انجام : وازبهق و برص در امان باشد والله واحکم تمام شد رسالهٔ «جواهر نامه» بعون باری عز اسمه.

۲- شفاء المرض (۲۸ - ۱۷۴) از خواجه شهاب الدین بن عبدالکریم نا گوری متخلص بشهاب است بنظم و در پزشکی در ۱۶۴ باب با یك مقدمه بنظم و فهـرست

بابها به نثر (ره آورد ۲۸۰ ـ ذریعه۹ : ۵۵۵) او آن را در ۱۰ شوال ۷۹۰ بپایان رسانده است . در آغاز آن آمده که بگفتهٔ پزشکان هند سبب بیماری سه است باد و بلغم و تلخه و بگفتهٔ پزشکان ایران اینها است باخون . در پایان سر گذشت او آمده و دارد که در زمان سلطان شهاب بزرگان ما از غزنی بنا گور رفتند و فرمانروا شدند و ملك محمد ۷ یا ۸ سال در آنجا فرمان راند . واستاد من حسام علی بود و کامل محمد کابلی و نزد اینها درس خواندم حسام علی مرا مسلمان کرد و نزد جوکیان نیز رفتم و از آنها هم پزشکی آموختم و من بخواهش یاران بنام شهنشاه این کتاب را ساختم در این تاریخ :

زهفصد زیادت نودسال بود　　　دهم روز از ماه شوال بود

او می‌نویسد که پدرانم بکارهای دولتی می‌پرداختند و پدرم بدستور حسام علی دیوان و مساحت و سیاقت را ترك گفت و ببازرگانی پرداخت . میگوید که من از مسلمانهایی که معالجه میکردم وفایی نمیدیدم ولی هندوها مرا بسیار گرامی میداشتند سپس می نویسد .

درین خطه اسلام را حال نیست　　　ندانم که جای دیگر حال چیست

آغاز افتاده :

خداوند غفار رب جلیل　　　که فضل تو عامست و رحمت سبیل

• • • • • • • •

گنهکار و ماخوذ بنده شهاب　　　که اندر ازل هست عاصی خطاب

• • • • • • • •

شهاب شکسته بهر صبح وشام　　　درود تو آرد همیشه بکام

• • • • • • • •

دلم گفت ای پور عبدالکریم　　　که هیچست دنیا و فرزند و سیم

۲۰۰۸

....

کتابی ز حکمت بنظم اندر آر   که بعد از تو ماند مگر یادگار

....

دلم چون چنین دلنوازی نمود   طبیعت درین باب راضی نمود

ز طبع ضعیفی کـه من داشتم   چنین طب منظوم پرداختم

اساسش نهادم صدوشصت باب   «شفاءِ المرض» کردم این را خطاب

انجام پس از آن یك بند تاریخ که یاد شده است:

الهی هر انکس که این خط نوشت   عفو کن گناهش عطا کن بهشت

۳۰۶۹

نستعلیق سدهٔ ۱۱، نشان وعنوان شنگرف،
۲۳س۷×۱۸، ۴۰۴گ۱۲×۲۵ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج تریاکی مقوایی.

دیوان

از افصح المتکلمین و زبدة المحققین و قدوة السالکین جامع الکلام مولانا حکیم ابوالعلاء مشرقی شیرازی نزدیك به ۲۳ هزار بیت و او خود این دیوان را در ۱۰۱۰ گرد آورده است (ص۱۱س۱۷) با دیباچه و فهرست کتابها و قصیده ها با شماره که به ۱۳۰ میرسد از دیگری. شمارهٔ قصیده ها از الف تا ی در هر حرفی در ص۹ بالای نسخهٔ ما هست. (مجلس ۳:۵۹۷).

فهرست کتابهای نه گانهٔ این دیوان

کتاب نخستین شمس المشرقین (۱۰ـ۶۶) با دیباچهٔ منثور شاعر که آن را بدرخواست دوستی درمصلی فارس در آغاز ماه روزهٔ ۱۰۱۰ به پیروی از تحفة العراقین سروده است. تاریخ پایان آن «سلخ صیام الف عاشر» است.

کتاب دوم شبستان انس (۶۷ ـ ۱۳۱) در بحر بوستان بدرخواست یاران و بنام

شاه عباس در شش مقاله وده باب (توحید ـ عدل ـ نبوت ـ امامت ـ معاد ـ صلوة ـ صوم ـ زکوة ـ حج ـ جهاد) و ده فصل . درهر بابی مقالهوفصل و تمثیلی هست . این کتاب هم دیباچهٔ منثوردارد.

کتاب سیوم مثنوی متفرقه (۱۳۱ـ۱۷۰) اخلاقیوچندین مقاله است وحکایات دارد .

کتاب چهارم قصاید (۱۷۱ـ۴۸۲) عرفانی واخلاقی است .

کتاب پنجمهفتبنددرمراثیوترجیعات (۴۸۳ ـ ۵۱۴) عرفان است و ستایش شاهعباس واللهوردیخانوشاه صفی وعلیبیكقاضیدیوان اعلی وولدان وحسن بیكوخالق وردیبیك .

کتاب ششم مقطعات (۵۱۵ ـ ۵۳۴) در ستایش شاه عباس و نظام شاه غازی و خانزمان وآصفالملك و تاریخ فتح لارو بحرین در ۱۰۰۱ و تاریخ آب چشپیر یانهر عباسی (۱۰۰۱) وتاریخ تولد پسر محمدقاسمبیك در ۹۹۱ و پسرخود شاعر بنام محمد حسین در ۱۰۳۷ وتاریخ مرگ رئیس شهابالدین برادر وزیرجرون وتاریخ مرگ شریفقوامالدینحسینپسرخواجه محمدصحافدر۱۰۰۷ وشرفا برادرشریفاپسرهمین صحاف وتاریخمسجداهلبیتومسجدقدیم در۱۰۳۵ وتاریختولدپسرشاعربنامحمدعلی در۱۰۲۲ وستایشمیرسیدشریف گرگانی وتاریختولد پسرشاعربنامحمدنبیدر۱۰۳۲.

کتاب هفتم غزلیات(۵۳۵ـ۷۵۷)باتخلصمشرقی وبترتیب تهجیحرفهایپایان بیتهای غزلها.

کتاب هشتم رباعیات (۷۵۷ـ۷۹۶) .

کتاب نهم ساقینامه (۷۹۶ـ۸۰۶) بامغنینامه درپایان آن.

آغاز دیباچهٔ دیوان: هو. بسمله. فهرست کلیات زبدةالمحققینوقدوةالسالکین ابوالعلا حکیم مشرقی شیرازی غفرالله ذنوبهوسترالله عیوبه الحمدللهرب العالمین . . . یا ارحم الراحمین مقدمهٔ فهرست محامد سر ادقات جلال بالافضال و دیباچـهٔ مشارق

مشاهدات جمال با کمال صمدیت بی زوال موشح و مزین بطراز ظواهر جواهر لآلی کلام با نظام معجز قیام محمدت انجام حضرت کبریای معلای عظمای خالقی را . . . سزاوارست .

آغاز دیباچهٔ مشرقی : دیباچهٔ کتاب شمس المشرقین من کلام قدوة السالکین وزبدة المحققین ابو العلاء حکیم مشرقی شیرازی . بسمله . الحمدلله رب العالمین از ازل تا ابد هرجا حمدی پسندیده وثنایی بر گزیده هست وبود وباشد سزاوار ذات مقدس معلای کبریای خالقی است که بقدرت شاملهٔ ازلی وبحکمت کاملهٔ لم یزلی هژده هزار عالم را از علوی وسفلی ... خلعت وجود وشهود داد .

انجام دیباچه :

از غیب و غیبت همه در بند چشم و لب

چون ختم کار تو بدعا یافت اختصار

وصلی الله اللهم علی خیر خلقه ... کثیرا کثیرا

آغاز کتاب : هو . بسمله

کتاب شمس المشرقین من کلام افصح المتکلمین ابو العلاء حکیم جامع الکلام مشرقی شیرازی مقالهٔ اول در توحید وخطاب باقباب وذکر بعضی از حالات غریبه وختم بر موعظه وتنبیه و تماثیل .

ای نور حدیقهٔ جهان بین — مه را زتو زینتست و آیین
از فیض وجود تو بیکدم — شد مظهر کل خاک آدم

انجام :

گر ختم کنم رواست اکنون — این پاسخ دلپذیر موزون
در سلخ صیام الف عاشر — این در لطیم گشت آخر
از خالق و خلق آفرین باد — بر احمد و اهل بیت و امجاد

وصلی الله علی خیر خلقه و نور عرشه ومظهر لطف حقه محمد و آله اهل بیته اجمعین وسلم تسلیما کثیرا کثیرا .

آغاز کتاب۲هو ـ بسمله . و به‌نستعین دیباچهٔ شبستان انس از کلیـات افصح المتکلمین وقدوة السالکین حکیم جامع‌الکلام مشرقی شیرازی غفرالله ذنوبه حمد نامحدود وثنای نامعدود سزاوار ذات اقدس صانعیست که شبستان جان واصفان حلیهٔ جمال را به اشعهٔ انوار آیهٔ وافی هدایهٔ«فلما تجلی ربه للجبل»منور گردانید . . . هو . بسمله . کتاب شبستان انس از کلیات عارف دین حکیم جامع‌الکلام مشرقی شیرازی غفرالله ذنوبه وشترعیوبه.

بنـام خداوند ارض و سما — که‌باشدمراوراپرستش‌سزا

خدایی که‌برهستی‌ذات او — دلیل است برهان آیات او

انجام :

زخصم نبی وولی باش دور — حذر کن‌زتفتیش روزنشور

بجزیاد احمدمکن‌وردجان — چونبودترا کار بااین وآن

درود زیادم ابر مصطفی — وزان پس باولاد آل تقا

(تمت کتاب شبستان انس بعون‌الملک‌المنان).

آغاز کتاب ۳ : کتاب مثنوی متفرقـه از کلیات افصح المتکلمین ابـوالعلاء حکیم جامع‌الکلام مشرقی شیرازی غفرالله ذنوبه وسترعیوبه .

به بسم الله کـردم نامه آغاز — که از بسم‌الله آمد کاربا ساز

کلید گنج پنهانست این اسم — نخستین‌حرف‌دیوانست‌این‌اسم

انجام :

همت ازارواح‌خاصان‌جومدام — قصه کوته ساز اینجا والسلام

تمت .

آغاز کتاب ٤ : هو بسمله کتاب قصائد از کلیات افصح المتکلمین و مفخر السالکین حکیم جامع‌الکلام مشرقی شیرازی غفرالله ذنوبه وسترعیوبه .

یا احد کارساز یاصمد بیریا — انت کثیرالنعم انت عظیم‌العطا

لازمهٔ ذاتست این صفت بر دوام　　باغلیات ظهور از همگان در خفا

انجام :

ختم نما مشرقی این قصه را　　خشك مکن شعر بر مشرقی

ختم سخن حمد خدا راسزد　　شام وسحر ازشکر مشرقی

ما وهمیشه صفت شاه وآل　　حفظ تن و ورد بر مشرقی

(تمت قصاید) .

آغاز کتاب ٥ : کتاب هفت بند در مراثی و ترجیعات افصح المتکلمین حکیم جامع الکلام مشرقی شیرازی غفر الله ذنوبه وستر عیوبه.

و احسرتا که شمس وقمر در حجاب شد

ظلمت جهان گرفت وممالك خراب شد

چشم جهان بماتم آل عبا گریست

چندان که کوه ودشت وبیابان سراب شد

انجام :

کام تو مشرقی ازغنچهٔ لبان شیرین شد

چون به شیرینی این غنچه لبان مشهورند

(تمت بالخیر) .

آغاز کتاب ٦ هو بسمله ـ کتاب مقطعات از کلیات افصح المتکلمین و مفخر السالکین حکیم مشرقی شیرازی غفر الله ذنوبه وستر الله عیوبه

علای دولت و دین نقد حیدر کرار

که با بزرگی او همسری نمی بینم

چو توسوار شوی روز رزم در میدان

فکنده جزسر خصمت سپر نمی بینم

انجام : ایضا له تاریخ مولود ولد ناظم ابوالعلا حکیم‌مشرقی المسما به محمد نبی طول‌الله عمره :

شنیدم که بامشرقی‌ها تفی گفت	بشهر ربیع اول انـدر صبوحی
که تاریخ مولود فرزندا ینست	محمد نبی قوت قلبـی و روحی

سنة اثنین وثلثون‌الف ۱۰۳۲ ازهجرت النبوی صلی‌الله‌علیه وآله وسلم.

آغاز کتاب ۷: هو کتاب غزلیات از کلیات افصح‌المتکلمین ومفخرالسالکین ابوالعلاحکیم جامع‌الکلام حکیم مشرقی شیرازی :

کنم سر دفتر دیوان شاهـی ایزد دانا

که شایسته است اوراحمدآمنا وصدقنا

بدوشاهی است‌زیبنده که‌ازقدرت‌برون آرد

ز دریادرزآهومشك ونخل ازدانهٔ خرما

انجام :

گرمسلمانی مکن باچند دیوالفت‌اگر

توچه دانی‌مکراین کافرنهادان‌مشرقی

(تمت‌الکتاب الغزلیات بعون‌الملك الوهاب).

آغاز کتاب ۸ : کتاب رباعیات من کـلام افصح المتکلمین حکیم مشرقی جامع‌الکلام شیرازی غفرالله ذنوبه وسترعیوبه ،

دربحررباعی‌چوسخن‌ساز کنم	روح‌الله‌رابخویش‌دمساز کنم
جبریل ببال معرفت سیردهم	از کنگرهٔعرش‌چوپرواز کنم

انجام :

تا عشق قرین دل افکار شود	جانم‌همه‌صرف‌می‌ومیخوارشود
من‌ترك‌می وعشق‌نگویم‌ترسم	کاخرسر من‌برسراین کارشود

(تمت‌الکتاب‌رباعیات).

آغاز کتاب ۹ : ساقی‌نامه‌من کلام افصح‌المتکلمین حکیم‌جامع‌الکلام‌مشرقی شیرازی غفرالله ذنوبه وستره عیوبه .

آمدم از عالم عزلت بگـوش	کزخم وحدت‌قدح می بنوش
دامن از آلایش این دهردون	بر کش‌وازهستی‌خودشوبرون

انجام :

ورتـو ازین پند نگردی بنام	پختهٔ تو خام شون والسلام

(تمت‌الکتاب بعون‌الملك‌الوهاب).

۳۰۷۰

نستعلیق ذی‌قعده ۹۷۰ ، متن نسخ ودرشت ترو زیر خط سرخ ، جدول زرو شنگرف ولاجور ، حواشی بانشانهٔ « منه » درصفحهٔ عنوان آمده : شرح مبادی اصول قطع وسط کاغذکشمیری جدول جلد تیماج ترنجدارکه تاریخ‌غرهٔ رجب سنهٔ ۱۱۰۵ داخل عرض شد-بتاریخ ۱۶شهر صفر سنهٔ ۱۱۱۵ داخل عرض شد(الواثق باللهالمعبود عبدهٔ محمود ۱۱۱۵) - بتاریخ ۱۵ شهر شوال المکرم سنهٔ ۱۱۱۷ داخل عرض شد(لبرد العجابغیرعلی رجب‌علی)، مالك احمد بن‌محمدمحسن بن‌حاجی صایب‌بن محمد محسن (عبده‌الراجی احمد ۱۰۸۸؟) ، بامهر نجفقلی ۱۰۸۳ وامام ویردی ، امانت حاج حبیب الله ، (العبد المذنب حبیب‌الله) درپایان مهر همان احمد ومحمدباقربن حبیب‌الله رهست .

۱۵ س ۶/۵×۱۰/۵ ، ۱۳۵ گ ۱۳/۵ ×۱۹ ،کاغذکشمیری - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

نشرالایادی فی‌شرح المبادی

شرحی است‌مزجی وآمیخته بر رسالهٔ اصولی علامهٔ حلی از عبدالواحدبن علی شوشتری استاد قاضی نورالله شوشتری که بنام شاه تهماسب ساخته است (دیباچه ـ ذریعه۱۳:۱۶۷ـطوس ۲:۱۹۹ ش٤۶) شرحی برواجب الاعتقاد علامه بنام«نهج السداد» از عبدالواحدبن‌صفی‌نعمانی درفهرست ادبیات (ص۵۱۶) یادشده است .

آغاز: الحمدلله‌الذی صیرمتون قلوب‌العارفین مبادی لتهذیب معالم‌اصول‌الدین وجعل شروح‌صدرالعالمین مناهج‌لتنقیح محصول فصول‌الیقین ... فیقول..عبدالواحدبن

علی الشوشتری ... انی لما رایت طبایع اخوان الصفا مایلة الی اکتساب مسایل اصول الفقه وتنقیحها والی استحصال قواعدها وتوضیحها و کان من جملة الکتب المصنفة فی هذا العلم والمرتبة فی هذا الفن کتاب المبادی للعلامة ... الحلی ... توجهت الی مطالعة مسایله ... و کتبت علیه شرحا ... جعلته وسیلة للوصول الی تقبیل العتبة العلیة و السدة السنیة لحضرت السلطان ... شاه طهماسب بهادرخان ... وسمیته نشر الایادی فی شرح المبادی ... الفصل الاول فی اللغات اللغة ماخوذة من لغی یلغی اذا لهج بالکلام .

انجام : لان الظن اوالعلم بالنفی لابدله ولیکن هذا آخر مایذکر فی هذه المقدمة ونحمدالله تعالی علی بلوغ ماقصدناه وحصول مااردناه والصلاة والسلام علی اشرف الانبیاء محمد المصطفی وعترته البررة الاتقیاء . تم الکتاب بعون الملك الوهاب فی تاریخ شهر ذی القعدة الحرام سنة ۹۷۰م.

۳۰۷۱

نستعلیق و عنوان و نشان شنگرف مورخ رجب ۱۰۵٦ با اجازهٔ همین قزوینی بمولانا نور الدین محمد بارفروش دهی همین کتاب را بامرویات دیگر درهمین تاریخ بخط خود او درپایان کتاب ، نسخه خط خوردگی دارد واصلاح شده است درهامش با افزوده هایی از خود او در حواشی که نشان « منه سلمه الله تعالی ، منه » دارد و پیداست که یکی از شاگردان او نوشته واو پاره ای از متن وحواشی را خط زده و برخی را اصلاح کرده ودربرخی عباراتی افزوده است ، درصفحهٔ عنوان دو بنداست با نشانهٔ «من افادات مولانا محمدامین الاسترابادی فی حواشی الکافی» .

۱۵س ۵/۵×۱۲/۵ ، ۱۳۳گ ۱۲×۲۰/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه ای ضربی مقوایی

حاشیهٔ عدة الاصول

ازملاخلیل بن غازی قزوینی است . درنسخهٔ ما حواشی خود اوست ودریك حاشیهٔ او ازدانش نامهٔ مولانا محمدامین یاد میکند.

آغاز: مانند نسخهٔ ش ۸۱۱ (ف ۱٦٦۹) .

انجام افتاده : لکن یرد یردعلی القائل حینئذ ان هذه الدلائل قطعیة ... لان له

ان يقول ان استدل به على اصل الحجية لاعلى القطعية ايضا (پس از بحث چهارم مقدمهٔ سوم در وجوب شرعی در تمسك بظاهر قرآن).

۳۰۷۲

نسخ محمدتقی بن محمد حسين شهرستالی در روز سه‌شنبه ۱۲ع۱/۱۰۸۷ در ش۱ با اجازهٔ انهاء کتاب از علی بن محمد بن حسن بن مؤلف بخط خود او ، ش۲ مورخ روز پنجشنبه ۵ع۲/۱۰۸۷ از هم‌و، ش۳ بهمین خط ، ش۴ از همو مورخ روز پنجشنبه ۷ رجب ۱۰۸۹ ، ش۵ بهمین خط ، ش۶ نستعليق سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف ٠ در ش۱ حواشی دارد با نشانهٔ «عل مدظله».

۱۷س۷×۱۲/۵ ، ۱۱۲گ ۱۲/۵×۲۰ ، کاغذ سپاهانی و فرنگی ـ جلد تیماج مشکی.

مجموعه

۱ـ الرعاية فی دراية الحديث (۱ـ۱۳۲) از شهيد ثانی (حقوق ۳۵۸) که در ۹۵۹ ساخته است . در صفحهٔ عنوان آمده « الرعاية لحال البداية فی علم الدراية بخطه ره ».

۲ـ فوائد فی الدراية (۱۳٤ـ۱٤۸) از همو در آن آمده « بخطه ايضا علی ظهر درايته ، بخط قدس سره » بيشتر اين حاشيه ها نقل است از دانشمندان سنی .

آغاز: بخط الشهيد الثانی قدس سره علی ظهر درايته: روی ابن الصلاح فی كتابه عن الزهری قال قدمت علی عبدالملك .

انجام : ايضا مجاهيل . انتهی مانقل من خط شيخنا المبرور ... الشهيد الثانی قدس سره علی ظهر درايته والحمدلله وحده والصلوة علی خير خلقه محمد و آله اجمعين (تمت) .

۳ـ آداب المتعلمين (۱۵۰ـ۱٦۵) در يازده فصل و يك خاتمه و در نسخه منسوب به كسی نشده است .

٤ـ الاثنی عشرية (۱٦۷ ـ ۱۸۸) از شيخ حسن عاملی که در روز چهارشنبه ۲٦ع۱/۹۸۹ ساخته است.

۵ـ الوجيزة فی علم الدراية (۱۹۱ـ۱۹۹) ازشیخ بهایی.

۶ـ پاسخ بهفت پرسش (۲۰۰ـ۲۲۲) ازعبدالرحیم بن ولی محمد تبریزی درشرح پاره‌ای از خبرهای شیعی بروش عرفانی از همان پرسشها که از شیخ احمد احسایی و مانند اومیشده است.

آغاز: بسمله. حمدله... امابعدبندهٔ خاکسارعبدالرحیم بن ولی محمدالتبریزی برصفحهٔ ضمایر صافیهٔ برادران صافی طویت می‌نگارد که یکی ازطالبان عرفان از... زنجان.. مسائل چند.. عنوان کرده وحل آنها را ازجناب... الآخوند الملا محمد الممقانی... درخواسته بود وآنجناب... بعهدهٔ این خاکسار وا گذارفرمودند.

انجام: وآنچه ذکرشد برای اهل معرفت وبصیرت کافی‌است والسلام... و الحمدلله رب [العالمین].

۳۰۷۳

نستعليق علی‌اصغرشریف بنان دفتر ابن‌داود درروزیکشنبه ۱۱ رجب ۱۳۱۸.
۱۹س ۸×۱۸، ۱۳/۳۸۶ × ۲۱/۵، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا عطف تیماج مشکی.

مشکوة المسافرین

سفرنامه‌ایست ازمشکوة السلطان متخلص بهماعلی‌اکبر بن داود مورخ ۱۳۱۷ وازرهگذر جغرافیایی و کارهایی که پادشاهان ایران در کربلاونجف و کاظمین کرده‌اند سودمند است، نام کتاب دردیباچه آمده است.

آغاز: سفرنامهٔ عتبات عالیات ... بسمله.

بنام خداوند جان و خرد   که بی‌نام اوخامه برنگذرد

چنین گوید این ذرهٔ خاکسار علی اکبر مشکوة‌السلطان ولد مرحوم آقامیرزا داود وقایع نگار.

انجام: فی شهر ذی‌الحجه الحرام ۱۳۱۷ (در پایان دوصفحه است در مسافت منزلهای میان تبریز تا کربلا و نجف).

۳۰۷۴

نستعلیق سدهٔ ۱۱ و ۱۲، عنوان شنگرف.

۱۷س ۷/۵×۱۴/۵، ۲۱۸گ ۱۱×۲۰، کاغذ فرنگی بنفش - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

قرابادین

در نسخهٔ ما که آشفته و برگها پس و پیش است عنوانهای باب پنجم تا باب سی‌وسوم بدینگونه دیده میشود:

باب هشتدهم درمربیات، باب دهم ایارجات، باب یازدهم اقراص، باب پانزدهم سکنجبینات، باب شانزدهم ربوب، باب چهاردهم اشربه، باب پنجم جوارشات، باب هشتم اطریفلات، باب نهم تریاقات، باب نوزدهم حلاوات نشاسته، باب بیستم حلاوات خمیر، باب بیست و پنجم جوارشات، باب بیست و ششم نبات، باب بیست و هفتم آچارها، باب بیست وهشتم آچارهای گوناگون، باب بیست ونهم مشهیات، باب سی‌ام مقیئات، باب سی ویکم مراهم، باب سی ودوم حقنه ها، باب سی وسیوم شیافات، باب در سعوطات، باب در عطوس وشموم، باب درغرغرات، باب در برودات.

آغاز: نسخهٔ اقراص مغز جلغوزه بکوبد وباعسل بسر شد شربتی یك استار لعوق طباشیر نافع بود ریش شش وحرارت وخشونت و سعال.

انجام: برود حصرم ماميران دارفلفل ازهريك دومثقال ... دیگر دردی افیون شارنج نحاس محرق نشاسته از هریك هشت درم ... درمی کافورقیراط زیاده میکنند.

این نسخه قرابادینی که در فهرست ره آورد (ص۳۵۱) یاد شده است نیست همچنین مفتاح‌الخزاین نیست زیرا که آن قرابادینی است در۱۶باب چنانکه‌درفهرست ره آورد (ص۹و۴۴۹ - ۴۵۱) وفهرست مجلس (۲ : ۳۱۰) آمده است همانکه حکیم محمد هاشم‌بن محمد طاهر تهرانی برای شاه سلیمان موسوی بهادرخان در پنجشنبه ۱۵ رجب ۱۱۰۳ بانجام رسانده یا اینکه از سدهٔ ۸ است ومقالهٔ دوم اختیارات بدیعی وتألیف ۷۷۰ـ۷۸۵ (ف۷۱۵) (نیز طوس ۳ : ۲۸۹) فهرست بابهای نسخهٔ ما بافهرست آن یکی نیست .

۳۰۷۵

نسخ محمدبن حاجی‌طالب درع۸۴۷/۱درش۱ ، عنوان وجدول شنگرف .
۱۷س۷/۵×۱۴/۵ ، ۱۲۰۴۶۶×۱۹/۵ ، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج مشکی‌ضربی‌زرکوب‌مقوایی .

مجموعه

۱ - داستان‌سعدوهمایون(۱-۳۵) ده‌نامهٔ سعد وهمایون است ازعبدل‌عبدالرحیم سپاهانی شیرازی در ۷۷۹ ودرآن از مردم شیراز وعشرت دوستی آنها وصف‌شده‌واز جشن‌آب مرغان در سه شنبه های ماه رجب یاد گشته است .

دران این عنوانها آمده است : مناجات ، آغاز داستان ، درصفت شهر شیراز ، آشنایی یافتن سعد وهمایون ، صفت‌اوقات وحالات همایون ، سئوال کردن سعد،جواب همایون ، شفاعت کردن سعد باهمایون، فکر کردن همایون ، شفاعت کردن‌سعددیگر بارهمایون را واظهارحال ، فکر کردن همایون ، سو گند خوردن سعد ، تواضع کردن سعد با همایون ، بازدیدن همایون فرخ را ، نامهٔ اول از زبان عاشق ، غزل ، نامهٔ دوم اززبان همایون ، غزل ، درمکروحیله وبی‌وفایی زنان گوید ، نامهٔ سیوم اززبان سعد ، غزل ، نامهٔ چهارم اززبان همایون ، غزل ، نامهٔ پنجم از زبان سعد ، غزل ، نامهٔ ششم

از زبان همایون بسعد ، غزل ، نامهٔ هفتم از زبان سعد ، غزل ، تمامی سخن و قصد بدمستی فرخ باهمایون ، رفتن همایون بخانهٔ خواهر ، نامهٔ هشتم اززبان‌همایون، غزل ؛ نامهٔ نهم اززبان سعد ، غزل ، نامهٔ دهم از زبان سعد ، غزل ، سبب عقد سعد و همایون .

آغاز: آغاز داستان سعد وهمایون.

بنام آنکه عالم آفرید است — محمد برخلایق بر گزیداست
خداوندی که روزی داد مارا — همی داند نهان و آشکارا

انجام :

چو القصه بکام دل رسیدند — ز پس شادی‌قلم‌درغم کشیدید
بگو عبدالرحیم احوال ایشان — که دیدی‌یاشنیدی‌حال‌ایشان
من‌ایشان رابچشم خویش‌دیدم — نه روزی‌از کسی‌وصفی‌شنیدم
چوایشان را بهم دیدم همایون — بگفتم قصهٔ سعد همایون
کنون ده نامهٔ سعدو همایست — حدیثی دلربای‌وجان‌فزایست
بآواز خوش از سوز دل و جان — اگرداری‌هوای‌دوست‌برخوان
اگر نیك و گر بد گفتم‌اشعار — بپوشان عیب من‌معذور میدار
که من‌هر گز نرفتم‌پیش‌استاد — مرا ایزد عطایی این‌چنین‌داد
معلم هیچ تعلیمم نفرمود — ز طبعم چشمهٔ اشعار بگشود
در ایامی که هفده بود سالم — ز شادی وطرب خوش‌بودعالم
بدام زلف خوبان او فتادم — غم عشق بتان بود او ستادم
هوای عشق بازی درسرم بود — تمنای کتاب و دفترم بود
حسد می برد می‌بر هردبیری — براوردم زجان روزی نفیری
چه بد عبدالرحیم‌درجهان‌نام — زر حمان ورحیم‌آمدمرا کام

* * * *

کنون شد ختم نردوزهمایون	خجستهٔ نامهٔ سعد و همایون

* * * * * *

سراسر گفته شد این داستانم	چو گفتم جملهٔ تاریخش بخوانم
به ذوالحجه بود از اول ماه	که ختم این سخن کردم بنا گاه
بتاریخ این حدیث نغز شیرین	سنه سبعمائه تاسع و سبعین

۲ـ شکایت نامه (۳۶ـ ۸۳) از محمود ذاتی نیشابوری به نثر و نظم با عنوانهای قطعه و بیت و رباعی و فرد و مثنوی . در آن آمده « و وقتی همایون و ساعتی میمون آخر شهر رمضان المبارك بتاریخ هشتصد و چهل و یك »

شکایت نامه را بنیاد کردم	دل غم دیده را زوشاد کردم »

* * * *

کسی خواهد که یاران را بداند	شکایت نامهٔ ذاتی بخواند »
(ص ۵۳)

آغاز: در ناموافقی سه سیاره وصف معشوق ستمکار اما بعد چنین گوید مؤلف این لطایف مسجع و مصنف این ظرایف ملمع بندهٔ حضرت غفوری محمود ذاتی النیشابوری .. شبی از شبها نشسته بودم و در مجالست بر اغیار بسته بودم بکنج کلبهٔ اندوه منزوی گشته شده ، چو موری ضعیفی و غم قوی گشته ، در سر سودای گیسوی موی میانی ، و در دل شور پستهٔ شکر دهانی ،

پریشان حال و دشمن کام و دلتنگ ،	زغم در گوشه‌ای آن همچو دل تنگ

نیز در آن آمده :

ذاتیا قصه چند دم در کش	دفتر غصه را قلم در کش
(ص ۸۲)

چنین است عنوانهای آن :

در سبب [تألیف] کتاب بی‌وفایی احباب ، در حسب حال پیر بیخویش و مکر

هم صحبتان دور اندیش، در مذمت رقیبان و نا اهلی خویش، در نصیحت محبوب از صحبت پیر معیوب، در رسم خاتمه و عذر این مکالمه.

انجام افتاده:

قطعه:

گر شود سر مردم از تو فاش	همچو اشك از نظر برانندت
ور شوی راز دار چون نامه	اهل بینش بدیده خوانندت
این قصها چون برای ایشانست	تر این غصها چرا برای ایشانست
کوبی دود چند آتش نیست	کاسه از آتش گرم تر خوش نیست

حیلت.

۳ـ دیوان (۸۴ـ۱۳۱) بساطی سمرقندی زندهٔ درسدهٔ نهم، غزل است نه بترتیب تهجی (ذریعه ۹:۱۳۵ ـ منزوی ۲:۲۴۲۲).

آغاز افتاده:

جدا افتادم از روی نکویت	نمیدانم چه چشم بد رسیدم
برویت گر بگویم زحمت آری	عذابی کز غم هجران کشیدم

....

دلم درششدر غم چون بساطی	بماند و مهره‌اش را درنچیدم

انجام:

میکشد خنجر که من زخمیش بردل میزنم
او بزخمی قانع و من دم ز بسمل میزنم
قاتلم یار است و با اغیار هر جا زین سخن
سرگذشتی میرود من تیغ قاتل میزنم

....

کمتر از ناصر مدان شعر بساطی درجواب
میکنم دعوی ولا فی در مقابل میزنم

۳۰۷۶

نستعلیق علی بن ملك قمی در۱ع۱۰۳۶/۲ ، حواشی‌داردبا نشان «منه رحمه الله ، منه قدس سره» .
۱۴س۷/۵×۱۲ ، ۱۳/۵گ۱۶۷ ×۱۹/۵ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج زرد ضربی مقوایی.

اشراق هیاکل النور لکشف ظلمات شواکل الغرور

شرحی است ازغیاث‌الدین منصور دشتکی شیرازی بر هیاکل‌النورشیخ‌اشراقی (ف ۱٤٤ ـ طوس ٤ : ۱۹۹) .

۳۰۷۷

نستعلیق محمدامین طبیب پسر محمدعلی در۱۹شعبان ۱۰۷۰یا۱۰۹۰ ، عنوان و نشان زروشنگرف ، جدول زرولاجورد .
۱۴س۷×۱٦ ، ۱۲گ۱۵۸×۲۱ ، کاغذ سپاهانی نخودی - جلدتیماج مشکی‌زرکوب‌مقوایی.

ترجمهٔ کشکول

از شیخ احمد شهید عاملی که بدستور عبدالله قطب شاه ۱۰۳۵-۱۰۸۳(دیباچه) درچهار مجلدبفارسی ساخته است (مجلس۲:۳۸۲ ـ ذریعهٔ ٤:۱۳۰ـمشار۱۰٤۱)همانکه در مطارح‌الانظار در۱۲۸۵ بچاپ رسیده است .

جلد ۱ ص ٦ ـ ٦۹ ، جلد ۲ ص ۷۰ـ۱٦۰ ، جلد ۳ ص ۱٦۱ ـ ۲۵۸ ، جلد ٤ ص ۲۵۹ ـ ۳۱٤.

آغاز: مجموعه حمد و سپاس واجب الوجود و سفینه شکر واهب الجود از آن جامعتر است که بدستیاری ترجمه وتبیان برشرف غرف آن راه توان یافت . . . وبعد چنین گوید ... احمد الشهید العاملی .

انجام : بلکه مفعول ثانی واول است واین بغایت منافات دارد .

۳۰۷۸

نستعلیق اصلاح شده گویا ازخود مولف (ص۱۳و۱۶ و ۱۷و۱۸ وجاهای دیگر) آغاز اندکی افتاده است .

۱۹س۱۰×۲۱ ، ۱۲۴گ۱۶×۲۵/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سبز مقوایی عطف و گوشه ها مشکی درون عکس درباریان قاجار.

مخزن الوقایع

سفرنامهٔ ابوطالب فرخ خان امین الملك غفاری کاشانی ایلچی ناصرالدین شاه است بقلم میرزا حسین خان بن میرزا عبدالله سرابی تبریزی در۱۲۷۲ـ۱۲۷٤ (حقوق ۱۸٤ ـ ادبیات۴۱۸ ـ نشریهٔ ۱:۱۹٦) .

۳۰۷۹

نستعلیق محمدعلی بن عبدالقیوم صفایی در۲۳ شعبان۱۲۳۷ از روی اصل مؤلف ، عنوان شنگرف.
۲۰س۸×۱۵ ، ۱۵۱گ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی زرکوب.

سرور المؤمنین فی مناقب امیر المؤمنین

ازاحمدبن محمد حسینی که درروز شنبه ۲۷ ذی‌حجهٔ ۱۲۱۳ بفارسی وبنام یك بانوی یزدی ساخته است (حقوق ۱۳٦ ـ جز نسخهٔ شمارهٔ ۲۰۲۸) .

آغاز: حمدوسپاس بی حد وقیاس سزاوار آفرید گاریست ... که تذکرهٔ مناقب

اهل بیت طاهرین را باعث حیات قلوب مؤمنین گردانید .

انجام : و ختم مـی نمایم جـزو اول از کتاب سرور المؤمنین فـی مناقب امیرالمؤمنین ... در جزودویم شروع بذکر نصوصی که در بارهٔ آن حضرت وارد شده است خواهیم کرد ... و آله اجمعین .

۳۰۸۰

نستعلیق ابراهیم‌بن حاجی جوانمردخوبینی در رمضان ۱۲۵۷ بخواهش مؤلف ، عنوان و نشان شنگرف ، نسخه را ظهیرالدوله علی‌خان قاجار ایشیک‌آقاسی‌باشی در مشهد بآخوند ملا حسن بجنوردی بیاد۱۳اروداده است (باخط ومهرمورخ ۱۲۰۰) .

۱۵س ۷×۱۳ ، ۱۴۲ـ۱۴گ ۲۱×۱۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج عنابی ضربی .

بزم آرا

ازمحمدتقی توبچی پسرحاج آقامحمد دهخوارقانی که در ۱۲۵۷ بدستورمیرزا عیسی‌بن موسی قائم‌مقام فراهانی وبنام فتحعلی‌شاه و عباس میرزا نایب‌السلطنه درپنج باب ساخته وبدفتری که نوشته وبآذربایجان فرستاده بودند وپاسخ خواستندپاسخ‌داده است چواوبتورات وانجیل آشنابوده وبااولیای کلیسیایی دهخوارقان رفت وآمدداشته است دراین‌دفتراوازاسلام‌دفاع وبریهود ونصارا رد نموده وآن را «بزم آرا»خوانده‌است (دیباچه) .

در کتاب عبارات دوعهد عتیق وجدیدبزبان‌اصلی‌بسیارآمده وترجمه شده‌است.

چنین‌است فهرست بابها :

از شعرهای خود او همدراین کتاب دیده میشود .

آغاز: هذا کتاب بزم آرا از تصنیفات محمدتقی دهخوارقانی . بسمله. حمدوسپاس بی‌قیاس وستایش بی‌اقتباس حکیم کامل وعلیم قابل را که اشیاءِ عالم واجزاء آدم بآن وجود مظهر پست موجود.

انجام: متوقع از اصحاب کرم ... آنست که ذیل عفو بنقصان وعیوب آن بکشند وبندهٔ خاکسار را بامتحان نکشند باتمام پیوست تسویدهٔ این کتاب . . . که مسمی ببزم آراست بحسب الخواهش ... محمدتقی سلطان توپچی ... فی بلدة خوبین بیدی . . . ابراهیم بن ... حاجی جوانمرد خوبینی فی شهر رمضان . . . سنة ۱۲۵۷ مطابق قوی ئیل

۳۰۸۱

شکستهٔ نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، درص ۷۸-۸۸ غزلهاایست باتخلص عتق وشعرهاای ازاسدالله کاشف مراغی بخط خود اومورخ ۱۲۹۷ .

۱۵س۶/۵×۱۴ ، ۱۰۲گ۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی.

مجموعه

۱- دیوان (۱-۷۸) ازشیخ شمس الدین محمد نوربخشی لاهیجی اسیری نزدیك به ۱۳۰۰ بیت (مجلس ۳:۶۷۱ - سپه ۲:۵۵۸ - ذریعهٔ ۹:۷۶).

آغاز:

شرح علو مرتبه‌ات لی مع الله است — یعنی زخود فنا شده دیدم بحق بقا

انجام:

اسیری گر بیك رو رو نمودی — بکلی نام کیف و کم نبودی

۲- تنبیه المرید (۸۹-۱۱۹) از حاجی میرزا بابا ابوالقاسم ذهبی شیرازی راز در گذشتهٔ ۱۲۸۶ (ذریعهٔ ۹:۳۴۶ - طرایق ۳:۲۱۱).

آغاز: ای دوستدار سلوك حضرت رب العالمین آگاه باش که شرایع انبیا . . . بحسب کمال قوت قدسیه ... ناشي ونازل میشود .

انجام: از بطون شریعت مقدسه حضرت ختمیه .. والتحیة.

۳ـ رسالة درسلوك (۱۱۹ـ۱۲٤) ازهمو.

آغاز: بسمله. بدانکه بناء سلوك راه دین و وصول بمقامات یقین برخلوت و عزلت است و انقطاع ازخلق.

انجام: این است طریقـۀ نشستن در خلوت حق . . . موفق دارد و السلام التماس دعا.

٤ـ رسالة درتصوف (۱۲۷ـ۱٤۷) ازمحمدتقی مجلسی که بدرخواست دوستان نوشته است درآن در دوجا به کتاب مستند السالکین که در این باب نوشتداست احاله میدهد.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی فضل انبیائه و اولیائه ... چنین گوید . . . محمد تقی مجلسی.

انجام: که خلوت درانجمن همین است (تمام شد).

۵ـ دیوان (۱٤۷ـ۲۰۲) از مشتاق باتخلص مشتاق وبایدازمشتاقعلی‌شاه باشد.

آغاز:

ای آنکـه پرسی از من دل داده حال دل

بگشای چشم غیب و عیان بین جمال دل

انجام:

بخلد کوثر وکافور و سلسبیل سبیل

برای شیعۀ موسی شه جمیل جلیل

۳۰۸۲

نستعلیق مؤلف، در ۳٦۹ص.

۱۳س۲×۱۲/۵، ۱۱ـ۳۱۸۵×۱۷/۵، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج عنابی‌ضربی.

نصیحت‌نامه

ازجنت‌علی‌شاه علی‌نقی‌بن‌محمد رضای‌همدانی درپند واندرزعرفانی و درآن از اسرارالصلوة وآیات الائمهٔ اویادشده است (۲۷۸) اودرهامش این نسخه درآغاز(ص۱) شرحی بخط خود نوشته دربارهٔ سبب تالیف این کتاب .

آغاز: بسمله ... الحمدلله‌رب‌العالمین ... رستگار وفیروز گشت آنکس که‌قیام نمود بکار .

انجام: فجعل فی رجل عشرجزء (تم‌الکتاب ... الطاهرین).

۳۰۸۳

شکستهٔ نستعلیق الفت سپاهانی.
۱۳س۵/۵×۱۳ ، ۱۱۲گ۱۱۲×۱۷/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی‌باترنج.

جنگ

گردآوردهٔ الفت سپاهانی (ذریعه ۹: ۹۰) است .

عنوانها شعرها در این جنگ : شکایت ۱ ، جنگ ۹۵ ، ابرو بهار ۱۱۱ ، قلم ۱۴۳ ، مسمط ۱۵۰ ، بنای مدرسه از صبا ۱۶۲ ، صفت عمارت سلطانی از فروغ ۱۶۳ ، بیتهایی که هرمصرع‌آن تاریخ است از قطره ۱۶۵ ، صفت کاخ شاهانه و تاریخ آن از محمود خان ملك الشعرا ۱۶۶ و از نشاط معتمدالدوله اصفهانی ۱۶۸ ، تاریخ مدرسهٔ حاجی محمد حسین خان مروزی ازصبا ۱۶۹ ، تاریخ مرگ و تولد از مؤلف ۱۷۱ ، تاریخ مرگ آشفته در۱۲۹۰ازهمو۱۷۶، صفت شمع۱۷۷، بنام آتش۱۸۲ وقلم ۱۸۴، بنام سماور از مسکین۲۱۹.

فهرست نام شاعران این جنگ

الفت اصفهانی ۱،۹،۱۷،۱۷،۴۷،۵۱،۱۰۳،۱۲۶،۱۳۸،۱۴۹،۱۵۰،۱۷۱ .

آغاز: در شکایت از جهان و جهانیان وصفت حبس و زندان . لمؤلفه الفت اصفهانی .

دریغ ودرد که درزیر آسمان کبود   بسی بگشتم وز اهل وفانشانه‌نبود

انجام :

مسکنش دست خسرو است آری   بحر زیبد قرارگاه نهنگ

۳۰۸۴

نسخ محمدبن علی موسوی در۴شعبان ۱۳۰۲ درش۱ و عنوان ونشان شنگرف با حواشی‌او،ش۲ نستعلیق باحواشی نوشتهٔ همو در۱۳۰۴ ، ش۳ نسخ همو باحواشی .

۱۱س۷×۱۱/۵ ، ۱۸×۱۱گ۳۷۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ مقوایی .

مجموعه

۱ـ العروة الوثقی (۱ـ۹۷) تفسیرفاتحه‌است ازشیخ بهایی (طوس۴:۴۴۳)

۲ـ الذبیحیة (۹۹ـ۱۱۶) ازهمو .

۳ـ طب‌النبی (۱۲۱ـ۱۳۷)ازابوالعباس‌مستغفری(چلبی۲:۸۸ـمعجم‌المطبوعات ۹۱۱ ـ قاهره ۶ : ۲۳ ـ برلین ۶۲۹۷ ، ۶۳۰۱ ـ مستدرك ۳:۳۷۲) .

آغاز: وجدت بحذف الاسانيد مكتوبة قال رسول الله ما خلق الله تعالی داءاً الا وخلق له دواءاً الاالسام.

انجام: ومن شرحاسد اذاحسد.

۳۰۸۵

نستعليق سدهٔ ۱۴، جدول زر ولاجورد.

۱۵س۷×۱۵/۵، ۱۲۸گ۱۵×۲۱/۵، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج حنایی ضربی.

مجموعه

۱ـ ديوان (۲ ر ـ ۱۰۹ پ) از ملك‌الشعراء فتحعليخان صبا (مجلس۳:۳۷۳ـ ذریعه ۹:۵۹۲) قصاید اواست.

۲ـ دیوان (۱۱۰ پ ـ ۱۲۸پ) از قاآنی چند بیتی ازاواست.

۳۰۸۶

نسخ، عنوان ورقم شنگرف، تاریخ روزچهارشنبه ۱۸ج۱/۱۱۳۲ در ش ۴ دیده میشود و همهٔ شماره‌ها بیك خط است.

۲۱س۹×۱۶، ۱۹۰گ۱۶×۲۱/۵، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج حنایی مقوایی‌عطف‌سرخ

مجموعه

۱ـ ملحمه (۱ـ۳۶) از ابوالفضل‌حبیش‌بن ابراهیم تفلیسی در ۱۲ باب هریك ۲۵ فصل از سخنان دانیال و جعفرصادق و دومقدمه باید داشته باشد درشمارهٔ ماههای رومی وبرجهای ماه (فرهنگنامه‌ها ص ۶۷ ـ فرهنگ ایران زمین سال ۶ دفتر ٤ ـ ش۲/۶۳۹ سپه).

آغاز: بسمله. شکروسپاس مرخدای را ... که هردوجهان را بیافرید وزمین

وآسمان را پیدا گردانید . . . اما بعد چنین فرموده اند شیخ ابوالفضل بن ابـراهیم التفلیسی . . . چون از کتاب قانون ادب پرداختم از عالم غیب الهامی بدل این ضعیف رسید که سلاطین روزگار و خواقین نامداروورزای کامکار ... میل بعلم ملحمه بیشتر است ... تا از کتابهای معتبر قدیم وبلفظ تازی(؟)بیان کردم (درنسخهٔ سپه آمده که از یونانی بپارسی درآوردم) .

دراین نسخه نخست دیباچه و۲۵ فصل باب یکم است وپایان میگیرد(ص۱ـ۳۶) سپس باز « باب اول ابتدا کردن بماه تشرین اول ...» است در ۲٤ فصل وباب دوم در ۲۳ فصل و « باب در بیان کانون آخرودلیلهای آن» و ۲۵ فصل دیگر و«باب در بیان شباط» و۲٤ فصل دیگر بازباب اول ماه بهار تاباب هفتم ایلول که ماه اول خزان است هریك ۲۵ فصل وبدینگونه پایان میپابد « وحال مردم خراسان نیکو بود»(٤۷ـ۱۰۷) این بابها از ملحمهٔ دانیال است (ش۳/۲٦۱ ٤ما و٤۸٥٥ ما وش۰ ٥۲٦ سپه) که تحریر دیگرو گزیده ایست از این رسالهٔ حبیش و گویا ستاره شماران این یکی رابنام دانیال از روی کتاب حبیش ساخته اند. نام کتاب در دیباچه آمده و دارد که ملحمه رزم گاه را گویند .

۲ـ بیست فصل (۳٦ـ٤٥) درنجوم است .

آغاز: مانند سی فصل طوسی .

انجام: وحکم همهٔ خانه ها در سعادت و نحوست موافق آنست که ذکر شد والله اعلم بالصواب .

۳ـ جدول معرفت غرهٔ شهور و اختیارات (۱۰۹ـ۱٤۰) .

٤ـ میزان الحساب (۱٤۲ـ۱۹۲) ازمولی علی قوشچی (ادبیات۵۰۷).

٥ـ بیست باب (۱۹۳ـ۲۲٤) دراسطرلاب ازخواجه طوسی (ف۸٤۱).

٦ـ رساله درهیئت (۲۲٥ـ۲۸۳) از قوشچی (ف۸۹۰).

۷ـ مسائل احکام نجومی (۲۸٤ـ۳۷۷) درشصت فصل

آغاز: بسمله . فصل اول در حال مولود وسایل که ملکی یابد یا نه و اگر از ملك و مملکت سؤال کند یا موالیدی باشد نیك .

انجام : واثرات کوکب سیاره والسلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین درص۳۷۷ـ۳۷۹ باعنوان « بدانکه از لسان شخصی دربروجرد حکم‌اختیارات چنین‌مذکور شده» چهار باب‌است .

۳۰۸۷

نستعلیق سدة ۱۳ در۲٦۳ص.
۱۱س٦×۱۲ ؛ ۱۳۲گ۹×۱٦ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی‌مقوایی.

دیوان

غزلها است از محمدقاسم مشهدی سپاهانی هندی متخلص بقاسم پیرووشاگرد صائب (ص۱۷) بترتیب تهجی .

آغاز:

بسکه افتاد از غمت شوریدگی در کارما
بر سر ما خود بخود وامیشود دستار ما

انجام :

چون بکف‌قاسم‌نگیرم ساغرحل کرده‌برق
در چنین بزمی که آید همچویاران مغبچه

۳۰۸۸

نستعلیق سدة ۱۱ ، سرلوح وجدول زرین ولاجورد .
۱۴س۵×۱۲ ، ۱۹۴گ۱۱×۱۸/۵، کاغذ سپاهانی‌کبود - جلدتیماج مشکی فرسوده.

مجموعه

۱ـ شرح قصیدهٔ معجزات (۱ پ ـ ۱۰۲ ر) شرحی است ازسیدقاضی اختیار حسینی منشی شاگردجامی برقصیدهٔ جامی دربارهٔ معجزات پیامبر که درسال ۹۰۰ ساخته است در آن از خود شارح و اساس الاقتباس او و ازجامی یاد شده و میگوید که این کتاب را بنام همانکسی ساختم که این شرح بنام اواست (۵ ر ، ۷ ر، ۱۲ ر) (منزوی ۲:۲٤۵ و ٦۸۹ـ ذریعه ۹ : ٦۲ ـ مجالس النفایس ۹۵ و ۲۷۱) او در آن سخنان امام صادق را آورده ودرپایان ازفضائل علی یاد کرده است بنظم فارسی نیز ازخلسهٔ محیی الدین درسال ۵۷۵ .

آغاز قصیده :

بانك رحیل ای قافله برخاست خیز ای ساربان

رختم بنه بر راحله آهنگ رحلت کن روان

آغاز شرح : قصیدهٔ تعداد بعضی معجزات حضرت صلوات‌الله علیه که ملاجامی گفته ازسید اختیارمنشی .

بسم الله الرحمن الرحیم　　　سرورق معجزه های قدیم

برسرسی جزو کلام است امام　　　چون مه نو غرهٔ ماه تمام

یا کاپرورد گاری که نظم سلسلهٔ کلیات از بدایع صنایع اوقصیده ایست مطلعش مرصع بجوهر نورمحمدی که اول ماخلق‌الله نوری اشارتیست بدان .

انجام : ووصول بآن مترسمان خیال پرست را میسر نیست بسرقصهٔ سیمرغ و غصهٔ هدهد کسی برسد که شناسای منطق الطیر است .

توچه دانی زبان مرغان را　　　که ندیدی دمی سلیمان را

نسئل‌الله الاطلاع علی حقائق الاموروالاستضائة بلوامع انواره وصلی‌الله‌علی سیدنا محمدنا و آله اجمعین .

۲ـ شرح رباعیات (۱۰۳ ر ـ ۱۹۳ پ) ازجامی بررباعیات خودش .

آغاز افتاده : علم ومعرفتش برهانی ساطع . شعر

شاه عربی قبلهٔ ارباب نجات　　　　کاینهٔ ذات آمد ومرآت صفات

... اما بعد نموده میشود (ش۳/۲۹۵۸)

انجام افتاده : نظم بیابانست هایل کعبهٔ مقصود را دررہ کہ‌ی.

۳۰۸۹

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف .

۱۵س۶×۱۲/۵، ۲۷۶گ۱۱/۵×۱۹ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی.

ترجمهٔ مکارم الاخلاق

ترجمه‌ایست از کتاب ابونصرحسن طبرسی طوسی از دانشمندی شیعی (ذریعه ۱۳۸:۳ - طوس ۵:۰۰) نه مکارم الکرائم زواری (طوسی ۱۷۶:۵) .

آغاز: بسمله . حمد وثنای بیحد قیومی را که عقول ذریات ازادراك کنه‌ذات اوقاصراست .

انجام : که این معدهٔ شیطان است برزبان . هذا مااوردنا ان نجمع من السیر النبویة .. وصلی‌الله علی رسوله محمد وآله اجمعین .

۳۰۹۰

نستعلیق خوش مالك نسخه حسین بن مظفر کاتب خاتون آبادی درروز سه‌شنبه ۱۷ ذی‌قعدهٔ ۹۹۹ ، عنوان ونشان شنگرف ، عربیها نسخ ، مالك دیگر محمدصادق ایشك آقاسی .

۱۵س۶/۵×۱۲/۵ ، ۲۰۱گ۱۳×۱۸/۵ ، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی.

زبدة الدعوات

دریك مقدمه وچهارفصل وخاتمه‌است ازابوالحسن محمدبن یوسف بحرانی قزوینی

عسکری مجاز ازشیخ بهایی در۹٦۸ و۹۹۹ و۱۰۰۰ (ش۵٧٤٤- دیوان هند ش۲۹۷۳- ذریعه ۱۲ : ۲٦ - منزوی ۱:۱۲۵)

درآن از این کتابها بارمز حرف آخرنام آنها آورده شده است :

ک : مصباح کبیروصغیر ، ت : مجمع الدعوات ، ق : مکارم الاخلاق،ح : منهاج الصلاح ، ی ه : عدة الداعی ، د : نزهة الزاهد ، ی : مجتنی ، ل : فصول .

۳۰۹۱

شکستهٔ نستعلیق عبدالخالق خراسانی درسدهٔ ۱۲ ، عنوان شنگرف ، باحواشی درش۱و۲درهامش. ۱۳س۷×۱۴ ، ۷۵گ۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ سپاهانی کبود - جلد تیماج مشکی.

مجموعه

۱- نظم لآلی (۱ پ - ٦ ر) درتجوید است ازسیدابوالقاسم قاری استرابادی که در۱۰٦۳ در ۷۲ بیت ساخته است .

آغاز: رسالهٔ تجوید از تصنیفات جناب سید ابوالقاسم استرابادی رحمة الله علیه ... بسمله .

یافت ارباب بلاغت کان سخن را معتبر

چون بود بسیار معنی ومفید و مختصر

ای کلام از انتظام نـام ذاتت در نظام

ای زشهدشکرین شکرت بودشیرین کلام

....

در زمان شاه جمشید و سلیمـان بار گاه

خسرو صاحب قـران عباس ثانی پادشاه

••••

شد در دریـای طبعم فیض بخش

حفظ آن کن تاغنی گردی‌چو بحر کان‌بکام

رشتهٔ آن نظم شد پر لؤلؤ ای نیکوخصان

لؤلؤئیه عقد آن نظم لآلی نـام سال

(۱۰۶۳)

انجام :

زلزلت قیل قریش عصر باویل‌لکل　　قارعه‌باعون‌لهب کوثرفلق‌ناس‌است‌قل

(اختتام رساله) .

۲ـ عین‌الترتیل (۹ پ ـ ۵۷ پ) ازطاهرحافظ سپاهانی.دردیباچهٔ نامی‌بکتاب داده نشده‌است، در گ ۵۸ پ ـ ۶۹ پ یادداشتهائیست با این عنوان « مسود درهنگام مطالعهٔ رسالهٔ عین‌الترتیل بعضی جاها اشتباه داشت این حقیر قلمی‌شد تااستادپرسیده شودوفهمیده شود» که بجای حواشی‌این کتاب است .

آغاز : هذا کتاب حافظ طاهراصفهانی از علم قرائت . بسمله حمدله . . . وبعد چنین گوید ... طاهرحافظ اصفهانی . . که این مختصر مشتمل است برقاعده و ضابطهٔ چند درتجوید و تصحیح قرآن عظیم که جمع کرده شد بالتماس یکی از دوستان.

انجام : و بروی اشکالی باقی نماند و الحمدلله اولا و آخرا . . . و الشهداء و الصالحین .

۳ـ رسالهٔ تجوید (۷۰ر-۷۵پ) .

آغاز : هذا کتاب تجوید . بدانکه تفخیم و ترقیق الف باعتبار حروف ما قبل است .

انجام : حیث سکنتم . قس علی ذلك غیرهما .

۳۰۹۲

نسخ ۱۲۳۳ وعنوان و نشان شنگرف درش۱ ، شکستهٔ نستعلیق درش۲ ، نسخ محمدهادی‌بن‌حاجی فتح‌الله قزوینی دررشت درروز پنجشنبه ۵شعبان ۱۲۴۴ درش۳ ، شکستهٔ نستعلیق روزسه‌شنبه ۱۷ذی‌حجهٔ ۱۲۴۲ درش۴ ، نسخ وشکستهٔ نستعلیق درش۵تا۸، در۲۰۲-۲۰۳ پراکنده‌هااست بنظم (با تخلص نوری)و نثر فارسی وعربی ، همه‌شماره‌ها باید بخط همان محمدهادی باشد .

۲۳س۸/۵×۱۵ ، ۳۳۰گ۱۴/۵×۲۰، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی ضربی درون سفید.

مجموعه

۱ـ اسرارالایات وانوارالبینات (۱ـ۲۰۰) ازصدرای شیرازی(منزوی ۱:۷).

۲ـ شرح «کنت کنزمخفا ...» (۲۰۱ـ۲۰۲) از علاءالدولهٔ سمنانی چنانکه در پایان این نسخه آمده:«من افادات الشیخ علاءالدولة السمنانی» نه ازمحیی‌الدین چنانکه در نسخهٔ ش ۱۰۳۵/۴۲ یادشده است (ف ۴۶۹) .

۳ـ ایقاظ النائمین وایعاظ الجاهلین(۲۰۵ـ۲۲۴) ازسیدمحمد ماجدبن ابراهیم حسینی دربارهٔ غنا (ذریعهٔ ۲:۵۰۵) .

آغاز: بسمله . حمدله...امابعدفیقول... محمدالمدعوبماجدبن ابراهیم الحسینی هذه رسالة الفتها فی تحقیق حال الغناء اسعافا لمسئول بعض الاصدقاء مرتبة علی مقدمتین (فی بعض مباحث اصولیة) ومقصدین وخاتمه وسمیتها بایقاظ النائمین وایعاظ الجاهلین

انجام : هذا آخرما اوردناه ایراده والحمدلله اولا وآخرا .

۴ـ شرح حدیث زینب العطارة (۲۲۷ـ۳۳۰) از مولی‌علی نوری سپاهانی درشرح این حدیث که در روضهٔ کافی روایت شده است ، مورخ روزسه‌شنبه ۱۷ذی‌حجهٔ ۱۲۴۲ آمیختهٔ بامسائل فلسفی وعرفانی.

آغاز: بسمله . وبه نستعین . الحمدلله الذی له مافی السموات ومافی الارض وما

بینهماوماتحت‌الثری ... اما بعد حمدالله ... فیقول النوری الحافی فی‌الروضة‌من‌الکافی حدیث زینب العطارة .

انجام : حامدا مصلیا و مسلما .

۵ـ مقالات فلسفیة واصولیة (۳۳۱ـ۵۳۳) گویا ازهمو وبخش فلسفی آن مورخ روز ۱۷ شوال ۱۲۴۲ (ص۴۵٤) است وشرح متنی را می‌ماند . درآن‌آمده «و کتب ... احمدبن زین الدین الهجری الاحسایی فی ثامن ذی قعدة‌الحرام‌سنة ۱۲٤٥»درپایان رساله‌ای‌ازاو که دراینجاآمده است (٤٤٤ـ٤٤٧) .

۶ـ رسالة فی اجوبة الاسئولة (۵۳٤ـ۵۳۷) ازشیخ احمد احسایی .

آغاز: بسمله . حمدله ... اما بعد فیقول ... احمدبن زین‌الدین الاحسائی انه‌قد سئلنی بعض السادة ... عن مسئلة ... جعلت سئواله متنا والجواب شرحا کماهی عادة لی فی‌سائرالاجوبة ... قال سلمه‌الله تعالی فی‌الحدیث ان الشیطان لم‌یمکن‌له فی‌الرؤیا عن ان یمثل نفسه بصورة الانبیا .

انجام : و کتب احمدبن زین‌الدین .

۷ـ السراج المنیرفی‌الکشف عن‌الوحدانیة الکبری (۵٤۰ـ۶۲۳) ازمولی‌علی نوری باحواشی « منه دام ظله‌العالی» پیش‌ازین‌درص۵۳۸ ـ ۵٤۰ شعرها ایست بفارسی و گویاازهمین رساله است .

آغاز: فسبحانك اللهم لك‌الحمد کما کرمت واکرمت ... امابعدفیقول ... علی النوری ... آتیکم بشهاب قبس لعلکم تصطلون ولناتینکم بسراج منیرفی‌الکشف‌عن الوحدانیة الکبری ویلحقهاتبصرة بعد تبصرة .

انجام : یفصح عنه قوله تعالی فالظاهرهوالله تبارك وتعالی .

۸ـ الفوائد (۶۲٤ ـ ۶۳۹) از شیخ احمد احسایی (تا نیمهٔ فائدهٔ ۸ و افتاده است) .

۳۰۹۳

نسخ سدهٔ ۱۴ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول لاجورد و زرد ، نسخه از آن آقامیرزا ابراهیم رشتی بوده است.

۱۴س‌۶/۵×۱۳/۵ ، ۷۰گ‌۱۱/۵×۱۹ ، کاغذ فرنگی نخودی ـ جلدتیماج تیماج زرد ضربی کنار قهوه‌ای .

در مخزون

از هدایت‌الله‌بن محمدحسین آشتیانی بفارسی درعرفان شیعی اخباری که خود او آن را در دیباچه چنین نامیده ورسالهٔ سوم اواست ونخستین آن عقاید خمسه و چهارم سر مکتوم و پنجم حل معما است چنانکه خود در صفحهٔ عنوان نوشته است (ذریعهٔ ۸ : ۷۰) اگر چه در آغاز نسخهٔ نور الانوارش ۳۲۱۶ آمده که رساله چهارم مؤلف در مخزون است .

آغاز: الحمدلله الباعث الوارث الهاواحداونحن له مسلمون امابعدبارها گفته‌ام باردیگرمیگویم ... چون از رسالهٔ ثانی موسوم به کشف و اشراق فراغت یافتم بعضی مطالب غامضه از مطلع خاطرطلوع کرد .

انجام : وهوالسمیع العلیم وصلی‌الله علی‌محمد ... وبر کاتـه .

۳۰۹٤

شکستهٔ نستعلیق خودشاعردرووشماره .

۱۳س‌۷/۵×۱۵ ، ۸۲گ‌۱۰/۵×۱۸ ، کاغذ فرنگی کبود ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی‌مقوایی .

مجموعه

۱ـ دیوان (۱ـ۱۰۸) ازغفورای‌مراغه‌ای وقصاید مذهبی شیعی است ومادهٔتاریخ تعمیر بقعه‌ای که شاه صفی‌برروی سنگ جای پای امیرمؤمنان علی‌ساخته‌بودومیرزا علی‌اکبر وزیرمراغه در ۱۳۰۷ تعمیر کرده بود در ص ۱۰۸ دیده میشود نیز در آن

آمده (ص۱۰٤) کاین زبان ظلم وستم تا کجانمود .

تضمین دگر بس است غفورا که وانمود

هستی تو نزد اهل معانی سخن شناس

آغاز:

دوش آن مه ناگهم از در درآمد بی‌حجاب

کافتاب ازشرم رویش گشت پنهان درسحاب

انجام :

خدای دردوجهانش جزای خیر دهاد   بحق میر عرب شهسوار خیبر گیر

۲ـ دیوان (۱۰۸ ـ ۱٦۲) از محیط که تخلص او دوسه جا آمده است . ماده تاریخ ۱۳۰۷ برای تعمیر امامقلی میرزا بقعهٔ شاه طاهر را در ص۱۱۷ آمده ودرآن از مرگ ضیاءالملك در ۱۳۰۷ (ص۱۱۹) وافیونی بودن خود شاعر وبامنقل وچای وحقه وتریاك و ذغال سروکار داشتن (ص۱۲۱) یاد شده و ستایش سالارجهان (ص۱۲۲) وامامقلی میرزا (۱۳٤) و امیرمؤمنان وکسان دیگردرآن هست .

آغاز: ساقی نامه .

دگر باره ام غصهٔ روزگار   کشیده‌است‌خوش گرد خاطر حصار

انجام :

درین اصطبل بستی آمده آهسته میگوید

که بن گو بن حسن دست ازین بیچاره بردار

۳۰۹۵

نستعلیق عبدالله زهابی در ع۱/۱۲۹۰ تحاقوی ایل برای شاهزاده مؤید الدوله تهماسب میرزا فرمانروای کرمانشاه درش۳ ، ش۱ هم بهمین خط است .

۱۰س ۸×۱۲/۵ ۴۷۱۵/۵ گ ۱۴/۵×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج حنایی

مجموعه

۱ـ شرح مثنوی (۱ ـ ۳۲) بفارسی از عبدالرحمن خالص مفوض بالله ابن شیخ احمدبن شیخ محمود قادری طالبانی کرکوکی‌فهارانی (۱۸بیت جلداول)بادیباچه‌ای به نثر و شرح بایك مقدمه بنظم ومورخ ۱۲۵۰ و بدرخواست درویشان ساخته است.

آغاز: بسمله . نحمدالله‌الذی اله عقول الفحول‌فی‌ادراك جلاله وقدسه...بهترین صدایی که بلبل زبان عارفان از سرشوق و اشتیاق از گلشن بیان‌آغاز کند. . . ثنای پادشاهی وحمد شاهنشاهی است .

انجام :

میکند خالص دعاهرصبح‌وشام | از خدا خواهد بقایش را بکام
بی ریا خواهد همیشه این دعا | استجب یـاذا الغناء و العطاء

۲ـ دیوان (۳۲ـ۷٤) از همو بفارسی با تخلص‌خالص، ترجیع‌بنداست ومخمس برغزل مغربی و قصاب و نورعلی وقاسم وحافظ باچند رباعی .

آغاز: وله قدس سره . بسمله .

ایکه در هرذره‌ای تابان‌بود سیمای تو

در دل هر قطره ای پنهان بود دریای‌تو

انجام :

هر چند گناه من چو کوه قـاف است

در پیش عطای رحمتت کاهی نیست

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، عنوان شنگرف.

۱۱س۶/۵×۱۳ ' ۱۱۳۴۷×۱۶/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی.

دیوان

از بهاءِ گویا از زمان قاجار و نزدیك یك هـزار بیت و نخست پنج بند سپس دوازده بند وچهارده بند ویك‌تر کیب‌بند دریك مقدمه و دوازده بند بازیك‌دوازده‌بند است و نوحه وقصیده ویك خاتمه و همه درسو گواری خاندان پیامبر است .

آغاز:

شست قضا چو تیر قدر در کمان گرفت
آن گوشوار عرش برین رانشان گرفت

انجام :

نگشتی آتش‌دل گرخموش ازآب چشم تر
بها میسوختی زاه شرار انگیز دنیـا را

نسخ سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، تقریظ شیخ جعفر به نثر وسید محمد علی سبط سید محسن به نثر درصفحهٔ عنوان هست .
۱۷س ۹×۱۵/۵ ، ۱۹۷گ ، ۲۱×۱۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی.

حق الیقین فی‌معرفة رب‌العالمین

بعربی از سید عبدالله‌شبربن محمد رضای حسینی‌حلی در گذشتهٔ ۱۲۴۲ ساختهٔ ۱۲۲۶ در پنج باب وچند فصل و دردیباچه چنین نامیده شده است (ذریعه ۷: ۴۱).

آغاز: بسمله . وبه نستعین . الحمدلله الذی تقدس عن ادراك الافهام ... امابعد فیقول ... عبدالله‌بن محمد رضا الحسینی ... هذه تحقیقات ... قد تضمنت معرفة الایمان بالله و الیوم‌الآخر واصول‌الدین .

انجام : واعوانه ومقویة سلطانه (تم‌الکتاب) .

۳۰۹۸

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف.
۳۴س۱۳×۱۹/۵ ، ۳۲۷۵گ۱۵/۵×۲۴/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سرخ ضربی مقوایی.

جنگ

فراهم آوردهٔ اصلان بن علی بیك گیلانی در ۱۰۸۳ ـ ۱۰۸٦ است . فهرستی کهن در نسخه هست ، آقای باستانی هم فهرستی روشن‌تر برای آن ساخته که بانگریستن بخود جنگ و اصلاح لازم در اینجامی‌بینیم. در ص ۳۲ آمده : « تمت الکتاب فی شهر ذی‌قعدة‌الحرام ودار السلطنة الاصفهان علی‌ید فقیر المذنب اصلان ابن علی بیك گیلانی... تحریرا سنة ۱۰۸۳» درص ۳۹۱ نیز تاریخ روز آدینه ۸ شعبان ۱۰۸۳ و در ص ٤۹۹ تاریخ روز چهارشنبه ۷ شوال ۱۰۸٦ (بفرمودهٔ همین اصلان بیك) دیده میشود.

چنین است فهرست عنوانها

٣٠٩٩

نسخ ١٨ شعبان ١٣٤٨ درش٢ ، عنوان‌ونشان شنگرف، ش١ هم بهمین‌خط ، درص٤٠شعرهاایست بفارسی‌باعنوان «قطعه استادسلمه‌الله‌تعالی» وبندی ازمشکلات‌العلوم.

١٦س٩×١۴/٥ ، ٥٧گ١٥×٢١ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی.

مجموعه

١ـ شرح لامیه (١ـ٣١) شرحی‌است بفارسی ازمیرزا احمد قراچه‌داغی برقصیدهٔ لامیهٔ فارسی مهدی آتشی درستایش فریدون میرزای والی باوصف نسیم‌وبهار ودرآن ازمنشآت آخوندملامحمد واشعار شعرا وخودشارح آمده است وبسیارشیوا است.

آغاز: رب یسر . هوالله تعالی . بسمله . قربانت شوم . چندیست که کمر دروه خدمت بسته‌ام ودرشاهراه زحمت نشسته .

انجام : آنچه عالی است تراسافل درویشانست .

آغاز قصیده :

شمال است‌این‌یانسیمی معلل مجرد نسیمی چو معلول اول

انجام :

به بازو ببندند بهر تبرك زنامش‌ملائك‌همه‌حرزوهیکل

۲ـ حدیقة‌البدایع (۳۲ ـ ۱۱۲) دردیباچه نامی بکتاب داده نشده و این نام از باستانی‌راداست . درذریعه (٦ : ۳۷۹) ازحدیقه درقافیه ازمحمد نجف کرمانی‌مشهدی در گذشتهٔ ۱۲۹۲ یادشده است .

دراین رساله‌ازمعتمدالدولة وسیدالوزرا (قائم مقام) یادشده (۳۹و۹۲)وشعرهای خود مؤلف وسلطان ودیگران درآن هست ومادهٔ تاریخ صبا درمرگ آقا محمد خان دارد (۷۱) درپنج حدیقه است:

۱ـ درماهیت شعر (ص۳۲) .

۲ـ درمعنی لفظ شاعر ونخستین کسی که شعر ساخته است (۳٤) .

۳ـ درفصاحت وبلاغت ومحسنات بدیعی در دوقسم (۳۸) .

٤ـ درعروض وقوافی (۷۹) .

٥ـ دراصطلاحات شعری (۱۰۷) .

آغاز: حدیقهٔ اولی درماهیت شعراست مخفی نماند که ما یتکلم به الانسان یا منثوراست یا منظوم .

انجام : برای فصاحت وبلاغت اهل داند . نه هر که چهره برافروخت دلبری داند (تمام شد فی ۱۸شهرشعبان‌المعظم‌سنهٔ ۱۲٤۸) .

۳۱۰۰

نستعلیق محمدابراهیم‌بن رضای قمی‌ورامینی متخلص به سکوت در۱شعبان۱۳۲۳ درش۱،درش۲ آمده‌که اوبخواهش میرزا ربیع حکاك باشی در۱۰ شوال ۱۳۲۳ درتهران درخانهٔ شیخ محمودامامزادهٔ جعفری نوشته است .

۱۵س۸/۵×۱۴ ، ۱۲۰گ۱۲×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌ترپاکی‌مقوایی .

مجموعه

۱ـ نورالانوار (۱ـ۱۱٥) ازسایلی که نامش درآن یادشده (ص۷) ومیگوید که

بنجف رفتم ودر کربلا ازشریف‌العلمااجازه گرفتم وسی سال درطلب بودم و امام هشتم دستگیرم شد (۱۲) واین‌علم‌بمن آموخت(۱۳) درآن‌ازشیخ‌احمدشاعر(۲۷) یادشده‌است وازحسین‌علی (۷٤) وازرسالهٔ سلسبیل او (۱۱٤). (ذریعه ۹:۲۷ ٤)

چنین است عنوانهای آن :

فی‌المناجات ، بیان شرح احوال و سبب تألیفات ، علم کیمیا واکسیر ، حجر ، تعریف فلسفی آن ، خواص آن، وحدت وتعدادآن ، اختلاف حکما دراینکه‌حجر نبات است یامعدن یاحیوان، مقصود این علم ، طبایع عناصر ، روح و نفس و جسد ، تطهیر ارکان ، تطهیر فلزات باصابون ، تطهیر اجساد سبعه و اسامی آنها ، شرائط صنعت ، زحل ، تکلیس وتطهیر آن،سواد گرفتن‌درراه اسرب، تصلیب وخواص زحل، مشتری، تکلیس وتدبیرخاص آن ، زیبقین ، حدید ، شمس عامه ، شمس حکما ، تعلیق خاص حکما ، طلای دست افشار ، حل ذهب ، زهره ، عطارد ، زیبق ، تطهیر و تصعید آن ، شنجرف وسلیمان حکیم ، نورثانی مسمی به بحرالاسرار ازاسفار نورالانوار(ص۹۰) ، ارکان ثلثه ، اجزا ، رماد ، تدبیررماد بقول جابر ، تشمیع ، تدبیررماد، تدبیراملاح عامه ، مجمع البحرین ابواب ملاقیم و تراکیب و موازین ، پنج بـاب صنعت ، تفصیل انثی باذکر.

آغاز:

باء بسم‌الله الرحمن الرحیم هست مفتاح در کنج حکیم

انجام :

گر بدست توبیفتد این کتاب شرح‌آن را باز جو ازپنج‌باب

۲ـ جزائر (۱۱۷ـ۲۳۹) ازنورعلیشاه چنانکه درعنوان آمده است . نام کتاب درآغازعنوان ودرخود رساله (۱۱۸و۱۲۰)آمده وازنورعلی و جنات الوصال او (۱۳۲) واز پورشارق (۱۵۳)درآن یادشده است .

چنین است گزیدهٔ عنوانها :

ماء معشر خاصه و عامه ، خواص ماء معشر عامه ، خواص مـاء معشر مکتوم ، مزاج ارکان ثلثه ، نرم نمودن سلالهٔ طین ، امراض زحل ، کبریت عوام ، حکمت انسان ، انقلاب حجر بهفت حجر ، ماء الهی ، مادة القوم ، مفتاح روغن کردن املاح، میزان شمسی ، شد وصل حکیم ، دهن عقاب بطریق آقامحمد بیدآبادی، علم‌میزان، ماء مری ، ترزین قمر ، ترزین دیگر ، تحمیر اسرب براج ، اسرب که همان‌ذهب‌عامه است ، زحل، توتیا وزاج ، زیبق محمر، ارض فلاسفه ، ساختن زحل عهدزیبق،تحمیر حدید ، اکلیل ، تلیین حدید ، سراج صنعت ، سراج حکما ، تطهیرزیبق، مرقشیشای ذهبی ، اکلیل حجری ، مناحل حکما ، ملوبات قمر ، زنجار ، ملینات ذهب ، ملینات قمر ، تقلیب اجساد ، طین صنعت ، مفتاح اعظم ، ارض سائله ، تدابیر نفس، تدبیرروح، مفتاح‌اعظم ، دومفتاح دیگر از زیبق ، فضلهٔ انسان ، عمل مفتاح ، راه قمری ، انثی و ذکر ، عقد زیبق ، احوال قمر ، تفکر وتکراردرصنعت .

آغاز:

اول دفتر بنـام آنکسی کوچه من آشفته‌دل‌دارد بسی

انجام :

لیک باشدوقت‌تنگ‌بس‌عجول بهـر تفهیم خطایـای فحول

۳۱۰۱

نستعلیق سدهٔ ۱۴ .
۱۰س۹×۱۳/۵ ، ۳۵۲-۱۴/۵×۲۰ ، کاغذ فرنگی آهارمهره - جلدروغنی زمینه‌مشکی‌وآراسته.

صحت‌نامه

ازشوکت شیرازی تهرانی (ذریعهٔ ۹ : ۵۵۱) و ستایش خداوند و چند تمثیل

وستایش پیامبر وعلی (ع) وفتحعلی شاه و مراتب عشق در آن هست ودر آن ازرفتن او بشیراز و ری وخبوشان و خراسان ویغما کردن اوخبوشانرا بفرمان شاه وازچندتن درباریان قاجار یاد شده و سر گذشت و کارهای دیوانی اوازاین دیوان‌پیداست.در آن آمده :

همان بهتر که بنمایم روایت	کنون تاریخ‌ختم‌این‌حکایت
بروز شنبه از مـاه جمادی	بپایان آمداین دفتر بشادی
زهجرت‌وقت‌سالش راقرارست	سی‌وسه بادوصدبعداز هزارست
دمی کزطبع‌شوکت‌یافت‌انجام	بفیروزیش‌صحت‌نامه‌شدنام

(ص۲۷)

آغاز:

بنـام کرد گـار هستی آرا	کزوشدجمله هستی آشکارا
خداوند سپهروماه وخورشید	بدو هرنیك وبدرا روی امید

انجام :

شوق تو شور برسر عالم افکنده است
از عشق شوکت است جمال ترا رواج

(تمت وبالخیرعمت) .

۳۱۰۲

نستعلیق ذی‌حجهٔ ۱۱۹۸، عنوان‌شنگرف، شعر نظام‌استرابادی‌مورخ۹۱۲درصفحهٔ عنوان‌و نامهٔ پادشاه هند ببایزیدخان پادشاه روم بفارسی درپایان هست،مالك محمد مسلم قدیمی‌ایروانی در۱۳۰۱ .
۱۴س۱۰×۱۵/۵ ، ۹۹گ۱۴/۵×۲۰ ؛ کاغذ بغدادی - جلدتیماج‌قهوه‌ای.

مناظرالانشاء

ازخواجه جهان محمودبن شیخ محمد گیلانی هندوستانی‌توقیع‌نگار دربارهند

است (سپه ۲ : ۹۹ (۱) ـ مجلس ۳ : ۵۹۵).

۳۱۰۳

نسخ ۱۲۵۸ از روی بیاض آقامحمد در ۱۸ ذی‌قعدهٔ ۱۲۵۸ درش۱ ، ش۳ حواشی دارد وآنرا احمدبن خانگلدی در۱۲۶۳ نوشته است وهمهٔ مجموعه باید بخط او باشد ، عنوانهای مطالب ونام رسائل درسرصفحه‌ها دیده میشود ، عنوان ونشان شنگرف.

۲۴س۹/۵×۱۶ ، ۹۲گ۱۶×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی.

مجموعه

۱ـ مرآت العجائب فی علم الصنعة (۱ر ـ ۱۲پ) بعربی درهشت فصل.

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی تفرد بالبقاء و قهرالعباد بالفناء .

انجام : بحسب جهدنا وطاقتنا وبالله‌المستعان .

۲ـ الایضاح (۱۲ پ ـ ۱۴ر) از جابر بعربی .

آغاز: من ایضاح جابررحمه‌الله . قال نریدان نوضح ما رمزه الحکماء بالأسماء المختلفة والصفات‌المدهشة للقدماء فی هذه الصناعة طریقان‌احدهما الترکیب‌والثانی طریق الاکسیر .

انجام : هذا الامتزاج فضة اوذهبا (تم کتاب الایضاح) .

پس‌ازاین‌درص۱۴ر ـ۲۷ ر بندهاییست بعربی وفارسی از بیاض همان آقا محمد از مکتسب جلدکی وسخن‌سید ابراهیم مورخ سال ۹۰۱ وازجابروسیدحسین‌قزوینی وشاه نعمة‌الله هندی وخالد وشیخ مفید (ف۹۸۲) .

۳ـ المکتسب فی‌زراعة الذهب (۲۷ پ ـ ۴۲پ) از ابوالقاسم عراقی‌شارح‌شذور بعربی درپنج جمله و۱۹ فصل .

۱ـ انجام : بحروف صاف می‌نویسند وبس .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی لااول قبله الآخر لاآخر بعده . . . اما بعد فاننی صنفت هذا الکتاب ذاکرا فیه علم صناعة الکیمیاء و عملها .

انجام: فیما بنینا فی کل ماقلته خلف . تمت بالفصل الثالث فی تعریف ماهیة الرموز بتمامه قدتم کتاب المکتسب فی زراعة الذهب .

۴ـ نهایةالطلب فی ما کتمه صاحب المکتسب (۴۲ پ ـ ۴۷ر) بعربی.

آغاز: و ان تقدم بعد هـذه المقدمه ذکر تقسیم هذا السفر علی مقالتین کل مقالة تشتمل علی بابین .

انجام: واز کب الجوزاءِ فهی عنان (تم باب الاول) .

۵ـ شمس المعارف (۴۷ پ ـ ۵۵ پ) بندیست از آن بعربی چنانکه در بالای صفحات نسخهٔ ما آمده است .

پس ازین بندهاایست از عبود شامی در بیان عمل مفتاح الصنعة (۵۵پ ـ ۵۶ر) والخواص الکبیر جابر و از عبدالله مغربی مرا کشی وروح نفس وجسد قمری ولبن العذراء وعقد مجرب میرزا محمد و باب دوم کشف الاسرار والمکتوم من درر الانوار(۶۰ر ـ ۶۴پ) و طریق جوهر زرنیخ و دهن علك وشمع (تا۶۵ر) سپس نظمی بفارسی (۶۵پ ـ ۶۷پ) در کیمیا بدینگونه :

آغاز:

گاه شب شورهٔ زاجی بهم　　　بالسویه کرد در تقطیر ضم

انجام:

الغرض هردم بنوع دیگری　　　ساخت زا کسیر د گرسیم وزری

سپس بندهایی در کیمیا بعربی و فارسی از سید عبدالله ششدری (۷۰ ر) و از جعفرصادق (۷۰پ) وملا عبدالکریم قزوینی (۷۳پ) وحاج علی اصغر خویی (۷۵ر) وملتانی (۷۷پ) درچندین فصل و «دیوان تر کی صافی درطریق حجر حکما » (۷۹پ ـ ۸۰ر)

وعمل قمر بفارسی وقاعده دهن عقاب وشعری کیمیایی از علی(ع) باشرح فارسی آن(۹۲پ).

۳۱۰۴ :

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، جدول زرین ولاجورد ، شکرالله کاشانی قریشی نسخه را در بازار تهران در ۱۱ج۱/۱۲۴۵ بچهار تومان خریده است ویادداشت او در پایان هست ، لطفعلی بن مؤیدالدوله قاجار در تبریز دررمضان ۱۲۹۱ نسخه را داشته بود (ص۲).

۱۵س ۹×۱۵ ، ۱۲۸ گ ۱۳×۲۱ ، کاغذ فرنگی آهار مهره ـ جلد تیماج مشکی ضربی زرکوب مقوایی درون سرخ.

جنگ

یامجموعهٔ ابیات اساتید که در آن شعرهای فارسی سرایندگان فارسی از فردوسی ونظامی وسنایی و اسدی وسعدی وسحاب ومجمر ووحید ودیگران آمده باعنوانهای: توحیدباری و نامه بپادشاه و سرهنگان وتادیب سرکشان وپند بسرهنگان وفتح‌نامه ورزمگاه وپند بشاهان وبی وفایی دنیا و رباعی و فخر ونیاز عاشق بمعشوق و گله از نرسیدن نامه ورسیدن نامه ونامه بمسافر وشکایت دوری وانتظار وناامیدی و عهد و گله ازدوستان ووداع وهجران وآمدن دوست وآرزوی وصل وشکایت ازمعشوق واز دوست واثر آه سوختگان و دیدار بیمار وجفای دوست ومعشوق ونامه بناسزا گوینده ونامه بمعشوق عاشق پیشه و پیری و ناتوانی و شکایت ازدل و دمیدن خط معشوق و گرفتاری خود. نام شعرا در کنارصفحه بشنگرف در نسخهٔ ما دیده میشود.

آغاز: بسمله . دیباچهٔ کتاب ، توحید باری .

بنام خداوند خورشید وماه   که اوداد بر نیک وبددستگاه

انجام:

ای سنگدل صیاد من تاچند بریادقفس

سر زیربال خود کشم در گوشهٔ گلزارها

۳۱۰۵

شکستهٔ نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، انجام افتاده .
۲۳س۹×۱۴ ، ۱۵٦گ۱۵×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی مقوایی عطف مشکی.

تفسیر سورة البقرة

ازصدرای شیرازی که در۱۳۲۲ بچاپ سنگی رسیده است (ص٦۹-۵۲۰ چاپی) درآن از «المفاتیح الغیبیة» یاد شده است .

۳۱۰٦

نسخ در ش۱-۸ و نستعلیق درش۹-۱۱وباید همهٔ اینها جزش۱۰بخط محمدقاسم بن احمد طبرستانی آملی باشد که خط او در۱۳۵ رآمده است، عنوان ونشان شنگرف ، تاریخ روز یکشنبه ع۱۰۷۸/۲ ازهمین طبری که ش۹ را دراین تاریخ نوشته درپایان دیده میشود ، همین طبرستانی مالك نسخه آن را (ش۸) مقابله نموده است (۲۱ر و۱۳۴پ و۱۵٦پ و۱۵۷ر و ۱٦۳ ر و ۱۷۷ر) برگشمار کهن دار راز۲۱تا۱۷۷ و ازآن پیداست که ۲۰ برگی ازآغاز مجموعه افتاده است ، تاریخ خرید نسخه به ۲۰۰ دینار تبریزی در ۱۱۵۳ درگ۱۳۴پ و۱۳۵ ر هست .

۱۷س۵×۱۴ ، ۱۴٦گ۱۰×۱۹ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی.

مجموعه

۱- مناظرة ابن ابی‌جمهور الاحسائی مع الفاضل الهروی (۲۱ر-٦۹ر) مانند دوشمارهٔ دیگرما (ف٦۲۵-نیزش۷:۳۲۰۵- طوس ۱:۳:٤) .

۲- سؤال الخضر لابی‌بکر والزامه بالحجة (٦۹ پ - ۷۳ر) (ش٤/۳۲۰۵) .

آغاز: روی عطاءِ المکی عن ابن‌عباس‌رض قال ارسل الی ابوبکرابن ابی‌قحافة ذات لیلة .

انجام : وجحد حقك صلی‌الله علیك وآلك وسلم الحمدلله .

۳ـ مناظرة الجروی والامام محمد الباقر ع (۷۳ر-۷٦ر) دربارۀ ابوبکر است .
(ش ۵/۲۲۰۵)

آغاز: قال الجروی ان فی ابی بکر اربع خصال استحق بها الامامة .

انجام : وانتم رویتم ان الانبیاء لایورثون فانقطع الجروی وغلب .

٤ـ مناظرة الملك رکن الدولة الدیلمی للصدوق ابن بابویه (۷٦ر-۸۹پ) .

آغاز: مانند نسخۀ دیگر ما (ف ٦۲۸ - نیز ش ٦/۳۲۰۵- طوس ۱:٤۳) .

انجام : فلاباس فی ذلك .

۵ـ مناظرة فقیه مع بعض المجانین (۹۰ پ - ۹۵ر) دربارۀ خداشناسی و امامت است .

آغاز: بسمله. قیل ان بعض المجانین کان یلم ببعض مجالس الجمهور الحضروية فی مجالسهم ویطعمونه من فضلات طعامهم .

انجام : وخلی کل واحد منهم متحیرا والسلام والاکرام .

٦ـ رسالة فی انکاح علی ام کلثوم بنته عمر (۹۵ پ - ۱۰۰پ) ازسید مرتضی .

آغاز: بسمله . مسئلة السید المرتضی علم الهدی ابی القسم علی بن الحسین الموسوی . . . سالنی الرئیس الاجل رحمه الله عن السبب فی انکاح امیر المؤمنین . . . بنته فلانا .

انجام : وهذه جملة مغنية عما سواها باذن الله تعالی (نسخۀ آغا بزرگ تهرانی) در گ ۱۰۰ پ - ۱۰۲ ر بندیست بدینگونه :

آغاز: بسمله . الامامة رياسة فی الدین والدنیا عامة لشخص من الاشخاص .

انجام : فهذا تفصيل ما فی هذه المسئلة من الاقوال (شرح محصل کتاب محصل ازامام فخررازی).

۷ـ رسالة فی تفضیل محمد وآله علی الانبیاء والملائکة (۱۰۲ر-۱۱٦پ) از حسن بن سلیمان حلی (ف ۵۳۷ و ۱۵۷٤) .

۸ـ رسالة فی‌بیان حال اهل الخلاف فی‌النشأتین (۱۱۷ر-۱۲۴پ) در آن دلیلی که طوسی برحقانیت آیین شیعی‌آورده‌است دیده میشود (۱۲۱پ).

آغاز: بسمله و به نهتدی وبه نستعین لك الحمدوالحمد من نعمائك... امابعد فهذه رسالة وجیزة فی بیان حال اهل الخلاف فی النشأتین وهی مرتبة علی مقدمة و مقصد و خاتمة.

انجام: لما شاهد هذا الأمرالغریب ترك مذهبه الباطل و اعتقد المذهب الاثناعشری.

۹ـ لمعه (۱۳۵ پ - ۱۵۶پ) ازعزالدین آملی که برای آقاحسن وزیروو کیل مازندران ساخته است.

آغاز: بسمله. احسن حمدوسپاس‌لایق مصوریست که بدایع صورزیبایی‌دلبران حوری صفتان را بجهت حکمت اطفاء شهوت حیوانی و ابقای نوع انسانی اختراع کرد... امابعد این رساله‌ایست مشتمل برفواید محتوی برقواعد مسمی‌به لمعه مؤدی درنکاح دوام و متعه... مرتب برمقدمه و چهار باب برسم تحفهٔ نواب کامیاب... آقاحسن.

انجام: واگر تعیین نکند ظاهر آنست که مستمر باشد بآنکه مالك فسخ کند یامنع کند.

۱۰ـ رسالهٔ تجوید (۱۵۷ پ - ۱۶۲ر) یك عنوان باب «دربیان مخارج حروف» و«الفصل فی‌بیان مخارج الحروف» بعربی دارد بادوتصویر برای مخارج حروف.

آغاز: بسمله‌وبه‌نستمد. الحمدلله رب‌العالمین ... امابعد بدانکه‌این‌تجویدیست مختصر دربیان اظهار وادغام واخفا وقلب وبعضی‌ازاحوال‌را ومد.

انجام: وبرای واواندك گشاده شود والله اعلم بالصواب. الفصل‌الثانی‌فی‌بیان مخارج‌الحروف ... حتی تتبین کیفیة ماذکرو الله اعلم بالصواب (تمت‌فی‌۱۰۷۷)(نمقه..

محمدامین زر گر تذکرة لحضرة مولنیا سراج الانامی مولانامحمد قاسم ... فی شهور سبع وسبعین فوق الالف.)

۱۱ـ مختصر در صرف بفارسی (۱۶۳ پ ـ ۱۷۷ ر) همان صرف میر معروف را میماند.

آغاز: بسمله . حمدله ... اول العلم معرفة الجبار وآخر العلم تفویض الامر الیه اما بعد بدانکه هر آوازی که باشد عرب آن را صوت گویند .

انجام : هل نضرب آیامیزنیم ماصیغهٔ متکلم باغیر است از فعل استفهام .

۳۱۰۷

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، عنوان جدول شنگرف .
۱ص ۹/۵×۱۵/۵ ، کاغذ فرنگی آهارمهره ـ جلدمقوا.

دیوان

غزلها است گویا از فخر الدین بایقرای خطاط هروی باتخلص فخری بترتیب تهجی .

آغاز: بسمله . دیوان غزلیات و اشعار فخری بایقرای خطاط هروی . قافیهٔ حرف الف . غزل :

دردا که درد هجران از حد گذشت مارا
زین درد اگر بنالیم معذور دار ما را

....

فخری بیا که کشور مانداز جم وسکندر
سودای جام در سر خوشتر ز تاج ما را

انجام :

کنون ز خیل سگانت شما فخری را

که هست برسر کویت ازان شمار یکی

۳۱۰۸

نسخ سدهٔ ۱۴ ، عنوان شنگرف ، ش۸در پایان ننوشته مانده : «عن النفساء و کم»(مبحث نفاس).
۱۹س۹×۱۵ ، ۱۷۸-۱۷۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد گالینگور.

مجموعه

۱ـ رسالة فی حجیة الکتاب (۲پ-۴۱پ) از علامه درسه مقام است : حجیت قرآن، تحریف آن ، تواتر قرائتهای هفتگانه . در آن از وسائل نقل شده و بحار (ذریعه۶ :۲۷۴).

آغاز: رسالة فی حجیة الکتاب للشیخ العلامة ... بسمله . حمدله . . . ونسئل الله الهدایة الی الحق المبین القول فی حجیة الکتاب اعلم انه لغة بمعنی المکتوب و فی عرف المتشرعة غلب علی القرآن .

انجام : علی الخلاف بین الاصولیین حکم ظاهر الاخبار الی هنا جف قلمه الشریف قدس الله روحه و نور ضریحه .

۲ـ الاجازات لکشف طرق المفازات (۴۲ر-۴۴پ) از ابن طاوس (اجازات بحار در آغاز-ذریعه ۱۲۷:۱و۲۲۲).

آغاز: بسمله . وصلوته علی سیدالمرسلین . . . یقول علی بن موسی ... بن محمد هوالطاوس ... احمدالله جل جلاله بما علمنی من التحمید حمدا کما یلیق بعظمة المالك المجید .

انجام : واقعد واجلس (آخر ماوجدته من کتاب الاجازات بخط شیخنا الشهید رحمه الله وترك هوالباقی ولم اقف علیه والله المستعان ـ کذا) .

۳ـ اجازهٔ علامهٔ‌حلی‌به‌بنی‌زهره مورخ ۱۵ شعبان ۷۲۳ (٤٤ پ ـ ٥٧پ) ذریعه (۱ : ۱۷۶) .

٤ـ اجازهٔ محمدبن مکی شهید یکم به ابوالحسن علی بن ابی محمد حسن بن شمس‌الدین‌محمد خازن(٥٨ ر ـ ٦٠پ) مورخ ۱۲ رمضان ۷۸٤ دردمشق (ذریعه:۲٤۷)

٥ـ اجازهٔ علی‌بن حسین‌بن عبدالعالی کرکی به ابی القاسم علی بن عبدالعالی میسی وپسرش ابی‌اسحق ابراهیم (٦۱ ر ـ ٦٥ر) مورخ ۲۱ج۹۳٤/۲ (ذریعهٔ۱ : ۲۱۲ و ۲۱٥).

٦ـ اجازهٔ شمس‌الدین محمدبن مؤذن جزینی به شیخ علی بن عبدالعالی میسی (٦٥ پ ـ ٦٦پ) مورخ ۱۱ محرم ۸۸٤ (ذریعهٔ ۲: ۲٤٦) .

۷ـ رسالة فی اجتماع الامروالنهی (٦۷ پ ـ ۸۱ر) از یکی از شاگردان شیخ انصاری .

آغاز: بسمله واحتج المجوزون بوجوه .

انجام : والتناقض فی کلام الحکیم .

۸ـ منتقی‌الجمان فی الاحادیث الصحاح و الحسان (۸۲ پ ـ ۱۷۸ پ) از شیخ جمال‌الدین ابومنصور حسن عاملی نگارندهٔ المعالم (ف۱٥۷۹ ـ س۲۳۱۸).

۳۱۰۹

نستعلیق و نسخ سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان شنگرف.
۱۵س‌۷×۱۳ ، ۱۳۴گ‌۸۷ ×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی .

جنگ

۱ـ ترجمهٔ منظوم خطبهٔ شقشقیه (۱ـ۱۷) از محمد تقی بن امیر مؤمن حسینی بفارسی ، او مؤلف طرائف الحکمه (ش ۳۱۱٦) است

آغاز: هذا کتاب مناقب . بسمله . الحمدالله کما هو اهله ... چون تحصیل نور ایمان... ازاهم‌مهمات‌بود... محمدتقی‌بن امیرمؤمن الحسینی .. بتفسیرخطبهٔشقشقیه... پرداخت ومضمون آن را منظوم ساخت .

انجام :

جهان بحجت‌قائم بنورازاودائم	شکفته عالم و آدم بدادهٔ داور

٢ـ قصیدهٔ «هراس‌مماس» (١٨ـ٢١) باقافیهٔ سین‌ازعرفی .

٣ـ قصیدهٔ «خاص‌خواص» (٢٢ـ٢٥) بهمان قافیه از ناجی .

٤ـ ملمع کاشی (٢٦ـ٣٨) .

٥ـ ملمع سنایی وپاسخ آن (٣٩ـ٤٢) .

٦ـ ملمع عرفی و پاسخ آن (٤٢ـ٤٣)

٧ـ ملمع حمیری (٤٣ـ٥٩) همان قصیدهٔ عینیهٔ او با یکمصرع بفارسی پس‌از هربیتی .

٨ـ ملمع ملامحتشم (٦٠ـ٧٣) دردوازده‌بند.

٩ـ هفت بند (٧٤ـ٧٨) .

١٠ـ ترجیع‌بند (٧٨ـ٨١) .

١١ـ قصیدهٔ مخبریه (٨٢ـ٩٠) در کلام شیعی بنظم‌عربی.

آغاز:

بالحمد لا نحمدالاالله	اذلااله مطلقـا الا هو

انجام :

بلمحة من الولایات ضم	حق حقایق الهدایات وتم
وانما اودعت فـی الکتاب	هدی‌وذکری‌لاولی‌الالباب

١٢ـ منظومه (٩١ـ١٠٥) از معالی بعربی و فارسی در پنج مشرب و عرفانی شیعی است .

آغاز:

یارب باحمد المحامد | یارب باشرف المشاهد

انجام :

هر رخنه که باشدم رفو کن | همراز رسول و آل او کن

۱۳ـ رسالهٔ توبه (۱۰۵ ـ ۱۰۹) .

آغاز:

اول نامه بنام کردگار | خالق بخشندهٔ آمرزگار

انجام :

بگذرازاین هرسه تا یابی خلاص | باشی اندر بارگاه قدس خاص

۱٤ـ رازونیاز (۱۰۹ـ۱۱۳) درشش فصل بنظم .

آغاز:

بحمد داور دادار بنده پروباز | کنم صحیفهٔ راز و نیازرا آغاز

انجام :

زبور آل محمد بجو صحیفه بخوان | که فرد کامل ازهر گونه ازدعاست دران

۱۵ـ فهرست صحیفهٔ سجادیه(۱۱۳ـ۱۱٦) بنظم فارسی وسرایندهٔ آن شیعی است.

۱٦ـ اربعین منظوم فارسی (۱۱٦ـ۱٦۰) در کلام شیعی .

آغاز:

اول نامه بنام ایزد پاك | زیور آویز اطلس افلاك

انجام :

رفت هوشم بکوی بیهوشی | هم کنونم خوش است خاموشی

۱۷ـ قصیدهٔ ماء معین (۱٦۱ـ۱٦٦) .

۱۸ـ لعنیهٔ عمر (۱٦۷ـ۱۷۲) .

۳۱۱۰

نسخ خود مؤلف ، عنوان ونشان شنگرف.
۱۵س۶×۱۰ ، ۱۴۴گ۱۰/۵×۱۶ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی ضربی مقوایی.

سراج المتهجدین

از نوروزعلی بن محمد باقر فاضل بسطامی مشهدی در گذشتهٔ ۱۳۰۹ ومؤلف سرورالعارفین (ش ۲۶۳۱) وتحفهٔ رضویه وتحفهٔ حسینیه (ص ۲۲ نسخهٔ ما - ذریعه۳ : ۴۳۰ و ۴۳۶) و بچاپ رسیده است (طوس ۵ : ۲۷۶ - مشار ۹۴۵) در پنج شمع ویك مجلس ودرسه شنبه ۱۳ ذی حجهٔ ۱۲۶۵ در قلعه بندی مشهد بپایان رسانده است (بگواهی محمد حسین سپاهانی در۱۳ نوروز وپایان ذی‌حجهٔ ۱۲۸۷ درپایان نسخهٔ ما) بفارسی است . (ذریعه ۱۲:۱۶۰) .

آغاز: بسمله . وبه نستعین الحمدلله الذی جعل اللیل لباسا للمشتاقین .

انجام : وجعلنا الله ... من آفاته وجمیع المهلکات سالمین بمحمدو آله الطاهرین المعصومین سلام الله علیهم اجمعین .

۳۱۱۱

نستعلیق میریوسف در۱۰۷۶ برای میرزا مهدی‌خان بیکا ، آغازافتاده ، شعر از کسی با عنوان «کراقمه» در ص۵۵ هست .

۱۶س۵×۱۳ ، ۱۴۷گ۱۰×۱۶/۵ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج قهوه‌ای ضربی زرکوب مقوایی.

محمود وایاز

مثنوی است اززلالی خوانساری (ذریعه ۹ : ۴۰۴ - ادبیات ۵۲٤).

۳۱۱۲

شکستهٔ نستعلیق هدایت در۱۲٦۵ ، دو یادداشت او در ص۴۴۴ و۴۵۳ هست ، با یادداشت محمد رابع حسینی در۱۲۷۰ درصفحهٔ عنوان.

۱٦س۸×۱۵ ، ۱۴۳-۳۲٦۲×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج سبز ضربی مقوایی.

دیوان

از فرخی سیستانی است نزدیك ۷۸۰۰ بیت .

۳۱۱۳

شکستهٔ نستعلیق سدهٔ ۱۳ باحواشی «س ح ی ، بهاء» .

۲۳س٦/۵×۱۴/۵ ، ۱۰۳-٦۳×۱۸/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد پارچهٔ سبز مقوایی.

هدایة المحدثین الی طریقة المحمدین

از محمدامین بن محمد علی کاظمی (زندهٔ در۱۱۱۸) است در تمیز مشترکات رجال که در ۱۰۸۵ ساخته و درسه بخش است : مشترك درنام ، کنیه ، نسب و لقب ، بترتیب تهجی (مصفی ۸٤ - مجلس ٤:۳۲۲) .

آغاز: بسمله : الحمدلله الذی انقذنا من شفا جرف الظنون و الاوهام لسلوك طرق اولی الوحی والالهام ... فیقول ... محمدامین بن محمد علی الکاظمی انی نظرت فی الکتاب المسمی بجامع المقال فیما یتعلق باحوال الحدیث والرجال الذی هو من مؤلفات شیخنا ... فوجدت فی الباب الثانی عشر منه اغلاطا کثیرة ... فتقربت الی الله باصلاح مافیه من الغلط الواضح و بیانه وتتمیم ماقصر من عباراته عن اداء المراد وتبیانه ثم انی افردت بعد ذلك هذا الکتاب ، و اعرضت فیه عن ذکر اغالیطه التی اتفقت له اعتمادا علی الشرح السابق له واضفت شیئا کثیرا ممن روی عن الراوی الی ما ذکره سلمه الله لانه اقتصر فی کتابه علی النظر فی ترجمة الرجل و من روی عنه و انا نظرت فی کتاب

منتقى الجمان فى معرفة الاحاديث الصحاح و الحسان للشيخ . . . حسن صاحب المعالم من اوله الى آخره اعنى كتاب‌الحج فميزت الراوى برواة كثيرين و انفردهذاالكتاب ايضا بشیء مهم و هوبيان ما وقع للكتب الاربعة للمجتهدين الثلاثة ... من السهو فى زيادة السند ونقصانه وتغيرالاسم وسميته بهداية المحدثين الى طريقة المحمدين و قد رتبته على‌ترتيب الحروف المعجمة على اربعة (ثلثة . ظ) اقسام القسم‌الاول‌فی‌استعلام من اشترك فى الاسم فقط .

انجام افتاده : باب محمدبن على‌المشترك ... ويعرف انه ابن ابراهيم‌بن‌محمد وكيل النساخير برواية القاب (؟)

۳۱۱۴

شكستهٔ نستعليق محمدصادق‌كه درص۲۳ می‌نويسدكه من آن را درتهران درخانهٔ آقاميرزا هاشم «اززوربی‌كاری بجهت يادداشت» نوشتم مورخ محرم ۱۳۳۴ ، تاريخ صفر۱۳۳۶ درآغازمخمس هست از همو ، همهٔ نسخه بخط اواست ، درص۲۴ يادداشت مورخ شب آدينه ۱۵ع۲/۱۳۳۴ توشقان ئيل است‌كه بفرمودهٔ نظام‌الدوله نوشته شده است.

۸س۷×۱۵/۵ ، ۱۴۵گ۱۰/۵×۱۸ ، كاغذ فرنگی ـ جلدتيماج قهوه‌ای فرسوده .

مجموعه

۱ـ ديوان (۱ـ۱۸۹) از مجرم تفرشی ميرزا سيد شفيع‌خان مديرلشكر شاعر زمان قاجار وآغاز مشروطيت نزديك به ۳۰۰۰ بيت درآن تاريخهای ۱۳۲٤ـ ۱۳۳۰ ديده ميشود و نكاتی فراوان دربارهٔ تاريخ مشروطيت دارد .

چنين است فهرست آن

۱ـ مثنوی كه سفرنامهٔ او است دربارهٔ رفتنش همراه عين الدوله صدراعظم از تهران بمشهد (۱ ـ ۲۳) مانند جلايرنامهٔ قايم مقام و عارفنامهٔ ايرج ميرزا و نكات تاريخی و جغرافيايی و اجتماعی دارد .

۲ـ مخمسات در تهنیت عید غدیر (۲۴ـ۲۹)

۳ـ منظومات دربند بفرزند و ستایش امامان و غزلیات (۲۹ـ۲۵و۵۳ـ۱۲۹) .

۴ـ رباعیات (۵۳ـ۵۵) .

۵ـ مستزاد (۱۲۹ـ۱۳۱ و ۱۸۴ـ۱۸۵).

۶ـ مثنوی وقصیده درستایش ومرثیه (۱۳۱ـ۱۷۱) .

۷ـ قصیده‌ای دربارهٔ فرمانروایی آصف و میرزا رضای معتصم الملك پیشکار دارایی تهران (۱۷۲ـ۱۷۴).

۸ـ ترکیب‌بند در «وصف حال عمومی» و «جواب میرزاحسن‌خان سروش» و «حکایت واقعه درخیابان‌لاله‌زار» (۱۷۴ـ۱۸۴) .

۹ـ قصیدهٔشیکیه (۱۸۶ـ۱۸۷) که دربیتها واژهٔ «شیك» آمده است .

۱۰ـ قصیدهٔ یائیه (۱۸۷ ۱۸۹) .

آغاز:

ازپس تحمید جهان‌آفرین   خالق یکتا ملك یوم دین

انجام:

دل محب تو خرم شود چه لاله و گل

نصیب دشمن تو رنج محنت و خواری

۲ـ جنگ یا گزیده هایی ازسرایندگان فارسی زبان (۱۹۰ـ۲۸۹)مانندظهیر، هلالی ، شیخ نجم‌الدین ، افضل کاشی ، میر علاءالدین کاشی ، میر جعفر کاشی ، شیخ بهایی ، میر ابوالحسن فراهانی ، میرملك ، خیام ، میرزا رضی ، میر داماد ، کمال اشعری ، آقا حسین ، خواجه طوسی ، رازی، ابن‌سینا ، طیفور ، مسکین ، اشراق ، سحابی ، سعدی ، مولوی ، عصمت بخارایی ، فعالی ، حکیم عماد الدین ، معزی ، شیخ علی‌نقی ، سلطان قمی ، ابن یمین ، عراقی ، غیاثای حلوایی ، ناصر خسرو ، رفیق ،

میرعیسی ، مشتاق ، محتشم ، امیدی ، ملاجلال دوانی بجامی (رقعه‌ایست به نثر و نظم ودر آن از شاه‌سلیمان بهادرخان صفوی یادشده‌است) ، خواجه سلیمان ، امید ، شاکر ، مرتضی قلی سلطان ، میر قاسم‌مشهدی، ساقی نامهٔ میرزا رضی (۲٤۱) ، میرزا قوام (دوازده امام) ، بهایی (شیروشکر) ، شاه طاهر ، آقا رضا ، حکیم ، صیدی ، وحشی ، فردوسی ، شیخ‌علی‌نقی کمره‌ای ، قدسی ، زلالی ، شاه عباس (ص ۲۸۱) ، میرزا زاهد علی سخا .

۳۱۱۵

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، عنوان شنگرف ، جدول شنگرف ولاجورد ، یادداشتهای تاریخی ۱۲٦٤ و ۱۳۱۲ و ۱۳۲۹ ق و ۱۳۹۹ و ۱۴۰۴ خ درپایان هست .

۱۲س ۵/۵×۹/۵ ، ۳۴۷گ ۹×۱۵/۵ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ زرکوب عطف و درون سبز .

تاریخ ایران

از احمد ادیب کاشانی که در ۱۲٦۵ درآغاز پادشاهی ناصرالدین‌شاه و بنام او ساخته ونام پادشاهان ایران و توران وعثمانی وهند و مدت فرمانروایی آنها را بسیاق آورده است . منابع او دردیباچه یاد شده وازآنها است دساتیر و تاریخ الفی .

آغاز: بسمله . احمداللهم مالك‌الملك ... وبعدچون علم‌تاریخ واطلاع براحوال سلاطین سالفه واوضاع ماضیه علمی است شریف ... بخاطر این‌بنده ... احمد الادیب الکاشانی رسید که خلاصه‌ای از کتب تواریخ ... ازسلاطین ایران وتوران وروم‌وهند را ... از ... کیومرث الی یومنا هذا که یکهزارودویست و شصت و پنج است که زمان دولت شهنشاه اعظم افخم [است] ذکر نمایم .

انجام : ناصرالدین‌شاه‌بن محمد چهارده سال .

۳۱۱۶

نسخ محمدرضا بن نظام الدین محمد قزوینی در ۱۲۳۹، عنوان شنگرف.
۱۸س ۷×۱۳/۵، ۲۳ گ ۶۲، ۱۲/۵×۲۰، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی.

طرائف الحکمة و بدائع المعرفة

ازمحمدتقی بن امیرمؤمن حسینی قزوینی در گذشتهٔ ۱۲۷۰ (ملی ۱:۱٤٦ - سپه ۲:۱۳٤) و مترجم خطبهٔ شقشقیه بنظم (ش ۳۱۰۹/۱) ومؤلف تعلیقة طرائف‌الحکمة درشرح همین کتاب در ۱۲٤۰ (ف ۱۲۲٦) سه منهج دارد هریکی درچند طریفه یا بدیعه.

۱ـ فیما هو کالمصادرات للسالکین (ص٤).

۲ـ فی علوم شتی (ص۲٤).

۳ـ فی العلوم الربوبیة (ص۷۸).

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی علم بالقلم علم الانسان مالم یعلم ... اما بعدفیقول محمد تقی بن الامیرالمؤمن الحسینی ... انی لما بلغنی عن امیرالمؤمنین ... انه ... امرالعالمین ... بطلب لطائف الکلم و طرائف الحکم ... کتبت ... هذا الکتاب الذی وسمته بطرائف‌الحکمة و بدائع المعرفة وجمعت فیه طرائف الحکم وجوامع الکلم ... وفیها مناهج.

انجام: واذا کان داءاً فاعدل عنهم الی طرائف حکمهم ع تم الرسالة ... بید مؤلفه ... فی‌یوم‌الخمیس غرةشهررجب ... سنة ۱۲۳۹ کتبه ... محمدرضاابن‌نظام‌الدین محمد قزوینی ... الراحمین.

۳۱۱۷

شکستهٔ نستعلیق و نسخ ابوالقاسم نجفی سدهٔ ۱۴.
۱۱س ۵/۵×۱۳، ۵٦ گ ۱۱×۱۸، کاغذ فرنگی - جلد تیماج قهوه‌ای فرسوده.

جنگ

سروده های رایض ساوجی است: قصیده ومثنوی محبت نامه درهجو حاجی میرزا علی نقی فرمانروای ساوه ونزهت وغزل او وقصیدهٔ نزهت درستایش امام زمان وبندهاای به نثر درپزشکی و کیمیا ودعا سپس نان وحلوای شیخ بهایی ورباعیات وترجمهٔ خطبهٔ شقشقیه بنظم وحساب غالب ومغلوب وشعر سلمان وخطبهٔ شقشقیه وشعر شیخ ورایض.

آغاز: وله ایضا:

این بهار است و یا شعشعهٔ طلعت یار
مشك تاتار و یا نکهت گیسوی نگار

انجام:

حریف کوچه وبازارت آمد   رفیق جا کش وبی عارت آمد

۳۱۱۸

شکستهٔ نستعلیق سدهٔ ۱۴.

۲۰س ۸×۱٦ ، ۱۸۵گ ۱۹×۲۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا عطف و گوشه تیماج سرخ.

جنگ

۱ـ قصائد قاآنی (۱ـ۱۲۰).
۲ـ غزلها وقصیده‌های وصال (۱۲۱ـ۱٦۲).
۳ـ پریشان قاآنی (۱٦٤ـ۱۸۹).

۳۱۱۹

نسخ درویش محمد بن فرخزاد بن درویش قراقوشچی در اهر در ۱۰۲۲ در ش ۱، ش ۲ مورخ ۲٦ رمضان

۱۰۲۲ ، ش۴ مورخ شب آدینه ۲۳ رمضان ۱۰۲۲ ، ش۵ مورخ ۸ج۱۰۲۳/۱ ، شماره های دیگر هم بهمین خط، عنوان شنگرف.

۱۳س۷×۱۱ ، ۴۳گ۱۳/۵×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی .

مجموعه

۱ـ خلاصة‌الحساب (۲ پ ـ ۱۱ پ) ازحسین‌بن حسن فرضی اوسی،جزخلاصة الحساب بهایی و خلاصة الحساب فارسی خسروشاه (طوس ۳ : ۳۱۶)

عنوانها باب وفصل است وهمان اعمال ضرب وقسمت وجمع وتصنیف صحیح و کسررا دارد .

آغاز: بسمله وبه ثقتی . یقول ... الحسین‌ابن الحسن الغرضی (؟) الاوسی ... لما کان علم‌الحساب من اشرف العلوم ... وبه یقوم البلاد ومعاملات العباد و یعرف‌به شرایع‌الاسلام والشهور والایام جمعت فصولا مالابدمن معرفة حساب‌الضرب والقسمة و غیرهما من‌الصحاح والکسور ومعرفة استخراجها ومعرفة الموافقة من‌الاعدادبالید ... وسمیته خلاصة الحساب .

انجام : وثلثا عشروالعشرون‌ثلث واحد وعشرون (تم) .

۲ـ الاثنا عشرية (۱۲ پ ـ ۲٦پ) درحج است ازشیخ بهایی .

۳ـ الاثنا عشرية (۲۷ پ ـ ٤۳پ) درصوم است ازهمو .

٤ـ الحبل‌المتین (٤٤ پ ـ ٤۹پ) درمواریث است ازهمو .

٥ـ الذبیحیة (٥۰ پ ـ ٥٦پ) ازهمو.

نسخ سدهٔ ۷و۸ ، عنوان شنگرف ، درمیانه چندین برگ نونویس ، نسخه آشفته و پس‌و پیش‌شده ومیان دوبرگ ۱و۲ هم افتاده است ، بااینهمه نسخهٔ ارزنده‌ایست.

۲۱س۱۰/۵×۱۹ ، ۱۲۵گ۱۵×۲۴ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج‌مشکی.

تذکرة الکحالین

از عیسی‌بن علی‌بن عبدون ودرچهارمقاله چنانکه درآغازنسخهٔ ما آمده است. چلبی (۲:۲۷۵) آن را درسه مقاله وازعلی‌بن عیسی دانسته‌است، دردیباچهٔ نسخهٔ‌ماهم آمده که در سه مقاله است. این کتاب بفارسی هم درآمـده است (ف ۷۳۲ ـ ره آورد ۱۳۵ ـ ۱٤۱) .

آغاز: بسمله · رب یسر بفضلك · المقالة الاولی من الاربع مقالات المعروفـة بتذکرة الکحالین لعیسی بن علی‌بن عبدون جوابا عما سأله بعض اخوانه فـی معرفة امراض العین وعلاجاتها وصل کتابك ایها‌الاخ‌الفاضل .. تسال عن جوامع کتب‌جالینوس فی امراض العین و علاج کل واحدمنها لان الاسکندرانیین ذکرواعددالامراض ولـم یذکرواعلاجاتها وقدرایت اسعدك‌الله ان اؤلف کتابا فی‌العین اذکرفیه جمیع ماسالت عنه باختصار وایجاز فان الاختصار اذاجمع افادثلثة اشیاء احدهما الاستقصاء فی الصفة و الثانی الاستتمام للمعنی‌والثالث الایجاز للکلام کان ذلك ابلغ واجعله ثلاث مقالات و اسمیه تذکرة الکحالین لانی‌بینت فیه جمیع ماتحتاج‌الیه فی‌علاج‌امراض العین.

انجام در نسخهٔ ما پاره شده ورویش کاغذ چسبانده‌اند و برخی جا ها هم پاك شده در « صفة کحل‌الجواهر » و «صفة شیاف اسود» و « صفة اشیاف» در باب السین از باب ۱۰ .

فهرست مقاله ها : المقالة الاولی العین و تشریحها و عدد طبقاتها و رطوباتهـا (۲۱باب)ـ المقالةالثانیة امراض‌العین‌الظاهرةللحس‌واسبابها وعلامة کل‌مرض‌وعلاجه (۷۳باب) ـ المقالة الثالثة امراض‌العین الخفیة عن الحس واسبابها و علامة کل مرض منها وعلاجه (۲۷باب) در نسخهٔ ما نه باب دیگر هم هست از۲تا۱۰ در بارهٔ داروهای بیماریهای چشم که گویامقالهٔ چهارم کتاب باشد ولی چون نسخه‌آشفته است‌نمی‌توان بیقین چیزی دراین‌باره گفت .

۳۱۲۱

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، عنوان شنگرف ، جدول زرین ، دوسرلوح زرین و آراسته دارد ،
۱۳س ۶×۱۲/۵ ، ۲۰-۱۱۴ ، ۱۷×۱۱ ، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی.

نظام صحت

ازعلی بن محمد بناء بناهی که در ۸۸۸ در ۹۰۰ بیت سروده است در دو کتاب : نخست نظری در یك مقدمه و چهار باب (ص ۱-۴۷) دوم عملی در درمان بیماریها (۴۹-۷۹) نام شاعر و کتاب و تاریخ در ص ۸ و ۱۱ و ۲۳ دیده میشود . عنوانهای مطالب به نثر عربی است. در نسخهٔ ما همان باب یکم کتاب نخستین عنوان دارد و بخش دوم عنوانی خاص ندارد ورباعیاتی است باعنوان «وله ایضا» .

آغاز: رسالهٔ نظام صحت، ستایش حکیمی را که قانون شفا ازدار الشفای رحمت او روی نماید ... والیه التکلان :

احمد الله خالق الارواح   مظلم اللیل فالق الاصباح

....

درد را اوست نسخهٔ وافی   نامش آن نسخه راهو الشافی

انجام افتاده :

در روده اگر پدید شد کـرم ضعیف

خـارد همه دم موضع مخصوص حریف

چون شاف کنی ز صبر و شو نیز رمـد

از کـرم ضعیف چشم بیمـار نحیف

وله ایضاً : از گرمی اگر

۳۱۲۲

نسخ شب آدینه ۱۰ رمضان ۱۱۱۰ ، متن زیر خط سرخ، عنوان و نشان شنگرف.
۲۵س ۵/۵×۱۳/۵ ، ۲۰۴گ ۱۰×۱۹/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی.

الفوائد السعادیة فی القواعد الاعتقادیة

شرح آمیخته ایست بر « المختصر فی الاعتقاد » منسوب به شیخ کبیر محمد بن خفیف شیرازی در گذشتهٔ ۳۳۱ از مؤلف مشارع العیون (ص۷) بنام عمادالدین محمود وزیر و بدرخواست دوستان (۱ و ۲).

آغاز: اعتقادات الشیخ الکبیر محمد بن الخفیف . بسمله - الحمدلله الذی دل علی وحدة ذاته وصفاته بکثرة اٰیاته الظاهرة ... امابعد فان العلم نور الابصار وسرور الاسرار وحیوة الارواح وشفاء الصدور و الاشباح .

انجام : لانك رب کریم رؤف رحیم وهذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا المختصر والحمدلله اولا و آخرا وظاهرا و باطنا و الصلوة و السلام علی نبیه محمد و آله و صحبه اجمعین (تمت ـ فی لیلة الجمعة عاشر شهر رمضان المبارك ۱۱۱۰) .

آغاز: متن : الحمدلله الذی هدانا سواء السبیل و انزل الینا الکتب و من علینا بالرسل ... امابعد فان العاقل من صحح الاعتقاد للقاء ربه ... فنعتقد ان الله تعالی واحد لامن حیث العدد ولا کالاحاد .

انجام : لاتقنطوا من رحمة الله .

۳۱۲۳

نستعلیق مؤلف، عنوان و نشان شنگرف ، آغاز نسخه آراستهٔ با گل و بوته زرین ، جدول زر و لاجورد، تقریظ محمد صادق بن شیخ حسن مورخ ۱۲۸۸ در ص۱ و مهدی بن علی بن شیخ جعفر نجفی در ص۲ و سید علی نقی بن سید محمد بن میر سید علی طباطبایی جایری در ص۳ هست بخط خود آنها ، در حواشی و میانه و آغاز و انجام نسخه مطالب پراکنده ایست بخط مؤلف.

۱۸س ۸×۱۵/۵ ، ۱۹۰گ ۱۳×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه ای ضربی

مجموعه

۱ـ شمس التذکرة لاهل التبصرة (۳ پ ـ ۲٤۱ر) از شمس العلماء حاج میرزا فتحعلی لاهیجانی گیلانی بفارسی شامل اصول دین (۳ پ ـ ۲۲ ر) و یکدوره فقه از طهارت تادیات (۲۲ پ ـ ۱۵۵ ر) مورخ ۸ع۱/۱۲۸۸ و معجزات پیامبروفاطمه وعلی وفرزندانش در چهارده باب (۱۵۸ پ ـ ۲٤۱ ر) مورخ ۱٤ رمضان ۱۲۸۸ .

آغاز: بسمله . نحمدك اللهم یامن من علی عباده . . . امابعد پس میگوید . . . میرزا فتحعلی اللاهجانی .

انجام: وعترته الکرام .

۲ـ الاربعین الصغیر (۲٤۵ پ ـ ۲۵۱پ) از همو بعربی مورخ ع۱/۱۲۸۹(نوشتهٔ ۱۹۱=۱۲۹۱) .

آغاز: بسمله . الحمدلله رب العالمین ... امابعدان سباب هذاالکتاب للاخیار و بناؤه علی اربعین باباوفی کل باب عشرة احادیث .

انجام: والسلام علی محمد وآله دائما متواترا .

۳۱۲٤

شکستهٔ استعلیق محمد باقر بن شیرعلی کرمانی دردولت آباد در۲۹ع۱/۱۲۸۵ با ناخوشی و بیماری ، عنوان سرخ .

۲٦س ۸×۱۹ ، ۱۲۳گ ۱٤×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج ضربی مقوایی.

منظومه درپزشکی

۱ـ بنظم فارسی وشامل بسیاری ازمباحث پزشکی .

آغاز: بسمله . این کتاب مشتمل است برچهارمقاله و خاتمه مقالهٔ اول درقسم علم طبی مشتمل برچهارقسم قسم اول در امور طبیعیه مشتمل برهفت فصل فصل اول

در بیان ارکان اربعه وطریق مزاج وتحقیق امزجه وانسان و غیره .

اول از ترکیب جسم آدمی گویم سخن

یك بیك سازم بیان احوال از من گوش کن

انجام :

چند وصف خوب می‌ماند که باشد درطبیب

یاد کرد اینها چو میخواهی توازحکمت نصیب

پس ازاین ۱٤ برگ ونیم است به نثردرداروهای مرکب بفارسی.

۲ـ رسالهٔ در رگ زدن (۱۲۱رـ۱۲۲پ) .

آغاز: بسمله . حمدله ... وبعد این رساله که از کتاب جالینوس حکیم که آن را شرح‌البدن گویند و بعضی از دانایان باتفاق استخراج کرده‌اند و این مشتمل است برقواعد رگ زدن وآن سی رگ است دربدن آدمی.

انجام : بسیار کرده باشد. والسلام .

۳۱۲۵

شکستهٔ نستعلیق در متن وهامش از سدهٔ ۱۴ .

۱۵س۱۲×۱۸ ، ۳۷۱گ۱۶/۵×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی آبی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی.

دیوان

ازظهیرالدین فاریابی (سپه ۲: ٦۳۱) .

۳۱۲٦

نسخ عبدالرزاق سرابی درروز۱۱ شعبان ۱۲۹۰ ، سه‌صفحهٔ آغاز بخط مؤلف ، نسخهٔ اصلاح شدهٔ اوست ؛ بلاغ دارد .

۲۰س۸×۱۴/۵ ، ۱۰۸گ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا

اوثق الوسائل فی شرح الرسائل

شرحی است از حاج میرزا موسی بن میرزا جعفر بن میرزا احمد بن لطفعلی بن محمد صادق تبریزی در گذشتهٔ ۱۳۰۷ بر رسائل شیخ مرتضی انصاری در حجیت قطع مورخ ۲۸ شوال ۱۲۷۸ و در ۱۳۱۳ بچاپ رسیده است (ذریعه ۱:۴۷۳ ـ سرگذشت انصاری ص ۳۱۳).

آغاز: بسمله . الحمدلله العلی العالی ذی المجد والافضال و الجلال .

انجام : بحق محمد و آله الطاهرین .

۳۱۲۷

نسخ و نستعلیق سدهٔ ۱۲ و ۱۳ ، عنوان شنگرف .
۱۶س ۶×۱۲ ، ۸۳گ ۱۰/۵×۱۶/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی .

حکمة الاشراق

از شیخ شهید شهاب الدین سهروردی است .

۳۱۲۸

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف.
۱۴س ۸×۱۳ ، ۲۳۶گ ۱۲/۵×۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی .

نزهة الخاطر و سرور الناظر و تحفة الحاضر و متاع المسافر

از فخر الدین بن محمدعلی طریحی نجفی (منزوی ۱:۲۳۰) .

۳۱۲۹

شکستهٔ نستعلیق شب چهارشنبه ۲۵ صفر ۱۲۵۶ در متن و هامش.
۱۵س ۶/۵×۱۲/۵ ، ۵۹گ ۱۴/۵×۱۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی.

دیوان

از عنصری است در ۲۵۰۰ (مجلس ۳۶۵:۳ ـ سپه ۶٤٤:۲) .

۳۱۳۰

نسخ سدهٔ ۱۲و۱۳ ، عنوان شنگرف .
۱۴س۶×۱۱ ، ۳۷۴گ۵/۱۰×۱۶ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی.

فرهنگ مثنوی

نخست لغات دیباچهٔ مثنوی مولوی است سپس فرهنگی برای آن بترتیب تهجی از الف تا یاء .

آغاز: بسمله . رب انعمت فزد... مکاشفه در لغت آشکارا کردن چیزی پوشیده است .

انجام: یسار فراخ دستی وتوانگری از همه چیز . والله الموفق والمعین.

۳۱۳۱

نسخ درفارسی ونستعلیق ترکی درترکی زیرسطور ، عنوان شنگرف .
۱۷س۹×۱۳ ، ۱۱۲گ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی مقوایی .

فرهنگ فارسی بترکی

بترکی و دستورزبان و فرهنگ فارسی است به ترکی و شعرترکی‌هم دارد. درپایان زیر برخی از کلمات معادل لاتینی هم آمده است. درنسخه دوعنوان «باب‌دوم در ترتیب امثله من المختلفة و المطردة و تغییرات و ابدالات آنها که مشتمل است به نه قسم و پنجاه ودوانواع ـ باب سوم درترتیب‌اسماءِ موجودات من‌الاصول‌والمخترعات

که مشتمل است بر بیست فصل و هر فصل بترتیب حروف برسه حرکات «دیده میشود» در باب نخستین هم باید ۱۹ فصلی باشد .

آغاز افتاده : لابیدن : یالوارمق ، لاویدن : میلی.

انجام افتاده : مستقیم وصایب .

۳۱۳۲

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، درص۳ شعر صدر الممالك وسر کار آقامیرزا هادی پسر ایشان هست، ۱۲س۷×۱۲ ؛ ۱۷/۵×۱۰/۵ ، ۳۹۷گ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ ضربی.

مجموعه

۱ـ دیوان (٤ ـ ١٤١) نخست غزلها است از ناصرعلیشاه نصرت (٤ـ٥٣) .

آغاز:

زروی معرفت هر کس بخواند دفتر ما را
هزاران شرح بنویسد زحکمت زند اوستا را

انجام :

از بعد مسافتت اگر دل گیرد ... یار از حدیث مدنی و قرنـی

پس از این مثنوی است از همو درص ٥٣ـ١٢٦ .

آغاز:

آن شنیدستی که شمع انجمن ... جان روشن روشنی جان من

انجام :

گر نه فضلت بود ای دریای جود
نامدندی از عدم سوی وجود

سپس بازغزلها است ازهمو باتخلص «منصورعلی نصرت» (١٢٩ـ١٤١).

۲ـ دیوان (۱٤۲ـ۱۹۳) غزلها است از منصورعلی‌شاه .

آغاز:

ای‌دل بیادمی‌تو بکن حل مشکلم — حل مشاکلم تو بکش پای از گلم

انجام :

فانی از یا ربی نشان در عشق — تا شده بی نشان نشان مطلب

۳۱۳۳

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، سرلوح زرین آراسته ، جدول زرولاجورد.
۱۴س ٦×۱۴/۵ ، ۱۱۲گ ۱۱×۱۹/۵، کاغذ ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی.

جنگ

شعرهای رودکی(ص۱ـ٤۲) وعنصری(ص٤۳ـ۱۰٤) وامیرمعزی(ص۱۰۵ـ۲۲۲) است بادیباچه‌ای به نثر درسر گذشت آنها .

۳۱۳٤

شکسته نستعلیق سعدعنایة‌الله درش۱ازسدهٔ ۱۰و۱۱، ش۳و۴و۵ نوشتهٔ نعمة‌الله‌سبزواری اردبیلی است ، ش۵ مورخ ۱۰۴۱ ، جای شکلها درش۴ سفیدگذارده شده است .
۲۰س ۵×۱۴/۵ ، ۱۴۴گ ۹/۵×۱۹/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سرخ ضربی زرکوب.

مجموعه

۱ـ اشارات لطائف‌الاشارات(۱ـ٦۰) حاشیه‌ایست از غیاث‌الدین منصورشیرازی ودومین حاشیهٔ اوست براشارات ابن سینا و ردبرردِ دوانی بر نخستین حاشیه‌یالطائف الاشارات او (مجلس ۲:۳٦٦ ش۶۱۱/۱۰ ـ بروکلمن ذیل۲:۵۹۳ ـ ذریعه ٦:۱۱۲) .

آغاز: بسمله . وعلیه‌التوکل فی ... بعد حمدالله علی آلائه و الصلوة علی محمد

وآله و اولیائه [یقول] الفقیر غیاث المنصورانی علقت قدما تعلیقات اسمها کالمسمی لطائف الاشارات الی لطائف الاشارات ثم بعد مدة عثرت علی قراطیس سوده بعض القاصرین (الدوانی) من اجلة المعاصرین ... علی ماهوداب مظهر اسم الجلال... فعلقت حاشیة اخری .

انجام : بایضاح امتناع حصول الاجزاء الی ههنا وقیل الینا (قدتم اشارات لطائف الاشارات المنسوب الی ... غیاث ... الشیرازی) .

۲ـ دراستخراج سهام از مجمل الاصول (۶۱ـ۶۷) گویا از سعد عنایت الله بفارسی ودران ازحادثهٔ ۱۱ج۹۰۶/۲ یاد شده است (ص۶۲) .

۳ـ مجمل الاصول (۶۹ـ۱۵۵) از کوشیار گیلی (ف۹۳۸ ـ مجلس۴ : ۲۳۱ ـ ش ۵۸۸۴ برلین بنام المدخل که همین المجمل است) .

۴ـ کتاب فی الهیئة (۱۵۷ـ۲۱۴) درآن عنوان «القسم الثانی فی ذکر ما یختص بهیئة الارض و کیفیة انقسامها بالعامر وغیرالعامر و ما یتعلق بها من ذکر الطوالع و المطالع و هومشتمل علی اربعة عشر بابا » در ص۱۸۳ دیده میشود . برای شناختن آن بفهرستهای دانشگاه و مجلس و تبریز وطوس وپاریس و بریتانیا و برلین نگریستم چیزی بدست نیاوردم.

آغاز افتاده : فرصدالکوکب علی طرفی القطر المار بالبعدین .

انجام : فی قسمة الدرج واجزائها الستینیة وحین انتهینا هاهنا فلنختم الکتاب بهذاالباب ولله الحمد علی افضاله و علی الرسول الصلوة و علی آله و اصحابه هم ائمة المعصومین علیهم السلام اجمعین .

فهرست مطلبها

۱ـ فی ذکر النطاقات .

۲ـ فی رجوع الکواکب واستقاماتها .

۳ـ فی بیان معنی التشریق والتغریب .

٤ـ فی بیان اختلاف المنظر .

٥ـ فی بیان سبب زیادة الضوء فی القمر ونقصانه .

٦ـ فی ذکر عروض الکواکب وفیه اربعة فصول : فی ذکر عروض القمر ـ فی ذکر عروض الکواکب العلویة ـ فی ذکر عروض کوکبی الزهرة و عطارد ـ فی ذکر الجهات التی بها عرفت عروض الکواکب .

۷ـ فی بیان سبب خسوف القمر .

۸ـ فی ذکر ازمان مابین الکسوفین .

۹ـ فی ذکر الکواکب الثابتة .

القسم الثانی فی ذکر ما یختص بهیئة الارض و کیفیة انقسامها بالعامر وغیر العامر ومایتعلق بها من ذکر الطوالع والمطالع وهومشتمل علی اربعة عشر بابا .

الباب الاول فی ذکر جمل من هیئة الارض .

الباب الثانی فی ذکر الاقالیم و کیفیة انقسام الارض الیها .

الباب الثالث فی ذکر خواص مواضع خط الاستواء.

الباب الرابع فی ذکر خواص المواضع التی للقطب بها ارتفاع ای حیث ارتفاعه تساوی تمام المیل الاعظم .

الباب الخامس فی ذکر خواص المواضع التی ارتفاع القطب بها میل تمام المیل الاعظم ای حیث ارتفاعه تساوی تسعین جزءً

الباب السادس فی بیان کیفیة مایطلع من اجزاء فلك البروج معکوسا .

الباب السابع فی ذکر معنی الطالع والمطالع .

الباب الثامن فی بیان سعة المشرق وتعدیل النهار.

الباب التاسع فی بیان درجة الممر .

الباب العاشر فی ذکر الاظلال .

الباب الحادی عشرفی استخراج خط نصف‌النهار.

الباب الثانی عشرفی معرفة سمت القبلة.

الباب الثالث عشرفی ذکرمعنی‌الفجروالشفق.

الباب الرابع عشرفی ذکرمعنی‌التاریخ والسنة و الشهر و الیوم و الساعة و به یختم‌الکتاب.

ازاین فهرست برمیآید که در کتاب باید دوقسم باشد وهشت‌باب قسم نخستین درنسخهٔ ما هست و همهٔ چهارده باب قسم دوم.

درآن ازمجسطی و جغرافیای بطلمیوس یاد شده و از بحثی که خود مؤلف از کسوفات قمری کرده واستخراجی که ازانحراف‌قبله نموده‌است، نام‌دانشمند یا کتاب دیگری‌را درآن ندیده‌ام و گویا کتاب ازقدما باشد.

۵ـ الارجوزة فی علم‌المنطق (۲۱۵ـ۲۳۲) از ابن‌سینا است و درآن آمده:

قدسال الشیخ الرئیس‌السهل ذاك الذی تم لدیه الفضل

نیز:

فیاعلی اجعله ظهر القلب حتی اذا بلغت سن اللب

درآغازآمده: بسمله. وبه توکلی. الحمدلله رب‌العالمین ... هذه‌رسالة‌منظومة فی‌المنطق للشیخ‌الرئیس حجة‌الحق‌ابی‌علی‌الحسین‌بن عبدالله[بن] سینا کتبها‌الی‌الشیخ الرئیس‌الفاضل سهل‌نورالله‌مضجعها وقدکان الیه منه الابیات (مهدوی ش۲۲).

۶ـ حاشیة شرح‌التجرید (۲۳۳ ـ ۲۸۵) از قاضی زاده علاء الدین عبدالخالق کرهرودی (ف۹۳۴ ـ ذریعه ۶: ۱۱۴).

آغاز: بسمله. وبه ثقتی. الحمدلله‌الذی وفقنا لتوضیح عقائدالاسلام‌وتصحیحها من‌تجریدالعقائد ... فهذه حواشی .. وشحت‌بها .. من مقاصد کتاب التجرید و شرحه الجدید ... المقصدالثالث فی اثبات الصانع وصفاته وآثاره.

انجام: هذا غایة مایمکن ان یقال فی تحقیق هذاالمرام فتأمل فیه.

۳۱۳۵

شکسته نستعلیق ولی در پایان ذی‌حجهٔ ۱۲۹۳، نسخه تا باب دوازدهم دارد واندکی از آن افتاده ومیان ص۲۴۵و۲۴۸ نیز افتاده است.

۱۶س ۶/۵×۱۴، ۱۲۳گ ۱۰/۵×۱۷، کاغذ فرنگی - جلد تیماج ضربی مقوایی.

سراج الظلمة والرحمة

از عبدالله بن حاجی مهدی باقفی کتابخوان شاگرد شیخ احمدبن زین العابدین (ص۲٤۲) ودر کیمیااست. نام کتاب ومؤلف دردیباچه هست. دریك مقدمه وپانزده باب است: مقدمه دراصطلاحات و دلایل، باب ۱ در ذکر رکن اعظم این فن، ۲ حجر اعظم ۳ اصطلاحات حجراعظم، ٤ الوان احجار حمره، ٥ تلطیف و تصفیهٔ حجر، ٦ اسامی فرار، ۷ احجاربیاض مع الجمر، ۸ تلطیف وتحمیر وتحلیل نوشادر، ۹ تطهیروتکلیس وتصعید فرار، ۱۰ تحمیرخل العنب ودمع البول، ۱۱ آلات حل وعقد دمع التشویه، ۱۲ تصعید کبریت و تبیض آن، ۱۳ تکلیس ذهب و فضه، ۱٤ فن طرح، ۱٥ طریق عین الحکمه.

آغاز: بسمله. حمدالخالق خلق الشمس والقمر...

صانع بدیع آنکه زاکسیر حکمتش
تا بنده چه ماه شده آفتاب زر

انجام: وهشیاری درین باب شرط است والله العالم بحقائق الامور.

۳۱۳٦

نستعلیق علی بن حسام شاعر در ۹٤۷ که تاریخ نوشتن نسخه را بنظم در پایان آورده است، عنوان شنگرف، جدول زر و لاجورد با سه سرلوح زرین و لاجورد و شنگرف، شش مجلس تصویر دارد، آغازافتاده.

۱۹س ۱۱×۱۷، ۱۷۸گ ۱۷×۲۴، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی.

هفت اورنگ

ازجامی است ، دراین نسخه پنج مثنوی است.

۱ـ سلسلة الذهب (هامش) هرسه دفتر آن وسومی آن را که دربارهٔ عدالت پادشاهان است وداستانهایی ازانوشیروان ونظام الملك درآن آمده برخی تحفهٔ شاهی نامیده‌اند چه درآن دوجا از «تحفه» یاد شده و دارد :

لیك از آنجا که تحفهٔ شاهی است　　　یاد کرد کمین هوا خواهی است

(جامی حکمت ۱۸۸) .

۲ـ سبحة الابرار .

۳ـ یوسف وزلیخا (نوشتهٔ نمازشام شنبه ۲۸ رجب ۹٤۷) .

٤ـ لیلی ومجنون .

٥ـ خردنامهٔ اسکندری .

۳۱۳۷

نستعلیق میرزا محمدکاشانی درشوال ۱۲۹۵ ، عنوان وحواشی شنگرف ، ابراهیم نامی آن را در کاشان درمحرم ۱۳۱۳ ازورثهٔ میرزاکوچك صراف خریده است ، در۱۹۹ص .

۱۲س ٦/٥×۱۵، ۲۰۱گ ۱۲×۱۸ ـ کاغذ فرنگی آهارمهره ـ جلدروغنی آراسته.

دیوان

ازمنوچهری دامغانی است.

√ ۳۱۳۸

نستعلیق محمدهادی بن محمدقلی شاطر درع ۱۱۳۴/۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، چند برگی ازآغاز افتاده .

۱۸س ٦×۱۱/٥ ، ۱٦۱گ ۱۰×۱۷/٥ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سبزضربی مقوایی.

ترجمهٔ الدر النظیم فی خواص القرآن العظیم

ازاحمدبن حاجی محمد سکاك طبسی که در۹۲٦ بدستور بزرگی ساخته است (ذریعه ٤:١٠١ ـ استوری ١:٥٣ و ١٢٢٦ ـ مجلس ۳ : ١٣ س ٧٩٩ ـ پرینستن ٧٧ ـ مشار ٦٦١).

۳۱۳۹

نستعلیق صالح بن شاه محمد اردستانی درشوال ۱۰۳۵ ، عنوان‌شنگرف ، حواشی‌دارد از طوسی در اسنولهٔ قونویه‌واز«ترجمهٔ خیام» .

آغاز مانند نسخهٔ مروی .

انجام : «تعلیق‌لیس علوالاول ومجده هو تعقله الاشیاء ... فعلوه ومجده اذن بذاته قدیم»

مالك‌محمدافضل بن محمدعلی، بها«هفتصددینار».

۱۷س۷×۱۴ ، ۱۴۹گ۱۲×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌زرد.

التعلیقات

ازابن‌سینا است (مهدوی ش۹ ٤ ج ـ ف۲۰٦ ـ ره آورد ١٤٨) .

۳۱٤۰

نسخ و نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان‌ورقم شنگرف.

۱۳س۹×۱۳، ۲۰۷گ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ.

مجموعه

١ـ مفتاح‌المواليد (۲پ-۵۱پ) ازمحمداکبربن‌نصرالله افشار بنام نواب احمد علی میرزا درزایجهٔ او که درشب آدینهٔ ٦ شوال ۱۲۱۸ زاده شده بود.

آغاز: بسمله . وبه نستعین . امابعدبرضمیرمنیراصحاب فطنت وبصیرت معین ومبرهن است .

انجام : موضع شعاع مقابله زعم احکامیان.

۲ـ مفتاح المنجمین (۵۲پ ـ ۱۱۳پ) از محمد اسماعیل حسینی مشهدی در یك مقدمه و دو مفتاح و یك خاتمه .

آغاز: بسمله . اجناس حمد از تعریف بیرون خالقی را سزا است که بی ذکر اسمش هر کلمه‌ای خام ... چنین گوید ... محمداسمعیل الحسینی المشهدی کما کمل صناعات واشرف علوم حقیقیه علم هیئت واوضاع نجوم است .

انجــام « تتمهٔ جدول قرانات علویین الی سنهٔ ۱۲۳۶ » است .

۳ـ استخراج احکام طالع شهریار وشهزادگان (۱۱۴پ ـ ۲۰۷ر) از محمد اکبر افشار (جزش ۱۴۲۱) در بارهٔ خاندان قاجار وزایجه و طالع تولد آنها است ودر برخی جاها ماده تاریخ است سرودهٔ میرزا یونس مازندرانی ومیرزا خرم .

آغاز: «حمدی چون کوکب ثابت وسیار بی‌غایت ... نثار بارگاه محمودیست ... این مختصریست وجیزه در استخراج احکام طالع آفتاب مطالع شهریار عادل وشهزادگان باذل ... مؤلف این نمیقه ... محمد اکبر افشار، بدینگونه است تاریخ تولد آنها:

۱ـ محمدقلی میرزا روز چهارشنبه ۲۲ رمضان	۱۲۰۳
۲ـ فاطمه سلطان بیگم شب شنبه ۱ شعبان	۱۲۲۰
۳ـ محمد کاظم میرزا روز دوشنبه ۱۵ شوال	۱۲۲۰
۴ـ تیمور میرزا روز شنبه ۵ ج۱/	۱۲۲۱
۵ـ گوهرشاد بیگم شب دوشنبه ۱۹ رمضان	۱۲۲۱
۶ـ گوهرتاج بیگم شب شنبه ۷ ذی‌قعدهٔ	۱۲۲۱
۷ـ اسکندر میرزا روز شنبه ۱۶ ج۲/	۱۲۲۳
۸ـ بدیع‌الزمان میرزا شب یکشنبه ۹ رمضان	۱۲۲۳
۹ـ همایون بیگم شب آدینهٔ ۱ شوال	۱۲۲۴
۱۰ـ شاهرخ میرزا روز یکشنبه ۱۴ رمضان	۱۲۲۵
۱۱ـ نوذر میرزا شب شنبه ۶ رمضان	۱۲۲۵

۱۲ـ قهرمان میرزا شب یکشنبه ۱۱ج۱/	۱۲۲۶
۱۳ـ اردشیر میرزا شب دوشنبه ۱۱ صفر	۱۲۲۷
۱۴ـ فرخ زاد بیگم روزپنجشنبه ۲۱ صفر	۱۲۲۷
۱۵ـ نیره سلطان بیگم‌شب شنبه ۴ج۱/	۱۲۲۷
۱۶ـ هاجرنسا بیگم شب یکشنبه ۱۱ ذی‌حجهٔ	۱۲۲۷
۱۷ـ فرخ سلطان بیگم شب یکشنبه ۱۵ ذی حجهٔ	۱۲۲۸
۱۸ـ عذرا بیگم روزشنبه ۱۲ج۱/	۱۲۲۹
۱۹ـ رقیه سلطان بیگم شب چهارشنبه ۱۶ج۲/	۱۲۲۹
۲۰ـ رابعه سلطان بیگم روزسه‌شنبه ۱۱ع۱/	۱۲۲۹
۲۱ـ سلطان حسین میرزا روزپنجشنبه ۷ شوال	۱۲۳۲
۲۲ـ احمدعلی‌میرزا پسر اسمعیل‌خان روزپنجشنبه ۴رجب	۱۲۳۴
۲۳ـ خلف‌اسمعیل‌خان روزسه‌شنبه ٦ صفر	۱۲۳۰
۲۴ـ آقامحمدخان شعبان	۱۱۵۵
۲۵ـ محمدعلی میرزا شب شنبه ۷ع۱/	۱۲۰۳
۲۶ـ محمدتقی‌میرزا روزچهارشنبه ۱۲رمضان	۱۲۰۳
۲۷ـ محمدولی میرزا روزآدینه ۱شوال	۱۲۰۳
۲۸ـ عباس میرزا روزچهارشنبه ۱۴ ذی‌حجهٔ	۱۲۰۳
۲۹ـ حسینقلی میرزا روزپنجشنبه ذی حجهٔ	۱۲۰۳
۳۰ـ حسن‌علی‌میرزا روزآدینه ۱ذی‌حجهٔ	۱۲۰۴
۳۱ـ محمدتقی‌میرزا روزچهارشنبه ٦ صفر	۱۲۰٦
۳۲ـ علی‌نقی میرزا روزپنجشنبه ۱۹شوال	۱۲۰۷
۳۳ـ شیخعلی‌میرزا شب دوشنبه ۱۴ رجب	۱۲۱۰
۳۴ـ علی‌خان روزسه‌شنبه ٦ شعبان	۱۲۱۰

٣٥ـ عبدالله میرزا روز آدینه ٧ج١/	١٢١١
٣٦ـ اماموردی میرزا شب چهارشنبه ١٠ شوال	١٢١١
٣٧ـ محمدرضامیرزا روزدوشنبه ٣ ذیقعده	١٢١١
٣٨ـ شاهزاده محمود روزسه‌شنبه ١٢ صفر	١٢١٤
٣٩ـ حیدرقلی میرزا روز آدینه ١٥صفر	١٢١٤
٤٠ـ شاهزاده همیون شب آدینه ٤ج٢/	١٢١٦
٤١ـ اللهوردی میرزا شب سه شنبه ٤ رمضان	١٢١٦
٤٢ـ اسمعیل‌میرزا شب آدینه ١٢ شعبان	١٢١٧
٤٣ـ احمدعلی میرزا شب آدینه ٦ شوال	١٢١٨
٤٤ـ علی‌رضا میرزا شب شنبه ٦ ذیقعدهٔ	١٢١٨
٤٥ـ کیقباد میرزا شب آدینه ١٩ صفر	١٢٢١
٤٦ـ بهرام‌میرزا شب‌شنبه ٥ع١/	١٢٢١
٤٧ـ شاهپورمیرزا شب چهارشنبه ٦ صفر	١٢٢١
٤٨ـ قاسم میرزا روزچهارشنبه ٩ج١/	١٢٢٢
٤٩ـ منوچهرمیرزا شب آدینه ١٤ج١/	١٢٢٢
٥٠ـ هرمزمیرزا شب دوشنبه ١٢ج١/	١٢٢٢
٥١ـ ایرج‌میرزا روزپنجشنبه ١ج٢/	١٢٢٢
٥٢ـ کیکاوس میرزا روزآدینهٔ ٤شوال	١٢٢٢
٥٣ـ شاهقلی میرزا روزچهارشنبه ١١ محرم	١٢٢٣
٥٤ـ ملکشاه میرزا روزدوشنبه ١٦ شعبان	١٢٢٣
٥٥ـ مظفرعلی‌میرزا شب یکشنبه ١ شوال	١٢٢٣
٥٦ـ کیخسرو میرزا شب شنبه ٦صفر	١٢٢٤
٥٧ـ کیومرث میرزا روزسه‌شنبه ١٥ج٢/	١٢٢٤

۵۸ـ جهانشاه ميرزا شب يكشنبه ۱۵ رمضان	۱۲۲٤
۵۹ـ سليمان ميرزا روزسه شنبه ٤ محرم	۱۲۲٦
٦۰ـ فتح‌الله ميرزا روزچهارشنبه ۹ رجب	۱۲۲٦
٦۱ـ ملك منصورميرزا شب سه‌شنبه ۲۱ رجب	۱۲۲٦
٦۲ـ بهمن ميرزا شب يكشنبه ۱۳ شوال	۱۲۲٦
٦۳ـ شاهمراد ميرزا شب دوشنبه ۵ محرم	۱۲۲۷
٦٤ـ سلطان‌محمد ميرزا روزپنجشنبه ۱٦ج۱/	۱۲۲۸
٦۵ـ سليم ميرزا شب پنجشنبه ۱۵ شوال	۱۲۲۸
٦٦ـ ابراهيم ميرزا شب ۱۵ج۲/	۱۲۲۸
٦۷ـ مصطفى ميرزا شب آدينه يازدهم ذيقعدة	۱۲۲۸
٦۸ـ سيف‌الله ميرزا روزسه‌شنبه ۱٤ رجب	۱۲۲۸
٦۹ـ سيف‌الله ميرزا شب يكشنبه ۸ع۱/	۱۲۳۲
۷۰ـ يحيى‌ميرزا شب سه‌شنبه ۱ محرم	۱۲۳۳
۷۱ـ اللهيارميرزاشب چهارشنبه ٦ع۱/	۱۲۳۳
۷۲ـ زكرياميرزا شب شنبه ۱٦ع۱/	۱۲۳٤
۷۳ـ محمدامين‌ميرزا روزشنبه ۱۰ع۲/	۱۲۳٤
۷٤ـ حمزه ميرزا شب چهارشنبه ۲۱ رمضان	۱۲۳٤
۷۵ـ سلطان احمدميرزا روزآدينه ۱۹ ذيقعده	۱۲۳٤
۷٦ـ الله قلى‌ميرزا روزشنبه ۱۰ع۲/	۱۲۱۷
۷۷ـ حسينعلى‌ميرزاروزچهارشنبه ۱۹ع۱/	۱۲۲۳
۷۸ـ حسنعلى ميرزا شب شنبه سلخ ذيحجة	۱۲۲۲
۷۹ـ عليخان روزدوشنبه ۹ رجب	۱۲۲٤
۸۰ـ حسينعلى ميرزاروزدوشنبه ۱۵ رجب	۱۲۲٦

۸۱ـ همایون میرزا روزسه‌شنبه ۸ رمضان	۱۲۳۵
۸۲ـ محمدحسین میرزای حشمت پسرمحمدعلی‌میرزا شب یکشنبه ٤ شعبان	۱۲۱۸
۸۳ـ پسرنواب‌خان‌میرزا شب دوشنبه ۱۹ع۲/	۱۲٤۲
۸٤ـ محمودقلی‌خان شب‌آدینه ۲۱ رمضان	۱۲۳٦
۸۵ـ محمدابراهیم‌خان فرزندرحیم‌خان شب پنجشنبه ٤صفر	۱۲۳۱
۸٦ـ میرزانصیرتفرشی مستوفی نواب محمدمیرزا روزپنجشنبه ٦ شعبان	۱۲۰۱
۸۷ـ آقامحمود مجتهد شب دوشنبه ۱۹ شعبان	۱۱۹۹
۸۸ـ منوچهرخان روزآدینه ۱۳ رمضان	۱۱۹۷
۸۹ـ رضاقلی ایروانی‌روزسه‌شنبه ۲ شوال	۱۲۱۵
۹۰ـ رضاقلیخان ایلخان خراسانی شب پنجشننه ٤ رمضان	۱۲۰۱
۹۱ـ نجف قلیخان شادلوفرمانروای بجنوردشعبان	۱۱۸۷
۹۲ـ اللهوردی‌خان شب سه شنبه ٤ رمضان	۱۲۲۰
۹۳ـ قهارقلی‌میرزا شب شنبه ۲۹ج۲/	۱۱۷۹
۹٤ـ طالع سال قران قوسی روزسه‌شنبه ۷ع۱/	۱۱۹٦
۹۵ـ طالع سال قران علویین	۱۱۹٦
۹٦ـ علی محمد زمان خان شب چهارشنبه ٤ذیحجهٔ	۱۲۲۷
۹۷ـ محمدتقی‌خان شب سه‌شنبه ٦ ذیقعدهٔ	۱۲۲۵
۹۸ـ محمداکبرمیرزا شب سه شنبه ۱۹ صفر	۱۱۹۸
۹۹ـ رستم‌بیگ پسریوسف‌بیگ‌شب شنبه ۱۰ع۲/	۱۲۲۹
۱۰۰ـ خدیجهٔ امایمن روزآدینه سلخ شوال	۱۳۰۹
۱۰۱ـ رباب خانم کوچك وجمیله خانم شب شنبه سلخ ج۲/	۱۳۲۵

۱۰۲ـ رابعه سلطان بیگم روز سه‌شنبه ۱۱ع۱/ ۱۲۲۹

۱۰۳ـ رقیه سلطان بیگم شب چهارشنبه ۱۶ج۱/ ۱۲۲۹

۱۰٤ـ قلی‌بیگم روز آدینهٔ ۱٤ رجب ۱۲۳۱

۱۰۵ـ گوهرملك سلطان بیگم روز آدینهٔ سلخ شعبان ۱۲۳۱

۱۰۶ـ مریم سلطان بیگم شب دوشنبه ۵ محرم ۱۲۳۲

۱۰۷ـ سلطان حسین میرزا روزپنجشنبه ۷ شوال ۱۳۳۲

۱۰۸ـ سلطان بیگم روزپنجشنبه ۲۱ شوال ۱۲۳۲

۱۰۹ـ داراب میرزا روزچهارشنبه ۱٤ ذی‌حجهٔ ۱۲۳۲

۱۱۰ـ سنجرمیرزا شب آدینه ۶ رمضان ۱۲۳۳

۱۱۱ـ تاجی بیگم روز دوشنبه ۱۹ صفر ۱۲۳٤

۱۱۲ـ اسمعیل‌خان شب آدینه ۹ محرم ۱۲۳۲

۱۱۳ـ نادرقلی‌میرزا روز آدینه سلخ رمضان ۱۲٤۲

۱۱٤ـ الله قلی میرزا روزسه‌شنبه ۱٤ رمضان ۱۲٤۳

۱۱۵ـ امامقلی‌میرزا روزدوشنبه ۱۲ ذی حجهٔ ۱۲٤٤

۱۱۶ـ علی‌قلی میرزا برادر کوچك نادرقلی میرزاروزسه‌شنبه ۷ ذی‌قعدهٔ ۱۲٤۵

۱۱۷ـ علی‌آقا شب چهارشنبه ۲٤ رمضان ۱۳۱۵

۳۱٤۱

نستعلیق حاجی میرزا ابوالحسن‌خان فتوح‌الدوله پسرحاجی‌میرزا رفیع‌خان مستشار السلطنه در ۱۳۰۷ ، جدول شنگرف ولاجورد ، فخرالدین منشی این نسخه را برای‌چاپ آماده‌کرده‌بوده‌است(صفحهٔ عنوان) ، یادداشتی در۳ پ هست.

۱۵س۸×۱۶ ، ۶۲گ۱۳×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج عنابی درون مشکی.

لطیفهٔ غیبیه

شرحی است بردیوان حافظ از مولی شاه محمدبن محمد دارابی شیرازی (سدهٔ ۱۱) (ش۱/۳۲۶۰ - ذریعه ٤ : ۳۸ و۹:۲۲۲ و٤۹۷ - مجلس ۳ : ٤۹۰ - مشار ۱۳۳۸ - سپه ش۳/۷۱۷۰) یك مقدمه دارد در اصطلاحات اهل عرفان . در آن از خود شارح « محمدبن محمد دارابی» و خواجهٔ طوسی وشیخ بهایی یادشده واز شاه عباس دوم واز ۱۰۵۲ (۱۰٦۳) وفتحعلی سلطان پسرامام قلی‌خان (دیباچه - پایان) .

آغاز: بسمله . خجسته تر کلامی که خطبای بـلاغت شعار و شعرای فصاحت دثاررازیب آرایش وزینت دیوان تواند بود ستایش و نیایش جناب کبریایی است کـه نبی امی را شرف رسالت وختم نبوت کرامت فرمود .

انجام : تنگ شکرساخت وبسیاری ازین‌مقوله اعجازدر کاربود که ذکرآن باعث طول کلام میشد اهل عرفان‌را حاجت مدح وشان لسان الغیب نیست .

۳۱٤۲

نستعلیق سدهٔ ۱۰ وعنوان شنگرف درش۱ ، ش۴ مورخ ، ۱ج۲/۹۵۰ از محمدبن الحسینی‌المداح، ش۲و۳و۵ بهمین خط ش۴ ، ش٦بخط نسخ‌خوش ومتن شنگرف .
۱۷س۴/۵×۱۲ ، ۱۳٦گ۹/۵×۱۷/۵، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج قهوه‌ای‌مقوایی‌گردسرخ‌وزرد بالولادرون تریاکی .

مجموعه

۱- جام جم (متن) از اوحدی مراغه‌ای است (مجلس ۳:۱٦۷ - مشار٤٦٥).

۲- نصاب صبیان (۷ر-۲٦پ هامش) از فراهی .

۳- زادالمسافرین (۲۸ پ - ۹٦رهامش) ازمیرحسینی.

٤- روشنایی نامه (۹۷ پ - ۱۱۹ پهامش) از«سیدناصر» ، درآن آمده:

« بسال سیصد وچهل وسه برسر　　　　که هجرت کردآن‌روح‌مطهر»

۵ـ قصیده‌ای از عراقی (۱۲۰پ ـ ۱۲۳پ‌هامش).

۶ـ کلمات قصار محمد ص با ترجمهٔ فارسی (۱۲۶ر ـ۱۳۵پ هامش).

۳۱۴۳

نستعلیق سدهٔ ۱۴، عنوان شنگرف، در ۲۴۰ص.

۱۶س ۷×۱۳/۵، ۱۲۱گ ۱۱×۱۸، کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی.

دیوان

ازسید احمد بدرلاهیجی زندهٔ در ۱۳۱۰ وشاعر آزاده ونقاد.

فهرست دیوان بدرلاهیجی

۳۶- درهجوصدرالعلما وقطعه‌ای که بمیرزا رحیم مستوفی نوشته وچندین هجویه وشکایت ازعزوبت (۱۹۵-۲۰۶)

۳۷- درهجویکی‌ازو کالای محکمه ارتشا (۲۰۷-۲۱۳)

۳۸- داستان بزغاله و شغال (۲۱۲-۲۱۹)

۳۹- رباعیات بسیار شیرین وشیواوهزلی (۲۲۰-۲٤۰)

آغاز: بسمله . تطبیق کردن حکایت شیروروباه وخررا که در مثنوی مولوی مندرج است باحکایت قاضی ومیرزاتقی وشخص قصاب که .. مطابق اتفاق‌شده‌است.

گوش اصلی باز کن‌تابشنوی　　داستانـی از کتاب مثنـوی

انجام :

ابراهیمی کـه میخورد مال یتیم　　لازال شراب کاسهٔ شرب الهیم

خودازقلمش‌زدوده‌انها برخاست　　آتش افتد بجان این ابراهیم

۳۱٤٤

نستعلیق روز ۲۹ محرم ۱۳٦۵، عنوان شنگرف ، در۲۷۱ص.
۱۵س۸×۱۴/۵ ، ۱۳٦۳-۱۳/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی‌مقوایی.

سفرنامه

ازسلطان الواعظین ابوالفتح حسنی‌حسینی که در۱ع۱۲۳۱/۲ نوشته است . او شاگرد ملاعلی‌نوری فیلسوف بوده است ودرآغازسال ۱۲۲۱ سفرخویش را ازسپاهان بهند برای شناختن مردم هند و آیین آنها آغاز کرده و این سفرنامهٔ خود را بدستور فتحعلیشاه دریك مقدمه ودومرحله وخاتمه ساخته است .

مرحلهٔ ۱ دربارهٔ هند ومردم‌آنجا وفرنگانی که درآنجابودند در یك مقدمه و چند مقصد (۱٤) .

مرحلهٔ ۲ دربارهٔ دریاها دریك مقدمه ودومقصد (۲۳۸)

خاتمه در پند بشاه وفرمانروا ازروی سرالاسرارارسطو(ص ۲۵۹)

در آن یادشده از : خطبه‌ای که‌اودر کلکته درمسجد جمعه خوانده و درآن از فتحعلیشاه ستوده واز این رهگذرسنیان از او خورده گرفته و بفرمانفرمای آن شهر شکایت کرده‌اند و پاسخی که او بدانها داده است ، ریاضتهای هندوها مانند حبس نفس ومعلق داشتن خود و کارهای شگفت دیگر آنها (ص ۷ و ۳۸) و جشنهای آنها و برخی از عادات آنها (۵۸ و ٦٦) ، درمانهای آنها بیماریها را بمثل آنها نه ضد (۷۲) ، بزرگان و سران هندو و مسلمان کشورهند مانند چند و لعل و آصف الملك ومنیرالملك ودیگران که اوبا آنها برخورد کرده است (۱۰٦)،برخورد اوبابرخی از دانشمندان وسرایندگان ایرانی هند مانند ملامحمد شوشتری ومیرزاغلامحسین‌خان نوادهٔ ملامحمد صالح مازندرانی (۷۷و۷۸) ، کشت وبرزهندوستان و بهره برداری از کشاورزی درآنجا ، سرگذشت سیاسی بسیاری ازراجه‌ها وزمینداران هند که‌بتدریج پیروودوستارانگلیس شده بودند ، درخواست برخی از فرمانروایان از او که در هند بماند ونپذیرفتن اووآمدن بایران .

باری این کتاب ازرهگذرتاریخ وجغرافیای هند آنچنانکه درآن‌روز گاربوده ومردم ایران‌آگاهی داشته‌اندوازرهگذرتاریخ سیاسی‌ایران وهند وارتباطایندو کشور بایکدیگر وازرهگذر جغرافیای کشورهای اروپایی که دراین سفرنامه درضمن بیان شده است بسیارسودمند است .

آغاز: هوالله تعالی شانه العزیز الجلیل قدره . بسمله . لآلی معانی‌آبدارحمد زلالی که از موج خیز طبع صافی ضمیران سخن سنجان دبستان روشن خیالی آغاز تراوش نموده .

انجام : واخبارمخبرین صادق عرض ننمود نسأل‌الله الغفران‌وعلیه‌التکلان‌فی تاریخ غرة شهرربیع‌الثانی فی عام احدی وثلثون ومائتان بعدالالف من الهجرة النبویة علیه الف سلام والتحیة.

۳۱٤٥

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، نسخه تا اندکی از باب پنجم را دارد وافتاده است.
۱۵س۵/۵×۱۱/۵ ، ۳۴۰گ۹/۵×۱٦ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج عنابی .

الشهاب الثاقب

ازفیض کاشانی است که در ۱۰۵۷ ساخته وبچاپ رسیده است (طوس۵ : ٤٦٤ و۵۹۲ ـ محجه ۲:۱٦و۳۱و٤۵) در یک مقدمه است و هشت باب وخاتمه ودرآن یادشده از شهید ثانی ورسالهٔ نماز آدینهٔ اووعمادالدین طبرسی ونهج العرفان الی هدایة الایمان او (دردوجا) و کراجکی وتهذیب المسترشدین اووابوالصلاح تقی بن نجم حلبی و کافی او و امیرفیض الله وتعلیقات او وامیرمحمد زمان بن محمد جعفروامیرمعزالدین محمد (رحمهم الله) و امیر محمد باقر داماد که همیشه نماز آدینه میخواند و فیض هم با او میخوانده است وسید ماجدبن هاشم صادقی بحرانی(طاب ثراه) که در شیرازنماز آدینه میخوانده وفیض در آنجا شاگرد او بوده و با او این نماز را میخوانده است و ازشیخ بهایی و پدرش (قدس سرهما) و محمد باقرسبزواری سپاهانی (معاصرفیض).

۳۱٤٦

نسخ ۱ محرم ۱۳۴۴ ازروی نسخهٔ آستان قدس .
۱۲س٦/۵×۱۳ ، ۱۱۳گ۱۰×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی مقوایی .

دیوان

از حاج میرزا کریم خان کرمانی و بعربی و در مرثیه و ستایش امامان است در ۱۳۰ واند بیت که در ۱۲۵۹ ساخته است و دربرخی ازان از کرمانیان گله کرده

است (۲۱۳و۲۱٤) در فهرست احسایی (۲۴۳.۲) از دیوان مراثی عربی او که در تبریز چاپ شده است یاد گردید.

آغاز:

استبدل الدهر ایساری باعساری	و شاب صفوی باقذاء و اکدار

انجام:

فاختر لنفسك من هذین انسبه	لـدین جدك یا زینا لاقـران

۳۱٤۷

نسخ سیدحسین بن محمد رحیم حسینی در ۲۵ج۱/۱۱۳٦، عنوان شنگرف، در پنج صفحهٔ آخر بخط تازه‌ای شرحی است بعربی برحدیث «من عرف نفسه فقد عرف ربه» ازابن‌میثم و بندی دربارهٔ امام‌زمان بعربی از ابوالفتوح.

۱۴س ۷×۱۲/۵، ۶۵گ ۱۱/۵×۱۸، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج عنابی‌ضربی‌مقوایی.

چشمهٔ زندگی

ازمحمد هادی‌بن محمد صالح‌شیرازی که بنام‌شاه سلطانحسین صفوی‌بهادرخان در یك منبع در تحقیق وماهیت حیات وهفت جدول درعمر و درازی و کوتاهی آن و چارهٔ آن (هفتمی درسه مورد) و یك ساقیه در ذکر امور مناسبه ساخته‌است. رساله دراینستکه چگونه میتوان باعمری دراززنده ماند و چه چیزهاای عمرآدمی‌را کوتاه میکند و داروها و طلسمها و جادوها و دعاهاای که در این باره میتوان بکار برده کدامست. نام کتاب ومؤلف و شاه و ستایشی که او ازوی بنظم کرده‌است و فهرست مطالب در دیباچه هست

آغاز: بسمله. عمر افزا کلامی که در برانگیختن طول حیات کوتاهی ننماید وروح پرورمقالی که چون‌آب زندگانی آتش فنا را فرونشاند حمدحی لایموتی است جل وعلا که امتثال اوامرش موجب عمربی‌زوال وارتکاب مناهیش باعث فنا واخترام

آجال... اما بعد چون عمر عزیز گوهریست قیمتی... لهذا محرر این رساله...
محمد هادی بن محمد صالح شیرازی... را بخاطر فاتر رسید که اموری که باعث ازدیاد
عمر وطول حیاتست و موجب دوام زندگی وتاخیر ممات باشد از افعال واقوال وادعیه
و ادویه واطعمه واشربه که از کلام احیا نظام الهی واحادیث حضرت رسالت پناهی و اهل
بیت او... وسخنان معتبرین علما وحکما وتجربه کنندگان حقایق آزما ملتقط ومستنبط
میگردد... درجداول مطور... جاری وبچشمهٔ زندگی موسوم نموده بعرض باریافتگان
محفل بهشت آیین خاقان سکندرشان سلیمان نشان... رساند... شاه سلطان حسین
الحسینی الموسوی الصفی بهادر خان... و این چشمه را مرتب ساخت بر منبعی
و هفت جدول و ساقیه باین تفصیل: منبع در تحقیق و ماهیت حیات، جدول اول در
آنکه عمر قابل زیاده ونقصان میباشد وازبعضی چیزها طویل و از بعضی قصیر میگردد،
جدول دوم دراموری که عمر افزاید، جدول سیم درچیزهایی که عمر را ناقص گرداند،
جدول چهارم در تدبیر ستهٔ ضروریه که در طول عمر دخیل است، جدول پنجم در
نگاهداشتن قوت جوانی و حفظ موی ازسفید شدن، جدول ششم در تدبیر مردم پیر،
جدول هفتم دراغذیه وادویهٔ معمره. دراین جدول سه مورداست: مورد اول درغذاهائی
که موجب طول عمر میشود، مورد دوم در ادویهٔ مفردهٔ معمره، مورد سیم در ادویهٔ
مرکبهٔ معمره، ساقیه درذکر امورمناسبه.

انجام: هرگاه برسد مرد بهشتاد سال آمرزیده شده است گناهان گذشته و
آیندهٔ او آمین رب العالمین.

شیرازی دربارهٔ خبرذات القلاقل که میگوید: «ازبعضی مؤلفین مسموع شد که
آخوند مولانا محمد باقر مجلسی نورالله روحه القدسی این روایت را در کتاب بحار
داخل نموده» می‌نویسد: حقیر این حدیث را در کتاب عتیق بسیار کهنهٔ معتبری دیدم
که مورخ بتاریخ سنهٔ تسع وستین وخمسمائة بود ودرحین تالیف این رساله گذشته بود
ازتاریخ آن کتاب پانصدوپنجاه وسه سال» (جدول دوم) پس شیرازی این کتاب را درسال

۱۱۲۲ساخته است. درجای دیگر هم آمده : «در کتاب بحارالانوار تألیف قبلة‌العلماء... شیخی ... مولانامحمد باقر مجلسی نورالله روحه القدسی بنظر فقیر رسیده» (جدول٤) .

۳۱٤۸

نستعلیق محمدحسن بن محمد باقر حسنی حسینی تبریزی درشوال ۱۳۷۲ در ش۱ ، ش۳هم بهمین خط ، عنوان شنگرف ، درآغاز نسخه چند شعریست بفارسی وازگورامامزاده داود در پشت کوه البرز تهران ونسب او یادشده وفهرست مجموعه درآن آمده وازآن برمیآید که باید صحیفة‌البکاءعبدالله‌خان سرهنگ جوانشیری چاپی ومراثی بیست بند حاجی‌سید فرج‌الله کاشانی ادیب چاپ تهران درآن باشدوروی ایندوخط کشیده شده ودرفهرست تازهٔ آقای باستانی نیامده است .

۱۱س ٦/٥×۱۱/٥ ، ۱۳۴گ ۱۰×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی.

مجموعه

۱ـ روضة‌الاسرار (۱ـ۹۹) از میرزا محمد علی‌خان سروش سپاهانی که بچاپ رسیده است . (ذریعهٔ ۱:۹ ٤٤و۱۱ :۲۸۸) درسو گواری حسین (ع) و در پایان آن از ناصرالدین‌شاه یاد شده است .

آغاز:

دادم اندردست‌خونین‌خامه‌ای　　تا که بنویسم مصیبت نامه‌ای

انجام :

کاین‌جواهرسفته‌ام درعهداو　　کام لب آلوده ام از شهد او

۲ ـ ضیاءالعین فی مراثی‌الحسین (۱ـ۱٦۲) از ضیاء الدولهٔ محمد رحیم میرزا پسرنایب السلطنه عباس میرزا متخلص به عشیقی در ۱۲٦٤ (مشار۱۰۸۳) .

آغاز:

ای خداوندی کـه از یك مشت خاك

آفریدی این همه جانهای پاك

انجام :

یاحسین جایی بده بندهٔ خودرادربهشت

مدح گوی تو کجا زجر کجا نـار کجا

در پایان شعرهاایست با عنوان «زبان حال از قول حضرت سیدالشهداء (ع) باجناب موسی بن عمران ازنواب ناظم ضیاءالدوله» و «اشاره باحوال سلاطین ماضیه از نـواب مؤلف ناظم» و «ایضا درمعنی حدیث نبوی ولدت فـی زمن الملك العادل و حدیث الملك لایبقی مع الظلم ویبقی مع الفکر» ودراین دومی ازمحمدشاهوناصرالدینشاه یادشده است .

۳۱۴۹

شکسته نستعلیق محمدخان بن ملامحمدحسین عزیزکی بارفروشی در ۱۱ رمضان ۱۳۴۲ در ش۱، ش ۲ بی تاریخ ولی ازهمین نویسنده در آن یادشده است ، ش۳ مورخ روزدوشنبه رمضان ۱۳۴۲ ، ش۴ بی تاریخ وبهمین خط ، ش۵ مورخ ۱۰ رمضان ۱۳۴۲ ، درپایان دویادداشت بفارسی بسیارشیرین.

۱۹س۷×۱٦ ، ۲٦۷گ۱۱×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی.

مجموعه

۱ـ رسالهدررجعت (۱ـ۳۱)ازسلطان محمودطبسی شیرازی هنگامیکهازشیراز بطوس آمده بود بدرخواست میرزا ابراهیم بن میرزا عباس بن میرزامحمدبدیع متولی آستانه ساخته وبیست آیه وبیست خبر در آن بفارسی آورده ودوفصل در آن گذارده است: آیات، احادیث .

آغاز: بسمله. وبهنستمد . حمدبیرون ازشماروثنای متعاقب به تعاقب لیل ونهار قادری را سزا است که بی واسطهٔ کام وزبان به کلمهٔ «کن» هر ساعت عقد منا کحت وموانست میان صدهزارنبات ارواح وبنین ابدان منعقد سازد .

۲۱۰۶

انجام : وانتقام بکشند الحمدلله‌الذی علی ماوصل الی اعداءالدین... والسلام الی یوم‌القیمة .

۲ـ ضیاءالقلب (۳۲ ـ ۵۸) از فیض کاشانی است بعربی که بچاپ رسیده است (ف۶۴۰و۶۸۱ ـ محجه ۲:۱۲ و۲۹و۴۱) .

۳ـ رسالهٔ ارث (۶۰ـ۷۸) بعربی .

آغاز: بسمله . لومات شخص و خلف احد الابوین و بنتا فنصیب احد الابوین السدس .

انجام : لکن‌الوراث یختلفون .

۴ـ حساب فرائض (۷۹ـ۱۰۹) ازعبدالکریم‌بن‌حامد گیلانی .

آغاز: بسمله . حمدله ... امابعداین رساله‌ایست دربیان حساب‌فرائض‌مشتمل برسه مقدمه و چهار مطلب که . . . عبدالکریم‌بن حامد الجیلانی التبرسمی مسکنا السنین واری موطنا تذکراًللاحباب درقید تحریر آورده .

انجام : قسمت صواب است و الاخطا خواهد بود والله سبحانه اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب .

۵ـ راه صواب (۱۱۰ـ۱۳۴) ازفیض کاشانی (محجه ۱۷:۲ و۳۲و ۴۴ ـ ذریعه ۱۰ : ۶۴) .

۳۱۵۰

نستعلیق سدهٔ ۱۱و۱۲ ، یادداشت ابوتراب طبیب مورخ۱۲۶۱ درصفحهٔ عنوان‌هست،در۱۷۷ص. ۱۵س۷/۵×۱۴ ، ۱۳ـ۹۰×۱۸ ، کاغذ سپاهانی موریانه خورده ـ جلدتیماج قهوه‌ای.

سرمایهٔ ایمان

از ملاعبدالرزاق لاهیجی است .

۳۱۵۱

نسخ سدهٔ ۱۳ ، متن شنگرف .
۱۵س۶×۱۲ ، ۱۱۰-۴۸۰×۱۷/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی.

کنز الذهب

ازمحمدبن حسن مشهدی بفارسی درشرح رسالهٔ ذهبیه یاطب‌الرضا ودرآغازآن مقدمه‌ایست دربارهٔ سندآن. تاریخ آن باید ازروی شعری که درپایان آن آمده‌واکنون می‌بینیم «۱۲۱۶» باشد.

آغاز: بسمله . حمد بی حد وثنای بی‌عد سزاوار حکیمی است که انسان را از خزانهٔ جود خلعت وجود پوشانید و صدورخواص را مخزن علم و حکمت گردانید... چنین گوید ... محمدبن الحسن المشهدی ... که چون ... علی‌بن‌موسی‌الرضا...رساله‌ای درفن طب که مشهوراست بذهبیه بجهت مامون عباسی بلغت فارسی (؟!) تألیف نموده بودند ... بخواطر (؟:) فاطر (؟!) رسید که . رساله ای در شرح کلام بلاغت نظام . . . بطی‌تحریر درآورد ... ومسمی گردانیدآنرا بکنزالذهب .

انجام : وچون بغایت رسید وبنهایت انجامید ، شعر :

پی‌سال تاریخش افکار گفت   بشد گنج پنهان زر آشکار

... ورفع درجات دستگیری نمایند والحمدلله رب‌العالمین وصلی‌الله علی‌محمد وآله الطاهرین .

۳۱۵۲

نستعلیق‌ونسخ وشکسته نستعلیق‌مرتضی‌موسوی‌خوانساری در۱۲۹۷و۱۳۰۲و۱۳۰۸،عنوان شنگرف.
۱۹س۶×۱۱/۵ ، ۱۱۰-۳۲۱۷×۱۸/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج سرخ‌ضربی مقوایی.

مجموعه

۱ـ رسالة العلم (۱ـ۱۳) از کمال‌الدین ابی‌جعفر احمدبن علی‌بن‌سعیدبن‌سعاده بحرانی (ف۱۸۰).

۲ـ شرح رسالة العلم (۱۳ ـ ۴۲) ازطوسی بر همین رساله (ف ۱۸۰ ـ طوس ۴ : ۱۸۰).

۳ـ رسالة فی علم الواجب (۴۵ـ۴۷) ازمیرداماد.

آغاز: بسمله . بعدالحمد لمفیض العلم و واهب العقل . . . فیقول . . . محمدبن المحمد المدعوبباقر الداماد الحسینی ... ضابط مقام التحقیق فی‌علم الواجب تعالی ان العلم قدیصدق علی معناه المصدری الاضافی المعبرعنه بدانستن .

انجام: والعلم التجددی لایکون علما حضوریا کما ارتکز فی مدارك المحققین علی مافصل فی زبرهم فتامل .

درص۷ بندیست ازاجوبة الشیخ الرئیس عن‌مسائل ابی‌الحسن العامری بعربی‌از مجالس المؤمنین دربارهٔ شروط خلیفه .

۴ـ الاعتقادات (۴۸ـ۴۹) ازخواجهٔ طوسی همانکه درپایان آن ازقواعدالعقائد یادشده است .

۵ـ الالواح العمادیة (۵۱ـ۱۰۲) ازشیخ اشراقی (سپه ۳:۱۸۷ ـ چلبی ـ دیباچهٔ هنری کربین برمطارحات ـ مجلس ۲:۳۹۷ و ۴:۱۴۵).

۶ـ بقاءالنفس (۱۰۵ ـ ۱۱۰) از خواجهٔ طوسی (ف۱۶۱ ـ مدرس۲۶۱)

۷ـ الرسالة الخلعیة (۱۱۱ـ۱۱۲) یا « بادرة قدسیة وخاطفة عقلیة وقعت للسید الداماد قدس سره» . چنانکه در آغاز نسخهٔ ما آمده مورخ روز آدینهٔ ۱۴ شعبان ۱۰۲۳ است (همان ش۴/۱۸۳۷) نه خلعیهٔ دیگر او (ش۱۰/۱۸۳۷) محمدتقی‌مجلسی‌هم

حلمیهٔ دیگری دارد درشرح‌الصحیفه (ش۱۸۴۹ ص۴۴۴ همین‌فهرست) .

۸ـ ذات‌الانوار(۱۱۵ـ۱۳۵)قصیده‌ایست در ۷۰۰بیت‌بنظم عربی‌دردوازده نور :
توحید ، روح ، نفس‌ناطقة، هیولی وفلك وعناصر ومنبع وجود عقول وافلاك ، معجزات، مبدء و معاد - رموز قرآن ، تغییر زمان و انحراف مزاج وفساد ارض ، صاحب وقت و نشانهٔ ظهوراو، نفس‌قطب، قیامت کبری ، آداب وحسن اخلاق، ویك‌لمعه‌درسر گذشت شاعر .

آغاز: بسمله - بسم‌رب‌البینة العظمی والکلمة العلیامظهر الاشیاء بحقایقها ... وبعد فانه لماراى الاخوان .. قصیدة . . . ابی حفص عمربن الفارض الاندلسی المغربی التمس‌منی .. ترتیب قصیدة علی وزن‌تلك القصیدة ... ورتبتها علی‌اثناعشرنوراولمعة... وسمیتها ذات‌الانوار ... النورالاول فی‌التوحید .

تجلی‌لی‌المحبوب‌من کل‌وجهة فشاهدته فی کل‌معنی و صورة
وخاطبنی منی بکشف سرائر تعالت من‌الاغیار لطفا وجلت

انجام :

فان کنت فی سعیی مصیبا فبا الحری
و الا فهـذا کان مقـدار طـاقتی

قدتمت القصیدة العامریة والسبکیة العسجدیة التی فاقت بکرالقصائد و فارضها بماایدت من فرائد الحقائق واظهرت من غوامضها فیالهامن‌مدامة مذهب بهموم‌للاوهام عن‌شراشرالعقول وتنشط للارواح ویلهیها عن‌الاباطیل‌والفضول والله المستعان‌علی‌نیل کل مأمول .

درص۱۳۷ـ۱۳۸ وصیت شیخ‌سعدالدین حموی است وشعراوازمجالس‌المؤمنین وپراکنده‌های دیگر تا۱۴۲ .

۹ـ الباب المفتوح الی ماقیل فی النفس والروح (۱۴۴ ـ ۱۶۳) ازعلی بن یونس عاملی ازمجلد ۱۴ (سماء وعالم) بحارمجلسی باب حقیقة النفس والروح ص۴۱۲ـ۴۱۷ درص۱۶۴ ردی است بنظم فارسی در۱۵ بیت ازسیدداماد برشعر مولوی .

پای استدلالیان چوبین بود پای چوبین سخت بی تمکین بود

او در آن ازه کتاب «قبس» خودمیستاید .

۱۰ـ نبراس الضیاء وتسواء السواء فی شرح باب البداء واثبات جدوی الدعاء (۱۶۵ـ ۲۸۳) از میرداماد است (ش ۲۰۲۱/۲) دریك مقدمه، تعقیب ، استبصار ، تذلیل ، شك وتحقیق ، تذکره وتکشاف ، تفصلة ، استیقاظ ، استصباح، لحاقة واستتمام ، استضائة ، راشحة ، تکملة. حواشی «نوری» درنسخهٔ ماهست.

آغاز: بسمله . ومنك الاستیفاق یا عزیز یاعلیم سبحانك اللهم و بحمدك تعالی جدك وتعاظم مجدك ... امابعد فان ... محمدبن محمدیدعی باقربن داماد الحسینی . . . یقول ان الصدیق الصراح ...ذاکرنی ... فی البداء فالتمس ... ان اوضح هنالك سبیل الدین... فاستخرت ... و قلت لهم ... انی ... آتیكم بنبراس الضیاء وتسواء السواء فی شرح باب البداء واثبات جدوی الدعاء .

انجام : راشحة سماویة نتلوعلی سمع قلبك . . . دون ما یجری من متجددات الکون والفساد .

۱۱ـ الرجال (۲۸۴ـ۲۸۹) گویا ازمرتضی موسوی خوانساری که درسر گذشت حسن بصری ازخودیاد کرده است .

آغاز: بسمله . ابراهیم بن ابی سماك ثقة واقفی له کتاب نوادر عنه به محمد بن حسان جش ملخصا وفی ست له کتاب .

انجام : ابویحیی الحناط وفی ست الحناط له کتاب، جماعة عن ابی المفضل . . . عن ابن محبوب عنه (ص۲۸۹)ـ تااینجا رجال شیعی است برحسب نام و بترتیب تهجی ودرپایان « باب الکنی » است درده سطر پس ازاین سر گذشت اصمعی وصولی وابوحیه

نمری وجاحظ وحسن بصری وعمرو بن عبید ونظام و نابغه و واصل با چند دانشمند و شاعر دیگر درمیانه آمده و باید جزو همین رساله باشد چه همه بیك خط است.

در ص ۳۲۰_۳۲۲ بندیست گویا از همان خوانساری (بخط او) در تحقیق مقام نفس عاقلة و گویا میخواست رساله‌ای در این باب بنویسد ولی در آن خط زده و ناتمام هم گذارده‌است. در ص ۳۲٤_۳۳۸ پراکنده ها است، مورخ ع۱/۱۳۰۵ بخط همو.

۱۲_ خواص الایات (۳٤۰_٤۳۳) از حکیم تمیمی (ش ۱۹۸۱ ذریعۀ ۷ : ۲۷۰).

آغاز: عملت لنفسی من اقلام عدة واسهل وعرف بالقلم التمیمی.

انجام: ولاخطر علی قلب بشر (بخط همان خوانساری ع۱/۱۳۰۸).

۳۱۵۳

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، عنوان و نشان شنگرف ،
۱۱س ۸×۱۱/۵ ، ۳۹۰ ص ۱۲/۵×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سبز تیره ضربی .

مجموعه

۱_ سنبلستان (۱_۷۰) از محمود میرزای قاجار پسر فتحعلیشاه است (مجلس ۳:۱۵۰) بنام فتحعلیشاه و درچهارباب (نصایح ملوك ، ظرافت ، الغاز ، نامربوطهای زمان و اقاویل ناشایست یاپرسش وپاسخهایی بترتیب تهجی) بروش گلستان ونظم آن هم از خود او است و نام آن در دیباچه هست .

آغاز: هو . الحمدلله تعالی . کتاب سنبلستان . بسمله . الحمد علی کل حال .
گرم ببوستان فصاحت برند رونق آن افزایم و گر بگلستان بلاغتم بار دهند بر حسن وی افزونی آرم اگر با کود کان همزبانم خوانند بهمان بیان محفل بیارایم درمجلس حکیم افلاطونم ودرموقف سعادت همایون نامم محمود است و افعالم مسعود نه بفرزندی شهریارم اقتدار است وافتخار .

انجام: که یك مثقال بوده باشد به بیست تومان خریده میباشد .

۲ـ سنبلستان (۷۱ـ۱۷۸) ازهمو وتذکره‌ایست ازنام شعرا با چندبیتی از آنها وجز سه تذکرهٔ او که استوری (۱: ۸۸۷) یاد کرده است .

فهرست نامها

خاقان ، دولت محمد علی میرزا ، خسروی محمد قلی میرزا ، شوکت محمد تقی میرزا، والا علی‌نقی‌میرزا، عادل شاهزاده علی شاه، شاپور شاهزاده‌شیخعلی‌میرزا، دارا شاهزاده عبدالله میرزا ، خاورحیدرقلی‌میرزا ، همایون شاهزاده همایون،احمدعلی میرزا ، جهان میرزا ، امید ابوالحسن‌خان نهاوندی ، آذرحاجی‌لطفعلی‌بیگ‌بیگدلی، اشرف ملامحمد سعید مازندرانی ، امیرخسرو دهلوی ، اهلی شیرازی، اقدسی‌طوسی ، اوحدی مراغه ای ، اخگر محمد رضای سپاهانی ، اختر احمد بیگ گرجی ، آشفته کلبی‌حسین ایروانی، اکبرمیرزاعلی‌اکبر کاشانی ، آزادمیرزامحمدعلی کشمیری، امیدمیرزا محمدخان سپاهانی ، امیدمیرزا عباس کرمانشاهانی ، آشنانجف‌نهاوندی ، امیری حسین‌خان سپاهانی ، انور ابراهیم‌خان هدایت ، آذری ، بنایی‌هروی،بابافغانی شیرازی، میرزا بدیع‌الزمان سبزواری ، برقی عبدالله خویی ، بیدل‌میرزارحیم‌شیرازی، بیدل محمدامین‌خان خراسانی ، بهار میرزا محمد علی دارابی شیرازی ، باقی میرزا عبدالباقی سپاهانی ، پریشان مرتضی‌قلی‌بیك قراگوزلوی هدایت ، بزمی میرزا صادق بید کلی کاشانی ، بسمل حاجی علی اکبر شیرازی ، پرتو ابوطالب نهاوندی ، تاثیر محمدحسن سپاهانی، تیمورشاه افغان، تسلی رجبعلی شیرازی، جلالی‌علی‌رضای‌یزدی، چماقلوی مازندرانی ، جلیس نهاوندی ، چاکر میرزا محموداشرفی مازندرانی،جامی عبدالرحمن ، حاجب اللهیارخان ، حافظ شمس الدین شیرازی ، حسن قمی ، حرفی سیدمحمد طاهرمهنه‌ای، حاتم کاشانی، آقاحسن نهاوندی حاتم ، حرب عتیقی‌همدانی ، حاجب یادگاری شیرازی ، حلوایی محمدعلی همدانی ، خلیل میرزا حسین یزدی ،

حیران میرزا محمدعلی‌یزدی ، حیرت زین‌العابدین نهاوندی ، حاذری میرزا فضل‌الله شیرازی ، خرم‌نجفقلی شیرازی، دانش محمدعلی سپاهانی، دانش میرزا رضی‌مشهدی، راحب میرزامحمدجعفر سپاهانی،رشکی محسن‌بیك همدانی ، رفیق‌ملاحسین‌سپاهانی، رنگی همدانی ، سعدی شیخ مصلح‌الدین شیرازی ، سپهر آقامحمدتقی کاشانی ، سوزی حسنعلی ساوه‌ای ، سالم محمود بیك ترکمانی ، سحاب میرزا سید محمد سپاهانی ، سرباز اسماعیل‌خان کاکاوند، شاپورتهرانی ، شجاع کاشانی ، شاهدی ، شررحسنعلی بیك بیکدلی،شیدا میرزا محمد علی سپاهانی ، شریف تبریزی ، شایق هادی ساکن استان ، صبا فتحعلی خان کاشانی ، صبوری تبریزی ، صیدی تهرانی ، صباحی حاجی سلیمان کاشانی، صهبای قمی‌آقامحمدتقی صافی میرزا جعفرسپاهانی ، صفایی‌ملااحمد نراقی کاشانی ، صفایی میرزا محمدعلی یزدی ، طغرل ابراهیم‌خان ، طایر حسن خان شیرازی ، طالب لاهیجانی ، طاهر طوسی، طوفان، طالب هزار جریبی ، طبیب میرزا عبدالباقی سپاهانی ، طلعت محمد سپاهانی ، طرب میرزا یوسف همدانی ، طیب میرزا محمد بروجردی، عراقی فخرالدین‌ابراهیم همدانی ، عرفی سیدمحمد شیرازی،عرشی طهماسقلی‌بیك بیکدلی ، عزت سلیمان‌خان ، عالی میرزامحمدحسین شیرازی، عزیز یوسف گیلانی، غیرت میرزا جعفرسپاهانی ، غالب میرزاحسین‌صفوی، فرخ‌خانلرخان، فکرت‌لاریجانی سیدنعمةالله ، فردی صفربیك زند ، فدای اردستانی ، فروغی کاکای قزوینی ، قطره میرزا عبدالوهاب سپاهانی ، قسمت ، قابل حسین علی‌خان ایروانی ، کلیم ابوطالب کاشانی ، کمال اسمعیل سپاهانی ، کشته میرزا احمد نطنزی کاشانی ، میرزا کاظم تویسرکانی ، مشتاق میرزا سیدعلی سپاهانی ، میر نجات میر عبدالعالی سپاهانی ، میلی میرزا قلی بیك ترکستانی ، ملامحتشم کاشانی ، مجید درویش عبید طالقانی ، مجذوب میرزا محمد کرمانی ، میرزا اسدالله تبریزی ، مجمر آقاسیدحسین سپاهانی ، مظهر محمدصادق‌استرابادی ، مدهوش میرزا محمدصادق گلپایگانی،مونس

ملامحمد نهاوندی ، مشرب عامری میرزا اشرف (؟) محمدتقی ملایری ، مشفق میرزا محمد شیرازی، مقصدی ساوجی، محبس علی‌نقی بروجردی ، محرم میرزا محمد سپاهانی، مفتون میرزا محمدحسن فارسی، مشتاقعلی میرزا محمد کاشانی ، نشاط میرزا عبدالوهاب سپاهانی ، نصرت سلطان حسین طالشی ، نیازی احمد میرزای صفوی ، نشاطی محمد باقر بیك ساکی ، نورعلی شاه سپاهانی ، ندیم میرزا محمد بارفروشی مازندرانی ، نقی شیخ علی‌نقی کمره‌ای ، نظیری ملامحمدحسین نیشابوری ، نظیر امان‌الله بیك ، نظیر سید حسین گلپایگانی ، وحشی ، میر والهی قمی ، واله میرزا محمد کاظم سپاهانی ، وامق محمدصالح سپاهانی ، وفایی عبدالله بیك تفرشی ، وصال میرزا محمدعلی شیرازی ، وامق محمدعلی یزدی ، هاتف آقاسید محمد سپاهانی ، هلالی جغتایی ، هجری میرزا ابوالقاسم تفرشی ، یغما میرزا ابوالحسن جندقی ، یوسف گرجستانی ، محمود قاجار .

آغاز: تذکرهٔ سنبلستان محمودقاجار .

زِ فتحعلی شاه داور گیتی — جهان گشت چون باغ فردوس بنیان
ملکزادگانش همه شیرصولت — خجسته از آن رسته شاه سخندان
جهاندار محمود میرزا لاور — فروغ جهان‌بین شاه جهانبان

....

چه این مختصر نامه شد نامی آمد — بنام او شه نامور سنبلستان

انجام:

هر کس که هست عاشق باید که بنده باشد
محمود گشت دیدی چون بندهٔ غلامی

۳۱۵۴

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، در آغاز و انجام هشت برگی است که بخط عبری در آن نوشته است ، درهامش هم نسخه‌های طبی نوشته شده است ، نسخهٔ قرابادین شفایی ست .

آغاز افتاده : سه درم سنبل الطیب ده دوم عسل صاف بقدر احتیاج ادویه را کوفته و بیخة ..

انقروباکه نافع است ازجهت فالج واسترخا ولقوه ودماغ را ازخلط رديه پاك کندوذهن راتيز کندوعقل را زياد کند .

انجام افتاده : یاقوتی دیگر بنسخهٔ شیخ ابوعلی‌سینا مالیخولیا وامراض سوداوی را بغایت نافع است ... معجون سازند شربتی یك مثقال بعداز چهل روز (پس‌ازین سه‌صفحه‌ای نسخه‌های طبی‌است).

۱۴س‌۵×۱۲ ، ۱۹۲گ‌۹×۱٦ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی.

۳۱۵۵

نستعلیق ۱۵محرم ۱۰۸۴ درهرات ، عنوان ونشان شنگرف ، درپایان عنوان«باب‌چهارم درذکر ادویه مرکبه وآن بیست ودوباب‌است باب‌اول درمفرحات ومعاجین مفرح‌یاقوتی ...»آست‌ازدیك بچهار صفحه .

۱۴س‌۸/۵×۱۳ ، ۱۵۲گ‌۱۳×۱۷/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای‌ضربی.

قرابادین

از حکیم مظفربن محمد حسینی شفایی کاشانی (ره‌آورد ۳۵۳ ـ طوس ۳۸۱:۳ ـ ذریعهٔ ۹:۵۳۰) فهرست سودمندی برای این کتاب کسی ساخته ودرآغاز نسخهٔ ما (ش۳۱۵۵ ص۱ـ۳۹) گذارده و مورخ روز۲۳ رجب ۱۲۷۷ است .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الحکیم العلیم . . . وبعد پوشیده نماند که فقیر حقیر مظفربن محمدالحسینی‌الشفایی درمدت مدید ترکیبی چند که درمعالجات‌امراض‌ازان گزیر نبود جمع کرده بود خواست که درسلك ترتیب درآورد و بعضی از مرکبات مناسبه درهرباب از کتب موثوقه معمول علیهای حکمای متقدمین ومتأخرین‌منتخب ومترجم نمودباآن منضم کردتا کتاب جامع ومستغنی ازسایر قرابادینات‌باشدوترتیب حروف تهجی مرتب ساخت .

انجام: معجون سازند شربتی یك مثقال بعد ازچهل‌روزتمام توان خورد.

۳۱۵۶

نستعلیق احمدبن ابوالقاسم خلیل‌مازندرانی درچاشت روزپنجشنبه۲۷ع۱/۱۲۸۶ ، عنوان و نشان شنگرف .

۱۵س۶×۱۳/۵ ، ۱۳۵گ۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی.

تفسیر سورة الحجرات

از حاج محمد کریم خان کرمانی است بعربی وتفسیر ظاهر وتاویل و باطن (فهرست احسایی ۲۰٤) .

۳۱۵۷

نستعلیق ۱۲۵۴ و۱۲۵۵ درسنقر ، عنوان و نشان شنگرف.

۱۴س۸×۱۲ ، ۱۷۰گ۱۰×۱۵/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی‌مقوایی .

مجموعه

۱ـ خواص ادویه (۱ـ۳) ازمحمدصادق عطار درچهارفصل .

آغاز: ان‌شاء الله.هذا کتاب.بدانکه این مشتملی است از درجیات و ضروریات مناسب حال نوشته خواهد شد . بسمله . وبه‌نستعین . حمدله ... اما بعد حمد و سپاس بی‌حد وبی‌عدد مبدعی را که آثار ابداع اوبرهرورقی ... تافته .

انجام : داراشکنه وغیره آنهاسمیست. والله اعلم.

۲ـ شناختن چشم ودردهای آن (۳ـ۲٤) در۱۲باب سپس جزو پنجم اندر گفتار دویم درسه باب ودرآن‌ازتذکرة الکحالین یادشده است (۱۹) .

آغاز: بسمله . نستعین . بعد هذا کتاب موجرمکی (؟) در باب شناختن چشم ودردها، باب اول‌اندرشناختن چشم ومزاج چشم وحالهاایکه بدان تعلق دارد.

انجام : زعفران هم سوددارد والله اعلم .

۳ـ تذکرة‌الکحالین (۲۰ـ۵۳) گزیده‌ایست بفارسی ازین کتاب‌درچهار مقاله: نخستین در ۱۹ باب، دومی در دوجزو، سومی در سه بـاب، چهارمی در۱۳ باب ، جز ترجمه‌ایستکه درفهرست ره آورد (ص۱۳۵) یاد شده است .

آغاز: هذا کتاب تذکرة الکحالین . بسمله و به نستعین از اطبای متقدمین بجهت امراض چشم، امابعد حمدله ... امابعد بدانکه این کتاب خاتمه نام‌نهاده است واین نوزده بابست اندرحد ومنفعت چشم و اندرشناختن مزاجهای چشم و اندر شرح طبقات چشم وعددهای آن .

انجام : درپشت چشم گذارند ... مجربست .

٤ـ درشناختن بیماریهای چشم (٥٤ـ۷۲) درهفت باب سپس دوباب دیگر.

آغاز: درباب [چشم] وعلاج وشناختن باصره و اندرشناختن بیماریهای چشم واسباب وعلامات‌آن واین کتاب هفت جزواست

انجام : طلا کنند والله اعلم .

٥ـ کفایهٔ‌منصوری(۷۳ـ۱٦۱)ازفقیه‌الیاس(ره‌آورد ۳۷٥)نسخهٔ ما گزیده‌ایست ازآن ودرسه مقاله است · نخستین درعلم نظری طب در ۱۷ باب ، دومی درعلم‌عملی طب در٥۹ باب ، سومی درادویهٔ مفرده .

آغاز: کفایه‌منصوری‌مشتمل است برچندباب، کفایهٔ‌منصوری . بسمله‌حمدله... این رساله‌ایست درمعرفت طب بدانکه علم طب که احوال بدن‌انسان ازان‌بشناسند

انجام : بهترین‌آبها است سعال [را] نافع است والله اعلم.

٦ـ لذت عیش ناصرشاهی (۱٦۲ـ۱۷۸) از محمد طبیب که بدستور ابوالمظفر عبدالقادرشاه دربارهٔ‌باه‌درده فصل ساخته است. نام مؤلف و کتاب وشاه وفهرست فصول دردیباچه هست .

آغاز: هذا کتاب ناصرشاهی . بسمله . الذی بدء خلق‌الانسان من‌طین ...چنین

گوید ... محمدطبیب ... که چون احکام و تدبیر اموری ... ، بامتحان نظر ملاحظه کرده بود.

انجام: اگر نیابد باکره بود والله اعلم بالصواب.

۷ـ رساله درآداب‌مباشرت (۱۷۸ـ۱۸٤).

آغاز: بسمله. این رساله‌ایست درآداب مباشرت ازقول حکما و علماء برانند که دروقتی که مباشرت زنان باید کرد که نعوظ تمام حاصل شود.

انجام: قوت مجامعت دهد والله اعلم.

۸ـ اعضاءِ مرکبه (۱۸۵ـ۲٤۱) دوتصویر دارد.

آغاز: هذا کتاب الخاتمة فی ذکر اعضاء المرکبة. سبحان الله رنگ آمیزی بساط وسپاس‌حکیمی‌را که حرفهٔ معرفت برقامت صحیح مزاجان درست‌اعتقادبریده.

انجام: چنانکه یك ورید میگردد والله اعلم بالصواب.

۹ـ رسالهٔ بخیه (۲٤۲ـ۲٤۸ و۲٦۸ـ۲۷٦) دربارهٔ آمیزش بازنان و نشانه های آنها. نسخه ازبخیهٔ ۱۲ است تا۲۵ و بخیهٔ ۲.

۱۰ـ رسالهٔ تشریح (۲٤۹ـ۲٦۷) دربارهٔ استخوانها وپیها وآفرینش مردمی از منصوربن محمدبن احمد دریك مقدمه وخاتمه ودرپایان مقاله‌ایست دراستخوانها بایك تصویر.

آغاز: بسمله. شکروسپاس بی‌قیاس پادشاهی را سزد و حمد و ثنای بی قیاس خالقی را رسد.

انجام: وادراك علومات بود والله اعلم.

۱۱ـ تدبیرمسافر (۲۷۷ ـ ۳٤۰) دردومطلب: تدبیر مسافرین وقوانین حفظ صحت ایشان، معالجهٔ صنفی چند ازبعضی امراض (ادبیات ۹۲).

آغاز: بسمله وبه نستعین. الحمدلله العلیم الحکیم ... امابعدپوشیده نماند در بیان سفررفتن وتدبیرواحترازازخطرضروراست.

انجام: وتب دموی خارج عروقی ... وخارج ازموضوع (نمی‌باشدو السلام).

۳۱۵۸

نستعلیق قابلی در ۹۷۸ در ش ۲، ش ۱ بهمین خط، عنوان و نشان شنگرف، ش ۳ بخط نستعلیق دیگر چلیپا وازسدهٔ ۱۱، درص ۶۸-۷۳ لغات ترکی است بفارسی گویا بخشی‌است از کتابی. ۱۵س ۸×۱۵/۵، ۶۶گ ۱۵×۲۳/۵، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج مشکی گردقهوه‌ای ضربی مقوایی.

مجموعه

۱- کشف‌الرموز (۱ - ۴۷) از نیازی بن سید علی بن محمد حجازی مؤلف جامع‌اللغات منظوم (سپه ۲: ۲۱۳ و ۲۲۱ - ذریعه ۵: ۶۹ - دیباچهٔ فرهنگ نظام سریح و کج جلد ۵) گویا همان ابراهیم نیازی معماساز (منزوی ۲: ۳۹۳) درفهرست مجلس ازمیرزا احمد نیازی شاعرسدهٔ ۱۲ و ۱۳ یادشده است (۲: ۳۱۶) که باید همان نیازی یادشدهٔ درموزهٔ بریتانیا (ذیل ش ۱۳۲) باشد گویا همانکه در سنبلستان محمود قاجار صفوی خوانده شده‌است (ش ۲/۲۱۵۳ ص ۱۵۲).

در این رساله شعر های دشوار فردوسی (۳) خاقانی (۴) انوری (۷) ظهیر فاریابی (۱۰) شیخ نظامی (۱۳) کمال اسماعیل (۱۹) بدرشاشی (۲۰) سلمان‌ساوجی (۲۳) حافظ (۲۴) (باب ۱) قاسم انوار (۳۰) کاتبی (۳۱) جامی (۳۴) آصفی (۳۵) شاه طاهر دکنی (۳۷) خودنیازی (۳۸) (باب‌دوم) شرح شده‌است. درمقدمه ازمحقق طوسی یاد شده است، نیز یاد شده در آن از فرهنگ نامهٔ مولانا ابراهیم (میان ابراهیم فاروقی) و عارف هری که آرزوی دیدن آن را داشته و بگفتهٔ شاگردش خواجهٔ کلان بآن نرسیده است و از حدایق‌المعجم فی معاییر‌العجم شمس قیس و از جمشید معمایی‌وحسن‌علی‌خراس کاتب وازتاریخ دهقان(۲۷) ومنطق‌الطیرعطاروجامع‌الغرایب شیخ رئیس (۳۲).

آغاز: یافتاح بسمله. وبه نستعین. زهی صانع ناظمی که کلام موزون مصنوع

بیمن نظم‌صنعت اوست. سپاس بی‌قیاس برو... امابعد عرضه میدارد . . . نیازی‌بن سید علی‌بن‌سید محمدالحجازی ... بخاری که ابیات مشکل متقدمین ومتاخرین‌را...آرزو کرد که شرح نماید ... ومسما گشت ... بکشف الرموز مشتمل بر مقدمه و دوباب و خاتمه؛مقدمه درامورى که علم بآنها قبل ازشروع در مقصود واجب است،باب اول در معضلات ابیات متقدمین،باب دویم درمشکلات ابیات متأخرین،خاتمه در اشعاری که قایل‌آنها معلوم نیست وآنهارا اشعار مهجول‌النسب نامند .

انجام : لیکن‌اگرباشد کلام‌بمزید قبولی‌آراسته است وپیراسته،بعضی‌مصراع اول را چنین میخوانند که: خدنگ موشکاف او که‌آمد بردلم تاپر (ختمت‌الکتاب... والیه المرجع والمآب) .

۲ـ جوهرفرد (۴۹ـ۶۷) درحل معما ولغزاست ازنیازی درآن یاد شده از امیر حسین نیشابوری .

آغاز: افتتاحی باسمه سبحانه بنام خداوند تحصیل سلسلهٔ کاینات وباسم‌فاعل صنع تسهیل تکمیل صنیع موجودات ... امابعد عرضه میدارد ... نیازی‌بن سیدعلی‌بن سیدمحمدالحجازی ... بخاری که داعی رادعی مرحومی ومنظوری و مغفوری بود نام نامی او شبابی ... حصاری ... تبتی ... رسالهٔ خجسته مقالهٔ «خزینهٔ فکر» را که‌عبارت مذکورهم تاریخ اتمام وهم نام اواست نوشت وازمطلبهای استادان اسامی‌نامی بیرون آورده بلکه نامها واین نیازمند بچشم سرمشاهده نمود که درباطن‌فرزندبابایی‌ظاهر میشود که اینچنین کاری درفن معما وقانون ایما کسی نکرده ونخواهد کرد... درفن معما وشیوهٔ ایما مثل این دو رسالهٔ بدیع مقاله دست ادراك هیچ مصنفی . . . برطاقچهٔ اختراع ننهاده ... پوشیده نماند که ... مولانابدرالدین کوکبی . . . رساله ای ساخته ومقاله‌ای چند پرداخته مسما به«نادره» .. واین نیازمند . . . جوهری‌خردمسما ساخت به «جوهر فرد» .

انجام : از رشك این نسخهٔ دلپذیر و غیرت این کتاب مستطاب واللّٰه اعلم بالصواب (تمت الرسالة) .

قائله مولانا صغیری

چون نیازی اوستاد مو شکاف — کلك او قفل معما را کلید

کرد تصنیف از کمال علم و فضل — جوهر فردی که مثلش کس ندید

خواست تاریخش صغیری از خرد — یافت یکتا گوهر فرد وحید

۹۷٤ قابلی نامراد غفر اللّٰه تعالی ذنوبه سنة ۹۷۸.

۳ـ جنگ (۷۵ـ۱۲۰) شعرهای فارسی این سرایندگان :

حرف الف

حرف با

حرف چیم

حرف حا

حرف خا

حرف ذ

حرف را

حرف سین

حرف شین

حرف صاد

حرف ضاد

حرف عین

حرف غین

حرف فا

حرف واو

وحشی ۸۸ـ۸۷   وصفی ۹۳

ولی ۱۰۸ـ۸٤   ملاولی ۱۳

حرف ها

هاشمی ۱۱۸   همایون ۱۱۳

هلاکی ۹۰ـ۱۰۱ـ۱۰۷

حرف یا

یمینی ۱۰۱

درص ۷۵ شعرغزالی است درنفرین به‌شهر بیرچند همانکه درص ۱۹۵۱ این فهرست یادشده است وازسیدحسین (؟) دربارهٔ شهر کوك و گمنامی دربارهٔ نیشابور بهمین وزن.

نسخ سدهٔ ۱۳ و ۱۴ ، عنوان شنگرف ، مالك شیخ رضا درمدرسهٔ طالبیه.

۳۱ س ۱۰/۵×۱۷ ، ۳۳ـ۱۲×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج آبی ضربی گرد تریاکی مقوایی .

فالنامه

پیشگوئی رمالان است و نام آنها در این رساله آمده است و بسیار رسالهٔ شگفت انگیزیست .

آغاز: بسمله . بدانکه کیفیت ظاهرساختن ضمیرآنستکه هرگاه سائلی مطلب خود را دردل قصد کند باید پرسید ازاو که آنچه دردل قصد کرد درکدام دایره باشد ازاین هشت دایره که درصفحهٔ اول است .

۲۱۲۶

انجام: ورجوع میکند باسلامتی وانجام مطالب.

پس ازدوصفحه به‌نثرچهارده‌دایره‌است وسپس هشت‌جدول وبیست دایره آنگاه شعرهایست بفارسی در نیمهٔ نخستین هرصفحه‌ای بنام شاعری هریك در ده‌بیت و در نیمهٔ دوم صفحه پیشگویی‌هایست بنام یکی ازرمالان بدینگونه : طائی ، عبوی صمه ، نصیرموصلی ، ابن بنهان ، زهیر ، حطیئه ، بشار ، ابن برده ، کویس ، اعشی ، اخطل ذی‌الرمه ، نابغه ، طرماح ، خنساء ، صخر، ابن کلثوم ، بوذؤیب ، ابن‌حمدان،جریری، مجنون‌لیلی ، معمر ، ابن غیلان ، معد ، امرءالقیس ، طرفة العبد ، لبید ، ابـن طفیل ، جریر ، کثیرعزه ، عماره، عروه، فرزدق ، جـردل ، نصیب ، حسان ، جمیل ، بحتری ، ابونواس . اینست نام شاعرانی که شعرآنهابفارسی آمده و شعرهاهم بسیارسست است وپیداستکه ساختهٔ رمالان‌است . چنین است نام رمالانی که احکام آنهادرده‌بندبه‌نثر درنیمهٔ دوم هرصفحه دردنبال شعرها آمده است : نورالدین ، تاج الدین ، بهاءالدین ، شمس‌الدین، صلاح‌الدین، قوام‌الدین، شجاع‌الدین ، اسدالدین ، هزبرالدین،قطب‌الدین، عضدالدین ، علم‌الدین ، همام‌الدین ، شهاب‌الدین ، معزالدین ، غوث‌الدین،سراج‌الدین، غیاث‌الدین ، جمال‌الدین، کمال‌الدین ، عزالدین ، سیف‌الدین ، فخرالدین ، عمادالدین، بدرالدین ، تقی‌الدین، حسام‌الدین، نجاح‌الدین ، نجیب‌الدین ، نجم‌الدین ، زین‌الدین، عون‌الدین، علاءالدین، سعدالدین، مغیث‌الدین ، نفیس‌الدین، رضی‌الدین، زکی‌الدین ، عمودالدین . پیداستکه این نامهاهم ساختگی است .

۳۱۶۰

نسخ میرزاجان در۱۲۹۵ بدستورمیرزا محمدحسین‌خان سررشته‌دارحضرت‌اقدس‌ارفع امجد والا ۱۵س۷/۵×۱۳/۵ ، ۱۲گ۹۱×۱۸/۵ ، کاغذ فرنگی - جلومقوا.

سعادتنامه

ازحاج ملاسلطانعلیشاه‌سلطان محمدبن حیدرمحمد گونابادی (۱۲۵۱-۱۳۲۷)

دریك مقدمه ودوازده فصل وبچاپ رسیده است (ش۳۱٦۷/٤ـطوس ٤: ۲٦۲ و ۳۱۸ ـ مشار۹۵۹ ـ نابغهٔ علم و عرفان درقرن چهاردهم سلطان علیشاه از سلطانحسین تابندهٔ گنابادی چاپ ۱۳۳۳ خ ص۱٦۳) .

۳۱٦۱

نسخ ابن‌معالی علی‌بن محمد درچاشت روز پنجشنبه ج۹۵۷/۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، متن زیر خط سرخ ، نسخه درآغاز شوال نزد مصنف بسماع مقابله شده جزدوکراسه ونیمی‌که نزد دیگری‌مقابله شده است.

۱۷س۸/۵×۱۱ ، ۱۳۵گ۱۴×۱۸/۵ ، کاغذ ـ جلدتیماج سبزضربی‌مقوایی .

الفوائدالملیة بشرح الرسالة النفلیة

ازشهید ثانی است که درچاشت روزپنجشنبه ۱۱ صفر ۹۵۵ ساخته است.

۳۱٦۲

نسخ نورالله طالقانی در۱۰۷۸ درش۳ ، ش۱ بهمین‌خط ،

۲۰س۷×۱۵ ، ۳۵۵گ۱۲/۵×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی.

مجموعه

۱ـتعلیقات (۱ـ۳۸) درفلسفه‌ازقوام‌الدین رازی (ف۲۰۷) درنسخهٔ آستان‌قدس (٤:۵۱) از ملارجبعلی تبریزی دانسته شده است .

۲ـ شجرة الهیه (٤۱ـ۱۰۹) از میرزا رفیعای نایینی رفیع‌الدین محمدبن‌حیدر (ادبیات ۳۲٤) .

۳۱۶۳

نستعلیق محمد صالح در۱۴ (=۱۰۰۴) ، عنوان و نشان شنگرف ، آغاز افتاده از دیباچه : « از یاد کردن آن درین نسخه چاره نیست ... این کتاب دو بخش کرده آمد» .
۱۴س۸×۱۴ ، ۱۱۶گ۱۰×۱۸/۵ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی.

مختصر خفی علائی

ازسید اسماعیل گرگانی است (ره آورد ۱۷۹ - ف ۷۵۷).

۳۱۶٤

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، گویا نسخهٔ اصل وخط خورده و پاك شده دارد ، عنوان و نشان شنگرف ،
۱۱س۶×۱۱/۵ ، ۵۰گ۹×۱۶ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی ضربی .

رسالة فی اصول الدین

از محمد جعفر بن سلام‌الله حسینی سلامی در یك مقدمه در اقسام علم و پنج مطلب (اثبات واجب در چهار فصل ، صفات ثبوتی و سلبی ، بعثت و نبوت ، امامت ، معاد) او میخواست کتاب را بنام کسی کندولی گویا خود وی نام او را پاك کرده است . شعر و نثر فارسی هم دارد . او آن را در جوانی و در اندکی بیش از یك هفته ساخته است .

آغاز: بسمله . وبه ثقتی . رب اشرح لی صدری ویسرلی امری یامن لك الملك المتابد بالخلود بك یجری ویلیق سلطان عوالم اللاهوت والناسوت بغیر جنود ... وبعد فیقول ... محمد جعفر ابن سلام‌الله الحسینی السلامی ... ان تحصیل معرفة الواجب الحق.

انجام افتاده : لابدان یکون اقوی من المعلول وذلك مناف للمسئلة (فصل فی نفی المثل از مطلب دوم) .

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف .
۱۰س‌۶×۱۰/۵ ، ۱۲۱گ‌،د۱۰/‌×۱۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی.

جنگ

۱ـ مثنوی آقامؤمن تفرشی (۱ـ۱۵) .

۲ـ نان وحلوا (۱۶ـ۳۱) از بهایی .

۳ـ مثنوی‌مقالات دربارهٔ داستان مامون باامام جواد ویحیی بن‌اکثم وام‌الفضل (۶۸ـ۸۸) .

۴ـ جنگ‌شعرهای: آصفی(۹۴)میرزاابوالقاسم‌تفرشی(۶۶)امیرخسرو(۹۲،۵۶) جامی (۸۹) حافظ (۶۲) میرزا داودمتولی (۴۶) رضایی ۵۱ ، سعدی (۹۰)شوکت(۵۰) صایب(۹۳) صادق هجری(۵۸،۱۲۳،۱۸۶) طبیب (۶۳) طوفان (۳۱) حاجی‌عابدسپاهانی (۹۹) عارض سپاهانی (۹۸) عاشق (۹۱) عرفی (۲۳۸) عریان ۲۲۸ قصاب (۴۹) لمعهٔ خراسانی (۹۸) محتشم (۱۰۵) مجید (۵۸) محترم میرزا رحیم شیرازی (۲۳۷)مشتاق (۵۶ ، ۱۰۳) مصاحب (۱۳۳) هلالی (۵۴،۵۹،۱۰۱) .

۵ـ مناجات خواجه‌عبدالله انصاری (۱۲۵ـ۱۳۱) .

۶ـ تاریخ ایران منظوم میرزا صادق هجری (۱۸۶ـ۲۲۴) .

آغاز:

چرخ لوایی که نخستین گشود   بر سر اکلیل کیومرث بود

انجام :

برد بحجاج ازین جنگ کام
کوکب او یافت عروجی تمام

۳۱۶۶

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، یادداشت تولد ۱۲۹۴و۱۲۹۶و۱۳۵۵ دارد.
۸س ۵×۷/۵ ، ۷۰۳–۱۰۶ ×۱۱/۵ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی.

مظاهر العقول

پس از عباراتی پرا کنده نخست «دیباچهٔ کتاب مطالع الانوار من تصانیف صاحب مظاهر العقول» است (۴۱) آنگاه «مظهر ثالث از کتاب مظاهر العقول» (۷۳) سپس «باب الالف ازل» (۷۵) وبترتیب تهجی پیش میرود و مصطلحات فلسفی در آن شرح داده میشود وفرهنگی است فلسفی ونسخهٔ اصل مسوده را میماند. درمیانهٔ کتاب فصلهایی هم دیده میشود وبفارسی است وباید از متأخران باشد.

۳۱۶۷

نستعلیق مورخ روزچهارشنبه ۱۸ ذی‌قعدهٔ ۱۳۰۶ درش۵ ، روزآدینه ۱۳ذی‌قعدهٔ۱۳۰۶ در ش۶، همهٔشمارهها بیك خط است.
۱۶س ۵/۵×۱۳ ، ۱۸۳–۱۰/۵×۲۰ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج حنایی ضربی مقوایی.

مجموعه

۱- اجازه و ارشادنامه (۲ پ - ۶ پ) از نورعلی شاه بن فیض علی نعمة اللهی بآقا محمد جعفر بن حاجی صفرخان همدانی قراگوزلو که در محرم ۱۲۰۷ در کربلا بارشادی رسیده ومجذوب علی‌شاه خوانده شده است وهمکاراو آقارضا همانکه دردنبال مراحل السالکین آمده است (ش۳۱۸۱/۲).

۲-اجازه وارشادنامه (۷ر- ۸ ر) ازسلطانعلی‌شاه محمد بن حیدر محمد نعمة اللهی به حسینعلی‌شاه.

۳ـ فرمان (۸ر-۹ر) بآقامیرزاعلی غضنفرعلی .

٤ـ سعادت‌نامه (۱-۲۲۸) ازسلطان‌علی‌شاه‌محمدبن‌حیدرمحمد گونابادی (ش ۳۱٦۰) قصیدهٔ آخوند ملاعلی درتاریخ این کتاب (۱۲۹۳) درص ۲۲۸-۲۳۰ هست .

٥ـ ده قاعده (۲۳۱-۲٤۰) ازسیدعلی همدانی که ترجمه‌ایست ازالاصول‌العشرة خیوفی .

آغاز: بسمله . بدان ای عزیز که راههای طالبان ببارگاه جناب‌احدیت‌بیشتر از آن است که آن را حصرتوان کرد .

انجام : مانند نسخهٔ دیگر (ف٤٣٦) .

٦ـ رساله در سلسلهٔ صوفیه (۲٤۳-۲٦۳) چند سلسله وطریق وسندآن درانیاد شده مانند : دیلمی وصابونی وسهروردی ونوربخشی وحسینی وخوافی وصفوی وذهبی وچشتی ومولوی ونقشبندی و کمیلی واردستانی وهروی وقونوی وپیرحاجات‌وکوفی وروزبهانی و کهنه پوشی وماهرویی وهمدانی وبکتاشی وحیدری‌وقادری‌ونعمة‌اللهی . درپایان مثنوی است دربارهٔ نامهای پیران سلسله ازمیرزاعلی قهقرفی‌ملقب‌بثابت‌علی که مؤلف آن را دردنبال این رسالهٔ آورده است .

آغاز: بسمله . دربیان‌ترتیب ورجوع واخذ طریقه وسلاسل صوفیه صافی‌طویه برضمیر طالبان تحقیق پوشیده‌نماند که علامهٔ حلی درمنهاج‌الکرامه وابن‌ابی‌جمهور لحساوی‌در کتاب‌مجلی و مولانا یوسف بهبهانی در کتاب رشحات و مولانا عبدالرحمن جامی در کتاب نفحات ومولانا محمد مؤمن طبسی در کتاب مناهج‌العرفاومولاناحاجی محمد جعفرهمدانی در کتاب مراحل‌السالکین ... بیان نموده‌اند که انتسات خرقه و زمرهٔ صوفیه واخذ آداب طریقهٔ فرقهٔ علیه وسلاسل مشایخ صافی طویه ... بحضرت ... امیرالمؤمنین (ع) ویابیکی ازائمهٔ طاهرین ... میرسد .

انجام : از پدر او داشت او هم از پدر ـ متصل‌تاحضرت خیرالبشر ـ نسبت این سلسله گفتم تمام .

۷ـ شرح رباعی شیخ شهاب‌الدین سهروردی (۲۶۳ـ۲۶٤) «دی برسر گورزله غارت میکردم ...» ازشیخ محمد نوربخش اسیری لاهیجی (مجلس۳:۶۷۲).

۳۱۶۸

نستعلیق آقامیرزا عبدالله پسرحاجی میرزا حسن وزیر پسرمیرزا خلیل وزیرپسرمیرزاجعفروزیر پسرمیرزامحمدعلی‌وزیرالکای مراغه در۱۴ ذی‌حجهٔ ۱۲۵۵ بگواهی عبدالرحیم‌پسرمیرزامصطفی‌شیخ‌الاسلام در۲۷ع۱۳۴۴/۲ ؛ عنوان شنگرف ؛ یادداشت تولد ۱۳۱۳ دارد .

۱۴س۸×۱۳/۵ ، ۱۳۱گ۱۴/۵×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی .

خورشید ومهپاره

بنظم وتخلص «حکیم» درآن آمده وازآن هم برمیاید که سرایندهٔ آن ازمردم قم است . این مثنوی رااوبدستورشاه عباس‌صفوی‌دوم‌سروده (ص۲۶) ونزدیك‌به۳۶۸۰ بیت است . این داستان درشهرری رخ داده است (ص ٤۹) سراینده گویا میرزا محمد سعیدبن‌حکیم‌محمدباقرقمی‌طبیب وفیلسوف«حکیم» تخلص باشد که‌بابرادرش میرزا محمدحسینی پزشك دربارشاه‌عباس‌دوم(۱۰۵۲ـ۱۰۷۸) بوده‌اندواوتا ۱۰۸۳ زنده بوده ودرقم در گذشته است (ذریعه ۹:٤۵۱) نه میرمحمد محسن طبیب «حکیم» (مجلس ۳:۳۸۶) .

چنین‌است عنوانهای آن :

کتاب خورشید ومه پاره ـ بامعشوق حقیقی عشق‌بازی کردن ـ درمقام خطاب ایستادگی کردن ـ در شبستان حضور باشمع هویت پروانگی کردن گلدستهٔ نعمت چمن‌پیرای بهارستان آفرینش‌بستن ـ سلم‌بیان برافراشتن وقدم برذروهٔ معراج‌سخن گذاشتن درشبستان حضور هویت‌پروانگی کردن ـ درمنقبت ساقی کوثرجرعهٔ‌توفیق نوشیدن ـ باساقی کوثردردل کردن ـ درمدح‌صاحب قران ثانی علم کیانی برافراشتن

تیغ جرئت از نیام آوردن و تعریف شمشیر صاحب قرآن ثانی کردن - تیر مراد بر هدف مقصود زدن و تعریف اندازی کردن - از سهام حوادث سپرداری خویش کردن - گوی سخن درمیدان افکندن - بر آستان قرب استادن و زبان بدعای شاه کشادن - تعریف نظم این فسانهٔ رنگین وسبب عقداین جواهر بستن - آغاز این فسانهٔ شور انگیز و زبانهٔ آتش بیز - بی‌طاقت‌شدن گلسرخ درعشق‌شهریارونامه نوشتن - عاشق‌شدن شهریار بگلرخ وخواسته گاری کردن او را وطلوع خورشید - سواد این ارقام عنبرین فام را که شب امید عاشقان بی‌آرام است وحکایت مهپاره روشنی دادن - بزبان عشق مهپاره هنگامهٔ سخن را گرم کردن - غزل گفتن مهپاره - بی‌طاقت‌شدن مهپاره ازعشق خورشیدوپرده از آتش‌دل بر افکندن - غزل گفتن مه‌پاره - عاشق‌شدن خورشیدپیش مهپاره - خارخار بی‌طاقتی در پیراهن‌طاقت خورشید افتادن واظهار ناشکیبی کردن - غزل گفتن خورشید - آگاه شدن‌پدراز حال خورشیدو نصیحت کردن - بیمارشدن خورشید از هجران وعجزطبیبان ازمعالجهٔ آن وطرح‌عمارت‌افکندن - شعله‌فشانی زبانهٔ نال و گرم کردن هنگامهٔ وصال - پیوستن خورشیدبمه‌پاره مرتبهٔ‌دیگر و گسستن عقد این گوهر - غزل‌خواندن‌خورشید - افتادن خورشید درزوال - بر تخت نشستن مه‌پاره بجای پدر ودربند کردن مرزبان‌را - افتادن مه‌پاره ازاوج کمال بحضیض وصال - سردادن مرزبان صبا را بدریا ورسیدن او بخورشید - خلاصی یافتن خورشید از جزیرهٔ زنگیان بمعاونت سعد فرزند خواندهٔ اشمر زنگی وافتادن بجزیرهٔ دیگر که دلشاد دختر پادشاه کابل درآنجا بود - عاشق شدن سعد بدلشاد وجدایی ایشان - صحبت داشتن وزیر باخورشید و شناختن سعد را که‌فرزند اوست - حکایت کردن وزیر شاه بهرام سر گذشت خود را - جنگ کردن خورشید باعین بلا بمرزبان و کشتن ایشان را - پیدا کردن خورشید مه‌پاره راوبرتخت نشاندن اورا - گلدستهٔ عقد محبت بستن ومشاطگی‌عروس‌سخن کردن - توجه‌نمودن خورشید بجانب ایران ونشستن برتخت - در گلشن‌دعای‌صاحب قران ثانی گل‌افشانی کردن وخاتمهٔ این بهار را شگفتگی بخشیدن

درآن آمده که من ازشهر قمم واستادطبیعی والهی وآشنای بمنطق وشفاوقانون خوانده وپزشکم (ص ٢٥٦) و کارم شاعری نیست (٢٥٧) ودر دهۀ سوم «این دسته گل» را که یکی از «پنج دسته» است ساختم و اگر عمرم به دهۀ پنج برسد «گلدسته زپنج گل ببندم» و گوهر من هم سلك بگوهر نظامی » است و «من دانم وشه... کاین عقد طراز هفت گنج است» (ص ٢٥٩ ـ ٢٦٠).

آغاز: کتاب خورشید ومه پاره . بسمه .

ای قبله نمای عشق بازی — معشوق حقیقی و مجازی
یاد تو بهشت آتش افروز — سودای توشمع انجمن سوز

....

لطف کس بیکسان شیداست — بیچاره حکیم سخت تنهاست

انجام :

گویی که حکیم خوب گفتی — چون گل ز بهار ما شکفتی

....

زین رمزهای بی سروبن — بس کن بس کن حکیم بس کن

....

هم باد زمانه برمرادش — هم ساغر عیش نوش بادش

٣١٦٩

نسخ سدۀ ١١ ، عنوان ونشان ومتن شنگرف ، جدول زرولاجورد ، سرلوح زرین ، نسخۀ بسیار پاکیزه ایست .

١٢س ٥×٩/٥ ، ٢٨٦گ ١١×١٧ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی مقوایی.

فرائدالفوائد

ترجمه وشرح مقدمۀ منظوم شمس الدین ابوالخیر محمد جزری شافعی درتجوید است بفارسی در ١٠٨ بند پس از سه مقدمۀ فارسی ، متن است و ترجمه وشرح فارسی هر بندی .

آغاز: بسمله . سپاس بی‌قیاس متکلمی را سزااست که عقاید لآلی الالفاظ فرانیه را درسمط نظم انتظام داد ... و بعداین مختصریست درحل الفاظ رسالهٔ ... ابی الخیر محمدبن محمد الجزری ... تسمیه یافته بفرائدالفوائد ... و پیش ازشروع در مقصود سه مقدمه مبین میگردد .

انجام: پس ختم آن حاصل باشدبه‌بهترین‌مقال بعدازسپاس ملك‌متعال ختم‌الله لنا بالحسنی بجاه المصطفی والائمة المهدی علیه صلوات‌الله الاعلی . فارغ شد ازتسوید ترجمهٔ این‌رسالهٔ شریفه‌شرع‌فی‌الدعاء المنقول بعدالفراغ عن‌التلاوة روی‌عن‌الصادق... ولاقوة الابك .

۳۱۷۰

نسخ روز آدینه ۱۹محرم ۱۳۳۱ ، حواشی بانشانهٔ «منه ، احمد»، در صفحهٔ عنوان آمده که‌مراد از «بعض‌المحققین» ملاعبدالرزاق و از «بعض‌الفضلاء المعاصرین» میرزاابراهیم پسرملاصدرا و از «بعض الافاضل» شیخ حسین تنکابنی واز «بعض‌الفضلا» خلیفه سلطان واز «بعضی‌المحشی» ملاشمسای‌گیلانی و از «بعض‌الحواشی» ملامحمد قاسم سپاهانی‌است.

۱۸س۶/۵×۱۱ ، ۸۰گ۱۰×۱۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج عنابی‌زرکوب‌ضربی .

حاشیهٔ حاشیهٔ شرح‌التجرید

حاشیه‌ایست‌ازآقاجمال‌خوانساری برحاشیهٔ‌خفری‌برشرح‌قوشچی‌بر‌تجریدطوسی (ف ۲۳۰) .

۳۱۷۱

نسخ سدهٔ ۱۳ ، یادداشت تملك ۱۲۵۸ دارد.

۲۶س۸/۵×۱۴/۵ ، ۲۹۸گ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقواعطف‌تیماج‌تریاکی.

حاشیة انوار التنزیل

ازعبدالحکیم سیالکوتی برتفسیر بیضاوی (منزوی ۱:۹٤).

۳۱۷۲

نسخ احمدبن طیب‌ابن حسین کلواورنوسفادرانی در۲٦ع۹۵۹/۲، عنوان ونشان شنگرف، حواشی دارد وخط محمدصادق منجم دربارهٔ حوادث قندهاردر۱۰۳۱ (ص۲۹) ودربارهٔ طالقان (ص۳۲) و از فخرالدین محمد منجم دربارهٔ میرویس در۱۱۲۱ (ص۳۰و۶۰) وازتاج‌الدین اکرم (۸۰و۱۰٦ و۱۷۹و۲۸۳و۲۸۸) ومحمدرضای منجم (۲۲۸) وابوالخیر محمدتقی قاری‌منجم (۲۲۷و۲۷۲و۲۸۳) ونقل ازمحمدشفیع‌بن‌ملامظفر منجم دربارهٔ جنگ ایران وروم (۲۲۸).

۱۵س۸×۱۲، ۱۸۰گ۱۲/۵×۱۹، کاغذ سمرقندی - جلدمقوا.

کفایة التعلیم

ازمحمدبن مسعود غزنوی است. درآن‌تاریخ ٦ دی ۵۱٦ یزد گردی (ص۱۳۰) و۱ محرم ۵٤۲ هجری (ص۱۳۸) دیده میشود و ازان پیداست که مؤلف در این تاریخ این کتاب را میساخته است. شرح عربی‌آن دربرلین (ش۵۸۹۱) هست.

۳۱۷۳

استعلیق ترکی آغازج۱۰٦۲/۲، عنوان شنگرف، جدول زروولاجوردی وستونهاشنگرف.

۱۳س۸/۵×۱۵/۵، ۱۳۵گ۱۲×۲۰، کاغذ استنبولی - جلد مقوا رویه پارچه عطف و گوشه ها وکنارتیماج حنایی.

تقویم التواریخ

ازحاجی خلیفه است ودیباچه وعنوان وخاتمهٔ آن ترکی ومتن فارسی‌است. دراین نسخه تا سال۱۰۷۷ است درمتن‌جدول که‌سفید گذارده‌شده‌ودرهامش‌تابه۱۱۳۵ هم رسیده است. ازنسخه برمیاید که مؤلف گویا تاتاریخ ۱۰۵۷ آمده بود.

۳۱۷۴

نستعلیق سدهٔ ۱۰، عنوان شنگرف، یادداشت شجرهٔ نسب مورخ ۱۰۸٦ و یادداشت تملک سید رضا بن معزالدین محمد در صفحهٔ عنوان هست و پیش از آن خط فرهاد میرزا مـورخ ۴ رجب ۱۲۹۳ ، نسخهٔ پاکیزه ایست .

۲۴س ۱۰/۵×۱۸، ۳۸۲گ ۱٦/۵×۲۵/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج تریاکی.

اختیارات نجوم (لوایح القمر)

از کمال الدین حسین کاشفی است (ف ۸۲۳) .

۳۱۷۵

نستعلیق محمدصادق سبزواری در ۱۸ شوال ۱۱۲۵ ، عنوان و نشان شنگرف ، در آغاز و انجام پراکنده هااست و تاریخ ٦ع۱/۱۱۴۹ و ۱۷ع۱/۱۱۴۷ (۲۳دی) و ۱ محرم ۱۱۴۷ و ۲۴ ذی حجهٔ ۱۱۴۴ و ۱۵ ذی حجهٔ ۱۱۴٦ و تاریخهای دیگر از سدهٔ ۱۲ که یادداشتهای تاریخی است در آغاز دیده میشود و بسیار سودمند است ، در هامش بندهاایست دربارهٔ داروها و نسخه‌ها .

۱۱س ۸×۱۴ ، ۱۸۷گ ۱۲/۵×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج عنابی ضربی با ترنج.

رساله درشکار

از مجدالدین بن محمد شفیع هاشمی عباسی شاعر که سروده هـای او در این رساله هست در یک مقدمه و دوازده باب بنام عبدالله خان از فرمانروایان دربار صفوی، از رهگذر فقهی نیز در این رساله بحث شده و داستانها و افسانه های شیرینی هم دارد . در آن از شیخ داود اعمی در فن بزدره کتاب تذکره (ف ۲٤٤۷) و ملاعلی قوشچی یاد شده است و از شیخ طبرسی در مجمع البیان و محمدباقر مجلسی در بحار.

آغاز: بسمله . های وهوی هویتی که هنگامه گرم کن شکارجرگهٔ پریزادان اسماء حسنی و دلنشین ترعبارتی که مفتتح توحید حلقهٔ ذکر دایره نشینان صوامع ملااعلی تواند شد حمد صانعی است .

انجام : وبمصداق‌مشهورچشم ازآن‌بپوشند .

کسی که یافته‌نقد مراد بداند — که‌جامه‌ای‌نبودبهتراز‌خطاپوشی

۳۱۷٦

نستعلیق سدهٔ ۱۱و۱۲ .

سطرچلیپا ۱۱/٥×۱۸ ، ص‌ص۱٥٦×۲۱ ، کاغذ سپاهانی متن وحاشیه ـ جلدتیماج‌تریاکی ضربی ترنجی مقوایی.

مجموعه

۱ـ لب لباب معنوی انتخاب انتخاب مثنوی (در متن) از ملاحسین کاشفی (مجلس ۳:٦۷۱ ـ مشار۱۳۳۳) .

۲ـ منطق‌الطیر (۱ ـ ۱۵۰ هامش) ازعطار .

۳ـ مرآت الحدائق (۱۵۳ـ۸۱۳) درشرح حدیقهٔ سنائی ازعبداللطیف‌بن‌عبدالله کبیر عباسی گجراتی (سدهٔ ۱۱) مؤلف‌خلاصة‌احوال‌الشعرا در هفت طبقه‌بنام‌شهاب‌الدین محمد شاه جهان پادشاه غازی ومیرعمادالدین محمود الهی همدانی در ۱۰۴۰ـ۱۰۴۲ (ص۱۶۵ ـ ۱۶۸ ـ ۱۶۹ـ۱۷۶) (دیباچهٔ حدیقه چاپ مدرس ص لج ـ منزوی ۲:۲۲۶) دران از مکتوبات شیخ‌احمد سرهندی‌فاروقی نقشبندی یادشده است (۳۸۲) وازتاریخ ۱۰۳۵و۱۰۳۷ (ص۱۷۰و۱۷۱) .

آغاز: بسمله . سپاس وستایش مبتدعی است که بسخن پاك سخندان‌وسخنگوی را ابداع کرد و حمد ومدح مخترعی است که پرتونور این دوشریف صورت ومایه را اختراع نمود نگار کرد(؟)

انجام :

بر گرفته بقوت ایمان   دو گروهی زعالم‌تن وجان

(درقصیدهٔ ستایش ابی‌نصر احمد صفانی ص۴۰۳ حدیقهٔ چاپ بمبئی) .

۳۱۷۷

نستعلیق سده۱۳، جدول زر و لاجورد و شنگرف و مشکی، دو صفحهٔ نخستین زرافشان، سرلوح زر و لاجورد وسرخ ، عنوان شنگرف.

۱۲س۹×۱۵ ، ۳۳ گ۱۲×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی .

دیوان

ازرحیم مایل زندهٔ درزمان قاجاریان و فتحعلیشاه با تخلص «مایل» درستایش نواب صدراعظم (حاجی محمد حسنخان) باماده تاریخ ۱۲۱۸و۱۲۱۵و۱۲۱۱ و۱۲۱۴ (ص۵۱و۵۲و۶۱و۶۲و۶۴).

آغاز: بسمله. قصاید ومدایح نواب صدراعظم من کلام مرحوم شیخ رحیم مایل تخلص.

ای دلبر نازنین شمایـل　　مایل بشمایل تو مـایل

ای خسرو جملهٔ نکـویان　　مفتون توخیل ماهرویـان

انجام:

نیستش بیزاری ازاین مملکت بی اختیار

حکم سلطان است وان ازحکم سلطان میرود

۳۱۷۸

نسخ محمد بن یونس بن احمد در بامداد روز چهارشنبه ۵ ذی حجة ۱۱۵۸ برای شیخ ابراهیم مفتی پسر شیخ محمد صالح، عنوان شنگرف.

۱۱ س ۱۰/۵×۱٦، ۱۲۴گ ۱۵×۲۱، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی مقوایی.

النزهة المبهجة فی تشحیذ الاذهان وتعدیل الامزجة

از شیخ داود انطاکی است (معجم المطبوعات ۴۹۲) دریك مقدمه است و هشت باب ویك خاتمه وبعربی درپزشکی.

۳۱۷۹

نسخ سدهٔ ۱۱و۱۲، درپایان سه صفحه شعر ترکی وعربی است.

۱۵ س ٦/۵×۱۲، ۱۳۵٦گ ۲۰/۵×۱۳، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج عنابی.

روضة الانوار

ازخواجوی کرمانی که دربرابرمخزن الاسراردربیست مقاله وبنام شمس الدین محمد بن صاین در۷۴۳ (جیم زیادت شده برمیم و ذال) ساخته است (مجلس ۳: ۱۹۲ـ سپه ۲: ۵۱۲)

آغاز افتاده:

بردر او بدر غلامـی منیر　　دره او دهر گدایی حقیر

طایرزرین پرسیمین قفس — برسرخوان کرمش یك مگس

انجام :

تیغ زبان بیش نشاید کشید — قطع سخن کن چو بمقطع رسید

۳۱۸۰

نستعلیق و نسخ معرب سده۱۳، عنوان و نشان شنگرف.
۱۷س ۸/۵×۱۵ ، ۳۲۲گ ۱۳×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلد تیماج تریاکی ضربی.

تحفة الزائر

از مجلسی دوم است ودریك مقدمه ودوازده باب وبفارسی .

۳۱۸۱

نستعلیق محمد رحیم بن ابراهیم خان افشار نعمة اللهی درروز یکشنبه ۳۰ واندم ج۱۲۵۱/۲ در کرمان
درش۱، ش۲ نیز بهمین خط و ناقص ، عنوان و نشان شنگرف .
۱۵س ۷/۵×۱۴ ، ۱۱۰گ ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی با ترنج.

مجموعه

۱ـ عقائدمجذوبیه (۱ـ۱۳۱) ازحاج محمدجعفر مجذوب علی‌شاه کبودرآهنگی بیوك‌آبادی همدانی قراگوزلو (در گذشتهٔ ۱۲۳۸) است (طوس٤: ۱۳۵) درسر گذشت خود ودفاع از تصوف ووحدت وجود .

آغاز: بسمله. حمدله ... وبعد عرضه میدارد ... محمد جعفر... همدانی.

انجام : وباین ختم مینماییم رسالهٔ شریفه را .

۲ـ مراحل السالکین (۱ـ۲۱۹) از همو (ادبیات ٤۱۹ ـ مشار۱٤۲٤) درپایان آن اجازه وارشادنامهٔ نورعلی‌شاه است باوو آقارضا (ش۱/۳۱٦۷).

۳۱۸۲

نسخ غلامحسین بن شمس الدین علی افینی در ذی‌حجهٔ ۱۰۳۴ در ش۱ آغاز نانوشته مانده : وعن الکسائی روایة ابی‌عمروابی‌الحارث فتلك اربع عشرة روایة عنهم هی‌المتلوبها والمعمول علیها ... باب فی ذکراسماء القراء والناقلین عنهم وانسابهم وبلدانهم وکناهم وموتهم (س۸ص۳ش۳۵) .

انجام : فصل واعلم ان‌القاری اذاوصل‌الی‌التکبیربآخرالسورة ... واسقطت الف‌الوصل التی فی اسم‌الله ... فی جمیع ذلك استغناءعنها فاعلم ذلك موقفا بطریق الخیرومنهاج‌الصواب و بالله التوفیق

ش۲ بهمین‌خط ازسورهٔ یس‌تا ایمی ازسورهٔ‌تکاثر، عنوان و نشان شنگرف، یادداشت ۲۴ ج/۱۱۷٦ و۴محرم۱۰۸۴ درآغازهست، دربالای ص ۱۰آمده «مؤلفهٔ سجاوندی احمدبن خلیل» ودربالای‌ص۲۷آمده «مؤلفه خلیل‌بن احمد سجاوندی قریةمن‌الخواف» .

۱۹س۸×۱۳ ، ۱٦۱ گ۱۲×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی‌مقوایی.

مجموعه

۱ـ التیسیر(۱ـ۱٤٥) از ابوعمر عثمان بن سعید دانی اندلسی درگذشتهٔ ٤٤٤ است و درچندجای آن «قال‌ابوعمر» آمده است (ص٤ و٥و٩) (منزوی۱ : ۷٥ ـ طوس ۲ : ۲۲٥).

۲ـ مواهب علیه (۱٤۷ـ۲۱۳) ازمولی کمال‌الدین حسین کاشفی است (حقوق ۱۱۲).

۳۱۸۳

نسخ سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، آغازوانجام افتاده ونام‌کتاب وشمارهٔ‌فصلها درآن‌هست.

۱۷س۷×۱۴ ، ۳۰۴گ۱۴/٥×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی‌مقوایی.

ینابیع الحکمه

ازملاابوالحسن‌بن‌محمد کاظم جاجرمی (مشار۱٦۸٦ ـ طوس ٥:۳٤۹)دراخلاق مذهبی شیعی در ۱۷ فصل ویك خاتمه و جز ینابیع الحکمة محمد کریمخان کرمانی (فهرست احسایی ۲:۳۲۳) است .

۳۱۸٤

نستعلیق سدهٔ ۱۳ .

۱۳س ۱۰×۱۵ ، ۲۰ر۳ب/۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی کبود - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی.

مجموعه

۱- اوصاف اجلاف و زندان (۱-٦) : رسالهٔ تاش جغری (۵ منزوی ۲ : ۱۵٤۸)

آغاز: اوصاف اجلاف و رندان . اوصاف او باش رندی درد مندی خوش صفتی اجلافی آخوند صورتی باچمی وخمی واشوی راه وبیراه دانی سره وسبیل بچهای بیدآباد اعنی آخوند فضیلت و کمالات پناه ... آقامحمد رفیع نقاش ... گفت که روزی ازروزها اوباش قلاش دایم درتلاش هر کجا آش فراش خیالی از معاش هرزه گرد کوچهٔ جلافت وتهمتن جلادت .

انجام: یك سر بندی محلهٔ ما ابوالجیل او میگردانم .

۲- جنگ (هامش ۱ - ٦ و متن وهامش ۷ - ۳۹) شامل حوادث شهرسپاهان پس ازمرگ فتحعلیشاه درآنجاو آشفتگی اوضاع آنجا وزدوخورد شاهزادگان وستم سربازان ودرباریان و پیدایش بیماریهای واگیر وباوطاعون وسر گذشت گردآورندهٔ این جنگ و کارتحویلداری وتحصیلداری اودرسپاهان وروودشت بدستورصدر (ص۱۸ و۱۹ هامش) وحادثهٔ تاریخ رجب ۱۲٤۷ تاشوال ۱۲٤۸ که چهارماه درآن شهرباران آمده و کسی آفتاب را ندیده است وزلزله وسرمای سخت آنجا (در۱۲٦۹) (ص۲۲) نیز چگونگی تسلط افغانها در سپاهان بسر کردگی میرویس محمود و اشرف پسر قادرخان پسرعم او ورفتارآنها بامردم آنجا از گفتهٔ پیران وسالخورد گان (۱۵ج۲/ ۱۱۳۳ و۱٤ محرم ۱۱۳٤ و۹ شعبان ۱۱۳٦-ص۲۲) وهمچنین وقایعی که گردآورندهٔ خود ناظرآنها بوده است .

نیز شانه بینی (ص۲۳) وشعرشمس تبریزی وتعریف اسب بنظم فارسی ودونوشتهٔ

آداب سرشته » بنام آقامحمد و «تعریف خواص اشیاء» وچند داستان و تاریخ برتخت نشستن محمد شاه دریکشنبه ۳ ذی قعدهٔ ۱۲۵۱ و « فرمان قضانظام محمدشاه‌هندی » که در۹ج۳۹/۲ دردفترخانه ثبت شده باامضای وزیرخان عالم اکبر پادشاه .

۳۱۸۵

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ .
۱۴س۸×۱۵/۵ ، ۴۵گ۱۴×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ مقوایی.

دیوان

ازرضوی‌شاعرعارف‌صوفی ومرید شهاب‌الدین‌ومعاصرباحاجی ملاهادی‌سبزواری (ص۲۳) نزدیك ۱٤۰۰ بیت وغزل است بترتیب تهجی (ذریعه ۹: ۳۷۰) .

آغاز افتاده :

رضوان‌توخمش‌باش که‌بروحدت‌ذاتش
ذرات شهودند همه ناطق و گویا
هرانکه روی تورا دید یك نظریارا
بهیچ رو نکند او ملامت ما را
عروس حسن توزابی نقاب آنکس‌دید
که در حبالهٔ او دید دین و دنیا را

....

به‌اهل‌حال چه‌پیوند کردی‌ای‌رضوان
بغیر نام نبینی تودی و فردا را

انجام :

ما بدین مقصد عالی به پناه آمده ایم
عذر خواهیم و پی عذر گناه آمده‌ایم

....

مرن رضوان بجهان تا رخ دلدار بدید

من ودل هردو بدین حال گواه آمده ایم

چونکه نادیده (افتاده).

۳۱۸۶

نستعلیق سید محمد حلبی درسدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، در ۵۰۸ ص ، یادداشت ۲۲ رجب ۱۲۱۵ در آغاز هست ، انجام : وماعلی الرسول الاالبلاغ .

۱۷ س ۶/۵×۱۳/۵ ، ۱۲ گ ۲۵۴ ، ۱۲×۲۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج تریاکی مقوایی.

تاریخ مکاتبات علامی

از ابوالفضل فیضی علامی ناگوری دکنی که عبدالصمد بن افضل محمد در ۱۰۱۵ گرد آورده است (ادبیات ۸۰) دربارهٔ تاریخ آن در دیباچه چنین آمده (ص ۳) .

این نسخه کز علم وادب نامی شد — یکموج ز بحر طبع فهامی شد

در ساعت نیك چون سرانجام گرفت — تاریخ مکاتبات علامی شد

۳۱۸۷

نسخ محمد شریف بن محمد حسین بن حاجی محمد کاظم سرکانی در ۱۱۲۳ ، عنوان و نشان شنگرفی ، جدول زرین ولاجورد ، مهر محمد شفیع بن زین العابدین مورخ ۱۲۵۴ در آغاز و انجام هست ، نسخه از سورهٔ مریم است تا یس .

۱۹ س ۹/۵×۱۸ ، ۱۶ گ ۳۸۲ ، ۱۶×۲۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی.

خلاصة المنهج

از ملا فتح الله کاشانی است (طوس ٤ : ٤٣٩ ـ مشار ٦١٦) .

۳۱۸۸

نسخ ۲۱ شعبان ۱۲۷۲، عنوان و نشان شنگرف، مهر «یااباعبدالله ۱۲۷۲» در آغاز هست.
۲۱س ۸×۱۴/۵، ۱۳۴گ ۱۴/۵×۲۱/۵، کاغذ فرنگی - جلد تیماج عنابی ضربی ترنجی مقوایی.

ترجمهٔ بشارات الشیعة

اصل از محمد اسماعیل بن محمدحسین بن محمد رضا بن علاءالدین مازندرانی خواجویی سپاهانی در گذشتهٔ ۱۱۷۳ یا ۱۱۷۷ که درسال ۱۱۵۵ آن را آغاز و در دهٔ سوم شوال همین سال آنرا بانجام رسانده است. درهشت فصل است و درهر فصلی اشارت و بشارت (ذریعهٔ ۳:۱۱۲) از آن برمیاید که مؤلف را تعلیقاتی است بر اربعین. عنوان «مؤلف گوید» هم دارد. مترجم که نمیدانم کیست عبارتهایی ازخود باعنوان «مترجم گوید» برمتن افزوده است.

آغاز: بسمله. لك الحمد یامن رفع درجات العلماء ... امابعد این کتابی است موسوم به بشارة الشیعة از ... محمداسمعیل مازندرانی مشتمل برهشت فصل.

انجام: وهر گاه سهوونسیانی چشم پوشیده عفوفرمایند (تمام دریوم یکشنبه بیست ویکم شعبان ... سنهٔ ۱۲۷۲).

۳۱۸۹

نسخ وشکسته نستعلیق علی‌نقی بن مشهدی تقی‌سرابی در ۱۲۷۳.
۱۷س ۹×۱۵، ۲۱۹گ ۱۵×۱۲، کاغذ فرنگی - جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی.

کحال العیون

تاریخ وسرگذشت مختار است از جعفربن علی‌بن حسین شاطر عقدایی یزدی پس ازبرگشت از نجف بیزد در ۱۲۳۲ دریك مقدمه و ۳۵ مجلس.

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی جعل الجهاد مع الکافـرین المنافقین من اهل الفساد وسیلة لرفع درجات العباد .. چنین گوید . . جعفربن علی بن الحسین شاطر عقدایی .

انجام: که از کتب احادیث وسیروتواریخ که بنظرحقیررسیده .

۳۱۹۰

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، حواشی نیمهٔ نخستین و پایان نسخه روضه و داستانهای مذهبی شیعی ودعا است بخط دیگر ، درگ۱۷۳ رآمده «العبدالفقیر الی‌الله الباری علی بن حسن الزواری» (مجلس ۱۲:۳ - طوس ۴۰۱:۴ - سپه ۲۲۸:۱) درآغاز و پایان ومیان پراکنده‌هاست ، درپایان شش صفحه ازشرح فارسی دعای صباح است ازمولاحسین استرابادی باافزوده‌های نویسندهٔ نسخه که شاگرداواست بااجازه اوونسخه را پس از مرگش نوشت وچنین گمان میرود که همه دفتر بخط اواست ، در ۱۷۵ ر دوجا دارد «ازخط مولانا محمدباقرمجلسی ، ازخط مولانامحمدتقی مجلسی» نویسندهٔ یك‌بند درگ۱۷۳ر «کربلایی‌علی نظرالهی» است.

۲۶س‌د/۶×۱۴/۵ ، ۱۷۸گ۱۴×۲۱/۵ ؛ کاغذ سپاهانی - جلدتیماج سبزمقوایی .

مجموعه

۱ـ عقائد دینیه (۲ پ ـ ٦ پ) ازضیاء الدین علی‌بن سدیدالدین داود کرگانی گویا همان مؤلف کتاب اخلاق جرجانی (ش۲٦۵۷) ـ (ف٥١٢٦ش٣ ـ ش۳۳۸۲/۷).

۲ـ رساله دراصول خمسه (۷پ ـ ۹ پ) درپنج فصل بروش شیعی گویاازهمو.

آغاز: بسمله. الحمدلله القادرالمختار ... امابعدبدانکه واجب است برهرمکلف وآزاد وبنده ومردوزن دانستن اصول خمسه که آن توحید وعدل ونبوت وامامت ومعاد است بدلیل نه بتقلید .

انجام: بشرط آنکه داند که ازضررایمنی است (تمت بعون‌الله وحسن توفیقه).

۳ـ اصول وفروع دین پارساله درعلمهای فریضت وسنت (۱۰ پ ـ ۱٤۳پ) گویا

ازهمو که در آن اصول مذهب شیعی با برهان ثابت شده و یکدوره فقه بروش ساده‌ای آمده وپیداست که برای عموم نوشته شده است . دران بحثی است بسیارشیواوسودمند دررد تعلیمیان‌وخرده گیری‌ازاصل‌تعلیم صباحی که درجاهای دیگرنیست‌وپیداستکه مؤلف بکتب اسماعیلی صباحی‌آشنابوده است .

درآن‌آمده : «خواجه ابوجعفرطوسی... اندرمصباح آورده است» (فصل ۸ باب ۳۷، گ ۹٤ پ) درباب ۵۹آمده : «ومزددلال اگرخریدارش‌فراکرده‌بودبرخریدار، واگرفروختگارش فراکرده بود برهردوبود برفروختگاربود و اگر هردو فراکرده باشند برهردوبود» (؟)

رسالهٔ بسیارسودمندیست و بااینکه مذهبی است مؤلف‌آن‌از حدود زبان فارسی بیرون نرفته‌است .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . شکر و سپاس خدای را که بلند کنندهٔ کیوانست و گسترندهٔ زمین برحیوانست و دانندهٔ هرپیدا و پنهانست و درود و سلامهای بیشمار برجان نازنین خواجهٔ دوسرا محمد مصطفی وبر کافهٔ آل واولاد اوباد! امابعد بدانکه این رساله‌ایست دریاد کردن علمها ازفریضت‌و سنت درهمهٔ سال تا مردم در دانستن و آموختن ونسخه کردنش رغبت‌بهتر کنند انشاءالله تعالی . فهرست درپیدا کردن‌آنچه درین کتابست اول ثواب دانستن وعقاب نادانستن دوم توحید وعدل و نبوت و امامت وبطلان مذهب اسماعیلیان وتعلیمیان وآنچه نشاید که کسی باورداره و امر بمعروف سوم حساب عبادات وفرایض پیش ازنماز وفریضه های حال قضای حاجت وفریضه های وضو وفریضه های غسل وثواب مسواك . چهارم سنتهای وضو وآنچه بدین ماند ... ٦٤ دردعای بسیار بزرگ و کوچك که در کارها بسیاربکاردارند (یك برگی از نسخه نیست وازفهرست بابهای ۲۵ تا ۵۳ افتاده است) چنانکه بحروف ابجد کرده آمد ... دعای دیگردرین شب از اسمعیل‌بن فضل الهاشمی که ابوعبدالله (ع) او را تعلیم کرده والسلام علی من‌اتبع‌الهدی بسمله . حمدله ... امابعد بدانکه هر که دردنیاغم‌دوچیز

نخورد و بدان مشغول نشود چون چهارپای بود ... اول غم دانستن دوم غم کردار کردن...
باب اول در دانستن کردار بندگان بدانکه کردار بندگان بر دوقسم است اول زشت وقبیح دوم نیکو وحسن .

انجام : فصل دعایی دیگر که روایت کرد اسماعیل ابن الهاشمی که ابوعبدالله(ع) دعایی مرا تعلیم کرد که درشب نیمهٔ شعبان بخوانم ودعا اینست اللهم انت الحی القیوم... ابدا دائما (تمت بعون الله و حسن توفیقه وصلی الله علی محمد وآله) .

٤ـ رساله درمناسك حج (۱٤٤ پ ـ ۱٦٦پ) دریازده باب گویا ازهمو .

آغاز: بسمله. هذه رسالة وجیزة فی مناسك الحج کتبته تذکرة لاخوانی المؤمنین مشتملة علی بیان مفروضاته و بعض مندوباته وقدرمن الادعیة و النیة (؟) و فی آخرها المزار مبوبا و بالله التوفیق والتمست منهم ان لا ینسونی فی مشاعر الحرام نفعنا الله بها بمحمد وآله علیه السلام . باب اول درتعریف حج ومقدمات آن حج درلغت بمعنی قصد است .

انجام : اللهم صل علی محمد وآل محمد . بعد ازآن نماززیارت بگذارد.

۳۱۹۱

نستعلیق صفایی درروزچهارشنبه ع۱۱۳٦/۱ ، عنوان وجدول شنگرف .
۱۵س ۱۰/۵×۲۰ ، ۱۷۵گ ۱۵/۵×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدروغنی آراسته درون تیماج سرخ زرکوب

دیوان

ازحکیم انوری ابیوردی است .

۳۱۹۲

نستعلیق محمدخان ملك الشعرا .
۱۹س ۸×۱۳ ، ۱۵گ ۱۴/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا .

دیوان

هفت قصیده از عنصریست که میرزا شفیع صاحب دیوان در کتابخانهٔ اردبیل یافته و ملك الشعراء محمودخان آنها را نوشته و در ذی حجهٔ ۱۳۱۱ برای یکی از شاهزادهها فرستاده‌است ، نامهٔ ملك‌الشعرا و یادداشت آن شاهزاده در آغاز این نسخه دیده میشود ، بیتهاروی‌هم به ۲۴۲ بیت میرسد بدینگونه :

۱ـ عنبرست آن حلقه گشته زلف او یا چنبر است
چنبرست آری ولیکن چنبر اندر عنبر است
(ص ۱ در ۳۸ بیت) .

۲ـ نافه دارد زیر زلف اندر گشاده بیشمار
لاله دارد زیر نافه در شکسته صد هزار
(ص ۵ در ۳۹ بیت) .

۳ـ دژم شداست مرا جان ازان دوچشم دژم
بخم شده مرا پشت ازان دو زلف بخم
(ص ٦ در ۲۸ بیت) .

٤ـ آمد ایشاه دوش ناگاهان فیلسوفی بنزد من مهمان
(ص ۱۳ در ۲٤ بیت) .

۵ـ لاله دارد توده توده ریخته بر پرنیان
مشك دارد حلقه حلقه بافته بر ارغوان
(ص ۱٦ در ٤۳ بیت) .

٦ـ همیشه سرزلف آن سیمتن گره بر گره یا شکن بر شکن
(ص ۲۱ در ۳٤ بیت) .

۷ـ شکفته شد گل از بادخزانی تو درباد خزانی بی زیانـی

(ص۲٤ در ٤۰ بیت) .

در نامهٔ ملك الشعرا آمده که شش قصیده است ولـی در متن هفت قصیده دیده میشود .

۳۱۹۳

نستعلیق باقر بن محمد حسینی‌زنوزی در ۱۳۰۰ .

۱۹س ۱۰×۱۵/۵ ۱۳۰گ ۱۷×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج حنایی ضربی.

نتیجة النتایج فیما وصل الینا من مطالب الاصول من آل الرسول

گزیدهٔ شرحی است از محمد کریم‌خان کرمانی (فهرست احسایی ص ۲۱۱) برنتایج الافکار سید محمد ابراهیم قزوینی (ف ۱۲٤۰) از محمدبن ابراهیم موسوی شیشی شاگرد او که در ۱۳۰۰ ساخته ویك مقدمه و چهارحدیقه و یك خاتمه دارد وحدیقه ها هم چند مقصد وخاتمه ومطلب و فصل دارند . فهرست مطالب در آغاز نسخهٔ ما هست .

او این کتاب را پس از مـرگ استاد و بدستور آقا محمد خان هنگامی کـه شاگردان نزد او شرح نتایج‌الافکار محمد کریمخان را میخوانده‌اند ساخته وسخنان خود او را ازاین شرح بیرون کشیده و دراین کتاب گنجانده وچنین نامیده است.

آغاز: بسمله . حمدله ... وبعد فیقول . . . محمدبن ابراهیم الموسوی الشیشی انه کان یجول فی خاطری ... ان اکتب رسالةمشتملة علی جمیع مطالب علم‌الاصول .

انجام : ولافی موضع عدم النص . هذا آخرمااردنا ایراده من‌تلخیص‌الکتاب للسید الاستاد ... وقدوقع الفراغ منه فی ... تبریز فی ثانی عشرین من شهررمضان ... سنة ثلثمائة بعد الالف الثانی من الهجرة ... مصلیا مستغفرا (کاتبه ... باقربن محمد الحسینی الزنوزی سنة ۱۳۰۰) .

۳۱۹۴

نستعلیق پایان صفر ۱۰۸۷ بفرمودهٔ میرزایی میرزامحمد رفیع داماد ، یادداشت تملک محمدمحسن شریف دررجب ۱۱۴۲ درآغاز ومهر «یاعلی ۱۲۵۴» درپایان هست و یادداشت هدایت‌الله مورخ ۱۲۸۴. ۱۷س ۷/۵×۱٦/۵ ، ۲۵۸گ ۱۳/۵×۲۴/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی.

منهج الفاضلین فی معرفة ائمة الهدی الکاملین

ازفاضل‌الدین محمدبن اسحق بن محمد حمویی که‌در ۹۳۷ بنـام شاه تهماسب بحکم ساخته است فهرست مقدمه وپنج باب وخاتمه‌دردیباچه‌هست . باب‌دویم‌پنج‌منهج وباب چهارم پنج فصل وباب ششم شش فصل دارد . درامامت وتولاوتبراست آنچنانکه صفویان‌میخواسته‌اند وبرای تبلیغ مذهب نوشته شده است . درآن آمده : «تاریخ‌زمان اتمام این کتاب ازین قطعه مفهوم میشود ، قطعه :

منهج الفاضلین کتـاب شریف — دین حق زین کتاب سامی‌شد
روز مبعث شد این کتاب تمام — کـه بفر نبی کـرامی شد
سال تألیف این کتاب کـریم — منهج مـذهب امامـی شد
(۹۳۷) .

آغاز: بسمله . الحمدلله ذی‌اللطف والاحسان والفضل والامتنان ... امابعدچون معرفت ائمهٔ معصومین . . . باداله وبراهین برذمم‌همم جمیع مؤمنین و کافـهٔ مسلمین واجب است . . . حسب الالتماس بعضی مؤمنان . . . محمدبن اسحق‌بن محمد الحموی المدعوبفاضل‌الدین .

انجام : امام الانس والجنة .

۳۱۹۵

نستعلیق مرادعلی همدانی در ۱ محرم ۱۲۸۶ ، ش۲ مورخ ۱۲۹۲ ، یادداشت تملك مرادعلی پسر کربلایی جواد همدانی مشهور بحصار حاجی شمسعلی در ۱ محرم با مهر ۱۲۸۵ در آغاز هست.

۱۵س ۹/۵×۱٦ ، ۱۳۴گ ۱۷×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج حنایی ضربی.

مجموعه

۱ـ دیوان (۲ پ ـ ۱۳۰ پ) از آتشی شیرازی طوسی زندهٔ در ۹۱۰ (ذریعه ۹: ۱ ـ تحفهٔ سامی ۱۷٤ ـ مجالس النفایس ۸۸ و ۱۷) بیست و پنج قصیده است و نخستین آن از ابن حسام و در آن آمده (ص ۱۲) :

بسال هشتصد و هشتاد و چهار از هجرت سید

بنای نظم کردم این ولایت نامه را در آخر شعبان

همهٔ این قصیده ها در ستایش خاندان پیامبر است .

آغاز: قصیدهٔ ابن ملجم ... از گفتار ابن حسام .

ای کبریای ذاتت برتر ز جسم جوهر

خلاق ما سوا را رزاق بنده پرور

انجام :

هزاران درون و هزاران سلام   ز ما بر محمد علیه السلام

۲ـ کنوزالرموز (۱۳۱ ر ـ ۱۳۲ پ) خواصی طبی و سحری برخی از چیزها است.

آغاز: کتاب کنوزالرموز از روی سراج القلوب نوشته‌ام . بسمله . حمد . . . اما بعد این رساله‌ایست مشتمل بر خلاصهٔ اقوال و نقاوهٔ اعمال حکما منطوی بر ده فصل و خاتمه و هر فصلی را خاصیتی مخصوص است و مسمی شده است بکنوزالرموز ... فصل اول در بیان آنکه ذهن را بیفزاید .

انجام : وخوش خلقی نمودن والله اعلم بحقایق الامور (سپس حکایتی است) .

٣١٩٦

نسخ ۲٦ محرم ۱۱۰۵ در بیجاپور ، عنوان و نشان شنگرف.
۱۴س۷×۱۵ ، ۲۹۲گ۱۲×۲۲/۵ ، کاغذ هندی ـ جلد تیماج سرخ مقوایی .

سرمایهٔ ایمان

مؤلف آن شیعی دوازده امامی است وازخواجهٔ طوسی وعلامهٔ حلی وقاضی نورالله شوشتری وشیخ بهایی وسید حیدرآملی وملامحسن فیض وفیاض لاهیجی یاد میکند. کتاب دریك مقدمه است (گ۲ر) دربیان وجودوعدم‌واجب‌وپنج فصل : درتوحید(۳ر) وعدل (۱۱پ) ونبوت (۳۰ر) وامامت (۴۰پ) ومعاد (۱۲۷پ) .

درپایان،رسالهٔ آخرالزمان وخروج‌مهدی شیخ مفید بعربی باترجمهٔ‌فارسی‌دیده میشود (۲۸۹ر-۲۹۰ر) .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی اخرجنا من ظلمات الضلالات و هدانا الی انوار الهدایات . . . و بعد فهذه وریقة عدیدة متضمنة لمعارف الیقین و معالم الدین مفصولة بالفصول الخمسة ...

نملة‌جاءت برجل من‌جراد تو سلیمانی کن‌ای‌عالی‌نهاد

خاکسار انقصی با همچوخودی من اخوان‌الایمان وخلان‌الایقان از اموردینیه بقدر هوش وشعور خود قربة الی‌الله حرفکی میزند ومیگوید که این فصول خمسه که سرمایهٔ ایمان هراینه بیقین میتوان نامید دربیان اصول خمسه که توحیدوعدل ونبوت وامامت ومعاداست.

انجام : ختم این تألیف باین دعاء شریف مینماییم قل‌عشر یاحی ویاقیوم . . . شکرالله . لاحول ... العظیم .

۳۱۹۷

نستعلیق پنجشنبه ۱۸ محرم ۱۲۰۵ .

۱۵س۷×۱۴ ، ۱۴۶گ۱۲×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی ترنجی.

دیوان

از الهام حسین بن اکبر سپاهانی معاصر کریمخان زند (ص۲۸۹ و ۲۹۱) ماده تاریخهای ۱۱۷۷ تا ۱۲۰۳ دارد . غزل است بترتیب تهجی (۱ - ۲۵۶) و ساقی نامه وقطعه وماده تاریخ نزدیك به ۲٤۰۰ بیت .

آغاز:

بجست و جویت منم که باشم همیشه یارا

چوابر گریان چوباد پویان زغم خروشان بکوه وصحرا

انجام :

که اورا نباشد خزانی زپی   سخن گلشن روزگار است وبس

۳۱۹۸

نسخ محمد مظفر بن محمد حکیم نعمة اللهی در ۱ ذی حجة ۱۰۸۴ ، عنوان و نشان شنگرف ، سرلوح زر وشنگرف ولاجوردی .

۲۵س۹/۵×۱۹/۵ ، ۱۷۲گ۱۵/۵×۲۵ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی مقوایی درون سرخ .

گوهر مراد

ازعبدالرزاق لاهیجی است .

۳۱۹۹

نستعلیق سدهٔ ۱۰ ، عنوان شنگرف ، سرلوح زر و سرخ و لاجورد ، جدول زرین و لاجورد ، از ص ۴۷۲ تا پایان در کاغذ تازه‌تر و نونویس‌تر و میرسد بسرگذشت ابوعلی دقاق .

۱۷س ۹×۱۸ ، ۲۹۱گ ۱۵×۲۳/۵ ، کاغذ سمرقندی و فرنگی ـ جلد تیماج سبز تیرهٔ زرکوب مقوایی.

تذکرة الاولیاء

ازشیخ عطار است (مشار ۳۷۸) .

۳۲۰۰

نستعلیق میرزا آقای گرگانی در شب دوشنبه ۲۰ ع ۱۲۷۴/۱ ، اصلاح شدهٔ خود شاعر ، عنوان شنگرف ، سرلوح و جدول زر و شنگرف و لاجورد ، میان سطرها زرافشان در دو صفحهٔ آغاز ، مهر «عبده نصیر ۱۲۸۹» در پایان هست ، یادداشت ۷ شوال ۱۳۰۱ در آغاز دیده میشود .

۸س ۸×۱۴/۵ ، ۱۲۹گ ۱۳/۵×۲۳/۵ ، کاغذ فرنگی آهار مهره ـ جلد تیماج تریاکی مقوایی.

مرآت العرفاء

مثنوی است از عبدالرحیم بن محمد رضای صابر خلخالی منشی باشی مستوفی متخلص به ندیم شاعر سدهٔ ۱۳ .

آغاز: کتاب مراة العرفا درفضایل ومناقب آل‌الله ... تالیف وتنظیم تراب اقدام مدحت سرایان ائمهٔ هدی عبدالرحیم بن محمدرضا خلخالی الملقب والمفتخر من السلطان بمنشی باشی اولا والمستوفی ثانیا والمتخلص بندیم ...

حمد بی حد بر خداوند ودود　　　که از هیچ ایجاد کرده هر وجود

انجام:

کعبهٔ ایمان برویش در گشود　　　شد مسلمان اندران کشف وشهود

۳۲۰۱

نستعلیق یعقوب‌بن ابوالحسن آشتیانی قمی درروزچهارشنبه ۲۹ج۱۳۰۱/۲، جدول زروشنگرف ولاجورد .

۲۲س۸×۱۵ ، ۲۰۴گ۱۱/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج حنایی‌ضربی‌مقوایی.

دیوان

از ناصرخسروقبادیانی است نزدیك۷۵۰۰ بیت . دردیباچه سر گذشت او است همان سر گذشت افسانه‌ای که‌بزبان‌خوداوساخته‌اند (۱ ـ ۱۱) سپس ۲۰۵ قصیده است نه بترتیب تهجی حرف آخر بیتها (۱۲ـ۳۳۱) فهرست قصیده ها درپایان‌در۷صفحه‌بخط آقای باستانی راد دیده‌میشود .

۳۲۰۲

نسخ حسین بن‌حسن‌بن حسین سپاهانی‌در۱۸ع۸۳۳/۱گویاهمان نویسندهٔ نسخهٔش۶۲ ، نام‌پدرمؤلف را درنسخه‌گویا میخواسته‌اند سیاه‌کنند ودرهامش هم نامش آمده وررویش خط زده‌اند ، عنوان‌ونشان شنگرف ، مهر «تقی‌کلالی» درآغاز وانجام هست ، در ص‌عنوان آمده : «حصة سید الجواد » و «کتاب شرح‌شاطبی درعوض شرح‌کافی‌آخوند» و « هذاکتاب‌الشرح من شروح الشاطبية من‌کتب ...ابن‌الحاجی محمدمیرزامحمدالتبریزی،قیمت مثقال ، ا ل ما»(بسیاق)و«تاریخ‌خوردن‌چوب‌چینی در۲۸ع۱۱۴۴/۲» نیز :

از مکه نخست ابن‌کثیراست امام	نافع ز مدینه ابن عامر از شام
از بصره ابوعمر و علادارد نام	عاصم چوعلی‌وحمزه‌ازکوفه‌تمام

نیزیادداشت تملك علی‌بن مسعود حنفی در۸۸۸ ، تاریخ مرگ‌صدرالشریعه‌پسرمولانا پیله فقیه گیلانی در قزوین پیش ازنیمهٔ روز ۱۷ شوال ۹۰۸ ، نیز : «قلی‌جان بیك پسرنجم‌الدین‌گیلك‌وکیل‌جوی آب دولت‌آباد در آستانهٔ باباشجاع‌الدین‌کاشان احداث‌کرده دروقتی‌که دراواخر زمان‌نواب‌جنت‌مکان ابوالبقا سلطان شاه اسماعیل علیه‌الرحمة والغفران داروغهٔ شهرکاشان بوده والکای خرم‌آباد‌نیزدرآن وقت تیول داروغهٔ مشارالیه مقرربوده وپهلوان اهرج پیاده سرجلوقاضی‌محمد ... (سه‌کلمه پاك شده) نیز داروغهٔ مشارالیه بامرنواب جنت مکان‌کشته وزن قاضی‌محمد مذکورکه .. (پاك شده) الاصل بود ونواب جنت‌مکان ... بقلیخان مشارالیه ... بوده وقاضی ... نیز قلی‌خان ... مشارالیه کشته . . . باقر نواب‌جنت ... (بریده شده) » ، «ابیات شاطبی۱۱۷۲غقعج» .

۲۲س۹/۵×۱۷ ، ۲۸۷گ۱۵×۲۲/۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج قهوه‌ای زرکوب مقوایی درون‌ترپاکی‌ضربی‌ترنجی .

ایضاح المعانی فی شرح حرز الامانی ووجه التهانی

شرحی است ازحسین بن عثمان معاصر شیخ جزری (فصل سوم ص ٦) برقصیدهٔ شاطبیه که در۱۰۹۹ درمکه ساخته است . او اعجاز المعانی فی شرح حرزالمعانی هم دارد . (منزوی ۱:۱۸ ـ استوری ۱ : ۳۹ ـ نشریه ۱:۱۲۹) او دردیباچه نشانهٔ « غ » را که در شرح خود بکار برده است گفت کـه بـرای چیست و پیش از شرح هفت فصل سودمندی در قرائت و تاریخ آن آورده است .

آغاز: بسمله . جنس سپاس وشکر حضرت کریمی را تعالت اسماؤه کـه نوع انسان را باصناف نطق وعقل وعلم بنواخت وبعدازان ایشان راازدررمعانی قرآنی وغرر قراآت فرقانی سازوبرگی ساخت . . . امابعدچنین گوید . . . حسین بن عثمان . . . که جماعتی ازیاران مخلص . . . التماس نمودند که تحت اللفظ قصیده ای . . . که موسوم ست بحرزالامانی ووجه التهانی ومنسوب است به ... ابی القسم قاسم بن فیره بن خلف بن احمد الشاطبی ... بعبارت فارسی ... بنویسد... واسم قال ازفال ایضاح المعانی فی شرح حرز الامانی آمد .

انجام : اگرفی الجمله کسی ازاین مسوده فایده ای را بردایں هیچکس ترین هیچکسان را بفاتحه ودعای خیرغم خورد .

چه دولت درجهان زین به که مقبول دلی گردم
بدان امید میکوشم که تا صاحب دلی گـردم

....

سحرگاهان گرم خواندفتد درشهر این شهرت
حسین از او رضا جوید همیشه این سخن گوید
غلامی شد قبول شه و گرنـه مخملی گردم
که ای حق تونگه دارم مباذا باطلی گردم

۳۲۰۳

نستعلیق علی‌بن اسمعیل رشتی در۱۲۹۱ ازروی نسخهٔ فخرالدین اسعدقمی‌مورخ ۸۷۴ ، عنوان و نشان شنگرف ، درپایان چندبندیست دربارهٔ موسیقی ازفیثاغورس وعلی (ع) هنگامی‌که بخواندن‌این‌علم پرداخته وستایشی‌که ازآن‌کرده‌است‌وازافلاطون‌وجزاینها .

۲۸س۸/۵×۱۸ ، ۲۱/۵×۱۴گ۵۷ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج‌آریاکی ضربی‌مقوایی.

مقاصد الالحان

ازعبدالقادرمراغی‌است . درپایان‌آن‌ازموسیقی‌دانهایادشده‌است(ف۱۰۷و۱۰۸)

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی زین‌الاصوات بطیب‌الالحان و النغمات و صیرها دائرة بین‌الشعب والمقامات ... امابعد فان الاذهان المستقیمة والطباع السلمیة مایلة الی‌الموسیقی ... بنابرین مقدمه بنده . . . عبدالقادربن غنی الحافظ المراغی . . . این مختصرراتألیف کردم درمعرفت الحان ... وآن‌را مقاصد الالحان نام نهادم . . . مرتب کردم برمقدمه ودوازده باب وخاتمه .

انجام : وچون طالبان این‌قدررا بدانند وبذهن وقاد [بسپارند] بعضی‌ازبواقی توانند دریافتن انشاءالله تعالی والله اعلم .

۳۲۰۴

نستعلیق محمدتقی‌شکوهی در۱۳۳۳ درص۱۶۳ وهمه بیک خط است ولی‌تاریخ‌شوال ۱۳۶۷ درص ۲۴۶ دیده میشود ، جدول زرولاجورد وشنگرف ، درهامش ص۱۸۳-۱۸۵شعرهای‌ریاضی‌است ، مهر«حسن مؤیدالتجار ۱۳۰۰» دارد درص۱۹۸ .

۱۳س۹/۵×۱۶/۵ ، ۲۴گ۱۸×۲۴ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج عنابی‌ضربی‌ترنجی‌مقوایی.

کلیات

ازحاجی محمد حسن آقا بن علی نقی گنجوی تبریزی مؤید التجار بـا تخلص «گنجو» است بدینگونه:

٢١٦٠

۱ـ اخوان صفا (۱ ـ ۷۹) بنثر.

۲ـ مدح وغزل وپند (۸۰ـ۱۳۱) دردنبال اخوان صفا.

۳ـ آداب انشای دیوانی (۱۳۲ـ۱۶۳) به نثر.

٤ـ موسیقی ومراثی (١٦٤ـ١٨٢).

۵ـ شعر عربی و شعر حافظ و حیرت و راعی شیخ مشهدی و مناجات عربی (۱۸۳ـ۱۹۷).

٦ـ زیبانامهٔ گنجه‌ای (۱۹۹ـ۲٤۷) دربارهٔ زناشوئی ووصف زیبایان کشورهای جهان بنظم.

۷ـ جنگ اصول دین ونماز ودعا وپند واندرز (هامش ۱ـ۱۸۸).

در دیباچه از مظفرالدین شاه وپرنس میرزا رضاخان ارفع الدوله یاد کرده و گویا همهٔ اینها را او میخواهد «اخوان الصفا» بنامد و اینکتاب «صحیفهٔ ایام سیاحت و تحفهٔ درویشی» او است.

نستعلیق سیدهاشم بن سید محمد موصلی اعرجی حسینی در مدرسهٔ شیخ لطف‌الله عاملی (مدظله العالی) درسپاهان در روزچهارشنبه نیمه‌های ذی‌قعدهٔ ۱۰۱۵ درش۲ ، ش ۷ بنسخ نوشتهٔ عبدالرضی بن حسن بن احمد ابن محمد بن سنبغه الجبیلی الجبلعاملی درروز شنبه ۱۵ج۱۰۱٦/۲ ، ش۸هم بنسخ ازهمو مورخ پیش از نیمهٔ روز شنبه ۲۹ شوال ، ش۹هم بنسخ ازهمو مورخ روزدوشنبه ۲۹ ذی قعدهٔ ۱۰۱٦ ، ش۱و۳ بهمان خط ۲ ، ش۵و٦ بهمان خط ش۷، درص۱۵۸ آمده « مالکه ... محمد مکی بن محمد من ذریة الشهید» بامهرچهارگوش «من ولد الشریف ابی‌عبدالله محمدبن مکی الشهید العاملی ۱۱٦۰» درص۲۲۵ آمده «مالکه... محمدمکی بن محمدبن شمس الدین بن الحسن من ذریة الشریف الشهید المطلبی العاملی سنة ۱۱۵۸» درص ۳۱۴ آمده «مالکه ... محمد مکی بن محمدبن شمس الدین بن الحسن بن زین الدین من ذریة الشریف ابی‌عبدالله الشریف محمدبن شرف الدین مکی المطلبی العاملی الحانینی الجزینی سنة ۱۱۵۸» باهمان مهر ، درص۳۵۲ آمده « فی ملك ... محمدمکی بن محمدبن شمس الدین بن الحسن بن زین الدین بن علی من ذریة الشریف ابی‌عبد(الله) الشهید محمدبن شرف الدین مکی بن محمدبن احمدبن حامدبن طی المطلبی الحارثی الهمدانی الخزرجی العاملی الحانینی الجزینی سنة ۱۱۵۸» باهمان مهردراینجا ودرص۳۵۴ ، درص۴۳۴ آمده «مالکه محمد مکی من ذریة الشریف الشهید العاملی الحانینی الجزینی» درصفحهٔ عنوان نیز آمده : « فی ملك . . . محمد مکی بن محمدبن شمس الدین بن الحسن بن زین الدین من ذریة الشریف ابی‌عبدالله الشریف الشهید محمدبن شرف الدین

مکی بن محمد بن احمد بن حامد بن طی بن علی المطلبی الحارثی الهمدانی الخزرجی العاملی» با همان مهر در اینجا و در ص۲ و۴۶؛ پس دارندهٔ نسخهٔ ما شرف الدین محمد مکی بن شریف ضیاء الدین محمد بن شمس الدین بن شریف حسن بن زین الدین بن فخر الدین علی بن خیر الدین احمد بن محمد بن شمس الدین بن محمد بن علی بن ضیاء الدین بن شریف شهید ابی عبدالله محمد بن شرف الدین مکی بن محمد بن احمد بن حامد بن طی (طاها) بن علی مطلبی قرشی حارثی همدانی خزرجی هاشمی عاملی حانینی جزینی زندهٔ در ۱۱۵۵-۱۱۶۹ و دارندهٔ نسخهٔ «آداب الفلاسفه و نوادرهم» ش۲۱۰۳ در ۱۱۵۷ و مجموعهٔ ش۹۰ د کتابخانهٔ دانشکدهٔ ادبیات در ۱۱۵۵ (ص۱۶ فهرست آنجا نه ۱۰۵۵ چنانکه من در آن فهرست نوشته‌ام) میباشد ، در این نسخه همان مهریکه در نسخهٔ ما هست و یکی دیگر درست مانند این ولی گرد دیده میشود؛ نیز در آن آمده « رسائل رد عامه» و « قیمت هشتصد دینار» و «سه‌هزار دینار» و «مشتملة علی خمسة رسائل» و «زوجة الشیخ بهاء الدین» و «ملاجمشید»؛ مالك شیخ عبدالرحیم بن حاجی شیخ باقر بن حاجی شیخ عبدالعلی؛ در پایان رباعیاتی است بفارسی و آداب خواندن و خواص آن بخط نستعلیق و تازه‌تر.

۳۴س ۷×۱۶ ، ۲۱۸گ ۱۳×۲۳/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدمقوا .

مجموعه ۹۵

۱ـ الابانة و المماثلة یا ایضاح المماثلة بین الاستدلال علی صحة النبوة والامامة وابانة المساواة بین من جحد النبوة والامامة (۱ ـ ۱۹) که گفتگواییست میان سه تن: یکی یهودی دیگری معتزلی سومی شیعی امامی که درروایت ازشاگردان شیخ فقیه ابوالحسن محمد بن احمد بن علی بن شاذان قمی مؤلف ایضاح دقائق النواصب است در اینکه راه دراثبات نبوت وامامت یکی است وبهمان دلیلها ایکه معتزلی در برابر یهودی نبوت محمد را ثابت میکند شیعی امامت علی را دربرابر معتزلی ثابت میدارد. این شیعی که مؤلف رساله است همان ابی الفتح محمد کراجکی است و در نسخهٔ ما دیباچهٔ آن نیست (ذریعهٔ ۱ : ۵۷ و ۵۰۱ ـ مستدرك ۳: ۴۹۹ ـ روضات ۵۵۲) .

آغاز: بسمله . باسمه سبحانه . فصل فی حکایة مجلس وقدفرضنا ان ثلثة نفر اجتمعوا فی مجلس احدهم یهودی والآخر معتزلی والآخر شیعی امامی و انهم تناظروا فی النبوة والامامة فترجح بینهم النظر حتی حصل فی التشبیه کالکر والفر وان الیهودی افتتح الکلام فسأل المعتزلی من الدلالة علی صحة نبوة النبی .

انجام : فقد جاء منه مالایحصی کثرة قال الذی اسلم آمنا و صدقنا و الحمدلله

شکرا فقد ابنت لك يا اخي في هذا الكتاب من الابانة و المماثلة في الاستدلال بين طريقي النبوة والامامة ما فيه غنی و کفاية والحمدلله اولا و آخرا وصلوة علی سيدنا محمد رسوله المصطفی وعلی امير المؤمنين وصيه المرتضی والائمة من بعدهما الابرار الاولياء وسلم تسليما .

۲ـ التعجب (۲۱ـ۱۵۷) از کراجکی (ف۲۱٦۳ ـ مستدرك ۳ : ٤۹۹ ـ روضات ۲۵۲) .

۳ـ العثمانية و نقضها (۱۵۹ـ۲۲۳) ازشيخ ابوجعفر اسکافی.عثمانيه از جاحظ ونقض آن از ابوجعفر محمد بن عبدالله اسکافی سمرقندی است (حقوق ۲٦۱) این بند از این مجموعه بخشی است از شرح ابن ابی الحدید بر نهج البلاغه است (پایان جزو۱۳) نویسندهٔ نسخهٔ ما ابوجعفر را طوسی پنداشته است .

٤ـ المناظرات (۲۲۵ـ۲۳۹) نخست پرسشی است از ابراهیم نامی از امام محمد باقر دربارهٔ مؤمن عارف وپاسخ او بنام خبر السرور (۲۳۹) سپس روایتی است از عطاء مکی از ابن عباس و گفتگوی او با ابوبکر درشبی وپرسش مرد ناشناسی نجدی از آنها که خلیفه کیست وآن خضر بوده است چنانکه علی در بامداد آن با ابن عباس گفته بود (ص۲۳۹) (ش۲/۳۱۰٦)

آغاز: بسمله . الحمدلله علی ولاية الائمة (ع) والسلام علی محمد خير الانام وقال قال سيدنا ومولانا الفقيه الصالح داود رحمه‌الله تعالی حدثنا ابوعبدالله زکريا بن دينار عن العلا وعن جبير بن الاسود عن محمد بن عبدالله بن الشايع يرفعه الی سلمان الفارسی رضی‌الله عنه قال حدثنا احمد بن حنبل عن ابی اسحق التميمی قال قلت للامام محمد الباقر (ع) يابن رسول‌الله اخبرنی عن المؤمن العارف من شيعتكم اذا بلغ و كمل فی المعرفة هل يذنب ؟ قال نعم .

انجام: وخاب من انكر فضلك وجحد حقك صلی‌الله عليك وآلك وسلم .

۵ـ مناظرة الجروی والامام محمد الباقر (ع) (۲۳۹ـ۲٤۳) (ش۳/۳۱۰٦) .

۶ـ مناظرة الملك ركن الدولة الديلمی للصدوق ابن بابويه (۲۴۳ ـ ۲۵۰) (ش۴/۳۱۰۶ ـ ف۶۲۸) ترجمهٔ آن ازدوریستی درمجالس المؤمنین آمده و دردیباچهٔ معانی‌الاخبار چاپ ۱۳۷۹ تهران‌هم‌دیده میشود.

درص ۲۵۰ـ۲۶۵ چند بندی است باعنوان «اقول اجمع المفسرون وجمیع اهل الآثار» و «قال مؤلف‌الکتاب» و «مماروووایضا» و «من‌روایات مخالفینا الباطلة» و«روی ایضا مخالفونا»ومانندانیهاو گفتگوی‌حسن باعلی‌بن میثم وروایت حسن‌بن‌ابی‌الحسین البصری ازسلمان فارسی.

۷ـ مناظرة ابن ابی‌جمهور الاحسائی مع الهروی (۲۶۵ـ۳۱۳) (طوس۴: ۲۵۸) گویابتوان گفت که شماره‌های ۴ـ۷ گردآوری یکی است ویك رساله را میماند.

۸ـ حرمان الزوجة من اعیان‌التركة(۳۱۵ـ۳۵۱) ازشهیدثانی‌است(ف۱۸۷۴ـ حقوق ۳۳۰) این نسخهٔ تاریخ تألیف ندارد.

۹ـ الثارالمبارك (۳۵۳ـ۴۳۴) از ذریعهٔ (۱:۳۴۸و۳۶۹و۱۰:۱۲۰) چیزی بدست نیامده که‌این کتاب ماازکیست. چون‌راوی‌آن‌ابوعبدالله ابن‌عبدون‌ابن‌الحاشراستاد روایت شیخ طوسی است شاید ازخود شیخ طوسی باشد (ذریعه ۱:۳۴۸) و مختصراخبار المختار او. این‌را هم میدانیم که مقتل ابی محنف (ف۱۵۴۵) وذوب‌الغضار فی شرح اخذ الثار ابن‌نما (ف۱۵۱۵ ـ ذریعه ۱:۳۶۹ و۱۰:۴۳ ـ بحار مجلسی‌ج۱۰) نیست.

آغاز: بسمله. وبالله‌نستعین. قال اخبرنا ابوعبدالله عبدون‌الجاسر(=الحاشر) قال اخبرنا ابومخنف لوط بن‌یحیی‌الازدی قال لماقتل الحسین‌بن‌علی‌بن ابی‌طالب (ع) واحتوت بنوامية علی‌الامروافترق آل رسول‌الله (ص) شرقا و غربا امرابن‌زیاد لعنه‌الله منادیه ان‌ینادی فی شوارع الکوفة والبصرةالامن ذکرعلی‌بن ابی‌طالب واولاده بذکر خیر واحسان وذکرجمیل ضربنا عنقه وهدمنا داره و کان فی‌الکوفة رجل یقال له المختاربن‌ابی‌عبیدةالثقفی.

انجام: فانهزم ابراهیم بن مالك الاشتر و معه علی بن محمدبن اسماعیل بن

الحسين(ص) الی مصر فملکها وخطب له فیها وقامت الخلافة فی الاسماعیلیة فی مصر الی یومنا هذا وهذا ما انتهی الینا من حدیث الثار علی التمام والکمال ونستغفر الله من الزیادة والنقصان انه غفور منان وصلی الله علی سیدنا محمد النبی وآله وسلم (فرغ من تسوید هذا الثار المبارك عصر الاثنین التاسع والعشرون من شهر ذی القعدة سنة ستة عشر بعد الالف وکتبه... عبدالرضی بن حسن بن احمد بن محمد بن سنبغة(؟) العاملی غفر الله له...والحمدلله رب العالمین)

۳۲۰٦

نستعلیق سدهٔ ۱۰ و۱۱ ، عنوان شنگرف، انجام افتاده ومیرسد به «مثلث» درباب میم. ۱۵س۷×۱۵، ۲۳۵گ۱٦×۲۳، کاغذ سمرقندی جلد گالینگور مشکی مقوایی.

ترجمهٔ منهاج البیان فیما یستعمله الانسان

ترجمهٔ فارسی است از منهاج البیان ابوعلی یحیی بن عیسی بن جزله بغدادی که پس از تقویم الابدان ساخته است دربارهٔ مزاج داروها و خوردنیها وآمیزش آنها(ره آورد ٤٦۰ ـ طوس ۲۸٦:۳ ـ مجلس ۳۱۲:۲).

آغاز: بسمله. حمدله... امابعد چون ازبارگاه عالی خداوند تاج وتخت شهنشاه اعظم اتابك... نصیرالدولة والدین... [اشارت] رسید که کتاب منهاج الادویة را که... یحیی بن عیسی بن جزله تصنیف کرد درادویهٔ مفرده ... بزبان پارسی گردانم.

۳۲۰۷

نسخ و نستعلیق ۱۲۸۰-۱۲۸۵ ، درص۳۰۴ شعری ازمحرر آن مورخ شب ۲۰ صفر ۱۲۸۰ هست. ۱۸س۹×۱۴/۵ ، ۱۵۵گ۱۵/۵×۲۲/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی.

مجموعة الجواهر

مورخ ۱۲۸۵ درصفحهٔ عنوان وشامل :

۱ـ مآثر المعاصرين (۱ـ۳۹) که در آن سر گذشت قائم مقام (۱ـ۵) و رسالهٔ شکوی اوبعربی (۵ـ۳۱) وعریضهٔ عروضیه او (۳۱ـ٤۰) (ادبیات ۳۵۸) آمده و « باب الالف ، الالف‌المهموزة سيد الوزراء اتابيك اعظم قائم مقام طاب ثراه » از « الصحيفة الثانية من مآثر المعاصرين فروغ‌الدين الاصبهاني » است.

۲ـ جنگ (۳۹ـ۳۰۹) شعرونثر ازدانشمندان و شاعران بعربی و فارسی و از دانشمندان معاصراوهم دراین جنگ سخنانی‌هست .

۳۲۰۸

نسخ حبیب‌الله‌بن استادابوطالب حداد طالقانی برغانی درروز پنجشنبه ۱۵ج‌۲/۱۳۳۵ درش ۱ ، ش۲مورخ ج۱/۱۳۳۰ازهمو باحاشیهٔ «منه»،عنوان شنگرف ، درهامش شعرهای فارسی‌است بخط عبدالحسین، در۸٦ پ ـ ۸۷ پ بندیست ازمقرح المهجة ابراهیم‌بن حسن بن احمد بحرانی.

۱٦س۷×۱۴ ، ۲۷۷ص۱۴/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ــ جلدتیماج تریاکی ضربی.

تتمة مجمع المصائب

ازقریش‌بن محمد حسینی ساوجبلاغی که پس از مجمع المصائب وبعربی ساخته است . در شش مقصد است ودرسو گواری بیامبروعلی وفاطمه وحسن وموسی بن جعفر ورضا (ع) است .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی رفع درجات الشهداء الی اعلی منازل الدرجات واعطاهم بشهاداتهم ارفع مراتب السعادات .

انجام : واحله دارالقرار والحمدلله اولا وآخرا وظاهرا وباطنا وصلی‌الله علی محمد وآله الطاهرين .

۲ـ مجمع‌المصائب فی‌نوائب الاطائب (۸۸ پ ـ ۲۷۷پ) ازهموبعربی‌در۵مقدمه و١٤ مجمع ویك خاتمه‌ودرسو گواری حسین(ع) است .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی رفع درجات الشهداء الی اعلی منازل الدرجات واعطاهم ببذلهم الانفس فی سبیله ارفع مراتب السعادات .

انجام: فکیف ینقضی حزنی ویقل بکائی .

۳۲۰۹

نسخ ۷ ذی‌حجهٔ ۱۲۳۸ ، عنوان ونشان شنگرف.

۲۴س ۱۰×۱۴/۵ ۱۹٦گ ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ــ جلدمقوا.

شرح شافیه

از آقا هادی بن محمد صالح مازندرانی مترجم بر متن ابن حاجب (منزوی ۳ : ٤۰۷) .

۳۲۱۰

نسخ سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، جدول زر وشنگرف ، سرلوح بزر ورنگهای‌دیگرآراسته میان سطرها درهمه‌جا زراندود.

۱۹س ۱۱×۱۸ ، ۱۰٦گ ۱٦/۵×۲۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبز تیرهٔ ضربی مقوایی.

تاریخ دودمان دنبلی

عبدالرزاق بیگ بن نجفقلی بیگ دنبلی آذربایجانی مفتون (۱۱۷٦ ـ ۱۲٤۳) مؤلف مآثرسلطانی وترجمهٔ عبرت‌نامه وحدائق الادبا وحدائق الجنان وتجربة الاحرار وتسلیة الابراروروضة الاحباب وحقائق الانوارونگارستان دارا وجامع خاقانی‌ودومثنوی نازونیازوهمایون‌نامه‌ومشرح‌مشاعر شیرازی‌ودیوان شعر(ادبیات ۱۲٤ـ مجلس۲:۳۱۵ و۳:۱۷٤ـدانشمندان آذربایجان ص۳۵٦ـ ذریعهٔ ۳:۲۵۳ و۱۱:۳۲۳ ـ استوری۱:۱۲۹۹)

درتاریخ دودمانهای دنبلی خوی‌وتبریز کتابی دارد بنام ریاض الجنة که در کتابخانهٔ گلستان‌نسخه‌ای‌ازآن‌هست . دراین‌نسخهٔ‌ما که‌نخست تاریخ‌وآئین‌ایران‌است(۱ـ۹۳) سپس شرح فرمانروایی دنبلیها (۹۵ـ۲۱۰) ودرپایان زایجهٔ رستم‌خان پسر احمدخان دنبلی است مورخ روزدوشنبهٔ ۱ رجب ۱۲۶۶ درخوی درص ۱۰۴ از تاریخ ریاض‌الجنة نقل شده است ودر ص۱۵٤ آمده : « درتاریخ آقای عبدالرزاق‌بیگ ابن نجفقلی‌خان بیگلربیگی» با اینکه در ص ۵۹ آغاز بخش دوم آمده : «یقول حاوی‌الاوراق ... ابن نجفقلی‌الدنبلی عبدالرزاق عفی‌اللّه‌تعالی» درص۱۲۰و۱۲٤ آن از تاریخ سلاطین اکراد نقل شده است. پیداستکه کسی این کتاب را دربارهٔ این‌دودمان نوشته وازریاض‌الجنه بهره برده واین کتاب را گویا پس ازمرگ مفتون و پس از۱۲۶۶ ساخته است . این یکی جزنسخهٔ ش۲۰۶۱ است .

آغاز: بسمله . و به نستعین . ذکرطبقه سلاطین پیش دادیـان کیومرث . . . نخستین سلاطین جهان.

انجام : چنانکه گفت ازنم‌آن بحرآب بهم رسید قدتم بالخیروالسعادة (سپس زایجه است) .

۳۲۱۱

نستعلیق محرر حاجی حضرسلیمان‌قرشی در۱۰۰۳ در ش۱ ، ش۲ بنسخ‌گویا ازهمو، عنوان‌ونشان شنگرف ، یادداشت ۱۹ ذی‌قعدة ۱۲۸۳ وع۱۳۱۸/۲ وتملك مسعودبن فضل‌الله حسینی‌درصفحهٔ‌عنوان‌هست. ۱۳س۵×۱۰/۵ ، ۲۹۵گ۹×۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی‌مقوایی.

مجموعه

۱ـ صحة‌النظر فی‌تحقیق‌الفرقة الناجیة الاثنی عشر (۱ـ۲۱۹) ازحاج‌میرزاعلی رضای تجلی پسر کمال‌الدین حسین اردکانی شیرازی در گذشتهٔ درشیرازدر۱۰۸۵ یا

۱۰۸۸ ومؤلف سفینهٔ نجات ومعراج خیال ، دریك مقدمه دارای دو بحث وسه فصل: نخستین درسه مطلب دومی وسومی هر یك در دومطلب و یك خاتمه دارای دو تـذنیب (ذریعه ۹ : ۱۶۷ ـ طوس ۴:۱۶۲ ـ مجلس ۲:۳۷۴و۳:۶۶۶ ـ نصرابادی ۱۶۸)

آغاز: بسمله. وهوالمستعان العلیم یامن جعل علیا العالی الهادی الی دین مختاره من الحاضروالبادی ... امابعد فهذه نفثة صدر برزت عن فکر بعدالاستخارة لله فی تحقیق الفرقة الناجیة عندالله هم الشیعة الامامیة الاثنا عشریة . . . لایستطیع المتصف بالعقل السلیم رده والموسوم بصحة النظر جحده وضعتها الله تعالی رب العباد . . . ورتبتها علی مقدمة وفصول وخاتمة .

انجام : اماالخاتمة ففیها تذنیبان الاول فی الاخبار التی وردت بنجاة الشیعة علی الخصوص .. التذنیب [الثانی] فی معتقد الفرقة الناجیة . . . ولا یتفاوت بعد تجدد الحادثات کذا کل صفاته من الارادة (افتاده) .

۲ـ شرح التهذیب (۲۲۱ـ ۵۸۹) بفارسی ازمولوی عنایت الله هندی (ف ۶۱) شاید مؤلف بهاردانش (مجلس ۲:۴۲۸) وناظر بحاشیهٔ شهابادی وجزحاشیهٔ میرزا علی رضای یادشده است (ذریعهٔ ۶:۶۱ ـ مجلس ۲:۳۵۹ ـ طوس ۴:۳۹۴ ـ مشار ۵۴۶)

۳۲۱۲

شکستهٔ نستعلیق یعقوب درروز آدینه ۵ ذی‌قعده ۱۲۸۷ .
۱۶س ۷×۱۴/۵ ، ۱۰/۵گ ۴۶ ×۱۷/۵ ، کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی.

جنگ

نظم ونثر ازمحمد گلشن گلپایگانی از خاندان شیخ بهایی و خوشنویس زمان قاجار ودوشاعردیگر بدینگونه :

۱ـ دیباچهٔ او درسر گذشت خوداو

۲۳ـ قطعه‌ای از نویسندهٔ نسخه (۸۹ـ۹۰)

نویسنده در این قطعه و آغاز نسخه ، این جنگ را «لب لباب» نامیده است :

پس نوشتم با هزاران ذوق و شوق　　　نـام او کـرده ام لب لباب

۳۲۱۳

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، در۱۵۲ص ، ۱۰۲ نامه است .
۱۰س ۱۲×۱۷ ، ۷۷گ ۱۷×۲۴ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی .

منشآت

از روح‌الله فتوحی منشی مستوفی شیرازی است (ش۲۰٤۲).

۳۲۱٤

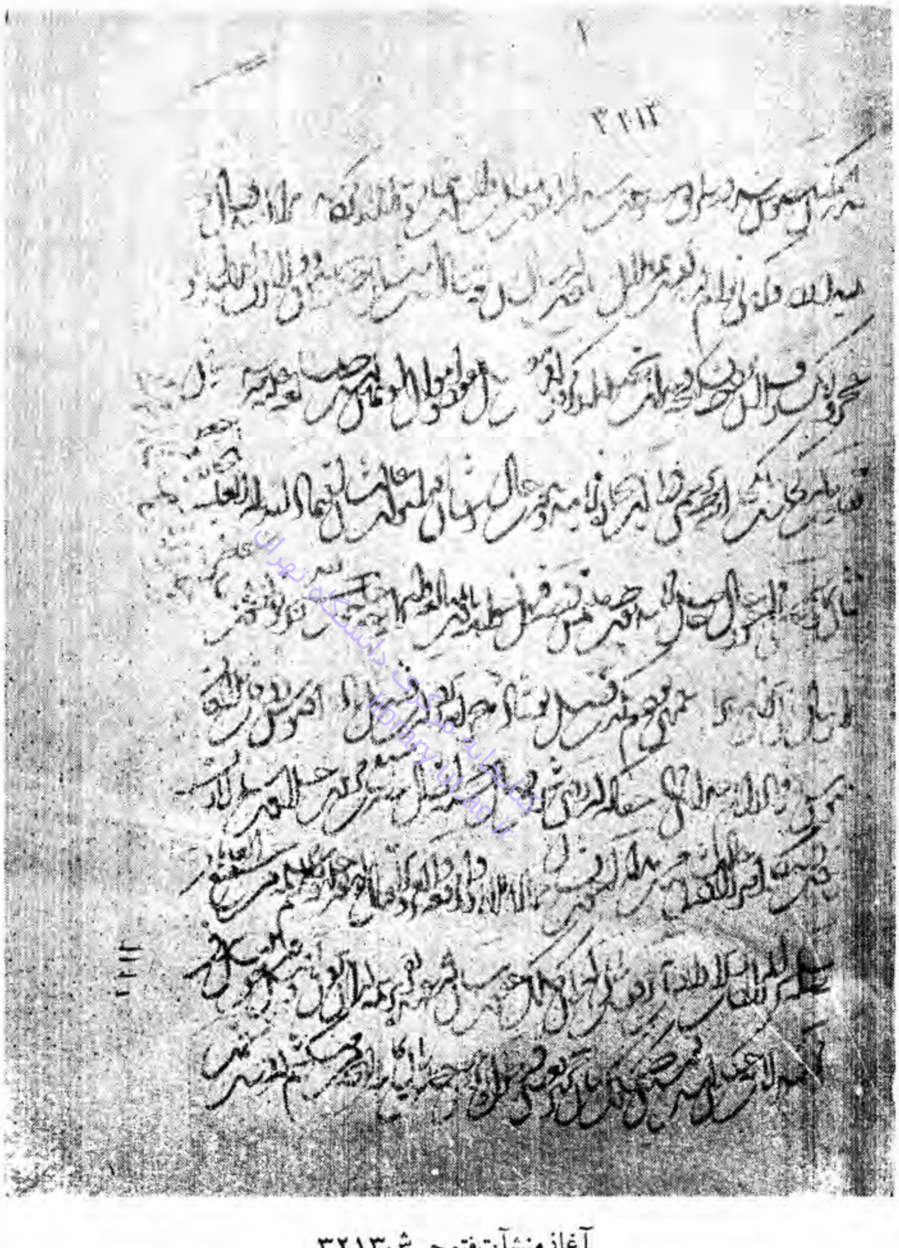
نستعلیق ترکی گنج‌علی بن مولانا امیرجان بن اخی جان بن قرامحمد دیزاقی قریهٔ کنکساوی در مدرسهٔ ضیائیه نخجوان نزدیک پایان ذی‌حجه در روز آدینه در سال ۱۰۰۴ در ش۱ ، ش۲ هم از او است با چند شعر ترکی او ، ش۳ از او و مورخ روز پنجشنبه دههٔ سوم رجب ۱۰۱۲ ، ش۴ بهمین خط ، ش۵ از همو نوشتهٔ سیدیلو در مسجد پیربک بن بیرام در نخجوان در روستای بك مصری در ۱۵رجب ۱۰۱۲ با چند بیت ترکی او ، عنوان و نشان شنگرف .
۱۷س ۹×۱۳ ، ۱۳۱گ ۱۳/۵×۱۹/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد مقوا

مجموعه

۱ـ حاشیة شرح الایساغوجی (۲ پ ـ ۲۹ پ) از محیی الدین تالجی بر شرح حسام الدین کاتی بر ایساغوجی ابهری (طوس ش۲۱ـ برلین ش۵۲۳٤) .

آغاز: بسمله . و به نستعین . حمدله . . . قال الحمدلله الواجب وجوده الممتنع نظیره الممکن سواه وغیره اقول افتتح کتابه بالحمد بعد الابتداء بالتسمیة.

انجام : والغرض من المغالطة تغلیط الخصم ودفعه . الحمدلله ... بـالمعجزات الباهرة .

آغاز منشآت فتوحی ش ٣٢١٣

انجام منشآت فتوحی ش ٣٢١٣

۲ـ حاشیة تحریرالقواعد المنطقیة (۳۰ پ ـ ۸۸ر) ازعمادالدین یحیی‌بن علی فارسی برخود تحریر و برحاشیهٔ شریف برآن که درهرات در ۱۰ محرم ۸۵۰ بانجام رسانده است (ش۱۵۰۷/۲ و۱۵۷۲ ـ طوس ۳۶تا ۴۰ ـ سپه ش۳۰۲۴/۲).

۳ـ حاشیةشرح آداب‌البحث(۸۸ پ‌ـ۱۰۲ر)ازمیرابوالفتح حسینی(ش۱۵۲۲/۵ ـسپه ش۶۵۸۶/۳).

٤ـ حاشیة شرح آداب البحث (۱۰۲رـ۱۰۳ر) حاشیه‌ایست برشرح شیخ محمد حنفی بخاری(ش۱۵۲۲/٤) بررسالهٔ عضدی (عنوان نسخهٔ ما).

آغاز: بسمله . لان غرضه اظهار الصواب لایقتضی ان لایطلب صحة النقـل مع علمه بها .

انجام: ویکون محصلها نقضا هذا الاستلزام مسامحة (تمت‌الرسالة).

٥ـ حاشیة حاشیة تحریرالقواعد المنطقیه(۱۰٤ر ـ ۱۲٤پ) از حاجی احمد شاعری .

آغاز افتاده : التکرار کما هوالشایع فی امثال هذا اللفظ ... قوله والصواب‌ان لفظ ثلث ههنا زایدة ، المطلوب انه اراد بالصواب ههنا معناه الحقیقی الذی فی‌مقابلة الخطاءِ .

انجام: قوله هذه المقدمات و تصوراتها امور معلومة فالمعلوم هـو المتصور لاالتصور کمامر وایضا الاضافة فی تصوراتها لامدته ملابسة الی المتصورات‌الواقعة وهو خلاف المتبادر من هذه العبارة . تمت‌النسخة الشریفة المنسوب الی . . . حاجی احمد شاعری ...) .

۳۲۱۵

شکستهٔ نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، سه‌صفحه‌آغازنونویس ، عنوان شنگرف ، مالک‌محمدبن زین‌العابدین خوراسکانی در۱۷ ذی‌حجة ۱۳۰۰ ، درپایان بندهاایست تاریخی لوشتهٔ ۸ ذی‌حجه ۱۰۳۳ (ص ۷۵۷-۷۹۱) ۲۳س‌۴/۵×۱۵ ، ۳۴۹۶-۱۱×۲۲ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی.

دیوان

ازخاقانی شروانی (سپه ۲: ۲۹۰ ـ مجلس ۳: ۲۷۵ ـ ذریعه ۹: ۲۸۰ ـ مشار ۷۲۸) نزدیك ۱۸۲۰۰ بیت با حواشی میرعبدالوهاب معموری باقصیده های عربی (ص ۴۵۱ـ ۴۵۹ و ۴۶۰ـ ۴۷۴) و باقصیدهٔ منطق الطیر او (ص ۴۰ـ ۴۳) .

۳۲۱۶

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، نشان شنگرف ، جدول شنگرف ولاجورد ، در صفحهٔ عنوان مهر « صراط علی حق نمسکه ۱۳۳۱» آمده است.

۱۳س ۶/۵×۱۲ ، ۵۸گ ۱۰/۵×۱۷/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی گردتر یاکی.

نورالانوارفی شرح دعاءالاسحار

از مؤلف در مخزون (ص ۳٤) گویا همان هدایةالله بن محمد حسین آشتیانی که سومین رسالهٔ او است (ذریعهٔ ۸: ۷۰) ولی درصفحهٔ عنوان درمخزون ش ۳۰۹۳ آمده که رسالهٔ چهارم سرمکتوم خوانده میشود .

آغاز: رسالهٔ رابع موسوم بنورالانوار . بسمله . الحمدلله الذی نزل الفرقان علی عبده لیکون للعالمین نذیرا ... امابعد .

چون خدا خود می نیاید درعیان — نایب حقند این پیغمبران

انجام: وما کانوامهتدین (نانوشته گذارده شده) .

۳۲۱۷

نستعلیق اسدبن حسن بیك درروز آدینهٔ ۱۲ شعبان ۱۱۱۵ برای کتابخانهٔ میرزامحمدباقر ، عنوان شنگرف .

۱۵س ۷×۱۵ ، ۱۸۹گ ۱۲×۲۰ ، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج مشکی ضربی زرکوب مقوایی درون سرخ باگل زرین .

دیوان

ازعلی‌بن ساعد جبل عاملی متخلص به مهری (مجلس ۲:۲۵۷و۳:۱۶۱)نزدیك به ۵۶۰۰ واندبیت ، قصیده‌است درستایش امامان و ترجیع‌بند وترکیب بند یکی در ستایش علی دومی درستایش شاه سلیمان ودومثنوی (بنام مجمع‌الشعرا وآینهٔ بدن‌نما در وصف سراپا) وغزل‌بترتیب تهجی ورباعی ومخمس ومسدس وعربی فارسی ومثنوی وبحرطویل وغزل عربی فارسی وساقی‌نامهٔ عربی فارسی(آتشکده ۳۵۹) .

آغاز:

ای سوده سر بچرخ مقرنس رواق را
جفت هلال ساخته ابروی طاق را

انجام :

بطاق النما باغ کالعود سوز　　که باد الصبا فیه مجمر فروز

(دراین ساقی‌نامهٔ فارسی عربی‌نمانام بسیاری ازجاهای شهرسپاهان آمده‌است)

۳۲۱۸

نستعلیق شاه محمدبن علی‌خان در۱۲۴۴ در ش۱ ، ش۲هم بهمین خط مورخ روز ۱۲۴۱/۱۱/۴ ، عنوان ونشان شنگرف ، حواشی«نوری ، نوری دام‌ظله»در ش۲ درهامش و برگهای جداگانهٔ کوچکتر چسبیدهٔ بنسخه دارد ، وقف روزپنجشنبه ۱۱ رجب ۱۲۵ (۱۲۵۰) .
۱۷س۹/۵×۱۱/۵ ،۱۴۴گ۱۰/۵×۱۷ ،کاغذفرنگی-جلدتیماج مشکی.

مجموعه

۱ـ الکلمات‌الیونسیة(۱ر-۲ر)بنام فتحعلی‌شاه درشرح کلمهٔ یونسیه «وذاالنون ازذهب مغاضبا ...» و کلمهٔ توحید وخواص آن .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی جعل الذکر جلاء للقوب . . . اما بعد در روزی مبارکتر از شب قدر .

انجام : محصور بعددی نیست والله الموفق والمعین .

۲ـ قرةالعیون فی اعزالفنون (۳ر-۱٤۲پ) ازفیض کاشانی است (حقوق۳ ٤۱۳).

۳۲۱۹

نستعلیق سدهٔ ۱۰ درش۱و۲ ، شکل ونشان وعنوان شنگرف ، ص۱-۱۱ نونویس ، درص ۷۷و۷۸ دوجدول نجومی است ، درص۱۳۳-۱۴۴ مناظرهٔ رضا است بامخالفان وور ص ۱۴۵-۱۴۷ مناظرهٔ ابیجعفر است بامردشامی وسپس پراکندهها است .

۱۸س۷/۵×۱۱/۵ ، ۷۵گ۱۱×۱۷ ، کاغذ سمرقندی وفرنگی ـ جلدتیماج مقوایی .

مجموعه

۱ـ رساله درهیئت (۱ـ۷۸) ازقوشچی است .

۲ـ رساله درهیئت (۷۹ ـ ۱۲۱) از میرابوالفتح سید محمد الهادی محمد بن ابی‌نصربن سعید حسینی عراقی تاج سعیدی اردبیلی شاگرد قاضی زادهٔ رومی و عصام اسفرایینی و در گذشتهٔ ۹۵۰ یا ۹۷٦ (طوس ۱ : ۱۲ منطق و ٤ : ۳۷۲ ـ دانشمندان آذربایجان ۸٤ ـ ف۳۷) در یك مقدمه و شانزده طبقه وخاتمه .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی خلق سبع سموات طباقا . . . وبعد نموده میشود که در علم‌حکمت‌مقررشده که‌اشرف واکمل انواع مکونات ازاقسام‌اربعهٔ‌ممکنات... حضرت جامعهٔ انسانی است .

انجام : وصورت اقالیم سبعه این است (دائرهٔ جغرافیائی) .

۳۲۲۰

نستعلیق چلیپا نوشتهٔ روزسه‌شنبه ۹ج۱/۱۰۷۹آ درمشهدطوس در ش۱ ، ش ۲ بهمین‌خط چلیپا ، ش۳ بهمین خط وراسته نوشته‌شده‌است ، درص۹۵ آمده «دردارالرماة فراه قلمی‌شدسنهٔ ۱۱۲۴».

۱۴س۷×۱۲ ، ۸۸گ۱۱×۱٦/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی .

مجموعه

۱ـ رندوزاهد (۱ـ۵۶) از فضولی بغدادی است (مجلس ۲:۲۵۸).

۲ـ جنگ(۵۷ـ۹۸)شامل : رقعهٔ میرعلی‌شیر ببرادر خود خواجه افضل الدین محمد وفرزند خود عبدالله (۵۷ـ۵۸) وشعرهای شریف کاشی (۵۹) صقیلا (۶۳) محمد قلی سلیم (۶۵) رضای سرخسی (۶۷) سلمان ساوجی (۷۱) امیدی رازی (۷۳ ، ۸۵) کاتبی (۷۵) رفیعای واعظ (۷۷) وحید (۷۸) شانی تکلو (۹۱،۷۹) حاتم کاشی (۸۸) حضرتی طالشی (۹۳) حسنخان شاملو (۹۵) بدرخان رمزی (۹۶) حاذق تبریزی (۹۶) مرتضی‌قلی‌سلطان (۹۶) کمال خجند (۹۷) شیدای هندی (۹۸) فخری (۹۸)عبدالوهاب (۶۴ ، ۹۹) مشرف (۹۵) ظهوری (۱۱۳ هامش) غزالی مشهدی(۱۱۵) محتشم کاشی (۱۳۸) نجاتی (۱۵٤) ثنائی (۱۵۹).

۳ـ طرب‌المجالس (۹۹ـ۱۷۵) ازامیرحسینی (مجلس ۳:۶۲۳ ـ مشار ۱۰۹۰) پس ازدیباچه آمده «قسم‌سیوم‌این‌قسم سیمست ازاقسام کتاب طیب‌المجلس‌سیدسادات امیرسید حسینی قدس‌الله سره ...» در۱٤ فصل است.

آغاز: مانند چاپی.

انجام : که‌درجات‌ودرکات ماعبارت ازان است والله اعلم بالصواب.

دراین بخش است که امیرحسینی از مناظره و گفتگوی انسان و جانوران که دررسائل اخوان صفا آمده بهره برده است.

۳۲۲۱

نستعلیق حبیب‌الله در۱۰۴۳ ، جدول زرین ، عنوان شنگرف ، در۲۱۶ ص ، درصفحهٔ عنوان آمده « ورقاوگلشاقطع‌وسط کاغذ اسعنبولی‌مجدول ... ازبابت اموال اغورلوبیك دیوان‌بیگی‌بتاریخ۲۱شهر... تخاقوی‌ئیل درکتب شعرنی داخل عرض شد» بامهرشاه سلیمان ـ بااین‌اغورلوبیك شاه صفی دشمن شده وچشم اورا درآورده بود واموالش را مصادرکرد (تذکرهٔ نصرابادی ص۳۵)ـ‌اسخه بروسیه رفته بودو

حسینقلی ولد احدی‌خان حاتمی کهدمی آن را در۱۱۶۳ درمسکو خریده و بایران آورده است (پایان). ۱۶س۸×۱۶ ، ۱۵۹-۱۳۳ ×۲۱ ، کاغذ استنبولی - جلد تیماج سبز ضربی مقوایی.

ورقه و گلشاه

بنظم ترکی از شاعری مسیحی تخلص شیعی که فارسی نیز میسروده است بنام شاه عباس بزرگ (ص۷و۸و۲۶و۲۷) بامقدمه‌ای به نثر ونزدیك به پنجهزار بیت . در آتشکدهٔ آذر (ص۳۵) از مسیحی ارمنی بازرگان یاد شده است .

فهرست عنوانها

۱- بیان ایله بوقالوب کتابنك موچین خلقه

۲- بو دوتتمق قاضی حاجاته روی استعانت دور

۳- توحیده دور بونظم دلکش

۴- مناجات وتوکل باغندن بیر دسته گلدور بو

۵- توحیده دور بوبیر قصیده

۶- بو بیرهاندور زخلقهٔ وجود واجب حقدن

۷- بونعت رسول مجتبی‌دو

۸- بیان ایله بومعراج رسولی خاص ایله عامه

۹- بودراثبات سیرسرعت ومعراج جسمانی

۱۰- بوقصیدهٔ اول دردرج نبوت تعتیدور

۱۱- منقبت شیر خدا شاه نجف دور

۱۲- بوقصیدهٔ حضرت شاه نجف سانده دور

۱۳- بوتحریر مطالبده طلب دورحامه دین یاری

۱۴- بودورتعریف شاه دین پناه اول شاه عباسنگ

۱۵- بوقصیدهٔ داخی اول صاحب قران شاننده دور

۳۹- بوورقادایه سیننك دروه دوزتدبیر درمانی
۴۰- همامنکدوربودورمق ایمك اوغلی ایچون سوری
۴۱- بو گلشن خودتماشا گاه بزم سور گلشادور
۴۲- بووصفین ایشدوب عمرواولمقی و گلشایه دورعاشق
۴۳- بوشبیخوندرآلوب قایتدو کیدورعمرو گلشایی
۴۴- یتوب عمروهلال ایلغارایله جنگ ایتله و کیدربو
۴۵- کتورمکدوربوورقایارینی اوردی اعدادین
۴۶- بوغوغاده همامنك ایچسدو کی شهدتنهادتدور
۴۷- بوورقاآتایی فوتدین آه وفغانیدور
۴۸- عمراولمکنی بیان ایدربو
۴۹- بوبنیاد ستمدورنیکله دین ورقای محزونه
۵۰- وداع ایدوب یمن صوبینه عزمیدوربوورینك-درص۱۶۱ عنوان«غزل»دارد ودردنبال نام «مسیحی» آمده‌است ، در۱۶۳ و جاهای دیگر هم عنوان غزل دیده میشود
۵۱- تمامی سخن
۵۲- بوورقای حزیننك حال حالودندوراخبار
۵۳- اولکی خیکید وربوقوم عنتربیرله ورقانك
۵۴- بوورقانیك ایکنجی سواسی
۵۵- اوچنجی جنکیداوراول قوم بدخواه‌ایکه ورقانیك
۵۶- بودوتمق عنتری دودنجی رزمی پهلواینکدور
۵۷- بوصلح ایتمکدوررشاهیله اول قوم پریشانك
۵۸- بودورورقاآلوب خالوسینی اول عنتری ویریك

٥٩ـ بوشبر وحیله‌ورسی ورقاخلاصی قتل عنتردور

٦٠ـ بودشمن باینلوب ورقاحجازه عودقیلمکدور

٦١ـ بومحسن شاه شامی وارمق و گلشان آلمقدور

٦٢ـ بو گلشاء حزنیك آنه میله ماجراسیدور

٦٣ـ بودور گلشاء نا کامنك وصیت قیله دکی سروه

٦٤ـ بومحسن ساهه ویر کلدوراو گلشای نیکونامی

٦٥ـ تیشمك شامه شاهیه ویرمه مك تمکین گلشادود

٦٦ـ بیان ایلر بوورق سر گذشتین عودقیسکمده

٦٧ـ بوورقا یه اول کید قمردن سرونك اخباری

٦٨ـ بوورقا کیتمکیدورشامه وزنکی لرنك جنگی

٦٩ـ بومحسن شاهنك اول مجروحه دورلطف فراوانی

٧٠ـ بواول مجروحه هر کون یاره‌ندورشربت راحت

٧١ـ دوبولمکدوربوورقاشه یتورمکدور آنی یاره

٧٢ـ کوتورمك دست همتدوربوذیل وصل گلشادن

٧٣ـ بیان ایلر بوسورورقاایله گلشامقالاتین

٧٤ـ بو گلشانیك اول استغناده عرض حالیدوریاره

٧٥ـ بوورق نیك تسلی ویرمکی کیتمکدوریاره

٧٦ـ بوورق اول سفرده نقد، جانیق یاره ویرمکدور

٧٧ـ اشیتمکدوربومحسن شاه و گلشافوت ورقانی

٧٨ـ بودور گلشااوزین فیلمق مزاریارقربانی

٧٩ـ مجاوراولمقیدربوشهنك اول مرقدیا که

٨٠ـ بوختم نسخهٔ پرمعجزدوراوختم رسالتدن

۸۱ـ وصیت دوربوفرزنده عزیزه

۸۲ـ بوآخرقوله ویرمك شه آویلدزیب وزینت دور

آغاز:

ای معرفتنك باغ جهاننگـك ثمری

وی مکر متیننك بحروجودنك گهری

ورق دور کمـال عشقنك چنـری

گلشاده دو جمال جننك اثری

... بیان ایله بوقالوب کتابیك موچین حلقه بپیرشب دیجور که سرمستان بقاع نورباده نومیدن مخمور ... محفوظ اوله .

آغاز: بود وتتمق قاضی حاجاته روی استعانت دور.

الحمد لمن اضاه نـوره	و الشکر لمن جلی ظهوره
سبحانك ای شرقدم فرش	شد بار گهت زفرش تاعرش

انجام :

رحمت اونـکا کیم آچند دیده	خـاطر دوروب ایتمیه رمیده
ساله اونـکا پرتـو عطاسین	اصلاح ایده سهودیلهٔ عطاسین

بوشیوه کمیسنـگك اولورسه یاری یا اولا اونـکا همیشه یاری . کتبه العبد الاقل حبیب الله سنه ۱۰۴۲م م

۳۲۲۲

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، حواشی عماد ، لطف الله دارد ، نسخه بخش تصورات است ، یادداشت تملك حسین بن حیدر حسینی کرکی عاملی ومحمدعلی حسنی حسینی طباطبائی و محمد مهدی خلخالی ومیرزا محمدصالح شیرازی دارد.

۲۱س ۶/۵×۱۳ ، ۶۵گ ۱۲/۵×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی.

لوامع الاسرار فی شرح مطالع الانوار

ازقطب رازی است .

۳۲۲۳

نستعلیق خوش آغازسدهٔ ۱۱ ، عنوان سرفصل وسرلوح بزر ، جدول زرولاجورد، حواشی دارد برخی بانشانهٔ «منه ، منه دام‌ظله» ، مهر«یامحمود۱۲۰۷» دارد درپایان ، در۱۰۴ص، ۱۸س۶/۵×۱۴ ، ۳چ۱۲×۱۹، کاغذ سپاهانی ـ جلدمقوای‌آراسته عطف تیماج‌مشکی.

مجموعه

سیزده رساله است ازنظام‌الدین احمد گیلانی ملقب به «فلك» و «حکیم‌الملك» (ص۸۹ و ۱۰۱) گویا مؤلف مضمارددانش برای عباس دوم (مجلس ۲:۳۷۹ ـ دانشگاه ش۱/۳۰۶۵) وشارح نهج‌البلاغه بنام‌اسرارالبراعة وانوارالفصاحه در۱۰۳۶ که‌درص۶۲ ازان یادنموده است (معارف ۱:۱٤٦ ـ سپهٔ ۲:۲۷و۵۳و۱۳۱ ـ حقوق ۲٤٤ ـ منزوی ٤:۲) نام اودرآغاز بسیاری ازاین رساله‌ها آمده است.

۱ـ رسالة من‌الوحدات الی اثناعشریات (۱ـ۱۳) بعربی (انجام‌ناتمام) که‌درآن چیزهائی راکه یکی‌یادوتاتادوازده‌تا هست برشمرده است.

۲ـ رساله درخواص هلیله (۱٤ـ۱۸) بفارسی (آغازافتاده و گویاازهمو).

۳ـ رساله فی تحقیق ماهیة المنی و کیفیه انعقاد النطفة و تولدالجنین وحقیقة الحرارة الغریزیة (۱۹ـ٤۰) بعربی بنام سلطان عبدالله قطب شاه باحواشی « منه ، منه دام‌ظله» نوشتهٔ محرم ۱۰۱۸ (؟) .

٤ـ رساله درتحقیق مادهٔ منوی وانعقاد نطفه بفارسی بنام همان‌شاه (٤۳ ـ ٥٤) خطبه ودیباچهٔ آن بی نقطه است ورساله مانند ترجمهٔ شمارهٔ پیش است ودوفصل دارد.

٥ـ رساله درپیدایش پزشکی وتحقیق‌درالهام‌ولذت عقلی بفارسی‌وسه‌فصل‌دارد.

درپایان آن آمده « چنانکه امیر کل امیردر کتاب مستطاب نهج البلاغه که فقیر آن را ترجمهٔ بفارسی کرده وشرح عربی نموده است» (٥٦_٦٢) .

٦ ـ رساله در خواص برخی از گیاهان مانند هلیله و بابونه و رازیانه و شیردختران وشیرشتر وجندبیدستر وافیون وچوب چینی ومصطکی وفادزهر و تریاق فاروق وجز اینها بفارسی (٦٣_٦٨) .

۷ـ منتخب درة الغواص (٦٩_٨٠) بعربی که درچهارساعت ساخته ولغات را آورده وخطای آنها راروشن نموده است باافزوده‌های خوداو .

۸ـ مایضع الناس فی غیرموضعه (٨١_٨٦) بعربی درbارهٔ غلطهای عامیانه که ذیلی است بر آن یکی .

۹ـ شرح «الکلمات التامات والباقیات الصالحات والحسنات التی یذهبن السیئات» (٨٩_٩٢) بعربی که درسپاهان بسال ۱۰۲۸ نوشته است .

۱۰ـ تحقیق فی اختلاف المذاهب و کثرة طرقه (٩٣_٩٤) بعربی .

۱۱ـ الجبر والتفویض (٩٥_٩٨) بعربی دریك فصل .

۱۲ـ تحقیق سبب کون سورة الحمد عظیم الشأن جلیل القدر (٩٩_١٠٠) بعربی که دررمضان ۱۰٥٤ ساخته است .

۱۳ـ الشهاب فی صحة الاخبار عن الفعل والحرف (١٠١_١٠٤) بعربی که در دهلی درسال ۱۰٤۰ نزدمهابت‌خان فرمانروای آنجا بادانشمندان دراین مسئله گفتگو داشته وبرآنها چیره شده وبدستور اواین رساله را نوشته وخود او آن را « الشهاب » خوانده است (ص۱۰٤).

۳۲۲٤

نستعلیق علی بن حسین در۱۰۱۸ ، جدول زروشنگرف .

۲۱س۸×۱٤ ، ۱۲/٥×۱۹سم ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای.

رساله در نماز

از عبدالله‌بن حسین شوشتری است بفارسی درچهارباب وخاتمه وباب نخستین چند فصل دارد .

آغاز: بعد از حمد وستایش پرورد گاری که اقبال بالکلیة بوی موجب‌خلاصی از آلام است .. چنین گوید ... عبدالله‌بن حسین الشوشتری که این رساله‌ایست دربیان افعال نماز وتوابع آن ازبعضی واجبات دیگر.

انجام: وعمل بآن دور از صواب نیست ثواب نیست .

۳۲۲۵

نستعلیق مظفرحسین‌بن محمد کاشانی در روز شنبه ۳ج۱/۱۰۱۶ درمدرسهٔ صالحیهٔ شیراز و نوشتن آن را در روز یکشنبه ٦ع١ گویا همین سال آغاز کرده است (صفحهٔ عنوان) ، عنوان‌ونشانه‌هاشنگرف ، این کاشانی همان باید باشد که در ق۱۷۹و۱۹۱ و ۲۲۳۰ یاد شده‌است، نسخه در ۱ محرم ۱۱۹۴ از آن ابوالقاسم‌بن محمد مهدی‌بوده است.

۲۰س‌د/۵×۱۱/۵،۵ص۳۰گ۱۲×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج عنابی قهوه‌ای‌درون‌زرد وضربی بالولاومقوایی.

مفاتیح‌الاعجاز فی شرح گلشن راز

ازشیخ محمد لاهیجی است (مجلس ۳:۴۹۹) .

۳۲۲۶

نستعلیق محمدحسن‌بن محمد شفیع نوری درج۲/۱۲۷۳ ، عنوان شنگرف.

۱٦س۸×۱۵ ، ۲۲۳گ۱۲/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی.

ترغيب المسلمين على دفاع المشركين

ازمحمد رضا بن محمد محسن تهرانی بفارسی که در زمان ناصرالدین شاه بنام صدراعظم هنگام یورش انگلیسیها بعمان در یك مقدمه و هشت فصل و یك خاتمه ساخته و در دهۀ سوم ج۱/۱۲۷۳ بانجام رسانده است . نـام مؤلف و کتاب و شاه در دیباچه هست .

آغاز: بسمله . حمدبی‌حد وثنای بی‌عدد فرد یگانه‌ای را سزد که‌سلاطین . . . را مظهرسلطنت خود نموده .

انجام: من‌الالف الثانی من‌الهجرة .

۳۲۲۷

نستعلیق ۱۵ع۱/۱۲۹۰ ، مهر «اسحق» درآغازهست ، در۱۲۹ص .
۲۲س۶/۵×۱۲ ، ۶۵گ۱۰/۵×۱۸/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌زرکوب مقوایی .

ترجمه دليل المتحيرين

ترجمه‌ایست از دلیل‌المتحیرین سید کاظم رشتی از محمد رضی‌بن محمد رضا (فهرست احسایی ۲: ۱۱۱ ـ مشار۶۹۵) جز ترجمۀ حسین‌بن علی تبریزی‌خسروشاهی مورخ ۱۲۴۲ که در ذریعۀ (۸: ۳۶۰) یاد شده است. سر گذشت احسایی وفهرست آثار اوواجازاتی که باو داده‌اند و سبب دشمنی دانشمندان زمان با اودراین کتاب‌آمده و ترجمه هم خوب است .

۳۲۲۸

نستعلیق سدۀ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف .
۲۱س۶×۱۲/۵ ، ۳۶گ۱۰/۵×۱۷/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سبزضربی‌مقوایی .

رساله در رمل

آغاز: بسمله . الحمدلله رب العالمين . . . اما بعد بدانكه اين كتاب مشتمل بردومقاله است مقالهٔ اول مرتب بربيست باب (باب بيستم شانزده فصل است و مقالهٔ دوم درنسخه نيست) .

انجام : جنوبى . . . والله اعلم (تمت بعون الملك الـوهاب و اليه المرجع والمآب .

۳۲۲۹

نستعليق محمد هادى‌بن محمدصالح در۱۱۲۰ ، عنوان شنگرف.
۱۴س۶/۵×۱۴ ، ۱۰۵گ۱۲×۱۷/۵ ، كاغذ سپاهانى موريانه خورده ـ جلدتيماج ترياكى.

حدود وتعزيرات وديات وقصاص

از مجلسى دوم كه در٥ج۱۱۰۲/۱ (پايان نسخهٔ ما) ساخته است (ف ۱۸۷۲ ـ مشار ٥٥٤) .

۳۲۳۰

نستعليق تركى.
۱۵س۹×۱۶/۵ ، ۱۱۰گ۱۴×۲۰ ، كاغذ استنبولى ـ جلدتيماج حنايى.

ديوان

ازابوالفضل سيدابراهيم هاشم نسيمى بتركى (ص۲٤و۳۲) نزديك ۱۸۰۰ بيت غزل نه بترتيب تهجى باتخلص نسيمى. درفهرست سپه (۲:٦٥۹) از « نسيمى » استاد كاتبى ودرمجالس النفايس (۹۰و۱٤٥) از امير سيدنسيمى و ملا نسيمى فرخارى ياد شده است .

آغاز افتاده :

حق بو نسیمی صور شدن   کل اوخی بو کون نهاتبوندن

انجام :

اون سکز منك عالمنك سرن بیلن   کعبتی آینتجك سه شش کلـور

شول (افتاده).

۳۲۳۱

نسخ حسین علی بن فتح علی زنجالی در روز پنجشنبه ۱۳٦٦ بدستور آقازین الدین ، عنوان شنگرف ، حواشی نستعلیق ریز ، در ۱۳۵ص.

۲۳س ۸/۵×۱۴/۵ ، ۱۳۶۸ ، ۲۱/۵×۱۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سبز ضربی مقوایی.

التمهید فی شرح قواعد التوحید

شرحی است از صائن الدین علی بن محمد بن صدرالدین محمد تر که در گذشتهٔ ۸۳۰ بر رسالهٔ افضل الدین ابو حامد محمد بن حبیب‌الله تر کهٔ خجندی سپاهانی (ف ۸۴۲ ـ طوس ٤: ۲۱٦ و ۲۹۸).

۳۲۳۲

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، عنوان شنگرف ، در پایان پنج برگی پراکنده‌ها است ، آغاز و انجام ش ۱ افتاده و ش ۲ در انجام ناقص گذارده شده است ، تاریخ تملك ۱۳۰٦ دارد.

۱۵س ۸/۵×۱۵/۵ ، ۱۳۷۴ ، ۲۱×۱۳ ، کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی.

مجموعه

۱ـ جنگ قطبشاهی (سراسر دفتر) بفارسی ، گردآورند ددر دیباچه می‌نویسد که من نخست بدستور قطب شاه از تاریخ الحکماء گزین کرده و در جنگی که او دستور ساختن آن را داده بود گنجانده‌ام و سپس خواستم پاره‌ای از سخنان بزرگان که در

مکارم اخلاق و احیاء و کشف‌الغمه وربیع‌الابرار واخوان صفا و جز اینها هست گرد کنم ودردنبال آن بیاورم و بدستیاری میرمحمد سعید جملة‌الملك دام ظله بنظر شاه برسانم . این « مجموعهٔ منتخب » دارای یك مقدمه وچند باب و خاتمه است چنین است‌فهرست آن‌تااندازه‌ای که درنسخه هست .

باب اول در دعا وذکروحمام ومسواك وانگشتر .

باب دویم دردوستی و دشمنی .

[باب سوم] درعفو وعقوبت و توبه وعذرپذیرفتن .

این نسخه بارسالهٔ اخلاقی ش۲/۲۷۲۵ بی‌ارتباط نیست وعنوان باب‌اخیر کتاب ما با عنوان باب چهارم آن یکی است وهردوهم‌جنبهٔ مذهبی‌شیعی دارند.

۲ـ آداب (هامش برگ ۳ر ـ ۱۶ر) گزیده‌ایست از حلیة المتقین‌محمدباقربن محمدتقی مجلسی درچهارده باب بفارسی .

۳۲۳۲

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، عنوان درشت ، انجام افتاده : «فصل‌الواو یاو گوشه یو یو تعجب» ،محمد محسن حسینی درصفحهٔ عنوان مینویسد که من نسخه را درجفغ (۱۰۸۴) بیکتومان خریدم . ۱۷س۸×۱۶ ، ۳۴۶گ۱۳/۵×۲۳ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج عنابی‌زرکوب .

فرهنگ

فرهنگ فارسی بفارسی است در چند باب بترتیب تهجی آغاز کلمه هریکی درچند فصل بترتیب تهجی پایان‌آن درست مانند مجمع‌الفرس سروری (سپه ۲:۲۲۲). نام کتاب درصفحهٔ‌عنوان‌بخط کهنی‌آمده: « فرهنگ » وبخط تازه تری : «دستوراللغه» ومیتوان‌آن را «فرهنگنامه» که در ص ۴۰۰ یاد شده است هم‌نامید گویاهمان‌فرهنگ

یا نسخهٔ میرزا ابراهیم است (مجلس ۳: ۱۰۹ ـ سپه ۲ : ۲۲۹ ـ دیباچهٔ فرهنگ نظام ج ٤ ص به) دراین کتاب ما از سعدی یادشده است (٤٤۲ در کلمهٔ ایلخان).

آغاز: بسمله . حمدله . . . و بعد فاقول هذا کتاب فی بیان معانی الالفاظ کما وجدته فی کتاب اللغات والله تبارك وتعالی اعلم بالصواب . باب الالف فصل [فی الالف] آرا امر آرایندن و آراینده و بمعنی ثانی استعمالش مرکب آیدچون سخن آراوعروس آرا ای سخن آراینده وعروس آراینده.

۳۲۳٤

شکستهٔ نستعلیق ۲۲ رجب ۱۲۲٦ درش ۲، ش ۱ بهمین خط ، عنوان ونشان ورقم شنگرف. ۱۷ س ۸/۵×۱۴/۵ ، ۱۴۴-۱۴۴×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی درون ضربی .

مجموعه

۱ـ زایجه (۲ پ ـ ۸۲ ر) ازمحمد رضای هندی ستاره شناس است برای کلبعلی بیگا پسر احمدخان پسر مرتضی خان دنبلی که درخوی درشب دوشنبهٔ ۱۱ ذی قعدهٔ ۱۱۷٤ زاده شده است دریك مقدمه وچهارمقاله ویك خاتمه وازباب چهارم مقالهٔ یکم تاپایان کتاب بیشتر جدول نجومی است (مجلس ۲:۹۵).

آغاز: بسمله . وبه نستعین . الحمدلله الذی خلق الانسان فی احسن تقویم... حمد وسپاس عالی اساس بی غایت وشکروثنای بی قیاس دوراز نهایت ذوالجلالی راسزد.

درص ۱۷۸ از میرابوالحسن فراهانی و امامقلی خان فرمانروای فارس و در ص ۲۰۹ از خواجه عبدالرضای مرودشتی کلانتر مرودشت ودرص ۲٤٤ ازآقا محمدناظر یادشده است .

۲ـ حل المسائل (۸۳ ر ـ ۱۳۳ پ) از قطب الدین بن عبدالحی حسینی لاری (ف ۲۲۰۸ ـ استوری ۲:۸۸).

۳۲۲۵

استعلیق مؤلف و نسخه خط خوردگی دارد و بحاشیه رفته دردوشماره وهردو نسخهٔاصل است . عنوان شنگرف .
۱۹س۸×۱۴/۵، ۱۱٦گ۱۴/۵×۱۹/۵ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج سبز.

مجموعه

۱ـ رساله درعلم (۱ـ۱۱۷) ازعلی‌قلی‌بن قرچغای‌خان درعلم اجمالی و تفصیلی واجب وعقول ونفوس وبسیارسودمند است .

آغاز: بسمله . سبحانك‌لاعلم لنا الاماعلمتنا ... وبعد این رساله‌ایست‌از کمترین بندگان علی‌قلی‌بن قرچغای‌خان دربیان علم اجمالی وتفصیلی واجب ... مشتمل برنه مقاله است .

انجام : وجهدالطاقة من تمجیده انتهی کلامه الشریف (تذنیب فصل ٤مقالهٔ۹).

۲ـ مرآت‌الوجود والمهیة (۱۱۹ـ۲۳۱)ازهمو ودرآن‌ازمشاعرصدرا یادشده‌است (ص۲۱۵) بسیاررسالهٔ سودمندیست .

آغاز: بسمله . الحمد لواهب‌العقل و الحیات و الصلوة علی معطی المراتب و الدرجات ... وبعد کمترین بندگان علی قلی‌بن قرچغای خان معروض میدارد کـه از بیست وسه سالگی تاحال تحریر که چهل‌وشش‌سال است عمرخودرا ... صرف حکمت حقه وتفاسیر کریمه واحادیث شریفه کرده‌ام و درهمهٔ مسایل منطقی و طبیعی و الهی شب‌وروزتفکرخالص... کرده‌ام خصوصاً درمسئلهٔ وجودوماهیت ... ودرمسئلهٔعلم‌واجب باشیا و کیفیت علم واجب باشیا وصدوراشیا ازعلم واجب ودرمسئلهٔ حقیقت‌نفس‌ناطقه وقوای او ودرسعادت وشقاوت ونجات ازشقاوت و وصول باقصی کمالات و سعادات که درین سه مسئلهٔ فکر بسیار بسیار کرده‌ام ودرهر کدام رسالهٔ علی حده نوشته‌ام و این

رساله که یکی از آن سه رساله است در تحقیق ماهیت ووجوداست ... و این رامشتمل بریك مقدمه وچهارده مقاله ساختم ومرآت الوجودنام نهادم .

انجام : ومتذوت بغیرمیداند اینست که درمثنوی میگوید :

ماعدمهاییم و هستیها نما — تو وجود مطلقی فانی نما

۳۲۳۶

شکسته نستعلیق محمدشفیع حسینی فراهانی در ۱۳۱۱ در ش۱ وش۲ بهمین‌خط، مهر محمد شفیع حسینی در پایان هست.

۱۳س۲۰×٦ ، ۲۰/۵×۱۳/۵ـ۳۲گ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا.

مجموعه

۱ـ سر گذشت نامه(۱ـ۴۰)سر گذشت میرزاعیسی وزیر ومیرزایوسف صدراعظم وعنوان فصل دارد وتاریخ سیاسی قاجاراز آن روشن گشته ووضع آشفته وهرج و مرج آن زمان درآن یاد شده است .

آغاز: بسمله. وبه نستعین ـ میرزاعیسی را برخودتقدیم ندهد همدروصف میرزا موسی تقصیر کرده .

انجام : تادرمیانه خواستهٔ کردگار چیست بمن‌الله ویمن توفیقـه حرره شفیع الحسینی الفراهانی فی شهرشعبان‌المعظم ۱۳۱۱.

۲ـ نصایح‌الملوك فی‌السیروالسلوك (۴۱ـ۴۵) از سخنان بزرگان ایران است .

آغاز: بسمله . حمدله ... اما بعد این رساله ایست مشتمل بر مواعظ و اندرز سلاطین عجم ... ونامیده شد بنصایح‌الملوك فی‌السیروالسلوك .

انجام : وسمت عدل منظورباشد. کیکاوس .

۳۲۳۷

نستعلیق سدهٔ ۱۴ .
۱۵س۹/۵×۱۴/۵ ، ۱۷۴گ۱۵/۵×۲۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی کار محمد باقر که نامش درروی جلد کنده شده است.

مجموعه

۱ـ الباقیات الصالحات (۱ـ۱۲۷) از رحیما رحیم بن حاج محمد کریم خان بن ابراهیم کرمانی وخطب تحمید و تصلیه است بعربی وفارسی وقصیدهٔ عربی وعرفانی شیخی است (ص۱۶) .

آغاز: بسمله . افضل مابه الافتتاح فی البدء والبداء و اکمل مابه الاختتام فی الختم والنهاء .

انجام : ودهر الداهرین الی یوم الدین .

۲ـ دیوان (۱۲۸ـ۳۲۲) از همو در ۴۸۳۰ بیت و گویا دنبالهٔ شمارهٔ پیش است.

آغاز:

الحمدلله العلـی المالك الحق المبین
الواحد الفرد الولـی الله رب العالمین

بس کن رحیما نك سخن خاموش ازما و من
اوخواه او من من مزن ختم سخن بادت بدین

انجام :

رحیم بن کریم بن ابراهیم از دو دریا کف
بدید احسان که کرد از بهر محسن کار احسانی

۳ـ دیوان (۳۲۳ ـ ۳۴۶) از «دوست» پیرو گروه شیخی و دوستار حاجی محمد

کریم‌خان‌وعرفانی‌است. نزدیك ۳۵۰ بیت غزل است بترتیب تهجی با تخلص دوست و درپایان ترجیع بندیست .

آغاز:

شه‌مهرمنظرمه نما بنمای چهرهٔ دلگشا

که زبس‌نکویی‌ودلگشاهمه‌جانفزایی‌ودلگشا

زلقای آن‌رخ‌فرخم نه‌غم بهشت‌ونه‌دوزخم

که چه‌مات‌شاه‌نکورخم‌چه‌مراخوشی‌وچه‌ناخوشا

زده‌دوست‌خیمه گه‌امیدبفنای‌والی‌خوش‌نوید

که‌بمهریحکم‌مایرید که‌بلطف‌یفعل‌ومایشا

انجام :

که‌زحق‌قدس مهدوی‌است گواه　　　　که هوالله لا اله سواه

۳۲۳۸

نستعلیق علی‌بن ابی‌الحسن حسینی مازندرانی در۱۲۴۱ در ش۱-۹ وشفیع‌بن عبدالمجید در شب پنجشنبه ۲۸ذی‌حجهٔ ۱۲۵۷ در ش۱۲ ، ش۱۱ هم بهمین خط است، ش۱ حواشی دارد برخی‌با نشانهٔ«منه»، در ص۱۸۵-۱۸۷پراکنده‌ها است‌ودرجاهای دیگرپیش‌از آن .

۱۸س۸/۵×۱۴ ، ۱٦۰۳۹۴ ×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج حنایی ضربی.

مجموعه

۱ـ رسالة فلسفية (۱ـ٤۹) بیشترمباحث علم‌الهی درآن‌آمده وبایدازمتاخران باشد . دران ازارسطو والمتفلسفة المتاخرين والمعصومون و الحكماء یاد شده است . پس ازمقدمه مانند ۱۱ عنوان‌است که‌سفید مانده وباید «فصل» باشد چنانکه‌درهامش آمده است .

فهرست فصلها

آغاز: بسمله. وبه نستعین. الحمدلله الذی هدانا الصراط المستقیم ... اما بعد فیجب ان یعلم [ان] لکل علم لابد من ثلثة امور ان لم یکن شیء منها لم یکن ذلک العلم: الموضوع والمسائل والمبادی.

انجام: وبالحرکة الدائمة التی کانت من الاحوال اللازمة لجوهر الفلک صار الطبع بالنفس ولاجلها فاعلا بمعنی المقولة فی مقابل الانفعال و صارت النفس بالعقل ولاجله محرکة والعقل بفاعله ولاجله صارمدرکا وعاقلا للاشیاء لنفسه وعارفا بجاعله وراجعا الی فاعله الذی هو الفاعل والغایة بذاته فسبحان الذی بیده ملکوت کل شیء و الیه ترجعون سبحان ربک رب العزة عما یصفون وسلام علی المرسلین والحمدلله رب العالمین.

۲ـ سر گذشت یا السیرة (۵۰ـ۵۵) ازجوزجانی برای ابن‌سینا .

۳ـ العروس(۵۶ـ۵۹)ازابن‌سینا (مهدوی ش۸۹)درست مانند نسخهٔ ش۳۳۹/۱۹ که در ف ۷۸ بنام‌اثبات‌العقول یادشده‌ودراین نسخه بنام «اثبات‌المبدء الاول جل جلاله وبیان ترتیب الموجودات و کیفیة صدورها عنه» خوانده شده است .

٤ـ دفع‌الغم من‌الموت (۵۹ـ٦٤) ازمشکویهٔ رازی (مهدوی ش۱٦۸)

۵ـ آغازوانجام(٦٤ـ۷۲)ازاثیرالدین‌ابهری‌درمعرفت مبدأ ومعاد(ش٣٤/۲٤۰۱) جز نسخهٔ سپه (۲۱:۳) و حقوق (ص۵) ومجلس (۲:٤۰۵ ش ٤/٦٤۰) و بروش مشایی محض درست مانند هدایهٔ خوداو.

درآن از مشایخ وحکمای اشراق ومحیی‌الدین اعرابی و رئیس (ابن سینا) یاد شده است . چنین است فهرست مطلبهای آن .

قسمت اول درمعرفت مبدأ

فصل اول دربرهان واجب الوجود .

فصل دوم درتوحید واجب الوجود .

فصل سوم درتنزیه واجب الوجود .

فصل چهارم دراثبات معلول .

فصل پنجم در کثرت عقول

فصل ششم دراثبات نفوس فلکی .

قسم دوم درمعاد :

فصل اول درمعاد جسمانی .

فصل دوم دربطلان تناسخ .

فصل سیم دربیان آنکه نفس فاسد نشود بعد ازخرابی بدن .

فصل چهارم درمعاد روحانی .

فصل پنجم در کرامات ومعجزات ووحی والهام .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . الحمدلله رب‌العالمین ... قال‌المولی العلامةافضل المتاخرین اثیرالملة والدین الابهری تغمده الله برضوانه واسکنه اعلی جنانه: بدانکه غرض‌ازعلم‌الهی‌معرفت‌مبدء ومعاداست ومعرفت‌مبدءآن باشد که‌واجب‌الوجودرابدانی وفیضان موجودات را از او معلوم کنی وبرعالم ملکوت اطلاع یابی ومعادآن‌باشد که روح بعد ازخرابی بدن باقی خواهد بود وسعادت اوبدانستن موجودات باشدولذت‌او بدان باشد که بعالم ملکوت متصل شود وشقاوت او بجهل باشد لاجرم ماعلم الهی را بدوقسم کردیم قسم اول درمعرفت مبداء وقسم دوم درمعرفت معاد و هریکی مشتمل است برچند فصل .

انجام : و چون خلاصهٔ علم الهی ببرهان معلوم شد در کتب متکلمـان نظر نباید کرد تا اعتقاد باطل درنفس جای‌پذیر نشود و شك وشبهه پذیر نباشد چنانکـه شیخ الرئیس بدین معنی اشارت کرده است که جل جناب الحق عن ان یکون شریعة لکل وارد اویطلع علیه الاواحدبعد واحد والحمدلله رب‌العالمین والصلوة والسلام‌علی خیرخلقه محمد وآله الطیبین الطاهرین المعصومین .

۶ـ رسالة فی‌العشق (۷۲ـ۸۸) ازابن‌سینا (مهدوی ش ۹۰) .

۷ـ سریان نور وجودالحق فی الموجودات (۸۸ ـ ۱۰۲) از صدرای شیرازی (طوس ۱۲۹:۴) .

۸ـ کتاب ارسطوطالیس الی عیسی (۱۰۳).

آغاز: یا طبیب‌النفوس المریضة بداءِ الجهالة .

انجام : الی صراط مستقیم .

۹ـ شرح بیت «دی برسر گورزله غارت کردم» (۱۰۳) ازشیخ‌محمدنوربخشی لاهیجی‌اسیری (مجلس ۶۷۲:۳) در نسخهٔ ما از شیخ بهایی دانسته شده است.

۱۰ـ شرح مثنوی (۱۰۴ـ۱۳۹) ازعلی‌بن شیخ فضل‌الله گیلانی که‌شعری‌دشوار از مولوی را روشن نموده ودر ۱۰۶۶ بدان میپرداخته است (فـ۱۳۸) .

درآن ازچهارسفر یاد شده است .

آغاز: بسمله . و به نستعین . ستایش وسپاس بی‌قیاس احدیة الذات و احدیة الصفاتی را سزد که در مقام احدیت جملهٔ موجودات رادرحجب عدمیت مکمون ومستور گردانیده ... چنین گوید . . . علی گیلانی که بعضی اعزه . . . فرمودند که این بیت مثنوی ازمولوی معنوی که :

کور کورانه مرو در کربلا　　تا نیفتی چون حسین اندربلا

در مجالس مذکورمیگردد بعضی اعزه تشنیع میکنند و بعضی توجیه میفرمایند... و ازاین فقیر ... پرسیدند که شما را در این بیت چه بخاطرمیرسد .

انجام : اورا غلام گردان . تم بتوفیق الله ... در سال هزار شصت و شش در ماه ذی‌الحجه این دو کلمه درشهرشیرازمرقوم رقم شکسته قلم علی بن شیخ فضل‌الله گیلانی قو[ا]می زاهدی گردید ... بکرمه وعفوه .

۱۱ـ شرح خطبهٔ شقشقیه (۱/٤٤۱ـ۱۷۷) بفارسی ازابراهیم بن محمدحسن گرگانی یك مقدمه دارد دربارهٔ صحت استناد این خطبه وشرح است وترجمهٔ فارسی . درپایان آن هشت پرسشی است که عرب عراقی بدست علی داده و سبب این شد که علی (ع) سخن خود را ببرد از گفتهٔ شیخ ابوالحسن کیدری شارح‌نهج‌البلاغه. دران ازشیخ علی طبرسی در تحفة‌الابرار وطوسی در تجرید واز کنزاللغة یادشده‌است.

آغاز: بسمله . یا من دل علی ذاته بذاته شکر و سپاس واجب الوجودی را که دلایل وجود او حاصل از ذات باوجود او است ... امابعد معلوم بر ارباب دین و ملت اینکه حضرت مرتضی علی (ع) در کلام خود که مشهور شده بخطبهٔ شقشقیه از کلام نهج‌البلاغه شکایت نمود ازابابکر وعمر و عثمان و شیعیان ومحبان عجم از معنی آن کلا بی‌بهره‌اند فقیرحقیرابراهیم بن محمد حسن الجرجانی الفاظ آن خطبه‌را بی‌زیاده ونقصان مگر بجهت توضیح وبیان بلغت فارسی ترجمه نمودم.

انجام : باآنکه طلب شفاعت نموده ازوارث او بر او اسقاط حاصل کند والله اعلم-ترجمهٔ خطبهٔ شقشقیه از کلام حضرت مرتضی علی (ع) که از جملهٔ خطب کتاب نهج البلاغه است .

۱۲- جواب بعض الاخوان فی المعاد الجسمانی (۱۷۷-۱۸٤) ازشیخ احمداحسایی در رد اعتراض بر گفتهٔ او که انسان را دوجسم ودوجسد است ودرمعاد یکی ازآنها که عنصریست بر نمیگردد (فهرست احسایی ۲:۳۵) .

آغاز: بسمله . حمدله ... وبعد فیقول ... احمدبن زین الدین ان بعض العلماء الاعلام اعترض علی بعض کلماتنا فی بیان احوال الانسان و ذکر الاجسام و الاجساد فیما یتعلق بامر المعاد .

انجام : فانك تری معنی واحداوالله سبحانه الموفق وکتب ... احمدبن زین الدین فی لیلة الخمیس آخر جمادی الاولی سنة ۱۲۳۲ .

۳۲۳۹

نستعلیق ۱۲۹۴ در ش۱ ، ش۲ مورخ روزشنبه ۱۱ رمضان ۱۲۹۴ ازروی نسخهٔ نوشته شدهٔ شش سال پس ازشرح ، عنوان شنگرف ، نسخه در ۲۰ع۱/۱۳۵۵ ازآن شریعت سنگلجی رضاقلی بن حسن بوده است .

۲۴س ۱۰/۵×۱۷ ، ۱۶۸گ ۱۶/۵×۲۴ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی .

مجموعه

۱- مطلع خصوص الکلم فی معانی فصوص الحکم (۲ پ - ۲٦ ر) ازداود قیصری همان مقدمهٔ آن (ش۱/۳۰٦٦) .

۲- شرح فصوص الحکم (۲٦ پ - ۱٦۸ پ) از عبدالرزاق کاشانی (طوس ٤ : ۱۸٦ - مجلس ۲:۱۸:٤) در۱۰۳ سال پس ازتألیف متن که در۵۲۷ ساخته شده است.

۳۲۴۰

نستعلیق ترکی ابراهیم‌بن محمدبن عثمان درپایان ج۱۱۴۹/۳ نزد ادرس افندی، نشان‌شنگرف، حواشی دارد ، بایادداشت احمدبن حسن ایروانی ، درآغاز فهرست مطالب‌کتاب است و پراکنده های دیگر دراینجا ودرپایان ، مهرمحمدعلی مورخ ۱۲۳۳ دارد .

۱۷س۸×۱۴/۵ ، ۱۳۰گ۱۳/۵×۲۰، کاغذ استنبولی - جلدتیماج قهوه‌ای ضربی.

امتحان الاذکیاء

شرحی است مزجی بر لب‌الالباب فی علم الاعراب بیضاوی که گزیده‌ایست از کافیهٔ ابن حاجب از مولانا پیر محمد بر کلی در گذشتهٔ ۹۸۱ (چلبی‌درلب‌الالباب) . دردیباچه نامی بکتاب داده نشده و ازسخن نویسند نسخهٔ ما و چلبی بر میآید کـه دانشمندان آن را چنین مینامیده اند . نویسنده نام مؤلف را هم « محمد بر کـوی » نوشته است .

آغاز: بسمله . وبه نستعین. الحمدلله وسلام علی عباده‌الذین اصطفی ... و بعد فلما اردت ان ادرس کتاب‌اللب المنسوب الی ... عمرالقاضی البیضاوی ... سالنی بعض اصحابی ان اکتب لهم شرحا ... فاستجبت .

انجام: اکرمتکس ومررت بکش .

۳۲۴۱

شکسته نستعلیق خوش‌گویاازخود شاعر در سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف، جدول زنگارولاجورد، سرلوح زرین ، درپایان دوصفحه ونیمی‌کلمات قصاراست بعربی.

۱۷س۷/۵×۱۵/۵ ، ۲۸گ۱۲/۵×۱۹ ، کاغذ فرنگی زرد - جلدتیماج سرخ.

دیوان

گزیده‌ایست از سروده‌های واله سپاهانی آقا محمد کاظم که سر گذشت او در مجمع‌الفصحا (۵۵۹:۲)هست وشعرهاای که درآن آمده در س٦س۹وص۹س۱۱وص۱۰

س۱۱ وص۱۵ س٤ و ص۲۵ س۳ وص۲۷ س۱۰ وص۳۱ س۱۰ وجاهای دیگر نسخهٔما هست . تخلص واله هم درآن دیده میشود و بحرشعرهاهم درعنوانها معین شده و غزل است بترتیب تهجی ورباعی (سپه ۲ : ٦۹٦).

آغاز پاره شده :

• • • • سخنی از زبـان مـاست
ورد زبـان خلق بـود داستـان ما

• • • • ز غیـر نهفتیم آن چنان
کاکه نشد ز راز دل ما زبان ما

گم کرده‌راه وخیره درین‌دشت‌میرود
تا سر برآورد زکجا کاروان ما

ازناوکت چو سینهٔ ما رخنه‌رخنه‌شد
دیگر چگونه پرده بپوشد بزار ما

انجام :

در ملك سخن سلسلهٔ جنبانی نیست
در باغ‌بیان مرغ خوش الحانی‌نیست

گیرم که بمن کشف شد اسرارسخن
واله بکه گویم که سخندانی نیست

گـاهی بـدر حرمسرا می گردم
گـاهی بـدر کلیسیا می گردم

گفتی ز پی چه دربدر می گردی
بیما[رم] و از پی دوا مـی گردم

۳۲٤۲

استعلیق سدهٔ ۱۳ ، نشان شنگرف.
۱۴س‌ه۱/٦×۱۲/۵ ، ۱۴۰گ‌۱۱×۱۸ ،کاغذ فرنگی - جلدتیماج‌حنایی

شرح التهذیب

شرحی است بقول از محمدباقر بن محمد جعفر شریف طباطبایی بر تهذیب المنطق تفتازانی که بدستور امان‌الله‌خان ضیاءالملك ساخته است (ص۳و۴) .

آغاز: بسمله الحمدلله الذی خلق الانسان وعلمه النطق والبیان . . . فیقول ... محمدباقر بن محمد جعفر الشریف المنتهی الی الطباطبا انه قد اتفق لی التلاق... بحضرة... ضیاء الملك امان‌الله‌خان .

انجام : فان کان الموضوع فی القضیة شخصا (ننوشته مانده) .

۳۲۴۳

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، آغاز و انجام افتاده است ، در ۵۹۲ص. ۱۹س ۷×۱۶/۵ ، ۳۹۶ــ۱۲ ۲۱×۱۲ ، کاغذ ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی.

جامع اللطائف

دیوان محتشم کاشانی است درهفت بخش (ادبیات ۱۵۰ ـ مشار ۴۷۲) بادیباچهٔ نثری تقی‌الدین محمد حسینی گردآورندهٔ دیوان در سرگذشت محتشم بافهرست قصائد بااشاره بشمارهٔ صفحه . بدینگونه است :

دیباچهٔ (۱ـ۱۸) .

۱ـ دیوان قصائد شیبیه (۱۸ـ۳۳۴) .

۲ـ غزلهای شبابیه (درنسخه نیست) .

۳ـ غزلهای صبائیه (۳۳۷ـ۴۵۸) .

۴ـ غزلهای جلالیه (درنسخه نیست).

۵ـ غزلهای نقل عشاق (درنسخه نیست).

۶ـ ضروریات (۴۶۰ـ۵۶۸).

۷ـ معمیات (۵۷۰ـ۵۹۲).

۳۲۴۴

نسخ معرب سدهٔ ۹و۱۰ ، عنوان شنگرف ، یادداشتی درهامش در میانه هست که با تامل درآن شاید تاریخ تقریبی نسخه بدست بیاید ، درآغاز چندین برگ نونویس است ، ازپایان افتاده و میرسد به مبحث شفعه ، نسخه ازآن حسام‌الدین بن عذافه غروی بوده است (صفحهٔ عنوان) نیزازآن دوکس دیگر. ۱۶س۸×۱۳ ، ۱۵۹گ ۱۳×۱۹/۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی فرسوده

الانتصار

از سید مرتضی که بترتیب کتابهای فقه برای وزیر عمید ساخته است (طوس ۵ : ۵۳۹).

۳۲۴۵

نستعلیق ۱۰ شعبان ۱۲۷۵ متن زیرخط سرخ در ش۱ ، ش۲ نستعلیق چلیپا مورخ ۱۱ع۱/۱۲۸۰ ، ش۳ نستعلیق ۱۰ ذی‌قعدهٔ ۱۲۷۷ ، ش۴و۵نستعلیق ذی‌قعدهٔ ۱۲۷۷ ، ش۶ بی‌تاریخ ، نشان‌شنگرف. ۱۳س۸×۱۵/۵ ، ۱۰۴گ۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی.

مجموعه

۱ـ شرح کبری (۱ـ۱۰۵) جز بهجةالطالبین چاپ سنگی ۱۳۱۷ ق.

آغاز: بسمله . (بدانکه آدمی را قوتی است دراکه ...) بدانکه آدمی مرکب است از روح وبدن.

انجام: پس لاشجر نیست.

۲ـ بحرطویل (۱۰۶ـ۱۰۸) لعن برخلفاوبنی‌امیه است.

آغاز: میکنم حمد خدایی که مرا داده تولاوتبرا که کنم لعن زبیداد.

انجام : لیك کهنه حریفی بود اوهم عزبهای جهان را .

۳ـ رساله‌درحقیقت‌ومجازواستعاره (۱۰۹ـ۱۶۰) دارای فصل درسه‌طایفه وتنبیه واستدراك وتکمله‌وتتمه وقلب‌دارای سه تقسیم وچهارسریه، ومیسره دارای‌دوتقسیم، وساقه دارای مقدمه ومقصدوخاتمه. درآن ازخواجه ابوالقاسم سمرقندی‌وسعدتفتازانی یاد شده وبیست وپنج نوع علاقه برای مجاز برشمرده شده است.

آغاز: بسمله . وبه نستعین . حمد بی‌حداحدی را رسد که حقیقت مالکیت و ملکیت را مدارست ... این رساله‌ایست در تحقیق حقیقت و مجاز . . . بتفصیل اقسام استعاره وافی ... مشتمل‌برمقدمه وچندی(؟) وساقه .

انجام : یاقول بزیادت حذف را اختیارباید کرد و بزیادت لفظی راضی نباید شد اللهم اختم عاقبة امورنا بالخیر ... یامستغنیا عن کل غیر.

٤ـ رسالة فی‌تقدیم‌المسندالیه (۱۶۱ـ۱۷۱) درآن از«ماانا‌قلت» بحث شده واز جرجانی وسکاکی وسید یاد گردید.

آغاز: بسمله . قال صاحب‌الایضاح و قدتقدم المسندالیه لیفید التقدیم تخصیصه بالخبر الفعلی ای قصرالخبر الفعلی علیه ان کان المسند الیه بعد حرف النفی‌بلافصل.

انجام : وهذا هوالذی‌شنع‌به مولانا علی رحمه‌الله علی‌علماء هذاالفن‌الشریف.

۵ـ رسالة فی تقدیم المسندالیه(۱۷۱ ـ ۱۸٤) ناظر برسالهٔ پیش است و مانند حاشیه‌ای‌برآن ودرآن سه فصل میباشد وازشرح علامه بخط کمال‌الدین حسین‌فارسی که نزد شارح خوانده شده وتصحیح شده است وازعضدایجی وتفتازانی‌یاد گردید.

آغاز: بسمله . قوله ارادبالخبر الفعلی ههنا الفعل المنفی‌اعنی‌عدم‌القول الخ ، حاصل اعتراض السید قدس سره آخرالکلام‌بعدتاویل الفعل بان یرادنفی الفعل.

انجام : لکن الکلام فی افادة التقدیم الاختصاصین هذاآخرماأردنا ایراده فی المقام المشتبه [علی] کثیر من الافوام (تمت الرسالة للشیخ الاسلام الهراة فی اواسط شهرذی‌القعدة سنة ۱۲۷۷).

۶ـ رساله درنامهای برجها (۱۸۵ ـ ۲۰۴) درآن شعرهای : «بشرطین زن بمیرد درآن سال . . .» آمده است .

آغاز: بسمه . حمدله . . . بدانکه اسماء بروج ازین بیت معلوم میشود: ازحمل ها الف زثو نشان ـ ب زجوزا وجیم ازسرطان .

انجام : مگر ساختن مسمومات والله یعلم .

۳۲۴۶

نسخ ذی حجهٔ ۱۲۹۲، جدول زرد و شنگرف ولاجورد ، خط مورخ شعبان ۱۳۰۴ ومهر یحیی خان مشیرالدوله وزیرامور خارجهٔ دولت ایران درآن هست ومی نویسدکه بفرزندم میرزا حسین خان معتمد الملك بخشیدم (صفحهٔ عنوان)

۱۲ س ۶/۵×۱۲ ، ۴۰ گ ۱۱×۱۷ ،کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی .

رسالهٔ پاپریه در موجزی از اقوال نحویه بزبان پارسیه

ازعلی بن محمد تقی طوسی دریك مقدمه و پنج باب بنام مظفر الدین ولی عهد بروش پرسش و پاسخ وبفارسی بسیار بدوعرب منش (ص۴و۵و۸ دیباچه) .

آغاز: بسمله . حمد منزه از ادراك وقیاس ملیك غربی مثالی را سزا است.

انجام : تاازنوشند گان سلسبیل والعافین عن الناس شمرده شوند بفضل الله وجوده علی عباده تم بالخیر فی شهر ذی الحجه سنة ۱۲۹۲.

۳۲۴۷

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، ازپایان افتاده درنیمه‌های باب ۲۴ کتاب یکم، مالك محمد علی بن حسن علی قاری بامهر ۱۱۰۶و۱۰۹۱ .

۱۱س ۸×۱۳/۵ ، ۱۳۵گ ۱۳×۱۸ ، کاغذ سمرقندی ــ جلد تیماج مشکی مقوایی عطف سرخ.

المبسوط

در قرائت است از حافظ محمدبن محمود بن محمد بن احمد بن علی شریف

سمرقندی همدانی بغدادی و بفارسی و عربی. نام مؤلف و کتاب در دیباچه هست.
درسه باب: نخستین فارسی ودومی وسومی بعربی است (مجلس ۳: ۳۰ ـ نشریه ۱ : ۱۳۰ ـ
استوری ۱ : ۴۰ و۱۲۱۸ ـطوس ۲ : ۲۴۳)

۳۲۴۸

شکسته نستعلیق ۱۲۸۳ ، ۱۳۹۰ بیت ، یادداشت پسر مولف بنام عمادالدین بن حاجی ملاعبدالله قندهاری درصفحهٔ عنوان هست .
۱۳س۷×۱۲/۵ ، ۵۳گ۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی ضربی.

البرهان فی دفع شبهات الشیطان

از فاضل عبدالله بن نجم الدین قندهاری در گذشتهٔ ۱۳۱۱ در یك مقدمه و چند باب وخاتمه (ذریعه ۳ : ۹۰) درپاسخ به شبهه های ابلیس که شهرستانی یاد کرده و شوشتری هم بدانها پاسخ گفته و درپایان برخی از نسخه‌های مجالس المؤمنین هست .

آغاز: بسمله الحمدلله الذی وفقنا لاقامة البراهین لدفع شبهات الملحدین . . .
این رساله‌ایست موسومه ببرهان فی دفع شبهات الشیطان از . . . عبدالله بن نجم الدین القندهاری .

انجام : والعنهم لعنا وبیلا آمین یارب العالمین قداستراح قلمی من ترقیم هذه الکلمات فی یوم الخمیس غرة جمادی الثانی من سنة ۱۲۸۳ ثلث وثمانین وماتین بعد الالف ... ص وآله .

۳۲۴۹

نستعلیق بد رحمن علی بواسحیق درروز شنبه ۱۳۰۶ .
۱۷س۹×۱۶ ، ۱۰۱گ۱۵×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی.

دیوان

از حکیم شمس‌الدین مسعود بن علی‌سلانی سوزنی کلاشی سمرقندی است که در ۱۳۳۸ درتهران بچاپ رسیده است، نزدیك ۳۲۰۰ بیت (مجلس ۳ : ۳۰٦ ـ سپه ۲ : ۲۰۹ ـ ذریعه ۹ : ٤۷٦) .

۳۲۵۰

نسخ محمدصالح بن عبدعلی شوشتری درروزشنبه ۹ رجب ۱۱۰۳ ، عنوان و نشان‌شنگرف ، متن زیر خط سرخ .

۱۷س۷×۱۴ ، ۲٦۸گ۱۲/۵×۱۹/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سرخ مقوایی .

نورالانوار فی شرح کلام خیر الاخیار

شرحی است بر صحیفهٔ سجادیه از سید نعمةالله جزایری و بچاپ رسیده است (منزوی ۱:٩٦).

۳۲۵۱

نستعلیق روزآدینه ۱صفر ۱۳۰۴ در ش۱ ، شعبان ۱۳۰۵ درش۴ ، ش۵ مورخ روزشنبه۲۹شعبان ۱۳۰۵، مورخ ۱۳۰۵ درش٦ ، ش۷ مورخ ۱۳۰٦ ، ش۸ مورخ روزآدینه۲٦رمضان۱۳۰۷،همهٔشماره‌هایك خط است.

۱۷س۱۰×۱۴ ، ۱۵۰گ۱۷×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج عنابی‌ضربی‌مقوایی.

مجموعه

۱ـ میزان‌الادب (۱ ـ ۱۳۹) از عصام‌الدین اسفراینی در گذشتهٔ ۹٤۳ یا ۹۵۱ یکدوره صرف است باعنوانهای فائده .

آغاز: بسمله . الفاظ عرب که حفظ ورعایت آن بر هرادیب . . . لازم است و

مشتمل بر دو بحث است: اول مشترکات الفاظ عرب و برخی قواعد، مبحث دوم در شرح شواهد.

انجام: و بعد ضم کنی اشباع را مثلا والسلام (تمام شد کتاب المسمی بالمیزان الادب والسلام مورخهٔ یوم جمعه غرهٔ صفرالمظفر در شب شنبه ۱۳۰٤).

۲ـ الدرة النظمية (۱٤۰ـ ۱۵۰) در تجوید از رجایی که بنام فتحعلیشاه قاجار در ۱۲٤۵ ساخته است.

آغاز: تجوید رجائی . بسمله . مفتاح بیان هر کلام است .

ای نام نامیت شده مفتاح هر کلام
وی از کلامت این همه عالم در انتظام

....

در زمان فتحعلی شاه قجر ظل الـه
حامی دین ماحی ظلم و رعیت را پناه

....

درة النظمية گفتا نام تاریخش خرد
چونکه مضمونش بود از بهر قراها سند

انجام :

کنز لؤلؤ عقد اثباتش بود قاری بخوان
یاد گیر و یاد ده هر کس بود مشتاق آن
یوم جمعه ثامن ذیحجه فی عین الضحا
کرد اتمامش رجـائی ملتمس دارد دعا

۳ـ نصاب صبیان (۱۵۱ـ۱۷۳) از فراهی است.

۴ـ قواعد القرائة (۱۷۴ ـ ۱۸۲) از عبدالجواد خادم که بفرمایش بزرگواری دریك مقدمه و چندین قاعده وخاتمه ساخته‌است، نام مؤلف دردیباچه هست .

آغاز: کتاب قواعد القرائة . بسمله . الحمدلله والصلوة علی رسول‌الله . . . وبعد ستون دین نمازاست وشرط آن قرائت است .

انجام : ولله الحمدالله اکبر.

۵ـ منطق منظوم (۱۸۴ـ۲۰۶) از نورعلی‌شاه (طوس ۴ : ۳۹۳ ـ چاپ سنگی ۱۳۱۷ ق در هامش بهجةالطالبین ـ مشار ۲۴۰) .

۶ـ صغری (۲۰۷ـ۲۱۰) که‌ازمیرسید شریف دانسته اند (طوس ۱ : ۴۲ منطق و ۳۹۸۰۴).

آغاز: کتاب صغری درمنطق . بسمله . بدانکه هرچه درذهن درآید اگرخالی باشد ازحکم آن را تصورخوانند .

انجام : لکنه لیس بفرد فهوزوج .

دو کتاب بدین نام است یکی کهبا کبری چاپ ۱۳۳۴ خ تهران دیده میشود دومی درمجموعه‌ای ازچند کتاب منطق بفارسی وعربی چاپ سنگی کانپور در۱۹۲۵ استکه درست مانند این نسخه ونسخهٔ ش ۱۴۸ آستان قدس است. درفهرست مجلس (۲ : ۳۸۶ ش ۶۲۶/۷) از رساله‌ای بنام کبری یاد شده جز کبرای متداول وبنام میرسیدشریف .

۷ـ اصول دین و فروع دین (۲۱۰ـ۲۵۶) از سیدعلی مجتهد قزوینی، عنوانها اصل ومطلب ووجه ومسئله وفصل است .

آغاز: بسمله . کتاب اصول وفروع دین ازتألیفات مجتهدالعصر آقائی آقاسید علی دام ظله ساکن القزوین . الحمدلله رب العالمین . . . اما بعد پس این رسالهٔ مختصریست دراصول‌عقاید که باصول دین نامیده شده‌اند وارکان فروع‌دین وواجبات ومستحبات نماز .

انجام : در تشهد برزمین گذارد. الحمدلله اولا وآخرا وظاهرا وباطنا والسلام.
تمام شد اصول و فروع ۱۳۰۶ .

۸ ـ سؤال وجواب (۲۵۵ـ۲۷۶) از خادم گویاهمان عبدالجواد و سی پرسش وپاسخ است .

آغاز: هوالله تعالی.

ابتدا لعنت بشیطان رجیم   بعدبسم‌الله الرحمن‌الرحیم

....

گربدعوی صادقی‌ای‌پرهنر   از اصول وازفروعت ده خبر

....

میکنم‌ازتوسؤال‌وده جواب   دم مزن والله اعلم بالصواب

انجام :

این همه قول فقیهان کبار   کرد خادم نظم بهر یادگار

درجمادی اول فرخنده فال   یکهزاروسیصدوچاراست‌سال

....

پس بود گردوغبارت نهمین   هم بقاء بی جنابت دهمین

۹ـ درج‌المضامین (۲۷۵ـ۲۷۸) منظومهٔ فارسی درتجوید در ۷۲ بیت ازمختار قاری نابینای سپاهانی که در ۹٤۹ ساخته‌است. در پایان آن آمده (ذریعه ۸ : ۵۹):

عصراثنین‌ازصفرعاشرشمرابیات‌آن   لؤلؤ درج مضامین نام‌وسالشرا بدان

۹٤۹   ۷۲

قاریا زین نظم موجز بهره چون‌یابی‌نما

در حق مختار أعمای صفاهانـی دعـا

آغاز: بسمله وهوالعزیز .

رسالة موسومة بدرج‌المضامین   فی تجوید کلام الله رب العالمین

ای کلام‌ازاعظم نام‌توزیوریافته   وازصفات‌وازسپاست زیب پیکریافته

انجام نسخه : بیان مد کهیعص وحمعسق والمالله .

۳۲۵۲

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ واز محمدیحیی‌بن محمدشریف در۱۰٦۷ در برگ آخر ، عنوان‌ونشان ومتن شنگرف ، حواشی‌با نشانهٔ « منه ، محمدبن مرتضی المدعو بنورالدین ، احمدبن‌علی‌محمد ، س قدس‌سره‌، س ، شریف (میرشریف) ، ملاشمسا» پاره‌ای ازحواشی گویا بخط تازه‌تر ودربرگهای‌جداگانه‌است،در انجام نسخه آمده : « انما یلزم ان‌لو کانت الحرکات مجتمعة فی‌الوجود بالفعل‌هوهم. تمت‌مباحث‌امرالعام بعون‌الله تعالی فی سنة ۱۰٦۷ من‌الهجرة النبویة. حررالورق الخاتمه العبدالضعیف محمدیحیی‌بن محمد شریف عفی‌لهما» یادداشت در بارهٔ دوزلزلهٔ سپاهان در شب دوشنبه ۲۸ شوال ۱۲۱۷ و شب سه‌شنبه ۱۳ شعبان ۱۲۱۸ درصفحهٔ عنوان هست .

۳۱س۷×۱۵ ؛ ۱۳گ۵۴×۲۲ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سبزضربی.

شرح حکمة‌العین

از شمس‌الدین محمدبن مبارکشاه بخاراست.

۳۲۵۳

نسخ عبدالقادربن محمد حاجی درروزشنبه ۸ذی‌حجه ۱۰۵۷ ، عنوان شنگرف ، مالك محمدغنی حسینی ومحمد مهدی ، یادداشت تاریخ ۷ ذی‌حجهٔ ۱۰۰۹ دراصفهان دارددرصفحهٔ‌عنوان .

۱٦س٦/۵×۱۳ ، ۱۳گ۱۷۸×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدسرخ‌زرکوب مقوایی‌درون سبز .

اخلاق ناصری

از خواجهٔ طوسی است وبامقدمهٔ جدید .

۳۲۵٤

نسخ چلیپای سدهٔ ۷و۸ درش۱ ، نسخ سدهٔ ۷و۸ در ش۲ و صفحهٔ آخرآن تازه تر مورخ ۱۱۰۲ وباحواشی «س‌م» وعنوان شنگرف ، مالك سیدحسین‌بن عبدالغنی حسینی باخط ومهراو ، با مهراحمدبن حبیب‌الله فنجانی ، در گ ۳ شعرهای فارسی است ، درص ع شعرهای عربی‌است.

۲۰س۸/۵×۱۳/۵ ، ۱۰۳گ ۱۲×۱۸ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج عنابی مقوایی .

مجموعه

۱ـ الاحادیث العشرة (۳ پ ـ ٤ ر) ده حدیث نبوی است باسندآن.

آغاز: قال مولانا . . . قوام الملة والدین الساری الجندی رحمة الله علیه قرأت هذه الاحادیث العشرة عند شیخ الطریقة ... نظام الملة والدین الجندی ... فی... مسجد الجامع بجندمرارا عند فصل الربیع .

انجام: وهارب لاینام هاربها. تمت الاحادیث العشرة والحمدلله ... اجمعین.

۲ـ شرح الرسالة الشمسیة (٤ پ ـ ۱۰۳ر) از سعد تفتازانی که در جام بسال ۷۵۳ ساخته است (ف ٦۲ ـ طوس ش ۱۱۵و۲٦٦ ـ چلبی درالشمسیة) .

۳۲۵۵

نسخ خوش ۱۲۴۵ ، عنوان شنگرف ، جدول زروزنگار ولاجوردی ، باسرلوح زیبا .
۷س۵×۹/۵ ، ۳۶گ ۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی ضربی کنارمشکی باجدول و ترنج درون مشکی ضربی.

تنبیه الکاذبین

از اسماعیل بن ابراهیم خان قاجار کرمانی بنام مرتضی قلی خان وکیل الملك در یك مقدمه و دوباب: نخستین درستایش صدق وراستکاری ودرست گفتاری درسه فصل، دومی درقبایح کذب درسه فصل ویك خاتمه. نام مؤلف و کتاب دردیباچه هست.

آغاز: بسمله . منت وافرخدای کون ومکان را که خامهٔ قدرتش صورت عدم را معنی وجود بخشید .

انجام: پی نیکان گرفت مردم شد (بجهت امتحان قلم مسوده شد شهر صفر المظفر ۱۲٤۵)

۳۲۵۶

نستعلیق درمتن وهامش ازسدهٔ ۱۱ ، جدول زرین ولاجورد ، عنوان شنگرف ، در۲۵ص،انجام افتاده ، مهرمنتصر دیوان در آغاز هست بایادداشت تملك اوبنام محمودپسرمیرزا حسینخان دررمضان ۱۳۱۵ ، مالك دیگرمیرزا فتحعلی‌مخصص .

۱۵س۱۰×۱۹/۵ ، ۲۶۳گ۱۳/۵×۲۳/۵ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج تریاکی ضربی مقوایی کار اشرف حسینی در۱۳۰۱ (روی‌جلد).

دیوان

از حکیم انوری است نزدیك به ۱۵۲۲۰ بیت باعنوانهای قصاید .

۳۲۵۷

نستعلیق وشکسته نستعلیق خوش علی‌منشی تبریزی « خارج ازقوج ومقطوع‌المواجب» در۱۲۹۵ ازروی نسخهٔ آقامیرزا محمدحسین نایب‌اول ومنشی مخصوص سفارت اطریش .

۱۳س۹×۱٦/۵ ، ۱۵۳گ۱۵×۲۲/۵ ، کاغذ فرنگی - جلدمقوا عطف تیماج تریاکی.

مجموعه

۱ـ کتابچهٔ غیبی یادفترتنظیمات با «عنوان جناب مشیرالدوله»(۱ ـ ٤۹) از ناظم‌الملك‌میرزاملکم‌خان،همان‌رویای ملکم‌وخواب‌قانون گذاری،مورخ ۵صفر۱۲۸۰ (ص۱ـ۵۳ چاپ ۱۳۲۷ خ تهران بنام مجموعهٔ آثار میرزا ملکم‌خان) .

۲ـ رفیق ووزیر (۵۱ـ۷۱) که‌بساخت‌نامه‌ایست بشاه باعنوان «عریضه» (مورخ شعبان ۱۲۹٤) ازهمو (ص۵۳ـ۷۱ چاپی) .

۳ـ دفترقانون (۷۳ ـ ۱۳۱) (مورخ روزآدینه پایان رجب ۱۲۹٤) از همو (ص۱۱۹ـ۱٦۵چاپی) .

٤ـ دستگاه دیوان با عنوان «ایران نظم ندارد» (۱۳۳ـ۱۵۹) ازهمو (مورخ ۱ شعبان) (ص ۷٤ـ۹٥ چاپی ـ ادبیات ۳۱۹).

٥ـ رسالهٔ فراموشخانه (۱٦۰ـ۱۷۲) ازهمو (دیباچهٔ محیط طباطبایی بر مجموعهٔ آثار میرزا ملکم خان ص لا).

آغاز: رسالهٔ فراموشخانه. هوالله تعالی. جناب آقاداستان فراموشخانه البته بعرض شما رسیده است.

انجام: حال وقت تحقیق شما است والسلام خیر ختام

٦ـ پاسخ برسالهٔ فراموشخانه (۱۷۳ ـ ۱۸۰) گویا ازعلی منشی تبریزی در خرده گیری از آن.

آغاز: جوابی استکه یکنفر از اهل تبریز بکتابچهٔ فراموشخانه نوشته است بسم‌الله والحمدلله والصلوة علی محمدو آله دراین تاریخ کتابچه‌ای ازمیرزاملکم درباب فراموشخانه بنظر رسید که بیکی ازعلماء نوشته.

انجام: وتخلف ازقول او را (افتاده).

۷ـ پولیتیکیهای دولتی (۱۸۱ـ۲٤۲) ازهمو (ص ۱٤۸ـ۲۰۰ چاپ بمبئی).

۸ـ تنظیم لشکر ومجلس اداره یاانتظام لشکر ومجلس تنظیمات (۲٤٥ـ۲٦٥) از همو (ص ۹۷ـ۱۱۷ چاپ ایران).

۹ـ کج بینان و یاوه سرایان (۲٦۷ ـ ۲۷٦) از همو و عنوان «مجمع فضلای یاوه سرایان در آن آمده است.

آغاز: بعد ازآنکه از منزل مفسد بیرون آمدیم رفیقم مرا برد میان چند فرقهٔ عزیبه که همه ازطایفه کج بینان بودند.

انجام: تعجب میکنند که چرا شما را درسلك دیوانه‌ها محبوس نساخته‌اند.

۱۰ـ مروو تر کمان (۲۷۷ـ۲۹۸) از همو دربارهٔ سیاست انگلیس در افغان و

ترکستان ووضع جغرافیایی مرو وبخارا وخراسان وترکمانها وسیاست دولت ایران در اینجاها .

آغاز: درباب مروترکمان تفصیلی عرض کردم ،

انجام : این خیالات ... بی حاصل است آفرین خدای برپدری که تو پرورد مادری که توزاد والسلام خیرختام (هزارآفرین بر کسی که ملتفت اینفقرات است)۰

۱۱ـ خزانهٔ مالیهٔ دولت عثمانی (۲۹۸ ـ ۳۰۲) از همو و کتابچهٔ واردات سال (۱۲۷۷ـ۱۲۷۸) دولت عثمانی است وارقام بسیاق .

آغاز: مقدارواردات عمومیه خزانهٔ مالیه واسامی محل واردات دولت عثمانی که به پنج قسم منقسم شده است درسنهٔ ۱۲۷۷ هجری .

۳۲۵۸

نستعلیق سدهٔ ۱۲و۱۳ ، عنوان شنگرف ، ش۱ ازآغازافتاده ویك سطرازاصل۷را دارد ، ش۱۳ ازآغازوانجام‌افتاده وبخط تازه‌تریست‌درهامش ، درهامش‌گ۵۲ر آمده : « غزلیات حقیرفقیرظفرعلی»، درهامش‌گ ۴۶ پ نام شاه سلطان حسین دیده میشود ، درهامش ۴۲ ر یادداشت حسن بن میرزا محمد مهدی مورخ ج۱/۱۲۳۶ هست باچند بیتی بخط او .

۱۹س‌۷/۵×۱۷ ، ۷۳گ۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی‌مقوایی۰

مجموعه

دراین مجموعه ده رسالهٔازسیدعلی همدانی(۷۱٤ـ۷۷٦) است (گفتارعلی‌اصغر حکمت بنام«ازهمدان تا کشمیر» در یغما سال ٤ ص ۳۳۷ـ۳٤۳ـ ذریعه۷٦٥:۹)) :

۱ـ الاصول العشرة (ا ر و پ) ازخیوقی ومتن ده قاعدهٔ سیدعلی‌همدانی‌است .

۲ـ رسالهٔ فتوت (۱ پ ـ ۱٤ پ) از سید علی همدانی که بنام شیخ حاجی بن طوطی علیشاه قتلانی که باولباس فتوت همچنانکه ازدست ابوالمیامن محمدبن محمد اذکانی پوشیده بود پوشانیده است ساخته است باعنوانهای «ای‌عزیز» .

آغاز: بسمله. وبه نستعين . شکروسپاس صانعی‌را که حدایق ریاض‌موجودات را ازبیدای ظلمت‌آباد عدم بصحرای وجودآورد ... اما بعد یقول ... المعروف‌سیدعلی الهمدانی ... ای عزیز بدانکه لفظ اخی‌لفظی است متداول گشته.

انجام : ومنافق اسیر مال .

۳ـ سرالطالبین (۱۴ پ-۲۶ر) ازهمو که یکی ازشاگردان بنام برهان بن عبدالصمد از روی نوشته‌های‌پراکندهٔاستاد گردآورده‌است، عنوانهای‌آن‌هم«ای‌عزیز» است .

آغاز: بسمله . حمدی که برورق احداق بصایراولوالابصارازملاحظهٔ آثارغایت آن عاجز ... امابعد این جواهرالفاظی است ازالهام ... سیدعلی‌الهمدانی . . . براوراق مختلفه نوشته بود . . . آن را ترتیب داد . . . برهان‌بن عبدالصمد و . . . سیرالطالبین نام نهاد .

انجام : ازلذت حلاوت ... محروم نگرداند نسأل الله الکریم المنان ان یرینا مکایدالنفس . . . بفضله و رحمته انه قریب مجیب و الحمد لله وحده والسلام علی من اتبع الهدی .

۴ـ رسالهٔ سلوك (۲۶ پ — ۲۸ر) ازهمو باعنوانهای «ای‌عزیز» .

آغاز: بسمله .

پی نبری ذره ای آنچه طلب میکنی
تا نشوی ذره وار در غم او ناپدید

... ای درویش گفت وشنود تو وامثال توبدین کلمات واظهاراین نمط عبارات بدان سلیم دل ماند .

انجام : و اوردنا مشارب اصفیائه بمنه و کرمه و وجوده انه قریب مجیب و الحمدلله وحده والسلام علی من‌اتبع‌الهدی .

۵ـ انوار (۲۸ر ـ ۵۲ر) ازهمو که در پاسخ شیخ شهاب الدین سهروردی ساخته وحال سالك را بامیوه‌ها وخوردنیها مانند کرده است (۳۰ر).

آغاز: بسمله . حمدبی‌حد وغایت‌وثنای بی‌عد ونهایت حضرت مطلقةنورالانوار را ... امابعد ... شیخ‌شهاب‌الدین ... پرسید از انواروتفصیل آن واجب نمود چند کلمه نوشتن .

انجام : مزین گردانـاد بمنه و کرمه انه قریب مجیب و السلام علـی من اتبع الهدی .

۶ـ معرفت خداوند (۵۲ر ـ ۵٤ر) از همو .

آغاز: بسمله. الحمدلله‌الذی وزب(؟) کل‌لسان‌المشکور(؟)بکل‌نطق‌وبیان ... ای عزیز بدانکه‌غرض جمیع‌حکما وعلماازتصانیف‌واوضاع انواع علوم‌معرفت کتاب وسنت است ،

انجام : درمنزل هشتم بود والله‌اعلم بالحقایق و الحمدلله‌رب‌العالمین‌والسلام علی من‌اتبع الهدی .

۷ ـ مناميه (٥٤ ـ ٥٩ر) ازهمو (ش ۳٦/ ۲٤۰۱) .

۸ ـ عقلیه یاحقایق اهل ایقان وعرفان (٥٩ر ـ ٦٧ر) از همو دربارهٔ عقل ونامو صفت آن درسه‌باب .

۱ـ درفضیلت عقل ازقرآن واخبار .

۲ ـ اسامی و صفات عقل از اقوال حکما و متکلمان و اهل کشف و تحقیق ازمشایخ .

۳ـ درتفاوت درجات خلق‌دراکتساب حقایق عقلی .

آغاز: بسمله . وبه نستعین ، حمدوثنای نامتناهی آن فاطر حکیم را که اشعهٔ انوار مصباح عقول را جناح همم سایرآن منازل غیب گردانید .

انجام : ومابه منازل الدرجات العلی بمنه و کرمه انه قریب مجیب والحمد[لله] وحده والسلام علی من اتبع الهدی.

۹ـ آداب وسیر اهل کمال (۶۷ر-۶۹ر) ازهمو.

آغاز: بسمله. اذا انت اعددت المرایا تعددا الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی اما بعد چون خلاصهٔ اهل عالم بعدد انبیا ... اعیان اولیااند.

انجام : بشرط محافظت آداب ارباب قلوب. تم هذه الوصیة.

۱۰ـ همدانیه (۶۹ر-۷۲ر) دربیان معنی اسم همدان و وجه تسمیهٔ شهر از همو وبروش عرفانی است ودران ازفخررازی و گفتهٔ او «آنکس که بداند وبداند که بداند...» یادشده است. عنوانهای آن «ای عزیز» است.

آغاز: بسمله من مقالات حضرت سیدعلی همدانی قدس سره شاه راه شریعت محمدی و مسالك طریقت احمدی بر سالکان بیابان طریقت و زندان میدان حقیقت بضیاء اشعهٔ انوارحقایق علوم آن عزیزروشن باد.

انجام : واکثر اهل زمین بدین صفت اند الا ماشاءالله و لذلك خلقهم و تمت کلمة ربك صدقا وعدلالامبدل لکلمات الله والحمدلله وحده والسلام علی من اتبع الهدی

۱۱ـ حقیقت نور (۷۲ر-۷۸ر) از همو که بدرخواست «پهلوان حقیقت محمد خرد» نوشته است.

آغاز: شکروسپاس آفرید گاری را که بکمال علم ازراه محبت نور ارادت در اراضی باطن انسان... بذرشجرهٔ انسانی گردانید.

انجام : زبان را بصلوات، برروح سرور کاینات ... متحرك داند و صلی‌الله علی خیرخلقه محمد و آله وصحبه اجمعین.

۱۲ـ گفتار خواجه‌عبدالله انصاری (۷۸ر-۷۹پ).

آغاز:

ای زدردت بی‌دلان را بوی درمان آمده

یاد تو مر عاشقان را مـونس جان آمده

... ای کریمی که بخشندهٔ عطایی و ای حکیمی که پوشندهٔ خطایی .

انجام افتاده : ونقدها ربودند عاقبت .

۱۳ـ دیوان (هامش) ازظفرعلی کرمانی (ذریعه ۹ : ٦٥٥) بخط خود که در ۱۲۱۷ نوشته است (هامش ٤٨پ) با بندهایی به نثر گویا ازاو. تخلص او «ظفر» در چندین جا درنسخهٔ ما دیده میشود .

۳۲۵۹

شکستهٔ نستعلیق احمد شیبانی در ۱۳۴۹ ازروی خط عطاخان پسرحاجی‌میرزا ابراهیم خان برای مؤلف در۴ رمضان ۱۳۱۱ در ش۱ ، بهمینگونه خط و مورخ ۱۲۷۰ در ش۲ ، نستعلیق ۱۳۰۵ در ش ۳ از میرحسین ، بهمین‌گونه خط ولی ریزتر ومورخ ۱۲۰۳ درش۴ که نوشتهٔ محمدباقرشیبانی کاشانی‌است.

۱۷س۹×۱۷ ، ۳۰گ۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد پارچه‌ای درون وگرداگرد تیماج مشکی.

مجموعه

۱ـ رساله درسیاست (۱ـ٤٥) ازمیرزا حسنخان سرتیپ نایب سفارت ایران در اسلامبول وقنسول ایران درقاهره وبصره درزمان ناصرالدین‌شاه دربارهٔ اوضاع ایران وبرای این شاه ساخته است .

آغاز: بسمله . درنظرارباب بصیرت وخبرواصحاب فضیلت وهنرجای هیچ‌شبهه و تردید نیست که دولت ... ایران مدتهااست که ما بین دوحالت متضاد متباین گرفتار تلاش بزرگ ودچار بحران عظیم است .

انجام : ودرحمیت وهمت مشار بالبنان.

۲ـ فرسنامه (۱ـ۲۸) فهرست ٤٥ فصل آن درآغاز نسخهٔ ما هست.

آغاز: فهرست فصول کتاب فرسنامهٔ حکیم ارسطو و غیره است . . . فصل اول هشت نشان وعلامت است که دراسب اگر باشد بداست.

انجام: فصل ٤٥ دعای چشم زخم برای اسب است ... الطاهرین المعصومین.

۳ـ کنوزالرموز (۱ ـ ۱٦) خواص برخی از امور است از رهگذر پزشگی و اخلاقی.

آغاز: الحمدلله علی افضاله . . . این رساله مشتمل است بر ده فصل و خاتمه مسمی است بکنوزالرموز.

انجام: پیوسته باوضوبودن توفیق رفیق باد بمحمد وآله الامجاد.

٤ـ تحفه‌الوزراء (۱ـ۱۰) همان رسالهٔ چهل بابی که هرباب آن چهار نصیحت دارد.

۳۲٦۰

شکستهٔ نستعلیق خوش‌چلیپای سدهٔ ۱۱، ش۲ نسخ و نستعلیق درمتن‌وچلیپا ، ش۳و۴و۵ نسخ‌چلیپا درمتن وهامش ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول زرین ، همهٔ شماره‌ها را باید یکی‌نوشته باشد، ص ۱۹٦ یادداشتهای تاریخ ، ۱۲۳۷و۱۲۱۴ و۱۳۱۳ و۱۲۱۲ و۱۲۰۱ و۱۲۱۸ و۱۲۲۷ و۱۲۳۴و۱۲۳۵دارد، مالك عبدالحسین بن حاجی محمد حسن در۱۲۵۹.

سطرچلیپا ۷×۱۷ ، ۱۲۴گ۱۲×۲۲/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی زرکوب.

مجموعه

۱ـ لطیفهٔ غیبیه(۱ـ٥٤) شرحی‌است‌ازمولی‌شاه محمدبن محمد دارابی‌شیرازی بردیوان حافظ (ش۳۱٤۱).

درآغازآمده : « این رساله که ترجمهٔ لسان الغیب است ومسمی‌به لطیفهٔ غیبیه است مرتب برمقدمه وسه باب وخاتمه شد . مقدمه دربیان اصطلاحات اهل عرفان. باب اول دربیان ابیات مشکله.

باب دویم دربیان معانی ابیات باصطلاح اهل عرفان.

باب سیوم دربیان معانی ابیات مخالف ظاهر.

خاتمه دربیان تفألاتی که ازدیوان اعجاز نشان آن سرحلقهٔ اهل عرفان نسبت بهر کس جلوه وظهور یافته».

درنسخهٔ ش ۳۱٤۱ پیش از خاتمه آمده « درسنهٔ سبع [و] ثمانین [و] الف‌در... شیراز درعرض دوهفته سمت تحریریافت» در خاتمه یاد شده از تفالی که شاه‌اسماعیل صفوی حسینی بهادرخان انارالله برهانه بدرخواست ملامگس ازدیوان حافظ کرده و تفال شاه تهماسب حسینی صفوی وشاه عباس حسینی صفوی وتفال شاه عباس‌ثانی‌دربارهٔ کشتن سیاوش خان: «شاه ترکان سخن مدعیان میشنود ـ شرمی از مظلمهٔ خون سیاوشش باد» و داستان کنعان‌بیك قزوینی و گمشدن برادرش یوسف بیك در جنگ احمداباد گجرات در سال ۱۰٦۲ که شارح‌دراحمداباد گجرات رفته‌بود (سال ۱۰۵۲ در نسخهٔ ش۳۱٤۱) و تفال خود شارح پس ازمرگ پسر و ازبودن خود او در داراب وتحصیل علم درآنجا واشتیاق بشیراز وتفال بدیوان حافظ در این‌باره و تفال فتحعلی سلطان‌پسرخان‌عالی‌شان‌امام‌قلی‌خان«درروزجشن‌سرتربت‌حافظ که‌اواخرماه‌رجب‌است»

پس شارح درسال ۱۰۵۲ (یا۱۰٦۲) در گجرات بوده و در ۱۰۸۷ این شرح را ساخته است.

آغاز: بسمله. فصیحترین کلامی که فصحای بلاغت شعار و بلغای فصاحت‌دثار کتابهٔ دیوان خود سازند حمد وستایش ونیایش کبریاییست که حضرت‌خاتم‌النبیین که نبی‌امی‌آن بارگاه است برلب فصحای عدنان وبلغای قحطان بنوعی مهر خموشی زد که بغیرازاقرار بعجز کلامی ازایشان صادرنشد و ازغایت اضطرار و نهایت قصور از عدم توانایی معارضهٔ طعن سنانی برفقرات انسانی اختیارنمودند.

انجام: درآنحالت (بی‌تحاشی ازجای جسته) سنگ مزار آن سردفتر اهل عشق را از بوسه ها پیاپی تنگ شکرساخت. تمت بالخیروالبرکة.

۲ـ جنگ (۵۵ـ۹۵و۱۱۵ـ۱۶۹و۱۸۲ـ۲۴۷) شعرعربی است و تفسیر ودعای احتجاب وحرز علی (ع) ودعاهای دیگر مانند توسل و حرزیمانی و مناجات و دعا و اختتامات سیفی ودعاء حجب و جزان وزیارات و از مجموعهٔ سید داماد هم نقل شده است (۱۹۰).

۳ـ خلق الاعمال (۹۶ـ۱۱۳) بعربی گویا بندیست از کتابی.

آغاز: باب فی انه لایکون شیء فی الارض من افعال الخالق و افعال الخلق الا بالخصال السبع بمشیة و ارادة وقدمر ان الارادة هی العزیمة علی المشیة و تاکدالعزم والثبوت علیها.

انجام: بلا اختلاف الذات بالترکیب و التجزیـة و التبعیض ولا اختلاف المعنی.

درآن عنوانهای: «باب السعادة والشقاوه، باب الخیر والشر، باب الارادة وسائر الصفات، باب البداء» آمده و ازعلامهٔ حلی و کشف الحق و شرح آن و از غزالی و شرح اعتقادات صدوق وسیدداماد وسید معین الدین ایجی شافعی وتفسیرفخررازی یاد گردید وشرح اخبار شیعی است دراین بابها.

۴ـ نامهٔ همدانیٓ ببهبهانی (۱۷۰ـ۱۷۴).

آغاز: رقعه‌ای که سلطان العالمین میرزا ابراهیم بخاتم المجتهدین شیخ بهاءالملة والدین نوشته. لوامع تجلیات صدق وصفا وشوارق ظهورات خلت و وفا که از مشرق اشراقات ذهن نفاذ ... انبعاث یافته بود.

انجام: و بتحقیق رجاء الراجین جدیر والسلام علی من اتبع الهدی.

۵ـ نامهٔ بهایی بهمدانی (۱۷۴ـ۱۸۲) پاسخ همین نامه است (ف۵۰۴) درانجام این نسخه چند سطری افزوده دارد.

۳۲۶۱

نستعلیق درمتن وهامش گویا ازخود شاعر از سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان شنگرف.
۲۵س۸/۵×۱۶/۵ ، ۱۴۰-۲۴۵×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا.

مصیبت نامه

مثنوی است دربارهٔ وقایع کربلا از روی کتابهای معتبر شیعی وپس ازمجلسی ساخته شده است درآن ازاین طاوس وصدوق هم یادشده است .

درآن آمده :

ای که میخوانی مصیبت نامه‌را هم بگرید هم بگریاند تو را

آغاز :

چون حسن زهر جفا کرد نوش آمدش از عالم غیبی سروش

انجام :

توبیان وشرح عشق ازمن مخواه بشنو از بدو جلوس پادشاه

۳۲۶۲

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ازخود مؤلف .
۱۹س۱۴×۱۷ ، ۱۷۰-۲۹۷×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا عطف تیماج تریاکی.

حاشیة الفرائد

از عبدالعظیم اصفهانی واجازه‌ای که محمد علی‌بن محمدباقر در ۱۳۰۴ برای او بخط خود نوشته است در میانهٔ نسخه‌دیده‌میشود.درسر گذشت‌شیخ‌مرتضی انصاری و ذریعه (۱۵۸:۶) از آن یاد نشده است .

آغاز: بسمله ... قوله اعلم ان المکلف اذا التفت آه ، شرط اتفق لاحرازالموضوع لاناطة التکلیف به .

انجام : فی الباقیة ایضا الصورالاولی .

۳۲٦۳

نستعلیق مؤلف و نسخه اصل ازسدهٔ ۱۳و۱۴.

۱۸س۱۳/۵×۱۷ ، ۳۴۹گ۱۷/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی.

الفوائد

از مؤلفی شیعی عارف متاخر ، عنوانهای فائده و تنبیه و تذنیب دارد و عرفانی صرف و ازعلم خدا وتجلی اوومقام علمی نفس وتجرید و دیگر مطالب فلسفی در آن یادشده وشعرهای مثنوی در آن گواه آمده است. درپایان «فائدة فی بیان ان الایجاد عبارة عن استتار الحق تحت صور الاعیان و حجب الماهیات» دارد واز ظاهر و باطن و قضا و قدر و وجود یا نور مطلق الهی وهویت و توبه و تنزل مقام انسانی بحث شده و رسالهٔ جدایی را میماند.

آغاز: بسمله . فایدة فی بیان علم الحق بنفس ذاته وذات الاشیاء و من المعلوم ان اعلی العلوم علم الشئی بنفس ذاته .

انجام : ونور انواره عبارة عن انوارالاولیاء .

۳۲٦٤

نستعلیق روزدوشنبه ۱٦ رجب ۱۳۳۹ ، عنوان و نشانشنگرف.

۹س۷×۱۵ ، ۱۵۰گ۱۳/۵×۲۱/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکیمقوایی.

عين العلم و زين الحلم

در هشت باب است با يك مقدمه و بعربی در اخلاق مذهبی گويا از محمد بن عثمان بن عمر بلخی مؤلف الوافی فی النحو وچلبی آن را چنين ناميده وازخودمؤلف هم در كتاب ياد نشده ولی در بارهٔ نام كتاب چنين آمده « واسمه المطابق للمسمی عين العلم واساسه الكتاب والسنة وشيم الصحابة » (ص۶) گويا آن را برای ركن الدين محمد ساخته است (ص۵) .

آغاز: بسمله . و به نستعين . يارب ياربّاه باسمك ابتدی و بك و بنور قدسك اهتدی .

انجام: وآخر دعوانا ان الحمدلله رب العالمين والسلام علی عباده الصالحين والصلوة علی رسوله خاتم النبيين وعلی اتقياء امته اجمعين.

نستعليق هندی سدهٔ ۱۳ ، نشان شنگرف .

۱۵س ۸×۱۵ ، ۱۴/۴ ۲۱×۴۴ ، كاغذ هندی ـ جلد تيماج سرخ ضربی .

فوائد السالكين

بفارسی از فريد مسعود اجودهنی در بارهٔ مقامات قطب الدين بختيار اوشی در آن ياد شده از اسرار العارفين خواجهٔ شبلی وشيخ معين الدين سجزی وملك اختيار الدين حاجب سلطان شمس الدين وشيخ شهاب الدين سهروردی و شهاب الدين محمد سام و شيخ محمود موی‌دوز وعليم الدين وشرف الدين وانوطی وفقيه خدايداد و شيخ عثمان هارونی وخواجه حذيفهٔ مرعشی و شمس دالی وجلال الدين تبريزی وشيخ الاسلام دهلی وبهاء الدين زكريای مولتانی وشهاب الدين تركاوشی وتاج الدين غزنوی ونافعی خدايداد

وسید شمس‌الدین پانی پنتهی وقاضی سعدالدین وقاضی عمادالدین وفخرالدین زاهد و امام‌الحرمین وابوسعیدابوالخیر وازتاریخ روزدوشنبه ۱۵ ذی قعدهٔ ٥٨٤ وروزچهارشنبه ۲۰ ذی حجهٔ ٥٨٤ وروز آدینهٔ ۱۵ محرم ٥٨٥ .

آغاز: بسمله . این سلوك اسرارالهی واین فواید انوار نامتناهی از لفظ دربار گهرنثار ملك المشایخ نظام الطریقة برهان زین‌السالکین . . . قطب الحق والـدین بختیاراوشی ... شنوده می‌آید دربن مجموعه که نام اوست فواید السالکین ... بتاریخ پانزدهم ماه رمضان سنة اربع وثمانین وخمسائة دعا گوی فقیر... فریدمسعوداجودهنی پایبوس مخدوم حاصل کرد همان زمان کلاه چهارترکی برسردعا گوی بنهاد... وآن روز قاضی حمید الدین نا گوری و مولانا علاءالدین کرمانی و سید نورالدین مبـارك وشیخ نظام‌الدین ابوالمؤید ومولانا شمس‌الدین ترك و عزیزان دیگـر بخدمت حاضر بودند قطب الاسلام خواجه بختیاراوشی ... برلفظ مبارك راند .

انجام: این فواید سلوك که از زبان مخدوم عالمیان شنیده شد دربن مـوجز ثبت افتاد الحمدلله علی ذلك تمام شد ملفوظ خواجه قطب‌الدین بختیاراوشی‌جامع‌این ملفوظ شیخ فواید اجودهنی. ترجمهٔ دیگر کتاب نوشته است راحت القلـوب ملفوظ شیخ فریدالدین شکر گنج جامع وی حضرت سلطان المشایخ شیخ نظام الدیـن اولیا قدس‌الله سرهما ترجمهٔ کتاب دیگر است .

۳۲۶۶

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان بزر ، جدول زرین ولاجوردی ، در۳٦٦ص.
۱۱س۷×۱۴ ، ۱۸۴گ۱۲×۲۰ ، کاغذ سپاهانی آهارمهره ـ جلدمقوا۳گردتیماج مشکی.

دیوان

ازطوسی دارای غزل بترتیب تهجی وقصیده ورباعی ونزدیك ٤٠٠٠ بیت ودران

از شیراز (۲۷۱) وپیر بوداق (۳۵۲) وسلطان خلیل (۲۳۸و۳۶۱) ومیرمحمد بیك(۶۸) ستایش شده است (ذریعه ۹:۶۵۱).

آغاز افتاده:

اولیا را شاه بـاشد رهنما | راست میگویم بشاه اولیا
قدر او راهم خدادانده گر | ما نمی دانیم یاران‌هم خدا

....

از گلیم‌فقر طوسی سرمپیچ | بـاش دایم پیرو آل عبـا

انجام:

حق کرده ظهور دایما دراشیا | درصورت‌احسن‌شده‌حسنش‌پیدا
طوسی‌بجهان‌غیرخداهیچ‌ندید | زانروی که‌نیست‌درجهان‌غیرخدا

۲۲۶۷

نستعلیق سدهٔ ۱۱، عنوان ونشان وجدول شنگرف، مالك درویش غلامعلی‌بن تهماسب‌بن محمد علی‌بن فتحعلیشاه قاجار درصفر ۱۴۰۱.

۱۶س۷×۱۲/۵، ۵۶گ۱۴×۱۹/۵، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی.

شامل

بفارسی‌درعلم اعداد ازمؤلف« کنه‌المراد فی‌وفق الاعداد»: شرف‌الدین علی یزدی (چلبی) و بنام ابراهیم میرزا پسر شاهرخ پادشاه گورکان دریك مقدمه و چند لوح (دیباچه) عنوانهای فصل وتنبیه وعنوان دارد ودردیباچهٔ نامی بکتاب داده نشده‌ولی‌در خطبهٔ تحمید آن آمده « نسخهٔ شامل حال عالم تالیف نمود ازبـرای اظهار کنه مراد مختصر جامع نشأ آدم را... ازآن کتاب مفصل الابواب انتخاب فرمود، مختصرمجمل

کافی- کزان شرح مفصل همه حل میشود» این کتاب پس از کنه المراد ساخته شده است (دیباچه-ذریعه ۹: ۵۱۷) .

آغاز: بسمله حمد بی حد معبودی را که ارقام اعدادش جز بکلك تخمین بر لوح اندیشه نتوان نگاشت .

انجام افتاده : در آنجواره نگارند ومشروبات ازان بیاشامند .

۳۲۶۸

نستعلیق نسخة اصل وخط خوردگی دارد وبحاشیه هم رفته است واز باب سوم در بیان نبوت است تا عنوان باب چهارم بیان امامت ، در صفحهٔ عنوان آمده « نسخهٔ اصل نبوت هدایة الطالبین تصنیف حقیر ».
۱۵س ۷×۱۲/۵ ، ۱۲۰گ۹۳ ×۱۹/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی.

هدایة الطالبین

از محمدتقی بن عبدالرحیم کاشانی در اصول دین بفارسی در ۵ باب هر بابی در چند فصل که در ۱۲۸۵ ساخته است (طوس ٤: ۳٦۳-مشار ۱٦٤٤) اوجزء مؤلف هدایة المسترشدین محمدتقی بن عبدالرحیم رازی سپاهانی در گذشتهٔ ۱۲٤۸ (سپه ۱: ۵۷۰) است .

۳۲٦۹

ا-تعلیق ۲۸ صفر ۱۲۴۴ در کرمانشاه ، عنوان شنگرف ، مالك یحیی بن ابی المعالی حسینی رضوی.
۱۳س ۸/۵×۱۴/۵ ، ۱٦۷گ۱۵/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج عنابی ضربی.

بحر الفضائل فی منافع الافاضل

فرهنگی است فارسی بفارسی ازمحمدبن قوام بن رستم بن محمود بدر خزانهٔ بلخی کریی شارح مخزن الاسرار نظامی در ۷۹۵ که نسخه ای ازین شرح در مجلس(۳: ۵۰٦) هست . (دیباچهٔ برهان قاطع چاپ معین ص ۷۱ - دیباچهٔ جلد ۵ فرهنگ نظام ص ۹) .

آغاز: هذا کتاب اللغة یسمی بحر الفضائل. بسمله. الله: اسم خدا و مستجمع صفات، اله: قادر بر همه چیز و منزه از همهٔ عیبها، اب: پدر، آبا: پدران وجمع اب.

انجام: یهود: جهود.

۳۲۷۰

نسخ ابراهیم بن مظفر دماوندی نجفی در دههٔ سوم صفر در ۱۰۹۳ در ش۱ وآغاز آن افتاده است، ش۲ مورخ چاشت روز چهارشنبه ۱۸ ج ۱۰۹۳/۱، ش۳ بی تاریخ و نسخ بقلم دیگر، درمیانه و پایان پراکنده ها است، عنوان و نشان شنگرف.

۱۹ س ۸×۱۴/۵، ۲۰۶-۱۲۳×۱۸/۵، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج سرخ.

مجموعه

۱ـ الفصول المهمة فی معرفة الائمة (۳ر-۱۳۵ر) از ابن صباغ نورالدین علی بن محمد صفاقسی مالکی (معجم المطبوعات ۱۴۲).

۲ـ رسالة الاخبار عن الصحابة والعترة الاخیار فی النصوص علی الائمة الابرار یا نصوص الائمة (۱۳۶ پ - ۱۹۳پ) گویا از ابن بابویه قمی. نجاشی از «اثبات النص علی الائمة» یاد کرده است (ص۲۷۶) در کشف الحجب (۵۸۱) آمده که «نصوص الائمة» منسوب بصدوق است وازآغاز آن چند کلمه ای در آن آمده که درست مانند نسخهٔ ما است. در بحار مجلسی (۱:۵) از «کتاب النصوص» صدوق یادشده و او در جلد ۹ بحار با رمز «نص» از این کتاب بندهایی آورده که در نسخهٔ ما دیده میشود (نیز ذریعه ۱۰۲:۱)

عنوانها باب است. در باب یکم آمده: «حدثنا الشیخ (شیخنا) محمد بن علی رضی الله عنه قال محمد بن موسی بن المتوکل» و «اخبرنی ابو المفضل محمد بن عبدالله بن المطلب الشیبانی» و «حدثنا محمد بن علی» و «اخبرنا القاضی ابو الفرج المعافا بن زکریا البغدادی» در باب سوم آمده «اخبرنا ابوعبدالله الحسین بن محمد بن سعید بن علی الخزاعی» بیشتر روایات در بابها از همان شیبانی است واز رجال دیگر هم در آن روایت شده است.

درآن بتواتر تمسك‌شده وازبراهمه خرده گیری شده‌است « درباب ماجاء عن ابی محمد الحسن بن علی » آمده : « حدثنا به علی بن الحسن قال حدثنا عامر بن عیسی بن عامر السیرافی بمکة فی ذی الحجة سنة احدی وثمانین وثلثمائة» .

نیز « حدثنا علی بن الحسن بن محمد قال حدثنا ابومحمد هرون [بن] موسی ببغداد فی منزله فی صفر سنة احدی وثمانین وثلثمائة قال حدثنا احمد بن محمد بن مخزوم المقری مولی بنی هاشم فی سنة اربع وعشرین وثلثمائة» .

در « باب ماجاء عن ام سلمه » آمده : « حدثنا به الحسین بن محمد بن منده قال حدثنا ابوالحسین زید بن جعفر بن محمد بن الحسین الخزاز بالکوفه سنة سبع وسبعین وثلثمائة» .

در « باب ماروی عن الحسن بن علی» آمده : « حدثنی علی بن الحسن بن محمد قال حدثنا عتیبة بن عبدالله الحمصی بمکة قراءة علینا سنة ثمانین و ثلثمائة» .

همین تاریخها میرساند که این رساله نمیشود ازصدوق باشد بلکه باید از یکی از شاگردان صدوق که در سدهٔ پنجم میزیسته است باشد اگر چه برخی روات آغاز روایتهای این کتاب از روات صدوق هستند ودرخیلی جاهاهم آمده « حدثنی محمد بن علی رحمه‌الله» یا «رضی‌الله عنه» یا «ابوجعفر محمد بن علی رحمه‌الله» یا «محمد بن علی بن الحسین رضی‌الله عنه» مانا بروش قدما و کتاب ازخود او است و یکی ازشاگردان روایت میکنند ولی کیر درهمان تاریخهااست که درست سال مرگ صدوق یااندکی پیش از آن است وشاید نتوان گفت که آن روایتها ازخود او باشد .

آغاز: بسمله . الحمدلله المتوحد بالقدم المتفرد بالوحدانیة (بالازل) المتعالی (المتعزز) بالبقاء المذل عباده بالفناء ... امابعد فانه دعانی الی ان اجمع هذه الاخبار عن الصحابة والعترة الاخیار فی النصوص علی الائمة الابرار انی وجدت قوما من ضعفاء الشیعة ومتوسطیم فی العلم متحیرین فی ذلك و متعجرفین لسکون (بسکون) فرط اعتراض الشبهة (الشبه) علیهم من زمر (وزمرات) المعتزلة تلبیسا وتمویها عاضدتهم علیه حتی

آل الامر بهم الی ان حجدوا امر النصوص علیهم ... وزعموا ان ورود هذه الاخبار فی النصوص علیهم من جهة لاتقطع بمثلها العذر حتی افرط بعضهم وزعم ان لیس لها عن الصحابة اثر ولاعن خیار العترة خبر فلما رایت ذلك كذلك الزمت نفسی الاستقصاء فی ذلك موضحا ما عندی من البینات ومبطلا ما اورد المخالفون من الشبهات ... و ابتدأ بذکر الروایات فی النصوص علیهم من جهة اصحاب رسول الله ... المعروفین مثل عبدالله بن العباس ... ثم اعقبه بذکر الاخبار التی وردت (ماورد) عن الائمة ... مایوافق حدیث الصحابة فی النصوص علیهم (علی الائمة) ونص کل واحد منهم علی الذی من بعده .

انجام : وقد وفینا بما وعدنا فی صدر کتابنا من الاحتجاج فی اثبات اخبار النصوص علی الائمة ... من الصحابة والعترة الطاهرة علی حد الایجاز و الاختصار اذ کان غرضنا اثبات الحجة ووضوح البیان لمن انصف نفسه و تدبر وعرف الحق من الباطل والصدق من الکذب والله الموفق للصواب وهو حسبنا ونعم الوکیل .

۳ـ جزیرة الخضراء (۱۹۵ر-۲۰۱ر) بعربی بروایت ازشیخ فضل بن یحیی طیبی کوفی امامی ازشمس الدین بن نجیح حلی و شیخ جلال الدین عبدالله بن الخوام حلی در کربلا درشعبان ٦۹۹ اززین الدین علی بن فاضل مازندرانی غروی آنچه دردریای سفید وجزیرهٔ خضراء دیده است. در پایان آن شهرهای صاحب زمان بروایت از کمال الدین انباری نزد عون الدین وزیر یاد شده است .

۳۲۷۱

نستعلیق خوش محشی درروزچهارشنبه ۱۲۷۰ ، نشان شنگرف .
۲۵س۹×۱۵/۵ ، ۱۳/۵ـ۳۲۰۲ ×۲۲، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی مقوایی

حاشیة القوانین

ازمحمدتقی بن محمدباقر طباطبایی تبریزی که در ۱۲۷۰ ـ ۱۲۷۱ ساخته است (ذریعه ٦:۱۷۵)

آغاز: هذه تعليقة انيقة فى المفهوم والمنطوق للقوانين المحكمة. وبه نستعين. بسمله قوله رحمه‌الله : وهما وصفان للمدلول، اى من حيث كونه مدلولا يعنى من اوصاف المعانى باعتبار اللفظ .

انجام : بالمراجعة الى طريقة محاورات العرف . هذا آخر ما اردنا ايراده من المسائل المتعلقة بالكتاب العزيز مستعجلا واعتذر من الفضلاء ان يغضوا على سقطاتى... وانا ... محمدتقى الطباطبائى التبريزى ... يوم الاربعاء ... الف وماتين وسبعين.

۳۲۷۲

نستعليق مؤلف، نشان شنگرف ، در ۱٦۸ص .

۱۰س ۸×۱۴ ، ۱۴٫۳۸۵×۲۰٫۵ ، كاغذ فرنگى - جلد تيماج سرخ ضربى مقوايى .

اثبات السيادة للشريف والشريفة

ازميرزا محمد سلطان زاهدالدين‌شاه پسرميرزا محمد سلطان كام‌بخش كه در كربلا در ۱۲۸۳ دريك مقدمه وسه باب وخاتمه ساخته است ، اندكى ازسر گذشت و نسب او دراين كتاب هست (ص ۱٦۳-۱٦۸) نام اوونام كتاب در ديباچه هست و درآن آمده كه دورسالهٔ بزرگ پيش ازين دراثبات سيادت شريف (انكه مادرش هاشمى است) ساخته وميخواست بچاپ برساند.

آغاز: بسمله . الحمدلله المعلن انساب الشرفاء بالانتساب الى سيدالانبياء .

انجام : درروز سيزدهم شهررجب ... هزاروودويست وهشتادوسه . . . وظاهراً و باطنا تحريراً فى شهرالله الاصم الاكرم سنة ۱۲۸۳ .

۳۲۷۳

نستعلیق عثمان بن محمد درسدهٔ ۱۱و۱۲، جدول زر ولاجورد بامجالس تصویر و مینیاتور درص ۱و۱۸ و۲۲و۳۶و۵۰و۷۸و۸۸ وجاهای دیگردرهامش، یادداشت ۱۳۲۵ دارد.
۱۹س۷×۱۵، ۱۰۰گ۱۳×۲۱، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی‌مقوایی.

دیوان

بترکی از فهیم ترك معاصر سلطان مراد وسلطان ابراهیم خان پادشاه عثمانی که در ۱۰۴۹ بر تخت نشسته‌است. دران غزل وقطعه ورباعی است بترتیب تهجی نزدیك به ۳۰۰۰ بیت وشعر فارسی هم دارد (ص۹۶ و۹۸و۹۹) وستایش امامان دوازده گانه وسران عثمانی وتاریخ گشودن بغداد ووقایع دیگر.

آغاز: در نعت سرورانبیا ... وسلم .

مهرومه کیم‌دورایدرلر عالمی هر روزوشب
دور ناهموار افلاکـه کـولرلر روز و شب

انجام :

بدرایچره فهیم اولـه هلال ایتمه عجب
سیرایلـه شکاف چفتهٔ دلواری

۳۲۷۴

نسخ سدهٔ ۱۱، جدول زروشنگرف ولاجورد، آغازدرسرگذشت شیت وانجام‌دراخوان‌صفااست.
۲۱س۷×۱۵، ۱۵۵گ۱۳×۲۱، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی‌ضربی مقوایی.

ترجمهٔ نزهة الارواح

ازمقصودعلی تبریزی (ف۶۹۳ ش۴۲۷).

۳۲۷۵

نسخ سدهٔ ۱۳ ، نشان شنگرف ، هفت برگ آغاز پراکندههای جفر و اعداد است (۳ر-۸ر).
۲۱س ۸×۱۴ ، ۱۵۸ گ ۱۵×۲۰ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی مقوایی ضربی.

مجموعه

۱- جامع کبیر (۸ پ - ٤۸پ) در استخراج جفر بفارسی با عنوانهای باب در دانستن علم جفر، در استخراج اسماء الله، در تخریج اسماء ملائکه ، در باز نمودن عزیمت، بیان اعمال تفصیل، فصل: در بیان طالب و مطلوب و استخراج اسماء الله و تخریج اسماء اعوان و در اسماء ملائکهٔ علوی و بیان قسم ساختن اعوان و بیان طلسم و ساختن عزیمت (۷فصل) و باب: در اصطلاحات و بسط عزیزی و بسط تضارب و بسط تقوی و بسط تضاعف و بسط تکسیر و فصل دیگر در تکسیر سبعه و قاعدهٔ اعداد متحابه و باب عقدالرجال ، جهت احضار و شرح دائرهٔ وفق و باب دائره و باب الحب و باب فتوح و طریقهٔ تفأل و استخراج ضمایر .

۲- تکسیر و مستحصلات و جداول و طلسمات (٤۹ر-۷۳پ) بفارسی با عنوانهای تکسیر . ابتث کاشفی ، ابجد قمری، ضابطهٔ مستحصله ، قاعدة التکسیر ، عمل جلالی، عقداللسان مریخ ، باب التهییج ، اعمال محمود ، باب الفتوح ، قاعدهٔ بسط سئوال ، علم الاخفاء ، قاعدهٔ سئوال و جواب بطریق جفر جامع ، باب دوم در دانستن احوال کلی و جزوی .

۳- الهام البسط (۷۳ پ - ۱۰۷ر) در اصطلاحات جفر و شرایط آن در سه باب و خاتمه .

باب۱ در بیان استخراج اسم ملائکه و اعوان و قسم عزیمت و قرائت آن.
باب۲ در بیان بسط ترفع و طریق استخراج نام ملائکه و اعوان از بسط مذکور.

باب۳ در بیان بسط تکسیری وطریق استخراج احوال بیماران .

خاتمه در بیان تکسیر اسماءالله بوضع اعداد وهم قاعدهٔ هر مربعی و مثلثی و خواص ایشان .

٤ـ اسرار سر الهی (۱۰۷ر ـ ۱۱٦ر) بفارسی در آن از علم جفر و علم بازداشتن طیر درهوا میان آسمان و زمین وفرود آمدن مائده از آسمان وپیدا کردن ابر بر آسمان وباریدن باران وبرق وتگرگ وصاعقه وسخن آوردن اموات واز آن پرسیدن وخود را بآب افکندن و از چشم پوشیده‌شدن وحمام مریخ شهر انطاکیه که باسوختن یك چراغ زیر آن سیصد سال است که گرم است وهر روز هزار کس در آنجا میروند وطلسم عقارب و استخدام ارواح و حیوانات و کیمیا ودانستن سخنان مرغان و نیز نجات ملوك در ۱۵ باب : انزال مائده وبسخن آوردن مرده گان ، عملهای عجیب و مشکل ، رمانیدن وبازداشتن اسبان ، عمل اختفاء ، گردانیدن سنگ ازجایی بجایی ، آوردن کنوز نهانی ، خود را بطشت آب افکندن ونهان شدن ، استخدام ارواح ، سیمیا ، محبت ومهر ، کشتن دشمن ، رام کردن جانور ودریافتن سخن آنها ، کشتن دشمن وصاعقه فرستادن ، شکستن لشکرها ، ویران کردن دژها ، درپایان چند قاعده است .

٥ـ فالنامهٔ جفر (۱۱٦ر ـ ۱۳۳پ) از شیخ قطب‌الدین اردکانی بفارسی و عربی دارای دایره وجدول وشکل .

٦ـ جفر جامع (۱۳۳ پ ـ ۱۵۸ر) در آغاز آمده که « جفر در لغت عرب آب روشن را گویند ودرعرف ارباب کشف و اصحاب رشف ینابیع فیض است از بحار جود که متبحر شود در قلوب ارباب شهود وبحقیقت اسم کتابی است که املا کنندهٔ او رسول خدا است و کاتب آن علی مرتضی است » دو عنوان فصل دارد وچند جدول ودایره .

همهٔ این رساله‌ها بسبك آشنایان برمل وجفر نوشته شده ومانند کتابهای علمی نیست که نظمی منطقی داشته باشد .

۳۲۷۶

نستعلیق و نسخ سدهٔ ۱۳ ، نشان شنگرف ، آغازافتاده ، مالك جعفر قلی بن امین الوزاره در صفر ۱۳۰۴ .

۱۴س۸×۱۴ ، ۱۵۴گ۱۴×۲۰ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی.

السامی فی الاسامی

از احمد بن محمد بن احمد میدانی نیشابوری که در ۴۹۷ ساخته است (فرهنگنامه‌ها ۳۱) .

۳۲۷۷

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۲و۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف، مهرحسین درصفحهٔ یکم هست.

۱۷س۸/۵×۱۵ ، ۳۴۸گ۱۵×۲۰ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج سرخ مقوایی.

اساس الادیان

بفارسی از محمد اشرف بن محمد مهدی کاشانی که در ۱۱۴۰ در یك مقدمه و سه اصل وخاتمه ساخته است مقدمه درسبب اختلاف امت درآن ازمذاهب فلاسفه وهنود ومجوس و اسلام بحث شده و اصل یکم در مذاهب غیرمسلمان و اصل دوم در مذاهب اسلام واصل سیم در فرقهٔ ناجیه است . در سر گذشت امام دوازدهم آمده که از غیبت (۳۲۸) تا کنون (۱۱۴۰) هشتصدو دوازده سال است نام کتاب و مؤلف در دیباچه هست .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی خلقنا فهداناوربانا فاعطانا... امابعدچون بمقتضای آیهٔ کریمه وماخلقت الجن والانس الالیعبدون برهریك ازاحاد مکلفین مؤمنین معرفت

رب‌العالمین و بندگی او بر وجه یقین و اخذ مسائل دین از پیشوایان و محققین واجب ولازم است .

انجام افتاده : سعیدبن جبیر ازجملهٔ علما وصلحای عظام بود . . . وقبر او در واسط است (فصل دوم اساس سیم اصل سیم) .

۳۲۷۸

نستعلیق ۱۰۷۱ ، عنوان درشت .
۲۶س۸/۵×۱۵ ، ۱۳۷گ۱۲/۵×۲۰، کاغذ سپاهانی - جلدمقواعطف پارچه.

دستورالاطباء

چنانکه از نسخهٔ ما برمیآید این کتاب از ابزری است و او گویا پیش‌از سدهٔ ۱۰و۱۱ میزیسته است و این کتاب باید بعربی باشد (ره‌آورد ۱۹۸) اگرچه کتابی بفارسی بهمین‌نام‌هم نشان‌داده‌شده‌است(ذریعه۸: ۱۵۰ شمار ۶۷۵)این‌نسخهٔما گزیده‌ایست از کتابی بدین نام بفارسی‌واندکی بعربی بدینگونه :

درص۱_۳ پراکنده‌های پزشکی‌است بفارسی ،

درص۵_۲۲ امراض دماغی است ازصداع ومالیخولیا وصرع وسکته ومانندآن

درص۲۳_۴۵ احوال چشم ودرمان بیماریهای آن

درص۴۸ _۷۹ درمان‌بیماریهای گوناگون

در ۸۰_۹۲ لذات وباه وحبل‌است

درص۹۳ _ ۹۸ ازعرق‌النسأ بعربی بحث شده ودارد نقلت‌من نسخه بخط المصنف وهو دستور الاطبا للابزری طاب ثراه » (۹۸) .

درص۱۹_۱۷۲ درمان‌بیماریهای گوناگون است بفارسی .

درص۱۷۳_۱۸۳ ازحمیات گفتگوشده .

درص۱۸۳_۲۰۷ بیماریهای گوناگون است و کیمیا و قرابادین .

درص۲۰۷ آمده « معرفةالاوزان من خلاصةالتجارب» .

۲۲۳۸

درص۲۰۸ـ۲۴۰ آمده باب دربیان تدبیر اطفال وحمیات اطفال و کودکان.

درص۲۴۰ـ۲۴۹ پراکنده‌ها است بفارسی درپزشکی.

درص۲۵۰ـ۲۵۳ آمده «تقدمة المعرفة من دستور الاطباء للابزری نقلت من خطه الشریف» و بعربی است.

درص۷۴ آمده «من ایضاح ابزری بخطه».

درص۱۰۲ آمده «دستور الاطباء ابزری بخطه الشریف، دستور ابزری بخطه».

درص۱۰۳ هم آمده «دستور ابزری بخطه».

درص۱۱۰ آمده «عصر جمعه ۸ شهر جمیدی الاول درسردشت نوشته شد ۱۰۷۱»

درص۲۴۰ آمده «نسخهٔ... مرحوم میرزاتقی جهت... میرزامحمدحسین... برادربزرگ خود ازهندوستان فرستاده بودند وهمان نسخه نزد حقیر مضبوط است»

درص۱۸ ازامیرشیخی یادشده‌است.

درص۱۴۵ آمده «ویکنوع دیگر (بثور) ارمنی دانه است که اندرفرنگ پیدا شد وازآنجا بروم وعربستان رسید ودرسنهٔ اربع وتسعمائه اندرآذربایجان پیدا شد و بعدازان درعراق وفارس وغیره منتشر گردید واکثرمردم درین ممالك وغیرها براورند وبرمی آورند».

۲۲۷۹

نستعلیق و نسخ، ازمازندرانی درروزدوشنبه ۲۸ع۱/۱۲۱۵ درکربلا درش۳، ش۴ مورخ روز دوشنبه دهۀ یکم ج۱/۱۲۱۵ ازهمو، ش۷ مورخ ۱۲۱۴، ش۸ مورخ ۲۰ رمضان ۱۲۱۴ ازمحمدعلی بن محمد صادق نوری، ش۴ حاشیهٔ «منه» وش۶ حاشیهٔ «عل» دارد، همهٔ شماره‌ها ازهمین تاریخها است، درگ ۱۳۵ر پایان رساله‌ایست ومورخ ۱۶ رجب ۱۲۰۶.

۲۵س ۹/۵×۱۷، ۲۵۶گ ۱۴×۲۰، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی مقوایی.

مجموعه

۱ـ الاجتهاد والاخبار (۱پ ـ ٤۰ر) از محمدباقر بهبهانی (حقوق ۳٤٦ ـ سر گذشت بهبهانی ۱۷۹).

۲ـ شرح الاستبصار (٤۰ پ ـ ٤٥پ) گویا ازهمو درچند فصل.

آغاز: بسمله . امابعد حمدالله ... فانی اذکر خلاصة مافی الفصل الاول من کتاب الاستبصار ثم اشرحها ... علی ماهومذهب الشیخ فی عمله فی الاخبار واتبع ذلك مااختاره المرتضی.

انجام: فانها صحیحة علی ماقدمناه والحمدلله وحدها وصلی الله علی سیدنامحمد وآله وسلم.

۳ـ التعلیقة علی منهج المقال (٤٥پ ـ ٦۲پ) ازهموومقدمات آن (حقوق ۳٤۸ ـ سر گذشت بهبهانی ۱۷۹).

٤ـ الفوائد الحائریة (٦۳پ ـ ۱۰۲ر) ازهمو (حقوق ۳٥۰ ـ سر گذشت بهبهانی ۱۷۸).

٥ـ حاشیة المعالم (۱۰۳ پ ـ ۱۳٤پ) ازهمو (ذریعه ٦:۲۰٥ ـ سر گذشت بهبهانی ۱۸۰).

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی شرح صدورنا بانوار معرفة معالم الدین ... امابعد فیقول ... محمدباقر انه سألنی الولد ... عبدالحسین ... حین قرائته علی کتاب معالم الدین من تصنیف ... جمال ... الدین الشیخ حسن بن الشیخ زین الدین ... ان اکتب علیه مایخطر بالبال.

انجام: والاوانی الذی مثل الموقت لیس کذلك ووجوبه واضح.

۶ـ تمهيدالقواعد الاصولية والعربية لتفريع قواعدالاحكام‌الشرعية (۱۳۵پ ـ ۲۶۲پ) ازشهيد دوم .

۷ـ فهرست تمهيد القواعد (۲۶۲ پ ـ ۲۷۸پ) ازهمو.

۸ـ مختصرفی‌الاصول (۲۷۹پ-۳۱۳پ) گويا ازقدماباشد . درآن‌يادشده‌ازمفيد وطوسی ومرتضی .

چنين‌است‌فهرست آن:

آغاز: بسمله . و به ثقتى . احمد الله على سابغ نعمه وسايغ عطيته كما اشكره على جليل هبته وجميل‌هدايته . . . وبعد ذلك فانه تكرر من جماعة من الاصحاب . . . التماس مختصرفی‌الاصول ... وهويشتمل على‌ابواب .

انجام : فعلى هذا النهج يكون احتجاجك على ما يرد عليك من هـذا والله العاصم .

۳۲۸۰

نستعلیق نجفعلی بن محمد کاظم در ۱۲۴۹ ، عنوان شنگرف،
۹س ۶/۵×۱۴ ، ۳۷۹ص، ۱۰×۱۷/۵ ، کاغذ فرنگی کبود ـ جلد تیماج مشکی مقوایی.

دیوان

ازشعوری کاشی ستایشگر حاتم بیك اعتمادالدوله (تذکرهٔ نصرابادی ۲۹۵ ـ ذریعه ۹:۵۲۸ ـ مجلس ۲:۱۹۶) شامل :

۱ـ مونس اخیار (۳ـ۷۹) که نام آن در ص ۷۹ س ۱۲ آمده : «مونس اخیارشده نام او» و در ص ۱۸ س ۱٤ چنین آمده « مونس اخیار کن این گفتگوی ـ مخزن اسرار نظامی بگوی» ، در ۲۰ مقالهٔ عرفانی واخلاقی است باحکایات ودر آن ازشاه عباس ستایش شده (۱۲) وازحاتم بیك (۱۹) ونزدیك به سه هزار بیت دارد .

چنین است گزیده‌ای از عنوانهای آن

۲۷ـ مقالۀ ۲۰ درمنع تکبر ودیدۀ خواهش ازخوان احسان عالمیان بستن وبرسفرۀ قناعت نشستن (۷٦)

۲۸ـ درخاتمت کتاب (۷۸)

آغاز: درنعت سیدولدآدم (ص)

ای قلم فکرت مدحت سرای　　قفل در گنج سخن بر گشای

....

خاصه شعوری که سگ کوی تست　　خاك ره جلوۀ دلجوی تو است

انجام:

بس که بخیر آمده انجام او　　مونس اخیار شده نام او

خوش بودش نام که گشت این نقود　　سکه بنام ملك ملك جود

شاه فلك جاه ملك بارگاه　　نخل برآراسته عباس شاه

....

تادم صور آورد این طرفه‌دیر　　خاتمت دولت و عمرش بخیر

۲ـ مهرووفا (۸۳ـ۱٥٤) ازهمودر۱٤۳۲ (= بلاغت) بیت وداستان عشقی وعرفانی است ، بدینگونه :

۱ـ مناجات اول درشکایت قیودات نفسانی وطلب استخلاص ازوساوس شیطانی وزبان گشودن بعجزوناتوانی (۷٥)

۲ـ نعت محمد (۸۸)

۳ـ شب معراج (۹۰)

٤ـ مدح علی (۹۲)

٥ـ مدح شاه عباس (۹۳)

٦ـ المناظرة درتحقیق بهارجوانی (۹٥)

۷ـ شرف گوهر آدم (۹٦)

آغاز: مثنوی من مقالات... مولانا شعوری. بسمله.

الهی از دل من بند بردار — مرا دربند چون و چند مگذار
خداوندا زبانم را بیان ده — بیانم را بلطف آن ده که آن به

انجام:

شعوری بشنو این پند دلاویز — ز رنگ آمیزی دوران بپرهیز

****

قلم در کش حروف آرزو را — در آب افکن کتاب گفت و گو را
قلم را از روایت بی زبان کن — رقم را از درایت بی نشان کن
بیان را مهره از آسودگی ده — که هست از هر چه هست آسودگی به
این بحر که درهای فصاحت دارد — از ما بشمار خویش عادت دارد
ازشان بیان این سخن باخبر است — آنکس که نشانی از «بلاغت» دارد

درص ۱ ـ ۳ شعرهای فارسی هجریست.

درص ۱۵۵ ـ ۱۵۷ شعرهای فارسی است و از آنها است « قسمت نامهٔ میراث ملامحمد طهرانی » باتخلص « فهمی » مورخ ۱۲۳۹ (مجلس ۲ : ۱۹۶ و ۲۳۶ ـ ادبیات ۲۲۰ و ۲۲۳ و ۱۱۵) درست مانند قسمت نامهٔ وحشی. چنین است:

زیبا هر آنچه مانده ز بابا از ان تو
بدای برادر از من و زیبا از ان تو

آن بد کتاب مغلق مشکل از آن من

آن یکورق ترسل خوانا از ان تو

آن طاس خالی ازمن و آن کوزه‌ای که بود

پارینه پر ز شهد مصفا از ان تـو

وجـه تمسك سجل تا شده ز من

الزام خصم منکر و دعوا از آن تو

آن دو غلام بچهٔ جاهل از آن من

کاکای پیر پختهٔ دانا از ان تو

آن دیك لب شکستهٔ صابون پزی از آن من

آن کمچه هریسهٔ پـاپا ازان تـو

مرسول قـریهٔ کهنهٔ وقفی ازان من

گل گشت سرزمین مصلی از ان تو

انگشتری که رفته سوادش ازان من

سجعی که برنگین شده انشا ازان تو

یا بوی ریسمان گسل میخ کن ز من

مهمیز کله تیز مطـلا ازان تـو

آن استر چموش لگد زن ازان من

آن گربهٔ خموشك بابا ازان تـو

قوچ شکسته شاخ سیه‌چشم ازان من

غوغای جنگ قوچ و تماشا ازان تو

طنبـورهٔ شکستهٔ خالـو ازان من

آن تار تار ترتنه ترنا (؟) ازان تو

از فرش خانه تا بلب جوازان من
از پشت بـام تا بثریا ازان تـو
آن میوه‌ای که میرسدازباغ ازان‌من
برگی که بر سرش شده پیداازان تو
دیگرمیان ماوتوجنگ وجدل نماند
اینها که گفتم از من و آنها ازان تو
بوده اگر برادر دیگر بجـای من
اعلی ز خود شمردی و ادنی ازان تو
فهمی عجب که روی بانصاف آوری
گر فی المثل بود همه دنیا ازان تو

۳۲۸۱

نستعلیق سدة ۱۳و۱۴ ، عنوان و نشان شنگرف،
۱۳س۵×۱۰ ، ۹۲گ۱۰×۱٦ ، کاغذ فرنگی آهارمهره - جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی.

ذخيرة العباد ونخبة الزاد ليوم المعاد

از محمد قاسم خراسانی مؤلف کنز الاحکام فی شرح شرایع الاسلام کـه بنام سلطان مراد میرزا حسام‌السلطنة و اسدالله میرزا شاهزاده در مشهد طوس ساخته و بعربی است دراصول عقاید وفروع دینی ومذهبی شیعی در دومطلب ویك‌خاتمه:مطلب یکم دریك مقدمه درفرق میان اصول دین و اصول مذهب و پنج فصل و مطلب دوم در فروع‌دین تا مبحث قبله است (دیباچه).

آغاز: بسمله . الحمدلله المتفرد بالازلية و العظمة و الكبرياء و القدم المشرق نورالوجود من ظلمة العدم ... فيقول . محمد قاسم النجفى المشهدى .

انجام: بحيث يقطع باصابة عين تم الكتاب والله متم نوره والحمدلله رب العالمين.

۳۲۸۲

نستعلیق ضیاءالدین حسینی در ۱۱۱۴ در ش۲و۳ باعنوانهای شنگرف ، ش۱ نستعلیق سدهٔ ۱۲ و ش۴ نستعلیق سدهٔ ۱۳ است ، درهامش ص۱-۷۱ اخبار شیعی است بفارسی .

۱٦س ۷×۱۳ ، ۱۳گ۶۷ ۱۳×۱۸ ، کاغذ سپاهانی و فرنگی - جلدمقوا عطف پارچه.

مجموعه

۱ـ اثبات واجب (۱ـ۷۰) از فسایی شیرازی (ف۱۳۳) .

۲ـ نصرةالحق (۷۳ـ۱۲۸) از ظهیرالدین علی (علیا) پسر ملا مرادتفرشی . در فهرست ادبیات ص۱۸۸ و ۲۹۰ وهمین فهرست ص۳۸۰ از او یاد شده است . او در این رساله از تثلیث نصارا خرده گرفته و آن ردی است بر رسالهٔ پادری گبرائیل در هنگامی که او در تفلیس در مجلس حکومت آن شهر با شاهنظرخان فرمانروای گرجستان بسر میبرده و چندبار با آن پادری گفتگو داشته واورا ملزم ساخته واین سخنان را در این رساله آورده است.

آغاز: بسمله . امابعد الحمد و التحية . . . فيقول . . . ابن ملا مراد التفرشي ظهيرالدين هذه رسالة موسومة بنصرة الحق جعلتها ذريعـة لتقبيل السدة السنية . . . للسلطان ... شاه سليمان الصفوي الموسوي بهادرخان . . . وقد قصدنا في تلك الرسالة ابطال ماقرره الپادري گبرائيل الافرنجي في رسالته الى بعض الاجلاء بـدارالسلطنة تبريز ... وقدرام فيها تصحيح عقايد النصارى ... ثم اتفق الافرنجي المذكور انتقل من هناك الى مدينة تفليس الى قدساقني اليها القضاء ... فاتاني نسخة من رسالته و دعاني الى مطالعتها ثم الى مناظرته ... و اذا كانت مناظرته . . . تستدعي من بعضنا الى بعض مجيئاً وذهاباً وايابا باياً بي عندالاشتغال بالاشغال الديوانية اقتصرت من البحوث الواردة ...

علی مناظرته مرتین ... و کانت المناظرتان فی عالی مجلس‌الوالی ... شاهنظرخان... بمحضرجم غفیرمن‌المسلمین وجمع کثیرمن‌اعیان الکرج و القسیسین فبقوة‌الله . . . افلجت علیه‌الحجة واوضحت‌لدیهم‌المحجة ... وان بالغ فی‌نقض الجواب فاخذفی‌المراء واللجاج ... وانحل المجلس ... و عمدت ان اردعلیه مقالاته برسالة تحتوی علی بیان اصل دینهم ... ولنورد ... فی مقدمات ثلث ومقالتین تحتوی الاولی منهماعلی‌ثلثةفصول والثانیة علی فصلین وفی خاتمة ، المقدمةفی‌تقریر معتقدهم .

انجام : واذاقام الاحتمال فقد بطل الاستدلال .

۳ـ مطالع ومغارب (۱۲۹ـ۱۳۳) از همو باعنوانهای صورت اولی ، ثانیه، ثالثه ورساله‌ایست ریاضی .

آغاز: بسمله . من تحقیقات مرحمت ومغفرت پناه آقاظهیرالدین‌علیا قدس‌الله روحه بخط خود نوشته جواب محرر از شبهۀ مطالع و مغارب همانا بدین وجـه گفته میتواند شد .

انجام : درهیچ صورتی از صورمفصله لازم نمی‌آید والحمدلله اولا وآخراوباطنا وظاهرا این چند کلمه بتاریخ ۲۰ شهرمحرم‌الحرام سنۀ ۱۱۱٤ حسب الفرمان مرقوم قلم ... ابن محمد مسیح ضیاءالدین الحسینی الخورزنی ... شد .

٤ـ رد صوفیان (هامش ص۷۳ ـ ۸۸) ازمیرزا ابوالقاسم گیلانی قمی دران از محیی‌الدین وملاصدرا « که ازاعاظم این فرقه است» یادشده و از کسی بنام « این مرد موفق» خرده گیری شده است ودرپاسخ‌پرسش شاه وقت است دربارۀ درستی و نادرستی عقیدۀ همان « مرد موفق » در جامع الشتات هم اوردی برصوفیان دارد (چاپ سنگی ۱۲۷۷) .

آغاز: بسمله . حمدله ... دعا گوی بی‌ریا ابوالقاسم‌بن حسن ساکن‌قم معروض میدارد .

انجام : چه جای طلبۀ کم مایه وعوام‌عاری.

۳۲۸۳

نستعلیق کاظم بن محمدعلی در ۱۳۶۲ ، عنوان شنگرف ، آغاز افتاده و از حرف ب الف است تا ن ی و سپس چند بند دیگری هم هست.

۱۵س ۸×۱۵ ، ۱۱۲گ ۱۳/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج زرد ضربی.

دیوان

از قطران بترتیب حروف تهجی نخستین و بازپسین بیتهای آغاز قصیده با رمزی که در گوشهٔ راست صفحهٔ دست راستی نسخهٔ ما نوشته‌شده‌است . در آغاز چند بندی نام رودکی آمده و از او دانسته‌شده‌است با اینکه ستودگان در این دیوان همانها هستند که در دیوان قطران دیده میشود . نزدیك دو هزار و هشتصد و چهل و اند بیت است (حقوق ۱۱۲) .

۳۲۸٤

نسخ سدهٔ ۱۰ و ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول شنگرف و لاجورد ، با ترنج زرین در صفحهٔ یکم که در آن نام ابوالقاسم حسینی نمکین آمده است ، در سر لوح زرین «الله اکبر» نوشته‌شده، حواشی با نشانهٔ «حسنعلی عاملی وفقه‌الله ، محمدحسین» .

۲۳س ۸×۱٦/۵ ، ۱۰۷گ ۱۴/۵×۲۳ ، کاغذ - جلد تیماج زرد ضربی مقوایی.

حاشیة شرح الملخص

ازعبدالعلی بیرجندی بر شرح رومی بر ملخص چغمینی .

آغاز: بسمله . بذکر الله ینشرح الصدور وینفتح الامور الحمدلله رب المشارق والمغارب مزین السماء الدنیا بزینة الکواکب الثواقب . . . اما بعد فهذه تعلیقات علی المواضع المشکلة وتنبیهات علی الرموز والمباحث الخفیة المعضلة من شرح الملخص في الهیئة المنسوب الی ... قاضی زاده الرومی .

انجام : وقدیساویه‌وقد ینقص عنه والله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب (تمت الحواشی النفیسة للفاضل المهندس مولانا عبدالعلی البیرجندی علی شرح الچغمینی... تمت).

۳۲۸۵

نستعلیق سدهٔ ۱۱ درمتن وهامش.
۱۵س۷×۱۲/۵ ، ۵۵گ۱۴/۵×۲۲ : کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سرخ ضربی‌مقوایی.

دیوان

از نثاری ونزدیك‌سه‌هزاربیت‌قصیده (۱ ـ ۵۷ هامش) و غزل‌است بترتیب‌تهجی (۱ـ۵۷متن‌و۵۸ـ۱۱۰متن‌وهامش) اوشیعی‌است‌وتخلص‌اودرآن‌هست درفهرست‌مجلس (۱۹۷:۲و۲۵۳و۲۶۳) از اوهمان یاد شده است (نصرآبادی۵۲۲ـ آتشکدهٔ آذر۳۵).

آغاز:

دل پرده دار صدر قبول است باك نیست
گر مدعی بسینه نهد دست رد مرا

انجام :

در اول صبر کن بر تلخی جام‌بلا کافر
چو نیکو بنگری‌سرمایهٔ‌عیش‌وسروراست‌این

۳۲۸۶

نستعلیق ابی‌محمد علی‌نقی ربانی‌درروزچهارشنبه ۱۴ع۱۰۶۴/۲ دراردبیل ، شعرهای‌متن‌وعنوان ونشان شنگرف ، در۲۷۷ صفحه و ۵۸۰۰ سطر.
۲۱س۶/۵×۱۴ ، ۱۴۹گ۱۱×۱۹/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج آریاکی‌ضربی.

نسایم گلشن

شرحی است بر گلشن راز شبستری از نظام‌الدین محمود داعی الی‌الله شیرازی ونام کتاب دردیباچه هست وازخود شارح بنام «داعی مسکین» یادشده‌است (مجلس ۴۲۳:۲ و ۴۶۶:۳ـ سپه ش ۳۲۳/۲ـطوس ۱۹۱:۴ و ۲۴۹ـدیوان‌هند ۱۸۲۰ذریعه۱۳: ۲۷۱).

آغاز: بسمله . وبه نستعین مبانی سپاس تنزیه اساس وقواعد ستایش تقدیس آرایش منتظم بنام اطلاق توحید ومتسق بنسق تقیید تمجید برحریم جلال و کبریای حضرت احدی وحطیم عزواعتلای جناب صمدی درحیزرفع ومعرض عرض آورده .

انجام: همان مثابت دارد که نیست و یصدق ذلك قوله تعالی کل شیء هالك و الیه‌ترجعون والحمدلله اولا و آخر اوظاهر اوباطناوصلی‌الله علی نبیه ... دائما ابدا .

۳۲۸۷

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف.

۱۷س۸×۱۶/۵ ، ۲۰۱گ ۱۴×۲۵/۵، کاغذ فرنگی کبود ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی.

دیوان

از سالك یزدی در گذشتهٔ ۱۰۸۳ (ذریعه ۹ : ۴۲۰) غزل است بترتیب تهجی ص ۱ـ۴۶۳ وساقی‌نامه وچند قصیده ص ۴۶۴ ـ ۴۸۱ در ستایش قطب عالم شاه عبدالله و مثنوی داستان خسروشیرین ص ۴۸۲ـ۵۱۱ که در آن از شاه مردان شیریزدان وهمان شاه عبدالله ستایش شده (آغازوانجام افتاده) سپس باز قصیده است ص ۵۱۲ ـ ۶۰۰ در ستایش قطب شاه وپیامبر وشیخ محمدخاتون ومیرزامعین آصف‌شیراز ومیرزا حبیب‌الله صدروآصفخان وشاه جهان وشایسته خان پسر آصفخان وامیرخان قورچی‌باشی ومنزل میرزا حکیم کلانتر وعلی پاشا حاکم بصره ورحمت خان وظفرخان وآقازمان‌تهرانی

وشاه عبدالله وجملة الملکی پسر محمد سعید ومیرزا محمدامین پسر میرجمله و تاریخ پل‌قطب شاه در بندرمحلی پسته و تعریف چراغان و باغ (۱۰۶۰) و دریاچه و تاریخ آینه خانه (۱۰۶۳) وباغ نبی و کاخ بنگ‌پستان وسرای آصف‌خان (۱۰۵۲) و فتح‌قلعهٔ کندی کوته (۱۰۶۰) وتولد پسر جعفرخان و کاخ میرزا محمدامین پسر جملة الملکی و ستایش میرزا ناصر سپه سالار قطب شاه ؛ باچند رباعی و یك قطعه ، رویهم نزدیك ۱۱۰۰۰ بیت بدینگونه :

آغاز افتاده :

جلوهٔ سنبل و گل میبرد از جا ما را
مو کشان می کشد از شهر بصحرا ما را

انجام :

ایکه داری برخداوندان فرج هرچه میخواهد دلت آماده است

*****

چند روزی‌شد که ازبی‌قهوگی قهوه‌جوشی بازجوش افتاده‌است

۳۲۸۸

نستعلیق نورالله نوربخشی‌بن علی‌رودباری درشب سه‌شنبه دهة ۱ماه۱/۱۰۶۱ ، عنوان در متن و هامش وشنگرف ، جدول شنگرف ولاجورد.

آغاز افتاده : اجدادشان مثل مولانا فضل‌الله طبیب تبریزی‌که امیرتیموگورکان ویرا بیوعلی (دیباچه).

انجام :

زرنجی ازین نذرو پیمان‌من که حق‌تلخ باشدچنین جان‌من

۲۴س۱۳×۲۰ ؛ ۵۹۵گ۱۸/۵×۳۰ ، کاغذ هندی ـ جلدتیماج مشکی مقوایی‌گردحنایی.

فوائد افضلیه

ازحکیم علی‌بن محمدامین قاطع طبیب قزوینی که در یك فاتحه و ۳۶ منفعت

وخاتمه درزمان شاه عباس دوم وبنام او ساخته است (مجلس ۲:۳۰۲) تاریخ تألیف آن «فواید الافضلیه» (باالف‌ولام) است (دیباچه).

۳۲۸۹

نستعلیق سدهٔ ۱۱و۱۲، عنوان و نشان شنگرف، ش۲چلیپا وتازه‌تر، برگ۳۲نیست. ۱٦س۵/۷×۵/۱۷، ۴۴گ۱۴×۲۵، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی.

مجموعه

۱ـ مجمع الامثال(۱پ‌ـ۳۱ر) ازمحمدعلی حبله رودی که در۱۰٤۹ در گلکنده پس ازدیدار شیخ الاسلام محمدخاتون آبادی چون دیده بود که بدستورشاه عباس مثلهای پراکندهٔ ترکی را گرد آوردند او این کتاب را بنام مجمع الامثال ساخته و مثلهای فارسی رابترتیب تهجی درچندفصل در آن گنجانده است(دیباچه). درنشریهٔ ش٤ کتابخانهٔ ملی تبریز (۱۳۳۹ ص۱۷ـ۳۹) کتابی بدین نام دارای مثلهای ترکی و فارسی هردو شناسانده شده است. دریادداشتهای قزوینی (٤:۱۳۷) ودرذریعه(۵:۳٦) ومشار(٤٦٦) از جامع التمثیل تألیف میرزا محمد حبلرودی که بنام عبدالله قطب شاه در ۱۰۵٤ ساخته است یادشده وآن جزاین کتاب ما است.

آغاز: سپاس بی‌عد وستایش بی‌عد بی مثلی را سزااست که بایمای دلگشای ولله المثل الاعلی رایات کنایات درمیدان دین مبین برافراشت... امابعد... محمدعلی حبله رودی بسمع ارباب دانش میرساند که بتاریخ سال هزاروچهل و نه هجری گذار این بنده بدیار گلکنده افتاد.

انجام: یارباقی وصحبتش باقی.

۲ـ دیوان(۳۱پ‌ـ۳۳ر) ازصایب وبیتهایی ازاوست.

۳ـ فرهنگ رشیدی (۳۳پ‌ـ۴۲پ) گزیده‌ای از آن است ولغت ومثل سائر است.

آغاز: ازفرهنگ میرعبدالرشید نقل نموده شد آب آتش‌شد یعنی آشوب‌بعداز امنیت .

انجام : آب دندان مفت وزبون ونوعی ازامرود ونوعی ازانار وقسمی ازحلوا (تمت) .

٤ـ اعجازخسروی (٤٣ر ـ ٤٤پ) مثلهاایست گزیده ازآن.

آغاز: امثالی که ازاعجاز خسروی نقل‌نموده‌شد : چشم ازروی دوستان روشن شود نه ازباغ وبوستان .

انجام : جوهری که‌آب‌مرواریددرچشمش‌فرودآمده‌باشدآب‌مروارید کی‌بیند

۳۲۹۰

نسخ و نستعلیق یحیی‌بن ابوالمعالی حسینی‌رضوی همدانی برای‌پسرخود (ص۱۵۵و۱۷۶) ، عنوان ونشان شنگرف، حواشی دارد از«یحیی‌الحسینی‌الرضوی» زنده در۱۲۵۴ که‌درص۵تاریخ تولد فرزند خود صدرالدین ابوالمعالی محمدآقابزرگ درروزسه‌شنبه ۹رمضان۱۲۵۴را نوشته‌است ، نام او درص ۳۱ هم هست ، درص۱۷۹ پراکنده‌های کیمیایی است .

۲۶س۹×۱۵/۵ ، ۱۶۰گ۹۰×۲۲/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌مقوایی.

مجمع‌الفوائد

درشرح قصیدۀ حولیه در کیمیاازعبدالله جوهری تبریزی زندۀ در۶۸۰ که‌بشام سفر کرده وبابزرگان آنجا مانند ملك ناصرالدین بن عزیزبن ناصربن صلاح الدین سلطان دیدار کرده (ص۴۳) وباارغون پادشاه ایران برخورده‌است(۴۷ و۵۱)درآن از شعرهای سوزنی (۱۲٤) وقطران (۱۱۵) ومهستی (۱۲۰) وبندار‌رازی (۱۲۰)وابراهیم حداد زنجانی (۷۷)آمده وازعزالدین کرخی(۲۳) وجابر(۲۸و۱٤) وبکترزبندقداری (۷۲) یاد شده است . ازخود اوهم درآن یادشده است (۵۱)ودرآن آمده « من دیدم در شهرتبریز درسنۀ ۶۸۶ ست‌وثمانین‌وستمائه (ص۱۸) نیزیادشده دران ازمیاوس‌حکیم

(٦) ومحمدبن امیل یمنی (٦) وطغرایی وابن عباس وقشیری وامام فخررازی ومحمد غزالی وامام شافعی وابن‌سینا (١٠) وابن‌مغدیف مغربی (١١) و احمد ماردینی (١٣) وسنایی (١٦).

درآن یادشده از:شذورالذهب اندلسی مغربی (٦)، خریدة‌الدهر (٧)،اسرارنامهٔ عطار (١٢و١٦و٧٨و١٣٤)، مقامات حریری (١٥)، ارض‌النجمیه محمدبن امیل‌یمنی (١٨)، شرح‌الرموز (٢٨)، مروج‌الذهب مسعودی (٣٠)، ماء الورقی محمدیمنی(٤١)، الحماسة البصریة صدرالدین بصری، الحماسة ابی‌تمام، صحاح‌جوهری(٤٥)، کتاب کیمیای ارموی (٤٦)، تراکیب‌الانوار مؤیدالدین طغرایی (٦٥ و ٩٤)، جراب‌الغش در «ابا»ها (٧٩)، سرالکواکب طغرایی (٩٤)، رسالة‌الروحانیین همو (٩٥)، شرح نودونه نام سعدالدین حموی (١١٤)، سبعین کبیرجابر وخواص او (١١٥)، صحیفهٔ خالدبن ولید (١١٥).

این است نمونه‌ای ازمطالب کتاب:

یك بیت پهلوی (فهلویات) (۹۶) .

همین گیتی چه دیشان یاد گاره گهی دروی خزان که نو بهاره (۹۶)

دوبیت از باباطاهر (٦۸) .

منم جفت کمان اوماه رنگین چرا بـا من زمانـی بنیـایه
کهمانگنج فلك هرماه دوروج بماند در کمان کس بخش آیه

شعرهای فارسی بسیاری دراین کتاب دیده میشود .

آغاز: قصیدهٔ حولیه (۱ـ۵) .

در کمال حسن رویش چون جمال آمد جبین
از صباح روی او فی الحی نادوا مصبحین

انجام:

گر تو خواهی تا بهشت خلد بینی هان ببین
هذه جنات عدن فادخلوها خالدین

درپایان (ص۵) میگوید که خلسه‌ای مرا درتربت شیخ سعدالدین درولیان کوه

شهر تبریز دست داد و بیت آخری را کسی بر من آشکار شد و بمن گفت وشعر آخری که خود سروده‌ام اینست :

ملك توران ملك شه کیخسرو آمد برزمین

کین خلف آمد زمن در کشور ایران زمین

آغاز کتاب: بسمله . وبه رجائی.

در کمال حسن رویش چون جمال آمد جبین

از صباح روی او فـی الحی نادوا مصبحین

الحمدلله کـه شرح این قصیده بر قـوت سخن این بزرگ کرده میشود کـه میفرماید المعنی فی قلب الشاعر زیرا برهر کسی که بی‌این شرح این ابیات را مطالعه فرمودی پنداشتی که‌غزلی گفته ودلا آرامی را... تقریر کرده‌ام .

انجام : درزیر سخن جاهلیت کافران بت‌پرست شاید نهادن بگو که‌نه‌والسلام شرح بیت تمام شد و الحمدلله وحده و الصلوة علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین ـ ملك ایران ملك شه . . . که تورا غیر ازدو گوش ودو بینی نباید. تمت‌الحولیة بشرحها بحمدالله و حسن توفیقه و الحمدلله وحده و الصلوة علی خیر خلقه سیدنا محمد و آله الطاهرین (۶ـ۱۵۵) .

در پـایان نسخه‌این مطالب هست :

۳۲۹۱

نسخ گويا از مؤلف ، عنوان و نشان شنگرف، جدول زر ولاجورد وشنگرف ، کنار صفحهٔ نخستين زرافشان ، آغاز افتاده : و«استوفی فيه اکثرما اورد عن ائمتنا المعصومين ... ورتبتها علی مقدمة وثلاثة اجزاء» .

انجام : من الزيادة والنقصان والله اعلم بحقيقتها.

۱٦س ۱۲×٦ ، ۱۱۳۴۰۱×۱۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تيماج سرخ ضربی .

روضة الصالحين ومنهاج المتعبدين

از سيد احمدبن رکن الدين که در آغاز رجب ۱۱۰۳ ساخته و در روز پنجشنبه ۲۰ ذی حجهٔ ۱۱۰٦ دعاها را با کتابهای منبع مقابله نموده است (ذريعه ۱۱:۲۹۵) دريك مقدمه است درطهارت وسه جزو : نماز ، مستحبات روزانه و هفتگی ، نمازهای پراکنده،وخاتمه در عملهای ماهانه و سالانه .

۳۲۹۲

نسخ عبدالله بن عبدالغفار درروز ۷ ... سال ۱۰۵۵ ، عنوان شنگرف ، مهرعبدالله بن علی دارد .

۲۸س ۸/۵×۱۹/۵ ، ۲۰٦۳ ۱۵/۵×۲۸ ، کاغذسپاهانی ـ جلدتيماج سرخ ضربی مقوايی.

علل الشرايع والاحکام والاسباب

ازابن بابويه قمی رازی ايلاقی است (حقوق ۴۰۲).

۳۲۹۳

نسخ سدهٔ ۱۳ از محمد علی بن اسماعیل طباطبایی برای آمیرزا محمد حسین ، یادداشت محمد حسین طباطبایی در پایان هست ، در ۲۱۳ص.
۱۵س۵×۱۱ ، ۱۰۸گ۱۰×۱٦ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج زرد کنار سرخ زرکوب .

السماء والعالم

از ارسطواست و ترجمهٔ ابن بطریق بتازی برای مأمون (مجلة معهد المخطوطات مجلد۲ جزو۱ ص٤٧ گفتار بدوی) نسخهٔ ش۱٤۹ طوس (٤٦:۱) ترجمهٔ مهران بن منصور بن مهران مسیحی است در ۵٥۳ از یونانی در چهار مقاله (فهرست تاشکند ٥:۲۱۹).

آغاز: بسمله . کتاب ارسطوطالیس فی السماء و العالم ترجمة یحیی بن بطریق فی عصر المأمون . فی السماء والعالم . قال الفیلسوف ان جل المعرفة بالطبیعة و العلم بالدال علیها یکون فی الاجرام وفی العظم وفی الآثار وفی حرکاتها وفی اوایل کل ما اشبه هذه الطبیعة ایضا .

انجام: وقلنا فیهما قولا مستقصی شافیا علی هذا المذهب تمت المقالة الرابعة من کتاب السماء والعالم آخر غرض الفیلسوف فی هذا الفن وهی آخر الکتاب .

۳۲۹٤

نستعلیق چلیپای محمد باقر حسینی شیرازی در ۱۰۴۵ (ص۳۹) و میرزا ابراهیم ادهم همدانی، در ص۲۹-۴۱ شعرهاایست باعنوان «وله» و بی‌عنوان ، خط درویش محمدعلی مورخ ۱۰۴٦ و شعر او هست (ص۴۵).
۱۷س۸×۱۹گ۵/۱۵×۳٦ ، کاغذ سپاهانی - جلد روغنی گلدار.

جنگ

۱- دیوان محمد زمان ناطق کهپایه‌ای (۸-۱۳) که قصیده وغزل و رباعی است نزدیك به ۲۰۰ بیت (نصرابادی ٤۰٤ - آتشکدهٔ ۲۰۹) .

٢ـ دیوان میرمحمدحسین شوقی ساوجی (١٠١ـ١١٤) بترتیب تهجی نزدیك به ٦٠٠ بیت (نصرابادی ٣٣١ ـ ذریعه ٩:٥٤٩ ـ آتشکدهٔ ٣٣٦).

٣ـ شعرهای میرزا ابراهیم ادهم وساقی‌نامهٔ او بخط خوداوباعنوان «لمحرره» درص١٣٣،١٤،١٣٦ و١٤٠.

٤ـ ستایش او ازرفیعای نایینی استاد خود (١٣٧ـ١٤٠).

٥ـ حسن گلوسوز و رباعیات رشیدای تبریزی (٤٨ـ٥٧) او منظومات خود را عقداللئالی وبستان خیال (مورخ ١٠٤٠) ودریای عرفان هم نامیده است (نصرابادی ٣٨٨).

٦ـ غزل ارسلان بیك ایلچی هند وپاسخ منظوم سلطان العلماء اعتماد الدوله و محمدزمان ناطق ومرتضی‌قلی‌خان‌قورچی‌باشی وآقالطفعلی منجیلی بدان (٥٨ـ٦٢) باشعری ازحمزه بیك درص٦٤ ومولانامحمدزمان ناطق درص٥٩ ورئیس الحکما شیخ الطائفه حکیم درص٦٠ وترکیب ارسطو برای اسکندر بنظم فارسی درص٦١.

٧ـ تزریقات وچاراندرچار که نثرهاایست فکاهی و بی‌معنی (٦٧ـ٧٣) و برای نوردیده میرزا محمد رضا درشوال ١٠٤٦ درسپاهان نوشته شده است.

٨ـ هجویات حکیم شفایی ازمعاصران خود مانند مؤمن امانی وفکری وحاجی محمد خباز ومیرزا فصیحی و ماله میریه و ذوقی ومؤمن کون بیزری و حکیم عنایت ووفای اتو کش ومندیل خود و خواجه رضی سپاهانی و نجم الدین محمود و خان قجر وحکیم هدایت اردك ومحمد رضا (٧٥ـ٨٩).

٩ـ رباعیات سحابی استرابادی نزدیك به ٥٠٠ بیت مورخ ١٠٤٨ (١١٧ـ ١٣١) که بفرمودهٔ میرزایی میرزا حاجی صالح محمدا در٧ع١/١٠٤٨ نوشته‌شده‌است.

١٠ ـ بحرطویل شاهدای نیشابوری (١٤٣) در ص ١٤٦ـ١٦٢ پراکنده های نثر فارسی است.

١١ـ حمد وثنا یا نقودالزواهر وعقود الجواهر (١٦٤ ـ ١٦٨) از رشید و طواط

(ادبیات ۲۱٤ ـ ص۳۷ دیباچهٔ نفیسی بردیوان وطواط چاپ ۱۳۳۹ خ) آنچه در ص۱٤۸ـ۱۵۰ آمده است گویا ازهمین رساله باشد درص۱۶۹ تا۱۷۰ که شمارهٔ صفحه ۹۲ دارد و۱۷۲ نیزشعرفارسی است .

۱۲ـ مونس العشاق(۱۷۱ـ۱۷۹) از شیخ اشراقی شهاب‌الدین سهروردی . در آن از حس وعشق ومهروحزن ومحبت با استعارات و کنایات گفتگو شده و بسیار لطیف است (پیام‌نوس۲ش۷و۸ـچاپ اشتوتگارت در۱۹۳٤) .

آغاز: بسمله . رب‌تمم‌بالخیر. نحن نقص علیك احسن القصص بمااوحینا الیك هذا القران و ان کنت من قبله لمن الغافلین . لولا کم ماعرفنا الهوی و لـولا الهوی ماعرفنا کم .

گر عشق نبودی و غم عشق نبودی

چندین سخن‌نغز که گفتی که‌شنودی

ور باد نبودی کـه سرزلف ربودی

رخسارهٔ معشوق بعاشق کـه نمودی

بدانکه اول چیزی که حق سبحانه و تعالی بیافرید گوهری بود تابناك او را عقل نام کرد . . . وآن گوهر را سه صفت بخشید یکی شناخت حق یکی شناخت خود یکی شناخت آنکه نبودپس ببود .

انجام : وهمه وقتی این توفیق بکس بنمایند .

سالها باید که تایك سنگ اصلی‌زافتاب

لعل گردد دربدخشان یا عقیق‌اندریمن

(تمت‌الرسالة الموسومة بمونس‌العشاق فی سنة ۱۰٤۷ حرره العبد محمد باقر الحسینی).

۱۳ـ شعرهای‌اوحدی(۱)ونوعی(سوزو گداز۱۵ـ۲۹)ومحمدقلی‌سلیم (۶۲و۹۶)

وحمزه بيك (٦٤) وميرزا محمد معصوم (٦٣) وخسرو دهلوی و آقاشاپور فریبی (٩٠) والفت وسحابی ومحمدجان قدسی (٩٠) وابوتراب بيك (٩٧) و شیخ رئیس و حافظ و سعدی .

۳۲۹۵

نستعلیق سدة ۱۱ ، عنوان شنگرف ، نسخه ازآغازوانجام ومیانه افتاده وپس وپیش هم هست، آقای باستانی‌راد آنرا مرتب‌کرده باین ساخت درآورد ، نسخه برگشماری کهنی داشته که برخی از آن هنوز دربالای صفحات دیده میشود مانند : ۲۸ درص۱۰و۴۱ درص۱٦و۴٦درص۲٦ .

سطرچلیپا ۱۵×۲٦/٥ ، ۱۰۷گ۱۸×۲۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سبزضربی‌مقوایی‌گردآبی.

طرازالاخبار

ازعبدالنبی فخرزمانی نبی‌عزتی قزوینی در گذشته‌۱۰۳۷مؤلف میخانه در۱۰۲۸ (مشار۳۸٦)ونوادرالحکایات‌در۱۰٤۱(حقوق۱۲۲)ودستورالفصحاء(ذریعه۹:۷۱٥)است وجزطرازالاخبارخوزانی(استوری۱:۱۲٦)است.اواین کتاب‌را بنام‌مبارزالدین‌صفی‌خان سیف‌خانی ساخته (ص۹۱) و درآن سخنان منظوم و منثور سرایند گان و نویسند گان را درموضوعهای گونا گون آورده وسبك آنها ازاین کاراو بدست میآید . نام او را در نسخهٔ ما دربرخی جاها پاك ودربرخی جاها سیاه کرده‌اند (ص٤و۲۱و۲٥ و ۲٦و٤٦ و ۱۰۹ و۱۲۱و۱٤۸ و۱٦۰و۱۷۰) و در اینجاها باید خواند «مؤلف کتاب (این تألیف) عبدالنبی فخرالزمانی» که دربرخی جاها بسختی پیداست .

درص٤ آمده « ازنوادرالحکایات [عبدالنبی‌فخرالزمانی]» .

درص۹۱ درپایان جزو نخستین آمده «خان ارسطوفطرت سکندرشان‌مبارزالدین صفی‌خان سیف‌خان کرد در حیز نگارش آید این مقام میرود بجزو دویم در صفت نرد وآنچه بدان تعلق‌دارد» .

درص۱۲۲ آمده «ازعنایت الهی والتفات سیف خانی گفت و منسوب بجزء ثانی کتاب طرازالاخبار».

درص۱۶۵ آمده «طرازچهارم از خاتمهٔ کتاب طرازالاخبار».

درص۱۸۱ آمده « طرازششم ازخاتمهٔ کتاب طرازالاخبار».

درص۱۸۳ آمده «طراز هفتم ازخاتمهٔ طرازالاخبار».

همچنین درص۱۸۵ ازنام کتاب یادشده است.

فهرست مطلبها

ازاین فهرست برمیآید که کتاب درچهارجزو هریکی گویا دوازده طراز ویك خاتمه دارای نوزده طراز (درنسخهٔ ما) باید باشد.

فهرست کتابهاایکه در این کتاب از آنها یاد شده با نشان دادن شمارهٔ برخی ازصفحات.

اسکندرنامهٔ شیخ نظامی وهفت پیکراو ولیلی ومجنون او۱۰

انوار سهیلی ملاحسین کاشفی۷ـ۱۰
مرکزادوارشیخ‌فیضی۱۱
تاریخ حبیب‌السیر میرخواند ۷
تاج المآثر نظامی دهلوی ۹ـ۲٦
تاریخ معجم ۱۰ـ۲۰۱
مجمع‌اللطائف مولانا مظفرقصه‌خوان۸ـ۲۳
مطلع السعدین‌عبدالرزاق‌سمرقندی٦ـ۲۹
نوادرالحکایات‌عبدالنبی‌مؤلف‌طرازالاخبار٤
فتوحات شاهی هاتفی۲
کتاب عشاق عبیدزاکانی۲
سوزو گداز نوعی۳
ساقی‌نامه ومجموعهٔ خیال حکیم‌رکنا ۳

شاهنامهٔ فردوسی ۱۶
گرشاسب نامهٔ اسدی طوسی ۱۷ـ۵۹
نل‌ودمن شیخ فیضی ۲۵
فرج‌بعدالشدة ۱۶۵
تاریخ سندباد ۲۹
تحفة‌الاحرار جامی ۳۳
لیلی‌ومجنون مکتبی شیرازی ۱۲۰
کتاب کامران ۱۰۰
خورشیدوجمشید سلمان‌ساوجی ۱۱۰
ذکرالعیش یوسفی ۱۵۵
اسکندرنامهٔ حسین‌ثنائی ۳۳ـ۸۰
روضة‌الصفا خواندمیر ۳۷
شهنشاهنامهٔ قاسمی گنابادی ۳۹ـ۴۴
چرخیات نظام استرابادی ۴۰
ناظرومنظوروحشی ۸۴ـ۱۹۶
خسروشیرین‌میرزاجعفرآصفخان ۸۴
دیوان میرملکی قزوینی ۹۹
دیوان سائلی ۱۰۸
دیوان صفی‌الدین ۶۷
دیوان ابوالمعالی نیشابوری ۲۶
دیوان مسعودسعد سلمان ۳۰
دیوان طیان بمی ۳۱
دیوان صانعی لاری ۹۴

همای وهمایون خواجوی کرمانی ۱۶ـ۲۰۳
جهانگیرنامهٔ طالب‌آملی ۲۵ـ۸۵
قران السعدین امیرخسرو ۴ـ۱۹
حدیقة‌الحقیقه ۱۶۶
ساقی‌نامهٔ میرزااشرف جهان ۹۵
ظفرنامه‌ودیوان‌شرف‌الدین‌علی‌یزدی ۱۵ـ۸۶
صفات‌العاشقین هلالی ۸۷ـ۲۰۱
تمرنامهٔ هاتفی ۳۹
مظهرالآثارهاشمی ۱۱۰
مقامات حمیدی ۳۶ـ۲۰۰
خسروشیرین عتابی تکلو ۳۴
منطق‌الطیرشیخ عطار ۳۸
خاورنامهٔ ابن‌حسام ۳۸
مهرومشتری عصارتبریزی ۴۲
ویس ورامین فخر گرگانی ۶۲
اندرزنامهٔ حکیم عارف ۹۷
کتاب گل‌ونوری ۱۵۳
دیوان علی‌سندی ۹۹
دیوان رفیع‌الدین اهری ۶۶
دیوان اوحدالدین ۲۹
بوستان سعدی ۳۱
دیوان امیرماضی ۳۱
دیوان جلال عضد ۹۴

فهرست نام شاعرانی که دراین کتاب از آنها یادشده بانشان دادن شمارهٔ برخی ازصفحاته نه همهٔ آنها.

میرزا جعفر اصفهانی ۱۹۹ — یوسفی بیك ۱۹۹

محمد طالب آملی ۱۹۹ — هاتفی ۲۰۰

میرزا قاسم جنابدی ۲۰۱ — ملاعبیدزا کانی ۲۰۲

شانی تکلو ۲۰۳ — میر والهی قمی ۲۰۳

معزی ۲۰۳ — شیخ فیضی ۲۰۳

۳۲۹٦

نستعلیق محمدباقر بن احمد بن لطفعلی تبریزی آنگاه که درقزوین ازروسها گریخته بود درجلد ۴۲ و ۴۱ و محمدتقی محرر تبریزی در روز آدینه ۲۵ شعبان ۱۲۴۳ در قزوین در جلد ۲۹، عنوان شنگرف، نسخه جلد ۴۲ دربارهٔ آخرت ومعاد و ۴۱ در احوال آخرت (ناقص) است و ۲۹ درعلم نجوم واحکام وحلال وحرام آن رویهم سه جلداست .

۲۰ س ۹×۱۵ ، ۲۲٦ گ ۱۴/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی.

عوالم العلوم والمعارف

ازعبدالله بن نورالله بحرانی (ف ۲۷٦۲) درجلد ۲۹ آن ازنوروز گفتگو شده است .

۳۲۹۷

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، نشان شنگرف ، جدول زرین ومشکی ولاجوردی.

۱۴ س ۸/۵×۱٦ ، ۸۳ گ ۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی آبی ـ جلد مقوا.

اصول عقاید

ازعلی اکبر بن محمد سیف العلماء که بنام عین الملك در زمان ناصرالدین شاه درشیراز بروش شیعی ساخته است درچهارفصل است : توحید ، نبوت ، امامت ، معاد .

آغاز: بسمله . سپاس بی قیاس و ثنای نامتناهی مختص است بذات خداوند اقدس .

انجام: مشاهده نموده‌اند والآن کما کان بل هوقرآن مجید فی لوح محفوظ وصل‌علی‌محمد وآله الطاهرین .

۳۲۹۸

نستعلیق ترکی عبدالله درمدرسهٔ صالحیهٔ روستای تلودرروزشنبه ۱۳ ج۱۲۴۴/۱،عنوان شنگرف، یادداشت ۱۲۴۴ دارد ، درپایان داستان جُمجمه است ازعیسی‌مسیح بروایت‌کعب الاخبار بعربی‌در۸ص، ۲۲س۱۲×۱۶/۵ ، ۲۱×۱۵ـ۳۵۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا بالولا.

هیئة الاسلام

ازابراهیم حقی‌ابن‌شیخ‌عثمان که‌میگوید ازخواندن کتب‌حکمت‌وهیئت‌پشیمان شدم وبکتاب خدا وتفاسیر واحادیث پرداختم واین رساله را ازهیجده تفسیر و سیصد حدیث ساختم . یك مقدمه و بیست‌باب دارد وجهانشناسی دینی است . شعرترکی‌دران آمده وبعربی است .

آغاز: هذه رسالةاسمهاوتاریخ‌تالیفهاهیئة الاسلام‌اشرق(۱۱۸۰).بسمله.بسم‌الله، الحمدلله ... امابعد فیقول . ابراهیم‌الحقی ... بن شیخ عثمان الحسینی،

انجام: وتقویها الی‌آخر الایة،

۳۲۹۹

نسخ وتعلیق سدهٔ ۸و۹ ، عنوان ونشان شنگرف، تاریخ تولدع۸۳۱/۲ دارد درص ۱۴۷وتاریخ تولد نعمة‌الله شب چهارشنبه ۴ صفر ۸۱۸ درص۱۵۲ ، در ص ۱۱۴ـ۱۱۵ از جام جهان نمای شیخ شیرین مغربی است و درص۸۶ـ۸۷ شعر اوودرص۱۱۶شعرسعدیست،مالك ابوالبرکات حسینی؛ نسخهٔ کهن بسیار پاکیزه وگرانبهاایست .

۱۳س۹×۱۴ ، ۱۴۴ـ۳۱۴×۱۷ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج مشکی ضربی‌مقوایی.

مجموعه

۱ـ خرقه پوشی (۱ـ۲) ازخیوقی .

آغاز: [در] پوشیدن خرقه هر که را ارادت این راه پدیذآید و خواهذ خرقه بپوشذ بایذ که ازدست پیری که عالم بود بشریعت وطریقت و حقیقت بپوشد .

انجام : بزرگان گفته‌اند طلب‌الحال بعد الزوال محال (از مقالهٔ شیخ مرشد السالك الشیخ نجم‌الدین الکبری) .

۲ـ لمعات (۷ـ۷۹)ازعراقی .

۳ـ پرسش سیدمرتضی بنظم فارسی ازسیدنعمة‌الله درعلت آفرینش‌اشیاء وپاسخ او (۸۰ـ۸٤) باچند غزل عرفانی او .

٤ـ شرح کلام حسین‌بن منصورحلاج استرالله ظاهر الشریعة عنك و کشف باطن الکفرلك فان ظاهر الشریعة کنز مخفی و باطن الکفر معرفة جلیة . (۸۵) از شیخ اوحدالدین .

۵ـ خواص سورقرآنی (۸۸ـ۹۲) بفارسی .

٦ـ مکاشفات (۹۳ـ۱۱۳) گویا ازسیدنعمة‌الله باعنوانهای مکاشفه و بفارسی .

۷ـ معرفةالانسان و کیفیة مراتبه ومقاماته (۱۱۸ـ۱۲۰) .

آغاز: بسمله . وبه نستعین الحمدلله‌الذی طلعت من سحرنوره جواهرالاعیان... وبعد فهذه رسالة فی معرفة الانسان و کیفیه مراتبه ومقاماته . . . بدان ای طالب حق وای سالك راه یقین که عالم ... ظل حق است .

انجام : واین شهود جمع اولیا واقطاب بود والسلام.

۸ـ کشف دائرهٔ انسانی (۱۲۰ـ۱۲٦) بفارسی وبه‌نثر وچهاردائرهٔ عرفانی دارد و گویادنبالهٔرسالهٔش٦است . درص۱۲٦ شعرعطاراست ودرص۱۲۷ـ۱۲۸ اعدادحروف تهجی وبروج است .

۹ـ بيان وحدت حقيقيه و تسبيه (۱۲۹ـ۱٤۱) دودائرهٔ عرفانی‌دارد ودوفصل.

آغاز: بسمله . وبه‌العون. الحمدلله الذی تحیرفی بحار عظمته ارواح‌الواجدین وتعطر بنفحات القدسیة انفاس الواصلین . . . اعلموا اخوانی ان الحق معلوم و الخلق موهوم چون وجودواجب تعالی واحد بالذات بود .

انجام : از جملهٔ مخلصان حق و الصلوة والسلام علی خیر خلقه محمد و آلـه اجمعین .

۱۰ـ سلوك (۱٤۳ـ۱٤۷) .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . الحمدلله وسلام علی‌عباده ... بدان .. که مؤیداین راه ومتوجه این بارگاه را منازل و مقامات مختلف و درجات و مشاهـدات متنوع در پیش‌است .

انجام : وعدم العدم وجود والسلام علی من اتبع‌الهدی .

۱۱ـ پیدایش خرقه (۱۵۰ـ۱۵۳) بفارسی .

درص۱۵۲ـ۱٥٤ اصل ایمان است واسناد فرزندان رسول

۱۲ـ درفقر (۱٥٤) پاسخ سیداحمد کبیربعمادالدین وبفارسی است .

۱۳ـ غاية الامكان فی دراية (معرفة) [الزمانو] المكان (۱٥٦ـ۲٥٥) ازشیخ تاج الدین محمود بن خداداذ اسنوی یااشنهی زندهٔ در سدهٔ ۷ و در گذشتهٔ در هرات گویا شاگرشمس‌الدین‌محمدبن عبدالملك دیلمی(چلبی ۲:۱٤٦ ـطوس٤:۲۱۱).

آغاز: بسمله . رب تمم بالخیر . الحمدللّه‌الذی لاآخرلاولیة ولااول لآخرية ... بدانید ... کجون پاذشاه ... ببنده خیری خواهد اورا باخوذآشنا کنذ و بقرب خویش بینا گرداند ... واین مجموعه راغاية الامكان فی دراية المكان نام کردیم.

انجام : وازنزاعات شیطانی نگاه داراذ بلطفه وسعة رحمته وآخر دعوانا ان الحمدلله رب‌العالمین وصلی‌الله علی سیدنا محمد وآله ... اجمعین آمین.

۱٤ـ تشریح‌الوجود (۲٥۷ـ۲۷۹) بنام ابن‌سینا در نسخهٔ ما (مهدوی‌ش۱٥۰) .

۱۵ـ مختصر نامه (۲۸۰ـ۲۸٤) روزنامه‌ایست که ابومعشر بلخی(؟!) بدستور طغرل بفارسی ساخته وباین نام نامیده وپس از دیباچه نخست جدول وسپس استخراج ساعتها است در بروج.

۳۳۰۰۹

نسخ صفر ۹۸۲ درش ۱و۳ ، تصحیح ومقابله شده درش ۱ ، ش ۲و۴ بی تاریخ و بهمان خط ، عنوان ونشان شنگرف ، همهٔ شماره‌ها بجز ۴ حواشی دارد در ۳با نشانهٔ «منه» ، در گ ۹٦ ر بندیست از حاشیهٔ رباطی برشرح مطالع ، در گ ۲۷۰ پ بندیست منطقی بفارسی ازروی خط خواجه جمال‌الدین محمود و درآن آمده که او دررجب ۹٦۳ درشیراز و دوانی در ۹۰۸ در ۷۸ سالگی و میرصدرالدین محمد در ۱۲ رمضان ۹۰۳ در ۷۵ سالگی وامیرغیاث‌الدین منصور در ۹۴۹ در ۸۵ سالگی درگذشتند ، در گ ۲۷۵پ بندیست درنحو بعربی.

۱۱س ٦/۵×۱۱ ، ۲۷٦گ ۱۲×۱۸ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوایی.

مجموعه

۱ـ حاشیة شرح التجرید (۱پ ـ ۹٦) ازمحقق خفری (ف۲۳۲).

۲ـ حاشیة التهذیب (۹۷ پ ـ ۱٦٦ر) ازدوانی (ف۳۵).

۳ـ شرح التهذیب (۱٦۷ پ ـ ۲۷۰ر) شرحی است آمیخته ومزجی از احمدبن یحیی بن محمدبن سعدالتفتازانی برمتن نیای خود که درپایان زندگی در ۷۸۹ ساخته بود(ذریعه ۱۳:۱٦۰) این شرح را او درذی قعدهٔ ۸۸۲ پرداخته است.

آغاز: بسمله. احسن مایوشح به‌صدرالکلام واحری ماجری‌الیه‌عنان‌الاهتمام حمد من طلع من مطالع خطابه طوالع‌الانوار و لمع من مقاصد کلامه الاشارات الی کشف‌الاسرار ... وبعدفیقول ... احمدبن یحیی بن محمدبن سعدالتفتازانی...ان‌الکلام هوالذی یعلوولایعلی ... ثم علم‌المنطق تالیه مقدم سعدا کبرلایبلغ الی‌حدتصور اوسط اواصغر.. تصرفت اوان شبابی الی استقراء مسایلهما و عنفوان عمری الی استفاضة فیضان مسایلهما.. فحاج‌قلبی ان‌ارتب لتحقیق قواعد المنطق والکلام کتابا...فاخترت

کتاب التهذیب المنسوب الی جدی الاعلی ... لازال کاسمه سعدا ... فشرحته ... فان الولد الحریغتذی بآبائه لکنی اوضحت فی الحواشی والاطراف الدقایق المخفیة .

انجام : ویجعل فاتحة مقاصد نارضاه وغایة مطالبنا لقاه قال الشیخ ... قد فرغ عن تألیف شرح هذا القسم و کتابته مؤلفه ... احمدبن یحیی بن محمدبن سعدالتفتازانی فی شهر ذی القعدة سنة اثنین و ثمانین وثمانمائة سائلا من الله ... ان یوفقه الکلام فی شرح القسم الاخیر من تهذیب المنطق والکلام بحرمة نبیه النبیه وآله العظام وصحبه الکرام.

۴ـ شرح رسالة نفس الامر (۲۷۱ پ ـ ۲۷۵ ر) از دوانی (طوس ۴:۱۸۰).

۲۲۰۱

نستعلیق روز چهارشنبه ۲۱ع۱۱۸۳/۲ ، عنوان و نشان شنگرف ، آغاز افتاده سطر چلیپا ۷×۱۲ ، ۱۱ـ۳۴۵×۱۶ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سرخ ضربی .

منشآت

از خان احمد گیلانی (مجلس ۱:۳۶۲ ـ دیباچهٔ تاریخ گیلان ودیلمستان مرعشی که یازده نامهٔ گیلانی در آن بچاپ رسیده است) چنین است فهرست نامه ها .

۳۳۰۲

نستعلیق رمضان ۱۲۵۸ ، عنوان و نشان شنگرف ، ۳۲۳ص ، نسخه دررجب ۱۴۲۰ازآن محمودخان معتمدالسلطان بوده است.

۱۶س ۸/۵×۱۷/۵ ، ۱۶۲گ ، ۲۶/۵×۱۷ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی ضربی ترنجی آراسته ضربی .

مجالس العشاق

ازابوالغازی سلطان حسین بن سلطان منصوربن بایقرا بن عمرشیخ بن تیمور گورکان (۸٤۲ - ۹۱۱) دانسته شده ولی از میر کمال الدین حسین بن مولانا شهاب‌الدین طبسی گازر گاهی‌است ودر۷۷مجلس ودر۹۰۸ آغاز شده است (استوری ۹٥۹:۱ - مشار ۱۳۷۷).

چنین است فهرست مجلسهای آن

۳۳۰۳

نستعلیق خوش روز آدینه ۸ج۲/۱۳۳۲ در باغ اوین ، عنوان ونشان شنگرف.

۱۸س ۸×۱۶، ۷گ ۱۲/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی.

رفع الفتنة

از فیض کاشانی است بفارسی بنام شاه‌عباس دوم در سه بند: بیان حال شمه‌ای از حقیقت حال علم وعلما واصناف ایشان ، درذ کر شمامه‌ای ازمعنی زهد وعبادت درویشان ، در منع قدح وطعن ازعامهٔ اهل اسلام وهمکیشان (محجه ۲:۲۰و۳٤و٤۲) .

آغاز: بسمله ، یامبدع الارکان والاصول ویامفیض القلوب والارواح.

انجام :

خواست تارمزی بگوید شد عیان ازدست فیض

گفتمش نا گفتنی بسیار شد خواموش شو

۳۳۰٤

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، جدول زر و مشکی و شنگرف ، حاشیه آراسته ، ترجمهٔ فارسی شنگرف ، با حواشی.

۱۲س ۹×۱۷ ، ۱۰۳گ ۱۴×۲۵ ، کاغذ سپاهانی متن و حاشیهٔ آراسته بسیار زیبا - جلد تیماج سرخ مقوایی درون ترياکی.

الصحيفة السجادية

دعاهای منسوب بامام زین‌العابدین است .

۳۳۰۵

نستعلیق هندی غلام محیی‌الدین درعظیم‌آباد درروزیکشنبه پایان ذی‌قعدهٔ ۱۲۳۲، عنوان و نشان شنگرف .

۱۵س۱۰×۱٦/۵ ، ۳۶۳گ۱۵×۲۲ ، کاغذ هندی ـ جلد تیماج سبز ضربی مقوایی.

چار گلزار

از نثاری درصرف ونحو وبلاغت یا دستور زبان فارسی که برای مستر کـورنر اوزلی صاحب درهزاروسیصد واندی ساخته ودرچهار گلزاراست نخستین پنج گل دومی وسومی هر یك دو گل چهارمی سه گل دارد (مجلس ۲:۱۹۷ و۲۵۳ و۲٦۳ ـ مشار ص ۵۳۸ بنام چهار گلزار نثار علی مولوی) .

آغاز: بسمله . بعد حمد ایزد صمد لم یلد ولم یولد که صفت اواست.

انجام :

هاتف ز فلك رسید تاریخ نوشت

بر رنگ بهار این قدر باغ بهشت

چنین است نام شاعرانیکه از شعر آنها در این کتاب گواه آمده است :

نثاری مؤلف کتاب ۱ـ۱۵ـ۵۱ـ۵۲

سعدی ۱۰ـ۱٤ـ۱۵ـ۱٦ — نظامی گنجوی ۲۳ـ۱۰

فردوسی ۷٤ـ۲۲ـ۱٤ — رودکی ۱٤ـ۲۱ـ٦۳ـ۸۷ـ۸۹

ملای روم ۱٤ — خلیفه شاه محمد ۱۵ـ٦۵ـ۷۲

جامی ۱٦ـ۲۵ — حافظ شیرازی ۱٦

عبدالواسع جبلی ۱۹ـ۱۷ـ۱٦ — خاقانی ۱۸

آصفی ۱۹ـ۲۰ـ۲٤ـ۱۹۹ — ابوالفرج رونی ۲٤

۲۲۹۲

خواجه نصیرطوسی ۳۰	ناصرخسرو ۳۰
فخری هروی ۳۰	فریداحول ۳۱
عصمت بخاری ۱۱٤	عرفی شیرازی ۳٦
سراج‌الدین راضی ۳۷	یوسفی ۵۰
آشفته ۵۰	رشید وطواط ٦٦ـ٦۲
شرف رامی ٦۳	قطران تبریزی ٦۳
میرشمس‌الدین فقیر ٦٤ـ۸۱	امیرمعزی ٦۵
منطقی ٦٦	امیرخسرودهلوی ٦۸
سراج قمری ۷٤	فرخی‌سیستانی ۷٦
مسعودسعدسلمان ۷۷ـ۱۱۹	عنصری ۷۹ـ۸۷
کمالی ۸۰	ابوالمعالی ۸۱
امیرمعزی ۸۲	عمعق‌بخاری ۱۱۸ـ۱۱۹
شعری ۸۲	عمعق ۱۱۸

۳۳۰٦

نستعلیق خوش نصرالله فرزند شاعر در ذی‌قعدهٔ ۱۳۰۴ از روی اصل ، جدول سرخ و زر ین و مشکی و لاجورد .

۱۵ س ـ ۷/۵×۱۵ ، ۱۳۶۰ـ۱۴۳ ، ۳۱ × ۲۱ ، کاغذ فرنگی کبود ـ جلد تیماج سرخ مقوایی.

کلیات

ازمیرزا عبدالرحیم ندیم‌صابرخلخالی‌منشی‌باشی مستوفی دربارناصری‌ودیوان شعرومنشآت اواست و گویا «تذکرة الخالق» (؟) خوانده میشود چنانکه در یادداشت پسرش در آغاز نسخهٔ ما می‌بینیم شعرها در سوگواری براهل بیت و ستایش مذهبی ودرباری‌است. نامهٔ به میرزاعبدالله منشی تبریزی وامیردیوان وصدرالممالک‌اردبیلی

ومهدی‌قلی میرزا و شاهرخ میرزا فرمانروای خلخال درنثرها دیده میشود.

آغاز: بسمله. شکر وحمد لایحاط ولایحد بتوانا خداوند واحد احد.

انجام:

اندر ثنای ناصردین شاه دین پناه

نصرت قرین من شد اقبال یاورم

درپایان شعر پسر شاعر (میرزا نصرالله) و باز شعر خود ندیم صابر در ستایش فرخ خان امین‌الدوله و فرمان برای میرزا حسام‌الدین علی شیرازی وشعر میرزا فرج الله افشار آجودان توپخانه متخلص بصابر ومیرزا سیدحسین مشعوف تفرشی ومیرزا حاجی‌محمد کرمانشاهانی‌بیدل هست.

۳۳۰۷

نستعلیق ۱۸ شعبان ۹۱۸، عنوان زرین، جدول زر ولاجورد، آغاز افتاده دردیباچه.
۱۳س ۷/۵×۱۱/۵، ۱۷×۱۱،۳۹۱، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی زرکوب ترنجی.

بهارستان

ازعبدالرحمن جامی که در ۸۹۲ در هشت روضه ساخته است (مجلس ۲: ۴۲۸).

۳۳۰۸

نسخ گویا ازخود مؤلف، عنوان و نشان شنگرف، حواشی داردبفارسی‌وعربی بخط نستعلیق.
۱۹س ۶/۵×۱۵، ۱۲،۳۸۹×۲۰/۵، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی.

کتاب الاخبار

گویا از محمد صالح بن کربلایی عبدالعظیم چلاوی خانکدار که درروز آدینه

شوال ۱۰۸۹ گرده آورده و نوشته است . در پایان تاریخ ۱۱۰۹هم دارد . عنوانها آن بـاب است . خبرهای نبوی است و مربوط باخلاق مذهبی واحوال قیامت بروایت ازاصحاب پیـامبر .

آغاز: بسمله . قال النبی صلعم صوم العید معلق بین السماء و الأرض حتی تؤدی زکوة الفطر .

انجام : وعلی مبغضیهم لعنةالله والملائکة اجمعین .

۳۳۰۹ ٭

استعلیق ۱۳٦۹ درش۱ وروزشنبه۲۴ ذی‌حجة ۱۲۸۰ ازمحمدعلی بن قربانعلی اردبیلی درش۲، ش۳و۴ ازپایان افتاده وبهمین‌خط، عنوان و نشان شنگرف .

۱٦س-۷/۵×۱٦/۵ ، ۲۳٦گ-۱۴/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی.

مجموعه

۱- شرح العوامل المائة (۲ پ - ۱۱۱ پ) ازنظر علی‌بن محسن گیلانی که در ۱۲٦۹ ساخته و شرح دوم اوست برالعوامل المائة مولانا محسن‌بن محمدطاهرقزوینی نحوی شاگرد امیرقوام‌الدین‌قزوینی وشارح‌تهذیب‌تفتازانی در ۱۱۳۲ (ذریعه۱۳:۱٦۲و ۳۷۲) .

آغاز: بسمله . نحمدك یا من الیه یصعدالکلم الطیب و العمل الصالح یرفعه . . . فیقول ... نظرعلی‌بن محسن الجیلانی .

انجام : فنعم اجرالعاملین ولمثل هذا فلیتنافس المتنافسون فانا لله و انا الیه راجعون والحمدلله رب‌العالمین والصلوة علی نبیه ... خیرالعالمین .

۲- شرح العوامل المائة (۱۱۲ پ - ۱۵۲ پ) شرحی است برمتن عبدالقـاهر گرگانی .

آغاز: بسمله . الحمدلله رب العالمين حمدا كثيرا طيبا مباركا . . . اما بعد فهذه كلمات و مفهومات فهمناها من كلام الشراح لمتون النحو ومن اساتيدنا .

انجام: فليلزم ان يكون مرفوعا لفظا .

۳ـ سراج [القلوب] (۱۵۳ پ ـ ۱۸٦پ) گويا ازخواجه نصر بن سعدبن ابی القاسم، عنوانها « سؤال وجواب » است وبايد ۸۱ بند باشد . جزسراج القلوب غزنوی (مشار ۹٤٥ ـ ذريعه ۱۲:۱۵۹) .

آغاز: بسمله . حمدله . . . اين كتابی است انـدر غرائب پيشينيان و عجـائب گذشتگان آفرينش آسمانها و زمينها وآنچه مندرج است درين كتاب از امور عجيبه ميباشد ازين سبب بسراج [القلوب] نام نهاديم زيرا كه روشنايی دلها و شفای دردها است .

انجام افتاده : ازورطه ها[illegible]نند .

٤ـ انيس الموحدين (۱۸۷[illegible]۲پ) از مهدی بن ابی ذرنراقی (مشار ۱۷۷)

۳۳۱۰

نستعليق سدهٔ ۱۳ ، نسخه بدل دارد ، عنوان ونشان شنگرف ، نسخه وقف شده ويادداشت وقف آن را كه درصفحهٔ عنوان هست پاك كردند ، مهرفتحعلی مورخ ۱۲۷۲ دارد.

۲۱س ۸×۱٦ ، ۱۳ـ۲۳۹ ، ۱۳×۲۲/۵، كاغذ سپاهانی نخودی ـ جلدتيماج مشكی ضربی مقوايی.

الاحتجاج علی اهل اللجاج

ازابومنصوراحمد طبرسی است (ف۱۰۵۸) .

۳۳۱۱

نستعليق شعبان ۱۲۴۹ ، عنوان شنگرف.

۱٦س (۸/۵×۱۵) ، ۵٦ـ۴ ، ۱۳/۵×۲۱ ، كاغذ فرنگی كبود ـ جلدتيماج مشكی .

خواص الاسماء

خواص چهل اسم است و کتابی است درسحر وجادو وعزایم .

آغاز: بسمله . خاصیت اسم اول درشرح کبیر اگر کسی را مال ونعیم فراوان رسید از میراث یا غیر آن و دیگری آن حق را به تغلب باورها نکنند . . . او را این دعوت باید کرد .

انجام: اسم چهل اینست یا غیاثی عند کل کربة . . . دون کل شیء قربة . . . رب العالمین .

۳۳۱۲

نستعلیق محمدشفیع بن محمد ابراهیم طباطبایی حسنی حسینی در۲۸ ذی قعدة ۱۰۷۰ و تا مبحث ماهیت هم نزد محشی «سلمه الله تعالی» خوانده شده است (پایان) ، نسخهٔ بسیار پاکیزه ایست ، از آقا تقی کتابفروش در۱ع۲/۱۱۵۸ خریده شده است، ۱۶ص.

۱۵س۶/۵×۱۵/۵ ، ۲۵۸گ۱۲/۵×۲۱/۵ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج سرخ زرکوب ضربی مقوایی با اولا درون خاکستری زرکوب.

حاشیهٔ حاشیهٔ شرح التجرید

از آقا حسین خوانساری برحاشیهٔ قدیم دوانی برشرح قوشچی برتجرید طوسی که درروز پنجشنبه ۱۵ع۲/۱۰۶۴ ساخته است . این تاریخ را نویسندهٔ نسخهٔ ما ازخط محشی درپایان آورده است . (طوس ٤:۷۳ - ذریعه ٦:۱۱٤) .

آغاز: بسمله . حمدله . . . قوله لایبعد ان یقال فی ترك الموصوف ایماء لطیف الی آخر الحاشیة ، یمکن توجیه هذه الحاشیة بوجوه .

انجام: فثبت علتها له بالعرض .

۳۳۱۳

نستعلیق مؤلف، عنوان و نشان شنگرف، نسخهٔ بسیار پاکیزه‌ایست و گویا یك صفحه‌ای بیشتر افتادگی نداشته باشد.

۱۱س۷×۱۵، ۸۶گ۱۲×۲۳، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی.

فتوحات فریدونیه

از محمد طاهر بن حسن خادم بسطامی که بنام فریدون خان فرمانروای «استراباد و مازندران و بسطام و دامغان و کرایلی و کبودجامه ودرون» و سرپرست اهل ترکمان که با آنها جنگها کرده‌است ودرهنگام بر گشت خود مؤلف ازمشهدطوس درشوال ۱۰۲۲ ساخته و چنین نامیده وازسروده های خودودیگران در آن آورده‌است. او از گفته‌های قاسم شمسا بیك لشکر نویس که همواره در «رکاب ظفر انتساب» بوده و «نواب مملکت مدار گردون وقار» این تاریخ را ساخته‌است. نیرنگها وفریبکاریها وتبهکاریهای فریدون درمیان ایل کو کلان واو بکیان در آن شرح داده شده‌است (دیباچه وپایان کتاب)

چنین است فهرست آن

آغاز از دیباچه افتاده : مالك الملکی را که رفعت سراپردهٔ عظمتش برتـراز

ساحت کون ومکان است وبسطت بساط بسیط مملکتش بیرون ازفضای زمین وزمان.

انجام:

تو بر مسند عدل پاینده دار — همیشه چراغ دلش زنده دار

راقمه وقایله ... ابن الحسن الخادم محمد طاهر البسطامی غفر الله الکریم ذنوبهما وستر عیوبهما وعفی عنهما بالکرم والاحسان.

۳۳۱۴

نسخ حسین علی طالقانی در ۱ محرم ۱۰۷۷، عنوان ونشان شنگرف، حاشیه دارد با نشانهٔ «منه سلمه الله تعالی، منه»، مالك رجب علی بن جمال الدین محمد وغلامحسین مصاحب در ۱۱/۱۴/۱۲ در تهران. ۱۶س ۷×۱۳، ۱۸۸گ۱۲، ۱۹/۵×۱۲ ، کاغذ ـ جلد تیماج مشکی درون سبز.

کحل الابصار و نور الانظار

حاشیه ایست از رضی الدین محمد قزوینی بر حاشیهٔ خفری برشرح قوشچی بر الهیات تجرید طوسی (ادبیات ٤٠٤)

آغاز: بسمله. الهی کیف ادعوك وانا انا و کیف لاادعوك وانت انت صلی علی افضل بریتك محمد... وبعد فیقول... رضی الدین محمد القزوینی... ان الحاشیة المشهورة للعلامة الخفری علی شرح الهیات تجرید الکلام کتاب مرغوب... فعلقت علیها... هذه الدرر المستخرجة... تسمی کحل الابصار ونور الانظار.

قوله ان یفعل فلایستمر هذا بالنظر الی فعل القادر... و العدم متعلق القدرة انتهی.

۳۳۱۵

نستعلیق حاج محمد قلی عاشوری قزوینی در ۲۷ ذی قعدهٔ ۱۲۹۹ در تهران، عنوان ونشان شنگرف. ۱۹س ۶/۵×۱۰/۵، ۱۳۶گ۱۰، ۱۶/۵×۱۰، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی.

دیوان

ازمیرزا مشتری ضیاءالدین محمد ابراهیم شاعرعصر قاجار باسر گذشت او در دیباچه ازشمس‌الدین بن حکیم‌الهی (مجلس۳:۴۱۶) بیشتر هجو است ونثر هم دارد و نزدیك به ۲۵۰۰ بیت .

آغاز:

خوش آنکه بخت کشد رخت زی خراسانم

چرا کز آمدن ملك ری پشیمانم

انجام :

در معرکه‌ای که بایع ومشتریست　　　یلباش زحل د گرچرا خرمگسی

۲۳۱۶

نستعلیق سدهٔ ۱۱ .

۱۷س۵/۶×۱۶ ، ۱۰۸ـ۱۲×۲۲ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی ضربی‌مقوایی.

دیوان

ازمیرزا ملك مشرقی مشهدی در گذشتهٔ ۱۰۵۰ (مجلس ۳: ۲۳۴ و ۶۰۱ ـ ریو ص۳۸۳) بادیباچه ای ازمیرزا محمد متخلص بفارس شاگردش و گردآورندهٔ دیوانش بدستور شاه صفی بن صفی بن عباس صفوی درسر گذشت او به نثر (آغاز وانجام افتاده) قصیده وغزل است بترتیب تهجی ورباعی ومثنوی خسرووشیرین بازقصیده .

آغاز افتاده :

نیست چون یاقوتم از کس خواهشی درهیچ باب

نی در آتش آب میخواهم نه درخاك آفتاب

انجام افتاده :

شنیده ام که مرا با کسی نمی سنجند
یگانه ای که بسنجند کسی بود مشهور

۳۳۱۷

نستعلیق سمیع بن غلامعلی درروز یکشنبه ۱ شوال ۱۱۱۲ درش۲ و ع۱۱۱۳/۲ در ش ۳ ، ش ۱ بهمین خط .

۱۸س۶/۵×۱۳ ، ۱۰۵گ، ۱۲×۱۹ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج تریاکی ضربی.

مجموعه

۱- تحفةالدارین (۱ پ - ۱٤ پ) درمیراث است ازشیخ‌الاسلام محمدطاهربن محمدحسین .

آغاز: بسمله . الحمدلله رب‌العالمین وخیرالوارثین واسرع‌الحاسبین . . . فهذه رسالة وجیزة فی مسائل المیراث المهمات ... قدالفها ... محمد طاهربن محمد حسین ورتبها علی فصول وسماها تحفةالدارین .

انجام : هذا جدول‌الانکسار المستوعب وصورة اثنی عشر (سپس جدول است دریك صفحه).

۲- رسالة المناسخة فی المیراث (۱۵ر-۲۰ر) .

آغاز: بسمله. بعدالحمدوالصلوة اعلم‌ان اشتقاق‌المناسخة من‌النسخ وهوفی‌اللغة النقل والتحویل.

انجام : فتبین ان‌القسمة صحیحة .

۳- میراث (۲۰ پ - ۱۰۳پ) بفارسی وشرح فارسی متنی را میماند و دربرخی

ازجاها بندهای عربی‌است که شرح میشود.

آغاز: بسمله . کتاب میراث و درین کتاب چند فصل‌است [۱] دربیان اسباب میراث[و آن]دواست یکی نسب ودیگری سبب .

انجام : این است تفصیل این مسئله و بـرین ختم شد رسالـه الحمدلله وارث میراث‌الارض والسماء والصلوة علی خاتم‌الرسالة وآله الهدی .

۲۳۱۸

نستعلیق سدهٔ ۱۱ .

۱۵س۷×۱۴ ، ۲۸۰گ‌د/۱۳×۱۹/۵ ، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج مشکی ضربی‌مقوایی.

مجموعه

شرح گلشن راز (سراسر دفتر بر‌متن) که در خودآن نشانی ازشارح‌نیست . شارح در آن یاد میکند ازشرح لمعات خود (۶۳) و ملازمت خود او درسمرقند باقاضی‌زادهٔ رومی‌هنگام‌رصدبستن‌وپرسشی که ازاو کرده است (۶۸) وازعطاروومولوی وامیرسیدقاسم [انواردر گذشتهٔ ۸۳۷] (۱۲۶) وشیخ کمال نورالله (ص۱۵۰) ومحقق قاسمی گویاهمان‌قاسم‌انوار(ص۷۲و۱۵۱)واحمدغزالی‌وسالکی(۱۶۷)وپیر تاج‌الدین‌علی (۱۴) وپیرمحمود(۱۶) وشیخ محیی‌الدین (۱۹) .

آغاز: بسمله. وبه‌نستعین. شکروسپاس وستایش بی‌حد وقیاس واجب‌الوجودی را که وحدت ذاتش بتحدید قوت‌نظری درنیاید واحصای ثنای ذات پا کش‌بقوت‌بشری ناسوتی نشاید مگر بقوت قدسی لاهوتی . . . اکنون کلمه‌ای چند در تنقیح و توضیح ابیات گلشن راز که‌بسی از ازفحول متاخرین درشرح وبیان آن کوشیده‌اند نوشته شد بجهت تحفهٔ . . السلطان محمد .

انجام :

بنام خویش کردم ختم پایان   الهی عاقبت محمود گـردان

درمیانهٔ کسانی که لمعات عراقی و گلشن راز هردوراشرح کرده‌اند بنام سید نعمةالله کرمانی (۷۳۱-۸۳٤)برمی‌خوریم (دیباچهٔ نفیسی بر کلیات عراقی چاپ ۱۳۳۵ خ ص لح - ف، ٤٦۹ - دانشمندان آذربایجان ص ۳۳٦ - چلبی در گلشن راز - مجلس ٤۲۳:۲ - طوس ٤:۱۹۱ و ۳۲۳ - دیباچهٔ مفاتیح‌الاعجاز لاهیجی چاپ۱۳۳۷خ ص۸۱- دیوان هند ش ۱۸۲ - پاریس ۱۵۱٦ - ۱۵۱۹ - بادلیان ۲٦۷٤ - ۲٦۷۷ - تاشکند ۹۹۲:۲ - فهرست دانشگاه بمبئی ص۱٦۲-۱٦۷ - ذریعه۱۳:۲٦۸-۲۷۱-مشار۱۲۰٦) .

اگرچه در مجموعه در ترجمهٔ احوال شاه نعمة الله ولی کرمانی چاپ ۱۳۳۵ خ ص۱۱۷و۲۱۱ تنها ازشرح لمعات اویادشده است . ازهمین مجموعه ص۷۰ برمیآید که خواجه صاین الدین علی ترکهٔ خجندی سپاهانی در گذشتهٔ ۸۳۰ درهرات با قاضی‌زادهٔ رومی نزد برادربزرگ او خواجه صدرالدین محمد ترکه درس میخوانده‌اند . او هم شرحی بر گلشن راز دارد (ف٤۲٤) و شرحی برلمعات بنام الضوء (نفیسی) نسخهٔ ما باید ازهمین خجندی باشدنه‌ازآن کرمانی‌چه او گویا باقاضی‌زادهٔ رومی چنین آشنایی نداشته‌است . سر گذشت خجندی درفهرست ریو (ص a ٤۲) هست.

۲- جنگ (هامش) شعرهای مایلی ، محمدقلی سلیم ، میرزا ابراهیم ادهم ، صیدی ، مولوی رومی ، سنایی ، نظام استرابادی ، صفی ، طالب آملی ، صایب، روحی ، حیرتی ، ابوسعید ابوالخیر ، ناصرخسرو ، سلطانعلی‌بیك ، باباقغانی .

۲- رسالهٔ‌عرفانی‌واخلاقی(۱-۹۱هامش)بفارسی(بریدگی‌داردونتوانستم‌بشناسم.)

۳- مرآت الحقایق (۹۲ - ۱۹۲هامش) از عبداللطیف عباسی (ش ۳۱۷٦/۳) این نسخه گزیده‌ایست ازآن ونام «عبداللطیف» درهامش ص۱۳۲ دیده میشود.

۳۳۱۹

نستعلیق شکرالله‌بن محمود (سدهٔ۱۴)،

۱۵س،/۱۴/۵×۱۸×۱۲/۵،۳٦۸گ ، کاغذ فرنگی سفید وسرخ - جلدمقوا .

وجیزه

در « آداب و اسلوب مشی طریقهٔ ذهبیه » است بفارسی و از پرویز سلماسی که حبیب‌الله بن اسدالله بن امیر اصلان‌خان دنبلی آن را بخط خود نوشته و « بصدد ترتیب اسباب تحریر [آن] برآمده » و حدیثی از اربعین بهایی درآغاز آن گذارده با شرح عربی آن.

آغاز افتاده: این ذرهٔ گمنام‌روسیاه حبیب‌الله بن اسدالله بن امیراصلان‌خان‌دنبلی خویی که مدعوبه تنبل مولا ومتخلص به لسان الولایه است . . . بسمله . الحمدلله رب العوالم والانام .

انجام : ولم یسلك سبل الجفا .

۳۳۲۰

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، درپایان آمار سلسلهٔ خانها وواعظان وشاعران نهاوند وطلاب علوم دینی‌و مستوفیان‌و تجار و کسبهٔ معتبر ومعروف ومقابر وامامزاده‌ها و مساجد و محلات وگرمابه های نهاوند و شاهزادگان نهاوند و کاریزها وآبهای نهاوند دیده میشود .

۱۶س۷/۵×۱۴/۵ ، ۱۱۸گ۱۰/۵×۱۷ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ.

دیوان

ازامید نهاوندی‌میرزاابوالحسن‌خان قصیده است (۱ـ٦) وغزلیات مجذوبیه‌در ستایش محذوبعلی (٦ـ۱۰٦) و دیوان دوم (۱۰٦ـ۲۲۳) هردو بترتیب تهجی و نزدیك ۳۵۰۰ بیت (ذریعه ۹۷:۹ ـ مجلس ۲۳۰:۳) درآن ازه خسروراد محمدشه‌غازی » یاد شده است (۱۰٦ درآغازدیوان دوم) در پایان نسخه‌آمده که محمود میرزا چشمش را کنده است .

آغاز:

حاصل هستی‌و کاخ ایمنی را زاشک‌و آه

برق‌خرمن‌سوز گردوسیل‌بنیان‌خوارشو

انجام:

طالع تـرا مساعد ایزد تـرا معین

شوکت ترا یدک‌کش نصرت ترا غلام

۳۳۲۱

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، جدول زر ومشکی ، آغاز و انجام افتاده ونام «لسان‌الغیب» درآغاز دیده میشود.

۱۴س۵×۱۰/۵ ، ۱۳۶گ۸/۵×۱۴ ،کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی‌گرده‌سرخ.

لسان‌الغیب

ازفریدالدین عطار نیشابوری است (مجلس ۳: ۵۷۱و۵۹۰).

۳۳۲۲

نستعلیق محمدقاسم فاضل خلخالی (ص۳۰و۳۹و۶۹) از سدهٔ ۱۲و۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف ، درص۳۹-۴۶و۶۵-۶۷و۱۰۷-۱۰۹ بندها‌ایست فلسفی وادبی وعرفانی وخبر بفارسی بخط همین خلخالی، در ص۴۸-۶۳ نیمهٔ دومی‌کتابی است بعربی واخلاقی ، ش۹ افتاده وازفصل۱-۷ است تا پایان برابر پاس ۱ ص۳۳۶ چاپی تاآخررساله.

۱۴س۶/۵×۱۰ ، ۷۲گ۱۰/۵×۱۶ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی.

مجموعه

۱ـ شرح خبر کمیل (۱-۹) از کمال‌الدین عبدالرزاق کاشی.

۲ـ شرح خبر کمیل (۹ـ۱۲) از عزالدین ابی‌طاهر محمودبن علی کاشی .

۳ـ الوصیة(۱۳ـ۱۶)ازشیخ‌شهاب‌الدین سهروردی صوفی به نجیب‌الدین‌عمر بن سعد ملتانی (ف۴۵۰ ش۲ـ ادبیات ۵۲۰ ـ حقوق ۵۰۳) .

۴ـ شرایط الوصل (۱٦)ازهمو .

آغاز: قال الشیخ المرشد شهاب الـدین السهروردی قدس الله روحه اعلـم ایهاالسالك الصالح ان الوصل مع الله تعالی لایحصل الا بالخلوة و الانقطاع عن الخلق وهی‌مبنیة علی‌عشر شرائط: الاول القعود فی بیت مظلم .

انجام : والرضاء بقضاء الله .

۵ـ الکلمات القصار (۱۷) بعربی است .

آغاز: بسمله . حمدله ... ایمان‌المرء یعرف بایمانه .

انجام : ثلث مهلکات بخل وهوی وعجب (افتاده) .

۶ـ مرآت العارفین فی‌ملتمس الامام زین‌العابدین (۱۹ ـ ۳۸) در تأویل سورهٔ فاتحه است .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی اخرج من‌النون ما ادرج فی‌القلم ... امابعدفانی اجبت سؤالك ایهاالولد ... ان ... ارقم لك فی‌هذاالمختصر شیئاً . . . فی تحقیق فاتحة الکتاب ... سمیته مرآة العارفین فی ملتمس الامام زین‌العابدین .

انجام : وهویهدی السبیل ونعم‌الوکیل‌وصلی‌الله علی‌سیدنا محمدوآله‌وصحبه وسلم تسلیما کثیراً کثیرا .

۷ـ خلق‌الاعمال (۶۹ـ۷۹) ازصدرای شیرازی (ش۲۰۶۸/۷ـطوس۴:۱۴۱ـچاپ شدهٔ دررسائل ص۳۷۱ـ۳۷۷) .

۸ـ خلق‌الاعمال (۷۹ـ۸۳) از میرداماد تألیف ذی‌قعدهٔ ۱۰۲۰ (طوس ۴:۱۲۷) .

۹ـ اکسیرالعارفین فی‌معرفة الحق والیقین (۸۴ ـ ۹۲) از صدرالدین محمد

شیرازی که در ۱۰۳۱ (نسخهٔ ما) ساخته است (ش۵/۲۰۶۸ ـ طوس ۲۸:٤ ـ چاپ‌شدهٔ دررسائل ص۲۷۸ ـ ۳٤۰) .

۱۰ـ فوائد (۹۳ـ۱۰۳) تفسیر سورهٔ نور و برخی ازمطالب عرفانی بفارسی‌وعربی است از دهدار .

۱۱ـ التهلیلیة (۱۰۳ـ۱۰٦) بعربی است وادبی .

آغاز: اعلم ان مقدم الشیوخ ذهبوا الی ان قولنا «لااله‌الاالله» کلام غیر تام ولا مستقل بنفسه .

انجام: غیر مسدود ولامحتاج والحمدلله [الذی] وفقنا علی اتمام هذه‌الرسالة الوجیزة والشکرعلی صاحب المن والجود علی‌البریة .

۱۲ـ رسالة فی‌بیان مقدار السنة السرمدیة وتعیین الائمة الالهیة (۱۱۱ـ۱۱۷) ازکمال‌الدین عبدالرزاق کاشی .

آغاز: بسمله . حمدله ... فان حقیقة الذات الاحدیة من حیث هی هی امتدادها اعنی مدة بقاءها غیرمضبوطة ... وسمیت تلك السنةالسرمدیة .

انجام: وذلك الیوم‌الحق .

۱۳ ـ تفسیرسورة الاخلاص (۱۱۸ـ۱۲۹) ازابن‌سینا .

۱٤ ـ تفسیرسورة الفلق(۱۳۰ـ۱۳٦) ازهمو .

۱۵ـ تفسیرسورة الناس (۱۳۷ـ۱٤۰) ازهمو .

۳۳۲۳

نستعلیق مصطفی‌بن صدیق‌بن منلا ابراهیم‌بن منلاعثمان وانی سدهٔ ۱۲ و ۱۳ ، جدول و عنوان شنگرف .

۱۵س۵×۱۵ ، ۱٤٦گ۱٤×۲۰۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی‌مقوایی .

مجموعه

۱ـ تحفةالاحرار (۲ر-٦۱پ) از جامی در بیست مقاله .

۲ـ روضة المحبین یادهنامهٔ (٦۲ پ ـ ۸۹ پ) از ابن عماد خراسانی شیرازی (ذریعه ۲۸۳:۸ و۲۷:۹و۳۰۳:۱۱ ـ ذیل ریوش۳٤۸/۲ ـ مشار۸٥۹) در ۷٦۰ بیت ودر ۸۰٤ سروده است (۸۹ر) پس او پس‌ازین تاریخ در گذشته است نه در ۸۰۰ چنانکه گفته‌اند .

۳ـ منظومهٔ پزشکی بترکی (۹۱ پ ـ ۱۱٦ر) ازندایی بنام سلطان سلیم‌خان، درپایان اندکی به نثر است .

آغاز:

کل‌ندائی کلامی مختصر آیت　　　بوجهانده کو کلو برابر آیت

انجام : ایچند قویه نافع اول (تمت) .

٤ـ دیوان (۱۱۹ر)ازنهانی هفت غزل است بترکی باتخلص «نهانی» وبیشترش مناجات باخدا است .

آغاز:

ای کریم و رحیم بی همتا　　　خالق انس‌وجن‌وارض‌وسما

انجام :

زینت دهره کو کل‌ویرمه‌نهانی‌حذرایت

خاکـدن پیرهنی پتری خاشاك اولند

٥ـ عجائب‌المخلوقات (۱۱۹ پ ـ ۱٤٦ر) بترکی ازاحمد بی‌جان یازیجی‌اغلی باعنوانهای فصل بنام شیخ حاجی برایك .

آغاز: بسمله . حمدله ... سبب تحریر کتاب اولدر که محب العلما ... یازیجی اوغلی احمد بی‌جان ... ایدر .

انجام : هنوز حق تعالی تك قدرتنك د كرذه قطره سن تفكر ابده ميه والسلام.

٦ـ كتاب الفلاحة (هامش ١١٩ پ ـ ١٤٦ پ از چپ براست) بتركی در بارهٔ گیاهان ودرختان وبادو اشتها و نسخه هايی را میماند. در گ ١٤٦ ر آمده « كتاب الفلاحة صاحبی » .

۳۳۲٤

نستعلیق روز سه‌شنبه ۲۳ ج ۲/۱۲۹۲ در تهران در ش۱ ، ش۲ بهمین خط ، عنوان و نشان شنگرف. ۱۵ س ۷ × ۱۳,۵ ، ۱٦٤ گ ۱۱ × ۱۸ ، كاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاكی ضربی مقوایی گرد قهوه‌ای.

مجموعه

۱ ـ الفوائد الغروية (۱ ـ ۲۰٦) از سید ابوطالب حسینی قاینی خراسانی در گذشتهٔ در كراچی در ٦ شوال ۱۲۹۳ كه در مشهد نجف در ۱۲٦۸ (ص ٤۷ و ۲۰۵) ساخته است (مصفی ۳۰ ـ اعلام الشیعه ۲: ٤۰) پس از مقدمه دو فائده است در تاریخ مولد پیامبر و امامان و كنیه و لقب آنها و یكی دیگر دربارهٔ رجال وتعارض اقوال آنها و بسیار سودمنداست از رهگذر خود آنها و كتابهای آنها و یكی در رموز رجالی و یكی دربارهٔ چگونگی رجوع بآن كتابها و یكی دربارهٔ اصطلاحات رجال و یكی درسر گذشت برخی از راویان در پنج اشراق و یك فایده دربارهٔ شش محمد نویسندهٔ هفت كتاب در چهار لمعه و یكی دربارهٔ روش این محمدها و یكی دربارهٔ مصطلحات وافی و یكی در رموز بحار و یكی در اسماء والقاب و كنی واوصاف و نسب مورد اشتباه و یكی در نامهای فرق شیعه، قسم دویم در علم درایه است (ص ۱٦۹) دارای یك فائده در سنت وخبر و یكی در طریق تحمل حدیث و یكی در اجازه و یكی در اهلیت تحمل وخاتمه دربارهٔ اصول شیعی و مجامیع اخبار امامی محمدباقر بیرجندی شاگرد مؤلف آن را بنام الفوائد الغروية فی شرح الفوائد الغروية شرح كرده است . این كتاب بسیار دانشمندانه نوشته شده وسودمند است .

آغاز: رسالة رجالية المسماة بالفوائد الغروية - بسمله - الحمدلله الذی هدینا الی تمیزصحیح الاقوال بدرایة احوال الرجال .. وبعد فهذه عمدة المقال فی علم الدرایة والرجال حدانی الی رسمها قراءة بعض الازکیاء الاحباب فشرعت فیها . . . و سمیتها بالفوائد الغرویة ... وهی مرتبة علی قسمین: القسم الاول فی الرجال، مقدمة فی تعریف هذا العلم وموضوعه وفائدته .

انجام: فهذه جملة موجزة فی بیان مطالب علم الرجال والدرایة وقدفرغت من تسویدها فی المشهد المقدس الغروی ... ظاهرا و باطنا .

۲- نبراس الضیاء وتسواء السواء فی شرح باب البداء و اثبات جدوی الدعاء (۲۰۹-۳۲۵)ازسید داماد که بدرخواست محمد حسین چلبی شاگردخود ساخته است (ش۳۱۵۲/۱۰- کشف الحجب ۵۷۵ - سپه ش۶۶۰۵/۳) .

۳۳۲۵

نستعلیق دهۀ سوم ج۱۲۸۱/۲در قزوین ، عنوان و نشان شنگرف.
۱۲س۵/۵×۱۲ ، ۵۶گ۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی.

مناظرۀ دانشمندان باکریمخان کرمانی

از پسرعموی حاجی محمد کریمخان کرمانی (۱۲۲۵-۱۲۸۸) که از او بنام «ابن عم بزرگوار» یادمیکند (پایان) در آن برشمرده شده مجالسی که درتهران بگذار شده وشاهزادگان و دانشمندان مانند اعتضادالسلطنه وفرهادمیرزا و نواب ایلخانی کیومرث میرزا ومحمد ولی میرزا ونظرعلی شاگرد شیخ مرتضی و امان‌الله میرزا و میرزا ابوالقاسم همدانی و ملالاله‌زار یهودی وشیخ حسین شیرازی و حاجی‌آقا بابای حکیم‌باشی وآقاعلی مدرس وشاهرخ میرزا ودیگران درموضوعهای علمی وادبی بااو گفتگو داشته واورا مجاب ساخته‌اند . ازاین رسالۀ ناتوانی علمی‌اوبخوبی پیدا است.

این رساله در ۱۲۷۵ سیزده سال پیش از مرگ کریمخان ساخته و هفت سالی پیش از مرگ او نوشته شده است.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی جعلنا من الذین اتبعوا الحق ونصروه و اجتنبوا الباطل وانکروه ... امابعد من که مسوداین اوراقم... حقیقت احوال جناب حاج محمد کریمخان ابن ظهیرالدوله ابراهیمخان قاجاررا مینگارم تا بعضی از عوام کالانعام که ایشان را رکن رابع میدانند که باصطلاح وعقیدهٔ او این شخص رابع خداورسول وامام است ازاین خیال منصرف شده وازاین طریقه منحرف گشته اورا مانند سایرخلق تصور کنند واگر کلمهٔ کفرآمیزی از عباراتش براید وقابل تأویل است تأویل نمایند والا تکفیر کنند ومرا دراین رسالهمقصودی نیست که بگویم فلان کلام را درارشادالعوام برخلاف ظاهرشرع گفته یا فلان بیان را در هدایة الصبیان مخالف شرع انور رانده. ووجه عدم تعرض دوچیز است اول آنکه ردوقبول آن کلامی مبسوط و کتابیمشروح میخواهدوثانی آنکهمرا چندان باعلمای ظاهرالفتی نیست وباشیخیه کلفتی [نه] غرض بیان حق است بدون مقصود ومنظوری وآنچه درمجالس دارالخلافه سؤال و جواب با وی شده یامحررحضورداشته یاآنکه ازثقات شنیده مینگارد... حال دراین سال که یکهزارودویست وهفتادوپنج هجری است جناب حاجی محمد کریم خان بدارالخلافه باهره آمد وشرف حضور... ناصرالدینشاه قاجار... راادراک نموده علمای شرع دارالخلافه... بجهت فساد عقاید که از عبارات وتصانیف او که باعتقاد خود استنباط نموده بودند ملاقات وی را حرام دانسته از دیدن او دوری جستند ولی جمعی از ملکزادگان... باوی ملاقات کرده.

انجام: این اعتقاد مخصوص اجتهاداابن عم بزرگوار است. قدفرغت من تسوید هذه الکلمات فی عشر الثالث من شهرجمیدی الثانیة من شهور واحد وثمانین و مائتین بعد الالف... فی بلدة قزوین... حرسنا من... وساوس الشیاطین.

۳۳۲۶

نستعلیق ۱۱۱-۱۱۸ از خودگردآورندهٔ جنگ ، آغاز و انجام افتاده .
سطر چلیپا ۱۳/۵×۱۷/۵ ، ۸۰ گ ۱۳/۵×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی بالولا.

جنگ

گردآوردهٔ عبدالقادر محزون بسطامی سپاهانی زندهٔ در ۱۱۱٤ نزدیك به ۵۰۰ بیت و بندهائی به نثر از منشآت وجز آن ازخود او و دیگران در آغاز نسخه با عنوان «لمحرره عبدالقادر بسطامی» باهفت بیت شعر مورخ ۱۳ رجب درمدرسهٔ سلطان حسنیه (ص۱) این عنوان «لمحرره» درجاهای دیگرهم هست . تاریخ ۳ ج۱/۱۱۱۱ در ص ۷ و روز سه شنبه ۷ شوال ۱۱۱۳ در مدرسهٔ مرتضویه سپاهان در ص ۱۰ و روز دوشنبه ۱٦ ج۲/۱۱۱٤ درص۲۱ و۷ شوال ۱۱۱۳ درص٤۲ و۲۳ شعبان ۱۱۱۱ درسپاهان در ص ۵۱و۲٦ ع۲/۱۱۱۱ در ص٦٦ وتاریخ ۱۱۱۸ درص٨٤و۸شوال ۱۱۱۳ درص۱۱۳ و۲۳ شوال ۱۱۱۵ درص۹٦و۱۹ ذی‌حجهٔ ۱۱۱٦ درص۱۱۵ وج۱/۱۱۱۱ درص۱٤٦و۲۰شوال ۱۱۱۵ درسپاهان درص۱۵۰هست. گلشن‌خیال اوبه نثردرص۷۲ـ۷۷ هست بدینگونه :

آغاز: گلشن خیالی که این غریق بحر گمنامی عبدالقادر بسطامی خیال کرده. بعرض ایستادگان سریر محبت وتعشق ودلبستگان علاقهٔ مودت وتعلق میرساند.

انجام : دریاب ضعیفان‌را دروقت توانایی . والسلام علی من اتبع الهدی

عبارت «انشای سرخطی که این غریق بحر گمنامی بحسب الفرموده عزیزی بجهت اشرف نام‌شخصی‌نموده» درص۲۸دیده میشود باانشایی شیرین وشیوا وبشوخی.

شعرهای‌شفیعای‌نابینامتخلص‌به‌اثروصاحب(شعردربیشترجاهاونثرتعریف‌تنباکو درص۳۳) وجامی واهلی خراسانی و کلیم‌ومجذوب‌ومیرزانورس‌همدانی‌ومیرزاشریف و

صیدی ومجذوب ووحیدالزمانی وسیدحسین ومیرزارضی‌ارتمونی (ساقی‌نامهٔ ص۳۸) و میرنجات ومهری ومیرزا داود هنگامی که بمنصب تولیت سرافراز شده بود (ص۵۱) وشوکت وحافظ ومیرزا رفیع واعظ قزوینی ومانی ووحشی (فرهاد و شیرین) وعرفی ونوعی در آن‌هست.

شعرهایی دربارهٔ مقام بفارسی درص۴۲ ورقعهٔ سفرحج جامی به نثر در ص ۵۰ وسراپای مهری‌عرب درص۵۲ـ۵۴ ومنشآت‌میرزا کاظما سلمه‌الله‌تعالی‌درص۱۰۷ورقعهٔ منع شراب محمدعلی بیك صائب مستعدخان درص۱۱۳آمده است.

۲۳۲۷

نستعلیق مؤلف، عنوان شنگرف، جدول زنگاروطلاجوری وشنگرف.
۱۷س۱۰×۱۵/۵ ، ۱۲۶گ ۱۶/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی.

جواهر الابیات یادیوان الخادم

ازشیخ‌محمدهاشم‌بن‌محمدمفیدانصاری جابری‌شیرازی وقصیده‌هااست درستایش خداوپیامبر وامام وزثای خاندان پیامبر باشرح برخی‌ازآنها وبندهایی‌درمرثیه وتاریخ وهجو وسخریه دربارهٔ اختلاف باپسرعموها درامامت مسجد شیراز . بگواهی کسی در صفحهٔ عنوان‌نسخهٔ ما که اورا « شیخ هاشم عموی شیخ‌یحیی‌امام جمعهٔ شیراز»میخواند اواین نسخه را بخط خود نوشته بود تابچاپ برساند ونتوانست . اواین دیوان رابنام حاج محمدحسن شیرازی تاجرپسر محمدحسین پسر اسمعیل‌بیك ساخته وتاریخ روز چهارشنبه ۱۰ج۱۲۷۶/۲ در دیباچه‌دیده میشود. بیشتر شعرها و همهٔ بندهای منثور بعربی است وشعر فارسی‌هم درآن هست . تاریخ ۱۲۶۷ هم در پایان در یك بند نثری دیده میشود

آغاز: هذا الکتاب‌الموسوم بجواهر الابیات والمسمی ایضا بدیوان الخادم من

منشآت... شیخ محمدهاشم‌ابن ... الحاج شیخ محمدمفید الجابری‌الانصاری...البحرانی الجزائری الشیرازی المبراعن المآثم بسمله . الحمدلله خالق الفصاحة واللغة الفصحی.

انجام :

کما النبی خاتم‌النبیین‌ومن‌سلبنا(؟)

امامنا یکون خاتم‌الوصیین‌لشرعه‌ودینا

۳۳۲۸

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ درمتن وهامش ، درآخر ودرمیانه چندین برگ درمتن سفیدگذارده شده است ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول زرمشکی ولاجورد.

۱۷س۸×۱۵ ، ۳۲۳گ۱۴/۵×۲۲/۵، کاغذ سپاهانی — جلدتیماج ترپاکی‌مقوایی.

کلیات

ازسعدی‌شیرازی‌است‌وپنج‌رسالهٔ اوبا گلستان وبوستان وغزلیات بترتیب‌حرف نخستین وحرف آخردرآن هست .

۳۳۲۹

نسخ درشت درمتن وریزتر درترجمه میان سطرها ، عنوان زرین ، نشان وجدول‌شنگرف ، در پایان هشت صفحه فرهنگ فارسی بترکی است باعنوان « لغتی شاهدی » ، ازسدهٔ ۱۱و۱۲ است ، نسخهٔ پاکیزه‌ایست.

۱۱س۸/۵×۱۵/۵ ، ۱۷۹گ۱۴×۲۱، کاغذ استنبولی ـ جلدتیماج ترپاکی ضربی‌زرکوب مقوایی با لولا .

گلستان

از سعدي شیرازی است باترجمهٔ ترکي .

۳۳۳۰

نسخ ۳۰ ذی‌قعده ۱۲۲۲ (۲۵ کانون ۱۸۰۸/۱) ، عنوان شنگرف ، در ۱۴۳ گ . ۲۲ س ۱۱×۱۶/۵ ، ۳۷۲–۱۵/۵×۲۰/۵ ، کاغذ استنبولی - جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی.

رشد اللبیب الی معاشرة الحبیب

ازابی لعباس احمدبن محمدبن علی یمنی کاتب ادیب ابن فلیته در گذشتهٔ ۷۳۱ درچهارده باب درنکاح و باه است (چلبی ۵۷۱:۱) فهرست دردیباچه هست .

آغاز: بسمله . الحمدلله اعترافا بربوبیته واستغفره استعاذة من النعمة . . . وبعد فقد نظرت فی کثیر [من] کتب الباه ... فاحببت ان اجمع مختصر الطیفا ...وسمیته رشد اللبیب لی معاشرة الحبیب وقسمته اربعة عشر بابایحتوی علی فنون .

انجام : یارب لاتخزنی یوم الحساب یاقاری الخط قل بالله آمینا .

۳۳۳۱

استعلیق سدهٔ ۱۱ ، درپایان شعرهاایست باعنوان «لمحرره محمدعلی ابن محمدقاسم الخادم» و «لمحرره» بخط شکسته وچلیپا.

۱۵ س ۸×۱۴/۵ ، ۳۲۴–۱۴/۵×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد پارچه گرد تیماج مشکی.

دیوان

ازخادم اصفهانی بابامحمد قاسم در گذشتهٔ ۱۱۵٦ (ذریعه ۲۷۷:۹) بدینگونه :

۱ـ قصیدها درستایش بزرگان دین ونکوهش رفتار برخی از اصناف و طبقات ومطایبات و گفتگویی باچندین صنف درقصیده‌ای بسیارشیوا ونکوهش ازآنها در آن هست (ص ۲۹ـ۳۸) (۱ـ۱۰۹)

۲ـ غزل بترتیب تهجی (۱۱۱ـ۲۸۸)

۳ـ رباعی درتوحید وعرفان ووقایع تاریخی (۲۹۰ـ۳۰٤)

٤ـ ماده تاریخ که بسیارسودمند است واز آن تاریخ مرگ میرزامحمد اشرف تایب «بود دربزم جنت جای تایب» (ص۳۱۱) ومیرزاابوالحسن تاج در۱۱۳۳ (۳۲۳) ومیرزا محمدصفا در۱۱۱٥ (۳۲۲) ومنع عزاداری در ۱۱٤۹ (۲۹۷) وتاریخ برخی از ساختمانها مانند تعمیرچهل ستون در ۱۱٤۳ ـ ۱۱٤٤ (۳۰۸) و تجدید صندوق مرقد حسین ع بوسیلهٔ آقا کمال ومیرزا مهدیخان در۱۱۳۳ (۳۰٦) وبرخی از وقایع مانند فرارافغانها و گشودن‌قندهار و کشته شدن‌اشرف وآمدن‌شاه تهماسب در۱۱٤۲ (۳۳۳) و گشودن ایروان در۱۱٤۳ وهرات در۱۱٤٤ (۳۱۷) (۳۰٤ـ۳٤۰)

٥ـ مثنوی درحکایت‌ومثل ومرثیه وترجمهٔ برخی احادیث (۳٤۲ـ۳٦۳)

چنین است پاره‌ای‌ازتاریخهای این دیوان

تاریخ مرگ میرمحمدحسین در۱۱٥۱ (۳۱٤)

تاریخ کشته شدن شاه سلطانحسین در۱۱٤۰ (۳۱٥)

تاریخ مرقع میرزااشرف در۱۱۳۸ (۳۱٦)

تاریخ مرقع میرزا رضا در۱۱٤٤ (۳۱۸)

تاریخ مرگ میرزا ضیاءالدین محمد معماردر۱۱٤۷ (۳۲۰)

تاریخ مرگ میرزا صادق دست غیب در۱۱۱٥ (۳۲۱)

تاریخ مرگ محمدبیك در۱۱٤۸ (۳۲٦)

تاریخ مرگ میرمحمد باقرطبیب در۱۱۳۳ (۳۲۷)

تاریخ مرگ داودبیك در۱۱٤۷ (۳۲۷)

تاریخ فتح شاه تهماسب در۱۱٤۲ (۳۲۲)

تاریخ‌مرگ نواب صدر در۱۱٥۰ (۳۲۸)

تاریخ وقفنامچهٔ قرآن مجید در۱۱٤٦ (۳۲۹)

تاریخ کشته‌شدن میرزا عبدالکریم پیر در ۱۱۴۲ (۳۳۰)

تاریخ مرگ ملامحمدتقی خراسانی در ۱۱۴۶ (۳۳۱)

تاریخ زناشوئی پسر وزیر (میرزا کاظم) بادختر شهریاری (میرزا حسین کلانتر) وپسر شهریاری بادختر وزیر در ۱۱۴۸ (۳۳۳)

تاریخ شکست رومی در ۱۱۴۲ (۳۳۵)

تاریخ باغ ملاباشی در ۱۱۳۰ (۳۳۵)

تاریخ قندیل در ۱۱۵۱ (۳۳۶)

تاریخ مرگ آقاعلی در ۱۱۵۳ (۳۳۷)

آغاز:

کسی چگونه کند حمد حی احمد

بشکر نعمت بیحد او که دارد حد

انجام افتاده:

گنه‌کار است و اصلاح طاعتش نیست

ولی در سوختن هم طاقتش نیست

۳۳۳۲

نستعلیق سدهٔ ۱۲، عنوان ونشان شنگرف، انجام افتاده، حواشی دارد با نشانهٔ «منه سلمه الله» مهرهادی مورخ ۱۱۵۵ درصفحهٔ عنوان هست وازخود مؤلف نیست.

۱۸س، ۱۲×۵، ۲۱۰گ، ۱۶×۹/۵، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی ترنجی درون حنائی زرکوب بالولا.

رساله درنحو

گویا از آقاهادی مترجم فرزند مولی صالح ساروی مازندرانی سپاهانی در گذشتهٔ ۱۱۲۰ است (ذریعه ۴:۱۲۹ ـ منزوی ۲:۴۰۷) درآغاز آن (ص۴) از «نواب وحیدالزمانی»

یاد شده وبسیار شیوا وروان و دانشمندانه نوشته شده و رسالهٔ جدایی است نه ترجمه یاشرح کافیه .

آغاز: بسمله . بعدازحمد جناب کبریا و نعت سیدانبیا ومدح ائمهٔ هدی . . . برمرآت خاطر ملکوت ناظر اقدس اعلی منطبع میسازد .

انجام: دیگر آنکه‌منظور استغراق خصایص افراد باشد ... که منظور آنست که ازاصل حقیقت (مبحث لام) .

۳۳۳۳

نستعلیق سدهٔ ۱۲و۱۳ ، نشان شنگرف.
۱۵س۷×۱۲ ، ۱۳۶گ۱۱/۵×۱۶/۵، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی‌ضربی.

نصاب المتعلم

شرحی است برنصاب فراهی (فرهنگنامه‌ها ص۲۰۵) .

۳۳۳٤

نستعلیق محمدجعفر بن‌محمدباقر سپاهانی (سدهٔ ۱۱) ؛ عنوان و نشان شنگرف ، برگ‌آغازوانجام پاره شده ووصالی کردند و پاره‌ای ازعبارات رفته است .
۱۹س۷/۵×۱۳ ، ۲۲۱گ۱۲×۱۷/۵ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج تریاکی .

سلیمانیه

در احکام زنان است ازابوالقاسم‌بن محمد کلپایگانی (جربادقانی) که بنام شاه‌عباس دوم وبخواهش شاگرد خود آقاسلیمان قمی ساخته دریك مقدمه‌وبیست‌باب ویك خاتمه ویکدوره فقه است و احکام مختص بزنان و مسایل مشترك میان آنها ومردان بفارسی روان وشایستهٔ‌چاپ. نام اوو‌شاه وشاگردو کتاب دردیباچه هست.

۲۳۱۹

آغاز: بسمله. ستایش وسپاس بیرون از تحدید وقیاس لایق حضرت پرورد گاریست

انجام: اینست آنچه مقصود بود از این رساله غفرالله... لمؤلفه.

۲۳۲۵

نستعلیق روز چهارشنبه ۲ج۲/۱۰۶۳ در ش۱و۱۴ع۱/۱۱۵۹ در ش۲، عنوان و نشان شنگرف، مالك علی بن ابراهیم در ج۱/۱۳۲۸.

۱۵ س،۶/۵×۱۱، ۲۵۱گ، ۱۰×۱۷/۵، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی درون آبی.

مجموعه

۱ـ اختیارات نجوم یا لوایح القمر (۲ پ ـ ۱۳۶ر) از کاشفی (ف۸۲۳).

۲ـ رساله در رمل (۱۳۷ پ ـ ۲۵۱ پ) خواص شکلهای رمل در آن یاد شده است.

آغاز: بسمله. رسالهٔ رمل است باشکال، چند شکل: اول لحیان،۱ دلیل است بر صحت وسلامتی سایل.

انجام: ۱۶ بر صحت بیماران و مرادیافتن و رسیدن غایبان و عـاقبت خیر والله اعلم.

۲۳۲۶

نسخ سدهٔ ۸و۹، عنوان شنگرف، در آغاز سه برگی و در پایان یك برگی پراکنده‌ها است از نثر و شعر عربی و فارسی و ترکی، نسخه را شیخ افندی قطب العارفین سیواسی به محمد بن علی مدرس پیشین مدرسهٔ -تصاریهٔ توقات در ع۱، ۱۰۴۲ بخشیده است.

۲۳س،۸×۱۶/۵، ۱۸۶گ، ۱۱×۲۰/۵، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی.

مفتاح تلخيص المفتاح

شرحی است بر تلخیص المفتاح باعنوان « قوله ... اقول » از خلخالی محمدبن مظفر خطیبی در گذشتهٔ ۷٤٥ وشارح مفتاح العلوم (چلبی ۱ : ۳۲٤ و ۲ : ٤۸۱ ـ دانشمندان آذربایجان ۱٤۰)

آغاز: الحمدلله الذی اسبغ علی الانسان نعمه ظاهرة وباطنة وارشده لدراية المعانی ومكنه من البيان والعبارة .

انجام : زادنا الله اطلاعا علی احسن وجوه البلاغة والفصاحة فی قرآنه العزيز وفرقانه الكريم وهوحسبنا ونعم الوكيل نعم المولی ونعم النصير.

۳۳۳۷

نستعلیق شریف محمدباقر بن علاءالملک کاخکی در ۱۱۲۴ در ش۱ و در ۱۵ ذی‌قعده ۱۱۲۲ درهرات درش۲ ازهمو و ۱۹ ذی‌قعدهٔ ۱۱۲۳ در ش۳ ازهمو ، ش۴ و۵ و٦ بیک خط گویا از دیگری ، مورخ روز یکشنبه ۱۳ شعبان ۱۱۱٦ در ش۷ و شعبان ۱۱۱٦ در ش۸ و رمضان ۱۱۱٦ در ش ۹ و نوشتهٔ صدر الدین محمد جنابدی درهرات نزدیک بپایان ج۱۱۳۲/۱ در ش۱۱ ، همهٔ شماره‌ها بهمینگونه خط است ، عنوان و نشان ورقم شنگرف .

۳۷س ۹×۱۴/۵ ، ۱۳۲گ ۱۲/۵×۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی.

مجموعه

۱ـ الصفيحة (۱ـ۵) ازشیخ بهایی .

۲ـ رساله دراستخراج طالع مولود (٦ـ٥٦) .

آغاز: بسمله . حمدله . . . اما بعد این رساله ایست در استخراج طالع مولود قاعده آنست که فنجانات گذشته از شب یا ازروزرا بساعت برند .

انجام : اماسهم ازصدوبیست درجه نگذرد که قطردایره است و او را جیب معکوس گویند والله اعلم بالصواب .

در ص ۵۶ دو بندیست بفارسی در استخراج طالع .

۳ـ رساله دراستخراج طالع مولود (۵۸ـ۸۲) استخراج سهم السعاده و ساعات نصف النهار و خطیه و کدخدا ومعرفت ستارگان هم در آن هست، در آن یاد شده از کفایه ابوالمحامد غزنوی وابومعشر.

آغاز: بسمله . وبه نستعین . سپاس و ستایش حضرت ذوالجلال را کـه انوار دقایق حکمت او از هرذره‌ای از ذرات کاینات تابان ... دربیان استخراج طالع مولود وآنچه تعلق دارد بدان وطریق بیرون آوردن ساعات از فنجان .

انجام: وبرج سرطان من الجوزا ی الخ والله اعلم بالصواب و الیه المـرجع و المآب .

۴ـ مقاله درتعیین شاخص (۸۵ـ۸۶) .

آغاز: مخفی نماند که احتیاج باینکه قدشاخص یکذراع یا یکقدم آدمی باشد درصورتی است که شاخص برزمین باشد.

انجام: بدانکه سزاوارنیست .

۵ـ مرآة الصفا (۸۶ـ۸۷) گزیده‌ایست از آن دربارهٔ قبله وحج .

۶ـ جداول نجومی (۸۷ـ۱۲۷) دربارهٔ عرض وطول شهرها واختیارات واحکام نجوم است ،

در ص ۱۲۶ : جدول غایت ارتفاع هرجزو بعرض بلدهٔ قاین مستخرجهٔ غلام القاینی» آمده است.

در ص ۹۰ جدولی است دربارهٔ عرض شهرسبزوار .

۷ـ شرح مدخل منظوم (۱۲۸ـ۱۶۸) ازحبیب‌الله بن محمد طبیب برمتن عبدالجبار خجندی ساختهٔ ۱ ج ۲/۶۱۶ که در ۹۲۷ نوشته است .

(ش۴/۳۵۱۱ـ مدرس۲۲۸ـ مدرسی۱۲۳ـ سپه ش۶۸۵ـ حقوق ۱۸۶)درنسخهٔ ما تاریخی نیست.

آغاز: بسمله.

بنام خداوند لوح و قلم — که‌از نیستی‌زد بهستی‌رقم

... مدخل هرخطاب شرح جواهر منظوم و مفتتح هر کتاب بیان زواهر منثور حمد حکیمی است ... وبعد برضمایر غیبی اشتهار دارد که کتاب مدخل منظوم‌درعلم نجوم نسخهٔ جامعة القواعد و کثیرةالفوائد [است] ... بنده کمترین حبیب‌الله‌بن‌محمد طبیب ... خواست که آن پرد گیان ... برمنصهٔ ظهور جلوه داده.

انجام: و گمراهان شوارع شریعت را دلیل جلیل طریقت گردانید.

۸ـ رساله دردانستن سمت قبله (۱۶۹ـ۱۷۳).

آغاز: بسمله. حمدله ... وبعد این چند ورق نوشته میشود بالتماس بعضی از دوستان وعزیزان ... ازبرای دانستن سمت قبله درهربلدی.

انجام: وسایر بلاد رابراین مذ کورقیاس کنند.

۹ـ رساله درحصبه وآبله (۱۷۳ ـ ۱۸۳) از محمدعلی طبیب شاگرد مولانا قطب‌الدین آدم نزدیك بسی‌سال وعلامه کمال‌الدین حبیب الله در دارالشفای امیر علی شیر کار.اودرمدت بیست‌سال درآنجا نزدیك پانزده هزار بیمار دیده که نام‌آنهارادر روزنامه نوشته بودند ودرمانهایی که کرده است دراین رساله آورده وآن دریك‌مقدمه وپنج باب ویك خاتمه است (دیباچه).

آغاز: بسمله. وبه‌ثقتی. حمدوسپاس کریمی راکه بیافرید انسان‌رابخوبترین صورتی ... امابعد ... میگوید ... محمدعلی‌الطبیب.

انجام: در مغز سرباتمام بطنهاعلاج درمطولات مسطوراست.

۱۰ـ مقاله دربیماریهای مفاصل ودرمان آنها (۱۸۴ـ۱۸۸).

آغاز: اضمدهٔ اوجاع مفاصل حلبه درس که وعسل‌بجوشانند تامهرا شود.

انجام : برآن ورم مینهند یامیمالند نافع آید .

۱۱ـ رساله درجبر ومقاله (۱۹۰ ـ ۲۰۳) دردوفن : نخستین درجبرومقابله در ۶فصل، دومی درقواعددرچهارباب : خطائین ، اعداد متناسبه ، عکس ، مسائل‌مختلفه.

آغاز : بسمله . مقدمه درتعریف علم جبرومقابله وشرح الفاظ مستعملهٔ در این علم بدانکه علم‌جبرومقابله‌علمی‌است که بآن شناخته میشود استخراج‌مقادیرمجهوله از معلومات مخصوصه بروجه مخصوص .

انجام : تمام حروف اسم را حاصل نمایند پس اسم معلوم گردد .

۱۲ـ رساله درآفرینش مردم واحکام ستارگان ودوازده خانه (۲۰۴ ـ ۲۲۴) عنوانها باب وفصل دارد ویکی ازآنها « باب چهارم از کتاب احکام‌الاعوام‌ازآن‌مولانا علاءالدین علیشاه بخاری » است .

آغاز : بسمله . این کتاب . . . برخلقت مردم و احکام کواکب و خانه های دوازده گانه .

انجام : ومقصود حاصل نشود والله اعلم بالصواب .

۱۳ـ استخراج موالید (۲۲۴ـ۲۳۰) درمیانه آمده « نقل کرده شد این فائده‌از خط خواجه نصیرالدین طوسی» دربارهٔ هیلاج وسپس دوفصل است .

آغاز : شرح استخراج الموالید این مختصریست در استخراج موالید طریق آنستکه خبردهند منجم را .

انجام : وراحت وآسایش تن وجان والله اعلم بالصواب.

۱۴ـ رسالهٔ سیاق یا الرسالة المقصرة (۲۳۲ـ۲۴۱) درسیاق وبنام فخرالوزراء میرزا محمد مهدی حسینی و «منطوی برمفرده ومن ذلك ودوحرف وچهاردفعه‌وباقی که قایم مقام فاتحه وخاتمه وباب وفصولند» وبنام دوستی ساخته شده است .

چنین است فهرست آن:

مفرده در آداب اوارجه در سه شعبه (ابواب المال ـ اوارجهٔ تنقیح ارباب التحاویل والتحاصیل ـ اوارجهٔ مؤدیان تفادی وسپرده ومساعده).

من ذلك در آداب توجیه (مستمری ـ مقررات).

حرف اول درقرینه واتصال وغیره دردودفعه. دفعهٔ اول درقرینه واتصال دردوباب: اول درقرینه، باب دوم دراتصال، دفعهٔ دوم در گوشوار و بدن و غیره دردوباب: اول گوشوار، دوم اجناس افراد.

حرف دوم در آداب حساب نویسی در دودفعه: دفعهٔ اول طرح محاسبات و سایر کلیات، دومی درسایرقواعد درسه بابت: اول درثبت واطلاق، دوم دراعمال المذکور، سوم درحشو وبارز.

باقی درترتیب ومد

در دیباچه نامی بکتاب داده نشده و دارد که «یکچند ازین پیش باشارهٔ دوستی صادق وحبیبی موافق درساق سیاق رسالهٔ و جیزه‌ای انشا نموده بود» و «این ذخیره خالی نیست ازصورت جامعیت هرشعبه ازاین فن شریف» (سپه ش ۶۹۸/۳).

آغاز: هو. بسمله.

اول دفتر بنام صانع دانا　　　　قادرپرورد گارحی توانا

اوارجه نویس دارالعیار معانی حقیقت نگار ثنای پادشاهی است که میزان پرداز محاسبهٔ حواس را صاحب توجیه دفترخانهٔ وجودنمود.

انجام: وبعضی ... میگویند آن مدراتمت الرسالة المقصرة بعون الله تعالی.

۱۵ـ خطبة المواليد (۲۴۱ـ۲۴۳).

آغاز: فی خطبة المواليد اجناس سپاس بی قیاس که مقاطع اوهام از مطالع آن نشان ندهد.

انجام : چنانچه دراین وقت همه که طالع وباقی نیزچنین والسلام.

۱٦ـ درمان بیماریهای کودکان (۱۲۷ هامش) بخط مؤلف از عزیزالله حسینی جنابدی که دراثر درد گوش دختر خوداین رساله را ساخته است.

آغاز: چنین گوید اقل خلق عزیزالله الحسینی الطبیب الجنابدی که ... جمع میکنم جهت صبیهٔ خود آنچه اورا ... طاری میشود از امراض اطفال و درین وقت درد گوش داشت. بسمله. الحمدلله الذی رفعنا من حضیض الصبویة الی ذروة الکمال. . در گوش اطفال .

انجام : باسر کین گوسفند داغ کنند .

۳۳۲۸

نستعلیق مؤلف ، شکل و نشان شنگرف ، کتاب در ص۱ ـ ۲۴۸ ، در صفحهٔ عنوان آمده که این «رسالهٔ فارسی» را خواستم بشما بدهم ولی سزاوار ندیدم، این یادداشت بخط متن است وگویاخطاب بهمان ظهیرالدین باشد، باز بهمان خط آمده که این رساله تصحیح نیافته واصلاح فرمایند، نیز : برای نورچشمی آقاعبدالمجید خریده شده، بامهر « انیس مجلس عباس‌شاه برخوردار ۱۰۳۰»، در ص۲۴۹ آمده: « تمام شد بتاریخ شهرربیع‌الاول سنة ۱۱۹۲» ، نشان «بلغ» دارد درص۲۳ .

۱۹س د/۸×۱۴ ؛ ۱۸×۱۲/۵، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج قهوه‌ای .

تحفة الامیر

از اسفهسلاربنام‌ظهیرالدین محمد [بابر فرزند تیمور گوکان] در یك مقدمه وسه مقاله .

مقدمه دربیان اشیائی که قبل ازشروع درمقصودآن از لوازم است (ص٤) .

مقالهٔ یکم درعلم هیئات فلکی در۲۸ باب هریك درچندفصل(۷).

مقالهٔ دوم دربیات مساحت ارض واقالیم دریك مقدمه وچند فصل (۱٤۱) .

مقالهٔ سیم دربیان بعضی ازقواعد حسابی در۲۱ فصل (۲۰۳) .

فصل ۲۱ این مقاله «درمعرفت ضرب کردن جریب بارقام سیتقی» کداین کمینه

اختراع کرده تاده جریب بجهت ضرب کسوردر کسور و صحاح در کسور وصحاح با کسور در کسور» است وپنج جدول با ارقام نجومی. پس ازین در ص۲۳۳ آمده « بندهٔ خاکساراسفهسلاراین جدول‌رابارقام‌سیتنی جهت ضرب کردن جریبات‌وغیره‌اختراع کرده بود چون ارقام سیتنی میانهٔ اهل سیاق مصطلح نبودآن را بارقام که‌میانهٔ اهل سیاق متداول بود نقل کرد» سپس هشت جدول است و کتاب پایان می‌یابد.

دربارهٔ حمام شهریمگان (ص۱۷۸)آمده که همه خانه های آن بیك‌جام روشن میشود واوقاف آن دردست‌فرزندان ناصرخسرواست.

این رساله پس اززیج بارصد گورکانی الغ‌بیك(ص۱۷) ساخته شده‌است درآن یادشده از سال ۱۵٤٤ اسکندری (ص۲۳و۸۷و۱۰۳) وابن هیثم (۵۷) و منتهی الادراك (۵۹) وتحفةالغرائب (۱٤۹و۱۸۱و۱۸۲) وعجائب‌الاخبار (۱٦۵) و صورالاقالیم (۱۸۱) وامام محمد مهدی که درمسجد سردابهٔ سامراغایب شده وسلطان سنجردرآن سردابه اسبی بسته است (۱۷۲) وابوریحان (۱۹۳) وازشرح مجسطی خودش(۲۰۰).

آغاز: بسمله . حمدنامحدود وثنای نامعدود وسپاس معرا ازتوهم تفانی‌وانواع شکربی‌قیاس مبرا از تخیل وتصورتناهی قدیری را سزد ... امابعدچنین گویدبنده... اسفهسلار که برسم تحفه رساله ای جهت... ظهیرالدین محمد ترتیب‌داده‌مشتمل‌است برمقدمه وسه مقاله ... وموسوم ساختیم این رساله را به تحفةالامیر.

انجام : وبدین نوع است سایر اعداد والله اعلم.

۲۳۲۹

نستعلیق سدهٔ ۱۲و۱۳ ، جدول زرومشکی ولاجورد ، بادوسرلوح زیبا وزرین، ازانجام‌افتاده. ۱۵س٦×۱۲ ، ۱۱۲گ۲٦ ×۱۹ ، کاغذ - جلدتیماج سرخ ضربی‌درون آبی.

کمالیه

ازخوفی که‌نخست‌اسیری‌تخلص‌میکرده‌وازسدهٔ۱۱ است دراستقبال‌جلالیهٔ‌محتشم

کاشی وجمالیهٔ ضمیری سپاهانی بدینگونه که یك غزل محتشم ویك غزل ضمیری سپس یك غزل خوفی میآید بادیباچه‌ای منثور ونزدیك دوهزار بیت و بترتیب تهجی قافیه و میگوید :

خوفی کـه غم عشق کمالـی دارد　　　کـی فکر جمالی و جلالـی دارد

ازمحتشم و ضمیری‌آنهم کم نیست　　　در نظـم کمالیـه خیالـی دارد

(ذریعه ۳۰۸:۹ ـ مجلس ۱۹۶:۲ ـ دیباچهٔ همین دیوان) .

آغاز: حمد وسپاس بی‌قیاس که سرایندهٔ آن عندلیب خوش‌الحان دلکش نوای غزل سرای گلستان‌فکرتی‌است که طبع مستقیم سخن سنجان دوراندیش راشکفتگی ازنازکی گلهای الوان نمایان بی‌خارعطرآمیزاواست ... و باصلاح نکته گیران آگاه مقرون گردد بحق محمد وآل محمد علیه‌السلام .

عشقت بهم برآورد یاران مهربان را

درهم‌چومرگ بگسست‌پیوندجسم‌وجان‌را

....

با محتشم رفیقی طرح رفاقت افکند

کی ره بخاطر خود میداد این گمان‌را

بگسست روزعشقت‌پیوند جسم‌وجان‌را

عقد محبت از هم پاشید دوستان را

....

در راه همزبانی آخر ضمیری از رشك

برتافتند یـاران از مهر هم عنان را

چون دلفریب دیدم آن ماه مهربانرا

کردم بعشق محکم‌پیوند جسم وجانرا

....

خوفی دل پرازخون در شور نیست ازغم

طوفان ز دست برهم دریای بی کران را

انجام : ازغزل خوفی:

چشم پروین و دلم دوخته مژگان سهی

که صف لشکر اسلام شکست از نگهی

....

طلعتش را نتوان گفت که ماهی است تمام

هیچ عاقل نکند نسبت مهری بمهی

۲۳۴۰

نستعلیق محمدتقی بن میرزا رضا قلی آشتیانی در ۴ ذی‌قعدهٔ ۱۳۰۴ در ش ۱ ، ش ۲ و ۳ از همو ، با مهر مورخ ۱۲۸۰ در ص ۱۶۳ و ۱۸۸ .

۱۶س ۱۰×۱۶/۵ ، ۱۸۵ص ۱۴×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی آبی - جلد تیماج مشکی .

مجموعه

۱ ـ جواهر العقول فی المناظرة بین الفار والسنور (۱ـ۱۶۳) از جمال الدین محمد بن حاجی محمد فراهانی چنانکه نویسندهٔ نسخهٔ ما در پایان نوشته است . این کتاب به مجلسی نسبت داده شده و برخی هم آن را از شیخ بهایی و میرداماد پنداشتند (ش ۲۲۰۸ ـ کلیات اشعار فارسی و موش و گربهٔ شیخ بهایی چاپ تهران در ۱۳۳۶ خورشیدی).

آغاز: هذا کتاب موش و گربه که مسمی به جواهر العقود(؟)[است] بسمله . جواهر زواهر حمد وسپاس شاه بارگاه قادری است که هفت آسمان معلق ازدریای قدرتش حبابی است.

انجام : وشرك را متابعت وارزانی دارد بحق محمد وآله الامجاد.

۲ـ سئوالات پنجگانهٔ شمس‌الدین صاحب دیوان از شیخ سعدی (۱۶۵ـ۱۶۹).
۳ـ نصیحة الملوك (۱۶۹ـ۱۸۸) ازسعدی باعنوانهای حکایت ونصیحت‌وپند.

آغاز: رسالة فی النصیحة . بسمله . الحمدلله الکافی حسب الخلایق وحده . . . بعد ازثنای خداوند عالم ... درنصیحت ارباب ملك و ملت شروع کنیم.

انجام: نصیحت: تا کسی‌را درچند قضیه نیازمایی اعتمادمکن . تم‌النصایح.

۳۳۴۱

نسخ منصوربن عبدالله درروز ۱۴ شعبان ۱۳۴۰ در ش ۱و۱۳۴۷ در ش ۱۱ ، عنوان شنگرف ، شماره‌های دیگرهم بهمین خط است ، بلاغ دارد ، درپایان‌آمده: کاتبه ومالکه صاحب المهر : « عبد علی‌بن محمدبن عبدالحسین» واو نویسندهٔ ش۱۱ است .

۲۳س۹×۱۵ ، ۱۹۵گ۱۵×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج آریاکی.

مجموعه

۱ـ رساله در اصول دین (۲ ـ ۵۶) ازابواحمد میرزا محمدبن عبدالنبی بن عبدالصائغ نیشابوری ساخته ۱ محرم ۱۲۲۱ . شعر او در ص۳۳ دیده میشود . در پنج اصل است : توحید ، عدل ، نبوت ، امامت ، معاد .

آغاز افتاده : حسنه و من اطاع الرسول فقد اطاع الله و قوام فرض طاعت علی الاطلاق عصمت ایشان بوده .

انجام: درین باب است درآیات و احادیث وادعیهٔ ماثوره الحمدلله علی تمام النعمة والصلوة علی شفعاء الامة ربنالاتؤاخذنا ان نسینا ... فانصرنا علی‌القوم‌الکافرین واتفق الفراغ ... فی غرة شهر محرم‌الحرام سنة ۱۲۲۱ علی ید مؤلفه الجانی محمدبن عبدالنبی‌بن عبدالصائغ الخراسانی ... مستغفرا .

۲ـ تحفهٔ لاریه(۵۹ـ۱۳۶)ازهمودراصول وفروع دین ازپاکی ونمازوشماره‌های ۳ـ۱۰ هم دنبالهٔ همین رساله رامی‌ماند .

آغاز: بسمله. وبه نستعین . حمدله ... امابعد چنین گوید ... ابواحمدمحمد بن عبدالنبی بن عبدالصائغ النیشابوری الخراسانی ... که پوشیده نماند که مستحق ستایش وپرستش خداوند گاریست .

انجام: افتاده در کتاب التجارات گویا یکی دو سطر: خامهٔ سیل چون‌عطای کلیم کرد تا شط نیل فکر .

۳ـ مشکوة الهداة فی‌احکام الزکوة (۱۳۶ـ۱۳۹) از همو .

٤ـ توفیرالخمس لاشراف الخمس (۱۳۹ـ۱٤۲) از هموساختهٔ ۱۲۱۱ (ص۱٤۰)

٥ـ تخلیص الاحکام فی مسائل الصیام (۱٤۲ـ۱٤۷) از همو .

٦ـ احکام الحج‌لاهل کل فج (۱٤۷ـ۱٥٤) از همو .

۷ـ کتاب‌الزیارة (۱٥٤ـ۱٥۸) ازهمو .

۸ـ کتاب‌الجهاد(۱٥۸ـ۱٦۱)ازهمو .

۹ـ کتاب الامر بالمعروف والنهی عن‌المنکر (۱٦۲) ازهمو .

۱۰ـ کتاب‌التجارات والمنافع والصناعات (۱٦۲ـ۳۰۱) ازهمو .

۱۱ـ نزهةالناظر فی‌الجمع بین‌الاشباه و النظائر (۳۰۳ـ۳۰۹) ازیحیی‌بن سعید حلی دانسته‌اند وشاید ازابن دده باشد (ف۱۹۸۳ ـ طوس ٥ : ٥۲۷ و٦۳٤) .

۲۳٤۲

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، میان ص۱۷و۱۸ سه‌برگ ومیان ص۵۷و۵۸ شش برگ‌وص۳۱۲تا۳۷۸ وفهرست نونویس ، عنوان شنگرف ، درصفحهٔ عنوان‌آمده « کتاب تذکرةالشعرای بندگان میرزا طاهرنصرابادی است ... هبه ... نموره شد بفرزند ارجمند عبدالعلی ...» بامهرمحمدتقی باتاریخی‌که خوانده‌نمیشود. ۲۴س۹/۵×۱۹/۵ ، ۱۹۰گ۱۷×۲۵ ، کاغذ سپاهانی وفرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی.

مجموعه

۱ـ تذکرهٔ شعرا (درمتن)ازمیرزا محمد طاهرنصرابادی سپاهانی‌درسر گذشت

نزدیك به هزار شاعر فارسی زبان در ۱۰۷۷-۱۰۸۹ با خاتمه‌ای در تاریخ ولغز ومعمای متقدمان ومتاخران وبنام شاه سلیمان صفوی دریك مقدمه و پنج صف وخاتمه (ذریعه ٤ : ۳٦ و ۹ : ٦٤۳ ـ استوری ۱ : ۸۱۸ ـ مشار ۳۸٦) .

دردیباچهٔ این کتاب از سال ۱۰۸۳ (ص۳ نسخهٔ ما وص٥ چاپی) ودرسر گذشت میرزا محمدتقی شیرازی از سال ۱۰۸۹ (ص٦٥ نسخهٔ ما وص۱۲۱ چاپی) ودرسر گذشت محمد کشمیری نیز از سال ۱۰۸۳ با عبارت « درین سال » (ص ۱۷۰ چاپی) و در سر گذشت ملامحمد شفیع از ۱۰۷۷ با عبارت « درین سال » (ص ۱۷۳ چاپی) و در سر گذشت مولانا رجبعلی از ۱۰۷۰ (ص١٥٤ چاپی) ودرسر گذشت ملاعلی‌رضای تجلی از ۱۰۷۲ (ص١٦٩ چاپی) ودرسر گذشت ملالطف‌الله از ۱۰۸۱ (ص۱۰۳ نسخهٔ‌ما و ص ٤٥۰ چاپی) ودرسر گذشت محمد کاظم از ۱۰۸٥ (ص۳۲٦چاپی) ودرسر گذشت‌میرزا شریف از ۱۰۸٦ (۳٤۲ چاپی) ودرسر گذشت میرزاطاهرقزوینی از۱۱۱۲(ص۲۰چاپی وص١٤ نسخهٔ ما) و در سر گذشت مسیحای معنی از ۱۱۱٥ (۱۷٤ چاپی) یا ۱۱۱۰ (ص۱۰۳ نسخهٔ ما) یادشده است .

پس میتوان گفت که نصرابادی از ۱۰۷۷ تا ۱۰۸۹ بدین تذکره میپرداخته واگرسالهای ۱۱۱۲ و۱۱۱۰ یا۱۱۱٥ الحاقی نباشد ودیگران نیفزوده باشندچنانکه در نسخهٔ ما گویا بخط دیگریست تااین سالهاهم اواین تذکره راکامل‌میکرده‌است.

۲ـ ذیل تذکرهٔ نصرابادی(هامش ۱ـ١٥ و٨٦ـ٨٨) دربارهٔ ۱٤۱ سرایندهٔ‌فارسی وگویا در۱۱۳٤ ساخته شده چه درهامش ص٤ در سر گذشت ملا عرفی از سال ۱۱۳٤ یاد شده است .

چنین‌است نام شاعران دراین ذیل :

۱ـ آقارضا کاشی صبا تخلص ۲

۲ـ میرزا نورس دماوندی ۲

شاعران کوهگیلویه

۳ـ تذکرهٔ شعرای‌عرب(هامش ۱۹۰ـ۲۰۷) ساختهٔ ۱۱۳۳ ازروی کتب‌تواریخ وادب عربی بامقایسه میان آنها وسرایندگان ایرانی دربرخی ازجاها (ص۲۰۷).

آغاز: بدانکه شاعرجاهلی است ومخضرمی‌واسلامی.

انجام: ومن یشتری ذاعلة بصحیح.

۳۳۴۳

نستعلیق ۱۰و۱۱، عنوان ونشان شنگرف، نسخه ازدیباچه افتاده ودر پایان میرسد بسرگذشت حسین‌منصور حلاج وافتاده.

۲۳س۹×۱۶، ۲۲۰گ۱۲/۵×۲۱/۵، کاغذسمرقندی ـ جلدتیماج زرد ضربی درون‌هم‌زرد.

تذکرة الأولیاء

از عطارنیشابوری است. شعرهای چند شاعر بلوچ مانند محمود، علی شیر، قصرقندی، عبدالله چکنی، محمد یوسف باشعرهاای دربارهٔ جنگ قصرقندمیان چند امیر وپاره‌ای ازشعرهای بزبان‌بومی مکرانی درهامش این نسخه بخط تازه‌تری‌هست افسوس که ازبریدگی کاغذ عبارتهای بسیاری رفته است.

۳۳۴۴

نستعلیق سدهٔ ۱۳، جدول لاجورد وشنگرف، آغازوانجام‌افتاده.

۱۴س۷×۱۱/۵، ۴۲گ۱۲/۵×۱۸، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی مقوایی.

۲۳۳۹

شاه و درویش

از بدرالدین هلالی جغتایی استرابادی کشتهٔ در ۹۳۶ بدست اوزبکان بگناه تشیع. (مشار ۱۰۰٤ ـ تحفهٔ سامی ۹۰ ـ مجالس النفایس ٦۸و۲٤۲ ـ آتشکدهٔ آذر ۲٤).

۳۳٤۵

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، باسه مجلس تصویر در ص۳۱و۵۸و۹۵ ، جدول زر و مشکی ، مالك جعفرقلی بن عباسقلی‌خان امین‌الوزاره درشوال ۱۳۰۰ .

۱۵س۷×۱۲ ، ۹۳گ۱۲/۵×۱۸ ، کاغذ اسنبولی ـ جلد تیماج تریاکی.

مجموعه

۱ـ دیوان (۱ـ۹۷) از محمودباقی در گذشتهٔ ۱۰۰۸ وستایشگر شاه سلیمان و سلطان مرادخان عثمانی وقصیده است وغزل (ذریعه ۹: ۱۲٤ ـ چلبی در دیوان).

آغاز:

اتدی شهری شرف مقدم سلطان جهان

رشك بـاغ ارم و غیرت گلزار جنان

انجام افتاده:

چکدی چوردی ساقی مجلس پیاله ای

الیله اویـدی دیو لب لعل دلبـری

۲ـ جنگ (۹۸ـ۱۸۳) شعرهای فارسی این سرایندگان است:

آهی ۱۳٦ اسحاقی ۱۰۳ ، ۱۲٦ ، ۱۳٦ امری ۹۸ امیدی ۱۰۸ بدیعی۱۹هامش بهشتی ۱۱۸ ، ۱۸۳ ثانی ۱۸۰ جلالی ۱۰٤ جمالی بخط خود او با عنوان « لمحرره » ۲۷ هامش حیرتی ۱۲٤ خاوری ۱۱٦ خیالی ۱۷۵ ذاتی ۹۸ رمزی ۱۱٤ روانـی . . . سری ۱۱۷ سلیمی ۱۲۱ سیرتی ۱۲٦ شعیبا ۱۱٤ شمسی ۱۳۹ صادق ۲۰هامش عبیدی

۱۲۷ عذاری ۱۳۷ علوی ۱۲۳ عمروی ۱۳۷ فغانـی ۱۱٦ کاتبی ۱۲۳ کریمـی ۱۱۱ مهری ۱۳۸ نجاتی ۱۷۷ نوعی ۱۲٤ نهانی ۱۱۲ یوسف ۱۷٤

۳۳٤٦

نسخ و نستعلیق محمد در ۱۳۴۸ در ش ۵ ، شماره‌های دیگر بهمین خط ، عنوان و نشان شنگرف ، ش ۸ و ۱۱ حواشی دارد ، در ص ۱٦ شعری است بعربی دربارهٔ بحور گویا همان قصیدهٔ حاجبیه باشد، در ص ۱۷ بندیست از احیاء العلوم ، ماده تاریخ انجام نوشته شدن ش ۱۰ در ۱۳۴۸ در پایان آن (ص ۳۰۱) از فراقا بنظم دیده میشود ، در ص ۱٦۷ شعریست از قاسم بعربی در نحو.

۲۲ س ۹/۵×۱٦/۵ ، ۱۰۳-۱٦۴ ، ۳۱×۱٦ ؛ کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی.

مجموعه

۱ـ شرح التیسیر الدافع للداهیة (۱ـ۱۵) متن از عبداللطیف بن علی بن ابراهیم در دو باب نخستین در عروض و دومی باید در قافیه باشد و شرح مزجی است.

آغاز: (بسمله . ان احق ماینتظم فی سلك التقریر و سمط التحریر) التقریر البیان باللسان والتحریر البیان بالقلم والسمط الخیط مادام فیه الخرز و الافهو سلك (بالتقدیم والتصدیر حمدالله تعالی علی مااتقن نظام العالم) النظام الخیط الذی ینظم به اللؤلؤ ... (امابعد فیقول ... عبداللطیف بن علی بن ابراهیم ان علمی العروض و القافیة ممالابد منه فی العلوم العربیة) .

انجام افتاده : کمافی فاعلن ضرب البسیط (فی المقصد فی بیان البحور المستعملة واحوالها المتعارفة).

۲ـ فرهنگ جهانگیری (۱۸ـ۳۵) مقدمهٔ آنست در دوازده آیین.

۳ـ المعجم فی معائیر اشعار العجم (۳٦ـ۸۰) از شمس الدین محمد بن قیس رازی (ذریعه ۹: ۵٤۳) و باب ششم قسم دوم (ص ۳۲۸ـ٤۷۸ چاپی) آنست باعنوان «این منتخبی است از کتاب معیار الاشعار عن قول محمد بن القیس» .

٤ـ نزهة الابصار فی معرفة بحور الاشعار (۸۰ـ۸٦) از شرف‌الدین فضل الله بن محمد حسینی قزوینی نگارندهٔ المعجم فی آثار ملوك العجم (دیباچهٔ اقبال بر حدائق السحر ص سو ـ ذریعه ۹ : ٥١٦).

آغاز: القصیدة الموسومة بنزهة الابصار فی علمی العروض والاشعار من کلام افضل المتاخرین فضل‌الله بن محمد الشیرازی ودرج فیها صناعة مختلفة من التوشیح والعاریة والمنقوط و غیره و محذوف الالف والعربیة والمفرد والمثنی والمثلث و الرباعی وهی اربعة وعشرون ضروبا فی البحور وما ینشعب منها وباقی الصناعات بدیعیة والمباینة.

از اعتدال نسیم صبای عنبر بـار
عروس گـل بخرامید سوی صفهٔ یار
شکر که باز بپیغام فصل فروردین
نبات غنچه بر انداخت لاله در کهسار

انجام: المنقوط.

نقش زینت بخش غیب پیش بیـن
پیش ظن تیز بینت شد یقین

(بعد از قصیدهٔ اصل که مثمن مقصوراست ... در سخن وهنی وضعفی نباشد).

٥ـ بدایع الاسحار فی صنایع الاشعار (۸٦ـ۸۹) ازجمال‌الدین محمد (احمد) بن ابی‌بکر قوامی مطرزی گنجه‌ای درستایش قزل ارسلان (٥٧١ ـ ٥۸۷) در ۸۳ صنعت بدیعی در ۱۰۰ بیت (ادبیات ۱۷۸ و ۲٥۰ ـ دانشمندان آذربایجان ۳۰۹ ـ تذکرهٔ دولتشاه ۱۳۱ و ۱٤۳ ـ سپه ۲ : ٤٤٥ و ٤٤۸ ـ مجلس ۳: ٥۳٥ ـ دیباچهٔ اقبال بر حدائق السحر ص سو) در آغاز آمده «لفاضل الزمان افتخار الاقران فرید الدوران مولانا قوام الدین المطرزی نورالله ضریحه فی معرفة صنایع الاشعار وبدایعه علی طریق الاختصار» در پایان هم آمده «له مولانا قوام الدین المطرزی».

٦ـ معیار جمالی ومفتاح‌بواسحقی (۹۰ـ۱۲۹) از شمس فخری اصفهانی‌ساختهٔ ۷٤٤ (ذریعه ۹ : ٥٤۳ ـ ادبیات ٤۳۲) دراین نسخه فن نخستین است درعروض ودر عنوان آمده « درج اللئالی کتاب معیار الجمالی من کلام شمس فخری » و پس از آن (۱۲٤ـ۱۲۹) « فصل در بیان ردیف » است و « باب چهارم در عیوب قوافی » و دنبالهٔ همین کتاب بایدباشد و بخش دوم آن یافن دوم در علم‌قوافی که درپایان آن «شش قسمت» اشعار از قصیده وقطعه و غزل وترجیع و مثنوی ورباعی شرح داده شده و درچند جای آن ازشیخ ابواسحاق یاد شده است .

۷ـ بدایع‌الصنایع (۱۳۰ـ۱٤۹) (ادبیات ٤٥) فن سیم معیار جمالی است درآن دربیشتر صنایع بدیعی بیتی ازقوامی مطرزی (بدایع‌الاسحار فی صنایع الاشعار) وبیت یا بیتهایی از قصیدهٔ مؤلف در ستایش شیخ‌ابواسحاق‌بن محمودشاه آمده و درآغازآن از حدائق‌السحر رشیدالدین وطواط یاد شده است .

۸ـ منظومة فی العروض (۱٥۰ ـ ۱٥۸) از محمد حسینی بعربی و گویا ناظر بعروض اندلسی (ادبیات ۳٥۷) است .

آغاز:

قال محمد حسینی النسب — الحمدللهادی‌الی‌علم‌الادب
رکب فی بعض من الطباع — دواعی القریض والاسجاع

....

وبعد فاعلم ان من فروض — کفایة تعلم العروض

انجام :

و متدارك بفاعلن وزن — تکراره ثمان مرات زکن
عروضه و ضربه قد سلما — تم بحمدالله ما قد نظما
و ارکنی بنی الهدی مردة — اننی‌فیك‌وشیت‌هذی‌المدح(؟)

و ار کونی فاتتم ذووتدره انی‌فیکم صغت‌هذی‌المدح(؟)

۹ـ شرح آداب البحث (۱۵۸ـ۱۶۶) ازمولانا محمد حنفی بر رسالهٔ عضد ایجی (ف۵۹) .

۱۰ـ منشآت (۱۶۸ـ۲۰۱) از مولانا جامی (جامی‌حکمت ۲۰۵) ودر آن رقعه‌ها و نامه های او آمده و ازخواجه عبیدالله و « ملازمان حضرت سلطنت شعاری خلافت پناهی» و علی شیر و خواجه علی ولد ملك التجار و شرف خواجا و قاضی زادهٔ روم و مجدالدین یزدی وقاضی عیسی وشیخ نجم‌الدین وشیروانشاه و معین‌الدین محمد ولد صفی‌الدین ایجی وسلطان محمد رومی و ملك التجار هند که جامی نامه بآنها نوشته است یاد گردید . ازاین رساله پیداست که جامی بکدام دربار وبکدام شیخ ودانشمند وخواجه‌وچگونه‌نامه نوشته‌است. پاره‌ای ازنامه‌هامنظوم‌است ودرنامه‌های‌منثورهم‌شعر دیده میشود .

در پایان آمده « ابیات متفرقه که در مکتوبات نوشته شده » با عنوانهای:قطعه ورباعیة .

آغاز: بسمله . بعدازانشای صحایف ثنا ومحمدت ... وپس ازادای وظایف‌دزود وتحیت ... نموده میشود که هرچند این کمینه براسرارصناعت انشا اطلاعی نیافته ... اما چون بضرورت حکم وقت واقتضای حال رقعه‌ای چند درمخاطبهٔ ارباب جاه وجلال ومجاوبهٔ اصحاب فضل و کمال اتفاق افتاده بود بمعیار طبع سلیم وذهن مستقیم بعضی ازاجلهٔ مخادیم تمام عیار می‌نمود درین اوراق جمع کرده شد .

انجام : قطعه :

بنای ثنای بنادر بیانی که‌درشعر کس‌ثانی‌وی‌نیابی

رساند نیابی‌بیانی که‌به‌زان ز شعر ثنائی پیاپی بیابی

۱۱ـ رسالة فی علم‌الوضع (۲۰۲ـ۲۰۵) درآن ازوضع گفتگو شده مانند رسالهٔ ایجی ودران‌ازایجی وسید شریف وتفتازانی یادشده وخاتمه‌ای دارد .

آغاز: بسمله . وبه‌العون . الحمدلله‌الذی دل علی وجوب وجوده استحالة‌الدور وامتناع تأثیر الاثر اللاحق فی مؤثره السابق . . . وبعد فنقول علم‌الوضع اصول باحثة عن‌احوال اللفظ من حیث الوضع .

انجام : او کلیا کلیث واسد .

٣٣٤٧

نستعلیق سدة ١٣ .

١٤س ٨/٥×١٦ ، ٣٤گ ١٥×٢١ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی‌ضربی مقوایی.

ترجمة الجريدة فی شرح القصيدة

شرحی است از قاسم‌بن حاج ابراهیم‌بن محمد قزوینی بنام غیاث‌الدین بفارسی برقصیدهٔ شاطبی‌درتجوید «بدات ببسم‌الله‌فی‌النظم‌اولا» نام کتاب وشارح دردیباچه‌هست. او نخست شرحی بعربی نوشته و سپس این شرح کوچك فارسی را ساخته است. درآن جدولی است برای رموزقراء .

آغاز: بسمله . الحمدلله انزل علی عبده الکتاب ووعد من تلاه وعمل‌به جزیل الثواب . . اما بعدبرنظرارباب‌بصیرت پوشیده نیست که افضل علوم اسلامی‌علم‌تفسیر قرآن ومعرفت قرائت است .

انجام ناتوشته‌مانده:درشرح‌بیت« وقل صادقا لولاالوآم وروحه - لطاح‌الانام الکل فی‌الخلف والقلا»: چون‌اجازت کرده بود ناظم .. پس کلام اهل‌علم‌باو گذاشتن اولی تر .

٣٣٤٨

استعلیق ریز ١١١٣ ، در صفحهٔ عنوان آمده : « جلدتیماج سبز مقوا دار آستر آن کاغذ ابری

بزرگ قطع بخط نسخ تعلیق کاغذالوان» ، خریداری ازملامحمدتقی کتاب‌فروش درج۱۱٦۳ با مهرمهدی مورخ ۱۱۵۴ .

۲۱س۱۰×۱۷ ، ۲۸۹گ۱٦×۲۴ ، کاغذسپاهانی سفید وسرخ-جلدتیماج ترپاکی.

حاشية الشفاء

از صدرای شیرازی‌است(فهرست نگارشهای‌صدرای‌شیرازی ازنگارندهٔ ش۱۲)

۲۳٤٩

نستعلیق سدهٔ ۱۱و۱۳، عنوان شنگرف، جدول زر ومشکی ، با یك‌سرلوح درآغازلیلی ومجنون مکتبی ، آغازوانجام افتاده . تاریخ ۱۱۲۸ درص۷۵ آمده و تاریخ تولد ۱۲٦۹و۱۲۷۲ درص۲۸۰و۱۲۷۷ و۱۲۵۸و۱۲۵٦ درص۲۸۱و۱۲۵۸ و۱۲۵۳و۱۲٦٦ درص۲۸۲ و ۱۲٦۰و۱۲۵۱درص۲۸۳ .

سطرچلیپا ۹×۱۸ ، ۱۵/۵×۲٦ ، کاغذ سپاهانی‌آهارمهره ـ جلدتیماج‌حنایی‌ضربی‌مقوایی.

جنگ

از عجزی بهبهانی که نامش در غزلی در ص۱۸٦ نسخهٔ ما باعنوان « لمحرره » آمده وهمهٔ این جنگ بخط او و گردآوری او است . دوعجزی یاد کرده‌اندیکی‌بنام حسین‌بیك تبریزی و همزمان شاه عباس دیگری عجزی تبریزی دـزدی معاصر شاه ابوتراب قاضی گلستانه (ذریعه ۹ : ۷۰۸ و ۷۰۹ و ۷۲۵ ـ آتشکده ۳۲ ـ نصرابادی ۳۰٦ ـ دانشمندان آذربایجان ۲۷۱و۲۷۲و۲۷٤) .

چنین است فهرست این جنگ

فهرست نامه‌ها

فهرست آنچه درهامش نسخه آمده است :

۵ـ گلزارعباسی وحید بنظم ۱۱ـ۳۸

۶ـ مثنوی جانبخش یاعاشق و معشوق وحید ۳۹ـ۵۳

۷ـ رازونیازوحید، خطاب عاشق با کوه بنظم ۵۳ـ۶۲

۸ـ زبورالعاشقین میرزاداود بنظم ۶۳ـ۷۵

۹ـ مخمس میرزازادهٔ علی‌سخا ۷۷ـ۷۸

۳۳۵۰

نستعلیق سدهٔ ۸ و۹ ، عنوان شنگرف ، عنوان مطلبها در هامش دیده هست ، در صفحهٔ عنوان تاریخ تملك ۱۰۹۷ دیده میشود ، برگ یکم از پایین پاره شده ونیم صفحه ای از عبارات رفته است ، ۲۷۱ص .

۲۹س، ۱۲×۱۹/۵ ، ۱۳۶ـ۱۸×۲۵/۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج سبز ضربی مقوایی.

شرح فصوص الحکم

دراین شرح بندی ازفصوص پس ازعنوان «قوله» آمده و سپس شرح آن بفارسی ودرآن یادشده از شرح مؤیدالدین جندی (ص ۱۷ و۱۳۸ و ۱۴۳) و شیخ کمال‌الدین عبدالرزاق کاشی شیخ او (۲۵و۶۲و۷۵و۱۰۲ و۱۲۱ و۱۳۹ و ۱۴۳) و پاسخ بنامهٔ او (۸۳هامش) وتاویلات او(۲۷)وشرح‌قیصری‌استادشارح(۱۵و۲۴و۶۱ و۶۵و۱۰۲و۱۰۶) وحاشیهٔ عفیف‌الدین تلمسانی برفصوص (۹۹) شعرفارسی دران فراوان‌آمده و ازعقیدهٔ علمای علم حروف (۱۴۹)ونوابغ الکلم زمخشری (۲۶۶) و خلع النعلین ابوالقاسم قشیری (۲۰۶) وقوت القلوب ابوطالب مکی (۱۵۹) و کشف الاسرار روزبهان بقلی (۱۶) وانشاء الدوائر شیخ (۲۷)یادگشته است .

شارح بدست نیامده که کیست همین اندازه میدانیم که اواین‌شرح‌را۷۷۴ سال پس از تولد پیامبر (۷۲۱هـ) ساخته (ص۷۱ نسخهٔ ما) و او شاگرد عبدالرزاق کاشی

وداود قیصری بوده است . گویا چون در این شرح از پاره‌ای‌از آراءِ محی‌الدین عربی خرده گیری شده است در صفحهٔ عنوان نسخهٔ ماآمده‌استکه شارح علاءالدولهٔ سمنانی (۶۵۹ـ۷۳۶) است ولی درسر گذشت او ازشرح فصوص یاد نکرده‌اند وباید بشعرهای فارسی این شرح نگریست ودید که دردیوان سمنانی هست یانه . بهرحال‌شرحی‌است بسیارسودمند وشیوا ونسخه‌هم گرانبهااست .

چنین است فهرست‌فصوص ومطلبهای‌آن :

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین والصلوة علی خیر خلقه محمد وآله اجمعین فص حکمة فاتحیة فی کلمة صالحیة وفتوحیه نیز آمده است چون فتوح عبارت است از حاصل گشتن چیزی ازان چیز که توقع حاصل شدن این ازان چیز نبوده باشد

انجام افتاده: فهذا حکمة قوله ففررت منکم ... یعنی چون حکمت در آنکه چون ازموسی پرسیدند که ... باین عبارت گفت (فص حکمة احسانیة فی کل موسویة)

۲۳۵۱

نسخ سدهٔ ۱٤ .
۲۰س ۱۰×۱٤ ، ۱٤۸گ ۱٦×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا .

شرح گلشن راز

از حاج میرزا محمد ابراهیم خان بن محمد علی خراسانی سبزواری که درروز پنجشنبه ۲۸ شعبان ۱۳۵۳ ساخته است (مشار ۱۰۲٦ـ طوس ٤:۳۲۳ـ ذریعه ۲٦۷:۱٤).

۲۳۵۲

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، عنوان شنگرف ، آغاز و انجام افتاده و برابر با س۳ص۸ تا س آخر ص۲۲۷ چاپ اقبال (باب۱-۲۳) .
۱۵س ۷×۱۲ ، ۱۷٦گ ۱۳×۲۹ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج مشکی مقوایی .

تبصرة العوام فی معرفة مقالات الانام

در ملل و نحل است بفارسی و چندین بار در هند و ایران بچاپ رسیده (مشار ۳۵۵) عباس اقبال در دیباچهٔ خود برچاپ آن دربارهٔ مؤلف آن سخن داشته و در مکتب اسلام ش۸ـ۱۰ هم گفتاری از سید موسی شبیر زنجانی دراین باره دیده میشود. رساله ای در امامت از مؤلف این کتاب بدست آمده که در مجلهٔ دانشکدهٔ ادبیات

(ص ۷ ش ۲ ص ٤۷) شناسانده شده‌است ولی‌هنوز نمیدانم که مؤلف آن کیست .

درمعتقدالامامیه (ص۱۲۸ چاپ ۱۳۳۹ تهران) نکته‌ای از یکی ازدانشمندان شیعی دربارهٔ حقانیت‌این آیین آورده‌شده که مانندآن درفصل بیستم کتاب تبصرةالعوام (ص۱۸۸ و پس‌ازان) دیده میشود همان دلیلی که ناصرخسرو یاد کرده و طوسی از او گرفته و دوانی از آن خرده گرفته است (حقوق ۳۱۲ و ۳۷٦) اگر مؤلف گمنام معتقدالامامیه در این سخن مؤلف تبصرة العوام را خواسته باشد پس این کتاب‌بایستی درسدهٔ٦یا۷ساخته‌شده باشدچون‌این‌را هم میدانیم که‌این کتاب پس‌ازفاطمیان (٥٦۷) وپیش‌از برافتادن صباحیان (٦٥٤) ساخته شده است (ص۱۸۳چاپی) .

۲۳۵۳

نستعلیق پایان سدهٔ ۱۱ ، جدول زرین،صفحهٔ دوم زرافشان .

سطرچلیپا ۱۰/٥×۲۱ ، ۳۸۲-۱٤/٥×۲٤ ، کاغذ سپاهانی رنگارنگ ـ جلدروغنی باگل و بوته وبلبل وزرین ورنگارنگ درون زمینه مشکی وزرکوب آراسته .

جنگ

درپایان‌آن‌آمده : «بتاریخ شهرشوال حسب‌الفرموده ثمر شجرهٔ عزواقبال‌عباس محمد جعفرالحسینی بتضییع این بیاض جرأت نموده» دوپهلوی کلمهٔ « عباس » گویـا تراشیده‌اند و عباراتی رفته است گویا برای یکی بزرگان این جنگ نوشته شده ودر برخی جاها خط برخی‌ازخوشنویسان دیده میشود وتاریخ ۱۰۹٥ هم‌در آن هست(ص٤، ۷ ، ۲۳ ، ۳٥ ، ٤۰) چنین است فهرست آن :

۱ـ ص۲ یك غزل ترکی از صفیقلی ویك فرد و مینویسد : لمحرره .

۲ـ ص۳ دوفرد از میرزا جانی و چند شعر ازظهوری وفیاض وشیخ فیضی .

۳ـ ص٤ چند فرد از صائبا ورباعی‌ازفهمی وتبریزی میرزا جانی وسعدی .

٤ـ ص٥ تا ص۸ قسمیات ظهوری .

۵ـ ص۹تاص۱۴ساقی نامه .

۶ـ ص ۱۵ تا ص ۲۵ رباعیات: سحابی،مغربی ، مؤمن حسین ، اوحد ، سعدی ، فغانی ، غزلی از حافظ ، عطار، عراقی ، فیضی ، منصور ، محوی ، شیخ ابوسعید،ملاملك صبایی ، قیصرا ، یوسف ، نوعی ، فرصت ، شاپور ، طالب ، فصیحی ، نظیری ، خاقانی ، زیب‌النسا بیگم .

۷ـ ص۲۶تاص۲۹ چند غزل از میرصیدی ورباعیات باباافضل کاشی وچندغزل از عرفی ، ملاحاجی طبسی ، مؤمن حسین یزدی ، فلکی شیروانی ، نامی،طالب آملی ،

۸ـ ص۳۰تاص۳۲ امامی ، حکیم رکنا .

۹ـ ص۳۵ تاص۳۸ غزل از سلمان ساوجی ، فیضی ، اوجی ، میرصیدی ، جسمی همدانی ، قدسی ، شاپور ، اسیر .

۱۰ـ ص۴۰تاص۶۲ چند رباعی ازنظری،غزلیاتی ازعرفی .

۱۱ـ ص۶۳تاص۸۷ ازوحشی افقی .

۱۲ـ ص۸۸تاص۹۵ ملامحمد صوفی میرعطا ، مجدا ، ترقی ، صائب ، شکوهی میرزا فصیح ، ابوسعید ، میرابوالقاسم ، میرحسینعلی ، کمال ، اختری ، میرهمیون ، بابا بهشتی ، نصیرا ، شفائی ، صائب ، سلطانعلی‌بیگ ، سالك قزوینی ، واحد قمی ، میرشوقی، سعیدای نقشبند ، برهمن، میرصیدی ، رفیعای واعظ .

۱۳ـ ص۹۷ مرتضی‌قلی شاملو که گویا این صفحه بخط خود اوباشد .

۱۴ـ ص۹۹تاص۱۰۰ غزلیات صفی بخط نستعلیق بسیارزیبا .

۱۵ـ ص۱۰۱ محمد مشتاق (جزمیرسیدعلی مشتاق) .

۱۶ـ ص۱۰۳ محمد ابراهیم اسیر بخط خود او مورخ ۷ج۱۱۳۱/۲- میرزا علی رضای تجلی .

۱۷ـ ص۱۰۴ ملای روم ، ملامحمد کشمیری ، کاتبی .

۱۸ـ ص۱۰۵ شیخ نظامی ، باقرا ، تمنایی بخط خود او ، میرزاصادق .

۲۳۵۶

۱۹ــ ص۱۰۶ نادم ، میرزاعبدالله ، شفیع ، سلیم .

۲۰ــ ص۱۰۷ محمد صادق بخط خوداو.

۲۱ــ ص۱۰۸ـ۱۱۴ صفی‌قلی‌خان .

۲۲ــ ص۱۱۵ـ۱۱۸ خسرو دهلوی .

۲۳ــ ص۱۸۸ـ۱۲۲ حسن دهلوی .

۲۴ــ ص۱۲۲ـ۱۲۸ شیخ فیضی .

۲۵ــ ص۱۲۹ـ۱۳۱ وحیدالزمانی ، شاپور ، قصاب .

۲۶ــ ص۱۳۲ـ۱۳۴ میرزا رضی ارتیمانی ، امیدی .

۲۷ــ ص۱۳۴ـ۱۴۹ طالب آملی ، فتحی‌ابوالفتح ، صایبا ، طالع مورخ ٤ رجب ۱۱۳۵ درتبریز بخواهش اخوی آقاحیدرا نوشتهٔ حسین (ص۱۳۹) ، محمدزمان فاضل بخط شریف‌بن محمد دستگردی (۱٤۰) ، مشتاق .

۲۸ــ ص۱۵۰ـ۱۵۲ مجذوب تبریزی بخط محمد رضا .

۲۹ــ ص۱۵۳ـ۱۵٤ مجید ، فغانی .

۳۰ــ ص۱۵۵ میرزاجلال بخط ظهیر بفرمایش باقرای محبوب‌القلوب و حاصل بخط خود او مورخ ۱۹/ع۲/۱۰٦۸ .

۳۳۵٤

نسخ ابوالقاسم‌بن محمد حسین خوانساری خوشنویس در روزچهارشنبه ۲۷ شوال ۱۲۸۲ برای شاهزاده‌اسحق‌میرزادرش۲وش۱مورخ۱۲۸۲ ازهمو ، عنوان شنگرف،درپایان بندیست درستایش‌شاهزاده ازخود او باتخلص «داعی» ، عکس معصومعلی‌شاه ونورعلیشاه بپشت برگ نخستین‌چسبیده است ، مهر همین خوانساری هم‌هست.

۱٦س، ۷/۵×۱۴/۵ ، ۱۷۵گ۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج ضربی مقوایی.

مجموعه

۱ ـ دیوان (۱ پ ـ ۹۰ ر) غزلیات و ترجیعات نورعلی‌شاه محمد علی طبسی در گذشتهٔ ۱۲۱۲ است (مجلس ۳:۶۰۵ ـ سپه ۲:۶۹۵).

۲ ـ جنات‌الوصال (۹۱ پ ـ ۱۷۵ پ) ازهمو (ف ۲۱۸۲) جلد یکم و دوم است ودومی درآغازوانجام با نسخهٔ ش۱۱۷۹/۱ یکی نیست.

۳۳۵۵

نستعلیق سدهٔ ۹و۱۰ ، عنوان زرین ، جدول زر ولاجورد ، بادوسرلوح کوچک‌زرین وآراسته، آغازوانجام افتاده، درآن خسرووشیرین است ولیلی‌ومجنون وهفت پیکر.
۱۹س،د/۱۰×۱۵ ، ۱۶۷گ۱۵×د/۲۲ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج سرخ ضربی‌مقوایی.

پنج گنج

از نظامی گنجوی است.

۳۳۵۶

نستعلیق محمدکاتب زره‌ای در ج۹۶۹/۲ در روستای راباد ، جدول زنگار و زرین و مشکی و لاجورد ، درصفحهٔ عنوان وصفحهٔ آخروحاشیهٔ صفحات شعرهاایست از خیام وکمال اسماعیل و دیگران وازعبدالواسع دامی درتاریخ سقاخانه درب قیصریهٔ سپاهان در۱۱۷۳ (ص۶۶).
۱۰س۷×۱۴ ، ۱۳۵۰گ۱۳×د/۲۰، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج قهوه‌ای.

حاتمیه

به نثر فارسی ازملاحسین کاشفی که بنام سلطان حسین ساخته و در۸۹۱آن‌را بانجام رسانده (ص۵و۶و۷) و « از نسب وحسب وآثار واخبار حاتمی آنچه در تواریخ معتبره و کتب موثوق بها بنظر آمده بود شمه‌ای بازنموده است » (ص ۸) درآن از

جواهر الاماره و عناصر الوزاره یاد کرده است (۷٤) همانکه در اخلاق محسنی از آن نام برده است (ص۹۲ باب ۲۱ وص۲۰۵ باب ۳۸ چاپ ۱۳۱۳ ق بمبئی).

آغاز:

بنام خدایی که بخشنده اوست برازندهٔ کـار هر بنده اوست

خدایی که دل داد و جان آفرید ز جودش وجود جهان آفـرید

انجام:

آنچه شاهانرا بشمشیر غزا آمد بدست

چاکرانت را بیك همت مسخر باد و هست

والحمدلله رب العالمین . . . کثیرا کثیرا (تمت الرسالة الحاتمیة فی تاریخ شهر جمادی الثانی سنة ۹٦۹ کتبه .. محمد الکاتب وزره بقریة برابادصووت تحریر).

۳۳۵۷

نسخ روز۳ج۹۸۳/۲ درمدینه ، عنوان و نشان شنگرف ، عنوانها درهامش هم هست ، در صفحهٔ عنوان و پیش از آن یادداشتها ومهرهاایست وازآنها است تملك حسن بن علی بن حسن بن علی بن شدقم حسینی دراحمداباد درشعبان ۹۹٦ ومهرمحمدباقر بن محمدحسین تبریز مورخ ۱۱۳۰ ومحمدبن محمدحسین شاه مورخ ۱۱۲۰ و یادداشت ۱۲۵۴ .

۱۱س۵/۵×۱۱ ، ۱۱۲گ۹/۵×۱۸/۵ ، کاغذ سمرقندی - جلدتیماج تریاکی ضربی مقوایی.

معالم العلماء

از ابن شهراشوب مازندرانی است . عباس اقبال آن را با دیباچه‌ای در تهران بسال ۱۳۵۳ ق بچاپ رسانده است .

(مستدرك ۳:٤٨٤ـ مقابس ۱۵ـ مصفی ٤١٤ ـ ذریعه ۱۰:٨٦ـ لسان المیزان ۵:۳۱۰)

۳۳۵۸

نستعلیق و نسخ ۱۲٦۲-۱۲٦۷ از مؤلف ، عنوان و نشان شنگرف ، در ش۷ حاشیهٔ «منه» است ، در ص۲۴۹ بندیست ازهمین طبری بعربی.

۱۵س۷×۱۳ ، ۱۲٦گ۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی.

مجموعه

۱ـ آداب المناظرة (۱ـ ۲۲) از محمد کاظم بن رضای طبری.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی ارسل رسله بالهدی ... فیقول ... محمد ابن الرضا الکاظم الطبری قدسئلنی من لا یسعنی الااسعافه تحریر رسالة فی المناظرة فاجبته . . . فرتبته علی مقدمة وثلثة فصول وخاتمة.

انجام: بعید عن اهل التحصیل والکمال عصمنا الله عن ذلک هذا آخر مااردنا تحریره والصلوة علی محمد وآله.

۲ـ الرسالة فی بیان مسائل الاجسام الطبیعیة (۲۵ـ۴۱) ازهمو.

آغاز: بسمله. حمدله ... فیقول ... محمد بن الرضا الکاظم الطبری . . . ان العلم الطبیعی و هو الباحث عن احوال الاجسام الطبیعیة ینقسم الی السماع الطبیعی و الی السماء والعالم.

انجام: فاحفظ هذا التحقیق مع اناقد استعجلناه فی نحو خمس ساعات من الزمان والصلوة علی محمد وآله.

۳ـ الرسالة فی بیان مسائل الوقف (۴۳ـ۶۵) ازهمو.

آغاز: بسمله وبه نستعین. الحمدلله خیر الحمد علی ماهدانا . . . امابعد فانی اجبت سؤال اخ لی . . فی تحریر اجر الناظر فی الاوقاف.

انجام: وان استعجلنا فی اتمامه فی قریب من سبع ساعات من الزمان عصمنا الله من الزلل والطغیان انه خیر موفق ومعین والصلاة علی محمد وآله الطاهر المعصومین تمت بعون الله تعالی فی ۱۲۶۲).

۴ـ الرسالة فی بیان الاراضی المفتوحة عنوة (۶۶ـ۸۹) ازهمو.

آغاز: بسمله. الحمدلله ملهم الصواب فی کل باب . . . امابعد فلما کان تعرض

الاصحاب لمسئلة الاراضی التی فتحت عنوة علی‌سبیل‌الاجمال وقدامرنی‌من‌اهل‌العز.. فحررت هذه الرسالة ... فنقول رتبتها علی اربع مطالب.

انجام : انه خیرمسئول ومعین وصلی‌الله علی محمد وآله .

۵ـ جامع‌المقاصد (۹۱ـ۱۱۴) ازهمودرپنج فصل ودراصول است .

آغاز: هذا جامع‌المقاصد بسمله . الحمدلله ملهم الصواب فی کل‌باب . . . فهذه وجیزة جعلتها وسیلة لمعرفة الحکم و ما یتعلق به من تقسیمه الی اقسامه و لمعرفة الحاکم والمحکوم به والمحکوم علیه والمسائل المتعلقة بها .

انجام : هذاآخرمااستعجلناه فی یوم والله هوالموفق والصلوة علی‌خاتم‌الانبیاء محمد وآله .

۶ـ رسالة فی نسب النبی (۱۱۷ـ۱۵۲) ازهمو .

آغاز: بسمله . حمدله . اما بعد فقد حررت فی هذه الرسالة نسب النبی و امه والعشرة المبشرة من اصحابه .

انجام : والله یهدی من یشاء الی دارالسلام تم ما اردنا تحریره فی‌هذه‌الرسالة.

۷ـ رسالة فی بیان المذاهب (۱۵۷ـ۱٤۶)ازهمو دریك مقدمه درفرقهٔ ناجیه که شیعه‌اند بروایت از پیغمبر و هشت باب : اهل سنت و جماعت ، شیعه ، اهل اعتزال ، خوارج ، اهل‌تصوف، مرجئه، مجبره، مشبهه، ویك خاتمه دردیگر‌ادیان

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الهادی للعباد الی‌سبل‌السلام . . . فیقول . . . محمدبن الرضا الکاظم‌الطبری حررت هذه‌الرسالة المسماة ببیان المذاهب ... رتبتها علی‌مقدمة وثمانیة ابواب وخاتمة .

انجام : و ختم‌الله عواقبنا بالخیر و السعادة انه خیرموفق و معین تم فی سنة ۱۲۶۷ .

۳۳۵۹

نسخ روز چهارشنبه ۵ ذی‌حجهٔ ۱۰۷۳ ، عنوان شنگرف ، دعاها معرب.
۱۲س۶×۱۲/۵ ، ۹۷گ۱۲/۵×۲۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج ضربی‌مقوایی.

الجنة الواقية و الجنة الباقية

از تقی الدین ابراهیم کفعمی است در چهار فصل (ذریعه ۵ : ۱۶۱ ـ منزوی ۱ : ۹۱).

۳۳۶۰

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف ، انجام‌افتاده.
۲۵س۹/۵×۱۴/۵ ، ۱۵۰گ۱۵×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی.

حاشية انوار التنزيل

ازعبدالحکیم‌بن شمس‌الدین سیالکوتی (منزوی ۱ : ۹٤) که بنام ابوالمظفر شهاب‌الدین‌محمد شاه جهان پادشاه ساخته است.

۳۳۶۱

نستعلیق ۱۰۸۴ بدستور آقامحمد معصوما ، جدول شنگرف ، آغازافتاده.
۱۵س۷×۱۴/۵ ، ۳۷۳گ۱۲×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدمقوا .

دیوان

از ابوطالب کلیم کاشانی در گذشتهٔ ۱۰۶۱ غزل است بترتیب تهجی و رباعی (مجلس ۳۸۵:۳ و۶۶۸ ـ سپه ۲ : ۶۶۹ ـ مشار ۷۵۲) .

۳۳۶۲

نستعلیق ۱۳۴۴ درش۱ ، ش۲ هم بهمین خط ، عنوان شنگرف ، جدول شنگرف ولاجورد .
۱۵س۶/۵×۱۲/۵ ، ۱۴۴گ۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی .

مجموعه

۱ـ شرح الهدایة الاثیریة (۲ پ ـ ۱۰۸ر) از میبدی .
۲ـ المشاعر (۱۰۹ پ ـ ۱۴۴ پ) از صدرای شیرازی .

۳۳۶۳

نستعلیق عبدالله بن علی بن فضل الله رستمدار سمنانی درروز سه‌شنبه ۱۴ رمضان ۱۰۱۹ در ش۱ ، عنوان شنگرف ، شماره‌های دیگرهم بهمین خط ، ش۴ ازهمو ومورخ روزدوشنبهٔ شعبان ۱۰۱۹ ، شعر مستغنی‌ومستغنی بقا ومستغنی کشمیری درپایان هست ، ش۳ مورخ روزسه‌شنبه ۷ رمضان ۱۰۱۹ درطوس ، در۴۳ر و پ « الباب الثالث فی کیفیة حصول الایمان » است بعربی و در۴۴ ر و پ بندیست از رساله‌ای درتجوید نیز در۴۵ پ ـ ۴۶پ
۱۵س۸×۱۳ ، ۱۳۰گ۱۲×۱۹/۵، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی.

مجموعه

۱ـ تحفهٔ شاهی (۲ پ ـ ۳۳ پ) از عمادالدین علی بن عمادالدین شریف قاری استرابادی مازندرانی بنام شاه تهماسب صفوی دریك مقدمه و دوازده باب و خاتمه . نام مؤلف وشاه و کتاب وفهرست در دیباچه هست (ذریعه ۳: ۴۴۴ ـ استوری ۱: ۴۲ ـ ۱۲۲۰ ـ نشریه ۱ : ۱۳۲) نسخهٔ « رسالهٔ تجوید » کتابخانهٔ دانشکدهٔ حقوق (ص ۳۵ فهرست) نیزدرآغاز نزدیك بهمین رساله است .

آغاز: بسمله .

ای کنه تو برتر ازشناسایی ما   وصف توبرون زحد گویایی ما

حمدتوچنانست که‌توخودمیگویی   بی واسطهٔ عبادت آرایی ما

حمدی که قاریان وان من شیء الایسبح بحمده وبجهر واخفادرحالت‌شدت‌ورخا بتلاوت آن تفاخر واستیلا نمایند ... من کریمی را سزد وشاید .

انجام : وقرآن‌ایشانرالعنت کند وهذاآخرماأردنا ذکره والحمدلله‌علی‌مااتمه والصلوة والسلام علی رسوله محمد وآله الطاهرین .

۲ـ رساله درتجوید (۳٤ر ـ ٤۳ر) .

چنین است فهرست فصلهاایکه ازاین رساله درنسخهٔ ماما‌نده است:

فصل ٦ درادغام، فصل۷دراحکام تنوین،فصل ۸ دروقف، فصل۹ دربیان‌استعاذه، فصل ۱۱ دراختلافات قراء عشره در فاتحه، فصل ۱۲ دراختلافات قراء عشره در سورهٔ اخلاص، خاتمه درلحن.

آغاز افتاده پیش ازفصل ٦ :

بدیشان وعلمای قرائت آن را یك الف‌تقدیر کرده‌اند .

انجام : واین معلوم نشودالا آنکس که قرآن را فرا گرفته باشد ازاستادان ماهرصاحب سلیقه .

۳ـ المبسوط فی‌القرآآت السبع و المضبوط من اضائة الطبع (٤۷ ـ ۸۹ پ در ۹۰ ر ـ ۹۱ پ است جدول است در قرائت) از حافظ محمدبن محمود شریف همدانی سمرقندی (ش ۳۲٤۷) .

آغاز: الحمدلله‌الذی‌اذاق‌قلوب القارئین حلاوة تلاوة الایات .. چنین میگوید. محمد بن محمود بن محمد بن احمد بن علی الشریف السمرقندی المحتد الهمدانی المولد... که چون دیدم جماعتی‌ازحفاظ قرآن‌مجیدرا که بقرائت سبعه رغبت مینمایند بحفظ قصیدهٔ شاطبیه مشغول میگردند .

انجام : وازین‌مستوفی‌تردر کتاب روح‌المرید فی‌شرح‌العقدالفرید بیان کرده

شدوالله‌اعلم بالصواب (پس ازین جدول است در گ ۹۰ ر ـ ۹۱ پ واین نسخه همان کتاب یکم است ودرسی باب) .

٤ـ رساله درقرائت عاصم (۹٤ پ ـ ۱۳۰پ) ازهمان عمادالدین علی شریف قاری استرابادی در یك مقدمه درسه‌فصل وسه باب وخاتمه بدستور نواب علیهٔ عالیهٔ موسویهٔ صفویه وبنام بلقیس «درقرائت عاصم وفروعات بطریق شاطبیه» باب یکم در اصول در ۱۷ فصل، باب دوم درفرش حروف، باب سیم درتکبیر. نام مؤلف دردیباچه‌هست‌ونسخه آشفته است و ازروی نسخهٔ آشفته ای هم نوشته شده است (ذریعه ۳ : ۳۷۱ ـ منزوی ۱ : ۲۳۷) .

آغاز: بسمله حمد بیحد وسپاس بی‌قیاس آفریننده ای را سزد و شاید که از ترکیب کاف ونون آیت وجود بنگاشت.

انجام : وسعرت رابه تشدید والله اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب.

۲۳٦٤

نستعلیق حسن بن علی طبیب تهرانی در ۱۲۷۰ در ش ۱ و ۴ و ۴ ذی‌حجهٔ ۱۲۹۱ درش ۳ ، نشان شنگرف، ش ۲ باندازهٔ یك صفحه ونیم وناقص .

۱۵س ۷×۱۴ ، ۱۲ـ۳۷٦ ۱۹/۵×۱۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی مقوایی.

مجموعه

۱ـ مفرح قوامی (۲ پ ـ ٤۷ر) نظمی است از قانونچه در ۱۲۰۰بیت درقزوین در ۱۱۰٦ از قوام الدین محمد سیفی قزوینی .

آغاز:

الحمدلله الحکیم الشافی	و حافظ الانام بالالطاف
مکفر اللذات بالالام	و غافر الزلات بالاسقام

••••

و بعد فاحفظ نظمی القانونچه	نظما مفرحا رفیع الـدرجة

انجام :

قدتم ما یسر لی ان انشئه	فی عام ستة و الف و مـائة
فی مأتی بیت و الف جمعا	بخمسة یلذها من سمعـا
فهی لمن یحفظها شفـاء	لروحه من راحها صفـاء
و کان قزوین لنا مقـامـا	والحمد کالمسك لها ختاما
سمی بـالمفرح القوامـی	والحمد لنعمائه السوامی

٢ـ هدایة المتعلمین (٤٧ پ ـ ٤٨ ر) .

آغاز: بسمله الحمد لله علی نعمه والائه ... و بعد فهذه فوائد وافیة من قوانین علم النحو ... و سمیته بهدایة المتعلمین. جزش١/٢٠٦٣

٣ـ رسالة فی النحو (٤٨ پ ـ ٥٤ پ) .

آغاز: الکلمة قول مفرد وهی اسم وفعل وحرف فاماالاسم فیعرف بال

انجام : واضرب وامش واذهب یکسر کالباقی .

٤ـ منتخب کتاب من لایحضره الطبیب (٥٥پ ـ٧٦پ) ازحسن بن علی طبیب در ١٢٧٠ (ف ٩٠٨ـ ره آورد٤٥٨) .

آغاز: هذه رسالة محمدابن زکریا والظاهر انه من لایحضره الطبیب فلم نجد لها حطیئة ووجدنا مرتبة علی سبعة وثلثین بابا .

انجام : ویمزج من هذا .

نسخ سدهٔ ١٤ .
١٢س٨×١٦ ، ١٨ر٣٧١×٣٣/٥ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی.

٢٣٦٦

لطائف

أزعبید زاکانی وشامل اخلاق‌الاشراف وریش‌نامه وصدپند و ده‌فصل‌یاتعریفات وجلق‌نامه و مثنویات و تضمینات و قطعات و رباعیات با دیباچهٔ مسیوفرتهٔ فرانسوی درسر گذشت زاکانی (ص۱-۱۲).

٢٣٦٦

نستعلیق محمد مخفی‌گیلانی درروز چهارشنبهٔ رمضان ۱۰۱۸ ، عنوان و نشان شنگرف ، حواشی دارد بخط شکسته نستعلیق و با نشانهٔ «منه، منه بخطه » دریکی‌ازحاشیه‌ها از تعلیقات تجرید خود محشی یاد شده است واین حاشیه‌ها ازخود اواست ، مهرشمس ومحمد مؤمن موسوی دارد .

۱۷س۵×۱۱/۵ ، ۹۶گ۱۰×۱۷/۵ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج تریاکی ضربی‌مدوایی.

حاشیة المحاکمات

از ملامیرزاجان حبیب‌الله باغنوی است مورخ پایان‌ج۹۷۸/۱(طوس ٤:۸۹).

آغاز: قال المح فیکون هذا النمط فی‌الوجود المطلق والوجودات الخاصة‌التی هی علله لایخفی علی الناظر ان المذکورفی‌هذا النمط لیس هو کون الوجودات‌الخاصة عللا بالقیاس الی الوجود المطلق المقول بالتشکیك.

انجام: و هوحال موت صاحب الجهل‌المرکب هذا ماتیسرلی فی نقد الشرح وبیان ماوقع مافیه من‌الجرح ... وتوضیح مرموزات مااقتص فیها من‌التدقیق‌والحمدلله علی الاتمام والصلوة والسلام علی من هو افضل الانام وآله الکرام قدوقع الفراغ سلخ جمادی‌الاولی سنة ثمان وسبعین تسعمائه.

۳۳٦۷

نستعلیق مورخ ذی‌حجهٔ ۱۰۸۵ در ش۲ ، عنوان و نشان شنگرف ، ش۱و۳ بهمین‌گونه خط ، ۱۵س‌۵×۱۲ ، ۱۳۵گ‌۵/۱۰×۵/۱۸ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج ضربی‌مقوایی .

مجموعه

۱- ترجمهٔ چهارده حدیث یا رسالهٔ رجعت (۲ پ - ۸٦ پ) از مجلسی دوم که در ۱۹ رجب ۱۰۷۲ ساخته ودرپایان آن آمده « تمام شد این رسالهٔ کثیر الفائده بردست مؤلفش ... محمد باقربن محمد تقی مجلسی ... در نوزدهم ... رجب سنهٔ ۱۰۷۲» و این عبارت در نسخهٔ ش۱۱۲۰(ف۱۲۰۳) دیده نمیشود.

۲- شرح خبر کمیل (۸۷ر - ۹۱ر) درآن از سید نعمةالله و لمعات عراقی یاد شده است .

آغاز افتاده : خوانند چه چیز است امرفرمود مالك و الحقیقة چه کارداری توباسئوال از حقیقت .

انجام :

هیچ می هر گزنخواهد بود زین می‌مست‌تر

هیچ شاهد فاش تر زین برنینداز نقاب

۳- رسالهٔ عرفانی (۹۵ ر - ۱۳۳ر) عنوانهای آن فصل است و باب و گویا از شیخ‌عزیز نسفی باشد .

آغاز: دانستی اکنون مراتب ارواح را بدان چون خداوند تعالی خواست که عالم ارواح را بیافریند .

انجام : وسالکان را از ابتدای سلوك تا انتهای سلوك این رساله کفایت است والحمدلله رب‌العالمین والصلوة والسلام علی خیرخلقه محمد وآله اجمعین.

۳۳۶۸

نسخ سدهٔ ۱۱و۱۲ ، عنوان و نشان شنگرف ، درهامش ص ۷۴ شعر ترکی‌است .
۱۵س۶×۱۱ ، ۱۱/۵گ۴۶×۱۵/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا .

رسالهٔ قدسیه

از خواجه محمد پارسا ودر دیباچهٔ آن یاد شده از خود او بنام « محمدبن‌محمد الحافظ البخاری » و شیخ او بنام «بهاء الحق والدین محمدبن محمدالبخاری المعروف بنقشبند» و « خواجه علاء الحق و الدین محمدبن محمد البخاری المشتهر بعطـار» و دیگران و این‌رساله دارای دوازده مطلب است وازدرر انفاس بهاءالدین‌محمد بن‌محمد بخاری نقشبنداست ولطائف معارف کلمات قدسیهٔ او که مؤلف درخلال اقوال‌درمجالس فرا گرفته است .

آغاز: رسالهٔ قدسیه المنسوب بحضرت خواجه محمد پـارسا بسمله . و علیك اعتمادی یا کریم حمد وثنای بی حد و منتهی وسپاس وشکر بی‌اندازه و قیاس حضرت پادشاهی را جل ذکر که طالبان وصال ومشتاقان جمال او را دلیل وجوداوهم‌وجوداو است وبرهان شهود اوهم شهود او است .

انجام : چنانکه فرمود قل هذه سبیلی ... وما انا من المشرکین .

۳۳۶۹

نسخ کرم‌الله‌بن سیدعطاءالله حسینی درروز ۵ ذی‌قعدهٔ ۱۱۰۰ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول زر ولاجورد .
۱۴س۶/۵×۱۲/۵ ، ۸/۵گ۵۸×۱۹ ، کاغذ سپاهانی آهارمهره ـ جلدتیماج قهوه ای زرکوب مقوایی درون سبز زرکوب با لولا .

۲۳٦۹

مسكن الفؤاد عند فقد الاحبة و الاولاد

از شهید دوم است .

۳۳۷۰

نسخ عیسی بن مزید درروز آدینهٔ ۱۳ رجب ۸۸۳ و عنوان و نشان شنگرف با حواشی « س م ؛ سیدعلی» وجزاینها درش۱ ، ش۲و۳ نیز مورخ ۸۸۳ باحواشی ، ش۴ بهمین خط باحواشی.
۱۵س۷×۱۱/۵ ، ۱۴۳-۱۴٦ ۱۸× ، كاغذ سمرقندی - جلدتیماج سبز .

مجموعه

۱ـ شرح الرسالة الشمسية (۲ پ ـ ۱۳۰ پ) شرح تفتازانی است بررسالهٔ شمسیهٔ کاتبی (ش۲/۳۲٥٤) .

۲ـ رسالهٔ حرفیه (۱۳۱ پ ـ ۱۳۳ر) ازمیرسید شریف (طوس ۳: ۱۲) .

آغاز: بسمله . وبه‌نستعین . اعلم ان نسبة البصيرة الى مدر كاتها كنسبةالبصر الى محسوساتها .

انجام : وايراده الضمير الدال على ارادة الارتباط الذى يستحيل وجوده مع الايقاع .

۳ـ تحقيق الكليات (۱۳۳ پ-۱۳۷پ)ازقطب‌الدین رازی باعنوانهای «القاعدة» (ف٥٤ ـ طوس ٤ : ۳۸۰) .

٤ـ حاشية شرح‌الرسالة الشمسية (۱۳۸ پ ـ ۱٤٦ پ) حاشیه‌ایست بردیباچهٔ شرح تفتازانی‌بررسالهٔ شمسیهٔ کاتبی گویا از ولی‌الدین قرامانی (چلبی) .

آغاز: بسمله . و به نستعين . الحمدلله العلى الفياض المتنزه افعاله عن العلل والاغراض .

انجام : فهو اخص مطلقا من المعجزات .

۲۳۷۰

۳۳۷۱

نستعلیق محمدبن محمدصادق خوانساری درروز۱۸ شعبان ۱۲۶۶ در ش ۲ که متن و حواشی را مقابله هم کرده است، عنوان ونشان شنگرف، شماره‌های دیگرهم بهمین گونه خط است ، یادداشت۱۲۵۴ درصفحهٔ عنوان هست بادومهر ، نسخهٔ بسیار پاکیزه ایست.

۱۶س۵×۱۲ ، ۹۹گ۱۱×۱۹/۵ ، کاغذ سپاهانی آهارمهره — جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی .

مجموعه

۱ـ رسالهٔ در هیأت (۱ ـ ۹۸) ازقوشچی .

۲ـ تشریح الافلاك (۹۹ ـ ۱۳۶) ازشیخ بهایی .

۳ـ جدول طول البلدان (۱۳۷ ـ ۱٤۰) .

٤ـ مسألة غريبة (۱٤۱) .

آغاز: مسئلة غريبة سئل سائل هل يجوزان يكون يوم بعينه جمعة عندشخص وخميسا عندآخروسبتا عند ثالث فيجاب بالجواز.

انجام : وبالنسبة الى الغربى الخميس بعينه .

٥ـ جدول اوزان الاجسام المتساوية الحجم (۱٤۲) .

٦ـ الصفيحة (۱٤٥ ـ ۱٥٥) ازهمو(مجلس ۲:۱۱٥ و٤:۲۲۸) .

۷ـ رسالة فی معرفة صنعة الاسطرلاب (۱٥۷ ـ ۱۷۰) درسه باب و خاتمه، باب یکم درسه فصل،دومی درهفت فصل، سوم درسه فصل، خاتمه درهشت فصل.

آغاز: بسمله. الحمدلله وسلام على عباده الذين اصطفى وبعد فهذه رسالة فى معرفة صنعة الاسطرلاب مشتملة على ثلثةابواب وخاتمة باب اول در کیفیت صنعت ام وآن را حجره نیزخوانند .

انجام : واگر زیاده‌ازین خواهند بمطولات این فن رجوع باید نمودتامقصود حاصل شود والحمدلله رب العالمين.

۸ـ کفایة القنوع فی العمل بالربع المقطوع (۱۷۳ ـ ۱۸۲) از محمد بن محمد ماردینی دریک مقدمه وپانزده باب (ف۹۳۳) .

۹ـ مقالة فی ایجاد کرة تدور بذاتها بحرکة مساویة لحرکة الفلك (۱۸۲ـ۱۸۸) ازحازمی درهفده فصل .

آغاز: مقالة للحازمی فی ایجاد کرة تدور بذاتها بحرکة مساویة لحرکة الفلك ومعرفة العمل بها ساکنة ومتحرکه وفیه فصول الفصل الاول فی صفة الکرة والاستوانة فی الصندوق (الثانی فی معرفة الکرة ومایفتح من حرکتها ، الثالث فی معرفة ارتفاع الشمس ، الرابع فی معرفة قوس النهار ، الخامس فی معرفة الدائر من الفلك ، السادس فی معرفة المیل الاول والثانی ، السابع فی معرفة مطالع البروج فی الفلك المستقیم، الثامن فی معرفة مطالع البروج بالبلد ، التاسع فی معرفة کیفیة تعدیل النهار ، العاشر فی معرفة سعة المشرق، الحادی عشر فی معرفة عرض اقلیم الرؤیة ، الثانی عشر فی تعدیل الطالع والعاشر ، الثالث عشر فی معرفة سمت الارتفاع ، الرابع عشر فی معرفة مطالع السمت ، الخامس عشر فی معرفة سمت القبله ، السادس عشر فی معرفة اعمال الکواکب الثابتة، السابع عشر فی معرفة اختلاف منظر القمر فی العرض والطول) .

انجام : فهذه جملة الاعمال المشهورة التی یعرف بمثل هذه الکرة قد ذکرناها علی نهایة الاختصار سنذکر ما یتولد منها فی کل سؤال یجییء انشاءالله تعالی وهو الموفق والمعین . تم .

۱۰ـ رسالة فی معرفة اعمال الربع المجیب (۱۸۹ ـ ۱۹۷) دریك مقدمه وبیست باب و یك خاتمه .

آغاز: هو الموفق . بسمله . الحمدلله الذی جعل العلم شمسا حرس من الکسوف شعاعه وقدر الازمان سمت الرؤس ارتفاعه ... اما بعد فانی الفت من هذه الرسالة رسالة مختصرة مندرجة الفائدة فی معرفة اعمال الربع المجیب یقال له الربع الدستور علی التماس بعض الاخوان ... واین رساله را برمقدمه وبیست باب ویك خاتمه ترتیب نموده شد.

انجام : درمعرفت اشیاء متفرقه وآن دوفصل است اول درمعرفت اشخاص دوم درعرض رود ها والسلام (ناقص).

۳۳۷۲

نستعلیق عیسی نامراددر۱۰۲۹ درشهرك وان درمدرسهٔ ملك‌محمد ، عنوان ونشان‌شنگرف.
۱۴س۹/۵×۱۴ ، ۳۶۲گ۱۵×۳۰/۵ ، کاغذ سپاهانی — جلدتیماج تریاکی.

حل المعمی

از مولانا ضیاءالدین اردوبادی که در ۹۱۲ وبنام «حضرت میر» ساخته است . او گویا همان ستایشگر سلطان حسین بایقرا در ۸۹۲ باشد (مجلس ۳:۶۵۸) وهمانکه ضیائی اش خوانده‌اند و از شناختگان امیرعلیشیر و درگذشتهٔ ۹۲۷ (دانشمندان آذربایجان ۲۴۱ ـ آتشکده۲۶ ـ مجالس النفایس ۶۴و۲۳۷ ـ تحفهٔ سامی۱۱۹ـذریعه ۹:۶۳۲) دربارهٔ تاریخ تألیف آن درپایان چنین آمده : قطعه

درو هر فواید ضیا ماند　　　این حل معمیات ما را
تاریخ گشودنش چوخواهی　　　بشمار فـوایـد ضیا را

آغاز نسخه افتاده و چنین است : « بحصول پیوسته که محل استشهاد است » دردیباچه ازاستاد خود «جامی» بطورمعمی یاد کرده است :

زخود بگسسته ووارسته ازغیر　　　بشهر لامکان دل بسته از سیر

درهامش نسخهٔ ما درحل این معما نوشته شده که مراد جامی است . نام کتاب ازنویسندهٔ نسخه است .

۳۳۷۳

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان شنگرف ، درص۲آمده «من‌حاجی‌ابراهیم کرباسی‌سلمه‌الله».
۲۰س۹/۵×۱۵ ، ۲۱۴گ۱۴/۵×۲۰ ، کاغذ فرنگی سفید وآبی ـ جلدتیماج مشکی.

تبصرة العوام

کتابی است بفارسی دروعظ وپند مذهبی شیعی وازهمهٔ علوم دینی نمونه‌ای در آن هست فهرست مطلبها را کسی درپایان نسخه نوشته است . گویا از حاجی ابراهیم کرباسی که خط او درص۲ آمده است باشد .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی ابدع‌الخلق لکمال علمه وقدرته .

خطبهٔ دیگری هم در ص ۳ دارد بدینگونه : « بسمله . نحمدك یا مروج عقول العارفین بمظاهر کمالك لیلاونهارا .

انجام : فانطلقت فی حاجة رسول‌الله» .

۲۳۷٤

نستعلیق ناظم ۱۲۵۴ ، عنوان شنگرف ، پنج مجلس تصویر درهامش دارد .
۱۳س۶×۱۰ ، ۱۱۵گ ۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد پارچه ترمه گرد و عطف تیماج تریاکی زرکوب .

خورشیدوپروانه

داستانی است منظوم مورخ ۱۲۵٤ از سالم که نامش در میانه (ص۳۳) و پایان هست و کسان این داستان شمع است وپروانه وبهرامشاه وماه وخورشید و شهزاده و کنیزك وخواجه و خاقان چین ووزیرش وشاه فیروز .

آغاز: بسمله :

حمد پاك ازدلی‌چوآینه‌صاف	بخداونـد منبع الالطـاف
حمد شایسته آنچه میشاید	شکر نعمت چنانکه میباید

انجام :

هان زهجرت نمود گـذار — یکهزار و دویست و پنجه و چار
بود در عهد خسرو عادل — خسرو ابر دست دریا دل

....

تاج بخش شهان محمد شاه — نور بخش جهان و ظل الله
سالم این نامه را گرفته بکف — ختم کردش بنام شه ز شرف
تا که در دهر سالها ماند — آفرین گوید آنکه برخواند
نطق بستیم و خامه بشکستیم — لب ز گفت و شنود بر بستیم

بعون الله تعالی تمام شد در سنهٔ ۱۲۵٤ .

۲۳۷۵

نستعلیق سدهٔ ۱۱ در ش۱، ش۲ از سدهٔ ۱۲ ؛ جدول زر و مشکی و شنگرف در دومی ، عنوان و نشان شنگرف در هر دو ، ش۱ حاشیهٔ «منه» دارد .

۱۷س ۶/۵×۱۲ ، ۲۰۶گ ۱۰/۵×۱۸/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی .

مجموعه

۱ـ حاشیة المطول (۲ پ ـ ۸۶ پ) حاشیه ایست بر مطول تفتازانی و حاشیهٔ میرسید شریف بر آن بنام ابومنصور سلطان هاشم .

آغاز: ان اعلی مالخصه ارباب الفصاحة والبلاغة واولی ما بینه اصحاب الحذاقة والبراعة حمدالله .

انجام : قوله قد یدخل ان للدلالة علی ان الظن الخ فی دلالة ان علی ذلك بحث ویکون من قبیل الاخراج لاعلی مقتضی الظاهر .

۲ـحاشیةالمختصر (۸۷ر ـ ۲۰۶ر) حاشیه‌ایست برمختصر تفتازانی بر تلخیص المفتاح.

آغاز افتاده: الاصل فی العامل التقدیم . . . قوله یامن شرح صدورنا الشرح الکشف والاظهار .

انجام: ولاحاجةالی الدلیل والتنبیه کما سنحلی فتامل جدا.

۲۳۷۶

نستعلیق سدهٔ ۱۴ .

۲۰س‌۷/۵×۱۴ ، ۱۲۴گ‌۱۰/۵×۱۷ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی ضربی‌مقوایی.

مجموعه

۱ـ دیوان (۱ـ۵۹) از خیالی وغزل است بترتیب تهجی (ذریعه ۹:۳۰۹)

آغاز:

ای زده کوس شهنشاهی بر ایوان قدم

هردو عالم بر صفات هستی ذاتت علم

انجام:

جام‌می‌چون‌لعل‌ساقی‌ازچه‌روخون‌ریزشد

هردو را گر نیست درقتل‌خیالی‌دل‌یکی

۲ـ دیوان (۶۳ ـ ۱۲۴) از خاموش ترجمهٔ منظوم حدیث کسا است با غزلیات و ترجیع (ذریعه ۹:۲۸۵) .

آغاز:

باز طبعم بردباری می کند

بهر یاری بی قراری می کند

انجام :

عفعف عفو خامشت می‌نشود فرامشت

بو که‌ترا نیش‌زدر کواست‌سگی بکوی‌تو

۲۳۷۷

نستعلیق خوش سدهٔ ۱۴ ، عنوان شنگرف .
۱۴س ۵/۵×۱۰ ، ۱۰۴گ٦۹ ۱٦/۵×۱۰ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی.

جنگ

قصیده وغزل وترجیع خانوادهٔ وصال است وستایش حسن دریابیگی هم در آن هست (ص۱۲۳ و۱۲٦ وص۱۲۹) وشامل قصاید وترکیب بند وصال (۱ ـ ۷۳) و وقار (۷٤ ـ ۸۹ و۱۲۲) و طوبی (۹۰ـ۱۰۵ و۱۲٤) وصبور (۱۰٦ـ۱۲۰ و۱۲۵) وضیاء زنبور (۱۲۰) (این چهارپسروصال هستند) وصابر (۱۲۳ـ۱۲٤) و حجاب (۱۲٦) و خلیل (۱۲۷ـ۱۲۸) (این سه برادرزادهٔ وصال هستند) و میرزا علی اکبر ندیم پسر گلشن (۱۲۸ـ۱۳۱) وحزین برادرزادهٔ وصال (۱۳۳ـ۱۳٦) .

۲۳۷۸

نستعلیق خوش سدهٔ ۱۱ ، نشان شنگرف ، عنوان درهامش نسخ .
۱۳س ۵×۱۰/۵ ، ۱۰۴گ۱۴۷ ۱۷×۱۰ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج آریاکی ضربی درون سرخ.

شرح نصاب

از مرشدبن علی شیفکی شیرازی شارح خطبهٔ تهذیب المنطق (ص۳٤) و گویا معاصر بیرجندی (ص۱۷۸) (فرهنگنامه‌ها ص۲۷۰ ـ همین فهرست ص۸۰۵).

آغاز: حمدنامعدود خداوندی را که منصب شرع نصاب علم و ادب بی شوائب اسباب رنج و نصب نصیب طالبان جمال خواهد گردانید.

انجام افتاده در شرح بیت « ناس وانس ... حوا » : موجب مناسبتی است تمام میان آغاز وانجام.

۳۳۷۹

نسخ سدهٔ ۱۰و۱۱ ، جدول زرین ، عنوان ونشان شنگرف ، بدستور عباسقلی‌خان در ۲۵ رجب ۱۲۲۴ هفت صفحهٔ آخر کتاب که ناقص بوده‌است نوشته شده است، یادداشت تملك ۱۳۰۸ دارد .
۲۰س ۶×۱۵/۵ ، ۱۲۹گ ۹×۱۹/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سرخ زرکوب درون قهوه ای .

لوامع الاشراق فی مکارم الاخلاق

از دوانی است (ف۶۷۱) .

۳۳۸۰

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف ، مالك « سید زین‌العابدین عرف میرعابد علی‌ابن میرپیرعلی‌الرضوی» با مهر « میرپیرعلی ۱۲۲۶» ، بایادداشت ع۱۳۳ (=۱۳۰۳) .
۱۱س ۷/۵×۱۳ ، ۱۸۸گ ۱۲×۱۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا.

جلاء الابصار

از گلشن‌علی انصاری و گزیده‌ایست از جلاءِ العیون ملا محمد باقر مجلسی در چهارده باب و یك خاتمه (دیباچه) .

آغاز: رب یسر وتمم بالخیر . بسمله . الحمدلله رب العالمین خـداوندی کـه جانبازان راه تسلیم و رضایش را ابتلای بلیات دنیا وحوادث این دار فنا موجب مزید تقرب بارگاه جلال اوست.

انجام : ویك ساعت عقوبت ایشان موقوف نمی‌شود (فصل ۱٤ باب۵) .

۲۳۸۱

نسخ سدهٔ ۱۱ در ش۱-۴ گویا همه ازهمان گیلانی مؤلف ش۲ ، ش۱ فهرست مقاله یکم است و فصل یکم‌آن تا نیمهٔ فصل۳۶ ، ش۵و۶ نوشتهٔ احمدبن محمودبن خریم نجفی است برای بهاء الدین علی اسعادش بنسخ ، درآغازوانجام ومیانه پراکنده‌ها است بخط نستعلیق ریز وبنسخ.

۱۴س۵/۵×۱۲/۵ ، ۱۵۸گ۹/۵×۱۷/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی.

مجموعه

۱ـ المعالجات البقراطیة (۱ـ۱۰۵) از ابوالحسن احمد طبری ترنجی (ف۲٤۲۵ و۲۵۹٦ ـ ره آورد ٤٤۵) .

۲ـ منتخب عیون‌الابناء فی‌طبقات الاطباء (۱۱۳ ـ ۲٤۳) از شمس‌الدین طبیب گیلانی دراشرف دارالمرز دررمضان ۱۰۳٦ برای خودش از جلد نخستین آن

آغاز: بسمله . احمدك یا من خرج الخلائق بلطف صنعه من‌العدم الی‌الوجود .

انجام : له اشعار وحکایات مستحسنة تمت الرسالة المنتخبة من‌المجلدالاول من کتاب عیون‌الابناء فی طبقات الاطباء فی شهررمضان المبارك سنة ستة و ثلثین بعد الالف فی اشرف الاشرف الامکنة فی‌دارالمرز حامدا مصلیا مستغفرا .

۳ـ نکت فی العشق (۲٤۵ـ۲٤۷) .

آغاز: هذه نکت فی‌العشق‌قال‌بقراط : العشق طمع یتولد فی القلب یجتمع فیه المواد من الحرص.

انجام : فهذا الداء العیاء التی تعجزعن معالجته الاطباء والله اعلم‌بالصواب.

٤ـ احکام خطوط الکف (۲٤۷ـ۲۵۰) ازامام فخررازی .

آغاز: فصل فی احکام خطوط الکف للفخر الرازی اذا وجدت خطوط الکف مستویة حسنة فاقض لصاحبها بطول العمر .

انجام : وان کانت الخطوط ظاهرة بینة عاش صاحبها فی رفاهیة وخفض عیش .

۵ـ مراسلة السلطان الاعظم سلیمان خان الی المطهر ابن شرف الدین علی الحسینی الذی ادعی الامامة (۲۷۱ـ۲۷۷) .

آغاز: بسمله . هذا مثالنا الشریف السامی السلطانی .

انجام : وعلامتنا الشریفة حجر علیه والسلام علیه .

۶ـ الجواب لهذه المراسلة (۲۷۷ـ۲۸۷) .

آغاز: نورالله شموس الاسلام و اطلعها .

انجام : وسرورا و بعدالسلام علیکم .

۳۳۸۲

نستعلیق ملامحمد صالح درشعبان ۱۰۹۷ درش۱ ، ش۲ـ۸ بهمین خط ، عنوان ونشان شنگرف درهمهٔشمارهها ، ش۹ نسخ حاجی محمد بن حاجی عباس ، ش۱۰ نستعلیق ، ش ۱۱ نسخ مانند ش۹ ، ش ۱۲ نسخ مورخ روزشنبه ۱۰۹۷ ، ش۱۳ نسخ حاجی محمدبن حاجی عباس در۱۰۹۷ ، درآغاز و انجام ومیانهٔ نسخه پراکندهها است .

۲۰س۷×۱۵/۵ ، ۹۸گ۹×۱۸/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوهای فرسوده .

مجموعه

۱ـ مرآت المحققین (۱ـ۲۸) از شبستری (طوس ۲۳۹:۴ ـ مجلس ۷۵:۲و۳۷۹ و۳۸۵) نهازمحیی الدین (طوس ۲۴۰:۴) .

۲ـ سعادت نامه (۲۹ـ۴۲) .

دریك مقدمه درشرافت این علم و دوازده باب :

۱ـ دربیان زحل ولوازم او از طبایع وخواص .

۲ـ دربیان مشتری ولوازم وخواص و طبایع .

۳ـ دربیان مریخ و لوازم او .

٤ـ دربیان شمس و متعلقات او .

٥ـ دربیان زهره ولوازم وطبایع او .

٦ـ دربیان عطارد ولوازم وطبایع او .

۷ـ دربیان قمر و آنچه بدومتعلق است .

۸ـ در بیان آنکه قمر را در برجها چه اقتضا بود و در هر برجی بچه طالع میشود .

۹ـ دربیان تذکیر وتانیث بروج و طبایع ایشان .

۱۰ـ دربیان انقلابات .

۱۱ـ دربیان دانستن هفت اقلیم .

۱۲ـ دردانستن بروج .

آغاز: بسمله. وبه نستعین سپاس ومنت وجودی را که ارافع(؟)سموات رابانوار ثوابت مزین ومنور کرد وفیاض اقالیم را باثرات کواکب موقوف گردانید ... من بعد سبب تحریر این وریقات دالست برآنکه هرگاهیکه سعادات او و شقاوات کواکب ورنگ الوان ایشان وخصوصیت هریکی بربرجی که هریك بکدام برج لازمندودانستن آنکه هر کوکب درهربرج چه قدر توقف دارد و طبایع هریکی بکدام جهت سکون دارد و نظرات هر یکی از ایشان اثر مؤثر میشود ... واین کتاب را سعادت نامه نام کرده شد (؟)

انجام: اعم ازانکه شرقی وغربی باشند وناری ومائی وترابی والسلام تمام شد کتاب سعادت نامه غفر الله لمن نظرفیه اما ازیشان مشتری تابستانی است . . . زحل مشرقی وزمستانی والسلام والله اعلم بالصواب .

۳ـ تعلق روزها بکواکب (۴۲ـ۴۴) درهشت فصل . سپس در ۴۴ـ۴۵ « باب دراحکام قوس‌وقزح ودردانستن‌روزغالباً دروقت بهاروخزان» ودوباب دربانك کردن کلاغ وخروس است .

آغاز: بسمله. وبه نستعین‌ولاحول‌ولاقوة الابالله‌العلی‌العظیم این‌رساله‌دردانستن آنکه هرروز بکدام کوکب تعلق است و درهرساعت نظر بکدام کوکب‌است‌ورنگ والوان هر کوکب چگونه است ودرهر کوکب بحساب سال و ماه و روز و ساعت چه مقدار است و تفاوت هر کوکبی با کوکبی دیگر چه مقدار است والله اعلم بالصواب فصل بدان اسعدك‌الله هرچه زحل است اوبآسمان هفتم میتابد .

انجام : از حادثه وبلیة ذلك ایمن گردد انشاءالله تعالی .

۴ـ حساب‌الشهور والاعوام العربیة (۴۶) بفارسی .

۵ـ حساب حروف یتعلق بالشهور والسنة (۴۶ـ۴۷) بفارسی .

۶ـ تعبیرخواب (۴۷ـ۵۱) بفارسی ودوفصل جدا ازهم .

۷ـ مدخل منظوم (۵۲ـ۶۵) همان که از خواجهٔ طوسی پنداشته‌اند .

۸ـ معرفت تقویم (۶۶ـ۷۴) دردوباب نخستین در چهار فصل ودردومی دوفصل ودرخاتمهٔ هفت فصل است .

آغاز افتاده : تعلق بحروف جمل دارد چارفصل است .

انجام : که از نحس منصرف بود هیچ کاریرا نشاید کرد تمام‌شد این رسالهٔ معرفت تقویم سقیم بعون‌الملك ... والاکرام .

۹ـ الاعتقادات (۷۵ـ۱۵۴) ازابن بابویه رازی .

۱۰ـ عقائد دینیه (۱۵۹ـ۱۶۸) ازضیاء الدین گرگانی (ش۱/۳۱۹۰).

۱۱ـ الاعتقادات(۱۷۰ـ۱۷۵)ازشیخ‌بهایی که‌دربازشناختن‌آیین‌شیعی‌اثناعشری ازآیین زیدی وواقفی نوشته است . ملا ادهم خلخالی آن را بفارسی درآورده است (طوس ۴:۲۶ ـ ذریعه ۲:۲۲۸) .

آغاز: بسمله . الحمدلله علی آلائه والصلوة علی اشرف انبیائه واولیائه .

انجام : وافتروا بذلك والله ولی التوفیق وهوحسبی ونعم الرفیق.

۱۲ـ ترجمة الرسالة الفخرية فی معرفة النیة (۱۷۵ـ۱۸۰) از صدرالدین محمد تبریزی بدستور شیخ بهایی در باش آجوق گرجستان و بنام شاه عباس و همان ترجمهٔ استدلال برحقانیت آیین شیعی است واعتقادات این کرده باختصاروخوداین رساله در آن ترجمه نشده بااینکه دردیباچه اشارتی باین مطلب شده است .

آغاز: بسمله . ستایش معبودی راعزوعلا که معرفتش دل را نوراست ومحبتش روان را سرورشهد حیات ابدی را از قدح متابعت محمد مصطفی ص چشانده و ثمرهٔ شجرهٔ سعادت را درریاض اطاعت اهل بیت عصمت وطهارت رسانده .

انجام : چنانکه اورا خداداند .

۱۳ـ آداب المتعلمین (۱۸۱ـ۱۹۳) همانکه ازطوسی پنداشته‌اند .

۲۳۸۳

نستعلیق مؤلف ، عنوان شنگرف ، حواشی دارد ، درآغاز نسخه پراکنده‌ها است و درانجام آن آمده که عامه افترامیزنند ومیگویندکه مولوی گفته :

«کورکورانه مر در کربلا　　تانیفتی چون حسین اندربلا»

بلکه درست اینست

«هین مرو گستاخ دردشت بلا　　هین مران کورانه اندر کربلا»

۱۰س۵×۹/٦ ، ٦۲گ۱۰/۵×۱۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای .

نجاة المجاهدین

ازمحمد جعفربن محمد علی جوشقانی است که درزمان فتحعلیشاه قاجار بنام غلامحسین خان سپهدار و میرزا سیداحمد دریك مقدمه (موضوع الهی) و سه مقاله

(۱ وجود و مراتب آن ۲ اثبات واجب ۳ معاد ، هریك درچند مسئله) عنوان «تحقیق عرشی» دارد (دیباچه) .

آغاز: حمد بی حد وثنای بی عد مرخالقی را که ادراك ذاتش ازفهم عقول واوهام محروس و رشتهٔ عالم فکرت ازایوان رفعتش مأیوس .

انجام : وداخل بهشت میشود وتکیه میکند برسدر مخضود وطلح منضود واولئك من اصحاب الیمین (نانوشته مانده) .

۳۳۸۴

نسخ ۲۳ رمضان ۱۲۷۳ ، عنوان ونشان شنگرف ، باحواشی مؤلف باشانهٔ «منه» و دیگری بنام محمدباقرغریق پسرمحمدحسین پسرمحمدرحیم مورخ ۱۳۱۳ ویادداشت او مورخ ۱۲۷۷ توشقان ئیل در ص ع وجاهای دیگر دیده میشود ، یادداشت علی نقی طباطبایی حایری در پایان هست .

۱۱س ۴/۵×۱۰/۵ ، ۱۱۷گ ۹×۱۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی ضربی درون مقوایی .

تلخیص العروض

از میرزا غلامعلی بن محمد بن عبدالکریم متخلص به صفای هروی حایری و بعربی درعروض وقافیهٔ فارسی باشواهد شعری فارسی دریك مقدمه وچند فصل وخاتمه ونخست ازقافیه وسپس از عروض درآن بحث شده است (دیباچه).

آغاز: بسمله . لك الحمد یامن لافرار الا الیك ولاملجأ الا بك وشکرا لك ثم شکرا لك علی مالم تمنعه عنی من العروض والانعام .

انجام : فی بیان العیوب المعتبرة عندالعرب فی صدر الکتاب.

۳۳۸۵

نستعلیق علیرضا بهرام درمحرم ۱۲۵۴ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول شنگرف ولاجورد .

۱۴س ۶/۵×۱۳ ، ۱۱۹گ ۱۱×۲۰ ، کاغذ فرنگی آهارمهره ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی .

ضیاء الفؤاد لأهل السداد والرشاد

از ملامحمدعلی بن حاج بابای سمنانی که بنام حاجی میرزا آقاسی در دومقصد (اصول دین ـ فروع دین) ساخته است (دیباچه) نام کتاب درپایان نسخه آمده است. در آن از فاضل قمی ومیرزا ابوالقاسم قمی و آقاسید محمد وشریف العلماء یاد گردید

آغاز: بسمله . حمدبی حد وعد مؤلفی را سزد که جواهر موجودات ... را چنان ترکیب وتألیف کرده که صراف عقل .. از آن متحیر ومدهوش .

انجام : وزیاده درمقام لایق بشرط توفیق مذکورخواهد شدتمت مباحث التوحید والعدل والنبوة وسیاتی مباحث الامامة والمعاد والله ولی السداد والرشاد.

۳۳۸۶

نسخ تصحیح شدهٔ خود مؤلف ، عنوان ونشان ورقم شنگرف ، باحواشی خود مؤلف با امضای «محمداکبر» وبانشانهٔ «منه» بایادداشتهایی ازاو،درآغازوانجام یادداشتها ایست بخط مؤلف.
۱۷س۸×۱۴ ، ۲۳۹ـ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکیضربیعطف قهوه ای.

مجموعه

۱ـ ترجمهٔ اسرارالنجوم (۱ـ۲۰۳) ازمحمداکبر که پیش شناخته ایم(ف ۲۱٦۰) درآن یاد شده از : زایچهٔ نادرشاه درروز شنبه ۲۷ محرم ۱۱۰۰ (ص٥٦ هامش) وداستان کشته شدن نادر وتأثیرنحوست طالع اودرسر گذشت نوادهٔ او وکشته شدن آنها درتهران وامانت دادن خاندان نادراملاك وجواهرخودرابمیرزاهدایت الله مجتهد وپسرش وبرادرش وتملك آنها این چیزهاراوزیان دیدن مؤلف باندازهٔ پنجاه شصت هزار تومان خراسانی (٥۲) وتاریخ تولد مؤلف درصفر ۱۱۹۸ (۱۱۳) و باران وطوفان دربارفروش مازندران وزیانهای آن بمدرسهٔ قادریهٔ آنجا (۱۳۱) وزایچهٔ پیامبر ازایزدخواست ستاره شناس که خود

پیامبر اورا ماشاءالله نامید (۱۳۶) ومشاهدات جوی مؤلف و دیدن ستارهٔ گیسودار در ۱۲۲۲ ووقایع خراسان ومازندران ودشت قپچاق (۱۵۰) در همینجا از فتحعلیشاه یاد شده است .

۲ـ ترجمهٔ شصت باب ارسطاطالیس (۲۰۲ـ۲۲۸) ازهمو و بندهای متن است و سپس ترجمهٔ هر بندی وپس ازشصت باب یك خاتمه است ومتن روایت دیگری است.

آغاز: بسمله. حمدله ... اما بعد چنین گوید ... محمداکبر بن نصرالله میرزا بن شاه رخشاه بن رضاقلی میرزا بن نادرشاه افشار ... که حسب الخاطر فرزند اعز ... مظفر علی میرزا کتاب شصت باب .معلم اول ارسطاطالیس...را که بجهت اسکندرذوالقرنین تألیف وتصنیف نموده ترجمه نمود .

انجام : وان دخل ابضا لایخف بالشمس .

۳۳۸۷

نسخ ۱ شوال ۱۲۰۸ ، عنوان ونشان وجدول شنگرف .
۲۷س۸×۱۴، ۱۰۷گ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا عطف وکنار تیماج مشکی.

خریدة العجائب وفریدة الغرائب

از زین الدین عمر بن مظفر بن الوردی در گذشتهٔ ۷۴۹ در ۱۶ فصل که آخرین آنها ملاحم وعلامات ساعت وفتن وحوادث است (چلبی) درپایان پس ازمبحث حیوان خصائص البلدان است وداستان اسکندر ومدت دنیا وفتن وکوائن تا آخر زمان و روز قیامت وقصیدهٔ قلادة الدر المنثور فی ذکر البعث والنثور در۱۱۹ بیت و جدول غالب و مغلوب وفصلی درشطرنج که با قصیده‌ای آمده است .

آغاز: هذه رسالة فی بیان عجائب الاشیاء تسمی بخریطة الاعجاب . بسمله: قل لایعلم من فی‌السموات و الارض الغیب الاالله الحمدلله غافر الذنب وقابل التوب (مانند نسخهٔ ش ۱۲۸۲ که گزیده ایست از این کتاب و من آن رادرست نشناخته بودم ـ ف ۲۷٦۱) .

انجام :

وهذه خاتمةالارجوزة　　　　وماحوت‌من‌حکم‌عزیزة

(تم کتاب خریطة الاعجاب) .

۲۳۸۸

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، درش۱، ش۲ ازسدهٔ ۱۲ ، عنوان و نشان شنگرف ، درش۳ اندکی ازباب۱۹ است تااندکی ازباب ۳٦ .

۱۸س۹×۱۸ ، ۱۹۱گ ۱۳×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی .

مجموعه

۱ـ سرگذشت پیامبر (۲پ ـ ۱۲۲پ) از واعظ که شعر او در آغاز مجلس ۸ وجاهای دیگرهست باعنوان «لراقمه» و باتخلص «واعظ» و تا نه مجلس آن در نسخهٔ ما دیده میشود ودرآن ازحیات‌القلوب یاد شده است .

آغاز: بسمله . وصلی‌الله علی محمد وآله الطاهرین اما بعد این کتابی است در بیان حالات جناب ختم انبیا .

انجام افتاده : مژدهٔ شفاعت‌آن حضرت بودازبارهٔ عاصیان امت خود

۲ـ تبصرة العوام (۱۲۳ر ـ ۱۹۰پ) (ش۳۳۵۲).

۳۳۸۹

نسخ قوام بن سعید بن عبدان سفر بن علی بن عبید بن حسین زیاد بن لیث سروی در ۹۹۳ در ش ۲، ش ۱ نیز بخط اواست و از آغاز افتاده در فصل سوم و فصل چهارم تا هفتم (عدل و نبوت و معاد) را دارد.

۱۴ س ۱۰×۱۳، ۱۵ک۳۶۹، ×۲۱ کاغذ سمرقندی - جلد تیماج تریاکی ضربی.

مجموعه

۱ـ النافع یوم الحشر فی شرح الباب الحادیعشر (۲ر-۳۲پ) از شیخ مقداد سیوری (طوس ۱ : ۸۹).

۲ـ نهج السداد الی شرح واجب الاعتقاد (۳۲ر-۶۹ر) از عبدالواحد بن صفی نعمانی (ادبیات ۵۱۶).

۳۳۹۰

نستعلیق مالك نسخه ابوطالب بن بهرام گورشانی در روز سه شنبه ۱۷ صفر ۱۲۶۲ در ش ۱، در ش ۴ و ۵ هم نام او آمده است، ش ۵ مورخ ۱۲۶۱، ش ۸ مورخ ۱۲۵۸، شماره‌های دیگر بهمین خط، در ص ۱۴۰ از تدبیر مفتاح مسمی بمکتوم مرحوم آقامحمد بیدآبادی یاد شده است، یادداشت ۱۲۵۴ در ص ع هست، فهرست کهنی دارد در آغاز و فهرستی از باستانی، درمیانه و پایان پراکنده‌های کیمیا ایست.

۱۶ س ۸×۱۳، ۱۱ک۳۱۶۹×۱۷، کاغذ فرنگی - جلد تیماج عنابی ضربی.

مجموعه

۱ـ مفاتیح الرموز و مقلاد الکنوز (۱-۱۳۷) از شیخ حسن بن زاهد غریب کرمانی بفارسی که در ۷۲۳ از عراق بهند رفته و بدرگاه ابوالمحامد محمد بن سلطان رسید و بنام او ساخت در شش باب: نخستین در ماهیت حجر اعظم و روح و نفس و جسد در شش سئوال وجواب، دوم در کیفیت تولید موالید نباتی و حیوانی در سه فصل، سیم در بیان نتایج عالیات و سافلات در پنج فصل، چهارم در کیفیت و کمیت مزاج عالم اوسط و اصغر

واعتدال آن ومتعلق بمعانی وصف حال شیخ حسین منصورحلاج در پنج فصل، پنجم در شرح اشارت شیخ حسین منصور حلاج در پنج بیت شعر در چند فصل، ششم در کیفیت تکوین وتولید اشیاء معدنی و تماثل و تشابه حجم اعظم بااشیاء معدنی در هفت فصل (دیباچه) .

آغاز: هذا کتاب مفاتیح الرموز من مصنفات جناب حسن زاهد غریب کرمانی در عمل جوانی. بسمله. حمدبی‌حدوثنای بی‌عد مرحکیمی را که ازآب رافت بیدقدرت طینت آدم را اربعین صباح تخمیر کرد .

انجام : چون بدینجا رسانیدم سخن کوتاه گشت و کتاب ختم‌شد بفضل الله ... ویمن اقبال ... محمد شاه غازی اید بنصره .

۲ـ خواص اعجاز (۱٤٦ـ۱٦۱) .

آغاز: بسمله . بدانکه مادهٔ اولی همان حجراول است که متکون کرده است اورا طبیعت بامرپرورده گارش .

انجام : ازداد ضیاء وبهجة ونورا .

۳ـ ملمعةالاسرار (۱٦۱ـ۱۹۲) بفارسی در کیمیا وباید ازمتاخران باشد.

آغاز: هذا کتاب ملمعة الاسرار سئوال کردم از استادش که نسخهٔ کیمیا دیده شد البته نزد سر کاربهتر باشد .

انجام : ومبادی اینها است . والسلام علی من اتبع الهدی.

٤ـ رساله در کیمیا (۱۹٤ـ۲۰۹) دربارهٔ ناروماء بفارسی.

آغاز: بسمله . بدانکه ازین نظام معلوم گردید که درتدابیراکسیرمیزان نار برچهاراست .

انجام : تاباشد ارض ازدوجسد وماء ازدوطبیعت چه او ماء وناری‌است که .

۵ـ رسالهٔ کیمیا(۲۱۰ـ۲۲۰)ازابواسماعیل‌طغرایی‌بفارسی ودستورات‌اواست.

آغاز: چنین گوید ابواسمعیل طغرایی وزیر اصفهان بدانید که این عمل در طبایع چهارطبیعت دارد وخدا کلیدآن را بدست حکما داده است .

انجام : دویم ملح خالص‌است .

۶ـ رسالهٔ اقوال محمدبن زکریا (۲۲۰ـ۲۲۵) .

آغاز: بدانید که تدبیرحکما نیست دروسحق بدست .

انجام : پس تمام است عمل .

۷ـ کنوز خورشید هدایت (۲۲۶ـ۲۴۷) از حکیم احمدشاه.این نام در دیباچه (ص۲۳۸) دیده میشود .

آغاز: رسالهٔ ثالث بسمله . هست کلید در گنج حکیم . . . **چنین گوید** مصنف این رساله ... حکیم احمد شاه . . . در بیان طریقت معرفت کنوز برهان علوم سعادت وعلم اوزان ومعیار ومراتب وتراکیب‌آن وآن مشتمل است برسه برهان و خاتمه در تدابیر کلی .

انجام : بازرهانی‌ورا ازان‌مرض‌ننگ وعار.

۸ـ کشف‌الاسرار (۲۴۷ـ۲۷۰) از احمدبن حسین پاك ولی و کنز گهردوم‌است درپنج مفتاح هریکی درچند اسرار و کنزچهارم در نه مفتاح .

آغاز: بسمله .

بنام آن کریم حی قادر — که‌نورذات‌پاکش‌هست‌دایم

... سپاس و ستایش بی اندازه و قیاس صانعی که جوهر صنعش بازار کائنات را بجواهر ثوابت و سیارات آراسته .

انجام : یا ازخمیرمقطر کرده باشند والسلام این بود قاعدهٔ طرح اکسیرات احمد شاهی .

۹ـ اکسیرمنظوم (۲۷۰ـ۲۷۱) از عبدالله جابرانصاری (عنوان) .

آغاز:

گر تو هستی در جهان مردبکار

صاحب سری و مرد با وقار

انجام:

از من این ترکیب را برسان بوی

برگ سبزی بیش نبود یادگار

۱۰ـ اعمال اکسیرحجری (۲۷۲ـ۲۸۷).

آغاز: نوع دیگردراعمال اکاسیرحجری بگیرحجررا بعد ازجمع نمودن.

انجام: ولاریب ولانقصان بالله التوفیق المستعان.

۱۱ـ کنوزهمایون (۲۸۷ـ۳۱۰) ازحکیم‌احمد شاه هندی در علم اوزان‌ومعیار وتراکیب‌آن درسه همایون.

آغاز: بسمله · هست کلید در گنج حکیم حمد وستایش مقابس(؟)مرخدای را که اولش را بدایت وآخرش را نهایت نیست.

انجام: طرح بوده تمام است.

۳۳۹۱

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴، عنوان شنگرف، بامهر محمدقلی بن ابوالفتح.
۱۲س۸×۱۴ ، ۱۰۹گ‌۱۳×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج ترپاکی‌ضربی.

جنگ

در ستایش سراپای معشوق از سرو کاکل‌وزلف تا برسد بپا و قدم از شاعران شناخته وبنام وناشناخته و گمنام با دیباچه ای بنثر که همان مناجات عبدالله انصاری باشد. درپایان ستایش علی (ع) است از عرفی. بسیار سودمند است.

آغاز: بسمله الهی دراین بساط پیاده مانده‌ایم رخ بهر که می‌نهیم اسب تغلب برمامیراند ... و مهرتوبلاکشان را درگرداب بلا کشتی نوح وقدتم مناجات عبدالله انصاری . بسمله .

بحمدالله که این دیباچهٔ راز	بتوقیع هدایت شد سرافراز
مشرف شد بحمد پادشاهی	کزوهرسربودصاحب کلاهی

انجام :

اگر ولای تو ابلیس را بود زورق

کند ز ورطهٔ لعنش بیکنفس بکنار

۳۳۹۲ ه

نسخ و نستعلیق محمدحسن علوی رضوی که شعراو درهامش ص۵۲ و ۱۹۶و۳۱۵ هست ، پس از مرگ احسایی نوشته شده است ، عنوانها درهامش دیده میشود .

۱۸س۸×۱۵ ، ۱۸۱گ۱۲×۱۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی .

الامالی

درسهای شیخ احمد احسایی است بعربی جزیکی که بفارسی است و بندها بـا بسمله آغاز میشود و بـرخی عنوان فصل هم دارد و پس از مرگ او گرداوری شده است .

چنین است عنوان مباحث آن

۶۱ـ الذی یشبه البرق الاصغر الشرقی اوالکبریت (۲۱٦)

۳۳۹۳

نسخ فرج‌الله‌بن هاشم حسینی کاشانی درشب ۷ رجب ۱۳۷۷ ازروی نسخهٔ مورخ ۵۹۰ .
۱۸س۷×۱٦ ، ۲۲۵گ۱۴×۲۲ ، کاغذفرنگی ـ جلدتیماج سبزضربی مقوایی عطف مشکی.

الاخبارالطوال

ازابوحنیفهٔ دینوری احمدبن داودبن ونند است (معجم المطبوعات ۹۰۷) .

۳۳۹۴

نسخ و نستعلیق گویا نسخهٔ اصل .
۱۹س۸×۱٦ ، ۱۱۰گ۱۳×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبز.

مجموعه

۱ـ قبلة‌الافاق (۲ پ ـ ۱۰۷ پ) دربارهٔ نمازبنظم فارسی ازمحمودبن محمدبن محمدباقر حسینی سجاسی قزوینی در۱۳۳۵ در۱۵ فصل وخاتمه ودرآغازومیانهٔ فصلها عبارات منثوریست .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی جعل طراز هذه الاوراق ذکرا ...

بهترین توشه را دیدم صلوة کوبوقتش گشته‌ازماهافوات

انجام : بمحمد و آله صلواة الله علیهم اجمعین (پس ازاین سر گذشت کوتاه مؤلفاست) .

۲ـ مناسك‌الصبیان (۱۰۸ ر ـ ۱۰۹ر) گویاازهمو مورخ رمضان ۱۳۴۰ باجدول وشجره .

۲۳۹٦

آغاز: بسمله . واجبات عمرهٔ تمتع و حج تمتع در بیست امر و یک مقدمه ذکر آید .

انجام: فی شهر رمضان .

۳۳۹۵

نسخ سدهٔ ۱۱ و ۱۲ ، عنوان شنگرف ، حاشیه دارد با نشانهٔ «منه عفی عنه ، منه مدظله» بخط نستعلیق ، یادداشت ۱۲۹٦ در پایان هست .

۱٦س۷×۱۲ ، ۱۹۳گ۱۲×۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سبز .

اثبات واجب

بفارسی از فیلسوفی شیعی صاحب نظر گویا از سدهٔ ۱۱، سه مقدمه دارد سپس مقالهٔ اول در اثبات وجود واجب (ص ۳۰) درسه هدایه و باب ثانی در بیان استدلال بر اتصاف واجب در دوازده مصباح (٤٦) و باب ثالث در صفات سلبیه در دوازده مصباح (۱۹۰) در یکجا او از شعر نیای خود میآورد :

شاهراه شرع محتاج دلیل عقل نیست

روز روشن شمع را دیوانه روشن میکند

آغاز: بسمله . وبه ثقتی . مقدمهٔ اولی در بیان مفهوم واجب وممکن وممتنع وذکر اقسام آنها . تقسیم مفهوم بواجب و ممکن و ممتنع بدانکه هریک از وجوب و امکان و امتناع کیفیت و حالتی است که عارض نسبت چیزی بچیزی بایجاب یا بسلب میشود .

انجام: علما در مؤلفات خود بحث ازان نفرموده اند و بالله التوفیق و هو المستعان .

۲۳۹٦

نستعلیق .

۱۳س۱۰×۱۴ ، ۱۷۷گ۱۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی کبود - جلد تیماج تریاکی.

جنگ

ازمحمدبن محمدصالح نصرالله عبرت دماوندی در۱۱۹۲ وشامل :

۱ـ شعرهای کلیم وسعدی ومحتشم ومیرزا کوچك بینش ومنشآت قائم مقام و دیگران وحدیث وفقه ورسالهٔ عقدنامهٔ آخوند ملا محمد باقر مجلسی و مطالب دیگر (۳ ر ـ ۲۹ پ و ۳٦ ر ـ ٤٤ر) .

۲ـ شرح غزلیات مغربی (۳۰ ر ـ ۳٦ر) ازهمو .

۳ـ نوتقویم شرعی یاترجمهٔ غنیة الانام (٤٤ پ ـ ۸٦پ) ازهمو در۱۱۹۲ .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی خلقنا فی احسن تقویم . . . وبعد . . . محمدبن محمدصالح نصرالله دماوندی عبرت تخلص برصفحهٔ عرض مقتضیان اخبار... می‌نگارد.. که این کلمه چندیست ... درترجمهٔ غنیةالانام درسلك انتظام کشیده میشود.

انجام : درتاریخ مجموع اصل وفرع ترجمه .

چوعبرت پاس احسان داشت مرعی

براصل غنیه افزود اصل و فرعی

کسی پرسید ازو تـاریخ ونامش

جوابش گفت : «نو تقویم شرعی»

رفتیم بسرفرع این ترجمهٔ صغیر تابرویم بسرترجمهٔ کبیروالله حمد کثیر ثم لله حمد کثیر .

۴ـ شرح لغات دیوان انوری (۸۸ پ ـ ۱۲۶ پ) ازهموچند قصیدهٔ انوریست باتفسیر لغات آن .

۵ـ شرح مخزن‌الاسرار (۱۲۷ پ ـ ۱۵۷پ) ازهموماننددش ۴ .

۶ـ نان حلوا (۱۵۹ پ ـ ۱۶۱ پ) .

۷ـ منشآت (۱۶۲ پ ـ ۱۶۴ ر) سه‌نامه است ازقائم‌مقام دونامه به‌میرزامحمدعلی آشتیانی ویکی بعربی است وشعرقائم مقام ومعتمدالدوله و نامهٔ قاآنی بیك شاهزاده وپراکنده های دیگر (۱۶۴ پ ـ ۱۶۸) .

۸ـ مکتوب غزالی بسنجر (۱۶۸ پ ـ ۱۷۱پ) همانکه درمکاتیب غزالی بچاپ رسیده ودر اینجا خطاب بسنجراست درپند باووتبرئهٔ خود از تهمتها که باو بسته‌اند .

۲۳۹۷

نسخ‌سدهٔ ۱۳ ، نشان‌شنگرف ، حواشی‌ریزتر بانشان «لمحرره» ، یادداشت ۱۳۱۰ دارد ، نام‌محمد ابراهیم وکربلایی ابراهیم درآغاز نسخه‌آمده است .

۳۱س ۱۰×۱۷ ، ۱۰۲ـ۳ ۱۶×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا عطف تیماج تریاکی .

رسالة فی حجیة الظن و الاستصحاب

ازمتاخران است .

آغاز: بسمله . حمدله ... المقصد الثالث من مقاصد الکتاب فی الشك قدقسمنا فی‌صدرالکتاب المکلف‌الملتفت الی الحکم الشرعی العملی فی‌الواقعة علی‌ثلثة اقسام .

انجام: فان الغالب ان تدارك‌المهدوم اهون من تدارك الدابة و الحمدلله .

آغاز: بسمله . حمدله . المقام الثانی فی الاستصحاب و هـو لغة اخذ الشیء مصاحبا .

انجام: الی غیرما دخل فیه من الغایة .

۳۳۹۸

نستعلیق ۱۲۹۶ .
۱۷س۹×۱۵ ، ۱۵گ۱۲۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی .

دیوان

از مشتاق نورعلی‌شاه کرمانی وغزل است باتخلص « مشتاق ، مشتاقعلی » .

آغاز:

ای آنکه پرسی از من دلداده حال دل
بگشای غیب عیان بین جمال دل

انجام :

رو وام کن ازحضرت حق چشم ورو
وانگاه به بین در رخ مشتاق علی

سنهٔ ۱۲۹۶ .

۳۳۹۹

نستعلیق مؤلف ودربرخی جاها سفیدگذارده‌شده‌است ، عنوان‌شنگرف ، حواشی «منه» دارد.
۱۷س۹×۱۹ ، ۱۸گ۲۱۶×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی .

قبلة البلدان لاهداء الاخوان

از جواد جهان‌بخش منجم‌باشی نهاوندی آشنای بریاضی اروپایی وفقه اسلامی که در زمان ناصرالدین‌شاه در ۱۳۰۰ بفارسی در۱۸ باب ساخته است (دیباچه)نکات تاریخی درآن آمده است ترجمه گزیدهٔ ازاحةالعلة فی‌معرفة القبلةابن شاذان که ۵۵۸

برای فرامرز بن علی البقرائی نوشته است (ف ۱۷۷۴) در آن دیده میشود (ص۱۸-۲۰) از تاریخ ۱۲۷۴ در آن یاد شده است .

آغاز: بسمله . حمد و سپاس یگانهٔ جهانداری را سزاست که آثار قدرتش در عالم آفاق و انفس در نظر جهانیان تابانتر از آفتاب جهانتاب است .

انجام : زوال شش قدم و نیم بود (نانوشته گذارده) .

چنین است فهرست بابها

باب ۱۹ و ۲۰ درمتن نیست ولی در دیباچه آمده که کتاب در بیست باب است.

۳۴۰۰

نستعلیق سدهٔ ۱۳ و ۱۴ ، نشان شنگرف ، جدول زر ولاجورد وزرد ، سرلوح آراسته در زمینهٔ زر دارد، دوصفحهٔ آغاز بزر وگل و بوتهٔ رنگارنگ حاشیه سازی شده است.

۱۰ س ۷×۱۲ ، ۳۲۰۴ـ۱۲×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی .

جنگ

شعرهای نزدیك به نود سرایندهٔ فارسی که نام آنها را اینك با نشان دادن برخی از صفحاتی که این نامها در آنجا یاد شده است می بینیم :

بیدل ۸۸ـ۴	نشاط ۲۱ـ۶
عاشق اصفهانی ۹ـ۴۷	جامی ۱۱
هلالی ۲۰۲ـ۱۳ـ۲۶۸	سیفی ۱۵
فدائی ۱۶	حیرتی ۱۶
هدایت ۱۷ـ۲۰	یغما ۱۸ـ۲۲

نستعلیق ۱۹ ج ۱۳۱۱/۳ ، جدول شنگرف ، مالك عابدافندی احمد راشد در۱۲۵۲،
۱۷س۱۴×۶ ، ۱۵ س۱۲×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا عطف تیماج قهوه‌ای.

ارادۀ جزئیه

از محمد اقکرمانی بترکی وبروش امام‌الهدی ابومنصور ماتریدی وامام ابوحنیفه درهشت فصل درمذهب: جبریۀ محض (جهم بن صفوان)، معتزله، ابواسحق اسفرایینی، قاضی ابوبکر باقلانی، فلاسفه، امام‌الحرمین، ماتریدی. در پایان پاسخ است بچند پرسش. درص‌ع هم آمده «ارادۀ جزئیه رساله سی اقکرمانینك» و «درردمذاهب».

آغاز: بسمله. حمدله... بوندن صکره معلوم اوله که بوعبد فقیر محمد الاقکرمانی مراد ایدرکه افعال‌عباد وارادت‌جزئیه بیانندۀ لسان ترکی ایله بورساله‌یازه.

انجام: قاعده ایله شیطانك حیله لرندن امین اولورز فالحمدلله وحده (تمت بعون‌الله سنة ١٩ ج خ سنة ١٢١١)

٣٤٠٢

نستعلیق روز یکشنبه ١٣١٦/٢/٢٢ در ش ١ ومورخ شب یکشنبه ١٢٧٤/٣/٢٥ در ش ٣، عنوان شنگرف، یادداشت ١٢٧٧ درص‌ع هست.

١١س ٩×١٦، ١٨٣گ ١٥×٢٢، کاغذ فرنگی - جلد تیماج سرخ ضربی.

مجموعه

١ـ گلدستۀ اندیشه (١ـ٢٧١) از محمدامین بن عبدالفتاح طبسی یزدی متخلص به وقاری (نصرابادی ١٧٩) نام کتاب ومؤلف وفهرست دردیباچه هست دردوازده برگ:

دربرگ یکم رساله ایست دربیان قواعد صرفیه ترکیه (ص۳۹ـ٤٥).
مؤلف درآن ازنیای خود شمس الدین محمد طبسی (تذکرهٔ دولتشاه ۱۷۸) یاد کرده (ص۱۷) و ازتاریخ ۱ محرم ۱۰۸۲ که در سپاهان بوده است (۱۹) و از نکاتی مانند خویشاوندی و پیوند برخی از بزرگان زمان و شرح دوندگی شاطران و توبهٔ رسمی بزرگان ازمیخواری ومناهی دیگر باتشریفاتی که انجام میشده است وسرگذشت برخی از موسیقی دانها و جزاینها ونیزسرگذشت محمد مقیم سالك قزوینی ومجدای متصف اسماعیل تهرانی (۱۲٤) شعرهای اوهم دراین کتاب هست .

چنین است فهرست نامه های این کتاب :

آغاز مانند ش ۲۰۵۸ .

انجام : و گلشن اقبالش از نسیم سموم دشت حرمان شگفته باد و چشم بد بنشوونمای بید مجنون حدیقهٔ دولتش مرساد .

۲ـ منشآت (۲۷۳ـ۳۶۰)نامه‌هاایست ازمیرزا رفیع واعظ قزوینی بفارسی‌وشعر اوباتخلص واعظ درآن دیده میشود . دستورنامه های دوستانه وديوانی است. ازابواب الجنان هم درآن یادشده است (نصرابادی ۱۷۱ ـ آتشکدهٔ آذر ۲۳۴) .

آغاز: بسمله . و به نستعين . حمد بی‌حد منعمی را شایسته و ثنای بی منتها مالك‌الملکی را زیبنده‌است . . که دست قدرت کامله‌اش اوراق افرادنوع‌انسانرابرشتهٔ الفت مردوزن شیرازه بسته .

انجام : اماهرچه‌آن خسرو کند شیرین بود .

۳۴۰۳

نستعلیق علی اکبر بن محمد تبریزی در ۱۵و۱۶ محرم ۱۳۰۹ ، نشان وجدول شنگرف ، نسخه از کتابخانهٔ میرزا محمدخان مستوفی بوده‌است.

۱۶س۹×۱۵ ، ۳۲۶گ ۱۶×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج عنابی‌ضربی.

دیوان

ازضیاءالدین سحبان زنجانی که درپانزده سالگی بتهران آمده ودرمدرسهٔ صدر دانش اندوخته ودرزمان ناصرالدین‌شاه دربیست ودوسالگی در گذشت ودر گورستان آقامحمدصادق درشهرری بخاك سپرده شد (آغازنسخهٔ ما ازباستانی و ص۴۸ و ۴۹ از نویسندهٔ نسخه) درآن غزل است ومسمط وستایش برخی از بزرگان مانند مهدی (ع) ومحمد (ص) وناصرالدین‌شاه ونزدیك ۷۵۰ بیت. شعرهای‌اونزدیك بسه هزاربیت‌میشده وپرا کنده شده وهمین اندازه از یادداشتهای او که نزد سیدمحمد علی‌بوده‌است بدست آمده ونوشته شده است. اودرجوانی «پروین» تخلص میکرده ودربرخی‌ازسروده‌های او این تخلص دیده میشود . دراین دیوان تخلص «سحبان» هست .

آغاز: غزلیات ازجناب ... ضیاءالدین المتخلص بسحبان . . . میباشد . بسمله وبه نستعین .

حجاب چهره مکن زلف عنبر آسا را
که خود حجاب بود حسن روی زیبارا

تو خود بخلوت حسن آرمیده‌ای لیکن
فروغ پرتو رویت گرفته صحرا را

....

چه می خوری غم ایام فانیامی خور
غمی که دوست دهد شادیست شیدا را

انجام :

آن به که در ثنای تو فرزانه پادشاه
بندم لب از کلام کنم جام داستان

۳۴۰۴

شکسته نستعلیق خلیل بن اسمعیل حسینی تفرشی درروز آدینه ۴رجب ۱۲۶۳ در ص۱، شماره‌های دیگر بهمین خط، عنوان و نشان شنگرف.

۱۵س ۵×۱۱ ، ۷۱گ۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی.

مجموعه

۱ـ رسالهٔ شاهی (۱ـ۶۹) بفارسی از محمد ابراهیم شربت‌دار که در زمان شاه سلطانحسین میزیسته ودر۱۱۳۳ زنده بوده است (یادداشت باستانی درآغاز نسخهٔ ما).

آغاز: هذا کتاب عروض. بسمله. قال اقل المقلین محمد ابراهیم ره حمدی که‌مشعر بر تمهید تحمید کرد گارولایق بار گاه آفرید گارحضرت‌بارتواندبوداز این بندهٔ بی‌مقدار وفقاع شربت دار جز عجزوانکسار نیست... این مکتوب... مرتب‌شده‌است بمطلع وحسن مطلع وفاتحه و اساس این رساله... مزین است بحسن مقطع و مقطع و خاتمه... مطلع متفرق میشود بچهار رکن رکن اول در بیان شعر.

انجام: وخود را نسبت کردن بکسی درخورد من غیر المصادر هکذا وجدته فی الکنز والله اعلم بالصواب (تمت الرسالة الشاهی).

۲ـ قصیدهٔ مصنوع (۷۰ـ۷۸) ازهمودرپاسخ حدائق السحر رشیدوطواط وتمام الصنایع اشعری.

آغاز: قصاید المصنوع فی جواب حدیقة السحر رشید وطواط وصنعة تمام الصنایع والبدایع اشعری هکذا حسن مطلع وترصیع:

ای زعدلت ستم کشیده عنان　　　وی زبذلت درم خریده مکان

انجام: این بیت تمام موصل است که سراپاموصل نوشته میشود:

تن سست خصمت نصیب مصیبت　　　به پشتت همیشه تن خصم چنبر

۳ـ حل معمیات (۷۸ـ۸۹) از همودرحل معمای شرف الدین علی یزدی:

چو در تناسب تألیفی اوفتد نه و پنج
بجوی ثالث اورا شرف بفکر صحیح
کمال دوری اصغر بدیل اصغر ساز
که هست زهرهٔ زهرافرین ام مسیح

ومعمای نصیرای همدانی:

در نسبت مؤلفه چون سی و دو فتاد
اصغر بجوی وساز مقدم بر اعظمش
تا جلوه گر شود ز نهانخانهٔ خیال
نام بتی که شادی دلها بود غمش

و معمای خود مؤلف:

چون دو بمؤلفه بشش بدار شود
جوی وسط از بخت مدد کار شود
بیحد چو وسط بران دو یابد تقدیم
نام خوش آن یار وفادار شود

آغاز: بسمله. بسم‌الله تیمنا بذکره العلی الاعلی. بدانکه این رساله ایست در دانستن کمال ظهوری ودوری ومناسبت تألیفی وحل وتوضیح معمای مولانا شرف‌الدین علی الیزدی ونصیرای همدانی ... مرتب است بردوحرف حرف اول در دانستن کمال ظهوری ... حرف دوم درتبیین تناسب تألیفی.

انجام: اسم شیخ که مقصود است بحصول میرسد ربنا تقبل منا انك انت السمیع العلیم.

۴ـ مرآت‌الخیال (۸۹ـ۱۳۶) ازهمو درشرح «نسخهٔ مولانا کوکبی» و «حل جواهرقواعدآن» (دیباچه وپایان رساله) در آن یاد شده از جامی و شرف الدین علی یزدی ودرپایان چندین لغزاست ومعمابنظم فارسی که خودمؤلف بررساله افزوده‌است.

آغاز: رسالهٔ اخری . حمد وسپاس سزاوار معبودیست که سرپنجهٔ آفتاب جلال ذاتش را قوت وتوانایی دست ترکیب وتحلیل نیافته .

انجام افتاده :

اولین حرف ازعدد بهر نخستین حرف او

گیر بهر حرف ثانی برمآتش ده قرار

۳٤۰۵

نسخ ۱۲٦۵ در مدرسهٔ حاجی سیدتقی قزوینی درقزوین درش۱ ، ش ۲ بنسخ ونستعلیق ازهمو، هشت بیت ش۲ درآخرترجمه نشده است .

۳۰س ٦×۱۲ ، ۳۲گ ۱۱×۱٦ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی ضربی.

مجموعه

۱ـ الوجیزة (۲ ر - ۲۸ پ) از مجلسی دررجال بعربی .

۲ـ ترجمهٔ قصیدهٔ رضا (۲۹ ر - ۳۲ ر) ازحاج سید تقی قزوینی بشعرفارسی.

آغاز:

صرف الزمان و ریب الدهر ابکانا

ناسازکاری فلك و ریب روزگار

سورسرشك کرد زچشمان ما روان ...

ونقص العیش مناحین ابلانا.

انجام : من الردی تشتکی ظلما وعدوانا.

۳٤۰٦

شکسته نستعلیق آغاز سدهٔ ۱۴ .

۱۸س ۷×۱۵ ، ۹۰گ ۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج زرد ضربی فرسوده .

۲۴۱۴

جنگ

گرد آوردهٔ ضیاءالدین بن حاجی آقاسی تویسر کانی زندهٔ در ۱۳۰۹ و گذشته از نکات تاریخی وادبی شعر عشرت تویسر کانی (۹۰ ـ ۱۲۷ ـ ۱۴۵) وخرم تویسر کانی (۹۵) و خود ضیاءالدین تویسر کانی (۱۱۵) و مصور تویسر کانی (۱۲۹) و مجنون تویسر کانی حاج حسین قاری (۱۴۱) دران هست ودر آن یاد شده از :

۱ـ نزاع متشرعه وشیخیه درهمدان در ۱۳۱۵ (۸۱)

۲ـ پیدا شدن خشت کاشی دررودآور تویسر کان در ۱۲۹۲ که در آن شعری بوده است. (۱۱۳)

۳ـ سفر ناصرالدین شاه بتویسر کان وبرخورد مؤلف بااوباعلما در ۱۳۰۹ (۱۵۲)

۴ـ سجع مهر چند پادشاه وتاریخ جلوس و مرگ آنها (۱۵۸)

۵ـ واقعهٔ امتیاز و انحصار تنباکو بانگلیسها وشورش مردم درشهرها در ۱۳۰۹ (۱۶۰)

۶ـ سفر ناصرالدین شاه بعتبات در ۱۳۰۹ (۱۶۳)

۳۴۰۷

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، باسرلوح زرین آراسته ، جدول زرولاجورد ، انجام افتاده .
۱۱س۶×۱۲ ، ۱۸۸گ۱۳×۱۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی عطف قهوه ای درون سرخ باجدول وترنج زرین .

دیوان

از دولت شاهزاده محمدعلی میرزای دولتشاه پسرفتحعلی شاه (۱۲۰۳-۱۲۳۷)

است (ذریعه ۹ : ۳۳۱ مجلس ٦٧٤:٣) دارای غزل است بترتیب تهجی وقصیده‌ورباعی نزدیك به ٤٠٠٠ واندی بیت بادیباچهٔ منثور وستایش محمد حسن‌خان از این دیوان .

٣٤٠٨

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف .
۱۸س۷×٦ ، ۱٦۹گ۱۴×۲۳ ، کاغذ سپاهانی آهار مهره - جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی عطف سرخ .

دیوان

ازوحشی کمال‌الدین کرمانی در گذشتهٔ ۹۹۱ (سپه ٦٠٩:٣) شامل ناظر ومنظور وخلدبرین و فرهاد وشیرین وغزلیات بترتیب تهجی ومقطعات وقصائد .

٣٤٠٩

نسخ سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف در ش۱ ، ش۲و۳ نسخ ریزتر ازهمین تاریخ.
۱۰س۷×۱۴ ، ۱۱۹گ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی ضربی .

مجموعه

۱ـ سلاسل العقول فی مسائل الاصول (۲ پ - ۱۱۲ پ) از مولانا محمد محسن (دیباچه) .

آغاز: بسمله . الحمدلله حمداً لایادی اصول نوادیه و فروع هی للـوصول الیها اعجاز وبوادیه .

انجام افتاده : ان جازاجتماعها وخروج (درعموم وخصوص) .

۲ـ الفصول النصیریة (۱۱۳ ر - ۱۱۹ر) ترجمه‌ایست ازرکن‌الدین محمدبن‌علی گرگانی از رسالهٔ فارسی خواجهٔ طوسی (چاپ نگارنده) .

٣ـ حاشية الفصول النصيرية (هامش ش٢) گویا از سید مرتضی نامی که درآن در دنبالهٔ حاشیه‌ای نوشته «کتبه سید مرتضی ١٢٧١» (١١٦ر) .

آغاز: بسمله . الحمد لله الواجب الوجود مبدع الماهيات و الوجود . . . فهذا توضيح لرسالة محررة ومقالة محبرة صنفها . . . الطوسى ... بعبارات . . . فارسية . . . عربها بعض الفضلاء .

انجام: قال جمال الدين في المختلف كتحريم النبيذ (تمت) .

٣٤١٠

نستعلیق سدهٔ ١١ ، عنوان و نشان شنگرف ، انجام افتاده درتفسیر آیت ١٥ سورهٔ مائده درقضا وشهادت .

٢٣س٨×١٣ ، ٣٠٢گ١٢×١٨ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی‌مقوایی.

تفسیر شاهی

از ابوالفتح حسینی شریفی است (حقوق ٦٠) .

٣٤١١

نستعلیق محمد بن احمد گیلانی در ١٧ رجب ١٠٧٧ درلاهور درهفده شبانه روز ، عنوان و نشان شنگرف ، درآغازوانجام پراکنده‌ها است .

٢١س٧×١٧ ، ٢٠٤گ١٤×٣٣ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی.

مصائب النواصب

از قاضی نورالله شوشتری است (ف٦١٦) تاریخ تألیف دراین نسخه هست.

٣٤١٢

نسخ محمد باقر عاملی در ۱۰۵۳ در ش۱ ، ش۲ هم از اواست ، عنوان و نشان شنگرف، باسه سرلوح آراسته وزرین ، جدول زر ولاجورد ، نسخهٔ بسیار پاکیزه ایست .

۲۱س ۱۱×۱۷ ، ۳۳۴گ ۱۶×۲۵ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی درون عنابی.

مجموعه

۱ـ اسرارالحکم (۱ـ۱٤٦) از ملامیرقاری کوکی گیلانی کاشانی (ادبیات۲٦٢) مؤلف مطالب العشاق(ش۱/۳٥٤٦)در۱۰۰۲ و لوازم الانشاء (ش۲۷۲۲) که بنام پادشاه وقت ودر لاهیجان درروز یکشنبه ۱۰ج ۱۰۰۹/۲ ساخته و بفارسی است واین نسخه جلد دوم است درشش باب : امور طبیعیه،عضوم اربعه، اخلاط، بیان قوی وجواهر نامه، اعراض نفسانیه ، تشریح اعضا (دیباچه)

قصیده‌ای از ابن یمین در دیباچهٔ آن هست نزدیك به ۸۸ بیت (ص۲ـ۳)درپایان خواص اشیاء است .

آغاز: بسمله . حمد بی‌حد مبدع ارواح را شکر بی‌عد صانع اشباح را

آنکه روح از باغ جودش نفحه ایست

عالم از بحر وجودش رشحه‌ایست

انجام : یقطین در لغت عرب هرنباتی که آن را ساق افـراشته نباشد مانند کدو وخربزه آن را یقطین میدانند .

۲ـ اختیارات بدیعی (۱٤۷ ـ ٤٤٦) از حاجی زین‌العطار علی‌بن‌حسین انصاری وساختهٔ ۷۷۰ (ره آورد ص۸) .

٣٤١٣

نسخ و نستعلیق ۱۲۸۵ ، عنوان شنگرف .

۲۱س ۸×۱۴ ، ۲۲۴گ ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج سرخ ضربی باترنج ومقوایی.

٢٤١٨

شرح شافية ابی فراس فی مناقب آل الرسول ومثالب بنی عباس

شرحی است برقصیدهٔ میمیهٔ ابی‌فراس (۳۲۰ ـ ۳۵۷) از ابن امیر الحاج محمد بن حسین حسینی زندهٔ نزدیک ۱۱۶۸ که در ۱۱۷٤ ـ ۱۱۸۳ بنام امیرابی الاسعد سید عبدالله فخری زاده ساخته است (ذریعه ۱ : ٤٤ و ٤٦٦ و ۹ : ۱۷ و۴۷ و۱۳ :۳۱۵ منزوی ۲ : ۷۱۳) .

آغاز افتاده : شعر عبدالله بن المعتز العباسی و عندنا قدی الشعر ان ابـا فراس کان اشعر منه (س۳ از پایین ص۳ چاپ سنگی ۱۳۱۵) .

انجام : عصمه ... من باب ضرب حفظه و وقاه و الحمدلله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا و صلی‌الله علی خاتم النبیین و آله ... و بارك لهم و سلم (هذا الكتاب یسرنی تاریخه ـ عندالنبی جزاء شرح الشافیة) .

٣٤١٤

نسخ صفر ۱۳۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف .
۱۹س ۷×۱۴ ، ۱۹۶-۳ ۱۴×۱۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی .

شرح بیان

شرحی تلخیصی بفارسی که در ۱۲۷۰ بر بیان سید علی محمد بـاب رهبر گروه بابیان و بهائیان نوشته شده است و از باب ۱ واحد ۱ است تا باب ۱۰ واحد ۹ .

آغاز: بسم‌الله الا منع الاقدس . تسبیح وتقدیس بساط قدس عزمجد سلطانی را لایق که لم یزل ولایزال بوجود کینونت ذات خودبود وهست .

انجام : بآن ماءِ زنده ولی ازان محتجب و لتطهرن انفسکم علی حق ما انتم علیه مقتدرون .

٣٤١٥

نسخ علی بن حسن در ش۱، ش۳-۷ هم باید بخط او باشد ، ش۸ بخط نسخ عید بن محمد بن عبدالامام است مورخ روز یکشنبه ۱٦ج۱/۹۹۳ ، عنوان ورقم شنگرف ، حواشی دارد دربرخی جاها، در۳۰ ر و ب خبرهای شیعی است.

۱۵س۹×۱۴ ، ۱۲۰گ۱۵×۳۰ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج مشکی.

مجموعه

۱ـ الصحيفة الرضوية (۱پـ ۲۰ ر) منسوب بامام رضا باهمان سند متداول.

۲ـ رسالة فی التجوید (۲۱ پ ـ ۲۹پ) بعربی بروش عاصم وبارموز شاطبی در چند باب.

آغاز: بسمله . الحمدلله المتفضل الکریم علی تفضل انعامه الجسیم . . . وبعد لما وفقنی الله تعالی بفرط انعامه ... لصرف مدة من الزمان ... الی معرفة کلام المجید.. خدمت الاساتذة فی هذا الفن الشریف.

انجام : سورة المرسلات : نذر ، فقدرنا جمالات سورة النباء : و فتحت السماء (نانوشته مانده درباب فرش الحروف) .

۳ـ جدول معرفة غرة کل شهر و احکام القمر و البروج و الشهور الرومية (۳۰ پ-۳۸ر) بعربی وفارسی.

٤ـ ترجمهٔ ذهبیه یا طب رضوی (۳۹ پ ـ ٤۳ر) بفارسی.

آغاز: بسمله . حمدله . . . بدانکه حق ... هیچ بنده‌ای را ببلائی و درد مبتلا نکند الا آنکه دوائی باشد او را .

انجام : دزدی کند تاهلاك شود والسلام.

٥ـ حکمة النبی لقمان (٤٤ پ ـ ٥٠پ) .

آغاز: بسمله . کتاب حکمة النبی لقمان ع صفت کحل العین و یـذهب جمیع ما کحل فیه العین من الامراض والاوجاع .

انجام: و برین قیاس ما درین مختصر بدین قدر اختصار کردیم والله المعین و الموفق (قدتمت) .

۶ـ جدول معرفة سکزیلدوز (۵۱ر) بفارسی .

۷ـ رساله در قاعدهٔ ضرب (۵۱ پ ـ ۵۶ پ) بفارسی از « بـاب دوم در ضرب برطریق یك دست » است و «باب دوم ضرب آحاد وعشرات » و « باب دهم ضرب الوف درالوف » و « باب سیوم دررقوم » (انجام افتاده) .

۸ ـ منهج الشیعة فـی فضائـل وصی خـاتم الشریعـة (۵۷ پ ـ ۱۱۹ پ) از جلال الدین بن شرفشاه (ص ع وپایان نسخه) که بنام شیخ اویس بهادرخان ساخته است (دیباچه ـ حقوق ۴۸۶) .

۳۴۱۶

نستعلیق محمد اشرف بن علی‌شاه مظفرآبادی در۱۴شوال ۱۱۰۵، وقف حاجی میر جعفر با تولیت یوسفعلی بن حسنعلی بازواری در ۱۲۰۸ (ص ع) .

۲۳س۶×۱۳ ، ۱۴۰-۳۹۸×۲۰ ، کاغذ سپاهانی – جلد تیماج قهوه‌ای .

لباب مغنی اللبیب من کتب الاعاریب

گزیده‌ایست از صدرالدین محمدبن محمد صادق حسینی از مغنی ابن هشام با انداختن برخی از شواهدآن وآوردن اصل فوایدآن درهشت باب (دیباچه).

آغاز: بسمله . الحمدلله علی افضاله . . . اما بعد فیقول . . . ابن محمد صادق الحسینی ... صدرالدین محمد ان کتاب مغنی اللبیب عن کتب الاعاریب الذی الفه . . . ابن هشام کتاب فی غایة المزیة .

انجام : العاشر اعطاء افعل فی‌التعجب حکم افعل‌التفضیل فی‌جوارالتصغیر... من ذلك امثلة کثیرة (تم‌الانتخاب من‌الکتاب...) .

۳۴۱۷

شکسته نستعلیق و نسخ سدهٔ ۱۱ ، درش۳ تاریخی هست ، ش۴ از بنیاد علی‌بن‌لطف‌الله است در۶ رجب ، ش۶ مورخ ۱۹ محرم ۱۰۸۸ .
۲۲س ۹×۱۴ ، ۲۲۷گ۱۵×۲۰ ، کاغذفرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌مقوایی.

مجموعه

۱ـ رساله دراعداد وحروف (۱ـ۶۹) بفارسی وبسیارشگفت‌انگیز.

آغاز: بسمله . بدان ... که این رساله‌ایست درغایت حکمت که ازارسطاطالیس یونانی درانواع علوم ... بتجربهٔ بسیار این رساله راجمع کرده .

انجام جدول است .

۲ـاسماء حسنی (۷۰ـ۱۲۸) بفارسی همانکه محمود غزنوی‌دستور گردآوردن آنها را داده و دانشمندان نوشتند واونسخه‌ای ازان را برای قادرخلیفه فرستاده بود (ش۲۸۴۸/۲) دراسکندرنامهٔ کهن آقای مینوی (گ ۷۹ب) ازچنین کتابی یاد شده است .

آغاز: بسمله . واعتصمت بفیضه العمیم . الحمدلله‌الذی تختص به‌الاسماءالحسنی والصفات‌العلیا ... اما بعد بدان ... که اسماء حسنی الهی ... هزارویك‌نام ... است.

انجام : فریادرس‌فریاد خواهان .

۳ـ مستوجبة المحامدفی‌شرح‌خاتم‌ابی حامد (۱۳۱ـ۱۹۲) ازابوعمروعثمان‌بن علی‌بن یحیی انصاری در۲ محرم ۷۶۴ بعربی.در ش۳۴۴۹/۳ بنام خواجه‌طوسی‌دانسته شده است (چلبی دردوجا ـ فهرست بوئیژ ش۲۰۴) .

آغاز: بسمله . وبه نستعين . قال الشيخ ... فخرالدين . . . ابوعمرو عثمان بن علی‌بن یحیی‌الانصاری ... اما بعد فهذه جملة مختصرة فی شرح ترکیب‌خاتم ابی‌حامد الغزالی المعروف بوفق زحل لانه عدد ٤٥ و عدد زحل ٤٥ . . . و سمیتها مستوجبة المحامد فی شرح خاتم ابی حامد .

انجام : وسندروس ولبان جاوی والنقاس صایم .

٤ـ السرالمکنون من علم السیمیا (۱۹۲ـ۲۵۱) بعربی .

آغاز: بسمله . اعلم ان هذه القاعدة منقول من‌المشایخ الکبار لکن‌مشروط ان یخفی من الجهال .

انجام : فانه یکون العمل فی اسرع وقت و هذا هو السر المکنون من علم السیمیا .

٥ـ رموزالغرائب (۲۵۵ ـ ۲٦۳) از حسین اخلاطی بفارسی بدرخواست فرزند ارجمند .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی کشف علینا رموزالغرائب ... امابعدچنین گوید... حسین اخلاطی .

انجام : بر تخلیص و تکسیر ملاحظه .

٦ـ ترجمهٔ رسالهٔ خواص‌الاشیاء (۲۷۲ ـ ٥۱۲) متن از ابوالعلاءِ از هربن زهر اندلسی وترجمه بفارسی وبترتیب حرف تهجی .

آغاز: بسمله. امابعد محرراین مقاله ومؤلف‌این رساله که دربحارعلوم‌حکمیه غواصی کرده .

انجام : که درآنجا معلوم میشود تادانند .

۷ـ سرالخواص (٥۱٤ـ٦۲۱) ازاحمدبن علی‌بن یوسف قرشی مدنی‌بونی‌بعربی.

آغاز: بسمله . وبه ثقتی قال‌الشیخ ... البونی القرشی ... الحمدلله خلق من‌الماءِ بشرا فجعله نسبا وصهرا .

انجام: والضال عن الطريق بحدالهداية قوله تعالى (سپس شكلى‌است) .

۸ـ کشکول العارفين (٦٢٤ ـ ٦٣٠) بفارسى در « علم نيرنجات و اعداد وجفر وادعيه» (ديباچه) .

آغاز: بسمله . حمدوسپاس بى‌حد وقياس مرخداى را سزا است كه آفريدگار جهانست وپديدآورندهٔ زمين وزمانست وهست كنندهٔ طبايع واركان است .

انجام: ودست تظلم شيطان نفس را درآستين شكسته (نانوشته مانده) .

۹ـ مختصر درعلوم غريبه (٦٣٠ـ٦٣٥) از محمد حسن بن‌ميرزازين‌العابدين طبيب بروجردى، درچهارباب ودوازده فصل وبايد دنبالهٔ همين كشكول العارفين باشد.

۱۰ـ فصل دراعمال هفته و كواكب سبعه سياره واسماء حسنى (٦٣٦ ـ ٦٤٨) بفارسى .

۳۴۱۸

نستعليق روزآدينه ۴ ذى‌حجهٔ ۱۳۳۴ در ش۱ ' ش۲ مورخ ۲۸محرم ۱۳۳۵ ·
۱۲س۸×۱٦ ، ۱۰۵گ۱۳×۲۰، كاغذ فرنگى ـ جلدتيماج حنائى ضربى·

مجموعه

۱ـ آيينهٔ عباسى درنمايش حق شناسى (۱ ـ ۱۲٤) بفارسى ازميرزا ابى‌احمد محمدبن عبدالنبى بن عبدالصايغ محدث سيفى خراسانى اخبارى ساختهٔ روز سه شنبه ۱۲۳۰/۸/۳(طوس۱: ۲۰ ـ ذريعه ۱:۵۳) .

آغاز: بسمله . حمدله...وبعد چند كلمه‌از كتاب مرحوم ميرزامحمداخبارى... كه در اثبات نبوت خاصه و دين‌اسلام وردبرپادرى ... كه درزمان .. فتحعليشاه‌قاجار ايراد شبهات دارد آورده بود نوشته مسمى بآينهٔ عباسى در نمايش حق‌شناسى انتخاب ونوشته ميشود : نظر اول درباب ۲۳ ازانجيل متى فرموده .

انجام : الی یوم‌الدین . هذامارسمه الاستاد دام ظله .

۲ـ رسالهٔ سلوك وریاضت (۱۲۵ ـ ۱۴۵) از محمدتقی مجلسی بفارسی بروایت محمد جعفر بن حاج صفرخان قراگوزلو .

آغاز پس ازدیباچهٔ محمدجعفر: چون بنای ایمان وایقان برریاضت‌ومجاهدات است ... وشکی نیست درآنکه مراد ازین مجاهده مجاهدهٔ کبیره است که سبب‌هدایت طریق الهی است .

انجام : درهرباب حق برشما ظاهرمیشود والله یهدی من‌یشاء . . . الطاهرین.

درص۱۴۶ـ۲۰۷ نقل سخنان مجلسی‌است ازشرح من لایحضره الفقیه و سخنان شهید دوم‌درمنیةالمریدوابن‌فهد درالتحصین‌ودوانی‌درر باعیها ونورالهدایةوبندی‌دربیان مرشد شناسی گویا همهٔ اینها ازخود محمد جعفر است که درآن از میرزای قمی وسید ابراهیم همدانی قمی وملامحراب گیلانی (ص۱۹۱ ـ ۱۹۲) یاد کرده و مورخ روزشنبه ۲۹ صفر ۱۳۲۵است .

۳۴۱۹

نستعلیق سدهٔ ۱۳ .

۱۰س۴×۹ ، ۱۷۳ر۱۰۳×۱۸ ، کاغذ فرنگی آهارمهره ـ جلدمقوا عطف تیماج‌مشکی.

مجموعه

۱ـ مباحثه (۲ پ‌ـ۷ پ) میان محمدبن حسین تبریزی ممقانی باسیدعلی‌محمد باب بفارسی درروزسه‌شنبه ۶ج۱/۱۲۶۴ .

۲ـ المشاعر (۸ پ ـ ۸۲ پ) ازصدرای شیرازی (فهرست نگارشهای صدرا ش ۳۳) .

۳ـجدول‌خط سریانی (۸۳ ر ـ ۹۱پ)ازمحمدطاهر انصاری‌ساختهٔ رمضان۱۲۸۱،

پنجگونه قلم سریانی در جدول وبرابرهریك از حروف تهجی عربی درآن هست .

٤ـ الوجيزة في الدراية (۹۲ ر ـ ۹۵ ر) از شیخ بهایی .

٥ـ مثلثات منظوم (٩٦ پ ـ ۱۰۳ ر) از بدیعی (فرهنگنامه ها ص۲۰۹).

٦ـ رسالهٔ نفس (۱۰۳ پ ـ ۱۰٦ر) گویا از محمدطاهر انصاری بفارسی.

آغاز: بسمله . من عرف نفسه فقد عرف به که پروردگار عالم ... ازچهارعنصر وجود ایشان را ترتیب داده .

انجام: علی کل شئی علیم حرره ... محمد طاهر الانصاری .

۷ـ روح وحسن (۱۰٦ر ـ ۱۲٥ ر) از فضولی بغدادی محمدبن‌سلیمان در گذشتهٔ ۹۷۱ بفارسی .

آغاز: حمد بی‌حد وثنای بی‌عد خدایرا سزا است که ریاض بدن را بتاب روان پرورده .

انجام: وعاشقی از آن خلوت بیرون ماند والله اعلم بحقائق الامور.

۸ـ رساله دراحضار جن وپری (۱۲٦ پ ـ ۱۳۱ ر) بعربی .

آغاز: بسمله . اول پیش پری گرفته رود .

انجام: اجیبونی واطیعونی .

۹ـ تفسیر (۱۳۲ پ ـ ۱۷۷ پ) بعربی و ادبی و تفسیر سوره های روم است وحدید محمد وانعام و گویا گرفتهٔ ازتفسیردیگریست .

٣٤٢٠

نستعلیق سدهٔ ۱۴ درش۱ ، نسخ سدهٔ ۱۴ درش۲ که از آغاز اندکی افتاده است ، ۳۱س۹ ، ۱۵×۹ ، ۱۰۸گ ۱۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج زرد ضربی مقوایی.

مجموعه

۱ـ اجوبة الاسئولة (۱ ر ـ ۲ پ) پاسخ شیخ احمد احسایی است باشتباهات شیخ ملامحمد در هنگام شنیدن درس او .

۲ـ العصمة والرجعة (۳ ر ـ ۱۰۸ ر) ازهمو (حقوق ۳٤٤) .

۳٤۲۱

شکستهٔ نستعلیق مؤلف در ۱۳۵۴ .

۳۰س۱۰×۱۷ ، ۱۵۷گ۱۸×۲۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلدگالینگورعطف تیماج تریاکی.

الاربعون حديثا

بعربی با شرح از محمد حسن بن علی علییاری تبریزی قراجه داغی دزماری وساختهٔ ۲۵ج۱۳٤۵/۲ و پس از مجمع المعارف او زمانیکه عمراو میان ۶۰ و۷۰ بوده است باشمارش استادان ومشایخ اجازه وشاگردان خود وفهرست آثارخوداو ودرپایان کتاب مورخ ۷ذی حجهٔ ۱۳٤۱ است،یادداشتی ازاودرآغازنسخه مورخ۱۹شوال۱۳٤٦هست ودرآن از میرزا صادق آقا یاد شده است . این کتاب برای سرگذشت اومنبع خوبی است. دردانشمندان آذربایجان (ص ۲۸۰) ازملا علی بن عبدالله علیاری قراجه داغی (۱۲۲۵ ـ ۱۳۲۰) یاد شده است .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی هدانا عند تفرق الاهواء .

انجام: وآله الطاهرین .

۳٤۲۲

نسخ محمد باقر بن محمد مازندرانی علی آبادی در روز آدینهٔ ۱۴ محرم ۱۳۵۹ برای شاهزاده حمزه میرزای قاجار .

۱٦س۸×۱۵ ، ۱۴۳گ۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی آبی ـ جلد تیماج حنایی ضربی باترنج .

قوة الابصار فی فضائل الائمة الاطهار

بعربی از ابوالقاسم بن محمد کاظم که در ۱۲۵۷ در سه مقدمه و پنج باب ساخته و از روی «زبر و بینات» در این مورد بحث کرده و امامت آنها را با این طرز شگفت انگیز ثابت کرده است .

آغاز: وبه نستمد . بسمله . الحمدلله الذی خلق محمدا وآل محمد ... قبل ان یخلق ماء آدم وطینه بشهور وسنین .

انجام: کما یعطی الکثیر بالقلیل .

۳۴۲۳

نسخ محمد قدقی برای قطب بلال (سدهٔ ۱۱ و ۱۲) ، عنوان شنگرف ، عنوان کتابها در بالای صفحات نسخه آمده است .

۱۸ س ۱۱×۱۶ ، ۳۲۷ گ ۱۶×۲۱ ، کاغذ ـ جلد شمیز مشکی عطف تیماج مشکی .

خزانة العلوم

گزیده ایست از احیاء العلوم غزالی .

آغاز: بسمله ... الحمدلله الذی یستفتح به کل کتاب و بذکره یصدر کل خطاب .. اما بعد هذا کتاب خزانة العلوم فی الدین مختصر مما الفه ... محمد ... الغزالی الطوسی .

انجام: الحمدلله الذی من علینا بعصمة من الامراض والاسقام الی اتمامه .

۳۴۲۴

نستعلیق نصرالله بن محمد کریم در روز شنبه ۲۵ ذی حجة ۱۳۴۷ ، عنوان و نشان شنگرف .

۱۷ س ۹×۱۴ ، ۱۶۴ گ ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی ضربی .

۲۴۲۸

زينةالمجالس

در پند واندرز مذهبی ومانند مجالس روضه خوانی با شعرهایی از خود مؤلف با تخلص «طوطی». عنوانها مجلس وفصل ومسئله است.

آغاز: هذا کتاب زینةالمجالس. بسمله. حمد مخصوص خداوندیست که گوهر عقل را نثار بنی آدم ع نمود... اما بعد بدانید که ای مکلفین.

انجام: این بی بضاعت را بطلب آمرزش یاد کنند که و الحمدلله وحده ... الی یوم الدین.

۳۴۲۵

نستعلیق نجیب شاعر در۲۳ج۱۲۶۱/۱، جدول زرین، دارای ۲۵ تصویر ازهمین نجیب. ۱۲س۷×۱۳، ۷۷گ۱۲×۲۱، کاغذ فرنگی - تیماج سبز ترنجی مقوایی عطف مشکی.

لیلی و مجنون

از میرزا صادق نامی مؤلف تاریخ گیتی گشا و خسرو وشیرین و وامق و عذرا (ادبیات ۷۹و۲۳۴ - مجمع الفصحا) با خاتمه‌ای به نثر ونظم از نجیب شاعر نویسندهٔ نسخهٔ ما (ص۱۴۸ - ۱۵۳).

آغاز افتاده پیش از «آغاز داستان عشق لیلی و مجنون و حکایت گرفتاری آندومحزون»:

از عالم راز صد فسانه　　آمد بیحرف در میانه

انجام:

کین طرفه حکایت خوش انجام　　از یاری طبع یافت اتمام

۳٤۲٦

شکسته نستعلیق ابوالقاسم بن نظام‌الدین حسینی کاشانی پشت مشهدی درروز پنجشنبهٔ ۲۸ رمضان ۱۳۴۳ در ش۱، نوشتهٔ مؤلف در ش۲، از غلامرضای ابوریذآبادی در۱۷ رمضان ۱۳۹۴ درش۳، نوشتهٔ گویا ازخود محشی درش۴.

۲۰س ۱۱×۱٦، ۱۷٫۵۸×۲۱، کاغذ فرنگی - جلدمقوا عطف وگوشه تیماج قهوه‌ای.

مجموعه

۱ـ حاشیة الفرائد (۱ـ۷۳) از محمد کاظم بن حسین هروی طوسی (۱۲۵۵ - ۱۳۲۹) برفرائد شیخ مرتضی انصاری وجزونخستین آن (ذریعه ۷ : ۱٦۰ ـسرگذشت انصاری ص۲۹۹و۳۸۲).

۲ـ حاشیة الفرائد (۱ - ۹۵) از سید احمدبن حسن نطنزی تفرشی در روز چهارشنبه آغاز رمضان ۱۳٤۳ برفرائد انصاری در مسئلهٔ اصالت برائت (ذریعه۲٦:۱۵۳ـ سرگذشت انصاری ص۱۸۹و۳۵۷).

آغاز: بسمله . حمدله ... وبعد فهذه وجیزة لطیفة مشتملة علی نکات شریفة.

انجام : من الهجرة النبویة .

۳ـ حاشیة الفرائد (۱ - ۷۱) از محمد کاظم بن حسین هروی طوسی بر مبحث استصحاب آن .

٤ـ حاشیة الفرائد (۷۲ - ۱۱۰) ازهمو وساختهٔ روز سه شنبه دههٔ سوم رمضان ۱۳٤۳ در مدرسهٔ شاه برمبحث تعادل وتراجیح .

۳٤۲۷

نستعلیق پاکیزهٔ شاهانه نوشتهٔ بهاءالدین محمد مشرف سرکارفائض‌الانوار، سرلوح و جدول ومیان‌سطرهازرین، نسخه درصفر۱۱٦۰وع۱۱٦۳/۲ عرض‌شده ودر۱۹ج۱۱۵۱/۱ بالصددینار (سیاق) بهای

آن بوده است (ص‌ع) یادداشت روز چهارشنبهٔ صفر ۱۳۱۰ لوی‌لیل در پایان هست ؛ مهر اسدالله مورخ ۱۲۶۹ درص۱۲۴ هست .

۹س‌۷×۱۰ ، ۲۱×۱۴٫۳۹۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج عنابی ضربی مقوایی.

نسب‌نامه

از مظلوم ونسب نامهٔ صفویان است نزدیك ۱۷۰۰ بیت وبهمین گونه‌هم‌نامیده شده است (ص٥٤و٥٨).

نام این نسخه ای رفیق شفیق ‏ ‏ ‏ شد « نسب‌نامه » ازسر تحقیق

* * * *

همتـی بـر گمـار در کـارم ‏ ‏ ‏ تا «نسب نـامه» را بنظـم آرم

* * * *

قوت روحت زفیض آن بطلب ‏ ‏ ‏ «ازنسب نامه» قوت‌جان‌بطلب

این کتاب در زمان شاه تهماسب سروده شده است (۳۲) .

چنین است گزیدهٔ عنوانهای آن :

آغاز:

صدر هذا الکتاب بسم‌الله — افتتاح الخطاب بسم الله

اول القول اسمه الاعلا صانع الصنع مبدع الاشیا

....

آفرینندهٔ زمین و زمان بر همه حاضر ازهمه‌پنهان

....

دل مظلوم را ضیائی بخش وز صفای خودت صفائی بخش

....

جرم مظلوم را ز راه کرم خواجه بخشد بخواجهٔ عالم

انجام :

شکر لله که تاه نسب نامه» ختم کردم بیاری خامه

....

خیز مظلوم و حق گذار کن در ره شاه جان سپاری کن

در دعا کوش روزوشب مظلوم تا نگردی ز فیض شه محروم

دولت شاه کامکار طلب بتضرع ز کردگار طلب

کز بلا ذات پاك عالی شاه باد همواره در پناه الاه

از سر صدق و از ره تحسین مؤمن پاك دین بگو آمین

(کتبه باستعجال بهاءالدین محمد مشرف سر کارفایض الانوار).

۳۴۲۸

نسخ گویا ازخود مؤلف چه درخیلی جاها سفیدگذارده شده است ، عنوان شنگرف.
۱۸س۱۰×۱۸ ، ۲۶۳گ۱۷×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی.

شمس التواریخ

ازعبدالوهاب‌قطرهٔ چهارمحالی سپاهانی زندهٔ در ۱۲۸۴ است که بنام محمدشاه

قاجار و بخواهش «حضرت ضیاء» در ۱۲٦۰ درچهل باب وباین نام ساخته و درتاریخ عمومی ایران تاخاندان قاجاراست(مجمع الفصحا ۲:٤۲۲ـاستوری ۱ : ۱٥۰ـبرون ۲ ۱۰۲ بافهرست مطالب و گویا نسخهٔ اصل و باتاریخ ۱۲٥٦) درمدایح معتمدیه از اویاد شده است (مجلس ۳: ٤۸٥ ـ ادبیات ۱۰۳) درسفینهٔ محمود وانجمن خاقان‌هم‌نامش هست. درآن سر گذشت وقصیدهٔ ربیعی شاعر پسرملك فوشنج سرایندهٔ کرت‌نامه (ص۲٤۱) آمده وازختوماتی که درباریان شاه سلطانحسین پس ازمشاوره گفته‌اند که‌باید گرفته شود برای دفع محمود افغان مانند ختم قل‌هوالله ولعن چهارضرب ومثلث دویا ومربع بامهار ونفس کردن درویش کو کورا وسربرهنهٔ تکیهٔ بکتاش وآشها وخوراکیها که گفته‌اند بایدآماده ساخت مانند تحفهٔ لااله‌الاالله وسمنوی تفرقهٔ اعدا وطبخ‌نازخاتون تقویت احبا و ماهیچهٔ ماشاءالله وطبخ رشتهٔ حسبی‌الله یاد شده است (ص٤٦۳) .

درص۳۱۹آمده: «هم‌اکنون که سنهٔ ستین وماتین والف‌است».

چنین است فهرست آن

آغاز افتاده : عالم افروز او صباح... عنبرفشان اومسا. سیدالمرسلین ... محمد مصطفی . . . اما بعد چنین سراید . . . عبدالوهاب المتخلص به قطره من مجال اربعه ازمضافات اصفهان .

انجام : سلطان مرادبن‌سلطان‌احمدخان . چون سلطان مرادبراریکهٔ‌سلطنت قیصری برامد ... وعموم سپاه را از قاپوقلی وینگیچری باتوپخانه وخزانه.

۳۴۲۹

نستعلیق سلیمان قاجار درشب ۲۸ ذی‌قعدهٔ ۱۲۹۳ ، عنوان لاجورد .

۱۵س ۷×۱۴ ، ۱۲٫۳×۲۰×۱۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلد روغنی باگل و بوتهٔ زیباعطف تیماج‌مشکی .

مقامات حمیدی

از قاضی حمیدالدین ابوبکرعمربلخی است (حقوق ۲۰۳)

۳۴۳۰

نسخ شرف در چاشت روز پنجشنبه ۲۶ شوال ۹۸۴ در ش۱ ، نستعلیق بی تاریخ در ش۲ ، مورخ ۹۸۷ در شیراز در ش۳ ، مورخ رمضان ۹۸٦ درهمانشهر در ش۴ ، نسخ مورخ ۹۹٦ در ش۵ از حسین بن عبدالله ، نستعلیق مورخ ۹۸۹ در ش٦ ، مقابله شده با خط مصنف دردهۀ یکم ع۹۸٦/۱ در ش۷ ، مورخ دهۀ یکم محرم ۹۸٦ از کلب علی در ش۸ که حاشیه هم بر آن نوشته است ، مورخ ۹۸٦ از همو در ش۹ باحاشیۀ او ، مورخ نیمۀ نخستین ذی‌حجۀ ۹۸۵ در ش۱۰ و۱۱ و۱۲ از کلب‌علی باحاشیۀ «منه» در ش۱۱ ، مورخ روزچهارشنبه ذی‌قعده ۹۸۴ ازمحمدباقر بن اللّه‌قلی شیرازی در ش۱۳ ، نستعلیق بی‌تاریخ ازهمین سده در ش۱۴ ، عنوان ونشان شنگرف ، محمدعلی بن عبدالقادر تبریزی نسخه را در سپاهان با یك ریال خریده است ، درفهرست کهن آغاز نسخه دورساله از ملا عصام یادشده که درنسخه نیست ، نام‌چند کتاب وبهای آنها در ص ع هست باشعر یحیی بن ابی‌المعالی حسینی و خط ومهر او وشعر کلب علی در آغاز مجموعه .

۱۷س ۱۱/۵×۱۷ ، ۱٦۱گ ۱۱×۱۹ ، کاغذ سمرقندی — جلد تیماج قهوه‌ای ضربی.

مجموعه

۱ـ رسالة فی تحقیق عالم المثال (٦ ـ ۲۹) از قطب الدین محمود بن مسعود شیرازی. درطوس(۱۱۷:٤)چنین رساله‌ای ازحاجی سبزواری هست وجزاین یکی است. در این رساله آمده « انا بینا فی شرح [حکمة] الاشراق ـ فنقول لانا قدبینا فی شرح حکمة الاشراق » (ص ۱۵ و ۲۸) و از « صاحب اخوان الصفا » در آن یاد شده است (ص ۲۱) .

آغاز: بسمله . وبه ثقتی . اما بعد حمد الله تعالی علی آلائه المبثوثة فی ارضه وسمائه والصلوة والسلام علی خاتم انبیائه ومشحون انبائه فان المولی الاکمل العلامة افضل المتاخرین واکمل المتقدمین قطب الحق والدین محمود ابن مسعود ابن مصلح الشیرازی قال : القی الی کتاب کریم من لدن حکیم علیم مشتملا علی مسائل لیس المسئول عنها باعلم من السائل لکن لما کان من القضایا المتعارفة ان مالا یدرك کله

لايترك كله رايت ان اذكر عليها ماعندی فیها و ان اسرد کلامه سرداثم انقـده نقدا فنقول: قال‌صاحب الکتاب: بسمله . الحمدلله وسلامه على عباده‌الذين اصطفى‌لابدلکل طالب من ان يحاذيه‌فى طريق‌طلبه‌شبهة يحاول حلها وان كان على غاية صفاءالايمان... وقد عنت لى اسئولة كثيرة من هذا القبيل ورايت تعيين جميعها يؤدى الـى التطويل فاقتصرت من‌الجميع على ماهواهم فى‌طلب السعادة ... قدوعدنا الشرع‌الصادق فتوعدنا باحوال البرزخ وتجسد الاعمال (پس از طرح پرسش و دو فصل آمده) فنقول و بالله التوفيق ان العوالم اربعة عالم العقول التى لاتعلق لها بالاجسام و عالم النفوس . . . وعالم‌الاجسام ... وعالم المثال .

انجام : فهذا ما سنح للخاطر العليل فى الحال و سمح به الذهن الكليل على سبيل الاستعجال فان وافق الصواب فقدادرك‌طلبتى والافليعتذرنى ذ قدمت معذرتى والمرجو ممن حسن‌خيمه وسلم من الحكم اديمه انه اذا عثرمنى على سهوان‌يسترنى بذيل تجاوز وعفو فانى للخطايا لمعترف و بالقصور و العجز لمعترف زادناالله اعترافا بالعجزواياك، والعجز عن درك الادراك‌ادراك هذا آخرالجواب والله اعلم بالصواب‌قدتم على يد شرف و هو مسرور غاية المسرة ضحى يـوم الخميس السادس عشر من شوال سنة ٩٨٤ .

٢ـ رسالة فى تحقيق سالبة المحمول (٣٢ ـ ٤٦) از قـاضى ميرحسين ميبدى چنانكه در ص ع آمده و بنام خواجه اميرحسين ساخته است (ديباچه) درسه بحث : معنى سالبة المحمول ، عدم اقتضاى موجبة سالبة المحمول وجـود موضوع را ، نسبت حكميه در قضاياى موجبه ثبوتى و درسالبه سلبى است .

آغاز: بسمله . و به نستعين . الحمد لمن جل عن مدارك افهام الاجلة الاعلام عن ان يدرك بمقائيس القياس وتعاريف الافهام ... وبعد فلما كان اقتباس انوار الحكم

اولی مصارف الهمم ... ثم ان هذه جریدة شریفة رتبتها بحلل البیان واجتلبتها علی منصة العیان ... فی تحقیق سالبة المحمول .

انجام : لکانت السالبة موجبة . هذا ما تیسر لنا من الکلام و تقرر منا فی هذا المقام والحمدلله علی الاتمام والصلوة علی رسوله وآله علیه وعلیهم السلام (و کان تسوید هذه الرسالة فی اول آخر ربیعی عام اربع و تسعین وثمانمائة تم کتابتها بعون الله وحسن توفیقه الحمدلله علی الاتمام اللهم بارکها علی الفقیر کلب بحرمة ائمة المعصومین).

۳ـ حیرة الفضلاء (۴۸ ـ ۶۹) از محقق خفری است .

۴ـ انموذج العلوم (۷۰ ـ ۱۲۱) از دوانی .

۵ـ الرد علی الزوراء (۱۲۶ ـ ۱۴۳) از غیاث الدین منصور شیرازی جز نسخهٔ طوس (۷۵:۴) عنوانهای « ازالة شبهة ، تنبیه ، کشف غطاء وتفصیل ، ایماض ، اشارة ، حکایة ، هدایة ، انارة ظلمة ، کشف وتفصیل ، تفصیل وتوضیح ، وضع ، توطئة اجمالیه لتفصیل ، زیادة تفصیل، تنبیه وایقاظ ، تذکرة والزام ، تذکرة وافحام ، تفصیل وتحصیل بنقل مقال وشرح حال ، ازالة شبهة وازاحة ظلمة ، تفصیل آخر بزیادة هدایة» .

درچندجا از رسالهٔ زوراء و « صاحب الزوراء » یادشده و دربارهٔ او « الزندیق » گفته شده ومذهب او بامذهب ملاحده وفراعنه یکی دانسته شده است .

آغاز: بسمله. اعوذبالله من الشیطان الرجیم ولاحول ولاقوة الابالله العلی العظیم نسالك اللهم التجرید عن غواشی الجلال والتفرید عن وساوس شیاطین الخیال ثم الصلوة علی غیاث امة ازال بواضح برهانه شبه ارباب الجدال وازاح بنیر بیانه ظلمات اصحاب الضلال والاضلال وآله الهادین سبیل الهدایة الصارفین عیار العقول عن الغباوة و الغوایة وبعد یقول ... منصور بن محمد الحسینی الشیرازی هذه اشارات هادیة للضالین فی ظلمات الاوهام والخیالات و تنبیهات منبهة للهابطین فی اوطئة العضلات و مراقد الجهالات اظهار الانحراف بعض القاصرین من اجلة المعاصرین فان اناسا فی زماننا یحسبون دعایة شیطان الخیال نهایة وجدان ارباب الکمال فظنوا انهم متشبهون بارباب التوحید و

اصحاب التجريد والتفريد لکن ارباب الانظار يعرفون سنن الرجال من حلية الناعمات في الحجال وخلاصة الذي ابتدعه هذا القاصر المعاصر لجلالة شأنه وعلو كعبه ومكانه مماسوله الشيطان فحسنه نهاية العلم والعرفان وغاية الكشف والبرهان على ما اشار اليه في رسالته الزوراء و فصله في ساير كتبه وشرحها ان الاله تعالى مادة للممكنات كلها وان الحوادث باسرها موجودة معادفعة واحدة ازلاوابدا وانما التجدد والتصرم في نظرنا وهذا كماترى ممالايخفى فساده شرعا وعقلا واني حيث اردت رفع هذه الجهالة و دفع تلك الضلالة فعرضت لها فاوردت مقالة متكفلة لايرادها وردها .

انجام : واما صاحب الزوراء حيث لوح وصرح بخلاف هذالم يتيسر له تقريره فاضطرب اضطراباوانكر انكارا واضطر اضطرارا واصر اصرارا وهذا دليل على انه (تمت في سنة ۹۹۶ عبد صاحب هذه الرسالة ومخلصه حسين بن عبدالله) .

۶ـ شرح الرسالة الوضعية (۱۴۶ ـ ۱۶۹) از میرسیدشریف علامهٔ گرگانی بنام امیرعبدالکریم که در دیباچه از اوستایش شده است . در دیباچهٔ این شرح مزجی نامی از شارح نیست ولی در ص ع مجموعه آمده « شرح رسالهٔ وضعیهٔ علامهٔ جرجانی » .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذي خص الانسان بمعرفة اوضاع الكلام و مبانيه وجعل الحروف اصول كلمته وصروف معانيه ... فلماشاع في الامصار .. الرسالة العضدية التي افادها ... عضدالحق والدين ... و... لم يكن له بدمن شرح . . . اردت الخوض في تتميم هذا المرام .

انجام : و كذا الحال في مثل هذه الصورة والله اعلم والحمدلله على التمام والصلوة على سيدالانام وعلى آل حماده (؟) الاسلام (تمت في تاريخ تسع وثمانين وتسعمائة) .

۷ـ حاشیة حاشیة لوامع الاسرار في شرح مطالع الانوار (۱۷۲ ـ ۱۸۴) از میر ابوالفتح بردیباچهٔ حاشیهٔ میرسیدشریف براین شرح (ص ع) .

آغاز: بسمله . قوله وحيد زمانه نوقش فيه بانه يستلزم الدور .

انجام : وبشرحه ینشرح الصدور (قوبل مع خط المصنف طاب ثراه فی العشر الاول من ربیع الاول ... سنة ست وثمانین وتسعمائة من الهجرة).

۸ـ حاشیة لوامع الاسرار فی شرح مطالع الانوار (۱۸۶ـ۲۳۵) از ملاحنفی بر مبحث کلی وجزئی این شرح (ص ع) .

آغاز: بسمله ، متیمنا بلطفه العمیم ومعتصما باسمه الکریم قوله معطوفا لایبعد بعداتاما ان یکون الجزئی معطوفا علی المضاف لاعلی المضاف الیه .

انجام : فی الموعد الذی اشار الیه قدس سره العزیز (تم ... علی ید العبد کلب فی العشر الاول من المحرم سنة ست وثمانین وتسعمائة اللهم بارك علیه) .

۹ـ رسالة فی المباحث الثلاثة (۲۳۸ـ۲۴۳) از مسعود بن حسین شیروانی درسه مبحث کلامی ومنطقی وحکمی :

۱ـ قول الاشعری ان العلة مطلقا هو الواجب بلاواسطة .

۲ـ ردما قالوا من ان لیس للامور الاعتباری الاتعریف اسمی و التعریف الحقیقی للماهیات الحقیقة ،

۳ـ تعریف المعد بمایوجب الاستعداد .

آغاز: بسمله . ان احری کلام ینطق به اللسان حمد واجب الوجود ذی الاحسان... و بعد فهذه رسالة مشتملة علی ثلثة ابحاث و فائدة جلیلة مما سنح لافقر عباد الله الغنی مسعود بن حسین الشیروانی .

انجام : هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه الرسالة والحمدلله علی التوفیق للاتمام والصلوة علی رسوله محمد علیه السلام وعلی آله وصحبه الکرام قدفرغ من تحریره ... کلب علی ستة ست وثمانین وتسعمائة عن الهجرة).

۱۰ـ تحقیق الکلیات (۲۴۶ ـ ۲۵۶) ازقطب الدین علامهٔ رازی .

۱۱ـ شرح تحقیق الکلیات (۲۵۸ـ۲۹۲) از ملاحنفی (ص ع) .

آغاز: الحمدلمن هومحیط بکلیات الاشیاء وجزئیاتها ومقوم ملهمات وهویاتها... وبعد فهذه فوائد وافیة فی شرح رسالة تحقیق الکلیات ... قال العلامة الرازی... الحمد هولغة الوصف بالجمیل .

انجام : وقداقتصرناعلی حل اللغات ... هذاآخرما قصدنا ایراده فی شرح مافی رسالة تحقیق الکلیات وقد اندرج فیه کثیر من الآیات البینات (تم بعون الله و حسن توفیقه) .

۱۲ـ تعریف العلم (۲۹۴ـ۳۰۱) ازفاضل رومی مولانا حاجی احمد شاعر اوغلی که هشت احتمال دراین تعریف میآورد .

آغاز: بسمله . اعلم ان من عرف العلم بانه صفة توجب تمییزا لایحتمل النقیض اراد بالتمییز تمیزمحل الصفةالذی هوالعالم به لشیء تعلق به الصفة و التمییز .

انجام : مع ارتکاب التجوز فی اطلاق النقیض علی التمییز ولیکن هذا آخر الکلام فی هذاالمقام والحمدلله علی التمام وعلی الرسول والآل افضل الصلوة والسلام(تمت الرسالة المنسوبة الی الفاضل الرومی مولانا حاجی احمدالمعروف بشاعراوغلی المتعلقة بالتعریف المشهورالعلم علی ید ... کلب وفقه الله تعالی وقد کان اتمام هذه الرسالة مع الرسالتین اللتین قبلها فی النصف الاول من ذی الحجة سنة خمس و ثمانین و تسعمائة من الهجرة) .

۱۳ـ رسالة فی تحقیق التصوروالتصدیق (۳۰۴ ـ ۳۱۳) ازقطب رازی(ش۱/۳۸۷۸ سپه ـ ش۹۵ منطق طوس) که پاره‌ای ازان باچندین حاشیه در چاپخانه انوار محمدی درلکهنو بسال ۱۳۰۲ق بچاپ رسیده ودرذریعه(۳:۱۹۸ش۹۸۴)ازهمین چاپ یادشده است بااینکه پیش‌ازین باز ازهمین رساله در ش ۹۸۲ همین صفحه یادشده ودرست شناخته نشده که‌از کیست وندانسته شده که‌با آن دومی یکی‌است. بهترین رساله ایست دراین مبحث . صدرای شیرازی دررسالهٔ خود ازان خرده گرفته است .

۲۴۴۴

آغاز: بسمله . و به نستعين . هذه رسالة مشتملة علـى تحقيق معنى التصور و التصديق ولتعريفهما حررتها لبعض الاصحاب متوكلا على ملهم الصدق والصواب . اعلم ان العلم الذى هو مورد القسمة فى التصور و التصديق هو العلم المتجدد الذى لا يكفى فيه مجرد الحضور .

انجام: وبعد القياس لايحصل الاالاذعان بتلك النسبة اوالانتساب بانها واقعة اى مطابقة لما فى نفس الامر وبالله التوفيق والعصمة.

۱۴ـ رسالة فى تحقيق العلم بالوجه والعلم بالشى من ذلك الوجه (۳۱۴ـ۳۱۵)

ازسيد شريف گرگانى.

آغاز: بسمله وله الحمد فى الاولى والآخر الناظر فى المرآة ربما كان متوجها الى الصورة المرتسمة فيها.

انجام: فيستحق ان يعلم الشىء مقصودا من علم آخر به وهو باطل تأمل ضرورة (تمت الرسالة بعون الله تعالى)

۳۴۳۱

نستعليق محمد بغدادى درچاشت روز شنبه ۳ شوال ۸۶۸، حواشى دارد ، عنوان شنگرف ، شعرهاى شيخ عبدالحسين گروسى ووحشى واهلى شيرازى در پايان هست بايادداشت همين گروسى مورخ ۱۳۴۰ ، شعر «محمد لاهيجيا» بخط خود اودرميانة (باب الصبر) هست بگواهى محمد بغدادى درهنگامى كه او نزدش اين كتابرا ميخوانده است.

۲۳س ۷×۱۵ ، ۱۲۱ـ۱۲۳ ×۲۲ ، كاغذ سمرقندى ـ جلد تيماج ترياكى عطف مشكى .

شرح منازل السائرين

از كمال الدين عبدالرزاق كاشانى است .

۳٤۳۲

نسخ محمد بن نصر الله بن مسعود دامغانی در ۲۰ ج ۷۵۳/۱، عنوان شنگرف ، مقابله شده با نسخهٔ صحیحی در ۲۲ محرم ۷۵۷ (؟) و تاریخ سال و نام دانشمندی که با او مقابله شده درست خوانده نمیشود، با ترجمهٔ فارسی کهن ریزتری زیرسطرها درآغاز و با شرح لغوی زیرسطرها بهمین خط در دیگر صفحات ، نسخه دیباچه را ندارد وچنین است آغاز آن : « قال من الطویل : خلیلی ان الحب ما تعرفانه ـ فلا تنكرا ان الحنین من الوجد» .

۷ س ٦×۱۲ ، ۱۳٤ گ ۹×۲۰ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج سبز .

النجدیات

قصیده‌های ابیوردی است (ف ۲٦۷۹) .

۳٤۳۳

نستعلیق محمدعلی بن محمد برغانی قزوینی در روز چهارشنبه ۱۳ ذی قعدهٔ ۱۲۵۱ در ش ۱، ش ۲ مورخ ۱۲۵۱ بهمین خط ، ش ۳ مورخ ۲ ج ۱۲۵۳/۲ ، ش ۴ نستعلیق همین تاریخها ، عنوان و نشان شنگرف .

۱۷ س ۹×۱۴ ، ۳۱۹ گ ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی ترنجی مقوایی .

مجموعه

۱ ـ بحار العلوم (۲ پ ـ ۵۰ پ) بنام امام صادق در هفت معدن : ۱ نزول وجود الکائنات من الالهیات در چند مخزن وجوهر، ۲ العلوم الشرعیة درنه جوهر، ۳ احوال رسول الله، ٤ الامامة و هو خلافة النبوة، ۵ الاعمال الظاهرة الشرعیة، ٦ الاعمال الباطنة والاخلاق المذمومة، ۷ الاخلاق المحمودة . رساله ایست بروش عرفان باطنی شیعی که بنام امام ساخته‌اند (ذریعه ۳: ۲۷) .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب ولم یجعل له عوجا... و بعد فاقول قد فکرت فی نفسی ونظرت الی بعد هجرة جدی .

انجام : انه تعالی جواد .. رحیم .

٢ـ اجوبة الاسئلة (٥١ پ ـ ٥٦ پ) از سید کاظم رشتی در پاسخ هشت پرسش عرفانی و فقهی میرزا ابراهیم تبریزی مورخ شب یکشنبه ٣ ع١٢٤١/١ (فهرست احسایی ٢:١٥٣) .

٣ـ الانسان الکامل (٥٧ پ ـ ٢٠٩ر) از علی بن محمد برغانی بعربی،عنوان آن اشاره وذکراست ودرعرفان شیعی است .

آغاز: بسمله . وبه نستعین الحمدلله الذی خلق الجواهر والاعیان المعبر بالاول بالارواح وبالثانی بالابدان ... امابعد فیقول علی بن محمدالبرغانی هذه رسالة فی معرفة الارواح وحقیقة الانسان.

انجام : وان السهو والنسیان کالطبیعة الثانیة للانسان.

٤ـ رسالهٔ عملی (٢٠٩ پ ـ ٢١٨ پ) درروزه و پاکی و دومی که رسالهٔ جدایی را می‌ماند در١٣ مصباح است .

آغاز: بسمله ... بدانکه روزه درعرف شرع عبارتست از نگاه داشتن خود از خوردنیها

انجام : وواجب دراول تیمم نیست .

٣٤٣٤

نستعلیق سدهٔ ١٤، یادداشت ملک الواعظین در ص ع هست دربارهٔ فهرست رساله‌های این مجموعه مورخ ١٣٢٩ ، نسخه بوسیلهٔ شیخ علی‌رضا بادوهزاروپانصد دینار تجلیدگردید (ص ع) .

١٢س ٥×١٠ ، ٢٥٨گ ١٤×٢١ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج عنابی ضربی مقوایی.

مجموعه

۱ـ جغرافیای جهان (۳ پ ـ ١٤ پ) از محمد علی‌بن محمد ملك الواعظین طبری تهرانی بفارسی .

آغاز: اصول علم جغرافیا . بسمله . تعریف، جغرافیـا علمی‌است کـه از کلیهٔ اوضاع یـکی از کواکب کدرهٔ سماوی یعنی سیاره ای که مرکز زندگانی نوع بشر است بحث مینماید .

انجـام نانوشته گذارده : الخارجیة الشخصیة (الخ) .

۲ـ رساله درمواعظ حسنه ومطابقت قواعد سیاسیه و شرعیه (١٥ پ ـ ٥٢ ر) ازهمو بفارسی و آمیخته باتفسیر است وحدیث ومجالس سخنرانی اورامی‌ماند .

۳ـ بشارات الامةفی‌موالید الائمة (٥٣ ر ـ ٢٠٧ پ) از حاج شیخ‌محمدسلطان الواعظین پسرملامحمداسمعیل‌مجتهد کجوری‌تهرانی‌بفارسی دریك‌مقدمه‌درده‌بشارت وچند باب هریك ده بشارت وخاتمه دربشارت تولد مظفرالدین‌شاه،در کلام شیعی‌است (ذریعه ۳:١١٢)نسخهٔ‌مامورخ ١٣١٦ وبشارت‌چهارم است .

٤ـ ذریعةالعاصین (٢٠٨ پ ـ ٢٥٧ پ) بفارسی ازهمو در هشت ذریعه درپند واندرز وتفسیروتاریخ وفضائل ومناقب‌اهل بیت (ذریعه ١٠:٣١) .

٣٤٣٥

نستعلیق ترکی سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف .
۱۳س۸×۱۴ ، ۸۵گ۱۴×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی.

محبوب‌القلوب

ازامیرعلی‌شیرنوایی بترکی‌مورخ۹۰٦(خوش) ونام اوو کتاب در دیباچه هست ودرسه قسم‌است: احوال‌وافعال واقوال‌خلایق‌ـ‌افعال‌حمیده وافعال‌ذمیمه‌ـ فوایدمتفرقه. عنوانهای فصل وتنبیه هم‌دارد. درفهرست سپه (۲: ٥٣٩) و تحفهٔ سامی (ص١٨٠) یادی ازاین کتاب‌شده ودرفهرست تاشکند (١:٤١٥)ازنسخهٔ دیگرآن مورخ ١٦ج۱/١٠٥٤ یاد گردید .

آغاز: محبوب القلوب من مصنفات نوایی . وبه نستعین ، وعلیه التکلان بسمله .
حمد انکا کیم ذاتی غد حمد آنچه سزاواردورا یتسه بولماس .

انجام :

رباعی :

بونامه که خامه سیفه قیلدونك مکتوب　　قیل اهل قلوب الیدا محبوب قلوب
ایل عیب تاپاردین آنی قیلمه معیوب　　هر کیم اقوسه نصیبی تنکیل مطلوب

رباعی :

بونامه غه کیم لسانیم اولدی قایل　　کلمکیم تیلی هر نوعی ایل ایشکانا قل
تاریخی «خوش» لفظندین اولدی حاصل
هر کیم اقوسه الهی اولغای خوش دل

(تاریخ ازلفظ «خوش» بدست میآید هر که آن رابخواند خدا اوراخوشدل کند)
بونسخه که مرغوب اهل نظر ... هجرتنك الی تورت نچی ییلنده دجمادی الاول اینئك اون التغنی کوننده اتمامغه اوُرشدی ونهایتغه یتشدی امیداولکه ... اولسدنك.

۳٤۳٦

نسخ خیرالدین خراسانی در۸ج۲/۱۰۵۳ در ش۱ ، نسخ علی بن یحیی در ش۲ در سدهٔ ۱۱ ، نسخ سدهٔ ۱۱ درش۳ ، نسخ دیگرازسدهٔ ۱۱ درش۴و۵ ، عنوان شنگرف ، مالك آقاسیدحسین در ۷ ذی قعدهٔ ۱۱٦۳ .

۱۹س۷×۱۴ ، ۲۱۲گ۱۲×۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی.

مجموعه

۱ـ جامع المقال فی الرجال (۱ پ ـ ۱۲۷پ) از فخرالدین طریحی.
۲ـ الوجیزة فی الرجال(۱۲۸پ ـ ۱۷۸ر)ازمجلسی دوم مورخ رجب ۱۰۸٦درسپاهان.
۳ـ الوجیزة فی الدرایة (۱۷۸ پ ـ ۱۸۱ر) ازشیخ بهایی.
٤ـ صیغ العقودوالایقاعات (۱۸۲ پ ـ ۲۱۰ر) ازمحقق ثانی کرکی(ف۹٤٥).
٥ـ نیة المسافر الاقامة عشرة فی غیر بلده (۲۱۰پ ـ ۲۱۲ر) .

۳٤۳۷

نستعلیق ۲ ذی‌قعدهٔ ۱۲۴۲ و ۲۳ شعبان ۱۲۴۵ (ص۲۱ و ۷٦ و ۹۰) مهر «شماع» دارد ، از ۱ تا ۱۷ افتاده است.
۱۰س ۵×۱۱ ، ۹۷گ ۱۰×۱۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی.

جنگ

شعرهای فارسی : بهایی درنان وحلوا ، مطبوع ، مجرم ، مهری ، جبلعاملی ۲۱ ، وحشی ۲۷ ، سعدی ۳۱ ، دری ۳۱ هامش ، نظیری ۳۲ ، غیرت ۳۳ ، محتشم ۳٦ و ۵۸ ، سایل ۳۹ و ٤٤ و ۹۸ ، شوکت ٤۰ ، صحبت لاری ۱۰۱ ، رفیق ٤۲ ، عاشق ٤٥ ، جامی ٤۷ ، فارغ ، طوفان ٤۹ ، میرزا صادق هجری ۵۰ ، بیدل ۵۹ ، پریشان ٦۲ ، مایلی ٦۳ و ٦٦ ، منشی ٦٤ ، مشفق کله‌داری ٦۷ ، ابن عماد درروضة‌المحبین ۸۰ ـ ۹۰ ، مشتاق ، رفعت ۵۲ .

۳٤۳۸

نستعلیق گویا ازخود محمدابراهیم بن میرمحمدامین موسوی مشهدی که دارندهٔ نسخه بوده است؛ نسخه ازسدهٔ ۱۱ است .
۲۰س ۷×۱۳ ، ۵٦گ ۱۲×۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد گالینگور عطف پارچه .

حاشیة المعالم

از خلیفه سلطان است .

۳٤۳۹

نستعلیق بی‌نقطه سدهٔ ۱۰ و ۱۱ .
۱۹س ٦×۱۲ ، ۹۲گ ۱۱×۱۷ ، کاغذ سمرقندی — جلد تیماج تریاکی ز. کوب ضربی مقوایی.

۲۴۵۰

شرح اثبات الواجب

شرحی است بر اثبات الواجب جدید دوانی از کمال (جمال) الدین حسین بن خواجه شرف‌الدین عبدالحق الهی‌اردبیلی در گذشتهٔ ۹۴۰ یا ۹۵۰ در بیش از ۷۰ سالگی وزادهٔ در ۸۷۰ ونگارندهٔ «منهج‌الفصاحة فی شرح نهج‌البلاغه» در ۹۳۰ بفارسی (طوس ۵ : ۱۹۳ ـ سپه ۲: ۱۲۹)ونگارندهٔ کشف‌الاسرار در مبحث وجود بفارسی (طوس ۴: ۲۲۰) ونگارندهٔ تاج‌المناقب فی فضائل الائمة الاثناعشر بنام شاه اسماعیل (ش ۲۳۹۸/۵) و مترجم نهج‌البلاغه (ش ۲۳۹۸/۳۸) و شارح گلشن‌راز (ش ۲۶۳۰/۱) ومحشی شرح دوانی بررسالهٔ نفس‌الامرطوسی (مدرس ۲۶۳ ـ ذریعه ۱: ۸۸)نسخه‌ای ازین شرح ما در فهرست مجلس (۲: ۳۶۲ ش ۴: ۶۰۷)شناسانده شده است (دانشمندان آذربایجان ص ۴۷ و ۳۳۷. ذریعه ۹: ۹۲ و ۱۳: ۵۸).

آغاز: بسمله . وبحبله‌الکریم یعتصم فی‌الافتتاح و التتمیم الحمدلله علی انعامه العام و اکرامه‌التام ... فیقول ... حسین الالهی الاردبیلی . . . لما کان المقصد الاقصی و المطلب الاعلی اثبات وجودالواجب ... وقد صنف فی‌ذلك رسالة ... مولانا جلال‌الملة والدین‌محمدالدوانی ... لکن بقی‌فی‌موافعها تاملات و وقع فی‌بعض‌مواضعها اشکالات اردت ان انبه علیها ... قال: بسمله‌ومنه الاعانة فی‌التتمیم وله الحمد علی کرمه‌العمیم ومنه القدیم ... اقول المن مصدرمن علیه منا ای انعم.

انجام : والحمدلله العزیز الغفارالکریم الستار.

۳۴۴۰

نستعلیق محمدبن علی‌جواد کرمانی درروز چهارشنبه ۱۲ذی‌حجة ۱۳۱۵ ، مهر محمود بن‌عبدالرحیم مورخ ۱۳۱۷دارد ؛ یادداشت ۱۳۱۹ در پایان هست ؛ در ۲۰۸ ص.

۱۴س۸×۱۳ ، ۱۰/۵×۱۸/۱۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی‌ضربی.

۲۴۵۱

خسرو و شیرین

از نامی میرزا محمد صادق موسوی است (مجلس ۱۸۱:۳) نسخهٔ ما دیباچه را ندارد و از خود کتاب برنمی‌آید که از نامی است.

آغاز: هذا کتاب خسرو وشیرین من کلام نامی . بسمله .

خوشا روزی که عشق عافیت سوز
شود بر خرمن دل آتش افروز
خوشا روزی که عشق آتش فروزد
همه رسم وره بیداد سوزد

انجام :

جهان از عدل کسری بود آباد
در آخر هم جهانش داد بر باد
تو ای خواجه بدین نظم جهانسوز
چه امید از جهانت باشد امروز

۲۴۴۱

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف، فهرست در پایان هست ، نسخه تانیمهٔ باب ۴۷ را دارد.
۲۱س۱۰×۱۶ ، ۲۲×۱۵ـ۳۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی‌ترنجی.

انساب النواصب

از علی‌بن داود خادم استرابادی در ۵۱ باب (طوس ۲۹:۵ ـ ذریعه ۳۸۸:۲).

۳۴۴۲

نستعلیق ۱۸ع۱/۹۹۰ ، عنوان شنگرف ، دارندهٔ نسخه محمود بن شیخ عبدالله بن شیخ حبیب‌الله. ۱۵س ۸×۱۴ ، ۱۴۶گ ۱۴×۲۰ ، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج مشکی ضربی ترنجی.

انتخاب مناقب

گزیده‌ایست از صفوة الصفای ابن بزاز و جز صفوة الآثار فی اخبار الاخیار که در فهرست ادبیات (۳۴۹) یاد شده است.

چنین است فهرست عنوانها در نسخهٔ ما

فصل اول در آنچه از خبر نبوی بر ظهور شیخ صفی الدین دلالت دارد (ص ۷ چاپی صفوة‌الصفا).

فصل در ذکر شجره و خرقه و استاد شیخ صفی‌الدین (ص ۵۰).

باب چهارم در کلمات و تحقیقات شیخ صفی‌الدین در شش فصل (ص ۱۳۶-۱۹۴).

آغاز: کتاب انتخاب مناقب شیخ صفی‌الدین قدس‌الله سره. بسمله. و به نستعین. حمد و ثنای مبدع بی‌مثال و آلت و مخترع بی غرض و درود فراوان بر سید انبیا و واسطهٔ قلادهٔ اولیا محمد مصطفی ... اما بعد این رساله‌ایست مسمی بانتخاب مناقب حضرت شیخ صفی‌الدین قدس‌الله سره العزیز مشتمل بر فصول، فصل در آنچه از خبر نبوی ... بر ظهور شیخ صفی‌الدین ... دلالت دارد.

انجام: واز قید خلاص یابد. شعر

هر که تکیه کرد بر دنیای دون
چون ستانندش ازو افتد نگون
وانکه از دنیا بزندان آید او
چون گشایندش بجولان آید او

۳٤٤۳

نستعلیق ۱۲۳۸ در ش۱ ، نستعلیق سدهٔ ۱۱ درش۲-٦ باعنوان شنگرف ، ش۷نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، ش۸ مورخ ۱۲۳۵ ، ش۹ مورخ روزدوشنبه دههٔ سوم ماه ۱۲ سال ۱۲۳۵ ، ش۱۰ نسخ سدهٔ۱۳ و محشی و ناقص ، مالك محمداسماعیل‌بن محمدباقرمازندرانی‌درص۹۸، وقف ابراهیم خان‌بن علی مرادخان با مهر ۱۰۷۴ (ص۱۱٦ و ۱۳۲) .

۱۳س٦×۱۱ ، ۱۳۵گ۱۰×۱٦ ، کاغذ سپاهانی وفرنگی - جلد تیماج زردضربی‌مقوایی.

مجموعه

۱- السیر والسلوك (۱-۷۷) ازسید کاظم‌رشتی بعربی (فهرست‌احسایی۲:۱۱۷).

آغاز: بسمله . حمدله . . . امابعد فیقول ... كاظم‌بن قاسم الحسینی الرشتی ان جماعة من الاحباب ... طلبوا من الفقیر ... ان اُکتب کلمات فی کیفیة السلوك الی الله تعالی وطلب قربه و رضاه .

انجام : واعرض عن الباطل واحسن فان‌الله مع المحسنین وصلی‌الله علی‌محمد وآله الطاهرین والحمدلله رب‌العالمین (سنة ۱۲۳۸) .

۲- الرد علی اثبات الواجب (۷۹ - ۹۸) از خواجهٔ طوسی در رد رسالهٔ اثبات واجب کاتبی (مدرس ۲٦٤) .

۳- جواب الکاتبی للطوسی (۹۹ - ۱۱۵) در رد او (مدرس ۲٦۵) .

٤- جواب الطوسی للکاتبی (۱۱۷-۱۳۱) دررد رداو (مدرس ۲٦٦) همهٔ اینها (ش۲-٤) در مطارحات فلسفیة بین الطوسی و الکاتبی چاپ بغدادبسال ۱۳۷۵ دیده میشود.

۵- بقاءالنفس الناطقة بعدبوارالبدن (۱۳۳ - ۱٤۰) از طوسی (ف۱٦۱ - طوس ٤ : ۳۱۲) .

٦- بدایة الهدایة (۱٤۰-۲۰۱) از محمد غزالی (فهرست بوئیژش۳۵) .

۷ـ رسالة فی‌التجوید (۲۰۳ ـ ۲۰۸) ازمحمدجعفر استرابادی (۱۱۹۷ـ۲۲۶۳) بعربی (روضات ۱۵۳) .

آغاز: بسمله . الحمدلله علی نواله . . . اما بعد پس میگوید . . . محمد جعفر استرابادی که این رساله‌ایست دربیان ضروریات از علم قرائت ... مشتمل است بریك مقدمه و چهارفصل .

انجام : درلام وراء بی‌غنه است والله العالم .

۸ـ رسالة فی‌بیان مسئلة العلم (۲۰۹ ـ ۲۱۲) بعربی گویا ازهمو.

آغاز: بسمله . الحمدلله علی‌نواله ... امابعد فهذه رسالة ... فی‌بیان مسئلةالعلم.

انجام : الی یوم النشور (تمت فی‌سنة ۱۲۳۵) .

۹ـ شرح درج‌المضامین‌لمختارالقراء (۲۱۳ ـ ۲٥٤) شرحی است بعربی‌بردرج المضامین لمختارالقراء فارسی (ش۹/۳۲۵۱) ودیباچهٔ آن هم بعربی است .

آغاز: بسمله . وبه نستعین الحمدلله‌الذی جعل لنا القرآن علی‌العباده دلیلا... اما بعد فیقول . . . المفتخر بکونه سمی امام یکون ما قبله من الائمة انقص مما بعده بواحد .

انجام : ان یدعوبدعاء قدفرغت من تتمیم هذاالشرح فی‌یوم الاثنین من العشر الآخرمن‌الشهرالآخرمن‌السنة الخمس وثلثین ومأتین بعدالالف ... الی یوم‌الدین .

۱۰ـ المقدمة الجزریة (۲۵۵ ـ ۲۶۳) ازابن‌الجرزی دمشقی (حقوق٤۷۸).

۳٤٤٤

نستعلیق محمدعلی دررجب ۱۰۳۱ ، عنوان شنگرف ، کتاب درص۱ـ۲۸۵ است ، ص ۱ لولویس ، درص۲۸۶ـ۲۹۲ بندیست ازمجسطی مورخ ۵ ذی‌حجة ۱۰۳۴ ازهمووچلپیا .

۱۴س۶×۱۲ ، ۱۰۲۳ر۹×۱۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی‌مقوایی.

مجمل الحکمة

ترجمه گونه‌ایست ازرسائل اخوان‌صفا (ادبیات ٤۱۵) از سراج‌الدین‌ارموی،

درپایان آمده « تمام شد ترجمهٔ اخوان‌الصفا و خلان‌الوفا بترجمهٔ علامة علماء الاسلام سلطان القضاة و الحکام و کمل علوم الاولین والآخرین سراج الملة والدین الارموی فی‌تاریخ یوم‌الاربعاء شهررجب المرجب سنة ۱۰۳۱ من‌یداقل اشیامحمدعلی» .

در ص ٤۳ آمده : « وما کتابی ساخته‌ایم درین نسبت خاصه و حرکت زبانه ها وفقرات وایقاعات درآنجا یاد کردیم» .

پیش ازین در ص۳۲ آمده : « وناقل گوید که کسی یادنکرد» است که‌موسیقی ازبهرچه نهاده‌اند ومابگوییم تا بداند که او ازآنچه بآواز نهاده اند اثری تمام دارد ونفس برین غلبه میکند این علم وعمل بنهادند تانفس ازواثرپذیرد بتن دهد و تن را ازحال خویشتن بگرداند» (خلاصهٔ رسالهٔ چهارم ازقسم اول ازریاضیات ص ۲۳ و۲٦ چاپی) نامی از تیمور دردیباچه درمتن نیست ولی درهامش (ص٤) بعنوان نسخهٔ بدل سپس افزودند .

دردیباچه (ص٥) آمده : « محرراین مقاله ومؤلف این رساله مولانا . . . علامة الافاق محمدبن الحسن الطوسی‌تغمده‌الله برحمته گوید که بتحریراین کتاب که‌موسوم است به مجمل‌الحکمه و حکما هریك مجمل ساخته‌اند وبندهٔ ضعیف ازهریك کتاب یك رساله‌ای منتخب بفارسی کرده تاجمع را دلیل باشد » .

این ارموی گویاهمان قاضی سراج‌الدین محمدبن ابی‌بکر ارموی (٥۹٤ـ٦۸۲) مؤلف مطالع الانوار بعربی ولطائف‌الحکمه بفارسی در دوحکمت علمی و عملی برای عزالدین کیکاوس سلجوقی رومی فرمانروای قونیه در٦٥٥ (طوس ۱ : ۷۱ : ش ۲۳۰ مورخ۷۷۱ ـ دانشمندان آذربایجان۱۷٥) است اگرچه دریادداشتهای قزوینی‌درنسخهٔ ادبیات (ص٤۱٥ فهرست) آمده که این کتاب بیش از ٦۰۸ باید ساخته شده‌باشد · در نسخهٔ مجلس هم آن بارسالهٔ دیگریست که در٦٦۷ نوشته شده است (۲:٥۱ و٥۷ ش ۱۰٤و۱۱۲) (ف۳٤٦) آقای باستانی مترجم را شرف الدین ارموی پنداشته و شاید میخواهد بگوید که‌همان‌صفی‌الدین‌ارموی (٦۱۳ـ٦۹۳) نگارندهٔ شرفیه وادوار است .

٣٤٤٥

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، جدول زرولاجورد ، باسرلوح زرین وآبی باگل و بوتهٔ سرخ ، با پنج مجلس تصویر درص۴۶و۱۰۴و۱۰۷و۱۱۶ و۱۵۵ ازسدهٔ ۱۱ .
۱۵س۵×۱۲ ، ۱۰۵گ۹×۱۶ ، کاغذ سپاهانی آراسته ورنگارنگ ـ جلد تیماج مشکی مقوایی .

دیوان

از میرزا محمد سعید طبیب قمی متخلص به سعید وتنها ومشهور بحکیم کوچك پسر حکیم محمدباقر وزندهٔ در۱۰۸۳ نزدیك به۳۰۰۰ بیت وهردو تخلص او در این دیوان آمده درص۹ و۱۰و۱۲ (ذریعه ۹ : ۱۷۹ و۴۵۱ ـ نصرابادی ص ۱۶۷ ـ آتشکدهٔ آذر ۲۳۶) نسخه در ص ۱و۲ چند رباعی است وسپس دنبالهٔ قصیده ایست با قافیهٔ الف آنگاه غزل است بترتیب تهجی ودرپایان چندبندیست وچند رباعی و یك مثنوی .

آغاز:

بادام دو مغز گردد احول ورنه
یکمغز دو بادام بود کعبه دهر

....

تا کف همت اودر پی بذل گهر است
مفلسی نیست درین عهد بغیراز دریا

....

توبااغیار می خوردی ومن رفتم زدست اینجا
نمیدانم چه نیرنگست سنگ آنجا شکست اینجا
ازین مجلس کسی را دل نمیآید که برخیزد
شراب ازجوش وشمع ازباد و گل درخون نشست اینجا

انجام :

گلش مهربـان شد چنان با سخن
که بر روی بلبل بخندد چمن
هـوایش چنـان سازگـار مزاج
کـه سودای بلبـل ازو شد علاج

۳٤٤٦

نستعلیق خوش سدة ۱۱ ، جدول زرولاجورد ، عنوان شنگرف ، باسرلوح زرین آراسته بگل و بوته ، نسخه را سیدکاظم درذی‌قعدهٔ ۱۳۱۰ به معتمدالسلطان میرزاکاظم‌خان سرتیپ دیوان اعلی‌ومدیر ورئیس ادارهٔ ایطالیایی بخشیده است .

۹س۶×۱۱ ، ۵۵گ۱۱×۱۸ ، کاغذ سمرقندی کلفت فرسوده ـ جلدپارچه‌ای مقوایی‌عطف‌وگوشه تیماج حنایی.

فرهادوشیرین

از وحشی بافقی است (مجلس ۳:۰۱۰:۶) .

۳٤٤۷

نسخ‌گویا از خود مؤلف ، عنوان ورمزورقم ونشان شنگرف ، جدول زرولاجورد،

۱۵س۸×۱۵ ، ۷۷گ۱۲×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشگی‌ضربی‌زرکوب مقوایی .

مظهرالآیات

از محمدبن مهدی حسینی بفارسی که درزمان فتحعلیشاه وبنام عباس میرزا در کشف آیات قرآن دریك مقدمه وچهارجدول وخاتمه در سه هزاروبیست وهشت بیت ساخته (دیباچه) ودر۱۲٤٥ بپایان رسانده است (انجام نسخه).

آغاز: هذا کتاب مظهر الآیات . بسمله . حمد بی‌حد چون کلمات ربانی منتظمی را سزاست که جواهر لآلی الفاظ قرانیه را درسمت نظم انتظام دارد .

انجام : وقد فرغت من تألیف هذه الکلمات الموسومة بمظهر الآیات فی آخر الخمس الخامس وخامس العشر الثالث من الثالث اعنی الخمیس من الخامس من العشر الخامس بعد العشر الرابع من المائة الثالثة من الالف الثانی من الهجرة النبویة علی مهاجرها الاف التحیة سنة ١٢٤٥ .

٣٤٤٨

نستعلیق سدهٔ ١٢و١٣ آراسته و چلیپا، نشان شنگرف ، جدول زر و لاجورد ، سرلوح زر ان و لاجورد وسرخ ، مهر باقی حسینی مورخ ١٢١٧ دارد ومحمدرضای حسینی مورخ ١١٦٧ .
١٦س٩×١٦ ، ٤٢گ١٣×٢١ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا عطف پارچه .

جنگ

١ـ دیباچه براسرار الهدایة جمال الدین ابوالحسن بن صدرالدین مدرس اردبیلی خراسانی (١ـ٢) فارسی .

آغاز: بسمله . دیباچه‌ای که ماهیچهٔ لوای فصاحت را علم ساخته وبیدق و سنجق بلاغت را توأم نموده شقهٔ انشاء بدیع ارتقاء معانی بیان انجلارا افراشته .

٢ـ دیباچه ورقعه وشعر مورخ ع٢/١٢٠٠ (ص٦) وشعر: صایب ، فضولی، فیاض ، ملاعباس، مولامحسن، دربارهٔ کتاب نورس (ص٩).

٣ـ گفتار خواجهٔ انصاری (٢١ـ٢٥) .

آغاز: بسمله. باسمك القدوس قدسنی منی الهی این چه فضل است که باد وستان خود کردی .

انجام : رحمت کن برانکه اوراحجت نیست .

۲۴۵۹

۴ـ خبرهایی از دوصحاح و کشف‌الغمه وجزان بفارسی (۲۷ ـ ۴۵)

۵ ـ رقم منصب مستوفی‌الممالك (۴۶)

۶ـ دورقم برای اللهیارخان (۴۷).

۷ـ نامهٔ بخواندگار روم (۴۹).

۸ـ نامهٔ شاه عباس بسلطان محمدخان بن سلطان مرادخان خواندگـار روم (۵۵ ـ ۶۱).

۹ـ رقم منع لباس حریر وطلاباف ازمردان (۶۱ ـ ۶۲).

۱۰ـ وقف نامهٔ شاه عباس (۶۳ ـ ۶۶) برای نیمی ازاملاك اصفهان خود برای برچهارده معصوم (مورخ۱۱۱۳).

۱۱ـ دستورفرمانهای‌دیوانی(۷۴ـ۸۰).

۱۲ـ طغیان ابراهیم صوفی ملحد بشعر(۷۱).

۱۳ـ ماده تاریخ(۷۳)ـ بجز اینها پراکنده‌های دیگری هم درنسخه هست.

۳۴۴۹

نسخ سدهٔ ۱۳، عنوان ورقم شنگرف.
۱۶س۷×۱۵، ۹۸گ۱۱×۱۹، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی.

مجموعه

۱ـ رسالهٔ کلام قمریه (۲ پ ـ ۲۶ پ) بفارسی درعزایم و دعوات و ختومات وعلوم غریبه واحضار ارواح.

آغاز: بسمله. اسناد کلام قمریه نقلست ازحکمای ماضی که گفته‌اند که کلام قمریه کلامی است که باوهزارعمل میتوان کرد.

انجام جدول است.

۲ـ رساله درعلم اسما (۲٦ پ ـ ٦۳ پ) ازحسین اخلاطی بفارسی برای فرزند خود محمد در « علوم غریبه ورموزعجیبه » دریك مقدمه وچند فصل و خاتمه .

آغاز: بسمله . رب یسر وتمم بالخیر . الحمدلله‌الذی کشف علینا رموزالغرائب بفیضه المعین .

انجام: جمیع مرادات بحصول پیوند بعون‌الله ... خیرالبریة .

۳ـ مستوجبة المحامد فی شرح خاتم ابی‌حامد الغزالـی (٦۳ پ ـ ۸٦ پ) از ابوعمرعثمان‌بن علی‌بن یحیی چنانکه در ش۳۴۱۷/۳ دیده‌ایم .

آغاز: بسمله. وبه‌ثقتی‌قال‌الامام ... الغزالی الطوسی ... الحمدلله رب‌العالمین... اجمعین امابعد فهذا شرح‌الخاتم وسره وهوخاتم زحل و سمیتها مستوجبة المحامد فی خاتم ابی حامد الغزالی .

انجام: وان کتبت هذاالعهد .

پس ازین (۸۷ ر ۱۰۱ پ) بندهاایست باعنوانهای فارسی ونباید جزواین‌شرح باشد. در گ۱۰۲ر-۱۰۸پ هم بندهاایست درهمین زمینه .

۳٤٥٥

نسخ سدة ۸و۹، عنوان ونشان شنگرف ، درعنوان آمده « الدفتر الثالث من‌اساس‌اللغة» ونسخه از«باب الطاء مع‌الهمزة طأطأ راسه صوبه وطأطأت یدی بعنان‌الفرس اذاخففت یدك ولم‌ترفعها للسکح» است تاکلمة «قین» (برابر باص۳۳ ـ ۱٦۴جزء دوم چاپ محمدافندی درمصر).

۱۵س۹×۱۲ ، ۱۳۰۳۴٦ ×۱۸، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج حنابی ضربی‌ترنجی‌مقوایی.

اساس‌البلاغة

اززمخشری است .

٣٤٥١

نسخ سدهٔ ۱۳ ، مهرهادی دارد .
۱۳س۷×۱۲ ، ۸۰گ۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی .

مجموعه

۱ـ مقالات غیبیه و کلمات عینیه (۱ـ٦٦) از حاج بکتاش ولی خراسانی بفارسی درآداب طریقهٔ بکتاشیه بفارسی باعنوان ذکر .

آغاز: بسمله . و به نستعین . الحمدلله رب العالمین . . . امابعد هذه مقالات غیبیة و کلمات عینیة صدرت من ... الحاج بکتاش الخراسانی . . . وقت اندراجه الی حمی الحمایة و ارتفاعه من عالم الحیریة الی حرم العنایة بطریق الارشاد و النصیحة لاصحابه ... اعلم ان الوصول الی الله تعالی ثلثة انواع ... ذکر درویش باید که از صفات خود فانی شود .

انجام : زان ره که نه سوی تست بازم گردان .

۲ـ فوائد (٦٦ ـ ١٥٦) بنظم ونثر فارسی از همو و گردآوردهٔ شاگرد او باعنوان قطعه وفایده .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . الحمدلله علی نعمائه ... صاحب اطوار القلبیه . . . المکاشف باسرار العلی اعنی حاجی بکتاش ولی . . . ازبهر سالکان دین . . . ازحالات و مقالات . . . نثار کرده . . . این فقیر مدتها درطلب آن فواید عربیة و مواعظ عجمیة مقید میبودم ... این حقیر ... بتدوین آن اسرار . . . سعی موفور کردم و آن مجموعهٔ افاده را « فواید » نام نهادم .

انجام : طلب کردن عاملیت اندیشه (افتاده) .

۳٤٥۲

نستعلیق علی‌اکبر بن فرج تبریزی در روز سه‌شنبه محرم ۱۳۰۵ برای میرزا محمد.
۱۰س ۵×۱۱ ، ۴۱گ ۱۳×۲۱ ، کاغذ فرنگی آبی ـ جلد تیماج مشکی ضربی.

الفصول

ترتیبی است از احمد بن حسین بن احمد طبیب تنکابنی از فصول ابقراط که در هفت مقاله است بترتیب نسخهٔ قرشی (درشرحش) ومسیحی وابن ابی صادق نه بترتیب ابوالحسین و احمدبن محمدبن قاسم در دوشرح خود .

آغاز: بسمله . حمدله . . . و بعد فیقول . . . احمدبن حسین بن احمد الطبیب التنکابنی انی لمارایت نسخة الفصول للإمام الاوحدی ابقراط ... مختلفا فی الترتیب وناقصا فی الفصول بعض مقالاتها وزائدا فی فصول بعضها اردت ان ارتبها بترتیب حسن واکمل واتمم عدد فصولها بدون زیادة شیء ولذا اضطررت الی تحریر حواش .

انجام : واما فی الضعیف فمن اسفل (تمت المقالة السابعة ناقصة).

۳٤٥۳

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان درشت شنگرف یا مشکی ، حواشی لغوی دارد.
۲۰س ۸×۱۴ ، ۱۶۴گ ۱۲×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج حنایی ضربی ترنجی مقوایی.

الرواشح السماویة فی شرح الاحادیث الامامیة

از میرداماد است (یادداشتهای قزوینی ۵:۳۱) .

۳٤٥٤

نسخ ابراهیم بن احمد (سدهٔ ۱۱و۱۲) ، عنوان درشت شنگرف یا مشکی ، عبارت « کتاب شرح لامیة العجم» در ص ع درزمینهٔ لاجوردی بنسخ درشت بزرنوشته شده همچنین نام مؤلف.

۲۱س۹×۱۴ ، ۱۹۴گ۲۰×۱۵ ، کاغذ استنبولی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی ترنجی مقوایی عطف قهوه ای .

غیث الادب الذی انسجم فی شرح لامیة العجم

از صلاح الدین ایبك صفوی است (ش۲۰۰۱ ـ معجم المطبوعات ص۱۲۱۲ـ چلبی درلامیة العجم) در پایان این نسخه نامی از کتاب برده نشده وپس از بیت .

واف فی البردة اعطافه   حتی یطیب النشر من لفه

که درپایان نسخه ش ۲۰۰۱ هم دیده میشود آمده است « الی هناوترك الاصل غیرمختوم لتوقع الزیادة والله اعلم » سپس آمده « اشهادات لابن سناء الملك من کتابه فصول الفصول و عقود العقول» با شعرهای از همین فصول و جزآن و از خود نویسندهٔ نسخه ودیگران و سپس احادیث نبوی است ونسخه انجام میگیرد .

۳٤٥٥

نستعلیق جعفر بن سیدشاهی سرهندی در۲۰ شعبان ۹۷۳ ، متن زیرخط مشکی، عنوان و نشان و جدول شنگرف .

۲۴س۷×۱۴ ، ۳۵۴گ۱۱×۱۹ ، کاغذسمرقندی ـ جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی عطف زردوفرسوده.

شرح کبری

شرحی است مزجی از عصام الدین ابراهیم اسفراینی درگذشتهٔ ۹٤۳ بر کبری ساختهٔ سید شریف گرگانی (طوس ٤:۳۸۵) .

آغاز: حمد مصور صور مقدور قدر ملك و بشر نيست ومصدق باين صورت را حاجت حجت وخبر نی . . . چنين گويد . . . ابراهيم‌بن محمدبن عربشاه الاسفراينی المعروف بعصام‌الدين كه اين فوايديست ... معلق برفارسی منطق ... سيد شريف .

انجام: معلوم نيست كه‌دراقيسه‌يافت شود والله اعلم .

٣٤٥٦

شكسته نستعليق سدة ١١ ، دوجدول صفحات زر ولاجوردی .
١٥س٦×١٠ ، ٣٩گ١١×١٨ ، كاغذ سپاهانی زرافشان - جلدمقوا عطف پارچه .

رسالهٔ نفسيه

از عرفی شيرازی است در٢٥٠ بيت درعرفان (ذريعه ٩ : ٧١٢ - سپه٢٨:٦٣٩- مجلس٣:٣٥٤)دونسخه‌ازان‌درسپهسالار(ش٢٩٧و٢٩٨)ويكی‌درحقوق(ص١٢٢فهرست) هست .

٣٤٥٧

نستعليق عبدالكريم در ١٢٧٦ در ش١ ، ش٢ بهمين خط .
١١س٦×١٠ ، ٤٠گ١١×١٦ ، كاغذ فرنگی رنگارنگ - جلدتيماج مشكی .

مجموعه

١- ديوان (١ - ٦٢) غزلها است از مفتون نزديك به ٦٠٠ بيت كه تخلص او دران ديده ميشود (دانشمندان آذربايجان ٣٥٣) .

آغاز:

يار با ما ازسر كين آمده است
خسروی برقصد مسكين آمده است

انجام افتاده :

مرا بدولت جان ونصیحت جانان

کجا است دسترسی تا که پای بندتنم

۲ـ جنگ (٦٤ ـ ٧٩) شعرهای: جامی ، قرة العین ، (لمعات وجهل اشرقت ..) مسکین ، یغما .

٣٤٥٨

نستعلیق سد ۱۳ .

۱۴س ۵×۱۳، ٦٠گ ۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سبز ضربی .

دیوان

از میرزا علی مایل آشتیانی مستوفی و وزیر جنگ عباس میرزای ولی عهد (مجمع الفصحاء) نزدیك به ۱٦۰۰ قصیده وترکیب بند است در ستایش مذهبی ودیوانی باچند رباعی .

آغاز:

بنام خداوند بیچون و چند	که افراشت این لاجوردی پرند
خداوندناهیدوخورشیدوماه	خداوند این برشده پیشگاه

انجام :

دونرگس پرخواب تودوجادوی دومست

دو سنبل پرتاب تو دو مار سیاه

٣٤٥٩

نسخ ۹۷۱-۹۸۹ از شریف محمد شریف بن باباجان حسینی مالك نسخه در روستای رامجین ساوج بلاغ درهمهٔ شمارهٔ هاجر ش۱۲ که بخط علی اکبر است ازسدهٔ ۱۲ و ش۱۳ که بخطوط گوناگون است ، عنوان ونشان شنگرف ، مهرملك علی دارد درچندین جا، مالك دیگر علی اکبر بن شاهولی بیاری .

۲۳س ۴×۱۲ ، ۵۲گ ۱۰×۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای .

مجموعه

۱ـ رسالة فی الامامة (۱ ـ ۱٤ نوشتۀ ۱۲ رجب ۹۷۲) از خواجۀ طوسی (ادبیات ۳۳) .

۲ـ ارشاد المسترشدین و هدایة الطالبین (۱۷ ـ ۳۷ نوشتۀ روز چهارشنبه ۳ع۲/۹۷۲) از فخرالمحققین محمد حلی (ف۵۳۲) .

۳ـ رسالة فی نفس الامر (٤۳ ـ ٤۵) از خواجۀطوسی(ف۲٦۷۰) .

٤ـ فرائد الفوائد فی‌معانی الاستعارات (٤۵ ـ ٤۹)ازخواجه ابوالقاسم‌سمرقندی که السمرقندیه هم خوانده میشود (سپه ۲ : ٤۰۹ و٤۲۳ ـ تاشکند ۵ : ۱٦۷).

آغاز: بسمله. الحمدلواهب‌العطیةوالصلوة علی خیرالبریة وعلی آله‌ذی‌النفوس الذکیة اما بعد فان معانی الاستعارات ومایتعلق بها قدذکرت فی الکتب مفصلة عسرة الضبط فاردت ذکرها مجملة مضبوطة . فنظمت فرائد عوائد یتعلق بتحقیق معانی الاستعارات و اقسامها و قراینها فی ثلثة عقودالعقد الاول فی انواع المجاز و فیه ست فرائد ... العقد الثانی فی تحقیق معنی الاستعارة بالکنایة [وفیه اربع فرائد] ... العقد الثالث فی تحقیق قرینة الاستعارة بالکنایة ... وفیه خمس فراید .

انجام : فهوالقرینة وماسواه‌ترشیح(تمت‌الرسالة الشریفة فی‌ضبط الاستعارات لخواجه ابوالقاسم السمرقندی) .

۵ـ اقسام‌العلوم (۵۰ ـ ۵۱) باعنوان « فوائد منقولة بخط السید الشریف».

آغاز: قال الحکمة استکمال نفس الانسان فی جانبی العلم و العمل بحسب طاقتها .

انجام : و بعد ذلك بالطب وتدبیرالمنزل والمدینة والله اعلم بالصواب .

٦ـ ضرورة الموت (هامش ۵۵ نوشتۀ ۱۵ رجب ۹۸۹ درزامجین ساوج بلاغ) از خواجۀ طوس (ف۲۹۵).

٧ـ الرسالة الوضعية (٥٧ ـ ٥٩ باحواشی میرسیدشریف) از مولانا عضد ایجی (ف ٥٧) .

٨ ـ الرسالة الوضعية یا رسالة فی وضع المفردات (٥٩ ـ ٦٢ نوشتهٔ ١ج٢/٩٧١ از همان شریف حسینی مالك نسخه) از مولانا علی قوشچی (ف ٢٦٦٥ ـ جـز نسخهٔ ش١١/٣٣٣٦) .

٩ـ اجوبة الاسئولة(٦٣ـ٦٦)ازفضل‌اللهحسینی استرابادی درحل‌سه‌شبهه‌دربارهٔ کلمهٔ توحید وبرای محیی‌الدین ساخته است (طوس ٤:١٦١) .

آغاز: الحمدلله الواحد الدری بالتحمید والصلوة علی‌النبی الداعی‌الی‌التوحید وعلی آله واصحابه‌الذین خصوابالتفرید وبعد فان کلمة التوحید مما صنف‌فیهارسائل .. فاردت ان اوصله الی موقف عرض ... محیی‌الدین .

انجام : وفساده ظاهرللمتایل (تمت‌الرسالة المنقولة من‌الفاضل . . . فضل الله الحسینی الاسترابادی بیدمالکها ... شریف‌محمدبن باباجان ..).

١٠ـ رسالة فی وحدانیةالله (٦٧) بحثی است دربارهٔ این‌آیه ورفع اشکالات آن

آغاز: بسمله . وبه نستعین . قال‌الله تعالی : لو کان فیهماالهة الاالله لفسدتا، ان قیل هذه الایة لاتدل علی‌الوحدانیة لوجوه .

انجام افتاده : لزم منه نفی الملزوم اعنی‌الواحد ضرورة .

١١ـ آداب‌البحث (٦٨ـ٨٥) تاریخ تألیف رساله باید صفر٩٥٨ باشدچنانکه‌در پایان‌آن‌آمده است وبگواهی حواشی نسخه . این رساله پس ازدوانی ساخته‌شده واین نسخه هم در زمان مؤلف نوشته شده است . در نیمهٔ دوم‌آن حل دوازده مغالطه است .

آغاز افتاده : لکل منهما مدخل فیه وهوشامل للصحیح وغیره وقیل‌المطلوب من المدعی الاول لدلالة تعریف المناظرة علیه .

انجام : الثانی الطلاق‌موقوف‌علی‌النکاح‌والنکاح موقوف علی‌رضاالطرفین ..

اجیب بان النکاح موقوف علی رضا الطرفین فیه فاللازم توقف الطلاق علی رضا الطرفین فی النکاح ولا کلام فی صحته و لنختم الکلام مستعینا بالمفیض العلام مصلیا علی النبی وآله الکرام وصحبه العظام (قدتم تحریر الرسالة فی شهر صفر لسنة ثمان و خمسین و تسعمائة نسخها لنفسه . . شریف الشریف عصر یوم الجمعه تاسع عشر شهر صفر سنة اثنی وسبعین وتسعمائة هجریة حامدا مصلیا) .

۱۲ـ اقسام العلوم (۸۹) .

آغاز: بسمله . الاول فی بیان علم الادب وهو علم یعرف به التفاهم عما فی الضمائر بادلة الالفاظ والکتابة .

انجام : علم الحساب یعرف منه انواع کیفیة الاعداد ... وقضاء الدیون وقسمته (حرره علی اکبر).

۱۳ـ جنگ مطالب ادبی وعلمی مانند شعر: میر اشکی و کوثر ونظامی (ص ع) و چند رباعی بخط عبدالصمد شریف خادم (۳۹ـ۴۰) وبندی بعربی درضرب (۵۶ـ۵۷) وشعر عربی مجنون عامری (۹۳) و « ضرب التوشیح یا الضرب بالطول » بعربی (۹۵) و « مسألة بط بثلثة دارهم واربعة عصافیر بدرهم ومعا اربعون درهما و اردنا من الجنسین خمسین » بعربی (۹۷ـ۱۰۰) باحل آن ازراه جبر ومقابله وخطأین وبعربی (۹۷ـ۱۰۰) وشعر ملاجلال دوانی بفارسی (۱۰۳) با مطالب دیگر درجاهای دیگر .

۳۴۶۰

نستعلیق ضیاءالدین تویسرکانی گرداورندهٔ جنگ .

۱۴ش ۹×۱۵ ، ۱۰۲ـ۱۰۳ ×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلد آیماج سبز ضربی مقوایی .

جنگ

گردآوردهٔ ضیاءالدین تویسرکانی بنظم ونثر خود اوو پدرش حاجی محمدنبی وتاریخ مشروطیت است بفارسی وعربی بدینگونه :

۱ـ بلوای تهران در۱۳۲۳ وتحصن بازرگانان وپیشه‌وران در سفارت انگلیس وشعرهائی که آنها درجلوچادرهای خودنوشته بودند (۹۳) .

۲ـ مرگ مظفرالدین‌شاه وپادشاهی محمدعلیشاه(۱۰۱) .

۳ـ حوادث‌نهاوند وتویسرکان‌در۱۳۲٦ وداستان شیخ فضل‌اللّه‌نوری‌وملامحمد آملی ودیگران دربرابرمشروطه خواهان (۱۰۷) .

٤ـ حوادث پس از رفتن محمد علی میرزا بفرنگستان در ۱۳۲۹ در ایـران (۱۱۸) .

٥ـ تاریخ در گذشت دانشمندان وبزرگان (۳و۱٥۰ـ۱٥۱و۱۹۳) .

٦ـ شورش سالارالدوله وآشوبهای ولایات ثلاث (۱٦۹) .

۷ـ شورش دودمان سکوند در تویسرکان و ریشه کن ساختن آنها در ۱۳۱۳ (۱۸۰) .

۸ـ شورش رجبعلی سرابی در تویسرکان در۱۳۲۰ (۱۹٦) .

درپایان نسخه یادداشت ۱۳۱٦و۱۳۱۷ ازخود گردآورنده هست و در ص۱۹۱ یادداشت ۱۳۲٦ دارد .

چنین است نام سرایند گانی که شعرآنها دراین جنگ آمده است:

رباعی روی سنگ قبرابن‌سینا که نگارخانم دختر عباس میرزا نایب السلطنه درع۱۳۱٦/۲ تعمیر کرده‌بود گویاازخوداو(۱)شعر:هلالی(۱)ضیاءالدین‌تویسرکانی(۲) ملانقی کرهرودی (۱٦) قاضی‌میرحسین یزدی (۲۱) ناصرخسرو (۲۰) میرفندرسکی (۲۲) جمال‌الدین محمد اردستانی (۲٥) آقاحسین خوانساری (۳۰) خلیفه‌سلطان(۳۱) سنایی (۳۱) آگهی یزدی (٥۰) اوحدی مراغه‌ای (٥۲) خواجه نصیرطوسی(٥۳)ذهنی کاشانی (٥۳)ابن‌یمین‌فریومدی(٥٤) میرزا یوسف مرندی (٦۲) عشرت‌تویسرکانی (۷۰) کیوان تویسرکانی (۷٦) بحرالعلوم (۷۸) ابی‌الفتح برهانی (۸۲) جامی (۸۲)

شیخ بهایی (۸۳) حاجی آقانبی تویسرکانی (۸۵) میرزااشرف (۹۰) ناصرالدین شاه قاجار (۱۰٦) میرداماد (۱۱۷) علیقلی میرزای اعتضادالسلطنة (۱۳۳) شیخ آذری (۱۳۵) قاضی میرحسین میبدی (۲٦).

۳٤٦۱

نسخ سدهٔ ۱۴ ، در ۸۵ ص.

۱۳ س ۷×۱۴ ، ۴۷گ ۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی.

الرد علی طریق النجاة

خرده گیری از صوفیان است و در آن یاد شده از روضات الجنات از رجال میرزا محمد اخباری (ص ٦۲ و ٦۳) و از بستان السیاحه (ص ٥٤) و باید از متاخران باشد.

آغاز: بسمله . بعض مؤمنین از تجار بلد کرمانشاهان کتاب کوچکی که نام آن طریق النجاة عن بعض الشبهات بود و از بعض رؤساء اهل تصوف بود نزد حقیر آورده یکی دوشب باونگاه کردم آنچه بنظر آمد نوشتم .

انجام : که حالشان را خداوند علی اعلی فرموده سواء اعلیهم انذرتهم . . . لایؤمنون فائده ندارد و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و لعنة الله علی اعدائهم و مخالفیهم اجمعین .

۳٤٦۲

نستعلیق کامران در ش ۱ از سدهٔ ۱۱ ، نسخ شمس الدین بن حیدر سورکی در ۱۰ شوال ۱۰۵۰ در ش ۲ که حواشی هم دارد ، عنوان و نشان شنگرف ، در پایان در یك صفحه بندیست بفارسی در تجوید.

۱۵ س ۷×۱۴ ، ۴۹گ ۱۴×۲۰ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج عنابی ضربی ترنجی مقوایی.

مجموعه

١ـ حاشية انوارالتنزيل (٢ ر ـ ١١٢ پ) ازشيخ بهايى (منزوى ١:٩٣) .

٢ـ الوقوف (١١٣ پ ـ ٢٤٩ر) ازابوالفضل شمس الدين محمدبن ابى يزيدطيفور سجاوندى غزنوى (منزوى ١:٢٤١ ـ حقوق ٥٠٥) نيست .

آغاز: سورة الفاتحة مدينة ويقال مكية وهى سبع آيات ... بسمله العالمين.

انجام : الخناس الناس والناس (قدتم الوقوف) .

٣٤٦٣

نسخ سدة ١٠و١١ ، عنوان شنگرف ، حواشى ريزتر ، انجام افتاده در «جدوار».
١٤س٥×١١ ، ٣٤٩گ١٠×١٧ ، كاغذ سپاهان ـ جلد تيماج مشكى ترنجى مقوايى.

رسالة فى صناعة الطب

درپايان داروها است بترتيب تهجى .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذى الهم الانسان علم الطب لحفظ صحة الابدان وازالة المرض بقدرالامكان ... وبعد فهذا مختصرلابد من استحضاره فى صناعة الطب و رتبته على قسمين القسم الأول كلياته وفيه مقدمة ومقالتان وخاتمة ... القسم الثانى علم المعالجة وفيه سبعة فصول ،

٣٤٦٤

نستعليق ريز سدة ١١ ، انجام افتاده ، در٣٥٦ص.
٢١س٤×١٣ ، ١٧٣گ٥×١٩ ، كاغذ سپاهانى ـ جلد تيماج عنابى ضربى ترنجى مقوايى .

دیوان

از کمال اسماعیل است نه بترتیب تهجی ونزدیك ۷۳۰۰ بیت.

۳٤٦٥

نستعلیق نیمهٔ روزپنجشنبه ۲۳ شعبان ۱۰۸۸ درش۲، ش۱ بهمین خط ، عنوان‌شنگرف.
۱۵س۷×۱۲ ، ۷۹گ۱۲×۱۹ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج عنابی ضربی.

مجموعه

۱ـ التنبیهات العلیة علی وظائف الصلوة القلبیة (۱ پ - ٤٤ ر) از شهید دوم است (حقوق ۳۰۵) .

۲ـ کشف‌الریبة عن احکام الغیبة (٤٤ پ - ۷۹ر) ازهمو .

۳٤٦٦

نستعلیق چلیپا وراستهٔ صدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، ش٦ حواشی «منه» دارد ، نسخه در روزدوشنبه ۱۰ع۱/۱۳۰۱ خریده شده است .
۱۷س۷×۱۲ ، ۱۰۳گ۱۲×۱۷ ، کاغذ - جلدتیماج زرد.

مجموعه

۱ـ تفسیر آیة‌الکرسی (۲ پ - ٥ پ) از عطاء الله بن محمود حسینی (ذریعه ٤:۳۳۰) درآن یاد شده ازفخررازی وزمخشری.

آغاز: بسمله . وعلیك الاعتماد یا کریم الحمدلله‌الذی لااله‌الاهوالحی‌القیوم ... اما بعدفیقول ... عطاءالله‌بن‌محمودالحسینی ان من لایسعنی الا امتثال امره ..قدامرنی بتفسیر آیة الکرسی .

انجام : وهذا آخر ما امرت به من تفسیر هذه الاية والحمدلله علی التوفیق انه ولی ذلك بالتحقیق .

۲ـ خلق الاعمال (٦ ر ـ ۷ پ) ازجلال الدین دوانی (ف ۲٥۸ و ۲۲٤۳) در این نسخه دیباچهٔ آن نیست .

۳ـ شبهة الاستلزام (۸ر) ازمحمدهادی در رد ابن کمونه بعربی .

آغاز: بسمله . وبه نستعين فی امور الدنیا والدین من سوانح العبد . . . محمد هادي ... فی الجواب عن الشبهة المشهورة بشبهة الاستلزام المنقولة عن ابن کمونه و تقریرها انه کل مایکون بحیث اذاوجد لایکون وجوده مستلزما لرفع امرواقعی یجب ان یکون ازلیا وابدیا .

انجام : والفرق بین کمالایخفی علی [من] امعن النظر واجاد .

٤ـ رسالهٔ کلامی (۸ پ ـ ۹ پ و ۹۹ پ ـ ۱۰۱ پ) چند فصل است بفارسی یکی « دربیان آفریدهٔ اول » دومی « درباب ثواب وعقاب » سپس یك بند است در بارهٔ محب ومحبوب وفصل درباب : فرشته ، صراط وسؤال ومیزان ، معراج ، باعث وسبب و حکمت آفرینش .

٥ـ حاشیة شرح التجرید (۱۰ ر و پ و ۹۸ ر ـ ۹۹ پ) ازملامیرزای شیروانی ، در این بند عربی از سخنان میرفخرالدین وسید داماد ومولانا عبدالرزاق آمده و گویا حاشیه‌ای برشرح تجرید قوشچی باشد ویك حاشیهٔ « منه » دارد .

٦ـ حاشیة حاشیة شرح التجرید (۱۱ ر ـ ۳۸ پ و ٤۰ ر ـ ۹۸ ر) از آقاجمال خوانساری برحاشیهٔ خفری برشرح قوشچی برتجرید طوسی (ف ۲۳۰) .

در ص ع آمده که مراد ازبعض المحققین : ملاعبدالرزاق لاهیجی ، از بعض الفضلاء المعاصرین : میرزا ابراهیم پسر صدرای شیرازی ، از بعض الافاضل : شیخ حسین تنکابونی ، از بعض الفضلاء : سلطان ، ازبعض الحواشی: ملامحمد قاسم اصفهانی برادر

ملامحمدرضامشهور بشیشه ، از بعضهم و بعض المحشین : ملا شمسای گیلانی است .

۷ـ حاشیة شرح التجرید (۳۹ ر و پ) بندیست ازحاشیهٔ سلطان العلماء .

۳٤٦٧

شکستهٔ نستعلیق اسمعیل بن محمدزمان سراب روز ١٥ع١٢٨٧/٢ .

٣٢س٦×١٥ ، ١٤٤گ١١×٢٢ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی ترنجی مقوایی.

حاشیة الشواهد الربوبیة

از حاج ملاهادی سبزواری است (حقوق ۳۲۵) .

۳٤٦٨

نسخ سدهٔ ۹و۱۰ ، عنوان و نشان شنگرف ، سرلوح درزمینهٔ آبی باگل و بوتهٔ زرو سرخ در آغاز ش۴ ، جدول زر ولاجورد ، یادداشت ٧ج١٣٣٣/٢ دربارهٔ وقایع سیاسی کابل در پایان هست.

٢٥س٨×١٢ ، ١٦٤گ١١×٢٢ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج سبز ترنجی ضربی مقوایی عطف مشکی .

مجموعه

۱ـ نقدالنصوص فی شرح نقش الفصوص (۲ ر ـ ۲۹ ر) ازعبدالرحمن جامی که در ۸٦۳ ساخته است (حقوق ۲۲۰) .

۲ـ شرح بیتی ازدهلوی (۲۹ پ ـ ۳۱ ر) از جامی (ف ٤٥۳) .

۳ـ شواهدالنبوة لتقویة یقین اهل الفتوة (۳۱ پ ـ ۱٦۲ر) از همو(مشار ۱۰٤۷) در یك مقدمه وهفت رکن وخاتمه .

٤ـ دیوان (هامش ۱ ر ـ ۷۱ پ و ۷۱ پ ـ ۱۳٤ پ) ازهمو و دومین وسومین دیوان او است .

۳٤٦۹

نسخ سدهٔ ۱۲ ، عنوان شنگرف، یادداشت۱۳۳۴و۱۳۳۶درمدرسهٔ جدهٔ سپاهان کنار آب زاینده‌رود درص‌ع‌هست .

۱۳س۶×۱۰ ، ۱۹۶گ۱۰×۱۵ ، کاغذ فرنگی – جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی .

مجموعه

۱ـ جاودان‌نامه (۱ ـ ٦۸) گویا از علی الاعلی (منزوی ۱:۸۰) و در آن از « ع ی » و « علماء ظاهر و اهل تصوف » و « حضرت صاحب تاویل » (همان فضل الله استرابادی) و « عرش‌نامهٔ الهی » و « ع ی ج ه » یاد شده است (ص۱۰ و۱۱و۳۰ و۵۵ و٦۵ و٦۷) نام کتاب ازآقای باستانی است .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی اذهب عنا الحزن ان ربنا لغفور شکور ... بدان ای طالب عاشق صادق ... که حق ... انسان را از عالم غیب بعالم شهادت ازبرای‌ظهور معرفت خودآورده است .

انجام : چنانك در ع ی ج ح ه بیان میفرماید :

عاشق وجه خدا وجه خدا است

عاشقی ای یار طور کبریاست

....

واصل حق است بل خود عین حق

فاش گفتم رفت سرپوش از طبق

وتمت کلمة ربك ... ذوالفضل العظیم .

۲ـ عرش نامه (۷۰ ـ ۲۱۱) از علی‌الاعلی (منزوی ۲:۱۱۱) نام کتاب‌درص۹٦ هم دیده میشود . عنوان فصل دارد (ص۱۵٤ و ۱۷۱و۱۸۷) و در پنج فصل بایدباشد،

شعر کمال‌الدین هاشمی بفارسی (۱۶۸) در آن‌هست و ازچگونگی خرقه(۱۶۳)وتفسیر «کشف‌الاسرار»وشیخ‌حسن‌جوری وغار ابراهیم (۱۶۶) و «جاویدان نامه» (ص۷۰) در آن یاد شده است .

آغاز: بسمله . وبه نستعین حمد بی‌حد ذاتی را که از عرش نامهٔ معرفت خود بخاصان فرش خاك فرستاد وهریك را از حضیض تقلید باوج تحقیق رسانید بواسطهٔ شناخت نفس وعرفان ذات و صفات خود .

انجام : پس بعضی را بیاض گردانید وبعضی را سواد والله اعلم‌بالصواب والیه المرجع والمآب.

۳ـ تحقیق‌نامه (۲۱۴ ـ ۲۸۱) در آن آمده : «کماقال صاحب التأویل فضل‌الله علیه سلامه » (ص۲۲۱ و ۲۲۵) اینهم گویا‌ازهمان علی الاعلی باشد (منزوی۱: ۸۰ و ۲ : ۱۰۹) .

آغاز: بسمله . وبفضله‌نستعین . شکروسپاس‌وحمد بی‌قیاس حضرت‌احدقدیمی را ... که قبضهٔ خاك و قطرهٔ آب را بعطاء استعدادی که قابل قبول تجلـی اسماء ذاتیهٔ الهی و حامل ادراك معانی وحقایق آن کماهی تواند بود مخصوص گردانید ... امابعد برحسب‌اشارت جناب فضایل مآب‌نقطهٔ دایرهٔ الهام و کرامت قدوهٔ خطهٔ اسلام‌وسلامت برازندهٔ خلعت مقتدایی فرازندهٔ رایت پیشوایی خلاصهٔ دودمان خلافت سلالهٔ خاندان لطافت محکوم حکم اسم وهاب منظور نظر رؤف نواب المباهی باسمه الالقاب مدالله تعالی ظله شرفا حسنا ... کلمه ای چند از تحقیقات « جاودان نامهٔ الهی » املا کرده میشود بطریق استنباط .. ووضع این رساله برپنج تحقیق ثبت افتاد و به «تحقیق نامه» موسوم گشت . . . تحقیق اول در بیان سررشتهٔ مقصود یعنی اصل و منشأ مکونات و مخلوقات (۲۱۷) ... تحقیق دوم در بیان سر من عرف نفسه فقد عرف ربه (۲۳۸) . . . تحقیق سیم دربیان اعتقاد عدم ریب درخلقت اشیا وقواعد دین بدون عقد (۲۵۸)تحقیق

چهارم دربیان سر وسبب‌منقسم‌شدن عدد یب (۲۷۰) ... تحقیق پنجم دربیان‌ختم‌نبوت بوجود نبی امی (۲۷۹) .

انجام : کماقال ... : روياءالصالحة جزء من ست واربعين جزءاً من النبوة وقال ع : لم‌يبق‌من‌النبوة الا المبشرات . والسلام‌على‌من‌اتبع‌الهدى . تم‌بعون‌الله‌تعالى‌وحسن توفيقه .

٤ـ وصيت‌نامه (۲۸۵ ـ ۳۱۵) از ابوالبقا اسحق حسینی استرابادی و ساختهٔ شوال ۸۱۸ (سال ضحی) در استراباد . درآن‌آمده : « اهل الفضل و التأویل» و « کما قـال صاحب التأويل عزفضله» و « شيخ عزيز نسفی» و « قطب المحققين شيخ حسن » (ص ۲۹۱ ـ ۳۰۷ و۳۰۸) و دومقدمه و دوفصل دارد .

آغاز: بسمله . شکروسپاس حضرت واجب‌الوجودی راکه از برای محافظت آداب ومداومت برسنن وصواب نوع انسان را ازجنس دواب ممتاز گردانید . . . اما بعد بدان ای درویش ... محرر این کلمات ... ابوالبقااسحق‌الحسینی اصلح‌الله شأنه فی زمرة اهل‌الفضل واصحاب اليقين از تمهيد این مقدمات آن بود که در تاریخ‌شوال‌سال ضحی داعیهٔ عزیمت بطرف دارالسلام استراباد ... باعث شد خواست که رساله‌ای . . . باسم«وصیت نامه»و یاد گار جمعی از درویشان ... موسوم به«وصیت‌نامه» کتابت کند .

انجام : وغرض من خدااست راست [ومراتب حروف چهاراست ... اقرءالقران على حرف واحد وسلام تمت‌الكتاب]

آنچه میان دوقلاب گذارده‌شده درص۳۱۵است‌وبامطلب پیش پیوستگی ندارد وگویا هم دنبالهٔ این رساله هم نباشد

ه‍ـ مثنوی (۳۱٦)دریازده بیت .

آغاز:

عالم کسب است این صورت ترا

هرچی کردی بعد ازو یابی جزا

انجام :

لیك بـی مظهر نبـاشد هیچ بار

اینچنین بنمود فضل کـرد گـار

۳٤۷۰

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، آغازوانجام ومیانه افتاده .
۱۵س۷×۱۳ ، ۲۰۳گ۱۲×۲۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی مقوایی.

شرح گلستان

بعربی وآمیختهٔ بامتن مانندش۲۳۰ باانـدکی جدایی (منزوی ۲:۱٤۱).

آغاز: الشیاطین . اما آنچه فرمودی از زجر ومنع مناسب سیرت ارباب همت نیست ... حکایت یکی ازپادشاهان پیشین بمعنی پادشاهان متقدمین ... گفتم‌دون‌است وناسپاس وسفله بضم‌السین‌بمعنی‌البخیل کذا فی‌المشهور .

انجام : هرآنچه میگذرد دل منه ای لاتعلق قلبك علی‌الفانی که دجله پس از خلیفه خواهد گذشت‌دربغداد گرت‌زدست ... براید چونخل‌باش کریم ورت‌زدست‌یعنی.

۳٤۷۱

نسخ سدهٔ ۸و۹ ، متن زیرخط شنگرف ، حواشی دارد بانشان «منه» ، درآغاز درگوشهٔ راست برگ ۱ ر آمده : « من‌کتب شیخنا‌العلامه الشیخ مرتضی أعلی‌الله مقامه وهومن شروح المنهاج‌للبیضاوی وقدساقه‌القضاء مع جملة اخری من‌کتبه الی‌نوبة الاقل موسی‌بن جعفرغفرالله عنهما» .
۲۱س۸×۱۳ ، ۱۶۱گ۱۳×۱۷ ، کاغذسمرقندی ـ جلدتیماج عنابی ضربی.

شرح‌المنهاج

متن ازقاضی‌ابوالخیرناصرالدین عبدالله بیضاوی‌است وشرح آمیختهٔ بامتن.

آغاز افتاده : بزيادة ضم الخاء ونقصان الهمزة فهذه امثلة القسم الثانى...(وشاكى) من الشكوى ... (وصل) من الوصول ... (فى مسائل) المسئلة (الاولى شرط المشتق صدق اصله) وهو المشتق منه ... (خلافا لابى على) الجبائى (وابنه) ابى هاشم (فانهما قالا بعالمية الله دون علمه » يعنى قالا انه عالم بدون ان يقوم به علم و كذا فى القدرة و غيرهما من الصفات (پيش از « الفصل الرابع فى الترادف وهو توالى الالفاظ ») .

انجام افتاده در « المسئلة الاولى انه يستدل بوجود العلة على وجود الحكم... المسئلة الثانية التعليل» در «الطرف الثالث فى اقسام العلة» : (واذا اثر) فى عدم الحكم (معه) اى المقتضى ... مع اثر ... (پاك شده) .

٣٤٧٢

نسخ ميرزا احمد بن محمدمهدى سپاهانى در ١٢٥٧ ، عنوان و نشان شنگرف، جدول زر و لاجورد، فرهاد ميرزا نسخه را در روز دوشنبه ١٩ ذى حجة ١٢٩٢ در باب السلام صغير مكه از حاجى احمدى كتابفروش براى اينكه زيارت عاشورا بدست بد كسى نيفتد خريده است .

٢١س ٦×١١ ، ٢٤١گ ١٠×١٦ ، كاغذ فرنگى ـ جلد تيماج سبز ضربى مقوايى .

تحفة الزائر

بفارسى از مجلسى دوم كه در صفر ١٠٨٥ ساخته است.

٣٤٧٣

نستعليق محمد ابراهيم منشى سبزوارى در رجب ١٣١٥ از روى نسخهٔ آقا ميرزا ابراهيم ، عنوان درشت تر .

١١س ٧×١٢ ، ١٧٩گ ١١×١٨ ، كاغذ فرنگى ـ جلد تيماج عنابى ضربى مقوايى.

جهان آرا

از فلوعون رفائيل انگليسى كه در زمان ناصر الدين شاه در تبريز ميزيسته و فارسى

آموخته و آن را در ۱۲۶۶ دریك مقدمه وپنج مطلب وخاتمه از روی « کتب مبسوطهٔ فرانسه » بفارسی وبنام ناصرالدینشاه ساخته وچنین نامیده است (ص۲و۳و۴و۶وپایان بخش آسیا).

آغاز: بسمله . ستایش بی آلایش نثار بارگاه شاهنشاهی است که در کشور هستی ودائرهٔ وجود سلطانی است مستقل .

انجام: آنچه معروف بین خواص بود آنهایی است که تحریر گردید.

۳۴۷۴

نستعلیق سدهٔ ۱۴ چلیپا وراسته ، یادداشت ۱۳۳۴ دارد ، ۱۸س۱۰×۱۷ ، ۶۰-۱۷۳×۲۲ ، کاغذ فرنگی ، جلد پارچه .

مجموعه

۱- دیوان (۱-۵۹) از میرزا سرایندهٔ زمان قاجار و قصیده است و رباعی و غزل نزدیك به ۱۰۰۰ بیت وتخلص « میرزا » درآن آمده است .

آغاز:

شکرلله یافتم ازمرشدان اذن دخول

ارمغان مورچگان نزد سلیمان شدقبول

انجام:

با مردم زمانه سلامی والسلام

ازاختلاف رخنه بناموس میکنند

۲- دیوان (۶۰ - ۷۹) ازمیرزای نادان قزوینی سرایندهٔ زمان قاجار گویا همان میرزای یادشده ، تخلص او درپایان برخی ازغزلها هست .

آغاز:

لبهای نوش خند تو قند مکرر است

آن خال هندوی تو بدل‌نیش‌خنجراست

انجام :

گرت‌خونابه گیرد دل‌زدست دوستان‌نادان

نه شرط دوستی باشد که از دل برزبان‌آید

۳ـ دیوان (۷۹ـ۱۱۹) غزلهای طیبات سعدی است .

۳٤۷۵

نستعلیق سدهٔ ۱۱و۱۲ ، عنوان شنگرف ، در۲۷۵ ص،درمتن ودرهامش- ۱۷س۷×۱۷ ، ۱۲ـ۱۳۹×۲۴ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی .

دیوان

از عبدالرزاق فیاض لاهیجی است باتخلص « فیاض » وقصیده است وغزل‌ورباعی ونزدیك ۵۰۰۰ بیت . (نصرآبادی ۱۵٦ـآتشکده ۱٦۷)

آغاز: لاهجی المتخلص بفیاض الجیلانی ـ قصاید من کـلام المرحوم المغفور مولانا عبدالرزاق رحمه‌الله تعالی.

بر فـراز مسند الا گرفته جا

یك‌لقمه کرده‌هردوجهان‌رابکام لا

انجام افتاده :

دل بنـومیدیم عنان چـو سپرد

نالهٔ من خبر بیاران برد

۳٤۷٦

نسخ خوش امیراحمد درنزدیك بپایان ج۹۷۴/۲ ، متن زرین ، عنوان بزروشنگرف ، جدول زر ولاجورد ، سرلوح زرین ، نسخهٔ پاکیزه ایست .
۱۵س۷×۱۴ ، ۳۶۴گ۱۳×۲۱ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج حنایی ضربی مقوایی.

شرح البردة

از شیخ سعدالله خلوتی (چلبی) .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی جعل النظم لانتظام الکلام ... وبعد بوعبد ... شیخ سعدالله الخلوتی ... جنابلرندن حسن اعتماد ولطف اعتقاد لی .

انجام :

مادام که اغج بودغن دوش دز صبا

یا خود سوندر دوه یی حاوی نغمتی

۳٤۷۷

نسخ حسن علی در روز سه شنبه ۴ج۹۵۵/۲ ، عنوان شنگرف ، حاشیه دارد از میر داماد با نشانهٔ «م ح ق» که درآن ارعیون المسائل والسبع الشداد خود یاد کرده است ، نسخه از آن محمدبن ملاآقاحسین ومحمدامین وعبدالمبین بن حاجی مهدی بوده است .
۱۴س۷×۱۱ ، ۳۱۰گ۱۲×۱۹ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج تریاکی مقوایی کنارحنایی ضربی .

المقاصد العلیة فی شرح الرسالة النفلیة

متن و شرح از دو شهید شیعی است و شرح درروز یکشنبه ۹ع۹۵۰/۲ انجام یافته است .

۳۴۷۸

نستعلیق ج۱/۱۰۷۹ ، عنوان و نشان شنگرف -
۲۰س ۸×۱۴ ، ۱۲۰۳۹۹×۱۸ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی .

رساله دردرویشی وپیری وقلندری

بفارسی وساخته در آغاز کار صفویان گویا از باباشوریدهٔ ابدال و گویا متخلص به نقشی که از رهگذر تاریخ تصوف در زمان صفویان و چگونگی سخنوری در انجمنهای درویشان وقلندران آن زمان و آداب و اصطلاحات آنها بسیار سودمند است . چون آغاز رساله افتاده است درست نتوانستم بشناسم واینك فهرست مطالب آن یاد میگردد :

التوحید الاولی - توحید دوم بنام شاه سلیمان حیدر حسینی بهادرخان خلدالله ملکه وسلطانه - دعای تکبیر بنام شاه حیدر حسینی بهادرخان - نوعی دیگر بنام میر حیدر - توحید بنام شاه سلیمان - نیز بنام شاه عباس حیدر حسینی بهادرخان خلد الله ملکه و سلطانه - نیز بنام شاه سلیمان حیدر حسینی بهادرخان خلدالله ملکه و سلطانه - نیز بنام شاه سلیمان حیدرحسینی بهادرخان خلدالله ملکه وسلطانه - نعت حضرت خواجهٔ کاینات وتوحید بنام ابوالفتح ابوالمنصور سلیمان حیدرحسینی بهادرخان - نیز توحید بنام همو - نیز بنام شاه عباس حیدر حسینی موسوی بهادرخان - صلوات بر چهارده معصوم بعربی درست مانند صلوات منسوب بطوسی - دربیان هفده کسوت بنظم فارسی ازنقشی ودر آن یادشده ازپیران طریقت بترتیب از: ابراهیم ادهم، سیدجمال، قطب الدین حیدر ، احمد جام ، قاسم انوار ، میرشه غیاث ، بکتاش رومی ابدال ، شاه رکن الدین ، شه مرتضی دامغانی ، شاه عبدالله ، شاه نعمةالله ، سید بابا ، حیدر تونی ، شیخ حیدر ، شاه اسمعیل - مثنوی دیگری مانند آن یکی که در آن از برخی ازهمین پیران باشاه

یحیا یاد شده است - رساله مانند یست جزوهمین کتاب بروش پرسش و پاسخ دربارهٔ درویشی‌وتصوف‌وقلندری وایمان واسلام وشریعت وطریقت‌وتسلیم وشد وبیعت‌ووصیت وپیر - باب دردانستن خرقه بروش پرسش وپاسخ - باب‌ازمشایخ بلخ دربارهٔ هزارویك منزل راه فقر - باب اندربیان خرقه - باب دربیان خرقهٔ اصلی - باب دربیان پوست تختهٔ امام جعفرصادق ودرآن اصطلاحات مربوط بپوست تختهٔ درویشی فراوان است - باب دردانستن توبه وتلقین وارادت وتراش و میان بستن واهل شرط و محبت - باب دربهترین خرقه که پشم بره بوده است - آداب وشرایط فتوت وشد ومیان بستن‌وتوبه و بیعت برای مفرد و مؤدب و عاشق مقرب - باب در مواخات و برادر گیری - باب درپنج شرط میان بستن : شدالفی ، شدمحرابی ، شدسلیمانی ، شد یوسفی ، شد خفیه - باب درتوبه دادن پیرمرید را - باب درچهارپیر طریقت : پیر توبه ، پیر مقراض ، پیر خرقه ، پیری که میان مفردی بندد - بنای طریقت و احکام‌آن و مقام فقر - باب در فضایل وشمایل خرقه وفتوت داران وخرقه پوشان شاه - باب دراصل ایمان - باب در میان بستن اهل شد - رساله‌ای درعهد وشد وبرادر گیری طالبان وصاحبان طریقت - باب دربیان سنگ و استره - باب در فتوت نامهٔ امیرالمؤمنین - بابت در آیت وصله برای درویش - باب درچهاربرج پوست ، دراینجاهم اصطلاحاتی دربارهٔ پوست‌هست - باب درآداب‌خرقه‌پوشیدن - باب هفت قسم شیعه : زیدی ، کیسانی ، ناوسی ، افطحی ، اسماعیلی ، واقفی ، اثناعشری - باب در ده ابجدطریقت وده مقام فقر - رساله ای در ابواب قلندری وتنوره‌بستن ولنگونه وسجاده وسترپوش - فصل درسه‌بند جریده وسی ویك دست بودن آن وپای علم وفوطهٔ لنگ بستن - رساله‌ای دربیان شریعت وطریقت وحقیقت واحکام وارکان واجبات وشرط وعهد وبیعت وسوگند وسنگ وتیغ وچهار پیر وچهارتکبیر وچهار قبضه وچهاربرگ وچهارترك وسی و دومعرفت و هفتاد و دو کلمهٔ فتوت‌نامهٔ شاه ولایت . دراینجا بنام تکبیرهای بنا وفنا وبقا وصفا و بنام زنگ

و فوطه و لنگ و طاس پارسه و زنبیل و کلبانك وسفره و چراغ وصلوات وسورهٔتوبه وتلقین و بیعت و مرید وتراش ومقراض ورساندن چهارضرب و چهاربرگ وچهارترك برمی‌خوریم ـ باب دربیان چنده و ایمان ونماز آن ـ رساله‌ای در سنگ و تیغ ـ باب درسنگ وتیغ ـ باب درسلسلهٔ صوفی گری وار کان طریقت اولیا و سیر و سلوك راه محمد وعلی ـ باب درجبرئیل وتاج آوردن او ـ باب درتاج سید کاینات ـ باب درذا کری قلم ونقیبی میکائیل وپیری اسرافیل وترجمان و سجدهٔ جبرئیل ـ نسب‌نامهٔ شاه نعمه‌الله وسیدجلال‌الدین حیدر و شاه عالم پناه شاه عباس همهٔ اینها بنظم فارسی ـ رسالهٔ بابا شوریدهٔ ابدال درمسافر ومجاور ـ تحفهٔ لسان از گفتار اهل کمال ـ آستان بوس ـ ترجمان: سلام ، درامد سلام ، سجود ، سادات ، سجده ، عشق ، تسبیح ، سفره ، درامـد ، آستان بوس ، بار گاه ، وصال ، تعریف ، دعاطلب کردن ، احوال ، محبت ، سیب ، تحفه ، دعا ، مبتدی ، کمربستن ، جوز ، سید ، دیدار ، سهو ، گنه ، صادرات ، توبه ، زیارت نـامه ، حضرت . همه این ترجمانها بندهاایست بنظم فارسی وبسیارسست و درویشانه ـ فصل درقواعد مسافر ومجاور ـ فصل دراینکه طریق و رسم چهارده معصوم (از امام زاده‌ها نه امامان) را باید دانست تا کسوت وصورت و سفره و چراغ و طوق وشد روا باشد و پیربودن وسجاده نشستن درست باشد ـ فصل در عمرچهارده معصوم (پیامبر وعلی و فاطمه و دوازده امام) ـ فصل درمادرائمه ـ فصل دربیان آباء حضرت رسول .

آغاز افتاده: لی واناا جزی به‌راوغازیان ... را وریاضت کشان...وصفا یافتگان... را وابدالان بالله وفانیان ... را ومجذوبان . . . را مجذوب راستان را و مجذوب سالك وسالك مجذوب را ... قطب الاقطاب را سرپنج فرق کرده و ده گیسو و دوازده امام و چهارده معصوم پاك وهفده کمربستهٔ شاه مردان امیرالمؤمنین را .

انجام : شیث بن آدم صلواة وسلامه علیه وعلیهم اجمعین .

۳۴۷۹

شکستهٔ نستعلیق خود شاعر در ۱ ذی‌حجهٔ ۱۳۰۱، جدول زر و لاجورد ، سرلوح زرین و لاجوردی سرخ و آبی ، میان سطرها در دو صفحهٔ آغاز بزر و رنگهای دیگر آراسته است .

۱۰ س ، ۶×۱۱ ، ۳۶-۲۲×۱۴ ؛ کاغذ فرنگی - جلد روغنی آراسته با گل و بوته بزر و سرخ و سبز در زمینهٔ مشکی درون در زمینهٔ گلی و گل و بوته زرین .

عنوان

از عبدالکریم حکیم از شاگردان مدرسهٔ دارالفنون ناصری که در یکم ذی‌حجهٔ ۱۳۰۱ ق بنام ناصرالدین‌شاه درهمین مدرسه ساخته است . دیوان شعر است در موضوعات آموزشی و پزشکی با خاتمه و صفحهٔ عنوانی بنثر و ستایش شاه است و صدراعظم و مخبرالدوله وزیر علوم . در آن از گروه بابی یاد شده ونیز آمده که «این فارسی بچه‌است ای نیکخوی - بوی ابتدا درس تازی مگوی» واینکه نباید بکودك حسین کرد و لیلی ومجنون آموخت و یاد شده در آن از گریختن برده وداروی ترك تریاك . نام عبدالکریم در مهر پایان نسخه و تخلص حکیم در پایان دیوان دیده میشود .

آغاز: هوالله تعالی شأنه . بسمله . هوالقادر الفرد حی القدیم.

بنام خـداوند رب مجید	کههر مشکلی راست نامش کلید

انجام:

که دکتر محمد مران فیلسوف	بفرمود روزی زروی وقوف
بـود مرطبیعت طبیب بزرگ	خلاف طبیعت مروای ستر گك
چوخواهی کز آفات مانی سلیم	نگهـدار همواره پند حکیم

در هنگامی که درمدرسهٔ مبارکهٔ دارالفنون ... مشغول بتحصیل علوم بود محض یادگار بگفتن این اشعار پرداخت و چون مقصودی که از تکمیل این کتاب بود انجام نگرفت لهذا آن را مسمی به «عنوان» نمود ... امیدوارست که وقتی را در فراغت از تحصیل

بطرحی خوش انجام داده بروزگار سپارد تحریرا غرهٔ شهر ذی‌الحجة الحرام فی‌سنة ۱۳۰۱ (بامهر عبدالکریم).

۳٤۸۰

شکسته نستعلیق شوال ۱۳۷ (۱۰۳۷)، عنوان شنگرف، یادداشت محمدتقی‌منجم دربارهٔ یورش سلطان‌مراد بایران در ۱۰۴۵ و یادداشت ۱۰ آذرماه ۱۳۲۲ ق دارد و تملك ۱۴۴۲ ق در ص ع - ۱۹ س ۸×۱۶، ۱۹۴گ ۱۶×۲۱، کاغذ فرنگی - جلدمقوا عطف تیماج مشکی.

تنبیهات المنجمین

از ملامظفرعلی گونابادی است (ادبیات ۱۳۸).

۳٤۸۱

نستعلیق سدهٔ ۱۳، عنوان شنگرف، پنج‌مجلس تصویر در ص ۵ و ۱۳ و ۵۵ و ۶۷ و ۱۰۰ هست، برخی از برگها و تصویرها پاره شده است. ۱۶ س ۱۲×۱۸، ۸۴گ ۱۷×۲۲، کاغذ فرنگی - جلدشمیز آبی عطف‌تیماج زرد -

وامق وعذرا

از ظهیر (ادبیات ۲۳٤) و در آن نامش دیده میشود بدینگونه:

وزان‌شاه وامق از سر درد ز دیوان ظهیراین‌نظم‌سر کرد

....

ظهیر این نظم چون بشنید بلبل

بگفتا نالهٔ مستانه اینست (ص ۷۹)

....

ظهیر از لشکر مژگان حذر کن

مرو گستاخ‌وار اندرصف‌جنگ (ص ۸۰)

....

ظهیر این راه بی اندازه طی کن

خمار آلودگان را فکر میکن (۳٦)

نخستین عنوان درنسخهٔ ما « درخواب دیدن ثانی شکر دخت دخترفغفورچین را وعاشق شدن و سر درپی شاهزاده وامق نهادن و رفتن » و بازپسین آن « روانه شدن شاه وامق وعذرا وثانی و شکردخت بشهرشام و سبا بپای تخت خود و رفتن شاهزاده نعیم وحورا بملك تاجکن ورسیدن نگارین وآصف پیربدیدار فرزند خودوامق وثانی» است ونام این کسان واین شهرها واین جایها درعنوانها دیده میشود : ثانی شکردخت دخترفغفورچین وشاهزاده وامق و عذرای پری وشاهزاده نعیم خان وشهر دربند وچین و گروه فرنگی وجزیره زیرباد چین وجزیرهٔ سنگساران و جزیرهٔ بوزینگان و پیل گوشان ونسناس وشهرزنان وسلیمان پیغمبر وسعد بازرگان وآصف ثانی ومهین بانو وپریدخت وحورای پری ودیوخلخال وجنیان و کوهسارهای چین وماچین وشهرجنیان وملك الارواح و ملك شهبال و شهرجابلسا وباغ زرین وطیفورونصرت وبهرام وبیجاده ولیلی ومجنون .

آغاز افتاده :

مثال نقطهٔ نـار آن خرد کیش

عزیمت کرد سوی مرکز خویش

انجام افتاده :

خوش آنساعت که مهجوران بیدل

رسند از بعد غربت سوی منزل

٣٤٨٢

نسخ علی‌بن لطف‌الله حقیر در ترد یك بپا یان شعبان ٩٥٢ ، ترجمه ریزتر زیر نظم‌ها،عنوان و نشان شنگرف ، در پایان دریك صفحه نام حروف هجاء است وزیر آن عباراتی بترکی ، و یك صفحه در الفاظ موافق در حساب ابجد از امیرحیدرمعمایی .

۷س ۹×۱۲ ، ۱٦،۳۲۱۷×۳۲ ، کاغذ استنبولی ـ جلد تیماج سبز زرکوب ترنجی‌مقوایی.

فرهنگ عربی‌بترکی

بترتیب تهجی‌آغاز کلمه وحرف دوم‌آن بارعایت حرکت‌آن .

آغاز افتاده : احتراز : تعیلنمق ، احدار : یاس د تمت .

انجام : یهود یوح : ج ، یهمود : یو کتورن بالق (تمت بعون‌الله .. کتبه . . . علی‌بن لطف‌الله .. فی‌اواخر شعبان ... سنة ۹٥۳).

٣٤٨٣

نستعلیق خضرقلی امام وردی حکاك درشب آدینهٔ ٤ شوال ١٠١٠ ، عنوان و نشان شنگرف.

آغاز افتاده: پیش ازسرگذشت « سلطان غیاث‌الدین بن سلطان رکن‌الدین»

انجام : و دبیرخرد بلسان حال گفت ، نظم :

هوای مهر تو تن را مفیدتر زغذا   حروف نام توزرراشگرف‌تر زعیار

والحمدلله اولا وآخرا وظاهرا و باطنا.

۲۱س ۴×۱۴ ، ۹،۳۷۰×۱۹ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج قهوه‌ای‌مقوایی.

لب التواریخ

از امیر یحیی‌بن عبداللطیف حسینی قزوینی (۸۸٥ ـ ۹٦۲) که در ۹٥۷ (در سر گذشت همایون میرزا بن میرزا بابر بن عمرشیخ ص۸٤) ساخته است (ادبیات۴۰۳).

۳۴۸۴

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، آغاز و انجام افتاده است.

۱۵س ۷×۱۵ ، ۱۳۷گ ۱۳×۲۱ ، کاغذ فرنگی – جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی.

جام جم

از اوحدی مراغی است (ذریعه ۵ : ۲۳ و ۹ : ۱۱۱ و۸: ۲۸۴ ـ مشار ٤٦٤) و در شصت سالگی سروده است.

در آن از خواجه غیاث‌الدین محمد وزیر ستایش شده و نام خود او و کتاب در آن دیده میشود.

۳۴۸۵

نسخ سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان و نشان شنگرف.

۲۴س ۸×۱۴ ، ۱۷۲گ ۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی ضربی ترنجی مقوایی.

هدایة الطالبین

از حسن بن علی حسینی بفارسی درپاکی و نماز بروش شیعی امامی.

آغاز: هذا کتاب هدایة الطالبین بسمله. حمدله ... امابعد چنین گوید... حسن بن علی الحسینی که این رساله‌ایست دربیان جمله‌ای ازاحکام فروع دین ... ومسمی نمودم اورا بهدایة الطالبین و آن مشتمل است برمقدمه وچند باب.

انجام: واجب خواهد بود مثل یومیه ولله الحمد علی اتمامه.

۳٤۸٦

شکسته نستعلیق گویا ازخود مؤلف در ش۱ بافهرست مطالب در ص ع و بامهر میر محمد باقر مالك
نسخه مورخ ۱۳۱۱ و بهمین گونه خط درشماره‌های دیگر ، عنوان و نشان شنگرف.
۱۷س ۱۰×۱٦ ، ۱۵،۳۱۲۳×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج آریاکی ضربی .

مجموعه

۱ـ نتیجة الافکار (۱ ـ ۱٦۷) از محمد سعید بن حاج ملا صالح خلخالی و در کلام واخلاق شیعی و سوگواری بر حسین است . نام کتاب در دیباچه هست .

آغاز: بسمله . و به نستعین . الحمدلله الذی احتجب بشعاع نـوره عن نواظر خلقه ... اما بعد برضمیر بیضا تنویر ارباب بصیرت ... پوشیده نماند . . . که چون این فقیر . . . محمد سعیدبن الحاج ملاصالح خلخالی در اثنا ایـکه مباحثه در کتاب آیات الاحکام اشتغال داشت.

انجام: چنانـکه سابق اشاره شد باو .

۲ـ رسالهٔ وحی (۱٦۸ ـ ۱۷۱) از محمدعلی خلخالی .

آغاز: بسمله . هذه من افادات ... استادی آخوند محمد علی خلخالی در بیان وحی بدانـکه وحی بردوقسم است .

انجام افتاده : بصفت قدرت .

۳ـ فی بیان ماهیة القضاء والقدر (۱۷۳ـ۱۸۷) این شماره باشماره‌های بعدی باید یك کتاب بشمار بیاید .

٤ـ دربیان خواب دیدن (۱۸۷ـ۱۹۹) .

٥ـ غرائب احوال جن (۱۹۹ـ۲۰۲) .

٦ـ روایة عن عیون اخبار الرضا و بیان الجبر و التفویض و فی الارادة والمشیة (۲۰٤ ـ ۲۱٤) .

۷ـ مسائل مفیدة بحذف الاسناد (۲۱۵ـ۲۲۱) .

۳٤۸۷

استعلیق سدهٔ ۱۱، عنوان شنگرف ، جدول وسرلوح زرین .
۱۵س ۸×۱۵ ، ۱۳گ۵۹ ×۲۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تریاکی ضربی عطف مشکی.

دیوان

گویا از ناصرعلی وغزل است بترتیب تهجی ورباعی باتخلص علی .

آغاز :

زهی پیچیده درموج شکرخندتومشربها
برنگ گل گریبان چاک سودای تومذهبها
چووحشی میرمداز کلبهٔ من نورکوکبها
چراغم دیده آهو شد از تاریکی شبها

انجام :

دیدیم جهان و هرچه بود اندر وی
با کف نشوی حریف جز ساغرو می
چون گرمی وسردی عزیزان جهان
خورشید تموز باشد و سایهٔ دی

۳٤۸۸

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، آغاز درحرف الف وانجام درحرف زاءافتاده است .
۱۴س ۸×۱٦ ، ۱۳گ۲۱۱ ×۲۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی ترنجی مقوایی.

۲۴۹۳

دیوان

غزلهای صائب تبریزی است.

۳۴۸۹

نستعلیق سدهٔ ۱۱و۱۲ ، عنوان شنگرف ، جدول زر ولاجورد وشنگرف ، سه‌سرلوح زرین دارد آراسته باگل‌وبوته درص۱و۶۱و۱۰۷ ، دومجلس تصویر درص۶۰و۱۰۶ و۵۴۹ هست ، در۸۶۰ص. ۱۵س ۷×۱۱ ، ۴۳۳گ ۱۳×۲۱ ، کاغذ فرنگی آهارمهره - جلد تیماج عنابی‌ضربی ترنجی‌زرکوب.

جنگ

۱- دیوان قضائی یزدی (۱ - ۵۹) غزلها است با همین تخلص وسه رباعی.

آغاز:

همه برای‌شکستن اگر بود یارا   چه‌میشود که بدست آوری دل‌مارا

انجام:

خواهم که‌ببینم رخ چون‌ماه‌ترا   یکبوسه زنم دولعل دلخواه ترا

تا همچو قدم دراز گردد عمرم   دربر گیرم قامت کوتاه ترا

۲- دیوان رفیق اصفهانی (۶۱ - ۸۸) غزلها است باهمین تخلص.

آغاز:

ای روی‌نکرده سوی دلها   سوی تو مدام روی دلها

انجام:

بعد گفتن چه بودسودرفیق   گیرم‌اظهار‌بندمها کردی

ومثنوی او (۱۹۰ - ۲۰۹).

آغاز:

بشنوید ای دوستان احوال من

بنگرید ای دوستاران حال من

انجام :

این دعا را باد بر روح‌الامین   آمین آمین برب العـالمیـن

۳ـ دیوان هاتف اصفهانی (۸۹ـ۱۰۶و۲۵۱ـ۲۶۹) غزلها است باهمین تخلص و رباعی وقصیده .

آغاز:

ببزمم دوش آمد یارهمراه رقیب اما

شبی بااوبسر بردم‌زوصلش بی‌نصیب‌اما

انجام :

ساقیا صحبت طرف باغ وهاتف ازخمار

گرنه‌درساغر کنون‌می‌میکنی کی‌میکنی

۴ـ دیوان نیازصفوی (۱۰۷ـ۱۳۰) غزلها است باهمین تخلص .

آغاز:

بیك کرشمه زلیخاوشی دل‌مارا   چنون‌ربود که‌یوسف‌دل‌زلیخارا

انجام :

افتد کجانیازی داماں اوبدستت   او ماه پاك دامن تو رند لاابالی

۵ـ دیوان‌آذربیگدلی (۱۳۱ـ۱۸۹) غزلها است باتخلص آذر و رباعی و مثنوی وترجیع بند .

آغاز:

تا کی بدرت نالم هر شب من و دربانها

آنهـا ز فغان من من از ستم آنهـا

انجام :

خجسته مقدم پیکی که گاه گاه پیامی

بدوستان حقیقی ز دوستان برساند

۶ـ دیوان جامی (۲۰۹ ـ ۲۵۱) غزلها است .

آغاز:

یا من بدالك فی کل مابدا　　　باداهزارجان‌مقدس‌ترافدا

انجام :

نبینم زهی گریهٔ زارجامی　　　که‌ازدیده‌ودل‌بروخون‌نگریم

۷ـ دیوان سحاب (۲۶۹ـ۲۹۱) غزل است باهمین تخلص وقصیده وترکیب‌بند .

آغاز:

خطا نکرده بودم روزم از تو یار عبث

مراست شکوه خودازجورروز گارعبث

انجام :

شاهی که‌بود در که‌اوقبلهٔ حاجات

۸ـ دیوان ضیا (۲۹۱ـ۲۹۴) .

آغاز:

ای بت هرزه گردهرجایی　　　وی براوزده سر بخودرایی

هرزه گردی و باد پیمایی　　　میکشد عاقبت برسوایی

انجام :

گر ضیا خاطر مرا آزرد　　　وین‌درشتی‌ونرمی‌ازحدبرد

بیش‌ازین‌غم‌نمیتواندخورد　　　رفت‌ویوسف‌بدست گرگ‌سپرد

۹ـ دیوان سعدی (۲۹۵ـ۴۵۵) گزیده ایست از مثنویها (بوستان) و غزلها و رباعیها وحکایت سفرهندوستان با بت پرستان .

۱۰ـ دیوان عاشق اصفهانی (۴۵۶ـ۵۱۶) غزل است باهمین تخلص.

آغاز:

زهی مثالی که‌چون‌جمالت نبسته نقشی زمانه زیبا

بخنده شیرین ببذله شکر بغمزه لیلی بعشوهٔ سلمی

انجام :

عاشق هنری نیست تو را غیر محبت

مشکل که تو درچشم خریدار درایی

١١ـ منطق‌الطیرعطار (٥١٧ـ٥٦٢ متن وهامش) .

١٢ـ مثنوی طوفان هزارجریبی (٦٥٣ ـ ٦٦٣ متن) .

آغاز:

ای صبا ای مایهٔ آرام من کام بخش خاطر آرام من

انجام :

تا جفا بر عاشقان کمتر کنند باوفا کیشان به‌ازاین‌سر کنند

١٣ـ دیوان مهجور (متن وهامش ٦٧١ـ٦٧٦) غزل است باهمین‌تخلص .

آغاز:

مژده ای دل که وصل‌یاررسید غم مخورغم که غمگساررسید

انجام :

مهجور نه از تو بلکه دارد از گردش روزگار فریاد

١٤ـ گلشن راز شبستری (٦٩٣ ـ ٧١٥) .

١٥ـ نان وحلوای شیخ بهایی (٧٣٥ ـ ٧٥٣ متن و هامش) .

١٦ـ دیوان راجی (٧٥٣ـ٧٦١) غزل است باتخلص راجی .

آغاز:

بیاد زلف زنجیرت دلی دیوانه میخواهم

بدورشمع قدت خویش‌راپروانه‌میخواهم

أنجام :

جان شیرین تا یکی باغیر باشی همنشین
گاهگاهی هم بفکر راجی افگار باشی

۱۷ـ دیوان مغربی (۷۶۵ ـ ۷۷۲) غزل است .

آغاز:

ماسالها مقیم در یار بوده‌ایم — اندرحریم محرم اسرار بوده‌ایم

انجام :

بسان مغربی خودرا رها کن — بما بگذار تا ما را تو باشی

۱۸ـ لیلی ومجنون مکتبی (۷۷۲ ـ ۸۳۰) .

۱۹ـ دیوان هجری (۸۳۰ ـ ۸۳۳) مثنوی است .

آغاز:

الا ای عندلیب نغمه پرداز — الا ای با گرفتاران هم‌آواز
بیادآر ازمن و مظلومی من — بحسرت مردن ومحرومی من

گذشته ازینها درهامش ومتن دونامهٔ ادیبانه در ص ۱ ـ ۳ هست و شعرهای این شاعران :

حافظ ۹۶و۹۵ جامی ۵و۲۷و۵۰ میرمشتاق غزلیات ۱۲ و ۱۰۷ آقا محمد عاشق ۱۵ـ۲۳ و۳۶ـ۶۲و۷۸و۱۰۱و۱۴۵ سعدی ۲۵ آذر۲۸ـ۳۶ محتشم ۶۴و۸۳و۱۲۸و۱۳۴ صافی ۶۸ غیرت ۶۸ درویش مجید ۶۹ نیازی ۷۰ مشهور ۷۱ رامی ۷۲ وحشی بافقی ۷۳ شفائی ۸۰ عرفی ۸۱ رفیق ۸۴ و۹۴و۱۱۸و۱۸۹ هاتف غزل وترجیع‌بند ۸۶ حاجت ۱۱۲و۱۲۵و۱۴۵ میرزانصیرطبیب (بیماروطبیب) ۱۱۴و۱۳۷و۱۶۷ طوفان هزارجریبی ۱۱۴ و۱۲۴ و ۲۹۴و۶۵۷ قابل ۱۱۹ وحشی ۱۲۲ شیخ بهائی ۱۲۳ آذر ۱۲۵ عارض ۱۲۶ احمد جام ۱۲۷ حزین ۱۴۶ فتحعلی‌خان صبای کاشانی مثنوی فراق‌نامه ۱۴۷ـ۱۶۲ سامی مثنوی ۱۶۲ نشاط ۱۹۸ مثنوی پیروجوان میرزا نصیرطبیب ۲۲۴ انیسی شاملو

محمودوایاز ۲۴۹ میرزا صادق تفرشی هجری مثنوی ۲۸۰ وصبانامه ۲۹۰ غزالی۳۱۶ محمدقلی سلیم طهرانی قضا و قدر ۳۲۲ مجذوب غزل و ترکیب‌بند ۳۳۸ مجمر بعضی از حکایات وقطعات متفرقه بسیاق گلستان ۳۶۰-۴۰۷ وغزلیات او۴۰۷-۴٦۵ یغمای جندقی غزل و رباعی ۴٦٦-۵۰۲ مولوی رومی غزل ۵۰۲-۵۱۹ نظامی ۵٦۲ - ٦۲۷متن‌وهامش ، نظیر ٦٦۰ فضولی بغدادی ساقی‌نامه ٦۲۷-٦۳۸متن‌وهامش ، مایل هزل و هجو ٦۳۸ سندحکایت و هزل ٦۴۰بوزن‌مثنوی ، خواجوی کرمانی فراقنامه ٦٦۳-٦٦۵متن‌وهامش ، امیدی طهرانی ٦٦۵ جوهری ساقی‌نامه درمنقبت ٦٦٦ ، اثر مطایبه ٦٦۷ مهری بحرطویل در مطایبه ٦۸۰ نیاز ترکیب بند و غزل ٦۸۲ _ ٦۸۹ و۸۵۳ - ۸٦۰ وصال شیرازی ٦۹۰ احمدی ٦۹۲ قاآنی ۷۱٦ - ۷۳۵ انشای فارسی ۷۴۱-۷۴٦متن ، پروانه‌درهجو رونق شاعر۸۳۳-۸۵۳ .

۳۴۹۰

نسخ سدهٔ ۱۱و۱۲ ، عنوان ونشان ورمزشنگرف وزعفرانی .
۱۹س۱۰×۱٦ ، ۱۵۳گ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلدمقوایی.

مجموعه

۱- هادیهٔ قطب شاهی دراستخراج آیات کلام الهی (۲ پ - ۱۳۳ر) ازمحمدعلی کربلایی (حقوق ۲۲۵) .

۲- الناسخ والمنسوخ (۱۳۴ پ - ۱۴۱ر) بحثی است سودمند دراین‌باره ودر عنوان آغاز آمده « نقل من تاریخ الخمیسی فی‌الناسخ والمنسوخ ففی‌انوارالتنزیل ...» و در میانه « فی بحرالعلوم للشیخ‌نجم‌الدین عمرالنسفی و کتاب البرهان لابی عبدالله الزرکشی الشامی» .

۳ـ حاصل التحقیق فی علم المنسوخ والناسخ (۱۴۱ پ ـ ۱۵۲ر) عنوان باب و فصل دارد .

آغاز: بسمله . اما بعد حمدالله ذی النعم والعزالرفیع الشامخ . . . فهذا حاصل التحقیق فی علم المنسوخ والناسخ وقد بالغت فی اختصار لفظه لاحث الراغب علی حفظه فالتفت ایها الطالب .. فان آثرت زیادة بسط ... فعلیك بالکتاب الذی اختصر هذا منه وهو کتاب عمدة الراسخ .

انجام: واذا لم یکن المفهوم هذا بعد النسخ والله اعلم و صلی الله علی سیدنا محمدالنبی وآله .

۳۴۹۱

نسخ سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان ونشان سرخ ، جدول سرخ ومشکی ، سرلوح دارد .
۸س ۸×۱۴ ، ۱۵ـ۳۳ ×۲۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سبزضربی ترنجی مقوایی .

انیس العشاق

از آقامیرزا علی‌نقی طارمی بنظم و نثر فارسی وادبی است و نام مؤلف و کتاب درآغاز وپایان این نسخه که گویا برای چاپ آماده شده است دیده میشود.

آغاز: بسمله . نغمه شناسان قال عشق را پردهٔ موهوم است حکایتی در کتاب زینةالمجالس چند سطر بپنج شطری بنظر رسید بفرمایش بعضی از زنده دلان پیمانهٔ عشق ساعد رقم عنبرشیم بکلید بسمله در گلزارمضامین دراورا گشوده .

انجام: گرد آهنگ دیار کربلا .

۳۴۹۲

نسخ سدهٔ ۱۳ ترجمه نستعلیق شنگرف زیرسطرها ، جدول ومیان‌سطرها زرولاجورد و سرلوح

زرین وآراسته ، کنارو وصفحهٔ نخستین باگل و بوته زروسرخ و آبی، سرفصلها بزروسرخ وآبی وسفید آب آراسته است ، برگ یکم پاره شده ، انجام افتاده دردعاء یوم السبت .

۱۶س۷×۱۴ ، ۲۳۱گ۱۴×۲۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی ترنجی مقوایی.

الصحیفة السجادیة

ازامام چهارم دانسته شده است .

۳٤۹۳

نستعلیق گویا ازخودشاعر ، درتوی جلدشعرحاجی ملامحمد قاینی متخلص بسعدی ومیرزاکوچك قاینی متخلص بساغر ومیرزا هاشم طبیب نراقی وحسرت نراقی باعنوان «لمحرره» هست.

۱۵ س ۹×۱۵ ، ۲۴۵ گ ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی آهار مهره ـ جلد تیماج مشکی ضربی ترنجی مقوایی .

دیوان

از حسرت نراقی (سدهٔ۱۳) و غزل است بترتیب تهجی و ترجیع بند در مرثیه وسوگواری برخاندان پیامبر درنیمهٔ دوم دیوان ورویهم نزدیك ۶۹۰۰ بیت .

آغاز:

بجانان میرساندشوق جانان جان بیجان‌را

نسیم عشق دارد سبز باغ کون وامکان را

انجام :

امید حسرت از دربارشاه تشنه لب اینست

که گردد در عداد حلقهٔ شایستگان امشب

۳۴۹۴

استعلیق خود شاعر در۱۲۸۹ .
۱۲س۹×۱۶ ، ۱۲۶گ۱۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی.

دیوان

ازمیرزا آقاجان علی رضا بن‌علی پرتو سپاهانی لنجانی در گذشتهٔ ۱۳۰۶ (ذریعه ۹ : ۱۵۷ ـ مشار ۷۲۱).

۳۴۹۵

نسخ حسین‌علی ملایری زنگنه‌ای در۱۵ رجب ۱۳۳۴ پارس‌نیل .
۱۸س۸×۱۵ ، ۱۷۹گ۱۵×۲۲ .

تحفة الابرار

از آقامحمد جعفر بن محمدعلی بن محمدباقر بهبهانی که بنام شاهزاده محمدعلی میرزا پسر فتحعلی‌شاه ساخته ودرمسائل فقهی است بروش پرسش و پاسخ(ذریعه۳: ۴۰۴ ـ سر گذشت بهبهانی ص۴۴۵ـ۴۴۷).

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی تعزز بالعز والبقاء ... و بعد چنین گوید ... محمد جعفر بن محمدعلی بن محمدباقر البهبهانی الحایری المولد کرمانشاهی مسکن.

انجام : واجعلنا من ورثة جنة النعیم (تمت‌المجلد الاول من رسالة تحفةالابرار).

۳۴۹۶

استعلیق سدهٔ ۹و۱۰ ، عنوان شنگرف ، درص۱۱۸ و ۱۱۹ هامش غزلی است از عنقا بن هما بخط

خوداو و در ص۳۷۵ نوشتهٔ اواست : «عیدبرقندان روز آخر ماه شعبان بود که کلوخ‌انداز ان گویند، حرره عنقا۱۲۹» که حاشیه مانندیست و توضیح این کلمه که در دیوان آمده است .

۱۱س۷×۱۱ ؛ ۳۲۵۷-۱۱×۱۷ ؛ کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج عنابی ضربی مقوایی.

دیوان

از قاسم انوار وغزل است بترتیب تهجی وقطعه ورباعی نزدیك ۵۵۰۰ بیت و تخلص درغزلها «قاسم» است (ش۱۳۹۰)

آغاز افتاده :

موکشان بردمراعشق زمسجد بکنشت — الله الله چه تفاوت ز کجا تا بکجا

انجام افتاده :

از فضل خدا چونکه رسیدم بسرای
ای مطرب ازین رسیدن من بسرای
ای شادی نوبت خود از سر گیر
وی غم تو کهن کشته‌ای آخر بسرای

پایان مجلد یازدهم